

דין וחשבון שנתי
2009

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית

של בעלי המניות

השליטה בבנק	232	רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	4
חקיקה ופיקוח	245	קבוצת דיסקונט - רקע כללי	7
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים	250	ומבנה הקבוצה	
ואומדנים חשבונאיים קריטיים		התוכנית האסטרטגית	13
הליכים משפטיים	255	רווח ורווחיות	14
הסכמים מהותיים	259	התפתחות ההכנסות וההוצאות	16
הביקורת הפנימית בקבוצה	261	התפתחות הנכסים וההתחייבויות	25
מעורבות ותרומה לקהילה	263	רכוש קבוע ומתקנים	48
שכר רואי החשבון המבקרים	269	מיסוי	52
תגמולים לבעלי ענין ונושאי משרה בכירה	270	האמצעים ההוניים	53
ועיסקאות עם בעלי שליטה		מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק	62
בקורות ונהלים	278	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	64
שונות	281	קווי התפתחות עיקריים של המשק	117
הדירקטוריון וההנהלה	283	הישראלי בשנת 2009	
		פעילות הקבוצה לפי מגזרי	122
		פעילות עיקריים	
		פרטים נוספים אודות הפעילות	167
		במוצרים מסויימים	
		הפעילות הבינלאומית	203
		מבנה הקבוצה הבנקאית	208
		חברות מוחזקות עיקריות	209
		משאבי אנוש	217

דוחות כספיים לשנת 2009

דין וחשבון רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי	321
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים	322
מאזן מאוחד והבנק	323
דוח רווח והפסד מאוחד	324
דוח רווח והפסד בנק	325
דוח על שינויים בהון העצמי	326
דוח על תזרימי מזומנים	328
ביאורים לדוחות הכספיים	331

סקירת הנהלה

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	295
תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	296
תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	297
תוספת ד' - חשיפה של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית	302
תוספת ה' - סיכון אשראי כולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד	308
תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות	310
תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	312
תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	313
הצהרת המנהל הכללי	315
הצהרת החשבונאי הראשי	316
דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	317

חברי הנהלה	חברי הדירקטוריון
גיורא עופר מנהל כללי	ד"ר יוסי בכר יו"ר דירקטוריון הבנק
ישראל דוד משנה למנכ"ל. ראש החטיבה הקמעונאית	בצלאל איגר אילן בירן (דח"צ)
אהוד ארנון סגן מנהל כללי בכיר. ראש החטיבת העסקית	גתית גוברמן בן ציון גרניט
דורית בן סימון סגנית מנהל כללי בכירה. ראש החטיבה הפיננסית ומנהלת הסיכונים הראשית	פרופ' בן ציון זילברפרב עידית לוסקי (דח"צ)
יוסף ברסי סגן מנהל כללי בכיר. חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות	חורחה ספרן ד"ר אריה עובדיה אילן (אילון) עייש יצחק פורד
אמנון גדעון סגן מנהל כללי בכיר. ראש מערך משאבי אנוש	יוסף צ'חנובר - יצהר פרופ' דפנה שורץ
אסתר דויטש סגנית מנהל כללי בכירה. היועצת המשפטית וראש מערך הייעוץ המשפטי	צבי שטרייגולד ד"ר יצחק שריר
נעם הנגבי סגן מנהל כללי בכיר. ראש חטיבת תפעול ומידע	
שלמה פיטשון סגן מנהל כללי בכיר. מבקר פנימי	
רות מושקוביץ מזכירת הבנק	

* פרטים אודות חברי הדירקטוריון ועיסוקם ראו בעמ' 283.

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	4
קבוצת דיסקונט - רקע כללי	7
ומבנה הקבוצה	
התוכנית האסטרטגית	13
רווח ורווחיות	14
התפתחות ההכנסות וההוצאות	16
התפתחות הנכסים וההתחייבויות	25
רכוש קבוע ומתקנים	48
מיסוי	52
האמצעים ההוניים	53
מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק	62
החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	64
קווי התפתחות עיקריים של המשק	117
הישראלי בשנת 2009	
פעילות הקבוצה לפי מגזרי	122
פעילות עיקריים	
פרטים נוספים אודות הפעילות	167
במוצרים מסויימים	
הפעילות הבינלאומית	203
מבנה הקבוצה הבנקאית	208
חברות מוחזקות עיקריות	209
משאבי אנוש	217
השליטה בבנק	232
חקיקה ופיקוח	245
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים	250
ואומדנים חשבונאיים קריטיים	
הליכים משפטיים	255
הסכמים מהותיים	259
הביקורת הפנימית בקבוצה	261
מעורבות ותרומה לקהילה	263
שכר רואי החשבון המבקרים	269
תגמולים לבעלי ענין ונושאי משרה בכירה	270
ועיסקאות עם בעלי שליטה	
בקורות ונהלים	278
שונות	281
הדירקטוריון וההנהלה	283

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 25 במרס 2010 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009.

קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)").

ב-75 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות. קבוצת דיסקונט הינה הקבוצה הבנקאית השלישית בגודלה בישראל.

הפעילות בארץ

בנק דיסקונט הוא בנק אוניברסלי אשר מציע ללקוחותיו שירותים בנקאיים מקיפים, בכל תחומי הפעילות הפיננסית, באמצעות רשת של 146 סניפים בישראל, שירותי בנקאות ישירה, בנקאות מקוונת ואינטרנט.

לבנק שתי חברות בת בנקאיות בישראל - בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, שהינו בנק מסחרי המשרת את לקוחותיו בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות 73 סניפים, ובנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ, אשר מהווה את הזרוע העיקרית של הקבוצה בתחום המשכנתאות. הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, ובהם:

- כרטיסי אשראי - הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (להלן: "כאל") ו-"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard", לשימוש בארץ ובחו"ל;
- ניהול תיקים ותעודות סל - חברת הבת "תכלית בית השקעות בע"מ" (להלן: "תכלית") עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים. כמו כן, תכלית מחזיקה 20% מהון המניות בחברות מקבוצת מיילק דייז, העוסקות בתחום הנפקת תעודות סל (לפרטים בדבר מהלך למכירת פעילות תעודות הסל, ר' "פעילות שוק ההון" להלן);
- השקעות ריאליות וחיתום - חברת הבת "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ" עוסקת בתחום הבנקאות להשקעות, בהשקעות בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ובהשקעות ריאליות נוספות. כן עוסקת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בתחום חיתום להנפקות וניהולן.

בנוסף, הבנק מחזיק בחברה כלולה - הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, אף הוא מחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. בשנים 2008-2009 המשיך הבנק לחזק את מעמדו בבנקאות הקמעונאית, באמצעות מספר מהלכים מרכזיים: גיוס עובדי המדינה ועובדי הוראה, שיווק משכנתאות יחד עם חברת הבת בנק דיסקונט למשכנתאות, והפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני.

במקביל נמשכה פתיחת סניפים במודל השירות הקמעונאי הייחודי לבנק דיסקונט: עשרות סניפים בפריסה ארצית הפתוחים 10-12 שעות ביום, מידי יום, ומציעים נורמות שירות חדשות בישראל.

החל מאמצע שנת 2008 פועל הבנק על רקע המשבר הפיננסי הבינלאומי, תוך שהוא נוקט בצעדים הנדרשים בנסיבות העניין. בצד ניהול מוקפד של תיק האשראי בתקופה זו, הבנק השקיע מאמץ בעמידה לצד לקוחותיו הותיקים, גם בעיתות האטה ומשבר. על רקע המשבר והשלכותיו נקט הבנק בשנים 2008-2009 בצעדי התייעלות וחסכון. (לפרטים אודות צעדי התייעלות והחסכון ר' בפרק "התפתחות ההוצאות וההכנסות").

שנת 2009 עמדה בסימן ביסוס הלימות ההון של הבנק. במהלך השנה גייס הבנק, באמצעות מכשירי הון שונים, סך כולל של כ-2.2 מיליארד ש"ח, וסיים את השנה ביחס הון לרכיבי סיכון של 12.1%, במונחי באזל II ו-13.1% במונחי באזל I (לפרטים נוספים ר' "האמצעים ההוניים" להלן).

פרוייקט אופק - אחד מפרוייקטי המחשוב הגדולים והמורכבים שבוצעו אי פעם בישראל - הגיע השנה לסימומו המוצלח, ולרשות הבנק עומדת כיום תשתית מחשוב מתקדמת, המהווה בסיס ליישום בנקאות מודרנית, מוכוונת לקוח, המספקת גמישות עסקית ותפעולית. שנת 2009 עמדה גם בסימן מהלכי מפתח בתחום ביסוס הממשל התאגידי בבנק. בחודש אוקטובר 2009 אישר הדירקטוריון קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט והצהרת עקרונות ממשל תאגידי בקבוצת דיסקונט (ר' בפרק "שונות" להלן). בנוסף, בחודש אוקטובר 2009 הושק הדוח החברתי השני של הבנק.

הפעילות בחו"ל

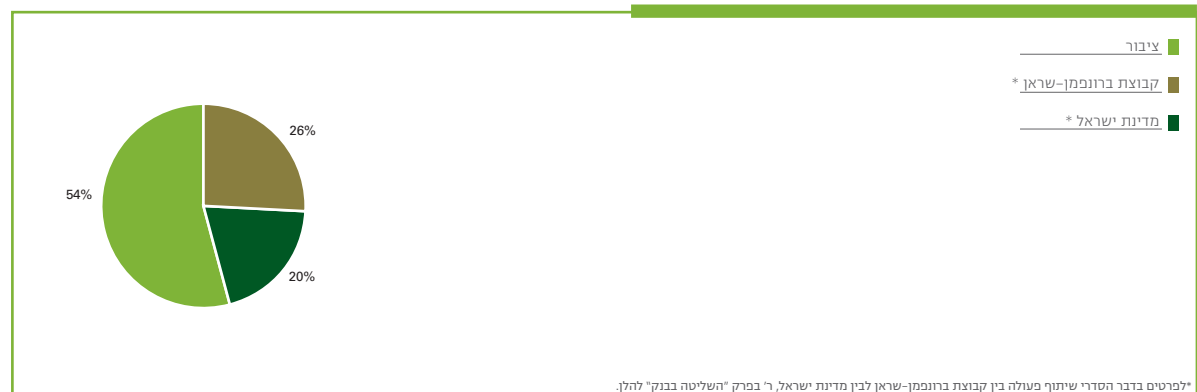
עיקר הפעילות בחו"ל מתבצעת באמצעות אי די בי ניו יורק, שהינו הגדול מבין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל. כמו כן מחזיק הבנק, באמצעות אי די בי ניו יורק, בבנק מסחרי במונטבידאו, אורוגוואי ומחזיק במישרין בבנק בשוויץ, עם סניפים בז'נבה ובציריך, אשר מתמקד בבנקאות פרטית. הבנק מפעיל סניף בלונדון, אשר מעניק שירותי בנקאות מסחרית ופרטית. בנוסף יש לבנק נציגויות בפריז, בואנוס איירס וסנטיאגו ולאיי די בי ניו יורק יש נציגויות במקומות שונים בדרום אמריקה.

נתח שוק

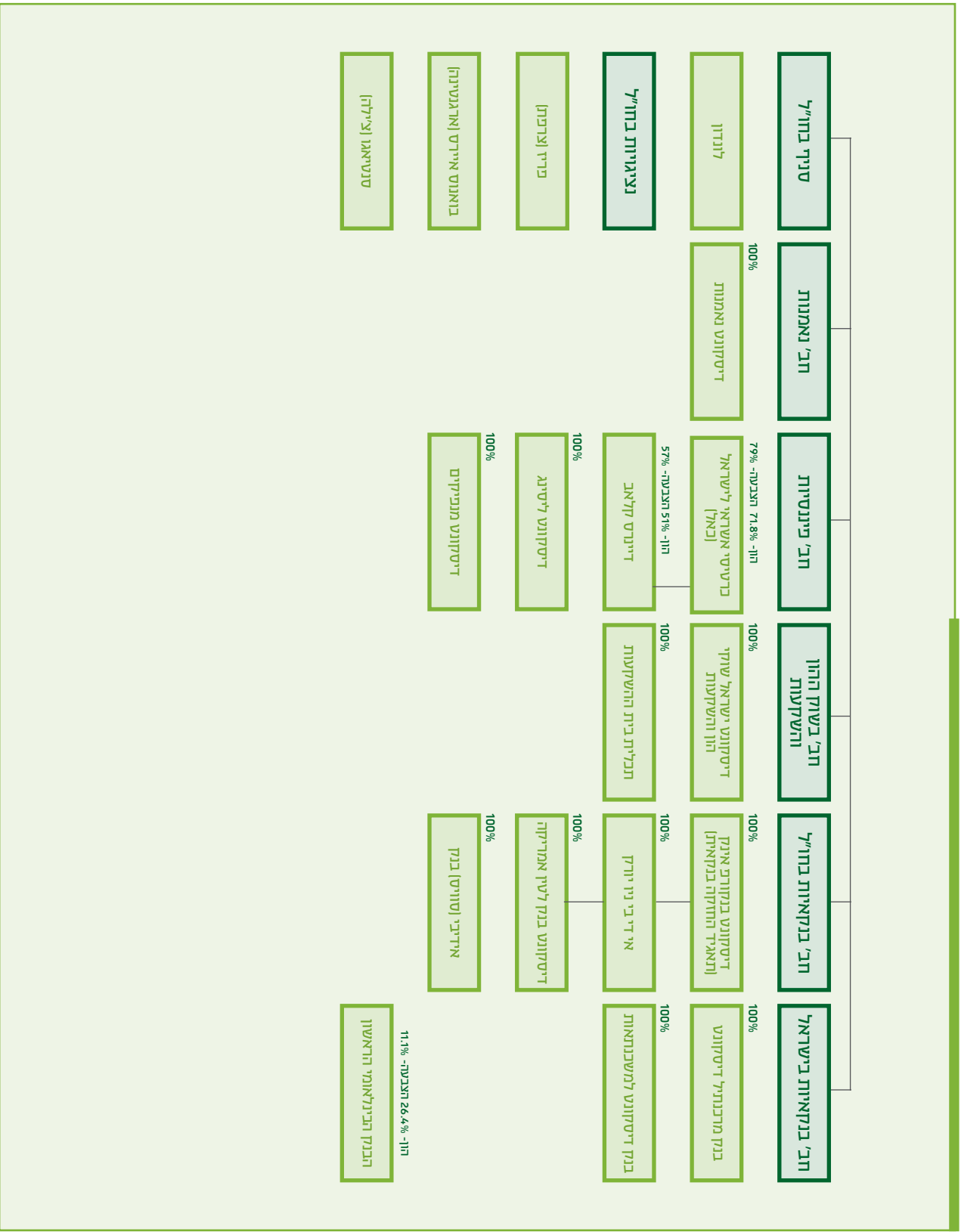
בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2009, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
באחוזים			
17.5	18.0	18.2	סך-כל המאזן
16.0	16.7	16.8	אשראי לציבור
17.4	17.8	17.8	פקדונות הציבור
18.5	23.0	21.0	רווח מפעולות מימון
25.2	15.4	19.0	הפרשה לחובות מסופקים
17.5	19.9	19.7	הכנסות תפעוליות
20.9	20.9	21.9	הוצאות תפעוליות

המחזיקים במניות הבנק

תרשימים מבנה קבוצת דיסקונט

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל, עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים, שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "יתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובח"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות, בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס בין היתר על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים, המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי

הבנק מדווח על פעילותו, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בששה מגזרי פעילות כלהלן:

- **בנקאות קמעונאית (Retail) - מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
- **בנקאות קמעונאית (Retail) - מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט, המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית (Corporate):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות מסחרית (Middle Market):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 50-10 מיליון ש"ח שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות פרטית (Private Banking):** במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק (יחידים ותאגידיים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 0.5 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני גבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט ובסניף לונדון, ואת כל פעילות אי די בי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.

- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקות, אשר נכללת במגזר), הכוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכנתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברוחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. בנוסף כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. מגזרים אלה כוללים גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים ובפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט. הבנק מדווח על פעילותו בארבעה מגזרי מוצרים, כלהלן:
 - **הפעילות בתחום כרטיסי אשראי:** פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כאל, חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של כ-71.8% בהון ו-79% בהצבעה, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק. הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללת, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בנין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביחמת הבנק, עבור לקוחותיו.
 - **פעילות בשוק ההון:** הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים ומוצרים פנסיוניים. הפעילות כוללת את פעילות הבנק בתחום ניירות ערך, מערכים פנסיוניים, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית בית השקעות ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט.
 - **פעילות בניה ונדל"ן:** בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באי די בי ניו יורק ובסניף לונדון, את מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכסים בבנק דיסקונט למשכנתאות ואת מגזר לוויה פיננסי לפרויקטי בניה בבנק דיסקונט למשכנתאות.
 - **פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור:** הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות לכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס. לפרטים נוספים, ר' "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים", "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" ו-"הפעילות הבינלאומית", להלן.
- לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ר' ביאור 31 לדוחות הכספיים.

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים

רווחיות

שינוי באחוזים		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
2008	2009	2007	2008	2009	
לעומת	לעומת	במיליוני ש"ח			
2007	2008				
(2.3)	15.3	4,225	4,127	4,757	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
74.5	27.9	447	780	998	הפרשה לחובות מסופקים
(11.4)	12.3	3,778	3,347	3,759	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
(2.9)	20.1	2,651	2,573	3,091	הכנסות תפעוליות ואחרות
0.8	5.2	2,474	2,495	2,625	מזה: עמלות תפעוליות
3.9	2.6	5,145	5,348	5,486	הוצאות תפעוליות ואחרות
(55.5)	138.5	1,284	572	1,364	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
(43.9)	112.7	718	403	857	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
(101.8)	100.0	558	(10)	(20)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
(80.6)	276.7	1,265	245	923	רווח נקי
(76.3)	353.8	894	212	962	רווח נקי בניטרול רכיבים מסויימים*
		1.29	0.25	0.94	הרווח הנקי למניה בת 0.1 ש"ח ע.נ. (בש"ח)
		14.7	2.7	9.8	תשואה נטו להון, ב-%
		10.4	2.3	10.3	תשואה נטו להון, ב-%, בניטרול רכיבים מסויימים*

* לפרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו, ר' סעיף "רווח ורווחיות" להלן.

מאזן

שינוי באחוזים		ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
		במיליוני ש"ח		
3.3	181,831	187,817		סך-כל הנכסים
(1.7)	116,456	114,426		אשראי לציבור
15.2	31,535	36,338		ניירות ערך
1.9	139,232	141,825		פקדונות הציבור
14.1	9,023	10,292		אמצעים הוניים, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים
13.6	8,797	9,994		הון עצמי

יחסים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
באחוזים		
5.0	5.5	אמצעים הוניים ביחס לסך כל הנכסים
10.24	13.12	יחס הון לרכיבי סיכון* (במונחי באזל ו)
0.64	0.83	ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור
64.0	60.9	אשראי לציבור ביחס לסך כל הנכסים
83.6	80.7	אשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור
76.6	75.5	פקדונות הציבור ביחס לסך כל הנכסים
48.1	56.3	הכנסות תפעוליות ביחס להוצאות התפעוליות
79.8	69.9	ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות

* יחס ההון לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009, מחושב בהתאם לכללי באזל ו, עמד על 12.06%.

התכנית האסטרטגית

שינויים בתוכנית האסטרטגית הרב שנתית

התוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2007-2011, תוכנית הצמיחה המואצת, נכתבה תחת הנחות צמיחה בשווקים בהם פועל הבנק ותחת הנחות של יחסי הלימות הון שהיו נקוטות באותה עת. בחודש אוגוסט 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאשר עדכון לתוכנית האסטרטגית, נוכח המציאות הכלכלית החדשה. במסגרת העדכון נקבעו, בין היתר, יעדי תשואה להון לשנים 2010-2011, לטווח שבין 9% ל-11%. כן נקבע, כי המשך יישום התוכנית האסטרטגית יתבצע בשים לב ליעדים האמורים ובשים לב להחלטת הדירקטוריון בדבר יעד יחס הלימות הון כולל, בשיעור של 12% לסוף שנת 2009. במהלך שנת 2010 תובא לאישור תוכנית אסטרטגית חדשה, לשנים 2011-2015.

דגשים בתוכנית העבודה לשנת 2010

תוכנית העבודה לשנת 2010, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נגזרה מהיעדים האסטרטגיים שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית ומביאה בחשבון את השינויים הצפויים באקלים הכלכלי בארץ ובעולם. במסגרת תוכנית העבודה, קבעה הנהלת הבנק דגשים עיקריים, כלהלן:

בנקאות אנושית

- הבנק יוביל מהלכים לשיפור השירות, זאת, בין היתר, במטרה להפחית את תלונות הלקוחות ולשפר את המענה לתלונות;
- בנוסף, הבנק ימשיך בהטמעת הקוד האתי.

המשך חיזוק הסיכונים והממשל התאגידי ברמת הבנק והקבוצה

- המשך העברת ניהול סיכונים, ניהול הנכסים וההתחייבויות וחדרי העסקאות לניהול קבוצתי;
- שיפור תהליכי התכנון והניהול הקבוצתי של ההון;
- אישור נהלי עבודה הנגזרים ממסמך עקרונות הממשל התאגידי;
- המשך המעקב והציות לדרישות הרגולציה;
- יישום באזל II.

צמיחה מבוקרת בפעילות העסקית

- מיקוד מרכזי בשוק ההון - הגדלת חלקו של הבנק בפעילות לקוחות כלל המגזרים בשוק ההון;
- המשך התמקדות במגזר הקמעונאי - גיוס לקוחות חדשים, שימור לקוחות ותיקים והעמקת פעילות למול ציבור עובדי המדינה ועובדי ההוראה, אשר ימשיכו לשמש מנוף להרחבת בסיס הלקוחות של הבנק;
- פיתוח הבנקאות הפרטית;
- הרחבת קשת השירותים הניתנים ללקוחות הבנקאות העסקית;
- המשך פיתוח תחום בנקאות האינטרנט והסלולר.

התייעלות ושיפור אפקטיביות

- המשך שיפור היעילות התפעולית של הבנק באמצעות יישום פרויקט "ארגון רזה";
- המשך מהלך ההתייעלות בכוח אדם;
- תכנון כוח העבודה העתידי, הנדרש לצרכים המשתנים בענף הבנקאות;
- המשך התייעלות בהוצאות התפעוליות.

פיתוחים במערכות המחשוב עם סיום פרויקט היוניסיס

- עם סיום פרויקט היוניסיס וייצוב המערכות הקריטיות בבנק, יתפנה הבנק למעבר לפיתוחים חדשים;
- מעבר לפיתוחים הנדרשים כמענה לרגולציה, יופנה עיקר המאמץ לפיתוחים חדשים בתחום שוק ההון;
- בנוסף, ישקיע הבנק בפיתוחים בתחום הערוצים הישירים ושיפור יכולות המידע הניהולי;
- כמו כן הבנק ימשיך לשדרג את יכולותיו בתחום ההמשכיות העסקית בשעת חירום.

השקעות

הבנק יתמקד בהשקעות ריאליות עליהן התחייב בעבר ולא ירחיבן בשלב זה.

מידע צופה פני עתיד

הדגשים האסטרטגיים שהובאו לעיל כוללים הערכות ותוכניות שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות ותוכניות אלה מבוססות על המידע והנתונים העדכניים שבידי הנהלת הבנק במועד פרסום הדוחות והם משקפים את תוכניותיה נכון למועד זה. הערכות ותוכניות אלו עשויים להשתנות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית ו/או שינויי רגולציה בעלי השפעה מהותית, אשר עלולים לחייב שינוי בדגשים ועדכון התוכניות.

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2009 הסתכם בסך של 923 מיליון ש"ח, לעומת 245 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 276.7%.

הרווח הנקי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט להלן, היה מסתכם בשנת 2009 בסך של 962 מיליון ש"ח, לעומת 212 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 353.8%.

להלן ניתוח השפעות של רכיבים מסויימים על הרווח הנקי (במיליוני ש"ח):

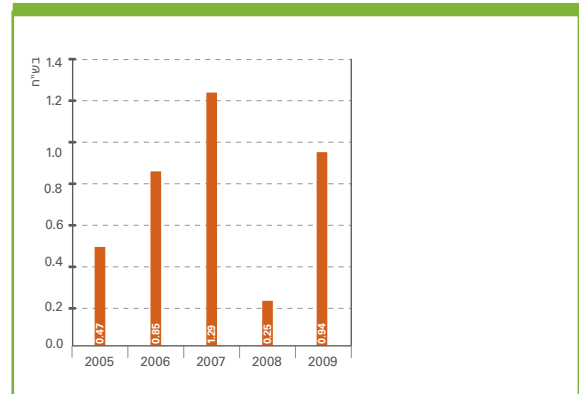
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2008	2009	ביאור
245	923	רווח נקי מדווח
-	32	29 השפעת הפחתת שיעורי מס חברות
(70)	-	25 דיבידנד מויזה אירופה
(51)	-	29 סגירת שומות וביטול הפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי כאל
88	-	'16 הפסדים מיירדת ערך של חברות מוחזקות
-	17	הפסדים ממכירת חברות מוחזקות
-	(10)	'16 הפרשה למס בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי
212	962	רווח נקי בניטרול רכיבים מסויימים
2.3%	10.3%	תשואה על ההון בניטרול רכיבים מסויימים

התשואה להון העצמי בשנת 2009, הגיעה לשיעור של 9.8%, לעומת שיעור של 2.7% בשנת 2008.
התשואה להון העצמי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, הייתה מגיעה בשנת 2009 לשיעור של 10.3%, לעומת שיעור של 2.3% בשנת 2008.

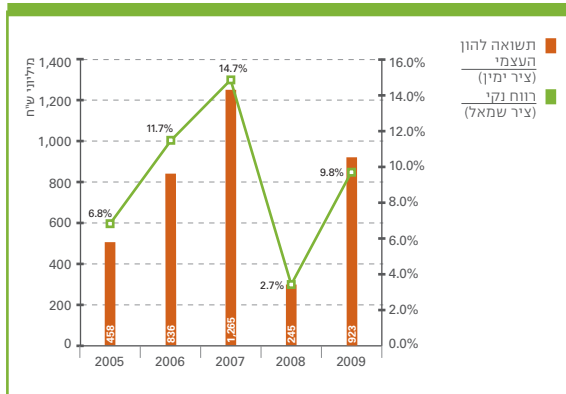
הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. הסתכם בשנת 2009 ב-0.94 ש"ח, לעומת סך של 0.25 ש"ח בשנת 2008.
הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, היה מסתכם בשנת 2009 ב-0.98 ש"ח, לעומת 0.22 ש"ח בשנת 2008.

- הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2009, בהשוואה לשנת 2008:
- עליה בשיעור של 15.3% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
 - עליה בשיעור של 27.9% בהפרשה לחובות מסופקים.
 - עליה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 20.1%, שהושפעה מעליה בעמלות תפעוליות, בשיעור של 5.2%, עליה בסך של 146 מיליון ש"ח ברווחים מהשקעות במניות ועליה בסך של 242 מיליון ש"ח בהכנסות אחרות, שהושפעה בעיקר מרווחים שנרשמו בקופות הפיצויים.
 - עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 2.6%, שהושפעה מעליה בשיעור של 2.2% במשכורות והוצאות נילות ועליה בשיעור של 7.8% באחזקה ופחת בניינים וציוד.
 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות בסך של 507 מיליון ש"ח בשנת 2009, לעומת סך של 169 מיליון ש"ח בשנת 2008. העליה בהפרשה למסים נבעה בעיקר מהעליה ברווח מפעולות רגילות, והושפעה, בין היתר, מהשפעת הירידה בשיעור המס על יתרת מסים נדחים, בסך של 32 מיליון ש"ח, וניצול הפסדים מועברים שלא היו בגינם מסים נדחים לקבל.
 - חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות הסתכם בשנת 2009 ברווח בסך של 158 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 70 מיליון ש"ח בשנת 2008.

רווח נקי למניה

רווח נקי ותשואה להון עצמי

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2009 בסך של 4,757 מיליון ש"ח, לעומת 4,127 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 15.3%. בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים והפרשות לירידת ערך של איגרות חוב, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 4,713 מיליון ש"ח, לעומת 4,307 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 9.4%.

להלן פירוט ההשפעות של רכיבים מסויימים על הרווח המימוני (במיליוני ש"ח):

2009					
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	שנתי	
940	1,266	1,329	1,222	4,757	רווח מימוני מדווח
278	4	14	(49)	247	השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM
135	(94)	(56)	6	(9)	השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק
(187)	(59)	(93)	(49)	(388)	רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, נטו
51	50	17	1	119	הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה
(35)	(4)	17	9	(13)	הפסדים (רווחים) שמומשו ושטרם מומשו באיגרות חוב בתיק למסחר, נטו
1,182	1,163	1,228	1,140	4,713	רווח מימוני לאחר התאמות

להלן פירוט ההשפעות של רכיבים מסויימים על הרווח המימוני (במיליוני ש"ח) (המשך):

2008				
שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
רווח מימוני מדווח	4,127	873	1,057	1,132
השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים	28	28	(163)	33
נגזרים ALM	(15)	133	24	(69)
השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק	(202)	(67)	(51)	(24)
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, נטו	311	139	169	3
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה	58	(23)	86	16
הפסדים (רווחים) שמומשו ושטרם מומשו באיגרות חוב בתיק למסחר, נטו				(21)
רווח מימוני לאחר התאמות	4,307	1,083	1,122	1,091
				1,065

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בשנת 2009, בהשוואה לשנת

2008:

א. גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-9.7%, מסך של 249,035 מיליון ש"ח לסך של 273,230 מיליון ש"ח.

ב. התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר יצרו פער שלילי של כ-219 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן.

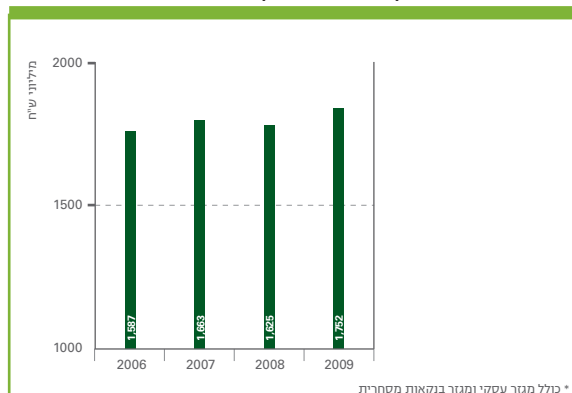
ג. קיטון בתרומת ההון הפעיל, בעיקר במגזר הצמוד למדד.

ד. גידול במימון אחר, נטו, (כעולה מסקירת ההנהלה להלן) בסך של 722 מיליון ש"ח, בעיקר בשל עליה של 186 מיליון ש"ח ברווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, בשל עליה של 71 מיליון ש"ח ברווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו, בשל קיטון בהפרשות לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה בסך של 192 מיליון ש"ח, ובשל פעילות באופציות.

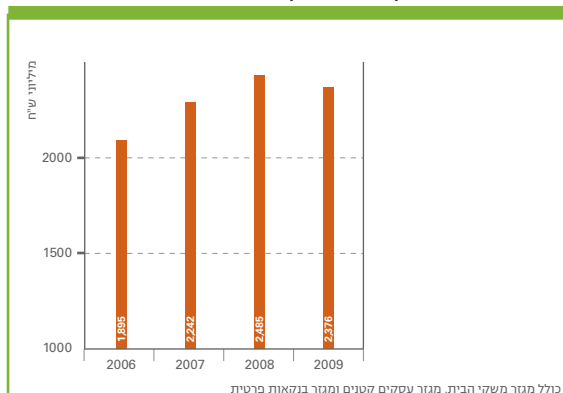
הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכם בסך של 1,122 מיליון ש"ח

לעומת 873 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 40.0%. בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים והפרשות לירידת ערך של איגרות חוב, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 1,140 מיליון ש"ח, לעומת 1,083 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 5.3%.

רווח מפעולות מימון - מגזרים עסקיים*

רווח מפעולות מימון - מגזרים קמעונאיים*

הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה

להלן הרכב הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה (כולל השפעת מכשירים פיננסיים נגזרים שניתן ליחסם למגזרי הפעילות - ALM):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
שינוי בתרומה במיליוני ש"ח	2008			2009			
	תרומה לרווח		היקף פעילות*	תרומה לרווח		היקף פעילות*	
	%-1	ש"ח	%-1	%-1	ש"ח	%-1	
(13)	57.9	2,388	47.3	49.9	2,375	49.2	מטבע ישראלי לא צמוד
(345)	7.1	298	10.4	(1.0)	(47)	10.4	מטבע ישראלי צמוד למדד
267	33.4	1,377	42.3	34.6	1,644	40.4	מטבע חוץ
(91)	98.4	4,063	100.0	83.5	3,972	100.0	
192	(2.6)	(109)		1.7	83		בגין אופציות
							בגין מכשירים פיננסיים נגזרים אחרים (לא כולל נגזרים בגידור וב-ALM)
5	0.7	27		0.7	32		עמלות מימון
32	3.4	139		3.6	171		הכנסות מימון אחרות, נטו
492	0.2	7		10.5	499		
630	100.0	4,127		100.0	4,757		סך-הכל

* על פי היתרה הממוצעת של הנכסים.

לפרטים נוספים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ר' "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" תוספת ג' בסקירת ההנהלה להלן.

הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי הצמדה (כולל ALM)

במגזר השקלי הלא צמוד הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2009 ב-2,375 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,388 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 0.5%, ומשקלן מסך כל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2009 על 49.9%, לעומת 57.9% בשנת 2008. היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה בשנת 2009 בשיעור של 14.2% לעומת השנה הקודמת. פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.88% בשנת 2008, לשיעור של 1.69% בשנת 2009. הקיטון ברווח במגזר נובע מירידה בפער הריבית, בעיקר בשל הוצאה בסך של כ-57 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2009, לעומת הכנסה של 120 מיליון בשנת 2008, ומירידה בתרומת ההון הפעיל, כתוצאה מירידה בשיעור הריבית הלא צמודה. הקיטון האמור קוזז בעליה בהיקף הפעילות במגזר. פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2009 לשיעור של 1.73%, לעומת 1.77% בשנת 2008.

במגזר השקלי הצמוד למדד הסתכמו הוצאות הריבית נטו בשנת 2009 ב-47 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות בסך של 298 מיליון ש"ח בשנת 2008, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2009 על שיעור שלילי של 1.0%, לעומת 7.1% בשנת 2008. היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2009 עלתה בשיעור של 8.7% לעומת השנה הקודמת. הירידה ברווח במגזר נובעת, בעיקר, בשל התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר יצרו פער שלילי של כ-134 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימושו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי הוגן. בניטרול התאמות אלה, מרווח הריבית במגזר הצמוד למדד היה מגיע ל-0.33% בשנת 2009, לעומת 0.79% בתקופה המקבילה אשתקד. זאת, לעומת מרווח שלילי בפועל של 0.45% בשנת 2009 ולעומת מרווח חיובי בפועל בשיעור של 0.42% בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיסון במרווח הריבית לאחר ניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM נובע בעיקר מירידה בשיעור נמוך יחסית בעלות המקורות, שחלקם נועדו לשיפור הלימות ההון של הבנק, בהשוואה לירידה בשיעור גבוה יותר בתשואות השימושים המניבים.

בתרומת ההון הפעיל חלה ירידה של כ-120 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מקיסון בהיקף ההון הפעיל המושקע.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2009 ב-1,644 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,377 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 19.4%, ומשקלן מכלל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2009 על 34.6%, לעומת 33.4% בשנת 2008.

במגזר זה חלה עליה בשיעור של 5.0% ביתרה הממוצעת של הנכסים בשנת 2009, לעומת השנה הקודמת, אשר תרמה לגידול ברווח המימוני במגזר.

פער הריבית במגזר עלה משיעור של 1.32% בשנת 2008, לשיעור של 1.51% בשנת 2009.

העליה ברווח במגזר נובעת בין היתר מהתאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר יצרו פער חיובי של כ-92 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2009 לשיעור של 1.49%, לעומת 1.37% בשנת 2008.

בנוסף, פעולת חיסוי שהבנק מבצע גרמה לעליה של 9 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בשנת 2009, לעומת עליה של כ-15 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

פער הריבית הכולל (ללא השפעת נגזרים) הגיע לשיעור של 2.39% בשנת 2009, לעומת שיעור של 2.98% בשנת 2008.

פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM) הגיע לשיעור של 1.39% בשנת 2009, לעומת שיעור של 1.57% בשנה הקודמת.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM והשפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק הגיע בשנת 2009 לשיעור של 1.48%, לעומת 1.57% בשנת 2008.

הירידה בפער הריבית בשנת 2009 נבעה במידה רבה מהירידה במרווחים על הפקדונות, על רקע הריבית הנמוכה ששררה במשך שנה זו.

להלן נתונים על התפתחות הרווח המימוני לפני הפרשה לחובות מסופקים, לפי מגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2008	2009	
%-ב	מיליוני ש"ח		
(9.6)	1,338	1,210	קמעונאי - מגזר משקי בית
(2.0)	830	813	קמעונאי - מגזר עסקים קטנים
9.5	1,001	1,096	מגזר בנקאות עסקית
5.1	624	656	מגזר בנקאות מסחרית
2.6	344	353	מגזר בנקאות פרטית
	(10)	629	מגזר פיננסי
15.3	4,127	4,757	סך-הכל

הירידה במגזר משקי הבית נבעה, בעיקר, מירידת מרווח הריבית, נוכח ירידת הריבית במשק. העליה במגזר העסקי נבעה, בעיקר, מעליה בנפח הפעילות במגזר. העליה במגזר הפיננסי נבעה, בעיקר מרווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, עליה ברווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ומירידה בהפרשות לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בסך של 998 מיליון ש"ח בשנת 2009, לעומת הפרשה בסך של 780 מיליון ש"ח בשנה

הקודמת, עליה בשיעור של 27.9%. בשנת 2009 היוותה הפרשה 21.0% מהרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, לעומת 18.9% בשנה הקודמת.

להלן יובאו פרטים בדבר הוצאות הפרשה לחובות מסופקים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2008	2009	
%-1	במיליוני ש"ח		
27.2	994	1,264	הפרשה ספציפית בשנת החשבון
	(223)	(233)	הקטנת הפרשה הספציפית וגביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
33.7	771	1,031	שינוי בהפרשה הספציפית
	9	(33)	שינוי בהפרשה הנוספת
27.9	780	998	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד

שיעורה השנתי של הפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור, לא כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיע בשנת 2009 ל-0.83% (0.55% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני), לעומת 0.64% (0.42% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) בשנת 2008. יתרת הפרשה לחובות מסופקים, הכוללת הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת, לא כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה בסוף שנת 2009 ל-6,394 מיליון ש"ח (6,641 מיליון ש"ח כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני). יתרת הפרשה זו מהווה 5.29% מהאשראי לציבור (3.64% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני), לעומת יתרת הפרשה בסך של 6,054 מיליון ש"ח, לא כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, (6,302 מיליון ש"ח כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני), שהיוותה 4.93% מהאשראי לציבור (3.39% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) בסוף השנה הקודמת.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-1,031 מיליון ש"ח, לעומת 771 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 33.7%. השינוי בהפרשות מבטא במידה רבה את השפעת המשבר הכלכלי על מצבם של לווים מסויימים. ההפרשה הספציפית נעשתה בצורה שמרנית, לפי הערכת ההנהלה לגבי הפסדים הצפויים בתיק האשראי, על בסיס בדיקה ומועקב של מצב החייבים ופעילותם העסקית, הערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי ובהתייחס לסוגי הבטחונות ולשוויים.

להלן ההתפתחות הרבעונית של הפרשה לחובות מסופקים (במיליוני ש"ח):

2008				2009				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
122	120	187	342	260	242	260	269	הפרשה ספציפית
(29)	19	(5)	24	(8)	(11)	(14)	-	הפרשה נוספת
93	139	182	366	252	231	246	269	סך-הכל
0.44%	0.43%	0.62%	1.12%	0.82%	0.79%	0.85%	0.89%	שיעור הפרשה הספציפית מהאשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

הגידול בהפרשות לחובות מסופקים, החל מהרבעון השלישי של שנת 2008, מבטא במידה רבה את השפעת המשבר הכלכלי העולמי על לקוחות הבנק.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2009 בסך של 3,759 מיליון ש"ח, לעומת 3,347 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 12.3%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 3,091 מיליון ש"ח, לעומת 2,573 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 20.1%.

להלן התפלגות המרכיבים של סעיפי ההכנסות התפעוליות והאחרות:

2007	2008	2009	
במיליוני ש"ח			
585	624	666	מדמי ניהול חשבון
847	937	1,010	כרטיסי אשראי
600	386	705	הכנסות משוק ההון
58	51	197	רווחים מהשקעות במניות, נטו
208	213	212	טיפול באשראי
143	159	128	הפרשי המרה
74	70	59	פעולות סחר חוץ
136	133	114	אחרות
2,651	2,573	3,091	סך-הכל

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 2,625 מיליון ש"ח, לעומת 2,495 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 5.2%. העליה נובעת, בעיקר, מגידול בעמלות מכרטיסי אשראי ועמלות ניהול חשבון. ההכנסות התפעוליות מכרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2009 בסך של 1,010 מיליון ש"ח, לעומת 937 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 7.8%.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בשנת 2009 הסתכמו בסך של 705 מיליון ש"ח, לעומת 386 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 82.6%. העליה נובעת, בעיקר, מרווחי הקופה לפיצויים.

להלן יובאו פרטים בדבר ההכנסות משוק ההון בשנים 2007-2009:

המאוחד			
2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים			
315	306	339	הכנסות פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים
54	37	55	הפצת מוצרים פיננסיים
127	30	49	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
89	-	260	רווחים מקופות פיצויים
15	13	2	הכנסות אחרות
600	386	705	סך-הכל

הרווחים מהשקעות במניות, נטו, הסתכמו בשנת 2009 בסך של 197 מיליון ש"ח, לעומת 51 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הרווח בשנת 2009 נבע, בעיקר, מדיבידנד בסך של 38 מיליון ש"ח שקיבלו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מבזק, רווח ברוטו בסך של 22 מיליון ש"ח ממניחוש יתרת מניות "הוט", רווח ברוטו בסך של 121 מיליון ש"ח מימוש מניות בזק, רווח ברוטו בסך של 25 מיליון ש"ח ממניחוש מניות הראל (ר' ביאורים 3 ו-25 לדוחות הכספיים) ובניכוי הפרשה לירידת ערך בגין קרן של קרנות גידור, בסך של 19 מיליון ש"ח. הרווחים בשנת 2008 נבעו, בעיקר, מדיבידנד בסך של 38 מיליון ש"ח שקיבלו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מבזק ומדיבידנד בסך של 110 מיליון ש"ח שקיבלו הבנק וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ מחברת ויזה אירופה. ההכנסות בשנת 2008 קוזזו בחלקן

מהפרשה לירידת ערך בגין קרן של קרנות גידור בסך של 67 מיליון ש"ח.
ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 269 מיליון ש"ח, לעומת 27 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העליה נובעת בעיקר עקב העובדה שבשנת 2008 לא נרשמו רווחי הקופות לפיצויים במסגרת ההכנסות האחרות, בעוד שבשנת 2009 נרשמו רווחים בסך של 260 מיליון ש"ח.
ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 5,486 מיליון ש"ח, לעומת 5,348 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 2.6%.
הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 3,175 מיליון ש"ח, לעומת 3,106 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 2.2%. (לפרטים נוספים אודות מרכיבי הסעיף, ר' ביאור 27 לדוחות הכספיים).

להלן פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות:

שינוי באחוזים		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2008	2009	2007	2008	2009	
לעומת 2007	לעומת 2008	במיליוני ש"ח			
2.5	2.2	3,030	3,106	3,175	משכורות והוצאות נלוות - כפי שדווח
		(290)	(103)	(179)	מענקים
		(27)	(15)	(2)	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות
		-	-	(65)	השפעת שינויים בשיעורי פרישה על העתודה למענקי יובלות
		(91)	-	(6)	הוצאות פרישה מרצון
		96	(81)	80	השפעת קופת הפיצויים
6.9	3.3	2,718	2,907	3,003	משכורות והוצאות נלוות - בניטרול רכיבים מסויימים

העליה בהוצאות השכר בשנת 2009, בניטרול רכיבים מסויימים, לעומת השנה הקודמת, הושפעה בעיקר מהסכמי השכר הצפויים בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט לשנת 2009.
 בשנת 2009, נרשמו בקופת הפיצויים רווחים בסך של 340 מיליון ש"ח, ששימשו בחלקם לכיסוי הגידול בהתחייבות לפיצויים בגין שנים קודמות בסך של 80 מיליון ש"ח, שנבע מהסכם השכר הצפוי לשנת 2009, ועודף הרווחים בסך של 260 מיליון ש"ח נרשם להכנסות אחרות. בשנת 2008 נרשם הפסד נטו מקופות הפיצויים בסך של 81 מיליון ש"ח, הפסד שהגדיל את הוצאת הפיצויים שנרשמה. ההוצאות בשנת 2009 כוללות הפרשה למענקים בהתאם לשיעור התשואה השנתי.
 לפרטים נוספים, ובכלל זה אודות היקפי הפרישה מהבנק בשנים 2007-2009, ר' סעיף "משאבי אנוש" להלן.
 הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 2,135 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,009 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 6.3%.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2009 בסך של 981 מיליון ש"ח, לעומת 910 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 7.8%. עיקר העליה נבע מגידול בהוצאות פחת בבנק, עקב הפחתה של עלויות תוכנה לשימוש עצמי שהושלם פיתוחה.
הוצאות אחרות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 1,330 מיליון ש"ח, לעומת 1,332 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 0.1%. בבנק נרשמה ירידה בשיעור של 15.4% בהוצאות אחרות שקוזזה על ידי עליה בהוצאות האחרות בחברות מאוחדות של הבנק (עליה בהוצאות ביטוח פקדונות באי די בי ניו יורק ועליה בהוצאות כאל, בד בבד עם הגידול בפעילותה).
שיעור הכיסוי של הוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות הגיע בשנת 2009 ל-56.3%, לעומת 48.1% בשנה הקודמת.

סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות הגיע לשיעור של 69.9% בשנת 2009, לעומת 79.8% בשנה הקודמת.
הרווח מפעולות רגילות לפני מסים הסתכם בשנת 2009 בסך של 1,364 מיליון ש"ח לעומת 572 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 138.5%.

ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2009 בסך של 507 מיליון ש"ח, לעומת 169 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות לפני מסים הגיע בשנת 2009 ל-37.2%, לעומת 29.5% בשנת 2008. העליה בשיעור המס האפקטיבי נבעה, בין היתר, מהשפעת הירידה בשיעור המס על יתרת מסים נדחים ומניצול הפסדים מועברים שלא היו בניגים מסים נדחים לקבל, בסך של 40 מיליון ש"ח (לפרטים נוספים, ר' ביאור 29 ב' לדוחות הכספיים).

הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים הסתכם בשנת 2009 בסך של 857 מיליון ש"ח, לעומת 403 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 112.7%.

חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות כלולות בשנת 2009, הסתכם ברווח בסך של 158 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 70 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד בשנת 2008 נובע בעיקר מהפרשה לירידת ערך בגין KFS (ר' ביאור 6).

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2009 בסך של 943 מיליון ש"ח, לעומת 255 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 269.8%.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לפני ההפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע בשנת 2009 לשיעור של 17.0%, לעומת שיעור של 7.7% בשנה הקודמת.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לאחר הפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע בשנת 2009 לשיעור של 10.7%, לעומת שיעור של 5.4% בשנה הקודמת.

ההפסד נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים הסתכם בשנת 2009 בסך של 20 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2008.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 בסך של 923 מיליון ש"ח, לעומת 245 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 276.7%.

התשואה להון העצמי בשנת 2009 הגיעה לשיעור של 9.8% לעומת שיעור של 2.7% בשנת 2008.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. בשנת 2009 הסתכם ב-0.94 ש"ח, לעומת רווח למניה של 0.25 ש"ח בשנה הקודמת.

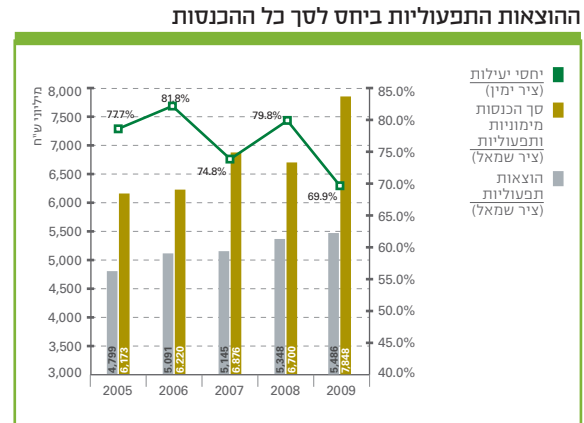
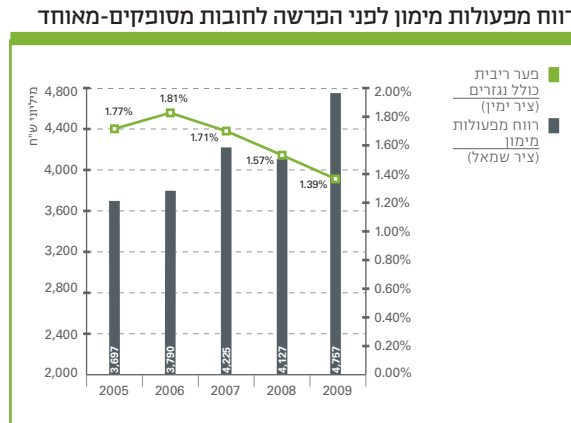
הרווח ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכם בסך של 154 מיליון ש"ח, לעומת 292 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2009, ולעומת הפסד של 121 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

התשואה להון העצמי ברבעון הרביעי של שנת 2009 הגיעה לשיעור של 6.3% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 12.7% ברבעון השלישי של שנת 2009, ולעומת שיעור שלילי של 5.5% ברבעון המקביל אשתקד.

להלן ניתוח השפעות של רכיבים מסויימים על הרווח הרבעוני הנקי (במיליוני ש"ח):

2008		2009		
רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	
(121)	292	154		רווח (הפסד) נקי מדווח
-	-	(39)		מסים נדחים בגין תקופות קודמות
-	37	(5)		השפעת הפחתת שיעורי מס חברות
(70)	-	-		דיבידנד מויזה אירופה
(19)	(15)	(16)		השפעת ההפרשה בגין הסכם שכר על גידול בהתחייבויות בגין הפרשות נילוות לשכר
(31)	-	-		סגירת שומות וביטול הפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי כאל
78	-	-		הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות
-	-	120		הפרשה למס בגין ההשקעה בבינלאומי
(163)	314	214		רווח (הפסד) נקי בניטרול רכיבים מסויימים
(7.3%)	13.7%	8.8%		תשואה על ההון בניטרול רכיבים מסויימים

אומדן ההשפעה של הסכמי השכר בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט על התוצאות העסקיות ברבעון הראשון של שנת 2010. הבנק יכלול בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2010 את מלוא הגידול בהתייבויות בגין הפרשות לנלוות בשכר בהתאם להערכת ההנהלה את עלות הסכם השכר לשנת 2010, בסכום הנאמד כיום ב-115 מיליון ש"ח (רבעון ראשון 2009: 99 מיליון ש"ח).

צעדי התייעלות וחסכון

במסגרת יישום התוכנית האסטרטגית נקט הבנק בשנת 2008 צעדי חסכון והתייעלות. על רקע המשבר הפיננסי והשלכותיו הורחבו הצעדים שננקטו והם נמשכו גם בשנת 2009. בין הצעדים האמורים, ניתן למנות את אלה:

פרוייקט "ארגון זה" לשיפור האפקטיביות של מערך הסניפים. במסגרת הפרוייקט מתבצע מהלך של העברת פעילויות תפעוליות שונות למשרד אחורי שמופעל באגף התפעול של הבנק. העברת הפעילויות כאמור נועדה לאפשר צמצום מסוים בכוח האדם בסניפים וצמצום הדרגתי בשטחי הסניפים תוך מעבר לביצוע הפעולות ביחידה מרכזית ויעילה יותר. (לפרטים נוספים ר' "המגזר הקמעונאי - כללי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים").

שינוי המבנה הארגוני. השינוי, עליו הוחלט בשלהי שנת 2008, בוצע בתחילת שנת 2009, במסגרתו בוטלו החטיבה לשיווק ותכנון אסטרטגי וחטיבת נכסי לקוחות. מהלך זה כלל, בין היתר, צמצום מספר חברי ההנהלה, וצמצום יחידות מטה שונות (לפרטים נוספים, ר' "שינוי המבנה הארגוני" בפרק "משאבי אנוש" להלן).

תוכנית התייעלות בתחום המחשוב. בשנת 2008 יושמה התוכנית בשני צירים מרכזיים: האחד, מאמץ בתחום הניהול של פיתוח מערכות המידע בבנק, במטרה להגדיל את תפוקותיו. השני, סגירה הדרגתית של חלק מהיחידות המתמחות שעסקו בפרוייקט אופק ושחרור הדרגתי של כוח האדם שעסק בפרוייקט. ההסבה של כל המערכות שעדיין הופעלו על מחשב יוניסיס הושלמה, ובחודש אוקטובר 2009 הופסקה עבודת הייצור עם מחשב ה-Unisys. להערכת הנהלת הבנק, הדממת מחשב Unisys תחסוך סך של 60-70 מיליון ש"ח עלויות של רשינות ההפעלה של המחשב ותחזוקת המחשב וכן תאפשר צמצום במצבת כוח האדם ביחידות הרלבנטיות. עיקר החסכון האמור יבוא לידי ביטוי משנת 2010 ואילך.

קיטון במצבת כוח האדם. הצעדים שנמנו לעיל הביאו, בין היתר, לקיטון במצבת כוח האדם בבנק בהיקף של כ-351 עובדים במהלך שנת 2009. זאת, בהמשך לירידה של כ-253 עובדים בשנת 2008 (כ-406 עובדים מחודש מרס 2008 עד חודש דצמבר 2008). **ויתור על שכר.** בחודש פברואר 2009 הודיעו יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק כי הם מוותרים על 10% משכרם לתקופה של 12 חודשים שתחילתה בחודש פברואר 2009. חברי הנהלת הבנק ויתרו על 7.5% משכרם לתקופה זוהי. עובדי הבנק, בקטגוריות השונות, ויתרו אף הם על שיעור משכרם ו/או על מרכיבים אחרים מהתגמול לו הם זכאים. בחודש פברואר 2009 החליט הדירקטוריון כי הגמול המשולם לדירקטורים, יופחת בשיעור של 10% לתקופה של 12 חודשים, החל מחודש מרס 2009. החסכון הכולל שנגרם בעקבות מהלכים אלה בבנק הסתכם בסך של כ-48 מיליון ש"ח.

הפחתת עלויות. מרבית הספקים של הבנק נענו לפניית הבנק להפחית בשנת 2008 את תעריף הסחורות והשירותים שהם מספקים

לבנק, בשיעור של בין 6%-10%. במקביל, הבנק בחן ובוחן את כל מרכיבי ההוצאות התפעוליות ופועל לצמצומן במידת האפשר, ובלבד שלא תפגענה פעילויות הליבה העסקיות שלו.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את תוכניות הנהלת הבנק והערכותיה במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש במידה שיחולו שינויים בהיקף ותעדוף משימות בתחום מערכות מידע, נוכח השינויים ברגולציה וצרכים עסקיים דחופים, אשר עשויים להביא לשינוי בהיערכות או ביכולת להוציא לפועל את תוכניות הבנק הקיימות למועד פרסום הדוחות.

התפתחות הנכסים והתחייבויות

סך כל המאזן הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 בסך של 187,817 מיליון ש"ח לעומת 181,831 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 3.3%.

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור	31 בדצמבר		
	2008	2009	
%-ב	במיליוני ש"ח		
			נכסים
14.1	21,554	24,583	מזומנים ופקדונות בבנקים
15.2	31,535	36,338	ניירות ערך
(1.7)	116,456	114,426	אשראי לציבור
			התחייבויות
1.9	139,232	141,825	פקדונות הציבור
(18.2)	4,555	3,724	פקדונות מבנקים
23.0	9,373	11,529	כתבי התחייבויות נדחים
13.6	8,797	9,994	הון עצמי

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 בסך של 114,426 מיליון ש"ח, לעומת 116,456 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, ירידה בשיעור של 1.7%. חלקו של האשראי לציבור מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2009 לשיעור של 60.9%, לעומת 64.0% בסוף שנת 2008.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי, ובכלל זה אסטרטגיה ומדיניות בתחום ניהול סיכונים האשראי, המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכונים האשראי ועוד, ר' "ניהול סיכונים אשראי" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" להלן.

התמודדות עם הסיכונים בעקבות המשבר הפיננסי והריאלי בשווקים

לאור המשבר הפיננסי והריאלי בשווקים, אשר השפיע לרעה על מצבם של חלק מהלווים, מבצע הבנק מעקב שוטף אחר התפתחויות מאקרו-כלכליות, מגמות בשוק ההון, שער החליפין של השקל, המגמה בשוק האשראי החוץ בנקאי והמגמות בשוקי חו"ל בעיקר בארה"ב ובאירופה.

ברבעון השני של שנת 2009 החלה מגמת התאוששות קלה במשק לצד זינוק המדדים בשוק ההון. הבנק עוקב באופן שוטף אחר קצב ההתאוששות בענפי המשק ובסקטורים השונים ומעדכן את מדיניות האשראי בהתאם.

הבנק ממשיך בבקרה על תיק האשראי תוך הערכת מצב הלווים בענפי המשק השונים ובדיקה סלקטיבית של לוויים חדשים.

הבנק מצב בתדירות שוטפת בדיקה ועדכון של דירוג החוב והתאמתו למצב הלקוח.

בשנה האחרונה נערכו מספר בדיקות נרחבות במטרה לזהות ולאתר סימני אזהרה או הרעה בקרב אוכלוסיית הלקוחות. נערכה בדיקה בנוגע לעסקאות לרכישת אמצעי שליטה, בדיקת חשיפה של לקוחות הבנק שהנפיקו איגרות חוב אשר נסחרות בתשואות עודפות, בדיקה לגבי לקוחות שעיקר פעילותם בארצות מתפתחות ובדיקה לגבי עמידת הלווים בהתחייבויות החוץ בנקאיות שלהם. בעקבות הבדיקות הוחלט על טיפול פרטני בלקוחות מסוימים, לרבות על סיווגם כחובות בעייתיים וכן, במידה ונדרש, על עריכת הפרשה לחובות מסופקים בגינם. ביום 12 באוקטובר 2009 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב לתאגידי הבנקאיים, במסגרתו התבקשו התאגידי הבנקאיים לבחון את הצורך בהורדת דירוג, חיזוק בטחונות, סיווג ו/או הפרשות לגבי לווים שיאותרו ככאלה הרגישים למשבר זאת על סמך קריטריונים שתוארו במכתב וכאלה שיקבע התאגיד הבנקאי לעצמו. הבנק ערך בדיקה נוספת בהתאם להנחיות המפקח כאמור. בבדיקה לא נמצאו לווים גדולים נוספים שנפגעו ולא אותרו בעבר זאת בהתבסס על הבדיקות המקיפות שכבר נערכו השנה.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

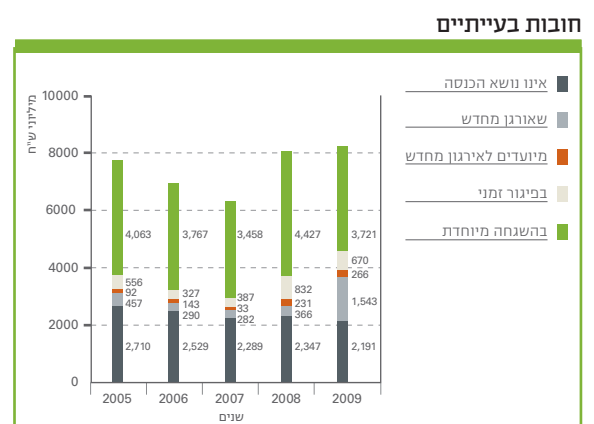
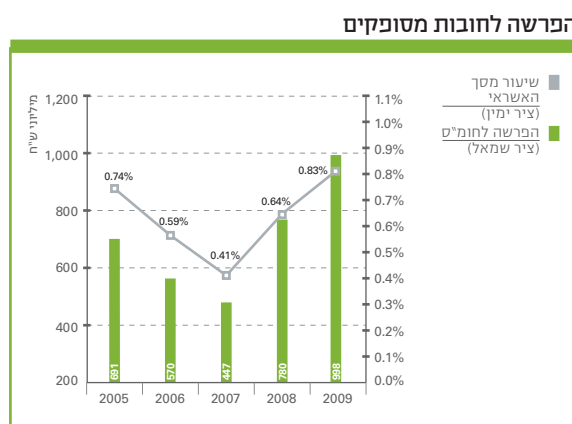
להלן נתונים על הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009		
שיעור השיוני	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	
	6.2	48.1	52.0	59,498	מטבע ישראלי לא צמוד
	(9.5)	18.0	16.6	19,021	מטבע ישראלי צמוד מדד
	(8.9)	33.9	31.4	35,907	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
	(1.7)	100.0	100.0	114,426	סך-הכל

האשראי לציבור במטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירד בשיעור של 8.9% לעומת 31 בדצמבר 2008. במונחים דולרים ירד האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 856 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2008, ירידה של 8.3% סך כל האשראי לציבור, הכולל את האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ, כשהם מוחשבים במונחים דולריים, ירד בשיעור של 1.5% לעומת 31 בדצמבר 2008.

התפתחות הפרשות לחובות מסופקים והאשראי ללווים בעייתיים בקבוצה

יתרת הפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור (לא כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) הגיעה בשנת 2009 ל-5.29% לעומת 4.93% בשנת 2008.

להלן נתונים על סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין חובות בעייתיים, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר		
2008	2009	
2,347	2,191	שאינם נושאים הכנסה
366	1,543	שאורגנו מחדש ⁽²⁾
231	266	מיועדים לארגון מחדש ⁽³⁾
832	670	בפיגור זמני
4,427	3,721	בהשגחה מיוחדת ⁽⁴⁾
8,203	8,391	סך-הכל אשראי מאזני ללווים בעייתיים
1,359	873	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁽⁵⁾
64	12	איגרות חוב של לווים בעייתיים
209	24	נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של לווים בעייתיים
9,835	9,300	סך-הכל סיכון אשראי כולל בגין חובות בעייתיים
6	11	סיכון האשראי הכולל בגין לווים ובנקים בעייתיים
9,841	9,311	סך-הכל סיכון האשראי הכולל בגין לווים ובנקים בעייתיים

הערות:

- (1) לא כולל חובות בעייתיים שבגינם קיימים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- (2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- (3) אשראי ללווים אשר לגביו קיימת החלטה של הנהלת התאגיד הבנקאי על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- (4) מזה: חובות בסך של 980 מיליון ש"ח שנכללו לאחר שנערכה בגינם הפרשה ספציפית ואשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך של 156 מיליון ש"ח (31.12.08: 622 מיליון ש"ח ו-178 מיליון ש"ח בהתאמה).
- (5) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

עיקר סיכון האשראי הכולל בגין חובות בעייתיים הוא בענף בינוי ונדל"ן, בענף שירותים פיננסיים ובענף התעשייה. במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוהג הבנק, באופן שוטף, לבחון ולהעריך את חשיפת הלקוחות לשינויים בתנאי השוק והסביבה העסקית. בעקבות סריקה, מיפוי ובחינה של תיקי הלקוחות, שהתבצעו החל מהרבעון השלישי של שנת 2008, נמצאו לווים אשר עלולים להיות מושפעים לרעה מהמשבר הפוקד את שוקי ההון והכספים והוחלט לסווגם בהשגחה מיוחדת.

הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

ביום 31 בדצמבר 2007 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה המקורית"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה-SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו. לפרטים נוספים אודות ההוראה והשינויים העיקרים שנכללו בה ביחס להוראות הקיימות, ר' ביאור 1 כ' (3) לדוחות הכספיים.

בעת יישום ההוראה לראשונה יידרשו התאגידים הבנקאיים למחוק חשבונאית את יתרות החובות הבעייתיים, העומדים באמות המידה שנקבעו בהוראה למחיקה חשבונאית, ולבטל את כל ההכנסות הריבית שייצברו ולא ייגבו בפועל עד אותו מועד, בגין חובות פגומים שהוגדרו בהוראה וליצור הפרשות בהתאם לנדרש בהוראה. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, בהתאם לדרישות ההוראה, יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההוראה מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן, הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמה, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות

מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות. לאור האמור לעיל, לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי. הנהלת הבנק נערכת ליישום ההוראה במסגרת פרויקט שמתנהל באחריות החטיבה העסקית של הבנק. צוות הפרוייקט כולל, בין היתר, נציגים של חלק מחברות הבת. במסגרת הפרוייקט פועלים צוותי עבודה במספר תחומים (מתודולוגיה בפן הפרשה הקבוצתי, מתודולוגיה בפן הפרשה הפרטני, דיווח כספי, תפעול, נהלים והדרכה), תוך תיאום והתממשקות מול העבודה בתחומים החופפים בחלקם, אשר מתבצעת כבר בבנק בכל הקשור לבאזל II ודירוג אשראי. במסגרת ההיערכות עד כה בוצע סקר פערים, נותחו הנתונים שנאספו ונבנתה תוכנית עבודה ראשונית ליישום הפרוייקט, אשר כוללת אפיון מפורט של השינויים הנדרשים במערכות המידע השונות בבנק, גזירת נתונים נדרשים לבניית תשתית נתונים לחישוב הפרשה קבוצתית ופרטנית, פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית, פיתוח מערכת בתהליך ההפרשה הפרטנית, ביצוע שינויים בתהליכי עבודה ארגוניים תזרימי מזומנים וריבית להיוון, פיתוח מערכי דוחות תומכי החלטה בתהליך ההפרשה הפרטנית, ביצוע שינויים בתהליכי עבודה ארגוניים על בסיס מסמך אפיון הדרישות, ניהול פרויקטלי שוטף ועוד. הבנק נעזר בביצוע הפרוייקט בשירותיהן של חברות חיצוניות. ביום 18 בפברואר 2010, פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראה המקורית בו נקבע, בין היתר, כי יישום ההוראה יידחה ליום 1 בינואר 2011 (במקום 1 בינואר 2010 בהוראה המקורית). לפרטים בדבר העדכון האמור, ובכלל זה דרישות הגילוי שנקבעו בו לענין הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010, ר' ביאור 1 כז (3) לדוחות הכספיים.

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור

ההרעה באיכות התיק באה לידי ביטוי בעליה בשיעור החוב הבעייתי המאזני מתוך סך האשראי המאזני לציבור בקבוצה, מ-7.0% בסוף שנת 2008 לכ-7.3% בסוף שנת 2009. החל משנת 2008 חלה ירידה מתמשכת בפעילות וכושר ההחזר של מרבית הלווים במרבית ענפי המשק, כאשר החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 דיווחו החברות על התאוששות מהירה מהצפוי בפעילות העסקית ויכולת החזר, אשר נמשכה ברבעון הרביעי של השנה. ההפרשה לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2009 בסך של 998 מיליון ש"ח, בהשוואה להפרשה בסך של 780 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול בשיעור של 28%. ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2009 בסך של 1,031 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך של 771 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול בשיעור של 33%. כתוצאה מההרעה חלה עליה בשיעור ההפרשה הספציפית ביחס לאשראי המאזני, משיעור של 0.7% בשנת 2008, לשיעור של 0.9% בשנת 2009. ההרעה באיכות תיק האשראי נבעה מגידול בהיקף החוב הבעייתי שאורגן מחדש, שגדל מסך של 366 מיליון ש"ח בשנת 2008, לסך של 1,541 מיליון ש"ח בשנת 2009, כתוצאה מהרעה בתזרימי המזומנים של חלק מהלווים והצורך להתאים את תנאי הפירעון לכושר ההחזר העדכני. החוב שאינו נושא הכנסה ירד לסך של 2.22 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-2.35 מיליארד ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של כ-5.5%, שנבעה מהעמקת הסדרי הגביה ו/או הסדרים לפירעון החוב עם לקוחות ומעליה בשווי הביטחונים שמבטיחים את חובם לבנק. ההרעה במצבם של הלווים בענפים השונים נבעה מההתפתחויות הבאות:

- ענף המסחר - נרשמה ירידה מתונה בהכנסות ושולי הרווח התפעולי כתוצאה מההאטה בצריכה השוטפת וירידה בביקושים בשוק המקומי;
- ענף בינוי ונדל"ן - נרשמה יציבות בשיעורי התפוסה ודמי השכירות של נכסי מסחר מניבים, עליה בשיעורי התפוסה למשרדים באזורי ביקוש במרכז הארץ, למעט תל-אביב, לרבות עליה בהכנסות מבניה למגורים כתוצאה מגידול במספר יחידות הדיוור החדשות שנמכרו במסגרת היוזמה הפרטית. בפעילותן של חברות נדל"ן יזמי ומניב בחו"ל חלה הרעה, שהתבטאה בירידת שווי נכסי נדל"ן באזורים מסוימים שהושפעו מהמשבר העולמי, דבר שגרם, בין היתר, לקשיים במימון מחדש של חלק מהנכסים;
- ענפי התעשייה - חלה ירידה בהיקף הייצור התעשייתי כתוצאה מירידה בביקושים המקומיים והיצויים על רקע ההאטה בהיקף הסחר העולמי;

- ענף התקשורת - רשם עליה מתונה בהיקף הפעילות תוך שיפור שולי הרווח התפעוליים בעקבות רכישות, מיזוגים ותהליכי התייעלות.
- ענף שירותים עסקיים אחרים - נרשמה הרעה במצבם של לווים מסוימים מקרב הלקוחות הפרטיים, ועסקים קטנים ובינוניים במגזר ה-SME.

להלן שיעור ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים בענפים מסוימים ביחס לאשראי לציבור המאזני המאוחד באותם ענפים:

ענף	2009	2008
בינוי ונדל"ן	1.3%	0.9%
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1.3%	1.3%
מסחר	0.9%	0.7%
תעשייה	0.9%	0.8%
תקשורת ושירותי מחשב	1.7%	0.3%
שירותים עסקיים אחרים	1.1%	1.2%

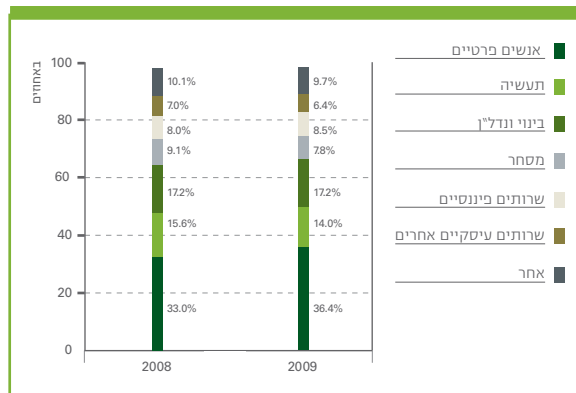
מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי למעט ענף המלונאות וענף השירותים העסקיים האחרים, חלה ביתר ענפי המשק העיקריים עליה בשיעורי ההפרשה הספציפיים לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור בבנק. הגידול הניכר בהפרשה לחובות מסופקים בענף הנדל"ן נבע, בעיקר, מפעילות לווים בחו"ל לגביהם נרשם גידול בהפרשה, מסך של 28 מיליון ש"ח בשנת 2008 לסך של 123 מיליון ש"ח בשנת 2009. הגידול בהפרשה לחובות מסופקים בענף התקשורת נבע, בעיקרו, מחשיפת הבנק ללווה מסוים.

להלן משקל ענפי משק מסוימים מסך ההפרשה הספציפית הכוללת בהשוואה לשנת 2008:

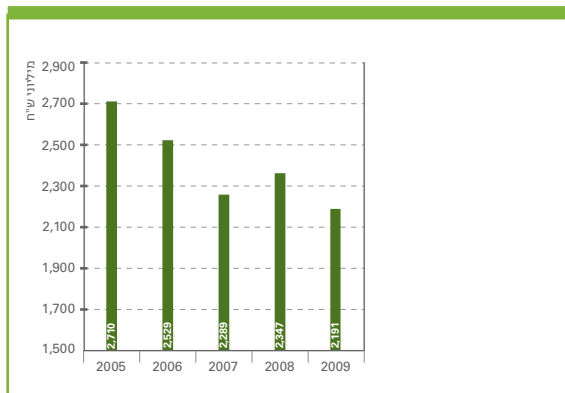
ענף	2009	2008
בינוי ונדל"ן	27.6%	25.0%
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	3.7%	5.6%
מסחר	9.6%	12.5%
תעשייה	13.4%	17.6%
תקשורת ושירותי מחשב	4.8%	0.9%
שירותים עסקיים אחרים	10.0%	15.0%

מהנתונים הובאו לעיל עולה כי חלה עליה במשקלם של ענף הבינוי והנדל"ן וענף התקשורת בהפרשה הכוללת בהשוואה לשנת 2008.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק מאוחד - לווים בישראל

התפתחות אשראי נושא הכנסה

התפתחות האשראי לציבור לפי ענפי משק. סיכון האשראי המאזני לענף בינוי ונדל"ן הסתכם בכ-22.5 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2009, לעומת סך של כ-22.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, קיטון בשיעור של 0.5%, והוא היווה כ-19.1% מסך סיכון האשראי המאזני לציבור, לעומת 18.7% ביום 31 בדצמבר 2008. סיכון האשראי החוץ מאזני לענף בינוי ונדל"ן (ברובו ערבויות מכר ומסגרות אשראי שלא נוצלו), הסתכם בכ-11.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת סך של כ-12.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, והוא היווה כ-17.9% מסיכון האשראי החוץ מאזני, לעומת 19.1% ביום 31 בדצמבר 2008. סיכון האשראי הכולל לענף בינוי ונדל"ן היווה כ-18.7% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת כ-18.8% ביום 31 בדצמבר 2008.

סיכון האשראי הכולל לענפי התעשייה הסתכם בכ-27.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת סך של כ-29.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, קיטון בשיעור של כ-8%, והוא היווה כ-15.2% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור באחריות הקבוצה לעומת כ-16.1% ביום 31 בדצמבר 2008. האשראי לתעשייה ניתן למספר רב של לקוחות בענפי התעשייה השונים. במסגרת האשראי לתעשייה נכלל האשראי לענף היהלומים שהפיזור בו אינו רחב. סיכון האשראי הכולל לענף היהלומים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2009, הסתכם בכ-2.9 מיליארד ש"ח. לעומת סך של כ-3.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, קיטון בשיעור של כ-19.4%. סיכון האשראי הכולל לענף המסחר הסתכם בכ-17.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת סך של כ-20.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, ירידה של 14.4%, והוא היווה כ-9.7% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור, לעומת כ-11.0% בשנה הקודמת. סיכון האשראי הכולל לאנשים פרטיים הסתכם בכ-52.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת כ-50.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008, עליה בשיעור של 3.3%, והוא היווה 29.0% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור, לעומת 27.4% ביום 31 בדצמבר 2008.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות:

		ליום 31 בדצמבר			
		2008	2009		
שיעור	% מסך	במיליוני	% מסך	במיליוני	
השינוי	האשראי	ש"ח	האשראי	ש"ח	
%-ב	לציבור		לציבור		
10.3	25.3	29,502*	28.4	32,534	קמעונאי – מגזר משקי בית
(3.5)	12.2	14,152	11.9	13,653	קמעונאי – מגזר עסקים קטנים
(4.9)	40.4	47,025	39.1	44,725	מגזר בנקאות עסקית
(12.7)	19.5	22,690	17.3	19,815	מגזר בנקאות מסחרית
19.8	2.6	3,087	3.3	3,699	מגזר בנקאות פרטית
(1.7)	100.0	116,456	100.0	114,426	סך-הכל

* סווג מחדש.

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לוה. כ-99.5% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 32.4% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 31.2% ביום 31 בדצמבר 2008.

מדרגת האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהווה כ-50.8% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 52.5% ביום 31 בדצמבר 2008.

ל-65 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 1,600 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-16.5% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 74 לווים שהאשראי שניתן להם היווה 16.3% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2008.

מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח - פירוט נוסף. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 מובאים פרטים בדבר אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה (ביאור 4 ד'), בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים. להלן פרטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו בשתי המדרגות העליונות בביאור האמור⁽¹⁾, בימים 31 בדצמבר 2009 ו-31 בדצמבר 2008 (מאוחד):

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
באלפי שקלים חדשים		
		תחום פעילות:
617,988	1,217,540	פיננסים ⁽²⁾
940,805	1,135,741	בטחון ⁽³⁾⁽²⁾
1,020,598	1,082,979	אנרגיה ⁽³⁾⁽²⁾
1,250,663	984,081	פיננסים ⁽³⁾⁽²⁾
480,248	968,970	פיננסים ⁽²⁾
984,063	965,185	הובלה ימית ⁽³⁾⁽²⁾
685,756	945,620	נדל"ן ⁽²⁾
1,167,348	929,384	נדל"ן ⁽³⁾⁽²⁾
914,000	914,000	תשתיות ⁽³⁾⁽²⁾
690,492	910,496	מזון ⁽²⁾

(1) הנתונים דלעיל הינם נתוני "חבות" (כוללים גם נתוני מסגרות אשראי לא מנוצלות).
(2) אחד מ-10 הלווים ב-2 המדרגות העליונות בשנת 2009.
(3) אחד מ-7 הלווים ב-2 המדרגות העליונות בשנת 2008.

אשראי לממשלות

האשראי לממשלות הסתכם בסך של 1,820 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 1,491 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 22.1%.

היתרה ליום 31 בדצמבר 2009 כוללת הפקדה של 1,517 מיליון ש"ח בפקדון החשב הכללי, במסגרת זכיית הבנק במרכז עובדי הוראה ובמרכז עובדי המדינה, לעומת סך של 1,460 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008; ר' "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" להלן).

ניירות ערך

כללי. ניירות ערך הסתכמו בסך של 36,338 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 31,535 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 15.2%.

מדיניות ניהול תיק הנוסטרו. תיקי הנוסטרו של הבנק ושל חברות הבת משמשים, בעיקר, ככלי מרכזי בניהול סיכונים הריבית והבסיס, וכן לניהול יתרות הנדילות העודפות. התיקים מנוהלים בראיה כוללת, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת. הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות היא הגורם שקובע בפועל את הרכב התיק בכל אחת מן החברות. כעולה מהנתונים שיפורטו להלן, כ-62% מהתיק מושקע באיגרות חוב ממשלתיות, וכ-25% מהתיק מושקע באיגרות חוב של סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE).

במסגרת הפעולות שנקט הבנק לשיפור הלימות ההון והערכתו ליישום הנחיות באזל II, מימש הבנק חלק גדול מתיק איגרות החוב הקוצרניות שהוחזקו בישראל. באי די בי ניו יורק בוצע תהליך של החלפת חלק מניירות הערך מגובי הנכסים (ABS) של הסוכנויות פאני מיי ופרדי מאק, בהתחייבויות משכנתא מובטחות (Collateralized Mortgage Obligation (CMO) של הסוכנות ג'ני מיי, בערבות ממשלתית מלאה.

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה:

שיעור השינוי	31 בדצמבר		
	2008	2009	
	במיליוני שקלים חדשים		
4.7	8,206	8,594	מטבע ישראלי לא צמוד
95.5	3,527	6,897	מטבע ישראלי צמוד למדד
9.2	18,435	20,134	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
(47.8)	1,367	713	מניות - פריטים שאינם כספיים
15.2	31,535	36,338	סך-הכל

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 9.2% לעומת 31 בדצמבר 2008. במונחים דולריים עלו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 485 מיליון דולר, עליה של 10.0% לעומת 31 בדצמבר 2008. סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 15.7% לעומת 31 בדצמבר 2008.

הרכב תיק ניירות הערך לפי הסיווג לתיקים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך לשלושה תיקים: תיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק ניירות ערך זמינים למכירה ותיק ניירות ערך למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך על פי הסיווג האמור:

31 בדצמבר 2008			31 בדצמבר 2009			
הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת	
במיליוני שקלים חדשים						
						איגרות חוב
1,917	1,855	1,917	1,989	2,014	1,989	מוחזקות לפדיון
26,260	26,260	26,682	31,491	31,491	31,451	זמינות למכירה
1,991	1,991	2,027	2,145	2,145	2,110	למסחר
						מניות
1,325	1,325	1,282	703	703	700	זמינות למכירה
42	42	52	10	10	16	למסחר
31,535	31,473	31,960	36,338	36,363	36,266	סך-הכל ניירות ערך

ההפרש נטו (לאחר השפעת המס) בין השווי ההוגן של התיק הזמין למכירה לבין עלותו המופחתת, בסך של 40 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2009 נכלל בהון העצמי כ-"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" כקרן הון חיובית (31.12.2008: 186 מיליון ש"ח כקרן הון שלילית). בנוסף, נכלל בהון הפרש כאמור בגין חלקו של הבנק בבנק הבינלאומי, בסך של 17 מיליון ש"ח כקרן הון חיובית (31.12.2008: 10 מיליון ש"ח כקרן הון שלילית).

העברת איגרות חוב מהתיק הזמין למכירה אל התיק המוחזק לפדיון. נוכח השינוי המהותי בטיפול באיגרות חוב זמינות למכירה בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (במונחי באזל II), הודיע המפקח על הבנקים כי יתיר לתאגידים בנקאיים, באופן חד פעמי,

להעביר ביום 31 במרס 2010 איגרות חוב מהתיק הזמין למכירה אל התיק לפדיון, בכפוף לתנאים שקבע. הבנק בוחן מול הפיקוח את האפשרות של העברה כאמור.

איגרות חוב קונצרניות. תיק ניירות ערך הזמינים למכירה של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2009 כולל השקעה באיגרות חוב קונצרניות בסכום של כ-3,350 מיליון ש"ח (סך של כ-1,381 מיליון ש"ח מוחזק באי די בי ניו יורק וסך של כ-1,573 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק). לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ר' ביאור 3 ז' לדוחות הכספיים.

איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק. להלן פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק:

31 בדצמבר 2009			
רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
2	2	38	38
			תעשייה
14	3	130	141
			בנוי ונדל"ן
1	5	142	138
			חשמל ומים
1	-	15	16
			מסחר
1	2	34	33
			תחבורה ואחסנה
362	21	2,991	3,332
			שרותים פיננסיים ⁽¹⁾
381	33	3,350	3,698
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
איגרות חוב ממשלתיות			
26	29	5,207	5,204
			ממשלת ארצות הברית*
17	183	13,494	13,328
			ממשלת ישראל
1	1	236	236
			ממשלות אחרות
44	213	18,937	18,768
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
12	115	4,177	4,074
			Freddie Mac
7	115	4,804	4,696
			Fannie Mae
-	8	223	215
			סוכנויות ממשלתיות אחרות
19	238	9,204	8,985
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
444	484	31,491	31,451
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			
31 בדצמבר 2008			
836	8	4,460	5,288
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
24	344	10,313	9,993
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
32	118	11,487	11,401
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
892	470	26,260	26,682
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			

* כולל איגרות חוב מסוג Gennie Mae בשווי הוגן של 5,093 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ר' בעמוד הבא.

(1) להלן פירוט איגרות חוב זמינות למכירה בענף שירותים פיננסיים:

31 בדצמבר 2009				עלות מופחתת	דירוג
רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן	הפסדים		
רווחים	הפסדים			במיליוני שקלים חדשים	
347	18	2,711	3,040	בנקים וחברות החזקה בנקאיות ⁽²⁾	
3	-	31	34	ביטוח וגמל	
12	3	249	258	אחרים	
362	21	2,991	3,332	סך-הכל שירותים פיננסיים	

(2) להלן פירוט לפי אזורים גיאוגרפים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות:

31 בדצמבר 2009				עלות מופחתת	דירוג
רווחים	הפסדים	שווי הוגן	הפסדים		
322	11	1,824	2,135	צפון אמריקה ⁽³⁾	
23	1	587	609	מערב אירופה ⁽⁴⁾	
1	5	197	193	ישראל	
1	1	56	56	אסיה	
-	-	25	25	אוסטרליה	
-	-	22	22	אחר	
347	18	2,711	3,040	סך-הכל בנקים וחברות החזקה בנקאיות	

(3) להלן פירוט בחתך דירוגים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה בצפון אמריקה:

31 בדצמבר 2009				עלות מופחתת	דירוג
רווחים	הפסדים	שווי הוגן	הפסדים		
-	-	148	148	AAA	
5	1	146	150	AA	
1	-	68	69	AA-	
96	2	966	1,060	A+ עד A-	
166	2	427	591	BBB+ עד BBB-	
22	-	37	59	BB+ עד B-	
32	6	32	58	ללא דירוג	
322	11	1,824	2,135	סך-הכל	

(4) להלן פירוט בחתך מדינות של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה:

31 בדצמבר 2009				עלות מופחתת	דירוג
רווחים	הפסדים	שווי הוגן	הפסדים		
17	-	221	238	אנגליה	
6	1	366	371	אחר*	
23	1	587	609	סך-הכל	

* סכומי שווי הוגן הנמוכים מ-100 מיליון ש"ח למדינה.

איגרות חוב מוחזקות לפדיון - נתונים לפי ענפי משק. להלן פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק:

31 בדצמבר 2009			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן		
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
-	-	17	17
תעשייה			
-	-	18	18
חשמל ומים			
-	-	9	9
מסחר			
-	-	4	4
תחבורה ואחסנה			
26	2	336	360
שרותים פיננסיים			
26	2	384	408
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
1	49	1,609	1,561
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
-	1	11	10
Fannie Mae			
-	-	10	10
סוכנויות ממשלתיות אחרות			
-	1	21	20
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
27	52	2,014	1,989
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון			
31 בדצמבר 2008			
44	3	513	554
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
28	12	814	830
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
12	7	528	533
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
84	22	1,855	1,917
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון			

איגרות חוב למסחר - נתונים לפי ענפי משק. להלן פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק:

31 בדצמבר 2009			
הפסדים	רווחים	שווי	עלות
שטרם מומשו	שטרם מומשו	הוגן	מופחתת
מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן		
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
-	2	20	18
			תעשייה
1	-	4	5
			בנוי ונדל"ן
-	-	1	1
			חשמל ומים
-	-	6	6
			מסחר
-	-	4	4
			תחבורה ואחסנה
-	-	4	4
			תקשורת
4	-	53	57
			שרותים פיננסיים
1	-	15	16
			שרותים עסקיים אחרים
6	2	107	111
			סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
2	41	2,033	1,994
			סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
-	-	5	5
			סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב
8	43	2,145	2,110
			סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר
31 בדצמבר 2008			
84	2	376	458
			סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
1	46	1,600	1,555
			סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
-	1	15	14
			סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב
85	49	1,991	2,027
			סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר

השקעות בניירות ערך מגובי נכסים

כללי. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2009 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של כ-3,641 מיליון דולר ארה"ב, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק לעומת סך של כ-3,039 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2008, עליה של 20%. בשנת 2009 רכש אי די בי ניו יורק CM0's של Ginnie Mae, המהווים התחייבות ישירה של ממשלת ארה"ב, בהיקף כולל של כ-1,452 מיליון דולר. כ-98% מתיק האיגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכב מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Freddie Mac, Fannie Mae, Ginnie Mae) בדירוג AAA בארה"ב. ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime, פרט לחשיפה בסכום זניח, כמפורט להלן.

ליום 31 בדצמבר 2009, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) רווחים שטרם מומשו נטו בסך של כ-49 מיליון דולר. **הסוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב.** פאני מיי ופרדי מאק הינן סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE - Government Sponsored Enterprises) לפי צ'ארטר שניתן על ידי הקונגרס האמריקאי (להלן: "הסוכנויות"), ומטרתן היא להעניק נילות ויציבות לשוקי הדיור והמשכנתאות בארצות הברית. בכדי להשיג מטרה זו, סוכנויות אלה פועלות בשוק המשני של המשכנתאות. במקום להעמיד הלוואות לדיור ישירות לצרכנים, סוכנויות אלה פועלות עם בנקים למשכנתאות, מתווכים ושותפויות אחרות הפועלים בשוק המשכנתאות הראשוני, בכדי להבטיח שיהיו להם מקורות למתן הלוואות לרוכשי דיור בשערי ריבית שיוכלו לעמוד בהם. הסוכנויות

ממנות את השקעותיהן בשוק המשכנתאות בעיקר על ידי הנפקת איגרות חוב בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי. ביום 6 בספטמבר 2008, מינתה הסוכנות הפדרלית למוניציפליטי (FHFA - Federal Housing Finance Agency), את מנהלה, מר גיימס לוקהרט, כאפוטרופוס של שתי הסוכנויות. בנוסף, משרד האוצר האמריקאי הסכים להעמיד סכום הון של עד 200 מיליארד דולר, ככל שיידרש להבטיח את המשך העמדת הנזילות לשווקי הדיור והמשכנתאות על ידי הסוכנויות. משרד האוצר האמריקאי הסיר לאחרונה את המגבלה וכעת הוא נכון להעמיד סיוע בכל סכום שיידרש.

שוק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות פעל תמיד בהנחה שלניירות ערך אלה יש ערבות משתמעת של ממשלת ארה"ב, ולכן הפעולה שננקטה על ידי הממשלה הפדרלית, להעמיד את הסוכנויות תחת אפוטרופוסות, נתקבלה באהדה על ידי השוק. פעולות אלה מוסיפות ליציבות השוק בכך שהן מקנות ביטחון נוסף לבעלי החוב של הסוכנויות - הן חוב בכיר והן חוב נדחה - וגורמת למשכנתאות להיות יותר בהישג יד כלכלי באמצעות שיפור בטחון המשקיעים בניירות ערך מגובי משכנתאות של הסוכנויות. התחייבות זו מבטלת גם הפעלה מחויבת כלשהי של כינוס נכסים.

כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק, עומדים בתנאים שלהם, וליום 31 בדצמבר 2009, שווי השוק שלהם עלה ב-59 מיליון דולר על שוויים בספרים.

בנוסף לפאני מיי ופרדי מאק, ה-Federal Home Loan Bank (FHLB) הינה סוכנות שלישית הפועלת בחסות ממשלת ארה"ב, שיעודה לספק נזילות ויציבות לבנקים האמריקאיים החברים בה.

השקעה ישירה באיגרות חוב של סוכנויות פדרליות. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2009 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של FHLB (Federal Home Loan Bank), Freddie Mac ו-Fannie Mae (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 161 מיליון דולר, לעומת 203 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2008.

הירידה בתיק במהלך שנת 2009, נבעה מהעובדה שמספר איגרות חוב נפדו או נפרעו והדגש על רכישת ג'יני מיי, כאמור לעיל.

חשיפה להלוואות ALT-A ולהלוואות Subprime

אי די בי ניו יורק מחזיק, בתיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, איגרות חוב מסוג RMBS-ALT A בסך כולל של 251 מיליון ש"ח חשיפה מאזנית. ההשקעה בוצעה במחצית הראשונה של שנת 2008, והיא מגובה בחובות מגובי משכנתאות לדיור של אנשים פרטיים. מועדי הפדיון החוזיים של איגרות החוב האמורות נעים בין 26 שנים ל-38 שנים. משך החיים הממוצע של ניירות ערך מסוג זה נמוך משמעותית, בדרך כלל, בשל פרעונות שוטפים של המשכנתאות המגובות.

בנוסף, קיימת חשיפה ל-RMBS Subprime בתיק הזמין למכירה בגין השקעה בודדת שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2009 היא 2.6 מיליון ש"ח, המדורגת בדירוג מתחת לדירוג השקעה, והעומדת לפדיון ביום 25 ביוני 2037.

הערכות השווי של מכשירים מסוג RMBS רגישות במיוחד להנחות בדבר קצב הפרעונות במשכנתאות ולתדירות ולרמת הכשלים הצפויה במשכנתאות. ככל שקצב הפרעונות גבוה, כך שווי איגרות החוב גבוה וכלל שתדירות והיקף ההפסדים גבוהים, כך שווי איגרות החוב קטן.

במהלך השנה האחרונה הורדו הדירוגים של כל ניירות הערך המגובים במשכנתאות מסוג ALT-A אל מתחת לדירוג השקעה. לדעת הנהלת הבנק, בהשקעות אלה אין ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, וזאת בשל מספר גורמים, בהם:

- כל ניירות הערך המגובים במשכנתאות עומדים בתשלומי הקרן והריבית במועדם;
- כל ניירות הערך המגובים במשכנתאות הם מהשכבה הבכירה;
- כל ניירות הערך המגובים במשכנתאות, למעט אחד, הם בעלי קצב תשלומים שוטף גבוה ביותר, ואילו האחרון רק התחיל בתשלומי הקרן;
- על סמך ניתוח מצבי קיצון שנערכו, ההנהלה צופה לקבל את מלוא הקרן מניירות הערך הללו.

להלן פירוט החשיפות בגין RMBS - Alt A ובגין RMBS Subprime:

ליום 31 בדצמבר 2008			ליום 31 בדצמבר 2009			מועד פדיון	
שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת	שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת		
במיליוני שקלים חדשים							
114	98	114	92	82	92	2035	RMBS - Alt A
72	60	72	62	55	62	2036	
98	84	98	72	64	72	2037	
34	32	34	25	24	25	2047	
318	274	318	251	225	251		סך-הכל RMBS - Alt A
3	3	4	3	3	4	2037	סך-הכל RMBS Subprime

כעולה מהטבלה, במהלך שנת 2009 ירד סכום החשיפה וזאת כתוצאה מפרעונות שוטפים.

חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS)

אי די בי ניו יורק מחזיק בכ-9 איגרות חוב מגובות משכנתאות למסחר (CMBS) בסך כולל של כ-72 מיליון ש"ח חשיפה מאזנית. ניירות ערך אלה מסווגים בענף שירותים פיננסיים. הבטחונות בגין ניירות ערך אלה כולם בארצות הברית. במהלך שנת 2009 מכר אי די בי ניו יורק 2 ניירות ערך בעלות מופחתת של 18.5 מיליון ש"ח, ובגינם הוכר בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 הפסד מירידת ערך בסך של כ-11 מיליון ש"ח. בהתייחס ליתרת ניירות הערך מסוג זה מעריכות הנהלת אי די בי ניו יורק והנהלת הבנק כי ירידות הערך אינן בעלות אופי אחר מזמני.

להלן פירוט החשיפות בגין CMBS:

ליום 31 בדצמבר 2008			ליום 31 בדצמבר 2009			מועד פדיון
שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת	שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת	
במיליוני שקלים חדשים						
15	15	19	18	18	19	2039-2040
11	11	15	13	13	14	2045-2047
49	49	66	41	41	48	2049-2051
75	75	100	72	72	81	

השקעות באגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים

המשבר הפיננסי העולמי וקריסתם של מוסדות פיננסיים בינלאומיים חייבו את הבנק לערוך הפרשות לירידת ערך של ניירות ערך בתיק הנוסטרו. ההפרשות לירידת ערך בגין מוסדות פיננסיים בינלאומיים הסתכמו בשנת 2009 בסך של 108 מיליון ש"ח, בהמשך לסך של 283 מיליון ש"ח בשנת 2008. לפרטים נוספים בדבר החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, ר' להלן בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. בתחילת חודש נובמבר 2008, הנחה הפיקוח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון שלהם, החל מהדוח ליום 30 בספטמבר 2008, פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה.

נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפועל מתמשכת של הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבמהלכה ארעה לראשונה ירידת הערך המתמשכת.

שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות מחושב ליום הדיווח. זאת, גם אם במהלך התקופה שבה ההשקעה הייתה בפועל מתמשכת של הפסד שטרם מומש, שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות היה שונה באופן משמעותי משיעור הירידה ליום הדיווח.

הפסדים שטרם מומשו - מניות זמינות למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות הפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין מניות זמינות למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר הפסד כאמור:

31 בדצמבר 2008					
התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
עד 20%	-	-	-	-	-
עד 20% עד 40%	41	-	-	-	41
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך-הכל	41	-	-	-	41

ליום 31 בדצמבר 2009 לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה.

הפסדים שטרם מומשו - ניירות ערך מגובי נכסים זמינים למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות הפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין ניירות ערך מגובי נכסים זמינים למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר הפסד כאמור:

31 בדצמבר 2009					
התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
עד 20%	31	6	-	6	43
עד 20% עד 40%	-	-	-	5	5
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך-הכל	31	6	-	11	48

31 בדצמבר 2008					
התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
עד 20%	6	5	4	21	36
עד 20% עד 40%	-	5	11	7	23
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך-הכל	6	10	15	28	59

הפסדים שטרם מומשו - איגרות חוב זמינות למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין איגרות חוב זמינות למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר ההפסד כאמור:

31 בדצמבר 2009					
התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
עד 20%	31	2	6	53	92
עד 20% עד 40%	-	-	-	253	253
מעל 40%	-	-	-	51	51
סך-הכל	31	2	6	357	396
מזה: איגרות חוב ממשלתיות	18	-	-	-	18
31 בדצמבר 2008					
עד 20%	70	36	55	81	242
עד 20% עד 40%	29	60	33	275	397
מעל 40%	50	7	67	70	194
סך-הכל	149	103	155	426	833
מזה: איגרות חוב ממשלתיות	13	-	11	-	24

להלן פירוטים ליום 31 בדצמבר 2009 וליום 31 בדצמבר 2008, בדבר אגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה עם הפסד שטרם מומש בעל אופי זמני ביחס לעלות המופחתת בשיעור של 20% ומעלה ושהתקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת עולה על 12 חודשים:

ליום 31 בדצמבר 2009 (באלפי ש"ח):

דירוגי ניירות הערך			הפסד שטרם מומש	מועד פרעון	שווי הוגן	עלות מופחתת	המנפיק / הקבוצה המנפיקה
Fitch	S&P	Moody's					
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%							
BB+	B	Baa3	(11,076)	2027	7,799	18,875	Huntington bank
NR	NR	NR	(11,004)	2037	6,606	17,610	Community trust bancorp
NR	NR	NR	(10,830)	2037	6,607	17,437	International bancshares corp.
NR	NR	NR	(10,453)	2037	6,606	17,059	United bancshares inc
AA-	AA-	Aa3	(7,561)	2026	11,314	18,875	Barclays Bank
B-	B-	B3	(27)	2012	15	42	Boden - Argentina

סך-הכל ניירות ערך עם הפסד

שטרם מומש מעל 40%

89,898 38,947 (50,951)

פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%							
A	A-	Baa2	(71,642)	2027	137,795	209,437	Wells Fargo
A+	BBB+	A2	(69,290)	2037	173,981	243,271	J.P. Morgan Chase
BB+	BB	Baa3	(55,425)	2028	139,785	195,210	Bank of America
BBB	BB+	NR	(29,077)	2027	48,677	77,754	Suntrust Capital
A	BBB	Baa1	(7,293)	2028	16,437	23,730	PNC Bank
NR	BBB-	Baa1	(6,846)	2027	11,406	18,252	Firsf Maryland
			(1,552)	2049	4,158	5,710	אחרים

סך-הכל ניירות ערך עם הפסד

שטרם מומש של 20%-40%

773,364 532,239 (241,125)

הערות:
 NR - לא מדורג.
 הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

ליום 31 בדצמבר 2008 (באלפי ש"ח):

דירוגי ניירות הערך			הפסד שטרם מועד פרעון		עלות מופחתת		המנפיק / הקבוצה המנפיקה
Fitch	S&P	Moody's	סופי	מומש	שווי הוגן		
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%							
BBB+	BBB-	Baa1	2027	(12,026)	6,984	19,010	Huntington bank International bancshares corp.
NR	NR	NR	2037	(10,855)	6,653	17,508	Emigrant
A-	BBB+	A3	2066	(3,159)	2,662	5,821	FPL Group

סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%

פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%							
A-	A-	Aa3	2028	(51,669)	142,894	194,563	Bank of America
NR	BBB	A3	2027	(6,943)	11,402	18,345	First Maryland
A+	A-	Aa3	2037	(58,350)	129,260	187,610	J.P. Morgan Chase
A	BBB+	A2	2028	(5,479)	18,272	23,751	PNC Bank
A	A-	NR	2028	(19,098)	59,178	78,276	Suntrust Capital
AA-	A1	A+	2027	(45,578)	90,271	135,849	Wells Fargo
			2065	(8,870)	19,964	28,834	Other

סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%

(195,987) 471,241 667,228

הערות:
NR - לא מדורג.
הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

כ-96% מההפסדים שטרם מומשו בגין איגרות החוב המפורטות בטבלה לעיל הינן מסוג Preferred Trust Securities (להלן: "TRUPS"), שהונפקו על ידי מוסדות פיננסיים. כ-96 מיליון ש"ח מההפסדים שטרם מומשו הינם בגין ניירות ערך המדורגים, על ידי אחת או יותר מסוכנויות הדירוג, בדירוג מתחת לדירוג השקעה. המאפיינים של TRUPS:

- רקע - הנחיות רשמיות להנפקת "TRUPS" פורסמו על ידי מועצת הבנק הפדראלי בשנת 1996 ואפשרו לחברות אחזקות בנקאיות ("BHC") לגייס הון באופן יעיל מבחינת העלות באמצעות הנפקת "TRUPS". בעוד ש-"TRUPS" נחשבות כמכשירי חוב, בדוחות כספיים הנערכים על פי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב וכן לצרכי מס הכנסה בארה"ב, הרי שמועצת הבנק הפדראלי קבעה כי ניתן להכיר ב-"TRUPS" של חברת אחזקות בנקאית כחלק מההון הראשוני הרגולטורי של החברה (עד למגבלה של 25%) ובלבד שיענו על קריטריונים מסוימים המתוארים להלן.
- מבנה ההנפקה - "TRUPS" הן מניות בכורה צוברות בעלות משך חיים מוגבל, אשר מונפקות בדרך כלל עם משך חיים חוזי לפרעון של עד 35 שנה. הגם ש-"TRUPS" ניתנות להנפקה על ידי חברות ועל ידי חברות אחזקות בנקאיות, הרי שכאשר הן מונפקות על ידי חברת אחזקות בנקאית ועומדות בקריטריונים מסוימים, ניתן להכיר בהן כהון רגולטורי ולא כחוב. מסיבה זו, החלק הארי של הנפקות "TRUPS" בוצע על ידי בנקים. המנפיק, בדרך כלל חברת אחזקות בנקאית, מקים נאמנות למטרה מיוחדת ("SPTV") ומחזיק 100% מהמניות הרגילות של הנאמנות (בדרך כלל 3% מסה"כ הנכסים). הנאמנות מנפיקה מניות בכורה ומכאן השם מניות בכורה בנאמנות ("TRUPS") ומקבלת את התמורה מן המשקיעים. לאחר מכן הנאמנות מלווה את התמורה לחברת האחזקות הבנקאית

בתמורה לשטר חוב נדחה זוטור. מועד הפרעון ושיעור הריבית על שטר החוב יהיו זהים לתנאים של ה-“TRUPS” אשר הונפקו על ידי הנאמנות. תשלומי דיבידנד בגין “TRUPS” הם יותר בחזקת תשלומי ריבית עבור המנפיק - מאחר שהם מבוצעים בדרך כלל אחת לשלושה או שישה חודשים וכאמור הם מהווים עבור המנפיק הוצאה מוכרת למס. הדיבידנדים המתקבלים מהבנקים, שהם חברות-בת של חברת האחזקות, משמשים מקור לפירעון התחייבויותיה של חברת האחזקות הבנקאית במסגרת “TRUPS”, מאחר שהנכס העיקרי של חברת אחזקות בנקאית טיפוסית הוא הבעלות שלה על מניות הבנקים שהם חברות בת שלה.

על מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות להכרה כהון, על החוב לקיים את התנאים הבאים:

- דחיה מצטברת של חמש שנים בתשלום הריבית, על פי בחירת המנפיק. אם הריבית נדחית, כל הריבית אשר נדחתה עומדת לפירעון לאחר תום תקופת הדחיה;
- המועד הנקוב לפירעון של איגרת החוב המונפקת יהיה לא פחות מ-30 שנה (אך לא יותר מ-50 שנה לשם הכרה בהוצאה לצרכי מס) וכן עליה להיות נדחית מפני כל צורות החוב האחרות המונפקות על ידי חברת האחזקות הבנקאית;
- המנפיק אינו רשאי להודיע על פדיון מוקדם של החוב אלא לאחר תום חמש השנים הראשונות;
- “TRUPS” אינן יכולות להקנות זכויות הצבעה.
- מגבלות - מועצת הבנק הפדראלי הגבילה את הסכום המצרפי המרבי של מניות בכורה (“TRUPS”) או מניות בכורה צמיחת רגילות) אשר ניתן לכלול כהון ראשוני (ליבה) עד 25% מסך ההון הכולל. כל סכום שמעבר למגבלה של 25% נחשב כהון משני (נוסף).
- הוראת דחיה - המנפיק רשאי לדחות תשלומי דיבידנדים בגין נייר ערך למשך חמש שנים לכל היותר באופן מצטבר. אם המנפיק בחר לדחות תשלומי ריבית בגין “TRUPS”, הוא חייב להפסיק גם לשלם דיבידנדים/ריבית בגין מניות בכורה או מניות רגילות אשר נדחות מפני ה-“TRUPS” (ובכלל זה המקורות שהתקבלו במספר בנקים בעקבות החקיקה בקונגרס האמריקאי בסתיו של 2008 במסגרת התוכנית הידועה בשם TARP).
- ערבות החברה האם - “TRUPS” נהנות מערבות של חברת האחזקות (החברה האם) אשר מכסה רק תשלומי דיבידנדים או חלקות, ובלבד שלנאמנות למטרה מיוחדת יש היקף הולם של מקורות לצורך תשלום למשקיעים. אם חברת האחזקות הבנקאית לא עמדה בתשלום לנאמנות בגין שטר חוב נדחה זוטור שלה ותוצאה מכך לנאמנות אין מקורות זמינים בהיקף מספק על מנת לשלם למשקיעים, אזי חברת האחזקות הבנקאית מחויבת לשלם את מלוא החבות בגין ה-“TRUPS”.
- ההיררכיה של “TRUPS” לעומת TARP - ממשלת ארה"ב הגיבה למשבר הפיננסי בסתיו של שנת 2008 והכריזה על התוכנית הזמנית לסיוע לנכסים (“TARP”), בה משתתפים מוסדות הזכאים לכך באמצעות הנפקת מניות בכורה לממשלה. עקב מיקומו בהיררכיית הנשייה, חוב מסוג “TRUPS” עדיף על מניות בכורה שהונפקו במסגרת TARP.

ההנהלה בוחנת, על בסיס קבוע, את תיק ההשקעות וקובעת האם קיימים הפסדים בעלי אופי אחר מזמני, בחינת קיומם של הפסדים בעלי אופי אחר מזמני כרוכה בביצוע הערכות, הנחות, והפעלת שיקול דעת רב. אין בתהליך זה של בחינת קיומם של הפסדים בעלי אופי אחר מזמני ספים כמותיים להחלטה האם ירידת הערך תחשב כאחרת מזמנית. הערכת ההנהלה, המתבססת על ביצוע תהליך בחינת ירידות הערך, לאחר שנבחן כל המידע שברשותה, היא כי מדובר בהפסדים בעלי אופי שאינו אחר מזמני.

בנוסף לנתונים הכמותיים המוצגים בטבלה לעיל, נבחנו פרמטרים נוספים, בעלי משקל משמעותי, לרבות: כוונתה ויכולתה של ההנהלה להמשיך ולהחזיק בניירות ערך אלה תקופה מספיקה עד להשבת ערכם בספרי הבנק, פרעון סדיר של התשלומים בגין ניירות הערך. נבחנו פרמטרים כמותיים המתייחסים לכל מנפיק, בהם: סך הנכסים, סך ההון, יחס הלימות ההון, רווחיות ומגמות ברווחיות, וכיוצ"ב. במידה וההנהלה צופה כי המנפיק לא יעמוד בתשלומים, של הקרן או הריבית, מוכרת ירידת ערך.

בתהליך בחינת ירידות הערך נבחנו גם תנאי השוק; הלחץ השלילי על מחירי השוק כתוצאה מאי וודאות לגבי מצב הכלכלה ומצב השוק בכללותו (לא בהכרח בהתייחס למנפיק ספציפי); היקף נמוך במסחר ניירות ערך מסוימים בשוק, המקשה על קביעת שווי הוגן; דירוג המנפיק לעומת דירוג ניירות ערך מסוימים של המנפיק; ניתוח הענף בו פועלים המנפיקים והשוק בו הם נסחרים; וניתוח מצבו הפיננסי של המנפיק.

להערכת ההנהלה, אי הוודאות הנמשכת בשוק האשראי, החשש לגבי רווחיות הבנקים והיקף הונם והציפיות לגבי ההתאוששות הכלכלית השפיעו על ירידת מחירי השוק.

כל ניירות הערך המוצגים בטבלה אינם בפיגור בתשלומי קרן וריבית וההנהלה הצהירה לגביהם כי בכוונתה וביכולתה להחזיק בהם עד למועד הפדיון שלהם או עד לעליית ערכם מעבר לעלותם בספרים.

בחינת התנודתיות במחירי ניירות הערך המוצגים לעיל לאחר תאריך המאזן (ועד ליום 5 במרס 2010) לא העלתה שינוי משמעותי לעומת מחירי השוק ליום 31 בדצמבר 2009, למעט בגין נייר ערך שהנפיק Huntington, שמחירו עלה בכ-38% ביחס למחירו ליום 31 בדצמבר 2009.

להלן יובאו פרטים נוספים בהתייחס לקבוצות מסוימות המוצגות בטבלה לעיל, שלגביהן ישנו הפסד שטרם מומש בסך של 10 מיליון ש"ח ומעלה:

HBAN (Huntington Bancshares, Inc.) היא חברת אחזקות בנקאית אזורית שמרכזה בעיר Columbus, Ohio, ברבעון הרביעי של שנת 2009 דיווחה HBAN על הפסד נקי בסך של 369.7 מיליון דולר. זאת בהשוואה להפסד נקי בסך של 166.2 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009, והפסד נקי בסך של 417.3 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2009 דיווחה HBAN על הפסד נקי בסך של 3,094.2 מיליון דולר, זאת בהשוואה להפסד נקי בסך של 113.8 מיליון דולר בשנת 2008. ההפסד לשנת 2009 כלל חיוב בגין ירידת ערך של מוניטין בסך של 2,607 מיליון דולר, אשר נרשם ברבעון הראשון של שנת 2009. הנתונים הכספיים של הרבעון הרביעי מצביעים על המשך מגמת הגידול ברווח לפני מס ולפני הפרשות ובאופן דומה גם בהכנסות ריבית נטו. מרבית ההפסד ברבעון נבע מהפרשה להפסדי אשראי בסך של 894 מיליון דולר, לעומת ההפרשה בסך של 475.1 מיליון דולר ברבעון השלישי, וגידול של 154 מיליון דולר, לעומת הרבעון המקביל אשתקד. הפסדים מירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני הסתכמו לסך של 2.6 מיליון דולר, לעומת 2.4 מיליון דולר ברבעון הקודם ולעומת 127.1 מיליון דולר ברבעון המקביל אשתקד. יחס היעילות של HBAN, אשר היה במגמת ירידה במהלך השנה, השתפר במידה ניכרת וירד לרמה של 49% ברבעון הרביעי של 2009, לעומת 61.4% ברבעון הקודם. ביצועי איכות האשראי ברבעון הרביעי של שנת 2009 המשיכו ונפגעו עקב החולשה הכלכלית הנמשכת בשוקי ה-Midwest של ארה"ב, אולם דווח על שיפור ברמת הלוואות והנכסים הבעייתיים. היקף הלוואות הבעייתיות ירד ב-12% לעומת הרבעון הקודם, לרמה של 1,917 מיליון דולר, המייצגת 5.21% מסך כל הלוואות והחכירות - ירידה משיעור של 5.85%. היקף הנכסים הבעייתיים ירד גם הוא ב-12%, לרמה של 2,058 מיליון דולר, המייצג 3.99% מסך כל הנכסים - ירידה משיעור של 4.53%.

מצב הנדירות של HBAN השתפר ברבעון הרביעי של שנת 2009, עם גידול בקצב שנתי של 16% ברבעון הקודם בממוצע סך פיקדונות הליבה, ויחס הלוואות לפיקדונות של 91% בתום התקופה, ירידה לעומת יחס של 94% בתום רבעון השלישי של שנת 2009. חיזוק ההון היה יעד מרכזי במהלך השנה. ברבעון הרביעי של שנת 2009 רשמה HBAN יחס הון ראשוני ויחס הון כולל לרכיבי סיכון של 12.05% ושל 14.43%, בהתאמה, ירידה בהשוואה ל-13.04% ושל 16.23%, בהתאמה, ביום 30 בספטמבר 2009, אולם שיפור משמעותי לעומת יחס של 10.72% ושל 13.91%, בהתאמה, ברבעון הרביעי של שנת 2008. יחסים אלו עולים על המינימום הנדרש בכדי להחשב כמוסד בעל הון הולם (Well-capitalized).

בחינת התנודתיות במחירי נייר הערך לאחר תום הרבעון (ועד ליום 5 במרס 2010) העלתה שמחיר השוק עלה ב-38% לעומת מחיר השוק ליום 31 בדצמבר 2009.

CTBI (Community Trust Bancorp, Inc.) הוא בנק אזורי שמרכזו בעיר Pikeville, Kentucky ולו נכסים בשווי כולל של 3.1 מיליארד דולר והון עצמי בסך של 322 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2009 (לעומת 3 מיליארד דולר ו-319 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009, בהתאמה). לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, דיווח CTBI על רווח נקי בסך של 7.0 מיליון דולר, (לעומת 5.6 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009) ועל הכנסות ריבית בסך של 28.6 מיליון דולר, (לעומת סך של 27.0 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009). CTBI דיווח על הפרשות בגין הפסדי אשראי, בסך של 5.1 מיליון דולר (לעומת סך של 5.8 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009 ו-3.5 מיליון דולר ברבעון הרביעי של שנת 2008). הגידול בהפרשות להפסדי אשראי תמך בגידול בהיקף האשראי, בסך של 33 מיליון דולר, במהלך הרבעון הרביעי (לעומת 22.4 מיליון דולר ברבעון השלישי של 2009). יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון ויחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של CTBI ליום 31 בדצמבר 2009 עמדו על 12.91% ועל 14.15%, בהתאמה (בדומה ליחסים בספטמבר 2009). יחסים אלו עולים על המינימום הנדרש בכדי להחשב כמוסד בעל הון הולם (Well-capitalized) על פי ההנחיות הפדרליות.

IBOC (International Bancshares Corporation) היא חברת אחזקות פיננסית שבסיסה בעיר Laredo, Texas, ואשר לה נכסים בשווי כולל של 11.8 מיליארד דולר והון עצמי בסך של 1.405 מיליארד דולר נכון ליום 31 בדצמבר 2009 (בהשוואה ל-11.7 מיליארד דולר ו-1.378 מיליארד דולר, בהתאמה, ליום 30 בספטמבר 2009).

ברבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2009, דיווחה IBOC על רווח נקי בסך של 37.1 מיליון דולר עליה של 17% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. לשנת 2009 דיווחה IBOC על רווח נקי בסך של 142.7 מיליון דולר, לעומת 132.1 מיליון דולר בשנת 2008, עליה של 8%. ההפרשה להפסדי אשראי ברבעון הרביעי, בסך של 13.4 מיליון דולר, הייתה גבוהה ב-30% לעומת הרבעון הקודם, לצד גידול של 65% בשנת 2009 כולה, לעומת שנת 2008, ביחס המחיקות נטו לאשראי ממוצע (שיעור של 0.58%, לעומת 0.35%), וכן גידול בשיעור ההפרשה ביחס לאשראי ברוטו (שיעור של 1.68% לעומת 1.57%). ברבעון הרביעי של שנת 2009 ובשנת 2009 כולה, דיווחה IBOC על יחס הלוואות בעייתיות לסך האשראי ברוטו של 0.81%, ירידה לעומת 2.23% בתקופה הקודמת ולעומת 2.93% בתקופה המקבילה אשתקד. חל שיפור ביחס הלימות ההון - יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון גדל ל-17.74% ברבעון הרביעי של 2009 ובשנת 2009 לעומת 17.19% ברבעון השלישי בשנת 2009 ו-15.31% בשנת 2008. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון גדל בעקביות ל-18.99% ברבעון הרביעי של שנת 2009 ובשנת 2009, לעומת 18.44% ברבעון השלישי בשנת 2009 ו-16.35% בשנת 2008.

UBSI United Bancshares, Inc. (UBSI) היא חברת אחזקות פיננסית שבסיסה בעיר Charleston, West Virginia, ואשר לה נכסים בשווי כולל של 7.8 מיליארד דולר (בדומה לספטמבר 2009) והון עצמי בסך של 761 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2009 (בהשוואה ל-772 מיליון דולר, ליום 30 בספטמבר 2009).

ברבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2009, דיווחה UBSI על רווח נקי בסך של 17.4 מיליון דולר. בשנת 2009 הרוויחה UBSI 67.2 מיליון דולר, לעומת 86.9 מיליון דולר בשנת 2008. תוצאות הרבעון הרביעי כוללות הפרשה בגין ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני עבור ניירות ערך מסוימים, בסך של 2.8 מיליון דולר, בדומה לרבעון השלישי של שנת 2009 ולעומת 15 מיליון דולר בשנת 2009 כולה. ברבעון הרביעי של שנת 2009 דיווחה UBSI על ההפרשה להפסדי אשראי של 6.7 מיליון דולר, לעומת 12.2 מיליון דולר ברבעון המקביל אשתקד. ההפרשה בשנת 2009 עמדה על 46.1 מיליון דולר, לעומת 25.2 מיליון דולר בשנת 2008. הזינוק הכולל בהפרשה בשנת 2009, לעומת השנה הקודמת, נובע מהכללת הפרשה להפסד אשראי בסך של 17.6 מיליון דולר, אשר דווחה ברבעון הראשון של שנת 2009, זאת בגין שלוש הלוואות אשר הבטוחות להן היו מעשי תרמית. שיעור הלוואות הבעייתיות, מסך הלוואות, בניכוי ריבית שטרם מומשה בשיעור של 1.26%, ליום 31 בדצמבר 2009, היה דומה לרבעון הקודם, אולם עלה לעומת 0.90% ביום 31 בדצמבר 2008, ומשקף את השפעת המצב הכלכלי הנוכחי, הן על תיק האשראי לצרכנים והן על תיק האשראי המסחרי.

UBSI היא מוסד בעל הון הולם (Well-capitalized) עם יחס הון ראשוני לרכיבי סיכון ויחס הון כולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009 בשיעור של 11%, ו-12.2% בהתאמה (לעומת 10.8% ו-12.1%, בהתאמה, ליום 30 בספטמבר 2009).

WFC Wells Fargo & Co. (WFC) רשמה רווח נקי ברבעון הרביעי של שנת 2009 בסך של 2.8 מיליארד דולר (הרווח הרבעוני הרביעי ברציפות), לעומת 3.2 מיליארד דולר ברבעון השלישי של שנת 2009, על הכנסות שיא בסך של 22.7 מיליארד דולר, כאשר הכנסות המשיכו לצמוח במרבית קווי העסקים. בשנת 2009 כולה, דיווחה WFC על רווח נקי הגבוה מעולם, בסך של 12.3 מיליארד דולר, ועל הכנסות בסך של 88.7 מיליארד דולר. תוצאות הרבעון הושפעו מהפרשה להפסדי אשראי בסך של 5.9 מיליארד דולר ובשנת 2009 כולה 21.9 מיליארד דולר, אשר הגדילו את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסך 25.0 מיליארד דולר, או 3.25% מכלל הלוואות - גידול לעומת 3.07% ברבעון השלישי של שנת 2009. בחודש דצמבר 2009 סיימה WFC להחזיר כספי TARP בסך של 25 מיליארד דולר לממשלה. הפסדי האשראי נותרו גבוהים. המחיקות נטו ברבעון הרביעי הסתכמו לסך 5.4 מיליארד דולר, או 2.71% מהיקף הלוואות הממוצע, לעומת מחיקות נטו ברבעון השלישי של שנת 2009 בסך 5.1 מיליארד דולר, או 2.50% מהיקף הלוואות הממוצע. המחיקות לשנה כולה עמדו על 2.10% מהיקף הלוואות הממוצע. שיעור הלוואות הבעייתיות גדל ל-7.58% לעומת 6.55% ברבעון הקודם ו-3.38% בתקופה המקבילה אשתקד. אחוז המשכנתאות לנדל"ן מסחרי מכלל הלוואות הבעייתיות גדל ל-87%, לעומת 86% ברבעון השלישי של שנת 2009 וברבעון הרביעי של שנת 2008, בעוד ששיעור הלוואות הקמעונאיות הבעייתיות ירד ל-3.9% לעומת 6.9% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הלוואות המסחריות/התעשייתיות גדל ל-7.9% ברבעון הרביעי של שנת 2009, לעומת 5.1% בתקופה המקבילה אשתקד, אך ירד לעומת 9.1% ברבעון השלישי של שנת 2009.

יחסי הלימות ההון המשיכו להשתפר ברבעון הרביעי של שנת 2009, בעקבות הנפקת מניות בחודש דצמבר במסגרתה גייסה החברה 12.2 מיליארד דולר. יחס הלימות ההון הראשוני עמד על 9.25% ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת 7.84% שנה קודם לכן, בעוד שיחס הלימות ההון הכולל לרכיבי סיכון גדל ל-13.26% לעומת 11.83%.

JPM JP Morgan Chase (JPM) דיווחה על רווח נקי ברבעון הרביעי של שנת 2009 בסך 3.3 מיליארד דולר, לעומת רווח נקי בסך 702 מיליון דולר ברבעון הרביעי של שנת 2008 ועל הכנסות בסך 25.2 מיליארד דולר. עבור שנת 2009 כולה רשמה JPM רווח נקי

בסך 11.7 מיליארד דולר, לעומת 5.6 מיליארד דולר בשנת 2008 והכנסות בסך 108.6 מיליארד דולר. ההכנסות ברבעון הרביעי קוזזו על ידי הפרשה להפסדי אשראי בסך 8.0 מיליארד דולר. מבין חטיבות העסקים רשם בנק ההשקעות את הביצועים הטובים ביותר, תרומה בסך 1.9 מיליארד דולר לרווח הנקי, לעומת הפסד בסך 2.3 מיליארד דולר ברבעון הרביעי של שנת 2008. חטיבת התאגידים וההון הפרטי דורגה שנייה בדירוג הביצועים, ותרמה 1.2 מיליארד דולר לרווח הנקי. בחודש יוני 2009 היה JPM אחד הבנקים הגדולים הראשונים אשר החזירו את מימון TARP למשרד האוצר האמריקני, בסך 25 מיליארד דולר. הסביבה הכלכלית הקשה עומדת מאחורי ההידרדרות באיכות הנכסים שנרשמה לאורך כל השנה, והגיעה לשיאה ביחס הלוואות בעייתיות / סך הלוואות ברוטו שגדל עד 7.54% ברבעון הרביעי של שנת 2009, לעומת 6.75% ברבעון הקודם ו-3.43% בתקופה המקבילה אשתקד. משכנתאות (למגורים ולנדל"ן מסחרי) היוו 45% לערך מתיק הלוואות של JPM, אולם 80% מסך הלוואות הבעייתיות. נכון ליום 31 בדצמבר 2009, יחס הלימות ההון הראשוני עמד על 11.10% (לעומת 10.2% ברבעון השלישי של שנת 2009, 10.9% ברבעון הרביעי של שנת 2008). יחס הלימות ההון הכולל עמד על 14.78%, לעומת 13.81% לפני שנה ו-13.88% ברבעון השלישי של שנת 2009.

Bank of America Corporation (BOA). דיווח על הפסד נקי ברבעון הרביעי של שנת 2009 בסך 194 מיליון דולר על הכנסות בסך 25.4 מיליארד דולר (גידול של 59% לעומת הרבעון הקודם), וזאת בעקבות הפסד נקי ברבעון השלישי של שנת 2009 בסך 1.0 מיליארד דולר, והפסד בסך 1.8 מיליארד דולר בתקופה המקבילה אשתקד. עבור שנת 2009 כולה, הרווח הנקי עמד על 6.3 מיליארד דולר, לעומת רווח נקי של 4.0 מיליארד דולר בשנת 2008. ההפסד הרבעוני מיוחס להשפעת החזר כספי תוכנית TARP בסך 45 מיליארד דולר לממשלה ובמידה פחותה, לתשלום דיבידנד בגין מניות בכורה ולהמשך עלויות האשראי הגבוהות. המחיקות נטו הסתכמו לסך 8.4 מיליארד דולר, קיטון של 1.2 מיליארד דולר לעומת הרבעון השלישי של שנת 2009, והן משקפות שיפור במרבית תיקי האשראי הקמעונאי. ההפרשה להפסדי אשראי עמדה על 10.1 מיליארד דולר, קיטון בסך 1.6 מיליארד דולר לעומת הרבעון השלישי של שנת 2009, אולם גידול של 1.6 מיליארד דולר לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2009 כולה עמדה ההפרשה על 48.3 מיליארד דולר, לעומת 26.9 מיליארד דולר בשנת 2008. שיעור הלוואות הבעייתיות גדל ל-6.97% ברבעון הרביעי של שנת 2009, לעומת 5.79% ברבעון הקודם ו-3.73% בתקופה המקבילה אשתקד. משכנתאות (למגורים ולנדל"ן מסחרי) היוו את מרבית הלוואות הבעייתיות - 83% מכלל הלוואות הבעייתיות. ליום 31 בדצמבר 2009, יחס הון ראשוני לרכיבי סיכון עמד על 10.41% לעומת 12.46% ברבעון הקודם ויחס הון כולל לרכיבי סיכון עמד על 14.67% לעומת 16.69% ברבעון הקודם.

STI SunTrust Banks, Inc. (STI). דיווחה על הפסד נקי ברבעון הרביעי של שנת 2009 בסך 248 מיליון דולר, ההפסד הרבעוני החמישי ברציפות, לעומת הפסד בסך 317 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2009. ההפסד לשנה כולה הסתכם לסך 1.5 מיליארד דולר, לעומת רווח נקי בסך 795 מיליון דולר בשנה הקודמת. STI שמרה על רמה גבוהה של הפרשה להפסדי אשראי בשנת 2009, בשיעור של 2.25% מסך הנכסים הממוצע (בשנת 2008: 1.38%), שהסתכמה לסך 4.0 מיליארד דולר לעומת 2.4 מיליארד דולר בשנת 2008, וכן הגדילה את יחס ההפרשות לסך הלוואות ברוטו עד 2.64% לעומת 1.79% בתקופה המקבילה אשתקד. איכות הנכסים הייתה חלשה, עקב חשיפה גדולה של הבנק לשוקי הנדל"ן הבעייתיים בפלורידה ובדרום מזרח ארה"ב. שיעור הלוואות הבעייתיות גדל ל-5.83% ברבעון הרביעי של שנת 2009, לעומת 5.74% ברבעון הקודם ו-3.79% ברבעון הרביעי של שנת 2008. משכנתאות היוו 86.4% מהלוואות הבעייתיות ברבעון הרביעי של שנת 2009, גידול לעומת 84.5% ברבעון הקודם. שיעור המחיקות נטו בשנת 2009 בחברת STI עמד על 2.56% מהיקף הלוואות הממוצע, לעומת 1.19% שנה קודם לכן. STI הוא אחד הבנקים שעברו את מבחני הקיצוץ של משרד האוצר האמריקני ואשר עדיין לא החזירו את כספי תוכנית TARP. על כן, יחס הלימות ההון הראשוני של 12.96% ברבעון הרביעי של שנת 2009 (ברבעון הרביעי של שנת 2008: 10.87%) כולל 4.8 מיליארד דולר בכספי תוכנית ה-TARP. STI צופה כי תחזיר את הכספים הללו לממשלה במהלך שנת 2010. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון היה איתן ברמה של 16.43% ברבעון הרביעי של שנת 2009, גידול לעומת 15.92% ברבעון הקודם ו-14.04% ברבעון הרביעי של שנת 2008 - הודות לגיוס הון חדש בהיקף של למעלה מ-2.3 מיליארד דולר בשנת 2009.

הפרשות לירידת ערך. בשנת 2009 רשם אי די בי ניו יורק הפרשות בגין ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני בסך של 27 מיליון דולר, כולן בגין ניירות ערך זמינים למכירה.

בחינת ירידת ערך של ניירות ערך. על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, אשר נקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו

מהתאמה לשווי הוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. ההפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד.

לצורך ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברת הבת הרלבנטית על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות המופחתת;
- התקופה בה השווי הוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
- דירוג האשראי של הנייר, לרבות שינויים שחלו בדירוגו;
- במקרה של מניות - אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה;
- במקרה של איגרות חוב - עמידת המנפיק בתשלומי הקרן והריבית במועדם;
- ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק או חברת הבת הרלבנטית להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת עד שתחול עליה צפויה בשווי הוגן של נייר הערך.

ציוין כי ביום 1 במרס 2009 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה בדבר התנאים שבהתקיימם תוכר ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, אשר החמירה, הלכה למעשה, את הפרמטרים שנכללו בהנחיות קודמות (לפרטים נוספים, ר' "להלן" בסעיף "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים").

בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים, העריכה הנהלת הבנק, במקרים הרלבנטיים בהתבסס על הערכת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית. לפרטים נוספים ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמו ב-141,825 מיליון ש"ח, לעומת סך של 139,232 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 1.9%.

להלן נתונים על הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה:

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009		
	% מסך	במיליוני ש"ח	% מסך	במיליוני ש"ח	
5.1	46.5	64,770	48.0	68,048	מטבע ישראלי לא צמוד
3.7	9.0	12,516	9.1	12,982	מטבע ישראלי צמוד מדד
(1.9)	44.5	61,946	42.9	60,795	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
1.9	100.0	139,232	100.0	141,825	סך-הכל

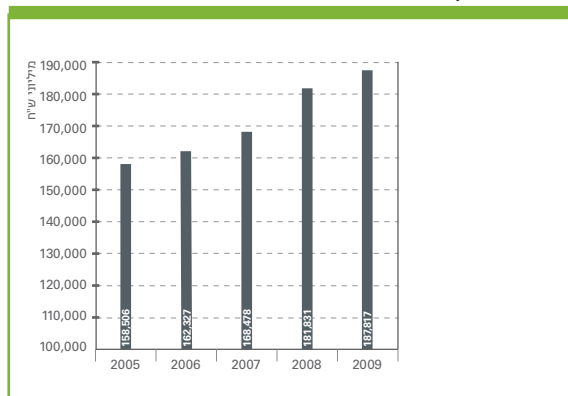
פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 1.9% לעומת 31 בדצמבר 2008. במונחים דולריים ירדו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 188 מיליון דולר, ירידה של 1.2% לעומת 31 בדצמבר 2008. סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 2.2% לעומת 31 בדצמבר 2008.

התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

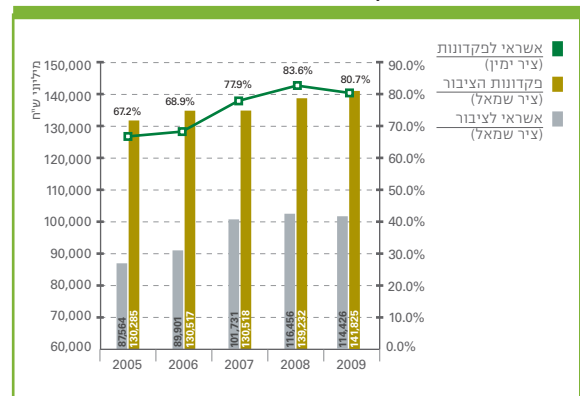
ליום 31 בדצמבר					
2008		2009			
שיעור	% מסך	במיליוני	% מסך	במיליוני	
השינוי	פקדונות	ש"ח	פקדונות	ש"ח	
%-ב	הציבור		הציבור		
(0.3)	41.0	57,115	40.1	56,934	קמעונאי - מגזר משקי בית
21.1	7.8	10,851	9.3	13,144	קמעונאי - מגזר עסקים קטנים
3.0	15.6	21,720	15.8	22,375	מגזר בנקאות עסקית
4.7	6.4	8,844	6.5	9,261	מגזר בנקאות מסחרית
(1.5)	29.2	40,702	28.3	40,111	מגזר בנקאות פרטית
1.9	100.0	139,232	100.0	141,825	סך-הכל

סך כל האשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור היווה בסוף שנת 2009 כ-80.7%, לעומת 83.6% בסוף השנה הקודמת.

התפתחות סך הנכסים - מאוחד

התפתחות אשראי ופקדונות הציבור - מאוחד

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים וציוד הסתכמה בסוף שנת 2009 בסך של 3,178 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,039 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 4.6%.

מרבית המתקנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל הם בבעלות הבנק או בבעלות תאגידי עזר שלו. בסך הכל עמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2009 שטחים בהיקף של כ-172 אלף מ"ר, לעומת כ-168 אלף מ"ר ביום 31 בדצמבר 2008. מזה כ-110 אלף מ"ר שטחים בבעלות וכ-61 אלף מ"ר שטחים בשכירות (2008: כ-99 אלף מ"ר בבעלות וכ-69 אלף מ"ר בשכירות). בסוף שנת 2009 כ-77 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק והיתרה את המטה, בדומה לשנת 2008. לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ר' ביאור 7 לדוחות הכספיים.

ריכוז משרדי הנהלת בנק מרכזית דיסקונט. הנהלת בנק מרכזית דיסקונט ויחידות המטה המרכזיות שלה פועלות כיום בחמישה מבנים נפרדים. במטרה לייעל את עבודת הנהלה והמטה, חתם בנק מרכזית דיסקונט ביום 22 בספטמבר 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל אביב, בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח. העסקה הושלמה בסוף חודש נובמבר 2009. העתקת משרדי הנהלה ויחידות המטה למבנה החדש תתבצע לאחר שתושלם התאמת השטחים לצרכי בנק מרכזית דיסקונט.

מערכות מידע ומחשוב

כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מרכזית ממוחשבת המורכבת ממוחשבי Main Frame במרכזי המחשבים של הבנק ותחנות עבודה בסניפים וביחידות המטה. המערכת המרכזית מבוססת כיום על מחשבי IBM. בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-6,000 תחנות עבודה (PC's) וכ-400 שרתים, אשר באמצעותם ניתן השירות הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים. שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משוברים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים למחשב המרכזי, לצורך קבלה ועדכון נתונים, על ידי שרתים ייעודיים ובטכנולוגיות מתקדמות של אבטחת מידע. לשירות קהל לקוחות הבנק עומדים קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט", למעלה מ-400 במספר, המספקים מגוון רחב של שירותים. מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכזי דיסקונט. במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב אפקטיביים, יעילים ויציבים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה. לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ר' ביאור 7 ה' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר התקשרות להעמדת שירותי מחשב לבנק דיסקונט למשכנתאות, ר' "פרויקטים מתוכננים עיקריים" להלן.

סיום פרויקט "אופק" והדממת מחשב UNYSIS

בשנת 2001 החל הבנק בביצוע פרויקט "אופק", שמטרתו הייתה חידוש תשתית המחשוב של הבנק, תוך החלפת מערכות ההפעלה של Unisys במערכות הפעלה של IBM, הסבת נתונים ותוכנות מחשב ממוחשבי Unisys למחשבי IBM וכן החלפת מרבית התוכנות בהן משתמש הבנק על מנת שיתאימו למערכות IBM. עד שנת 2006 הושלמו בהצלחה מלאה עיקר משימות הטמעת מערכת ה-Core Banking שנרכשה מ-Accenture, שהיוותה את לב ליבו של פרויקט אופק אשר פועלת בבנק כמערכת המרכזית, והבנק מיצה את מירב הפוטנציאל הגלום במערכות הגרעין שנרכשו מחברת Accenture, תוך שהוא משלים כ-70% מפרויקט חידוש תשתיות המחשב. לאור זאת הסתיים למעשה פרויקט אופק. בשנת 2009 הבנק השלים את יישום כל המערכות שנרכשו מ-Accenture. השלמת הפרויקט מאפשרת לקבוצת הבנק שימוש בטווח הארוך במערכת מחשב מתקדמת, המהווה תשתית ליישום בנקאות מודרנית, משולבת, מוכוונת לקוח המספקת גמישות עסקית ותפעולית. הוצאות פיתוח מערכות הליבה ("פרויקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים. עם סיומו של פרויקט אופק נותרו מספר מערכות שהמשיכו לפעול בסביבת Unisys והדבר חייב את המשך הפעילות של מחשב Unisys, לצד מחשבי IBM. אחד הפרויקטים העיקריים שבוצעו במהלך השנים 2007-2009, הינו השלמת המהלך של העברת המערכות העיקריות למחשבי IBM, ובכלל זה מערכת אשראי ומערכת ניירות ערך. ההסבה של כל המערכות שעדיין הופעלו על מחשב יוניסיס הושלמה ובחודש אוקטובר 2009 הופסקה עבודת הייצור עם מחשב ה-Unisys. להערכת הנהלת הבנק, הדממת מחשב ה-Unisys תחסוך סך של כ-70-60 מיליון ש"ח לשנה עלויות של רשיונת ההפעלה של המחשב ותחזוקת המחשב וכן תאפשר צמצום במצבת כוח האדם ביחידות הרלבנטיות. עיקר החסכון האמור יבוא לידי ביטוי משנת 2010 ואילך. האמור לעיל הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על תוכניות העבודה הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות ועל נתונים קיימים אודות צרכי הפיתוח ותיעודפם. שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יזמות וטיוטות קימות, ולוח הזמנים ליישומם, צרכים עסקיים דחופים ושינויים אחרים שעשויים להשפיע על היקף ותיעדוף המשימות שעל הבנק לבצע תחת מגבלת מקורות נתונה, עשויים להביא לשינוי בהיערכות או ביכולת להוציא לפועל את תוכניות הבנק הקיימות למועד פרסום הדוחות.

אתרי הפעילות

מערכות ה-Main Frame של הבנק מותקנות (בכפילות) בשני אתרים שונים, בערים שונות בגוש דן. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות מערכות המידע של הבנק. שני אתרי המחשוב של הבנק, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים בשני מסלולים נפרדים. באתרים אלה מצויות גם מערכות דיסקים של חברת EMC ושל חברת IBM, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים. הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים רוחב פס של 3MB לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

גיבוי והתאוששות מאסון

הבנק עובד בשיטת "הגיבוי החם". המשמעות היא שהמחשבים בשני האתרים מתעדכנים בו זמנית בתנועות המבוצעות בסניפי הבנק ולפיכך, במקרה של תקלה באתר המחשב המרכזי, האתר המשני נכנס לפעולה מבלי לאבד אף תנועה. הבנק פועל לשדרוג יכולת הבנקאות הישירה בעת אסון. השדרוג יאפשר לבנקאות הישירה לפעול גם כאשר המוקד הטלפוני של הבנק מושבת.

אבטחת מידע

מערך טכנולוגיית המידע של הבנק מהווה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול השוטף והתקין של הבנק ובתוך כך חולש על כל תחומי הפעילות של הבנק. חשיבותו של מערך זה הולכת וגוברת נוכח ההתפתחות הטכנולוגית בשנים האחרונות והשלכותיה על הבנק. אשר על כן, הבנק רואה בשמירה על המידע ואבטחתו אינטרס מרכזי ומשקיע משאבים רבים על מנת להבטיח את המידע שברשותו. עיקר הסיכונים הכרוכים בפגיעה באבטחת המידע הם: שימוש לא נאות במידע על ידי משתמשי המערכת ושינוי הנתונים המצויים במערכת; פגיעה בסביבת המערכת, פעילות המערכת והשלכותיה על עסקי הבנק; רגישות המידע ופגיעה בפרטיות ובסודיות המידע ובבעלי המידע (לקוחות הבנק). אבטחת המידע בבנק מוסדרת בעיקרה בהתאם להוראות דין שונות ובהן חוק המחשבים, חוק הגנת הפרטיות והוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים. הנוהל המרכזי ביחס לניהול מערכות מידע בתאגידים בנקאיים הינו הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357 ופעילות הבנק בנושא אבטחת מידע נעשית בהתאם למתווה בהוראה זו. באשר לקישוריות הבנק לאינטרנט, לאור חשיבות המידע ועל מנת למזער סיכונים, מנוהלת המערכת המספקת נתונים ללקוחות באמצעות האינטרנט בנפרד מהמערכת הבנקאית המרכזית המספקת נתונים לעובדי הבנק המבצעים פעולות בנקאיות באופן שוטף. באופן זה החשיפה לסיכון של שינוי נתוני האמת בבנק מצומצמת. בבנק פועל מוקד אבטחת מידע ("מוא"ב") שמטרתו היא איתור סיכונים ומפגעים במערכת אבטחת המידע. כמו כן, במסגרת הביקורת הפנימית פועל ענף לתחום מערכות המידע (ענ"א) אשר עורך ביקורות שוטפות בנושאים אלה.

פרויקטים מתוכננים עיקריים

1. E-Banking - פרוייקט לשדרוג אתר האינטרנט של הבנק והתאמתו גם ללקוחות עסקיים קטנים ובינוניים. פרוייקט זה החל בשנת 2007 ומתוכנן להסתיים בשנת 2011.
 2. פרוייקטים שנועדו למלא אחר ההוראות הרגולטריות בנושאי אשראי וניהול סיכונים (באזל II) ובנושאי ניירות ערך ושוק ההון. תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2010, ובכלל זה לפרוייקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-320 מיליון ש"ח.
- האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לדרישות הרגולטריות ולצרכים העסקיים של הבנק. כן מתבסס האמור על הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיטוט שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות

של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימושן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות. שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיוטות קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.

התקשרות להעמדת שירותי מחשב לבנק דיסקונט למשכנתאות. בחודש דצמבר 2008 התקשרו הבנק ובדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ, חברה בת של הבנק (בסעיף זה להלן ביחד: "הבנק") עם בנק דיסקונט למשכנתאות בהסכם להעמדת שירותי מחשב הכולל את כל מערכות המיחשוב, לרבות פרויקט שמים (שפיתוחו בידי בנק דיסקונט למשכנתאות היה בעיצומו). בשלב הראשון יינתנו השירותים תוך השענות על המערכות הנוכחיות של בנק דיסקונט למשכנתאות. בשלב השני השירות יינתן על בסיס מערכות המחשוב של הבנק. השלמת המעבר לשימוש מלא במערכות דיסקונט מתוכנן לחודש מרס 2011. הבנק רכש מבנק דיסקונט למשכנתאות את מלוא זכויות הבעלות בפרויקט שמיים, שנרכשו ו/או פותחו על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, בהתאם לעלות שנצברה עד סוף שנת 2008.

פיתוח החלק העיקרי של המערכת התומכת בתהליך העמדת הלוואות הסתיים, וכעת מתבצעות השלמות לתהליך זה. בסוף חודש ספטמבר 2009 החל בדמ"ש בפילוט בשלושה סניפים, שהורחב בהדרגה, כך שבחודש ינואר 2010 הושלמה הטמעת המערכת ב-38 סניפים ובמחלקות הרלבנטיות במטה בדמ"ש.

ספקים עיקריים

הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM. IBM התקשרה עם הבנק באמצעות IBM (ישראל).

נכסים לא מוחשיים

סימני מסחר ומותגים. הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובמותג הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט" ו-"דיסקונט". כן רשם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "דרייב", יש לך דרייב לחיות" וסיסמאות כגון "בדיסקונט לוקחים אותך אישית", "דיסקונט - בנקאות מהלב" ועוד.

בעקבות פתיחת התחרות בתחום כרטיסי ה"ויזה", פיתחה כאל סימן מקורי לצורך בידולה אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal".

כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמה. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל.", "CAL", "I.C.C.", "אקטיב", "WWW.CARD". בנוסף, מצויה כאל בהליך של רישום מספר סימני מסחר נוספים.

כמו כן, בבעלות חברות בת של הבנק בעלות בסימני מסחר, מותגים נלווים וסיסמאות שנרשמו לצורך פעילותן העסקית והשיווקית.

רישיונות וזיכיונות. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" (Principal Member), בארגון ויזה הבינלאומי, דבר המקנה להם רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלוק כרטיסי אשראי תחת מותג זה בישראל.

דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש בסימני המסחר של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל. בחודש מרס 2007 נחתמו בין דיינרס לבין דיינרס אינטרנשיונל הסכמים המקנים לדיינרס רשיון לעשות שימוש בסימני מסחר ולהנפיק כרטיסי אשראי לפתוח חשבון ולתת שירות ללקוחות באופן בלעדי בישראל עד שנת 2017, כאשר ההסכמים ניתנים לחידוש לתקופות של 5 שנים בהתאם לשיקול דעתה של דיינרס אינטרנשיונל.

כאל הינה גם "חברה ראשית" בארגון מסטארקארד הבינלאומי, שהעניק לה רשיונות שימוש בסימני המסחר של "Cirrus", "Eurocard", "Mastercard" ו-"Maestro" בישראל.

תוכנה. לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוקו, אותם מפתח ו/או רכש הבנק במהלך פעילותו השוטפת לשימוש העצמי ו/או לשימוש חברות בת וחברות קשורות.

מאגרי מידע. לבנק ולחברות הבת שלו ישנם מאגרי מידע בקשר לתחומי פעילות השונים העוסקים בעיקר בלקוחותיהם ועובדיהם.

כך, בין היתר כאל מחזיקה בשלושה מאגרי לקוחות רשומים של מחזיקי כרטיסי ויזה, דיינרס (באמצעות דיינרס) ומסטרקארד, וכן של בתי עסק המכבדים את אותם כרטיסים.

מיסוי

כללי

הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שכר ומס רווח בשיעור של 16.0% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה (ביום 31 בדצמבר 2009 - שיעור של 16.5%). לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2005 (לפרטים בדבר סגירת שומות המס לשנים 2004-2005 והשלכותיה, ר' ביאור 29 ג', לדוחות הכספיים).

הפחתת שיעורי מס חברות

בחודש אוגוסט 2005 פורסם תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147), התשס"ה-2005 (להלן "התיקון"). התיקון קבע הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות עד לשיעור של 25% בשנת המס 2010 ואילך. ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס חברות, עד לשיעור של 18% בשנת המס 2016 ואילך.

שינויים בשיעורי מס שכר ומס רווח

(1) ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009, לפיו בתקופה שמיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהיה שיעור מס השכר ומס הרווח המוטלים על מוסדות כספיים 16.5% במקום 15.5% (להלן: "התיקון"). בהתאם לתיקון, שיעור מס הרווח החדש יחול ביחס למחצית מהרווח בשנת 2009. בהתאם, השיעור הממוצע של מס רווח עמד בשנת 2009 על 16%.
(2) ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע-2009, לפיו בתקופה שמיום 1 בינואר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהא שיעור מס הערך המוסף, וכן שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים, 16% במקום 16.5%.

ביטול "חוק התיאומים"

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה בעבר, בין היתר, על פי הוראת "חוק התיאומים" (שנחקק בעקבות חוקי מס קודמים באותו נושא), שאושר בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד ונועד למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה, לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפייה להמשך מגמת היציבות, יזם משרד האוצר את ביטול חוק התיאומים.

ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח-2008 (להלן - "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים הסתיימה בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא חלות עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

הוועדה לבחינת השלכות המס הכרוכות ביישום המלצות ועדת בכר

בחודש יוני 2009 הוגש דוח הוועדה למנהל רשות המסים. הוועדה מונתה בחודש יוני 2006, במטרה לבחון את השלכות המס ולקבוע המלצות בקשר לאופן מיסוי עסקאות המכר שבוצעו בעקבות המלצות דוח ועדת בכר. הוועדה המליצה, בין היתר, לקבוע כי מכירת מוניטין התבצעה רק במקרים בהם נמכרה פעילות חברת הניהול כעסק חי (במלואה) ולא במקרים

בהם נמכרו מניות חברת הניהול. עוד המליצה הוועדה כי 15%-20% מעודף העלות תיוחס לנכסים בלתי מוחשיים שמכירתם חייבת במס רווח הון, וכי יתרת עודף העלות (עד 80% ממנה) תיוחס למוניטין, בשיעורים כלהלן: בקרנות נאמנות 50%-63%; בקופות גמל 34%-42%. להערכת הבנק, להמלצות הוועדה לא תהיה השפעה מהותית על הבנק.

מעמד של מתווך מורשה (Q.I.)

לבנק מעמד של מתווך מורשה (Q.I.), כהגדרתו על ידי רשויות המס בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה שהבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב, לפיו הוא רשאי לערוך ניכוי מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך.

לפרטים נוספים בדבר ההפרשות למס של הבנק, שומות סופיות, פירוט ההפרשים שבין המס הסטטוטורי החל על הבנק לבין שיעור המס האפקטיבי, ר' ביאור 29 לדוחות הכספיים.

האמצעים ההוניים

המעבר למדידת יחס ההון בהתאם לכללי באזל II

הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2009 מחושבת על פי הוראת שעה שפרסם המפקח על הבנקים בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" מיום 31 בדצמבר 2008 (להלן: "כללי באזל II"). עד ליום 31 בדצמבר 2009 חושבה הלימות ההון בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו-"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק", בהתאמה (להלן: "כללי באזל I").

לפרטים בדבר הבהרות של המפקח על הבנקים, בעניין המשך ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף, ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים, סעיף 6.

ציוין כי נוכח כניסתן לתוקף של הוראות באזל II, מסתמנת אפשרות שהפיקוח על הבנקים יכניס שינויים בתנאים הבסיסיים שקבע בעבר, לעניין ההכרה בשטרי הון נדחים שיונפקו בעתיד כמכשירי הון מורכבים.

לאור האמור, ייתכן והבנק לא יוכל לעשות שימוש ביתרת הסדרות הקיימות, שנועדו לשמש כמכשירי הון מורכבים, והוא ידרש ליצור סדרות חדשות, שיענו על התנאים שיקבע המפקח.

על פי הנדבך השני בהוראת השעה האמורה, התאגידים הבנקאיים נדרשים לבצע תהליך הערכה פנימי של הלימות ההון (תהליך ICAAP) ואילו הפיקוח על הבנקים נדרש לבצע תהליך סקירה והערכה פנימי (תהליך SREP). במכתב מיום 20 באוגוסט 2009, הבהיר המפקח על הבנקים כי בתקופת הביניים, עד להשלמת תהליך SREP מקיף, על התאגידים הבנקאיים לעמוד גם ביעדי ההון שהוגדרו על ידם בהתאם לכללי באזל I.

בדוח השנתי לשנת 2009 מוצגים נתוני הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2009 הן לפי כללי באזל I והן לפי כללי באזל II (מספרי ההשוואה ליום 31 בדצמבר 2008 מוצגים בהתאם לכללי באזל I).

הלימות ההון

מרכיבי ההון

האמצעים ההוניים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הסתכמו ב-10,292 מיליון ש"ח, לעומת סך של 9,023 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 14.1%.

ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2009, הסתכם ב-9,994 מיליון ש"ח, לעומת סך של 8,797 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 13.6%.

השינוי בהון העצמי בשנת 2009 הושפע, בין היתר, מהרווח לשנת 2009 ומעליה בסך של 253 מיליון ש"ח במרכיב של התאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי השפעת המס.

יחס ההון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, לסך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2009, הגיע לשיעור של 5.5%, לעומת שיעור של 5.0% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון, מחושב לפי כללי באזל II, הגיע לשיעור של 7.51%. יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009, מחושב לפי כללי באזל I הגיע לשיעור של 8.79%, לעומת 7.42% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון, מחושב לפי כללי באזל II, הגיע ביום 31 בדצמבר 2009 לשיעור של 7.03%. יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009, מחושב לפי כללי באזל I, הגיע לשיעור של 7.56%, לעומת 6.53% בסוף השנה הקודמת.

יצוין כי דירקטוריון הבנק החליט, בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לאמץ מדיניות הלימות הון אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת.

יחס ההון לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009, ("יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון" במונחי באזל II), מחושב לפי כללי באזל II, הגיע ל-12.06%. יחס ההון לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009 מחושב לפי כללי באזל I, הגיע ל-13.12%, לעומת 10.24% בסוף שנת 2008.

הון ראשוני מורכב הינו שטרי הון המוכרים כחלק מההון הראשוני (ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים). ההון הראשוני המורכב של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם בסך של 1,636 מיליון ש"ח, לעומת 1,223 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008. היקף ההון הראשוני המורכב מוגבל ל-15% מההון הראשוני הכולל (סך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב). ליום 31 בדצמבר 2009, היווה ההון הראשוני המורכב 14.04% מההון הראשוני הכולל (31.12.08: 12.07%). יתרת ההון הראשוני המורכב אותה נותר לבנק לגייס עד למיצוי המגבלה הייתה ביום 31 בדצמבר 2009 כ-131 מיליון ש"ח, לעומת כ-349 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת. יצוין כי גיוס הון ראשוני מורכב נוסף, מעבר לסך של 202 מיליון ש"ח, יחייב הגדלת ההון הרשום של הבנק ויוכל להתבצע בכפוף לתנאים שיקבע המפקח.

הון משני. לפי הוראות בנק ישראל, משמש ההון המשני כחלק מרכיבי ההון לעניין חישוב יחס ההון לנכסי סיכון. ההון המשני כולל, בין השאר, כתבי התחייבות נדחים והפרשה כללית לחובות מסופקים. ההון המשני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם בסך של 7,396 מיליון ש"ח, והוא כולל סך של 5,827 מיליון ש"ח בגין כתבי התחייבות נדחים, וסך של 254 מיליון ש"ח בגין הפרשה כללית לחובות מסופקים.

היקף כתבי התחייבות הנדחים מוגבל ל-50% מההון הראשוני שלא הוקצה כנגד סיכונים שוק. ליום 31 בדצמבר 2009 עמד היחס האמור על שיעור של 50% (31.12.2008: 50.00%). נוכח המגבלה האמורה, כתבי התחייבות בסך של 497 מיליון ש"ח לא נכללו בהון המשני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009.

הון משני עליון. ("הון רובד 2" במונחי באזל II). היקף ההון המשני מוגבל ל-100% מההון הראשוני. ההון המשני העליון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם ב-1,315 מיליון ש"ח. יתרת ההון המשני העליון שהבנק יכול לגייס, ליום 31 בדצמבר 2009, עמדה על 4,257 מיליון ש"ח.

מדיניות בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 24 במרס 2008 החליט הדירקטוריון לקבוע כמדיניות כי הבנק יפעל לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2009 לא יפחת מ-12%. המדיניות האמורה, לפיה יפעל הבנק להרחבת שולי הבטחון של יחס הלימות ההון, מעבר ליחס ההון המזערי שהיה קבוע ברגולציה במועד ההחלטה, נקבעה כחלק מההיערכות הכללית ליישום כללי באזל II ובהתחשב ברגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין.

הנפקת מכשירי הון

- במהלך שנת 2009 גייס הבנק, באמצעות מכשירים שונים, סך כולל של כ-2.2 מיליארד ש"ח, כמפורט להלן.
- הנפקת מכשירי הון מורכבים.** בשנת 2009 הנפיק הבנק מכשירי הון מורכבים - הון ראשוני מורכב והון משני עליון, בסכום כולל של 1,608 מיליון ש"ח, כלהלן:
- הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009 - הבנק התקשר עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק, בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח. ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים, לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, בכפוף לתנאים שקבע המפקח. לפרטים בדבר התנאים של שטרי ההון הנדחים (סדרה ב') והתנאים להכרה בהם כהון ראשוני מורכב, ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים.
 - הנפקת הון משני עליון בחודש אפריל 2009 - בחודש אפריל 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 265 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 7 באפריל 2009, בתמורה כוללת של כ-258 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר התנאים של שטרי ההון הנדחים (סדרה 1) והתנאים להכרה בהם כהון משני עליון, ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים, ס.ק. 6.
 - הנפקת הון משני עליון בחודש מאי 2009 - בחודש מאי 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 191 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בהנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים, בתמורה כוללת של כ-191 מיליון ש"ח.
 - הנפקת הון משני עליון בחודש יולי 2009 - בחודש יולי 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כ-696 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 12 ביולי 2009, בתמורה כוללת של כ-702 מיליון ש"ח.
 - הנפקת הון משני עליון בחודש אוגוסט 2009 - בחודש אוגוסט 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 100 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בהנפקה פרטית למשקיע מסווג, בתמורה כוללת של כ-107 מיליון ש"ח.
- הנפקת כתבי התחייבות.** בחודש אוקטובר 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כ-326 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה ד) וכ-240 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה ט), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 18 באוקטובר 2009, בתמורה כוללת של כ-605 מיליון ש"ח.
- הנפקת הון משני בחודש פברואר 2010.** בחודש פברואר 2010 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כ-327 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה ט'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 22 בפברואר 2010, בתמורה כוללת של כ-340 מיליון ש"ח.
- גיוס כתבי התחייבות בשנת 2010.** במהלך שנת 2010 ייגרעו מההון המשני של הקבוצה המשמש בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון כתבי התחייבות שהונפקו בעבר בהיקף של כ-759 מיליון ש"ח.

הלימות ההון של הבנק

- מאז שנת 1983 לא התאפשר לבנק להנפיק מניות, פרט להנפקת מניות אשר בוצעה בחודש אוקטובר 2001, במסגרת של הקצאה פרטית של מניות הבנק, בה גויס סכום לא משמעותי של כ-142 מיליון ש"ח. בהתאם, הגידול בהון שנדרש לצורך העמידה ביחס ההון לרכיבי סיכון, התבסס על שני מקורות: הרווחים השנתיים, בניכוי דיבידנדים וגיוס כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון שהוכרו כהון ראשוני מורכב.
- הרווחיות הנאה בשנים 2004-2007 מזה וגיוס כתבי התחייבות נדחים, ובפרט גיוס ההון הראשוני המורכב מזה, שיפרו מהותית את יחס ההון לרכיבי סיכון, משיעור של 9.35% ביום 31 בדצמבר 2003, לשיעור של 10.9% ביום 31 בדצמבר 2007. השיפור האמור איפשר לבנק להשלים בשנים 2006-2008 כמה מהלכים משמעותיים ולפתח באופן מואץ את עסקיו, ובכלל זה:
- מהלך רכישת מניות הציבור בבנק דיסקונט למשכנתאות, תמורת סך של 256 מיליון ש"ח;
 - ביצוע השקעות ריאליות בסכום כולל של כ-793 מיליון ש"ח (יצוין כי בכלל ההשקעות האמורות נכללה ההשקעה ב-KFS, אשר מומשה בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 - ר' להלן בסעיף "תת מגזר החברות הריאליות");

- גידול משמעותי באשראי, מרמה של 87.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2005 לרמה של 116.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008 (גידול של 33% במהלך שלוש שנים);
 - חלוקת דיבידנד, בחודש אוקטובר 2008, בסך של 250 מיליון ש"ח.
- במהלך שנת 2008 נמשך הפיתוח המואץ בעסקי הבנק - גידול של 14.5% באשראי לציבור. הפיתוח המואץ האמור, שגרם לגידול בנכסי הסיכון של הבנק, והשינויים בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק, על רקע המשבר הפיננסי הבינלאומי והשפעתם על רווחיות הבנק מזה ועל אפשרויות הגיוס בשוק ההון מזה, הביאו לכך שלא רק שלא עלה בידי הבנק לעמוד ביעד הביניים שהציב לעצמו - יחס הון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2008 בשיעור של 11.25%-11.5% - אלא שיחס ההון לרכיבי סיכון אף ירד ל-10.2% ביום 31 בדצמבר 2008. ליום 31 בדצמבר 2009 עמד יחס ההון לרכיבי סיכון על 13.1% במונחי באזל I ועל 12.1% במונחי באזל II. השיפור ביחס ההון נובע, בין היתר, מירידה ריאלית בנכסי הסיכון של הבנק ומירידה נוספת שנגרמה כתוצאה מהחלשות הדולר לעומת השקל. כן נובע השיפור מגיוס באמצעות מכשירי הון שונים, שביצע הבנק במהלך השנה.
- ביום 31 באוגוסט 2009 הבנק פרסם תשקיף מדף, אשר כולל סוגים שונים ומגוונים של ניירות ערך ומתכונות הצעה. בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 12 ביולי 2009, ביצע בפועל של הנפקת זכויות על פי תשקיף המדף, ייעשה בתיאום ובהסכמת בעלי השליטה בבנק. יצוין כי בהסכם למכירת השליטה בבנק נקבע, בין היתר, כי במשך תקופת ההגבלה (להגדרת מונח זה, ר' להלן "השליטה בבנק") הרוכשים לא יבצעו כל פעולה להקצאת מניות, שינוי בזכויות הצמודות למניות, הגדלת הון (רשום או מונפק) וחלוקת מניות הטבה או הנפקת זכויות על ידי הבנק, ויפעלו כמיטב יכולתם לגרום לבנק להימנע מביצוע, אלא אם נתקבלה לפעולה הסכמתה המוקדמת, בכתב, של הממשלה. עוד נקבע בהסכם כי הממשלה לא תימנע מלידת הסכמתה לפעולות כאמור, אלא מטעמים סבירים, שעניינם שינוי מהותי בזכויותיה של הממשלה על פי ההסכם, או פגיעה בערכן של מניות הבנק שבידה או פגיעה ביכולתה למכור אותן.
- הבנק בוחן בחודשים האחרונים עם בעלי השליטה אפשרות של גיוס הון ראשוני, במהלך משולב של הנפקת מניות לציבור והנפקת זכויות. קבוצת ברונפמן-שראן נתנה הסכמתה העקרונית למהלך גיוס ההון האמור לעיל ולהגדלת ההון הרשום הנדרש לביצוע המהלך, בכפוף לקבלת היתרים כנדרש. בהמשך לכך, מסרה מדינת ישראל את הסכמתה העקרונית להגדלת ההון הרשום של הבנק, על מנת לאפשר את ביצוע מהלך גיוס ההון, ובכפוף להיענות קבוצת ברונפמן-שראן להצעת הזכויות. הסכמה זו הותנתה בכך שההליך יבוצע בתיאום עם הממשלה ונכסים מ.י., בשיתוף הפעולה של הבנק עם הממשלה במידה ויוחלט על הצטרפותה להליך ובכך שהבנק יאפשר לשלב בהליך המכירה את יתרת אחזקות המדינה בבנק, כולן או חלקן, כפי שהוסכם, ובכפוף להוראות הסכם רכישת השליטה בבנק.
- באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-111 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני, בהיקף, במתכונת ובמועדים שייקבעו. הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, המחזיקה 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהן הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשה למטרות אחרות.
- המהלך של הנפקת מניות לציבור והנפקת זכויות נמצא כעת בשלב של קבלת אישור מגורמים רגולטוריים שונים, בארץ ובחו"ל.
- ירידה זמנית של יחס ההון הראשוני המקורי.** יחס ההון הראשוני המקורי ליום 31 במרס 2009 עמד על 6.43%, מעט פחות מיחס ההון הראשוני שנדרש לעניין מכשירי ההון המורכבים שהנפיק הבנק.
- לבקשת הבנק, נתן לו המפקח על הבנקים ארכה, עד ליום 1 באוקטובר 2009, שתנאיה נקבעו במכתב המפקח מיום 11 בספטמבר 2009, כתקופת ביניים במהלכה ימשיך להכיר במכשירי הון מורכבים, שכבר הונפקו על ידי הבנק והוכרו על ידי הפיקוח, הכוללים תנאי לפיו יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת מ-6.5%, וזאת על מנת שהבנק יפעל להעלאת יחס ההון הראשוני המקורי ל-6.5% לפחות.
- במכתב האמור נדרש דירקטוריון הבנק לאשר, עד ליום 31 ביולי 2009, מתווה הלימות הון מוגדר, מפורט וישים להשגת יעד הלימות ההון שקבע הדירקטוריון לסוף שנת 2009, שיכלול בין היתר: בחינה של תמהיל ההון והאפשרויות הקיימות היום לניוסי הון, לרבות הנפקת מניות/זכויות; תכנית פעולה מוגדרת לקיטון בנכסי סיכון, בשיעורים ספציפיים בבנק ובחברות הבנות בקבוצה, לרבות בחינת חלופות נוספות בגין מכירת נכסים ומכירת אשראים; התאמה של תוכנית העבודה של הבנק לשנת 2009 והיעדים העסקיים שנקבעו בה ליעד הלימות ההון ולהחלטות שיתקבלו בנושא הקטנת נכסי סיכון; קביעת יעד ביניים ליחס הלימות ההון הכולל לסוף הרבעון השלישי של שנת 2009 וקביעת יעדי ביניים ליחס הון ראשוני מקורי.
- ביום 27 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתווה הלימות הון כלהלן:
- (1) יעד של 6.5% ליחס ההון המקורי ויעד של 12% ליחס ההון הכולל - לסוף שנת 2009. בנוסף, הבנק יפעל לשמירת כרית בטחון

נוספת בגובה 0.5% מעל ליעד יחס ההון המקורי;

(2) יעד ביניים של 11.4% ליחס ההון הכולל לסוף הרבעון השלישי של שנת 2009. התוכנית כללה גיוס הון והפחתת נכסי סיכון לעומת יתרת נכסי הסיכון ליום 31 במרס 2009, הן בבנק והן בחברות הבת. כן כללה התוכנית חלופות למקרה בו גיוס ההון לא יצא אל הפועל, לצורך עמידה ביעדים שנקבעו כאמור. בטווח המידי, במקביל להמשך בחינת האפשרויות השונות לשיפור הלימות ההון שלו, הבנק נקט מדיניות מרסנת בתחום נכסי הסיכון, על מנת להעלות את יחס ההון הראשוני המקורי מעל המינימום הנדרש, בדחיפות הנדרשת. יצויין כי נוכח השיפור שחל בנתוני הלימות ההון ליום 30 ביוני 2009, ובפרט - נוכח העובדה שיחס ההון הראשוני המקורי עלה מעל המינימום הנדרש, חזר הבנק ופנה לפיקוח בבקשה שהנפקות ההון המשני העליון שבוצעו בחודשים אפריל-אוגוסט 2009, יוכרו כחלק מההון המשני של הבנק. ביום 24 באוגוסט 2009 נתן המפקח את האישור המבוקש. כאמור, יחס ההון הראשוני המקורי ליום 31 בדצמבר 2009 עמד על 7.6%, במונחי באזל I, ועל 7.0% במונחי באזל II.

מבנה ההון

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל II ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים		
10,130	11,653	10,699
3,849	5,742	6,485
13,979	17,395	17,184

הון רובד 1 לאחר ניכויים

הון רובד 2 לאחר ניכויים

סך-הכל הון כולל

(1) מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה ולהלימות הון", מיום 31 בדצמבר 2008.
(2) מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו-"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק".

לפרטים נוספים בדבר מבנה ההון, ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים.

נכסי סיכון ודרישות ההון באזל II

31 בדצמבר 2009		
נכסי סיכון	דרישות הון	
		9%*
במיליוני שקלים חדשים		
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיבות של:		
78	872	ריבנויות
246	2,735	ישויות סקטור ציבורי
378	4,201	תאגידים בנקאיים
7,845	87,172	תאגידים
1,132	12,562	חשיפות קמעונאיות ליחידים
524	5,822	הלוואות לעסקים קטנים
678	7,531	משכנתאות לדיור
3	37	איגוח
526	5,843	נכסים אחרים
11,410	126,775	סך נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי
248	2,752	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק לפי הגישה הסטנדרטית
1,167	12,969	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי לפי גישת האינדיקטור הבסיסי
12,825	142,496	סך-הכל נכסי סיכון ודרישות הון

* דרישת ההון המינימלית הינה 8% בגין הוראות נדבך 1 בתוספת 1% בגין הוראות נדבך II.

נכסי סיכון ודרישות ההון באזל I

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009				
יתרות סיכון	דרישות הון	יתרות סיכון	דרישות הון	יתרות		
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
192	2,133	21,554	114	1,271	24,583	מזומנים ופקדונות בבנקים
636	7,066	31,535	496	5,512	36,338	ניירות ערך
-	-	25	-	-	336	ניירות ערך שנשאלו
9,108	101,199	116,785	8,979	99,762	114,758	אשראי לציבור
2	20	1,491	-	2	1,820	אשראי לממשלה
21	237	1,709	2	20	1,674	השקעה בחברות כלולות
274	3,039	3,039	286	3,178	3,178	בניינים וציוד
306	3,399	5,904	287	3,187	5,341	נכסים אחרים
10,538	117,093	182,042	10,164	112,932	188,028	סך-הכל נכסים
מכשירים חוץ מאזניים						
1,174	13,048	14,141	1,087	12,075	13,549	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
394	4,372	11,038	373	4,144	11,294	מכשירים נגזרים
2	26	61	2	22	50	אחרים
1,570	17,446	25,240	1,462	16,242	24,893	סך-הכל מכשירים חוץ מאזניים
12,109	134,539	207,282	11,626	129,174	212,921	סך-הכל נכסי סיכון אשראי
		182,042			188,028	סך-הכל נכסים כדלעיל
		(211)			(211)	הפרשה כללית
		181,831			187,817	סך-הכל נכסים לפי הדוח הכספי

יחס ההון לרכיבי סיכון

ליום 31 בדצמבר			
2008	2009	2009	
באזל I	באזל I	באזל II	
באחוזים			
6.5	7.6	7.0	יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון
7.4	8.8	7.5	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
10.2	13.1	12.1	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערה: לפרטים בדבר יחס הון של חברות בנקאיות משמעותיות ופירוט נוסף, ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים.

דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסויימות

להלן יובאו פרטים בדבר הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת:

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג	פרטים נוספים
בנק דיסקונט					
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	שלילי	24 בינואר 2010	ביום 30 באפריל 2009 הודיעה מעלות על הורדת דירוג המנפיק של הבנק (כולל פקדונות) ל-"AA-" (במקום "AA") ושינתה את תחזית הדירוג של הבנק ל"שלילית" (במקום "יציבה"). מעלות ציינה שהורדת הדירוג משקפת את דעתה ביחס להשפעה השלילית של המיתון העולמי והמקומי על רווחיות קבוצת דיסקונט ועל איכות תיק האשראי שלה ובעקבות כך על מצב ההון החלש יחסית של הקבוצה בהתחשב בסביבת הפעילות העסקית.
	כתבי התחייבויות נדחים	il A+	שלילי	24 בינואר 2010	כנ"ל. הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי מנפיקים.
	הון משני עליון (סדרה 1)	il A-	שלילי	24 בינואר 2010	הדירוג הורד ביום 18 במרס 2009, מ-"A+".
	הון ראשוני מורכב (סדרה א')	il BBB-	שלילי	24 בינואר 2010	בחודש מרס 2009 הורידה מעלות את דירוג שטרי ההון (סדרה א') ל-"BBB" ולאחר מכן, בסוף חודש אפריל 2009, ל-"BBB".
מידרג	פקדונות לזמן ארוך	Aa2	יציב	14 בדצמבר 2008	
	פקדונות לזמן קצר	P-1	יציב	14 בדצמבר 2008	
	כתבי התחייבויות נדחים	Aa3	יציב	14 בדצמבר 2008	הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי מנפיקים.
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח קצר	A-3	שלילי	20 בינואר 2010	הדירוג הורד ביום 30 באפריל 2009, מ-"A-2".
	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB-	שלילי	20 בינואר 2010	הדירוג הורד ביום 30 באפריל 2009, מ-"BBB".
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	דירוג מנפיק	C-	שלילי	1 במרס 2010	ביום 2 במרס 2010 פרסם Moody's סקירה של הסקטור הבנקאי הישראלי במסגרתה צויין, בין היתר, כי במידה והצמיחה הכלכלית תמשיך עוד מספר חודשים, וכתוצאה מכך יימשך השיפור באיכות תיק האשראי, הם יהיו מוכנים לשקול שינוי באופק הדירוג ל-"יציב".
	פקדונות מט"ח לטווח ארוך	A-2		1 במרס 2010	

להלן יובאו פרטים בדבר הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת (המשך)

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג	פרטים נוספים
בנק מרכזי דיסקונט					
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	שלילי	24 בינואר 2010	
	כתבי התחייבויות נדחים	il A+	שלילי	24 בינואר 2010	
בנק דיסקונט למשכנתאות					
מידוג	פקדונות לזמן ארוך	Aa2	יציב	4 בנובמבר 2009	
	פקדונות לזמן קצר	P-1	יציב	4 בנובמבר 2009	
	כתבי התחייבויות נדחים	Aa3	יציב	4 בנובמבר 2009	

במסגרת דירוג שטרי ההון הנדחים (סדרה א'), המהווים הון ראשוני מורכב, הדגישו מעלות ומידוג כי דירוג זה התבסס, בין היתר, על החלטת דירקטוריון הבנק, שנתקבלה בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לפיה אימץ מדיניות הלימות הון, אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת. מידוג הוסיפה והדגישה כי הדירוג שנקבע נסמך על יחס הלימות ההון הכולל אשר מציג הבנק.

חלוקת דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו מאז 1996, למעט חלוקת דיבידנד בחודש אוקטובר 2008 (ר' להלן), ולמעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצוברות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ר' ביאור 13 ב' לדוחות הכספיים), אותו הבנק מחלק מדי שנה. ביום 3 ביוני 2009 החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2008, דיבידנד ביניים בשיעור של 6%, ששולם ביום 30 בדצמבר 2008, לבעלים של 40,000 מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.ג. כל אחת. ביום 16 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 30 בדצמבר 2009, לבעלים של מניות בכורה כאמור, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק, שתתכנס בשנת 2010, להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי. המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון. לפרטים בדבר מגבלה על חלוקת דיבידנד ממכירה עתידית של השליטה באי די בי ניו יורק, אם תהיה כזו, ר' "הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" להלן. לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל, בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, ר' "היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק" בסעיף "השליטה בבנק" להלן ובביאור 13 ה' לדוחות הכספיים.

ביום 30 במאי 2007 הודיע הבנק לפיקוח על הבנקים, בהמשך לבקשת הבנק להכיר בשטרי ההון הנדחים שהוקצו בחודש מאי 2007 כהון ראשוני מורכב, כי אם תובא לדיון בדירקטוריון הבנק החלטה שעניינה חלוקת דיבידנדים, בתקופה שעד 31 בדצמבר 2009, תינתן למפקח על הבנקים הודעה על כך, לפחות 30 יום לפני קבלת ההחלטה.

חלוקת דיבידנדי. בהמשך לתוכנית האסטרטגית משנת 2007 ועל רקע ההתקדמות משיבת הרצון בהשגת יעדיה, ובכלל זה ברווחיות הבנק ובהלימות ההון שלו, החליטה הנהלת הבנק בחודש מרס 2008, בין היתר, להביא בפני הדירקטוריון, ברבעון הראשון של שנת 2009, הצעה למדיניות דיבידנד לשנים הבאות. הצעה כזו תתייחס, בין היתר, לשמירה על הלימות הון ברמה נאותה, בהתאם למדיניות שקבע דירקטוריון הבנק בעניין זה, וליכולת הבנק להמשיך בפיתוח עסקיו.

לאור האמור ובשים לב לשינויים בסביבה הכלכלית, על רקע המשבר הפיננסי העולמי, החליטה הנהלת הבנק, בחודש פברואר 2009, לדחות את מועד הבאת הצעה למדיניות דיבידנד בפני הדירקטוריון, לרבעון הראשון של שנת 2010. להערכת הנהלת הבנק, לא ניתן יהיה לחלק דיבידנד בשנת 2010 ובהתאם, נמסר לדירקטוריון כי עדכון בדבר המועד בו תגובש הצעה כאמור, יימסר לדירקטוריון לא יאוחר מחודש מרס 2011.

חלוקת דיבידנד בשנת 2008. האסיפה הכללית המיוחדת שהתכנסה ביום 22 בספטמבר 2008, אישרה את המלצת דירקטוריון הבנק מיום 31 באוגוסט 2008, לחלק דיבידנד במזומן בסך של 250 מיליון ש"ח מרווחי השנים 2007-2008. הדיבידנד שולם ביום 23 באוקטובר 2008 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 6 באוקטובר 2008 (המועד הקובע). הסכום שחולק מהווה כ-25.5 אגורות לכל מניה בת ש"ח 0.1 ע.נ. (255%).

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

כללי

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2009 קטן בסיס הכסף בסך של 913 מיליון ש"ח, לעומת גידול של 6.1 מיליארד ש"ח במהלך החודשים ינואר עד ספטמבר 2009. הירידה בבסיס הכסף ברבעון הרביעי מקורה בהזרמה של הממשלה, לצד ספיגה של בנק ישראל, לראשונה לאחר תקופה ארוכה.

בסיכום שנתי גדל בסיס הכסף בסך של 5.1 מיליארד ש"ח, על רקע הזרמה נטו של בנק ישראל בהיקף של 18.6 מיליארד ש"ח וספיגה של הממשלה בהיקף של 14.2 מיליארד ש"ח. הגידול בבסיס הכסף בשנת 2009 נמוך בכ-40% בהשוואה לגידול בשנת 2008. להלן רכיבי השפעה של בנק ישראל על בסיס הכסף ברבעון הרביעי של שנת 2009:

- הזרמה באמצעות רכישת מט"ח בהיקף של 5.2 מיליארד ש"ח (בחודשים ינואר-ספטמבר הסתכמה רכישת המט"ח ב-72.2 מיליארד ש"ח);
 - הזרמה באמצעות מתן הלוואות מוניטריות בסך של 420 מיליון ש"ח (במהלך החודשים ינואר-ספטמבר לא ניתנו כלל הלוואות מוניטריות);
 - מנגד, פעל בנק ישראל לספיגת נזילות מהמערכת באמצעות הגדלת היקף הפיקדונות השקליים בסך של 9.4 מיליארד ש"ח (סכום נמוך יחסית לשלושת הרבעונים הראשונים של השנה, כ-18 מיליארד ש"ח במוצע לרבעון);
 - ספיגה באמצעות פעילות בשוק הפתוח בהיקף של 5.7 מיליארד ש"ח (לעומת הזרמה במהלך החודשים ינואר-ספטמבר, בהיקף של 10.7 מיליארד ש"ח).
- כתוצאה מהפעולות האמורות, הסתכמה הספיגה על ידי בנק ישראל, ברבעון הרביעי של השנה, בסך של 9.2 מיליארד ש"ח, לעומת הזרמה של 27.7 מיליארד ש"ח בחודשים ינואר עד ספטמבר.
- בניגוד לכך, פעילות הממשלה גררה ברבעון הרביעי הזרמה בהיקף של 8.3 מיליארד ש"ח, לעומת ספיגה של כ-22.5 מיליארד ש"ח בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה. ההזרמה האמורה ברבעון הרביעי מקורה בגירעון גבוה ולא בפעילות הממשלה בשוק ההון, שם דווקא נרשם עודף גיוס.
- גיוס ההון של הממשלה בשוק איגרות החוב המקומיות ברבעון הרביעי היה נמוך יחסית לרבעונים קודמים, ועמד על כ-11.7 מיליארד ש"ח, במקביל לפדיונות קרן וריבית בהיקף של 9 מיליארד ש"ח. בסיכום שנתי גייסה הממשלה באמצעות איגרות חוב סחירות 18.9 מיליארד ש"ח, במקביל לפדיונות קרן וריבית בהיקף של כ-52.4 מיליארד ש"ח. בהתאמה, נרשם בשנת 2009 גיוס חיובי נטו, זו השנה השנייה ברציפות, בהיקף של 16.5 מיליארד ש"ח. לשם השוואה, בשנת 2008 הסתכם הגיוס באמצעות איגרות חוב סחירות בסך של 53.1 מיליארד ש"ח, והגיוס נטו עמד על 5.2 מיליארד ש"ח. כמו כן, בשנת 2009 ביצעה הממשלה מכרזי החלף של איגרות חוב בהיקף של 13 מיליארד ש"ח (ערך נקוב מונפק).

הבנק

הבנק שמר לכל אורך השנה על נכסים נזילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות. להלן השינויים בהרכב הפקדונות של הבנק בשנת 2009:

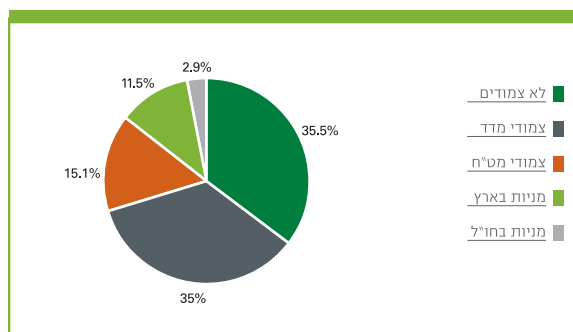
המגזר הלא צמוד. היקף הפקדונות הלא צמודים של הציבור בבנק הגיע בסוף שנת 2009 לסך של 58.2 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 55.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 5.2%.

המגזר צמוד המדד. היקף הפקדונות הצמודים למדד בבנק הגיע בסוף שנת 2009 לסך של 13.6 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 11.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 16.2%.

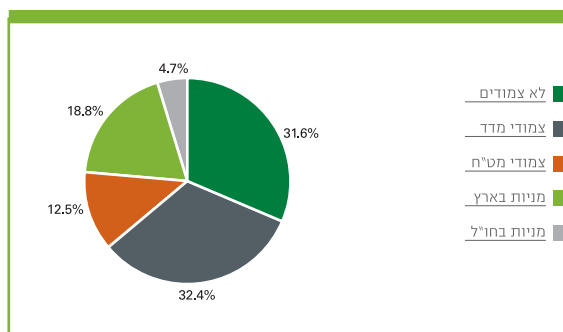
מגזר מט"ח וצמוד מט"ח. היקף פקדונות הציבור במט"ח והצמודים למט"ח בבנק הגיע בסוף שנת 2009 לסך של 9.0 מיליארד דולר, לעומת סך של 9.3 מיליארד דולר בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 3.0%. השינוי בנטרול הפרשי שער בין המטבעות הסתכם בירידה של 348 מיליון דולר, ירידה של 3.7%. השינוי האמור הושפע מעליה ביתרות עו"ש, בסך של 627 מיליון דולר, ומירידה ביתרות הפקדונות, בסך של 974 מיליון דולר.

גיוס הון. לפרטים בדבר גיוס הון בשנת 2009, באמצעות מכשירי הון שונים, ר' "האמצעים ההוניים" לעיל.

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור על פי סוג הנכס 2008

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור על פי סוג הנכס 2009

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה

פעילות הבנק כמתווך פיננסי כרוכה בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מכוונת להגדלת תוחלת הרווח כחלק מהאמצעים להשגת היעדים העסקיים שקבע הבנק לעצמו, תוך שמירה על רמת סיכון מאושרת ומבוקרת.

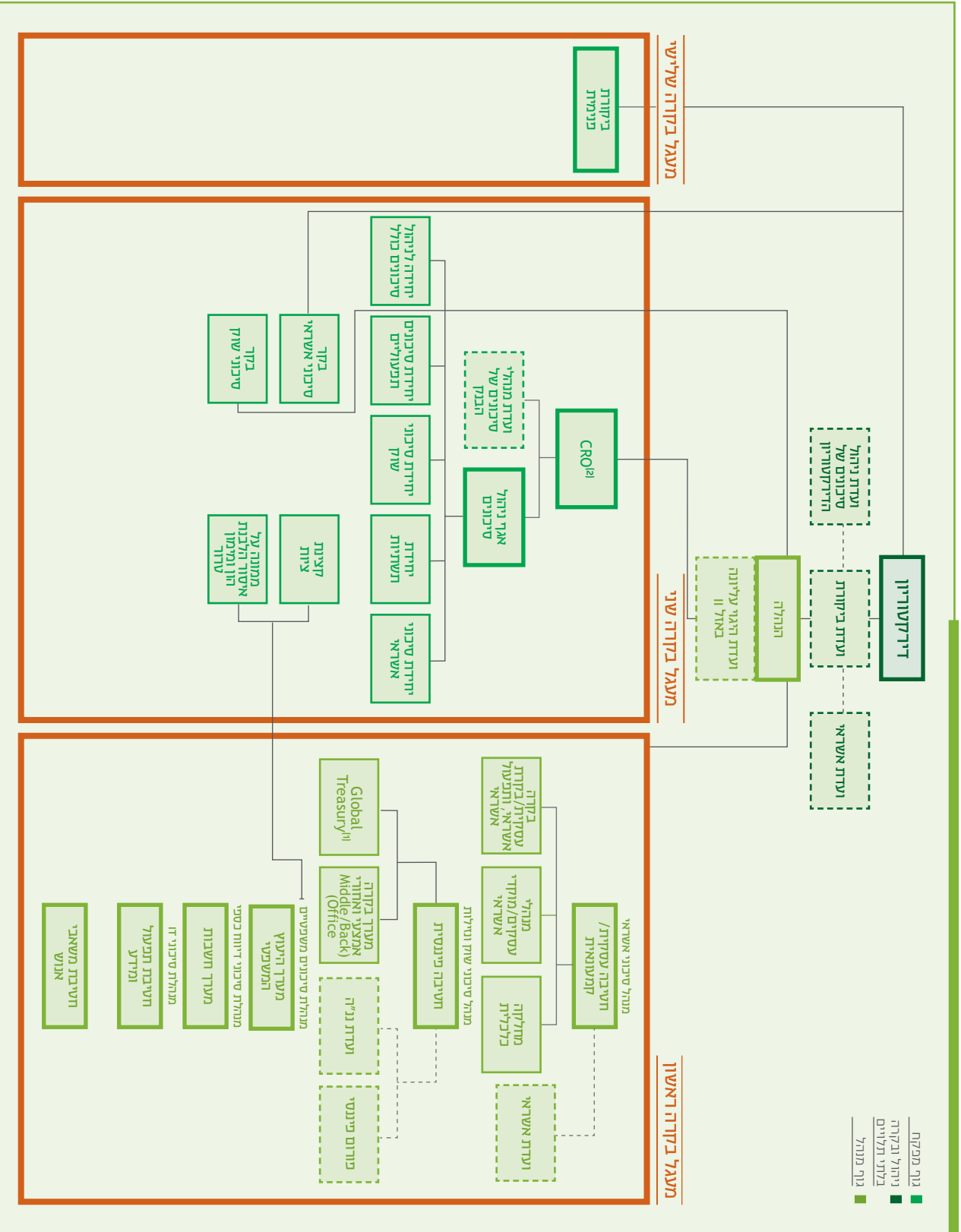
כדי להתמודד עם מכלול הסיכונים קבע הבנק מדיניות לניהול הסיכונים. מדיניות זו מגדירה את סוגי הסיכון להם יהיה הבנק חשוף, את הגורמים הרשאים ליצור את החשיפות לסיכונים או לגדר אותם, ואת סמכויותיהם. כמו-כן הוגדרו כלים ומנגנונים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים. במהלך שנת 2009 נערך הבנק להתאמת המדיניות במסגרת ההערכות ליישום הנחיות באזל II, ובמטרה לשדרג את איכות ניהול הסיכונים על פי הפרקטיקה המיטבית המקובלת, והוגדר מודל ניהול הסיכונים כמפורט להלן.

מבנה וארגון פונקציות ניהול הסיכונים - הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים

מודל ניהול הסיכונים. מודל ניהול הסיכונים (Enterprise Risk Management Model) אשר אומץ על ידי הבנק והקבוצה, נועד ליצור איזון בין מעגלים נפרדים הקשורים בניהול הסיכונים ולהגדיר את הקשרים והזיקות ביניהם. הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים כוללים את הדירקטוריון, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, ההנהלה וכן את שלושת המעגלים הקשורים בניהול הסיכונים: נוטלי הסיכונים, הגורמים האחראים לניהול סיכונים בלתי תלוי וגופי הבקרה והביקורת הכפופים להנהלה או לדירקטוריון.

בעמוד הבא יובא תרשים המתאר את מסגרת הממשל התאגידי המופקדת על ניהול הסיכונים בבנק.

תרשים מעגלי בקרה

[1] כולל את הודע עסקאות ועד ניחול נכסים והחומרים ברוי. [2] כיום ראש החטיבה הפיננסית נישאת גם בתפקיד מנהל סיכונים ראשי CRO|אז.

דירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק נושא באחריות העליונה לקביעת מודל ומדיניות ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה ולפיקוח על יישומם, בכפוף להוראות הדין. בכלל זה: הלימות הון של הבנק והקבוצה; קביעת יעדי ההון של הבנק; קביעת התיאבון לסיכון כחלק מתכנון השימוש בהון ואישור המגבלות לסיכונים הנגזרות מהתיאבון; קביעת מדיניות לניהול הסיכונים המבטיחה עמידה במגבלות התיאבון לסיכון, במסגרת האסטרטגיה והמדיניות העסקית; כינון המבנה הארגוני ותהליכי הליבה של ניהול הסיכונים (כמוגדר במדיניות); פיקוח ובקרה על החשיפה לסיכונים ואופן ניהולם.

הדירקטוריון נעזר בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, בגורמי הבקרה הכפופים אליו ובגורמים שונים בהנהלת הבנק. **ועדת הדירקטוריון "לניהול סיכונים".** הוועדה דנה וממליצה לדירקטוריון בכל נושא הקשור לתחום ניהול הסיכונים בבנק ובכלל זה בנהלי הדירקטוריון בתחום זה. הוועדה הוסמכה על ידי הדירקטוריון לקבל ולדון בדיווח הרבעוני המתחייב מהנחיות הפיקוח על הבנקים בעניין היערכות ליישום באזל II.

הוועדה מפקחת אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: יישום הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות שמפרסם בנק ישראל, קביעת מגבלות חדשות, וכיוצ"ב. ככלל, הוועדה מתכנסת מדי חודש. נושאי ניהול הסיכונים, כוללים בין היתר את המדיניות, החשיפות, הסמכויות שנקבעו לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן. נושאים אלה מובאים לדיון בדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת מסמך החשיפות. מסמך זה כולל דיווח על כלל החשיפות של הבנק ברבעון החולף, לסיכונים מסוגיהם השונים. מסמך זה מתייחס גם לסיכונים בחברות הבת הבנקאיות.

הנהלת הבנק. ההנהלה אחראית ליישום מודל ומדיניות ניהול הסיכונים, קיום בקרה ופיקוח על איכות ניהול הסיכונים ונאותות מערך מדידת הסיכונים. ההנהלה פועלת באמצעות מנהל הסיכונים הראשי והאגף לניהול סיכונים ובאמצעות ועדת מנהלי סיכונים של הבנק ושל קבוצת הבנק.

ועדת מנהלי סיכונים. הנהלת הבנק פועלת באמצעות ועדת מנהלי סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק, בה חברים: גב' דורית בן-סימון, סמנכ"ל בכירה - מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק, מנהלת סיכוני השוק והנזילות, ויו"ר הוועדה; מר אהוד ארנון, סמנכ"ל בכיר - מנהל סיכוני האשראי של הבנק; גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל בכירה - מנהלת הסיכונים המשפטיים; מר נועם הנגבי, סמנכ"ל בכיר - מנהל סיכוני II; מר אמיר רזין - מנהל האגף לניהול סיכונים.

מנהלי הסיכונים אחראים לניהול הסיכונים, איש איש בתחומו. הוועדה עוסקת בגיבוש מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק בתחומים השונים, בזיהוי תחומי סיכון חדשים ומוקדי סיכון ובייזום שינויים מתחייבים במדיניות ניהול הסיכונים. הוועדה משמשת גם כוועדת ההיגוי של הבנק לנושא היערכות הבנק ליישום כללי באזל II. על ניהול סיכוני הדיווח הכספי אחראי מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק.

על ניהול הסיכונים הכולל בבנק ובקבוצה אחראי האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהלת הסיכונים של הבנק. **האגף לניהול סיכונים.** האגף אחראי על ניהול מכלול הסיכונים בבנק ובקבוצה, במסגרת מעגל הבקרה השני (ר' להלן), ובכלל זה על יישום הנחיות באזל II, למעט סיכונים משפטיים, סיכוני ציות ורגולציה, אשר מטופלים במערך היעוץ המשפטי, סיכוני הדיווח הכספי, אשר מטופלים במערך החשבות ולמעט סיכוני טכנולוגית המידע, אשר מטופלים בחטיבת תפעול ומידע. האגף אחראי על מגוון תחומים ובהם: הטמעת תרבות ניהול סיכונים בקבוצה כולה, גיבוש מדיניות ומתודולוגיה בכל תחומי ניהול הסיכונים שבאחריותו, ויישום תהליכי ניהול סיכונים מתקדמים בבנק ובקבוצה. כמו כן, עוסק האגף בריכוז וניתוח המידע בתחומי ניהול סיכוני השוק, ניהול סיכוני האשראי וניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, אחראי האגף על ניהול וריכוז פרויקט באזל II בקבוצת דיסקונט כולה, על שלושת נדבכיו.

נוטלי הסיכונים (מעגל בקרה ראשון). יחידות הבנק אשר נוטלות/יצרות את הסיכונים עבור הבנק ואחראיות לניהול שוטף של אותם סיכונים. יחידות אלה אחראיות הן לגיבוש "האסטרטגיה והמדיניות העסקית" ולמימושה והן ליישום "מדיניות ניהול הסיכונים" ביחס לסיכונים הנלקחים במסגרת פעילותן. במעגל הבקרה הראשון נכללות יחידות מערך ביניים ומערך אחורי הפועלות בכפיפות לנוטלי הסיכונים (בחטיבות בהן קימות יחידות מסוג זה) ומסייעות להם במימוש המדיניות לניהול הסיכונים.

ניהול ובקרה בלתי תלויים (מעגל בקרה שני)

- מנהל הסיכונים הראשי - בעל אחריות כוללת לניהול הסיכונים ברמת הבנק וברמת הקבוצה;

- האגף לניהול סיכונים - האגף באמצעותו פועל מנהל הסיכונים הראשי, אחראי לגיבוש המלצות למדיניות לניהול הסיכונים; פיתוח מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים; תמיכה בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם; ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק וקבוצת הבנק לסיכונים השונים. כמו כן, האגף אחראי לגיבוש המלצות בתחומי ניהול סיכונים לרבות הגדרה ועדכון של התיאבון לסיכון, יעד הלימות ההון וכו';
 - בקרי סיכונים בלתי תלויים - בקר האשראי הכפוף לדירקטוריון, בקר סיכוני השוק הכפוף למנהל הכללי, מסייעים לדירקטוריון ולהנהלה בפיקוח על הסיכונים, לרבות על יעילות ואפקטיביות ניהולם.
 - קצינת הציות - עוקבת אחר היערכות הבנק למילוי החובות המוטלות עליו מכח הוראות החקיקה והרגולציה בתחום ההוראות הצרכניות, לרבות וידוא עמידת הבנק בהוראות צרכניות הרלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק, וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שונים בתחום.
- גופי הביקורת (מעגל בקרה שלישי).** מערך הביקורת הפנימית, הכפוף לדירקטוריון הבנק, משמש את הדירקטוריון והנהלה כמעגל בקרה שלישי, בביקורת על ניהול הסיכונים, לרבות יעילות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים. יצוין כי מאחר ובסמכות ובאחריות הביקורת הפנימית לבקר גם את בקרי הסיכונים, היא משתייכת למעגל בקרה נפרד מהם.
- הנחיית הפיקוח על הבנקים בדבר מנהל סיכונים ראשי ופונקציית ניהול סיכונים.** בחודש דצמבר 2009 פירסם המפקח על הבנקים הנחיה בנושא, אשר מסתמכת על עקרונות הנדבך השני של באזל II וקובעת הנחיות בדבר המעמד, התפקידים והאחריות של פונקציית ניהול סיכונים והעומד בראשה. ההנחיה קובעת כי פונקציית ניהול הסיכונים תהיה בעלת מעמד משמעותי בארגון, ובראשה יעמוד מנהל סיכונים ראשי אשר יהיה בלתי תלוי ולא יקבל החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים. מנהל הסיכונים הראשי יהיה חבר הנהלה הבכירה וכפוף ישירות למנכ"ל.
- הבנק נערך ליישום ההנחיה ולהעברת המבנה המתוכנן של פונקציית ניהול הסיכונים לאישור המפקח על הבנקים, עד ליום 31 במרס 2010, כנדרש.

ניהול סיכונים אשראי

כללי

סיכון אשראי הינו הסיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו עקב הרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הבטחונות שהועמדו על ידם לבנק.

תפיסת ניהול סיכונים האשראי בבנק ובקבוצת דיסקונט מכוונת להבטיח איזון נאות בין הגורמים העסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים, ובכלל זה, גיבוש המדיניות והמתודולוגיה לניהול סיכון האשראי, תהליכי ניתוח הערכה ודיווח על החשיפות לסיכונים אשראי, לבין הגורמים העוסקים בביקורת ובבקרת סיכונים בלתי תלויה.

הבנק מקדם את התאמת מדיניות ניהול סיכונים האשראי למתכונת הנדרשת בהתאם להמלצות באזל II, שמטרתה להבטיח את קיומם של תהליכים אפקטיביים לניהול סיכון האשראי ואת העמידה במגבלות החשיפה שנקבעו. כל חברה בת בקבוצה תידרש לאשר מדיניות ניהול סיכונים אשראי התואמת, בנושאים המהותיים, את הקווים המנחים של בנק דיסקונט.

יישום המדיניות לניהול סיכונים אשראי בבנק בא לידי ביטוי במסמכי אסטרטגיית ומדיניות האשראי.

מסמך אסטרטגיית האשראי מתווה את דרכי פעילותו של הבנק בתחום האשראי, במסגרת יישום התוכנית האסטרטגית של הבנק, באמצעות פירוט שווקי מטרה ויעדים עסקיים, שיפור ניהול תיק האשראי ואיכותו ותמחור האשראי על מנת לשקף ולבטא את סיכונים האשראי.

מסמך המדיניות כולל עקרונות והנחיות התומכים בניהול סיכונים האשראי, כולל מדיניות בטחונות, סמכויות אשראי, תהליך חיתום האשראי ומגבלות חשיפה. במסגרת מדיניות האשראי נקבעו אינדיקטורים מצביעי סיכון, אשר בהתקיימם נדרש לבצע תיקוף ועדכון של המסמכים. כמו כן, נקבעו מדיניות ומגבלות ספציפיים עבור חשיפות שהוגדרו משמעותיות.

בנוסף, ניהול סיכונים האשראי מתבצע באמצעות נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום בבנק, את ניהול תיק האשראי הקיים ובקרתו, סמכויות אשראי ומדרג ועדות אשראי, מתודולוגיות עבודה, תהליכי אישור ובקרה, בטחונות נדרשים, מעקב אחר תיקי אשראי ודיווח באמצעות מערכות מידע. תפקידם של כל אלה הינו להבטיח ניהול תקין של תיק האשראי בבנק תוך הפחתה, ככל הניתן, של סיכון האשראי.

נהלים לטיפול באשראי ובטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי.

בנוסף, הבנק עושה שימוש שוטף בכלי ניתוח ובקרה במטרה לאתר, מוקדם ככל שניתן, לווים העלולים להתגלות כבעייתיים. להלן תובא התייחסות, לפי העניין, לחברות הבת העיקריות אי די בי ניו יורק, כאל ובדמ"ש. נוכח העובדה שבנק מרכזתיל דיסקונט דומה במאפייניו הכלליים לבנק, בהיבט תחומי הפעילות הכלליים והרגולציה המתייחסת, לא הובאה בדרך כלל התייחסות נפרדת לבנק זה.

אסטרטגיה ומדיניות הבנק בתחום ניהול סיכוני האשראי

האסטרטגיה והמדיניות של הבנק וחברות הבת במתן אשראי לציבור נעודו, בין היתר, להביא לשיפור איכות תיק האשראי, גיוון התיק, הגבלת הריכוזיות ופיזור הסיכונים הגלומים בו.

דיון במסמכים נערך פעם בשנה, תוך קביעת מדיניות אשראי לשנה הבאה. המדיניות מאושרת על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. עקב המשבר במשק הוחלט כי מדיניות האשראי תבחן באופן שוטף ובמידת הצורך תובא לאישור הדירקטוריון הצעה לשינוי המדיניות. בנוסף נקבעת מדיניות אשראי מפורטת לתחומים ופעילויות שונים הכוללים: ענפי המשק, קבוצות לווים ולווים גדולים. מושם דגש על תחומים בהם קיימת חשיפת אשראי ייחודית מהותית כגון: רכישת אמצעי שליטה, ענף היהלומים, נדל"ן וליווי פרויקטים, סניף לונדון, פעילים גדולים בשוק ההון.

השנה נקבעה אסטרטגיה גם לתחום איכות הסביבה, זאת לאור עליית המודעות לנזקים אקולוגיים וחברתיים הנגרמים כתוצר לוואי של פעילות חברות והרחבת החקיקה בנושא ובהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בענין זה. כמו כן, נקבעה אסטרטגיה לעסקאות סחר חוץ מורכבות, למוסדות פיננסיים ולבנקים וללווים במדיניות פחות מפותחות (ה-LDC).

המגבלות הרגולטוריות המוטלות על קבוצת דיסקונט במסגרת הוראות המפקח על הבנקים לגבי ריכוזיות ענפית, לווה בודד, קבוצת לווים ושש קבוצות הלווים הגדולות, מטילות על הקבוצה מגבלה אפקטיבית במתן אשראי ללווים מסוימים. מדיניות האשראי של הבנק וחברות הבת כוללת מגבלות פנימיות וקווי פעולה, בנוסף לאלה שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

פיזור הסיכון בין ענפי משק מושתת על הערכת התפתחויות צפויות באמצעות סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק וסקרים על ענפי משק שונים, שנעשים לעיתים.

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים/ששת קבוצות הלווים הגדולות והעמידה במגבלות הפיקוח על הבנקים ובמגבלות הפנימיות שנקבעו בבנק לגביהן. בכל קבוצת לווים גדולה נערך בבנק דיון מדי תקופה.

על פי הוראות המפקח, הבנק עורך מדי רבעון מסמך חשיפות המתאר, בין השאר, את מכלול סיכוני האשראי בתחומים השונים להם חשופים הבנק והקבוצה, עמידה במגבלות של הפיקוח ובמגבלות הפנימיות של הבנק והקבוצה לצרכי מעקב ובקרה. מסמך החשיפות מוצג להנהלה ולדירקטוריון של הבנק.

מסמך חשיפות האשראי מתייחס לחשיפות הבאות: חשיפה למגזרי הצמדה, חשיפה למגזרי פעילות, חשיפה לענפי משק, חשיפה ללווים גדולים/קבוצות לווים גדולות. בנוסף נבחנת איכותו של תיק האשראי על פי התפלגות דירוגי החבות של הלווים, היקף החוב הבעייתי וההוצאה להפרשה לחומ"ס. ביום 10 בדצמבר 2009 התקבל מכתב מבנק ישראל בדבר "לקחים מהמשבר הפיננסי בנושא ניהול סיכוני אשראי", העוסק בכללים ומתודולוגיה בקשר לניהול סיכוני אשראי, לרבות בתחום מימון ממונף. ככלל, הבנק פועל ברוח תוכנו של המכתב. עם זאת, הבנק בוחן לעומק את השלכות המכתב על מדיניות האשראי ומתודולוגיית ניהול סיכוני האשראי בבנק. לפרטים בדבר ההתמודדות עם סיכוני אשראי בעקבות המשבר הפיננסי והריאלי בשווקים, ר' לעיל "האשראי לציבור" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות".

שלוחות חו"ל - אי די בי ניו יורק. תיק האשראי של חברת הבת אי די בי ניו יורק, מנוטר בהתאם לקטגוריות הריכוזיות הבאות: סוג ענף, פיזור גיאוגרפי, חשיפות לקבוצות גדולות, דירוגי סיכון, ותיק הנדל"ן. במטרה לפזר את הסיכונים הגלומים בתיק האשראי. הנהלת אי די בי ניו יורק אחראית לקבוע מגבלות ו/או יעדים במסגרת סיכוני ריכוזיות אלו. חשיפות האשראי והעמידה במגבלות מדווחות לדירקטוריון על בסיס רבעוני.

כאל. מדיניות האשראי של כאל, המאושרת בדירקטוריון כאל לפחות אחת לשנה, קובעת מגבלות לקווי הפעילות השונים. ההנהלה הבכירה והדירקטוריון בוחנים מדי רבעון במסגרת דוח החשיפות לסיכוני אשראי, בין היתר, את העמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון,

חריגה ממגבלות ותוכניות פעולה לתיקון החריגות.

תחום המשכנתאות. פעילות הקבוצה בתחום המשכנתאות, המבוצעת בעיקר באמצעות חברת הבת בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (להלן: "בדמ"ש"), מאופיינת בתיק אשראי בפיזור גבוה של לווים, הנובע מהתמקדות באשראי למשקי בית. מדיניות בדמ"ש בשנים האחרונות הינה התמקדות בפעילות בתחום המשכנתאות הן בהלוואות המיועדות למימון רכישת דירות מגורים, לרבות מימון בניית צמודי קרקע, והן בהלוואות לכל מטרה כנגד שעבוד דירת מגורים שבבעלות החייב. מדיניות זו תורמת לפיזור תיק האשראי הקיים בין מספר רב של לווים, בפיזור גיאוגרפי ניכר. בנוסף, מממן בדמ"ש גם אשראי לרכישת נכסים ביעוד למשרדים למסחר ולתעשייה קלה באזורי ביקוש, הן לשימוש עצמי והן למימון רכישת נכסים כנכסים מניבים המשמשים כהשקעה. בדמ"ש אינו מעניק מימון חדש לבתי מלון, אולמות שמחה, נדל"ן לתעשייה כבדה או מרכזי מסחר גדולים. כמו כן, מממן בדמ"ש קבוצות לווים בדרך של "קבוצת רכישה", בעיקר למגורים.

בדמ"ש קבע מגבלות חשיפה למגזרי הפעילות הבאים: א) שיעור מרכיב מגזר האשראי המסחרי בכלל התיק. ב) שיעור האשראי לתושבי חוץ בתמהיל ביצועי הבנק. ג) היקף מסגרות מצרפי לאשראי המוקצה לקבוצות רכישה. כמו כן, בדמ"ש הגדיר מגבלות פנימיות לחשיפה ללווה בודד ולקבוצת לווים.

המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכונים האשראי

המבנה הארגוני באמצעותו מנוהל סיכון האשראי מורכב כאמור משלושה מעגלי בקרה.

מעגל הבקרה הראשון

- במסגרת **היחידות העסקיות** מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן ואיכות הלווה. במסגרת תהליכים אלו מוערכים ומשוערכים הביטחונות בהתאם למדיניות הביטחונות והנהלים הנגזרים ממנה. הסריקה השוטפת של תיקי האשראי כוללת בדיקת יישום החלטות שנתקבלו בועדות האשראי לרבות מסמכים המלווים את עסקות אשראי (חוזי אשראי, מסמכי שעבוד, עמידה בהתניות, זמינות דיווחים שוטפים מהלקוח וכו').
- מהלכי הבקרה מבוצעים תוך שימוש בדוחות חריגים ודוחות חייבים בחתכים שונים. מטרת הבקרה, לאתר מוקדם ככל האפשר כשלים בחשבונות הלקוחות ולהסב את תשומת לב הגורמים העסקיים לצורך לפעול בדחיפות להסדרת החבובות;
- **ועדות האשראי** דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבובות קיימות. דיוני הועדות כוללים סקירה של הלווים לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, התפתחות מצבו הכספי, הערכת רמת החשיפה לשינויים בשע"ח, דירוג הלקוח ועוד;
- **יחידות בקרה עסקית** העוקבות אחר חריגות מתנאי האשראי והתפתחות סממנים לחוב בעיית. זאת באמצעות דוחות חריגים תקופתיים ומעקב שוטף אחר לקוחות שאותרו לגביהם סמני אורות אדומים;
- **יחידת ניהול ותפעול אשראי** עוסקת בהכנה ועדכון של תיקי המעקב לועדות האשראי. היחידה אחראית על קישור קבוצות לווים, בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא, ומעקב שוטף למניעת חריגה ממגבלות ללווה בודד/קבוצת לווים.
- נדבך נוסף בטיפול באשראי הינה **המחלקה הכלכלית** בחטיבה העסקית, שבין תפקידיה:
 - כתיבת מסמכי אסטרטגיה ומדיניות האשראי, וניתוח חשיפות האשראי ברמת הבנק;
 - השתתפות בפיתוח מודלים לדירוג אשראי וכתיבת מתודולוגיה לניתוח סיכונים אשראי;
 - עריכת סקרים להערכת סיכונים אשראי בענפי משק ובקבוצות לווים מסוימות;
 - ניתוח סיכון האשראי בבקשות אשראי מורכבות;
- בבנק פועלות שתי יחידות שתפקידן לטפל בחובות בעייתיים, במטרה להגיע להסדרי גביה ופירעון חוב: **האגף לאשראים מיוחדים** שמפעיל צוותים של מנהלי עסקים, ומטפל בתיקי אשראי גדולים. **אגף הגביה**, שמופקד על לקוחות החטיבה הקמעונאית, ומטפל בתיקי אשראי קטנים.

מעגל הבקרה השני

- תפקידיה של **המחלקה לניהול סיכוני אשראי**, הפועלת במסגרת האגף לניהול סיכונים, כוללים:
 - כתיבה ויישום של מסמכי מדיניות ומתודולוגיות לניהול סיכוני האשראי, כל זאת על מנת לעקוב ולוודא כי תיק האשראי מנוהל בהתאם למגבלות החשיפה אשר אושרו על ידי הדירקטוריון;
 - פיתוח ויישום מודלים פנימיים לדירוג אשראי לצורך דירוג פנימי של לקוחות הבנק, לשם כימות סיכוני אשראי ותמיכה בהחלטות;
 - פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בנושא חובות פגומים;
 - מעקב אחר מגמות והתפתחויות בתחום ניהול סיכוני האשראי ותקשורם לכלל יחידות הבנק.
- **היחידה לבקרת אשראי** מעריכה, ללא תלות בגורמים המאשרים את האשראי, את טיב הלווה הספציפי ואיכות תיק האשראי של הבנק. כמו כן היחידה נותנת חוות דעת על איכות דירוג הלווים. מדגם הבדיקה כולל את הלווים העיקריים של הבנק, ומכסה 45% מכלל האשראי בתכנית עבודה תלת שנתית. היחידה כפופה ליו"ר הדירקטוריון.

מעגל הבקרה השלישי

הביקורת הפנימית מבצעת בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי. הביקורת הפנימית בודקת את תהליכי אישור מתן אשראי וניהול אשראי ובדיקות תיקי לקוחות ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף עורכת הביקורת הפנימית ביקורות רחב בנושאי אשראי.

תהליכי חיתום וניהול האשראי

תהליך חיתום האשראי בבנק מוגדר באמצעות נהלים, סמכויות אשראי ותהליכי עבודה. תהליך החיתום הינו מובנה ומתחיל מפניית לקוח לבנק בבקשת אשראי, ניתוח הבקשה, שלבי אישור הבקשה בהתאם לסמכויות האשראי, מתן האשראי ולאחר מכן בקרה שוטפת על תיק הלקוח.

בבנק נקבע מדרג סמכויות אשראי למנהלים ולועדות האשראי השונות, עד למליאת הדירקטוריון. סמכויות האשראי בבנק נקבעות על ידי הדירקטוריון ומוגדרות בנהלי הדירקטוריון. על פי הנהלים, בקשות האשראי של לקוחות הבנק מנותבות אל ועדות האשראי השונות על פי היקף המסגרת של הלקוח או של קבוצת הלווים אליה הוא משתייך, בהתאם למדרג שלהלן:

- דירקטוריון הבנק;
- ועדת אשראים של הדירקטוריון;
- ועדת אשראי מרכזית, בראשות מנכ"ל הבנק;
- ועדות אשראי ברמת חטיבה (עסקית וקמעונאית), וברמת אגף מסחרי;
- ועדות אשראי מקומיות (לפי היחידה העסקית אליה משייך הלקוח).

עבור לקוחות השייכים לענף היהלומים קיימות ועדות אשראי ספציפיות, מדורגות על פי היקף המסגרת של הלקוח, החל מועדת אשראי של סניף בורסת היהלומים ועד לדירקטוריון הבנק.

השיקולים למתן אשראי ללקוח עסקי מתבססים בעיקר על מטרת האשראי וכושר פירעון, חוסן פיננסי, מיצוב עסקי וטיב הביטחונות. פרמטר חשוב נוסף הוא טיב הלקוח וניסיון העבר עימו.

במסגרת אישור האשראי מבוצע ניתוח כלכלי ועסקי של הלקוח לצורך איתור והערכת סיכוני אשראי בפעילותו. כמו כן, במסגרת הדיון בועדת האשראי, הועדה שוקלת האם אישור האשראי משקף נטילת סיכון סביר מבחינת הבנק במקביל לרווחיות ותשואה הולמת.

האשראי הצרכני בבנק מאופיין בסכומים קטנים יחסית ובפיזור גבוה. המתודולוגיה והנהלים לבדיקת בקשות אשראי של לקוחות פרטיים מכוונת להתמקד יותר בהכרת הלקוח, בפרמטרים סוציאוקונומיים ובאיתנות פיננסית בנוסף לבחינת בטחונות. כמו כן, נעשה שימוש במערכת דירוג ללקוחות פרטיים (Credit Scoring) לצורך קביעת דירוג והמלצת אשראי ללקוחות קיימים. החלטות למתן האשראי צרכני מתקבלות בסמכות אישית או בועדת האשראי הרלוונטית, בהתאם להיקף האשראי.

הבנק שם דגש על תהליך בחינה איכותית של בקשת האשראי ומתן מענה ללקוח. כמו כן הבנק מציע חבילת מימון כוללת ומשתדל להתאימה לצרכי הלקוח.

במסגרת **תהליך ניהול האשראי בבנק** נערכים דיונים שוטפים בוועדות האשראי בתדירות של כפעמיים בשנה לכל לקוח עם מסגרת העולה על 400 אלף ש"ח. לקראת הדיון נערכת הכנה ועדכון של תיקי המעקב. במסגרת הדיון נסקרים התפתחויות ושינויים עיקריים במצבו העסקי של הלווה, לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, מצבו הכספי של הלקוח ודירוג החבות שלו. הבנק פועל על פי נהלים המגדירים קריטריונים לזיהוי אשראים בעלי פוטנציאל בעייתי, וזאת על מנת להבטיח ניטור שוטף של איכות תיק האשראי, ובמידת הצורך סיווג אשראים בעייתיים ו/או ביצוע הפרשות, במועד המתאים. התהליך של סיווג החובות הבעייתיים וקביעת ההפרשות מבוצע אחת לרבעון על ידי הנהלת הבנק, ובאופן שישקף את רמת הסיכון של תיק האשראי.

תהליך ניטור תיק האשראי כולל שני שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה במצבם הפיננסי ו/או ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק, וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעייתיים".

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידי לגבי החייב, כגון: דירוג האשראי שלו, חוסן פיננסי ו/או ערבויות בעלים, היקף ואיכות הביטחונות שלו, מידת הסיכון של הענף בו הוא פועל, וכיוצ"ב.

תהליך חיתום האשראי באי בי ניו יורק. תהליך החיתום באי די בי ניו יורק מתחיל בהגשת בקשת אשראי על ידי היחידה העסקית. היחידה לניהול סיכוני אשראי עורכת "חוות דעת" על כל בקשת אשראי, אשר מתייחסת בין היתר למקרים בהם החשיפות לאשראי חורגות מהספים השונים שנקבעו במדיניות האשראי. חוות הדעת יכולה לקבוע הסכמה, הסכמה שמלווה בתנאים או המלצה לדחייה. **תהליכי חיתום וניהול האשראי בכאל.** כאל פועלת על פי נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום, ניהול וניטור תיק האשראי. הנהלים לטיפול באשראי ובביטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי. הערכת סיכון האשראי בכאל מתבססת על המודלים הסטטיסטיים הבאים:

- מודל Credit Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח שעל פיו נקבע גובה האשראי/סוג הכרטיס.

- מודל Behavior Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח בהתאם להתנהגות בתקופת היתור ללקוח החברה.

כל תהליך של הערכה מחודשת ואשרור של מסגרות אשראי מבוצע בהתאם לקריטריונים ומדרג סמכויות שהוגדרו במסמך המדיניות.

תהליכי חיתום וניהול האשראי בדמ"ש. המסמכים והקריטריונים הנדרשים לצורך בחינת בקשת אשראי מוגדרים בנהלי הבנק, וכוללים, בין השאר, מדיניות "הכר את הלקוח", בחינת כושר החזר של הלקוח בהתאם לאופיו (פרטי, חברה), מטרת העסקה, וסוגי הביטחונות המוצעים בגינה.

בדמ"ש אינו מפעיל בשלב זה מערכת דירוג טרם אישור האשראי, והוא פועל לגיבוש עקרונות לפיתוחה של מערכת מסוג זה.

עם זאת, בדמ"ש מפעיל בקרת איכות אשראי עוד בתהליך העמדתו, באמצעות מערך עורפי הכולל יחידת חיתום ויחידת בחינה המשמשות יחידות מפקחות לפעילות הסניפים טרם העמדת האשראי.

מחלקת חיתום מבצעת בקרה אודות התאמת המסמכים שהגיש הלקוח הן לגבי מצבו הכלכלי, הן לגבי הזכויות המוצעות לשעבוד להצהרותיו שניתנו במסגרת אישור האשראי שניתן לו, והן בקשר עם יכולת רישום הנכס כבטוחה הולמת. לאחר תיקון התיק, תפיק מחלקת החיתום אישור הכולל התייחסות למסמכי הבטוחה הנדרשים להעמדת האשראי.

בדמ"ש סוקר מדי תקופה את תיקי האשראי הגדולים בהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון של בנק זה. בנוסף, מדרג בדמ"ש את לקוחותיו, למעט הלוואות לדיר, בהתאם לדרישות והגדרות הפיקוח על הבנקים. מערכת הדירוג כוללת ציון התנהגותי (Behavioral Score) המתקבל אחת לחודש. בדמ"ש מפעיל מאמצים לשיפור מתמשך של מודל הדירוג.

סקירת תיק האשראי מבוצעת על ידי מחלקת הגביה, על מנת לבחון את הצורך בסיווג חוב וביצוע הפרשות. כמו כן, המחלקה פועלת מול הלקוחות בפיגור, הן בגיבוש הסדרים והן באמצעות נקיטת צעדים משפטיים, ככל הנדרש.

מערכות מדידה ודיווח על סיכוני אשראי

בבנק נעשה שימוש במספר מערכות מדידה ודיווח התומכות בניהול סיכוני אשראי, כמפורט להלן:

- מערכת ממוחשבת לניהול מסגרות אשראי ולניהול חוב הלקוח, המאפשרת בנוסף מעקב אחר היקף תיק האשראי. המערכת כוללת את כל לקוחות הבנק בעלי חבות שעולה על 400 אלף ש"ח. המערכת נמצאת בשלבי הטמעה גם עבור לקוחות החטיבה

הקמעונאית שהם בעלי חבות קטנה יותר. המערכת מאפשרת קבלת מידע לגבי מצבת האשראי והביטחונות של הלווה, מסגרות האשראי, ערביות והתניות פיננסיות. המערכת תומכת בניהול ועדות האשראי השונות ומאפשרת ריכוז נתוני לקוח בדוח כולל המוצג לוועדות האשראי השונות.

כמו כן, המערכת תומכת בניהול סיכון האשראי של הלקוח, על בסיס מודל דירוג חבות לקוח. מודל הדירוג בנוי משאלון וכולל ציון של מודל פיננסי סטטיסטי לדירוג אשראי, המבוסס על ניתוח הדוחות הכספיים של הלקוח;

- מערכת ממוחשבת לדירוג ומתן המלצות אשראי ללקוחות פרטיים (Credit Scoring);
- מערכת ממוחשבת לניהול בטוחות מטריאליות. במערכת מתועדים שעבודים על נדל"ן, רכוש קבוע, ניירות ערך ושעבוד שוטף.
- המערכת מנהלת את השווי לביטחון של הבטוחות המטריאליות;
- מערכת ממוחשבת לניהול ערביות;
- הבנק הטמיע מערכת ממוחשבת לחישוב נכסי סיכון ברמה קבוצתית, בהתאם להוראות באזל 2.

הפחתת הסיכון בגין ריכוזיות

סיכון ריכוזיות הינו הסיכון הנובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. סיכון זה נחלק לשתי קטגוריות עיקריות: (1) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווה ספציפי ו/או למספר לווים המשתייכים לאותה קבוצת לווים; (2) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים או לאיזור גאוגרפי מסוים.

פיזור סיכונים האשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לווים/קבוצות לווים, בענפי משק ומגזרים שונים. **הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות לווים/קבוצות לווים.** הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים/ששת קבוצות הלווים הגדולות והעמידה במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות שקבע הבנק. בנוסף, הבנק מבצע סקרים ועורך דיון תקופתי בכל קבוצת לווים, במטרה להעריך את סיכונים האשראי ברמת הקבוצה.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי לוה בודד ולגבי ששת קבוצות הלווים הגדולות. **הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות ענפי משק.** בבנק נערכים סקרים ענפיים על ענפי משק שונים וכן סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק בישראל כדי להעריך את סיכונים האשראי ברמת הענף. נערכת בחינה תקופתית של השפעת המשבר העולמי על ענפי המשק והסקטורים השונים. הבנק נוקט במדיניות אשראי זהירה ביחס לענפי המשק ומגזרי האשראי השונים. מדיניות האשראי מביאה בחשבון את ההאטה במשק ואת העליה בסיכון המערכתי.

במסגרת בקשת האשראי הפרטנית נערך ניתוח ענף המשק של הלווה ונבדק האם הבקשה עומדת במדיניות האשראי לענפי משק. הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי ענפי משק, ובכלל זה במגבלות הספציפיות לגבי ענף הנדל"ן.

הפחתת חשיפה לסיכונים שער חליפין. הבנק נערך למזעור החשיפה לשינויים אפשריים בשער חליפין של השקל לעומת מט"ח, בין היתר, באמצעות בדיקת רגישות של לווים שלקחו הלוואות במט"ח לשינויים בשער החליפין. לגבי לווים המוגדרים כבעלי חשיפה גבוהה, נוקט הבנק בצעדים להקטנת החשיפה, באמצעות חיזוק בטוחות ודרישה לביצוע עסקאות חיסוי. בבנק קיים מודל ממוחשב המאפשר הפקת דוח אגרסיבי של הלקוחות הרגישים לשינויים בשער חליפין.

מתודולוגיה והדרכות בניהול אשראי

- קיימים מתודולוגיה ונהלים המתייחסים לאופן עריכת בקשות אשראי וניתוח פיננסי של מצב הלווה. מתבצע ניתוח שוטף של דוחות כספיים עדכניים של הלקוחות העסקיים של הבנק ונערך מעקב שוטף אחר מצבם העסקי והפיננסי. כמו כן, נערך ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות אשראי, אשר מתמקד באיתור והערכת סיכונים אשראי בפעילות הלווה;
- קיימות שיטות שונות שפותחו בבנק להערכת כושר החזר של הלווה, להערכת הצרכים להון חוזר ולהערכת סבירות האשראי. השיטות מותאמות לסוג הלקוח ומבנה העסקה;
- עובדים בתחום האשראי בכל הדרגים עוברים השתלמויות והדרכות במטרה לשמר ולעדכן את הידע הקיים ואת הרמה המקצועית של העובדים;
- בבנק מתקיים תהליך הפקת לקחים שמתבצע על ידי ועדות מחטיבות השונות בנושאים שונים, וביניהם גם בנושא אשראי. הועדות מתכנסות מדי תקופה בכדי לדון באירוע כשל, ניתוח ממצאי הכשל וגיבוש דרכים למניעת כשלים מסוג זה בעתיד.

הגדרות של חובות בעייתיים

זיהוי וסיווג אשראים כ"חובות בעייתיים" מבוצע בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 314 ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות מסופקים", "חובות שאינם נושאי הכנסה", "חובות שאורגנו מחדש", "חובות בפיגור זמני", ו"חובות בהשגחה מיוחדת". לפרטים בדבר שינויים צפויים בהגדרות, עם כניסתה לתוקף של ההוראה בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ר' ביאור 1 - לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיכון האשראי בגין חובות בעייתיים ומרכיביו, ר' לעיל "האשראי לציבור" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות".

תיאור של הגישות והשיטות הסטטיסטיות לפיהן נקבעו הפרשות ספציפיות וכלליות

במסגרת היערכות הבנק להוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", פועל הבנק לפיתוח כלים סטטיסטיים לקביעת הפרשות להפסדי אשראי. לפרטים בדבר ההוראה ר' ביאור 1 כ' לדוחות הכספיים.

גילוי כמותי לסיכון האשראי

התפלגות חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי
1. חשיפת סיכון אשראי ברוטו

ממוצע	ליום 31	ממוצע	ליום 31
לשנת 2009 ⁽¹⁾	2009	לשנת 2008	2008
במיליוני שקלים חדשים			
140,849	140,094	140,849	140,094
32,215	33,503	32,215	33,503
8,717	8,521	8,717	8,521
65,300	62,860	65,300	62,860
2,743	2,290	2,743	2,290
249,824	247,268	249,824	247,268

סך-הכל

הערות:

- (1) מחושב על בסיס רבעוני, החל מיום 31 בדצמבר 2008. הנתונים בגין רבעונים קודמים מבוסס על נתונים שדווחו לפיקוח במהלך תקופת הטמעת באזל II (הפקה במקביל להפקת הנתונים לפי באזל I), אשר במהלכה חלו שינויים באופן יישום ההוראה. נתונים אלה אינם מבוקרים.
- (2) בעיקרם: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (3) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (4) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת ((Add-on)).

התפלגות חשיפות לפי צד נגדי

ליום 31 בדצמבר 2009					
סך הכל	פיננסיים נגזרים ⁽³⁾	על חשבון לקוחות ⁽²⁾	אחרים ⁽¹⁾	אג"ח	אשראי
במיליוני שקלים חדשים					
38,365	-	-	-	19,152	19,213
11,956	3	327	-	10,579	1,047
13,430	856	3,217	-	1,537	7,820
115,733	1,268	40,435	-	1,894	72,136
29,203	93	13,755	-	-	15,355
12,069	3	3,495	-	-	8,571
17,650	67	1,631	-	-	15,952
341	-	-	-	341	-
8,521	-	-	8,521	-	-
247,268	2,290	62,860	8,521	33,503	140,094

הערות:

- (1) בעיקרם: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (2) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (3) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

פיצול התיק לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2009				
סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	עד שנה
153,501	3,532	24,097	35,211	90,661
50,380	20	30,565	13,217	6,578
8,521	4,865	178	295	3,183
62,860	1,829	3,762	12,956	44,313
17,554	-	2,445	2,154	12,955
292,816	10,246	61,047	63,833	157,690

הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנוטרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים, אשר פריסתן לתקופות מתבצעת על פי אומדן המתבסס על תקופות האשראי בגינו הן בוצעו.
- (2) כולל נכסים בסך של 1,686 מיליון ש"ח, שזמן פרעונם עבר.
- (3) בעיקרם: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (4) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (5) מוצג כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

למטרת שקלול הסיכון של החשיפות, הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל עושים שימוש בדירוגים הבינלאומיים של סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's. אי די בי ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, Fitch ו-S&P. הקבוצה עושה שימוש בדירוגים החיצוניים לכל סוגי החשיפות הרלוונטיים, ובכללם: ריבנויות, ישויות סקטור ציבורי, בנקים רב-צדדיים לפיתוח, תאגידים בנקאיים, חברות ניירות ערך, תאגידים ואיגוח. הקבוצה פועלת בהתאם למיפוי הסטנדרטי, שמפורסם על ידי המפקח על הבנקים. התהליך המשמש להעברת דירוגי אשראי פומביים (Public Issue rating) לנכסים בני השוואה בתיק הבנקאי הינו בהתאם למסגרת העבודה שפרסם המפקח על הבנקים. כאשר הבנק משקיע בהנפקה מסוימת, שיש לה דירוג הנפקה ספציפי, משקל הסיכון יתבסס על דירוג זה. כאשר החוב לבנק אינו השקעה בהנפקה מדורגת מסוימת, מיישם הבנק את העקרונות שנקבעו במסגרת העבודה.

סכומי חשיפה לפי משקלי סיכון

ליום 31 בדצמבר 2009									
סך הכל	ניכוי מההון	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני שקלים חדשים									
247,268	254	3,314	119,661	43,373	8,381	13,907	19,281	39,097	חשיפה לפני הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
239,313	-	3,270	115,008	39,369	9,175	13,870	19,313	39,308	חשיפה לאחר הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾

הערות:

- (1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת Add-on).

להלן התפלגות נכסי סיכון האשראי בהתאם לדרגות הסיכון השונות שנקבעו בהוראה 311:

31 בדצמבר 2009					
סה"כ	100% או יותר	50%	20%	0%	
במיליוני שקלים חדשים					
24,583	96	-	5,873	18,614	מזומנים ופקדונות בבנקים
36,338	2,588	997	11,471	21,282	ניירות ערך
336	-	-	-	336	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
114,758	96,077	6,134	3,086	9,461	אשראי לציבור
1,820	2	-	-	1,818	אשראי לממשלה
1,675	21	-	-	*1,654	השקעה בחברות כלולות
3,178	3,178	-	-	-	בניינים וציוד
5,341	2,840	-	1,735	766	נכסים אחרים
13,548	11,787	397	438	926	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
11,294	2,486	41	8,189	578	מכשירים פיננסיים נגזרים
50	15	-	35	-	אחרים
212,921	119,090	7,569	30,827	55,435	סך הכל נכסי סיכון אשראי
גורמי הפחתה שנכללו בשערי סיכונים האשראי דלעיל:					
ניירות ערך:					
				18	איגרות חוב ופקדונות
			172	4,644	ערבויות שהתקבלו
אשראי לציבור:					
				9,241	איגרות חוב ופקדונות
			2,977	220	ערבויות שהתקבלו
עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:					
				926	איגרות חוב ופקדונות
			438	-	ערבויות שהתקבלו
מכשירים פיננסיים נגזרים:					
				578	איגרות חוב ופקדונות

* השקעות בחברות כלולות שסווגו כנ"ל קוזו מההון.

התפלגות נכסי סיכון האשראי בהתאם לדרגות הסיכון השונות שנקבעו בהוראה 311 (המשך):

31 בדצמבר 2008				
סה"כ	100% או יותר	50%	20%	0%
במיליוני שקלים חדשים				
21,554	256	-	9,385	11,913
31,535	4,041	-	15,123	12,371
25	-	-	-	25
116,785	97,844	5,538	2,929	10,474
1,491	20	-	-	1,471
1,709	237	-	-	*1,472
3,039	3,039	-	-	-
5,904	2,912	-	2,432	560
14,141	12,797	386	287	671
11,038	2,747	58	7,982	251
61	17	-	44	-
207,282	123,910	5,982	38,182	39,208
סך הכל נכסי סיכון אשראי				
גורמי הפחתה שנכללו בשעורי סיכוני האשראי דלעיל:				
ניירות ערך:				
				23
			64	207
אשראי לציבור:				
				10,208
			2,728	266
עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
				671
			287	-
מכשירים פיננסיים נגזרים:				
				251

* השקעות בחברות כלולות שסווגו כנ"ל קוזו מההון.

הפחתת סיכון אשראי

גילוי איכותי כללי בהתייחס להפחתת סיכון אשראי. הבנק פועל לפי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לגבי קבלת הביטחונות וניהולם, הכוללים הנחיות לגבי שערך הנכס, שיעור ההסתמכות על הביטחון, שעבוד הביטחון ורישומו ברשם, ועוד. על פי הוראות באזל II, יכולים התאגידים הבנקאיים לקבל הקלה בדרישות ההון בין שימוש בשיטות של הפחתת סיכוני אשראי (CRM), בכפוף לקיום וודאות משפטית. וודאות משפטית מחייבת, בין היתר, כי כל המסמכים הקשורים להבטחת עסקאות, מסמכי קיזוז, ערבויות וכיוצ"ב, יהיו מחייבים כלפי כל הצדדים ובני אכיפה משפטית בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים. בחישוב דרישות ההון ליום 31 בדצמבר 2009 הכיר הבנק רק בחלק מפוטנציאל הבטחונות המותרים לקיזוז על פי הוראת באזל II. הבנק ממשיך לפעול לשיפור התהליכים והנהלים בכדי להגיע לוודאות המשפטית הנדרשת לשם הכרה בבטחונות נוספים.

תהליכי הניהול והבקרה של הבטחונות. הבטוחות המתקבלות להבטחת אשראים מסוגים שונים מנוהלות ומבוקרות ביחידות

שונות, כלהלן:

- במסגרת היחידות העסקיות הביטחונות מוערכים ומשוערכים בהתאם למדיניות הביטחונות והנהלים הנגזרים ממנה. בנוסף, מבוצעת בקרה שוטפת על תיקי הלקוחות, אשר כוללת בחינה של מסמכי הבטוחות ורענון הערכת השווי שלהם;
- יחידת בקרה עסקית עוסקת בבחינת שווי הבטוחות, עמידה בנהלים ואחראית לדוחות בקרה והתראה ביחס לשווי הבטוחה, תקפות ההערכה וכיוצ"ב;
- יחידת השמאות מבצעת בקרה תקופתית על שווי הבטוחות מסוג נדל"ן ועל פרויקטים בליווי סגור, בהתאם לסוגי הנכסים ובתדירות כפי שהוגדרו בנהלי הבנק;
- יחידת בקרת האשראי מבצעת בקרה מדגמית על תיקי לקוחות, הכוללת בדיקת מסמכי הבטוחות והערכת השווי שלהם, תוך התאמה למדיניות ולנהלי הבנק;
- הביקורת פנימית עורכת מידי שנה ביקורות שוטפות בחטיבות העסקיות. במסגרת הביקורת נערכת בדיקה של הביטחונות מהיבטי רישום ודיווח, הערכת שווי הביטחונות, קיום פוליסות ביטוח וכיוצ"ב. הביקורת עוקבת אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות על ידי הגורמים העסקיים, עד לסיום הטיפול;
- מערך הייעוץ המשפטי מעורב בניהול הבטוחות, בהתאם לסוג הבטוחה, באחד או יותר משלושת התחומים הבאים: ייעוץ מקדמי, הכנת מסמכי בטוחה, בדיקה ואישור של הבטוחה.

מדיניות ותהליכים לגבי קיזוז מאזני וחוף מאזני. הבנק אינו עושה שימוש בקיזוז מאזני. המועד להגשת הערר הינו 24 במרס 2010.

הפחתת סיכוני אשראי מול תאגידים בנקאיים. מדיניות הבנק, כפי שאושרה בדירקטוריון בחודש פברואר 2010, הינה לפעול בנגזרים

פיננסיים רק עם תאגידים בנקאיים עימם נחתם הסכם ISDA. הסכם זה מביא להפחתה של סיכוני האשראי, כיוון שהוא מאפשר קיזוז (netting) של התחייבויות ודרישות הדדיות שמקורן בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק, במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי. ההסכמים נחתמים עם כל ישות משפטית בנפרד; עם חלק מאותם תאגידים בנקאיים נחתם נספח להסכם (CSA - Credit Support Annex), המסדיר עם הצד הנגדי את נושא הביטחונות בין עסקאות בנגזרים. במסגרת החתימה על נספח CSA נקבע סכום סף (Threshold), המשקף את מקסימום החשיפה שמוכן כל אחד מהצדדים הנגדיים להיחשף, ללא ביטחונות.

באי די בי ניו יורק פועלים רק עם תאגידים בנקאיים עימם נחתם הסכם ISDA.

בבנק מרכנתיל דיסקונט עושים שימוש בקיזוז חוף מאזני לגבי עסקאות במכשירים נגזרים עם בנקים שאיתם נחתמו הסכמי קיזוז העומדים בכללי ISDA.

הפחתת סיכוני סליקה. סליקת עסקאות בנגזרים מול בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל מהווים את המקור העיקרי לחשיפת הבנק

לסיכוני סליקה. על מנת לגדר את סיכון הסליקה הגלום בעסקאות מסוג זה, משתמש הבנק בשירותי מערכת הסליקה הבינלאומית (CLS - Continuous Linked Settlement), שבה מתבצע תהליך הסליקה במטבעות השונים בנטו, בו זמנית.

על מנת לצמצם סיכוני סליקה, הבנק מבצע סליקה של עסקאות דו צדדיות במטבעות העיקריים עם בנקים באמצעות CLS, ככל שאפשרי.

מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול הבטחון. לבנק מדיניות מפורטת בנושא בטחונות, בהתייחס לקבלת הבטחונות,

טיפול בסוגי הבטחונות השונים ושיעורי ההסתמכות עליהם. על פי רוב, נוהג הבנק לתת אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים, ובהם נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים וערבויות לסוגיהם.

היקף ואיכות הבטחונות נגזרים מרמת סיכון האשראי שהבנק נוטל על עצמו בעת העמדת האשראי תוך מתן דגש מיוחד לכושר ההחזר של הלקוחות. כך, במקרים מסוימים - כגון: לוזה בעל דירוג חבות גבוה, לוזה אמין - ניתן להעמיד אשראי ללא בטחונות ו/או התניות של הלוזה.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לאשראי אותו הן מבטיחות, מבחינת תקופת האשראי, מטבע הלוואה, אשראי נפרע או מתחדש. מדיניות ניהול הבטחונות וקביעת שוויים לבטחון נסמכים על עקרונות וכללים, שנקבעו במסגרת נהלי הבנק למתן אשראי, בהתאם לאופי הנכס. שיעור כיסוי החוב בבטחונות מותאם לאופי הלקוח, מצבו הפיננסי, מגזר הפעילות וענף המשק בו הוא פועל.

כתנאי להסתמכות על בטוחה מטריאלית, דורש הבנק פוליסת ביטוח כנגדה.

קביעת שווי לבטחון של סוגי הבטחונות השונים נגזרת מאופיים, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או מצמיחה בסביבה העסקית של הלווים.

כמו כן, נקבעו בנהלי הבנק שיעורי הסתמכות מקסימליים לבטחון, בהתאם לסוג הנכס, לצורך הפחתת הסיכון בעת מימוש הנכס. הערכת שווי הביטחונות נערכת באופן תקופתי, תוך קביעת שווי הנכס ושיעור ההסתמכות המתאים, שלא יעלה על השיעור המקסימלי הקבוע בנהל. בחלק מהמקרים נקבעות התניות פיננסיות לחייב. העמידה בהתניות נבדקת באופן תקופתי כאשר הפרתן מהווה עילה לפרעון מיידי של האשראי או דרישה להשלמת בטחונות.

סוגי הבטחונות העיקריים המתקבלים על ידי הבנק. סוגי הביטחונות העיקריים אותם מקבל הבנק הינם:

- "ביטחונות כשירים" וערביות הניתנות לקיזוז - בטחונות שהבנק עושה בהם שימוש להפחתת נכסי הסיכון בתחום האשראי בהתאם להוראת באזל II, הכוללים:
 - פיקדונות המשועבדים לטובת הבנק;
 - ערביות בנקאיות שניתנו לבנק להבטחת אשראי שנתן הבנק;
 - "בטחונות אחרים" - ביטחונות נוספים המשמשים את הבנק לצורך גידור סיכונים האשראי, הכוללים:
 - פקדון ניירות ערך וניירות ערך שמושכנו לטובת הבנק;
 - שעבוד נכסים קבועים, כגון: כלי רכב, נדל"ן מגורים, נדל"ן מסחרי, מכונות וציוד, שעבוד שוטף, ממסרים סחירים הכוללים שוברי כרטיסי אשראי ואשראי דוקומנטרי.
- הכללים לשערור סוגי הבטחונות השונים הינם כלהלן:
 - בטחונות נזילים - נהלי הבנק מגדירים את שיעורי ההסתמכות על בטחונות נזילים שונים לפי סוג הבטוחה;
 - שעבוד נדל"ן - הערכת שווי של נדל"ן כבטוחה לאשראי מתבצעת על ידי מחלקת השמאות של הבנק ו/או על פי הערכת שמאים מוסמכים, כאשר נדרשת הערכת שמאי עדכנית בהתאם לתקופת ההסתמכות שנקבעה בנהלי הבנק.
 - נהלי הבנק לעניין שעבוד נדל"ן קובעים, בין היתר, את שיטת חישוב שוויים לבטחון, מרווחי הבטחון, תדירות עדכון השמאות, וסמכויות לבחינה ואישור שוומות למתן אשראי. כמו כן, נהלי הבנק קובעים את שיעורי ההסתמכות לסוגי נכסים שונים כגון: נכסים מניבים, חנויות, דירות מגורים, מבני תעשייה, קרקעות מסוגים שונים וכיוצ"ב;
 - שעבוד קבוע - נהלי הבנק קובעים הנחיות להערכת שעבוד על רכוש קבוע מסוגים שונים. בנהלים מפורטת תדירות עדכון שווי השעבוד ושיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים בהתחשב באופי הנכס, גילו, מידת הסחירות ויכולת המימוש. בכלל זה: שוויים של כלי תחבורה נקבע לפי מחירון חיצוני מתאים המתעדכן באופן שוטף ושוויים של מכונות וציוד נקבע בהתבסס על מחיר רכישה או לפי הערכת שמאי;
 - שעבוד שוטף - נהלי הבנק קובעים הנחיות להערכת השעבוד השוטף, תדירות עדכון ההערכה, שיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים הכוללים בשעבוד וחישוב חלק הבנק בשעבוד. עריכת השעבוד השוטף מבוססת על מידע עדכני, היכרות של פעילות הלקוח, אופי הנכסים הפעילים ויכולת מימושם. במידה והמידע לצורך הערכת השעבוד השוטף אינו מספק, מופחתים בהתאם שיעורי ההסתמכות;
 - ניירות ערך סחירים - שוויים של ניירות ערך סחירים נקבע על פי שווי שוק, כאשר שיעור ההסתמכות לבטחון נקבע על ידי מחלקת מחקר ניירות ערך.
 - במסגרת מדיניות הבנק בנושא מימון רכישה אמצעי שליטה, נקבעו כללים להערכת שווי המניות כבטוחה לאשראי מסוג זה. מתבצעת הערכת שווי של החברה הנרכשת במסגרת העסקה על פי שווי העסקה, שווי שוק או על-פי הערכת שווי, וכן בדיקה לגבי יכולתה של החברה הנרכשת לשלם דיבידנד, שהוא על פי רוב המקור להחזר החוב.

הפחתת סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2009		
חשיפת סיכון	חשיפת סיכון	סך כל
המכוסה	המכוסה	החשיפה ⁽¹⁾⁽²⁾
על ידי ערבויות ⁽⁵⁾	על ידי ביטחון פיננסי כשיר ⁽³⁾⁽⁴⁾	
במיליוני שקלים חדשים		
-	-	38,365
211	2	11,956
-	-	13,430
743	3,642	115,733
2	1,917	29,203
14	2,102	12,069
-	37	17,650
-	-	341
-	-	8,521
970	7,700	247,268

סך הכל

הערות:

- (1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).
- (3) לאחר, כאשר רלוונטי, קיזוז מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts).
- (4) לרבות זהב.
- (5) סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובות הצד הנגדי שנתן את הערבות.

גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

נגזרים מעבר לדלפק. סיכון אשראי של צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בגין העסקה. המקור העיקרי לחשיפת הקבוצה לסיכון אשראי של צד נגדי הינו עסקאות בנגזרים (OTC).

מדיניות הבנק לגבי ניהול סיכון אשראי של צד נגדי מעוגנת במסמך מדיניות, המאפשר על ידי הדירקטוריון מדי שנה. מסמך המדיניות כולל, בין היתר, עקרונות ליהוי מדידה והערכה של הסיכון, דרישות לקביעת מגבלות מצרפיות ולדיווחים לגבי החשיפות, וכן הגדרת קווי אחריות וסמכות.

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי של צד נגדי מתהווה בעיקר מול בנקים ומוסדות פיננסיים בינלאומיים. מסגרת החשיפה למוסדות פיננסיים בינלאומיים מאושרת ברמת הקבוצה, על בסיס מודל פנימי. הבנק מקצה את המסגרת המאושרת בין חברות הבת בקבוצה.

פעילות בנגזרים מותנית באישור מראש של קו האשראי, הקובע מגבלות חשיפה לצד הנגדי. מסגרת החשיפה ללקוחות מאושרת בהתאם לסמכויות לאישור אשראי, על בסיס קבלת בטחונות פיננסיים בלבד. (איגרות חוב ממשלתיות, איגרות חוב קונצרניות מדורגות, מניות ופיקדונות), בגובה מסגרת החשיפה, כאשר בסמכות ועדת האשראי לאשר העמדת בטחונות בהתאם לחשיפה בפועל בלבד. כמו כן, תתכן העמדת מסגרת ללקוח ללא בטחונות, לפי הענין.

ניטור סיכון אשראי של צד נגדי נעשה באופן הבא:

- חשיפות של בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל - היחידה לגיבוי עסקאות (Back Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי.
- חשיפות של לקוחות גדולים ו/או בעלי פעילות מורכבת - היחידה לבקרה וניהול סיכונים (Middle Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל אל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי, כולל יישום תרחישי קיצון. כחלק מהניהול והבקרה אחר ניצול מסגרת החשיפה, מופק נמערכת המידע דוח חריגים יומי, ובו, בין היתר, מוצגת רשימת הלקוחות שניצלו את מסגרת החשיפה

בפעול בשיעור שווה או עולה על 85%. מטרת הדוח הינה ליצור התראה לגורם העסקי האחראי לגבי שיעור הניצול הגבוה. בנוסף, קבע הבנק מערכת מגבלות פנימיות ביחס לחשיפות אשראי מצרפיות של צדדים נגדיים, כגון: מגבלות מצרפיות לפי סוגי מטבעות ולפי סוגי מוצרים. מגבלות אלה נועדו, בין היתר, לתת מענה לסיכון נזילות השוק, הנובע מקושי אפשרי לפעול בהיקפים גדולים בשווקים שסחירותם נמוכה.

השיטות הנהוגות בבנק להפחתת סיכון אשראי של צד נגדי כוללות:

- מעקב יומי לגבי מצב בטחונות הלקוח, ובמידת הצורך דרישה להשלמת בטחונות;
- קביעה חוזית של מגבלת הפסד מקסימלי (Stop Loss) - המאפשרת לבנק לסגור ללקוח פוזיציות באופן כפוי, במידה וקיימת חריגה במונחי הפסד מההפסד המקסימלי שנקבע ללקוח;

- חתימה על הסכמי ISDA ונספחי CSA. (להסבר בדבר "הסכם ISDA" ו-"נספח CSA", ר' "הפחתת סיכון אשראי" לעיל).

השיטה לקביעת מגבלות אשראי לחשיפות אשראי לצד נגדי. למטרות דיווח רגולטורי משתמשת הקבוצה ב"שיטת החשיפה הנוכחית", לפיה מחשבים את עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערור חוזים למחיר שוק, ומוסיפים מקדם "תוספת" (Add-on), כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה. החשיפה הפוטנציאלית העתידית, המחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, הינה בהתאם לסוג המוצר וליתרת התקופה לפירעון לפי טבלת מקדמים שנכללה בכללי באזל II. למטרות ניהול החשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי משתמשת הקבוצה ב"מודל חשיפת לקוח", המבוסס על חישוב החשיפה במונחי שווה ערך אשראי הכולל שערור של העסקאות (Mark to market), בתוספת החשיפה הפוטנציאלית העתידית. בשנים 2008-2009 ביצע הבנק שינויים במקדמי החשיפה העתידית המשמשים אותו לאמידה של חשיפות אשראי במכשירים פיננסיים נגזרים (CCR), וזאת בעקבות ההתפתחויות הפיננסיות בשנים אלה. במהלך שנת 2008 הועלו מקדמי החשיפה ובמהלך שנת 2009 הם הצטמצמו.

מדיניות להגנה על ביטחון הערכת שווי ולניהול ביטחונות. על פי מדיניות הבנק, הביטחונות הפיננסיים משוערכים בתדירות יומית. שיעורי ההסתמכות על ביטחונות אלו נקבעים בהתאם לסיכונים התנדודתיות בשווי השוק שלהם לאורך זמן, ומועגנים במסמך מדיניות המאושר בדירקטוריון.

השפעה של סכום הביטחון שהתאגיד הבנקאי יידרש לספק במקרה של הורדת דירוג אשראי. בחלק מהסכמי הביטחונות עליהם חתום הבנק במסגרת הסכמי ISDA, נקבע כי סכום הסף (Threshold) והסכום המינימאלי להעברה יופחתו במידה שתחול ירידה בדירוג האשראי של הבנק. בהתאם, במקרים כאלה הבנק יידרש להפקיד בבנק הזר בטחונות (במקרה של רווח לבנק הזר בנגזרים) בסכומים גבוהים יותר.

גילוי לגבי נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2009	
במיליוני שקלים חדשים	
	שווי הוגן ברוטו חיובי של חוזים ⁽¹⁾ :
	חוזי ריבית:
2	שקל-מדד
881	אחר
769	חוזי מטבע חוץ
139	חוזים בגין מניות
218	חוזי סחורות ואחרים
2,009	סך-הכל שווי הוגן ברוטו חיובי של חוזים
1,564	חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית ⁽²⁾
(1,283)	הטבות קיזוז
2,290	חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז ⁽²⁾
(140)	ביטחון שמוחק
2,150	חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים

הערות:

(1) לרבות נגזרים משובצים בסך 74 מיליוני ש"ח.

(2) חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים מחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו מוכפל במקדם התוספת (Add-on).

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ר' לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".

בביאור 20 לדוחות הכספיים מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגד לחחה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

(1) להלן, פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים:

	ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 בדצמבר 2009	
במיליוני שקלים חדשים			
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד מוסדות פיננסיים זרים			
	-	1	בדירוג AAA
	-	184	בדירוג AA+
	330	215	בדירוג AA
	308	240	בדירוג AA-
	527	124	בדירוג A+
	570	237	בדירוג A**
	33	-	בדירוג A-
	-	16	בדירוג BBB
	-	5	לא מדורגים
	1,768	1,022	סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים
	576	265	סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים
	2,344	1,287	סך הכל יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

* 31.12.2008 - כולל יתרות של 11 מוסדות פיננסיים זרים, שהגבוהות ביניהן מגיעות לסך של 112 מיליון ש"ח ו-109 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובין יתר המוסדות אין מוסד פיננסי אחד שיתרתו עולה על סך של 74 מיליון ש"ח.

** 31.12.2008 - כולל יתרות של 8 מוסדות פיננסיים זרים, שהגבוהות ביניהן מגיעות לסך של 190 מיליון ש"ח, לסך של 148 מיליון ש"ח ולסך של 110 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובין יתר המוסדות אין מוסד פיננסי אחד שיתרתו עולה על סך של 87 מיליון ש"ח.

(2) להלן, פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים:

ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 בדצמבר 2009	
במיליוני שקלים חדשים		
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים – כנגד מוסדות פיננסיים זרים		
-	23	בדירוג AAA
-	1,755	בדירוג AA+*
963	1,416	בדירוג AA**
1,442	1,440	בדירוג AA-***
1,812	684	בדירוג A+****
1,365	1,184	בדירוג A*****
81	-	בדירוג A-
-	1	בדירוג BBB+
-	61	בדירוג BBB
-	19	לא מדורגים
5,663	6,583	סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים
2,319	1,604	סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים
7,982	8,187	סך הכל יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

* 31.12.2009 - כולל סך של 923 מיליון ש"ח ב-Deutsche Bank וסך של 680 מיליון ש"ח ב-JP Morgan Chase.
 ** 31.12.2009 - כולל סך של 898 מיליון ש"ח ב-PLC HSBC Bank וסך של 246 מיליון ש"ח ב-BNP Paribas. 31.12.2008 - כולל סך של 786 מיליון ש"ח ב-PLC HSBC Bank.
 *** 31.12.2009 - כולל סך של 438 מיליון ש"ח ב-Barclays Bank PLC, סך של 347 מיליון ש"ח ב-UBS וסך של 289 מיליון ש"ח ב-Commerzbank.
 **** 31.12.2009 - כולל סך של 663 מיליון ש"ח ב-JP Morgan Chase, 31.12.2008 - כולל סך של 446 מיליון ש"ח ב-Citibank, 31.12.2008 - כולל סך של 453 מיליון ש"ח ב-Deutsche Bank, סך של 430 מיליון ש"ח ב-UBS ועוד 11 מוסדות פיננסיים זרים ביניהם אין מוסד פיננסי אחד העולה על סך של 231 מיליון ש"ח.
 ***** 31.12.2009 - כולל יתרות של 5 מוסדות פיננסיים זרים, שהגבוהות ביניהן מגיעות לסך של 434 מיליון ש"ח, לסך של 410 מיליון ש"ח, לסך של 290 מיליון ש"ח ובין יתר המוסדות אין מוסד פיננסי אחד שיתרתו עולה על סך של 46 מיליון ש"ח. 31.12.2008 - כולל יתרות של 8 מוסדות פיננסיים זרים, שהגבוהות ביניהן מגיעות לסך של 358 מיליון ש"ח, לסך של 317 מיליון ש"ח, לסך של 309 מיליון ש"ח. ולסך של 269 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובין יתר המוסדות אין מוסד פיננסי אחד שיתרתו עולה על סך של 55 מיליון ש"ח.

(3) להלן, פירוט לעמודה "אחרים" בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 בדצמבר 2009	
במיליוני שקלים חדשים		
17	15	חקלאות
		תעשייה:
262	179	מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
338	335	כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
200	107	אחר
800	621	סך-הכל תעשייה
		בינוי ונדל"ן:
238	6	רכישת נדל"ן לבניה
280	59	אחזקות נדל"ן
79	12	אחר
597	77	סך-הכל בינוי ונדל"ן
118	19	חשמל ומים
267	206	מסחר
13	2	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
57	84	תחבורה ואחסנה
101	99	תקשורת ושירותי מחשב
		שירותים פיננסיים:
588	361	מוסדות כספיים (למעט בנקים)
359	1,003	לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון
422	485	מוסדות אחזקה פיננסיים
106	162	שירותי ביטוח וקופות גמל
1,475	2,011	סך-הכל שירותים פיננסיים
528	107	שירותים עסקיים ואחרים
12	16	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
90	210	אנשים פרטיים - אחר
4,075	3,467	סך-הכל

חשיפות איגוח

אי די בי ניו יורק משקיע במספר סוגים של ניירות ערך מאוגחים, ניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), ניירות ערך מסוג Trust preferred CDO וניירות ערך המגובים במשכנתאות למגורים (RMBS). אי די בי ניו יורק משמש כמשקיע בניירות ערך מאוגחים ואינו היחם בהנפקת ניירות ערך מאוגחים כלשהם. למטרת שקלול הסיכון של חשיפות האיגוח, אי די בי ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, Fitch ו-S&P. חשיפות האיגוח הכלולות בטבלה להלן אינן כוללות ניירות ערך מגובים במשכנתאות של הסוכנויות (GNMA, FNMA, FHLMC) וזאת בשל העובדה שאין הם כוללי שכבות על פי סדר תשלום. לפרטים נוספים, ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים ו-"השקעות בניירות ערך מגובי נכסים" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" לעיל.

סך חשיפה ליום 31 בדצמבר 2009		
במיליוני שקלים חדשים		
ניירות ערך מגובי משכנתאות:		
325	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל MBS-1 REMIC, CMO)	
16	ניירות ערך מגובי אג"ח (TRUPS CDO)	
341	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים	
31 בדצמבר 2009		
סך חשיפה דרישת הון		
9%		
במיליוני שקלים חדשים		
משקל סיכון:		
1	35	20%
2	44	50%
1	8	100%
254	254	הפחתה מההון
258	341	סך-הכל

הערה: החשיפות לעיל אינן כוללת חשיפות שהונפקו על ידי סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארצות הברית (GNMA, FHLMC, FMNMA).

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

כללי. לאור המגמות השליליות בשווקים הפיננסיים בעולם והחשש מהשלכות המשבר על מוסדות פיננסיים זרים, נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון, החל מהדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008, גילוי נפרד לחשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים. הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילוי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. במחצית השניה של שנת 2008 חלה הידרדרות במצבם של מוסדות פיננסיים שונים ברחבי העולם. פשיטת הרגל של בנק ההשקעות Lehman Brothers, היווה נקודת ציון שלילית בנושא יציבות

הבנקים והמוסדות הפיננסיים. בעקבות הפרשה העמיק המשבר שהתחיל עוד קודם לכן, וניכרו קשיי נזילות בשווקים הפיננסיים השונים, אשר התמתנו רק בעקבות התערבות הרגולטורים ובניית תכניות חילוץ על ידי ממשלות שונות בעולם. במהלך תקופה זו התמודד הבנק עם חשש לקריסה של בנקים בהם נהג הבנק להפקיד את עודפי הנזילות שלו ועימם נהג לבצע פעילות פיננסית מסוגים שונים.

- מדיניות הבנק בדבר החשיפות השונות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים עברה בחינה מחודשת ובאה לידי ביטוי בנושאים הבאים:
- הבנק קבע מדיניות שמרנית בתחום ניהול החשיפות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים;
 - הקצאת הקווים לבנקים זרים מבוצעת בצורה קפדנית ושמרנית יותר, תוך שימוש בכלי עזר מתמטיים שנבחנו מחדש והותאמו ללקחי המשבר;
 - הפקדות הבנק מבוצעות באופן מאד בררני, בבנקים המדורגים בדירוג "A+" לפחות, בארה"ב ובמדינות מערב אירופה בלבד;
 - צומצם היקף ההפקדות בחו"ל;
 - הבנק אימץ מדיניות לפיה חשיפה בנגזרים פיננסיים מחייבת חתימה על הסכם ISDA עם כל מוסד פיננסי עימו מתבצעות עסקאות מסוג זה;
 - המסגרות לסיכונים סליקה נבחנות בצורה פרטנית, תוך מגמה ברורה לצמצם משמעותית את סיכונים הסליקה, ותוך שימוש בכלי ה-CLS, המהווה כלי מרכזי לסליקה דו-צדדית הדדית;
 - נקבעה מדיניות לחשיפות למדינות פחות מפותחות (LDC). המדיניות מגדירה חשיפה בסכומים נמוכים ולטווחים קצרים יחסית;
 - ניהול שיטתי וצמוד תוך שידורג מערכות מעקב פיקוח ובקרה, בשיתוף כל הגורמים המעורבים בבנק ובקבוצה.
 - פיתוח מערכת מידע חדשנית אינטגרטיבית תומכת, שתסייע בניטור יעיל ובזמן תגובה קצר של התראות בדבר חשיפות המתייחסות לבנקים ולמוסדות פיננסיים זרים.
- ראוי לציין כי במהלך שנת 2009 חלה התייבות במערכת הבנקאית הגלובלית ובנקים רבים חזרו לפסי רווחיות. חלק מהבנקים הגדולים בארה"ב גייסו הון ואף החזירו כספי סיוע אותם קיבלו מממשלת ארה"ב במהלך המשבר.
- חשיפת האשראי בקבוצה הנובעת מבנקים ומוסדות פיננסיים זרים מנוהלת בחטיבה העסקית, כלהלן:
- קווי האשראי למדינות ולבנקים זרים מאושרים על ידי דירקטוריון הבנק וועדות האשראי בבנק, בהתאם להמלצות האגף לבנקאות מוסדית בינלאומית שבחטיבה העסקית. המלצה זו מבוססת על מודלים מתמטיים לקביעת תקרת הקו למדינות ולבנקים. מודלים אלה מתבססים, בין היתר, על דירוגי המדינות והבנקים על ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ונתונים פיננסיים של הבנקים, תוך התחשבות בסיכון המדינה בה פועלים הבנקים וגודלה של הכלכלה אליה חשוף הבנק.
 - הורדת דירוג ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
 - מחלקת מוסדות פיננסיים בחטיבה העסקית מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה, לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק שבאחריות החטיבה הפיננסית. הקצאת קווי אשראי לחדר עסקות של הבנק נעשית במרבית המקרים לבנקים המאוגדים במדינות מפותחות. המעקב אחר עמידת הבנק במגבלות הקווים שאושרו למוסדות השונים נעשה על פי המקובל בבנק בכל הנוגע למעקב אחר עמידה במגבלות חשיפה מאושרות. המחלקה מעבירה דיווחים שוטפים להנהלת הבנק בדבר היקפי החשיפה בפועל בבנק, ואינדיקציות שליליות, ככל שמתקבלות כאלה;
 - חריגות מקווי אשראי במידה ואירעו, מוזווחות לדרג ממונה על ידי היחידה להקצה הקו, על פי סמכויות האשראי;
 - המחלקה למוסדות פיננסיים שבחטיבה העסקית מקבלת את נתוני החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים מהחטיבה הפיננסית ומגורמים שונים בבנק ומחברות הבת ושולחות חו"ל. נתונים אלה מאוחדים לרמת הקבוצה ומדווחים לגורמים שונים בבנק ולפיקוח על הבנקים, על פי הצורך.

בתחום ניהול סיכונים הסליקה, הבנק לוקח בחשבון בשיקוליו את גובה החשיפות ופיזורן בין הבנקים הזרים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים. חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות. כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-87% מהחשיפה הינה למוסדות פיננסיים בדרג "A" ומעלה. המדינות בגינן קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור כוללות, בין היתר, את ארצות הברית, גרמניה, שוויץ ובריטניה. (ארצות הברית היא המדינה היחידה שהחשיפה אליה עולה על 15% מבסיס ההון של הבנק ולכן רק לגביה ניתנים פרטים להלן). בגין החשיפה למוסדות פיננסיים זרים נכללים הפסדים בגין ירידת ערך של ניירות ערך של 108 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾, על בסיס מאוחד:

סיכון אשראי נוכחית ⁽⁴⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	
במיליוני שקלים חדשים			
31 בדצמבר 2009			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽⁶⁾			
דירוג אשראי חיצוני⁽⁷⁾			
4,719	120	4,599	AA- עד AAA
2,668	432	2,236	A- עד A+
570	2	568	BBB עד BBB+
291	-	291	B- עד BB+
-	-	-	פחות מ: B-
207	111	96	ללא דירוג ⁽⁸⁾
8,455	665	7,790	סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
מזה חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים:			
3,249	15	3,234	בארצות הברית
12	-	12	יתרת איגרות חוב בעייתיים

סיכון אשראי נוכחית ⁽⁴⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	
31 בדצמבר 2008			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽⁶⁾			
דירוג אשראי חיצוני⁽⁷⁾			
4,392	217	4,175	AA- עד AAA
8,242	495	7,747	A- עד A+
704	39	665	BBB עד BBB+
389	-	389	B- עד BB+
6	-	6	פחות מ: B-
522	267	255	ללא דירוג ⁽⁹⁾
14,255	1,018	13,237	סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
מזה חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים:			
3,817	21	3,796	בארצות הברית
46	-	46	יתרת איגרות חוב בעייתיים

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ר' ביאור 20 לדוחות הכספיים.
- (6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים).
- (7) לפי דירוג Moody's ובהעדרו, דירוג Fitch או S&P. (עד ליום 30 ביוני 2009, לפי דירוג S&P ובהעדרו, דירוג Moody's או Fitch).
- (8) סיכון אשראי חוץ מאזני ללא דירוג מרביתו בגין ערבויות מבנקים שוויצריים פרטיים ומבנקים שוויצרים בבעלות בנקים במערב אירופה שדירוגם הינו A- ומעלה.
- (9) סיכון אשראי מאזני ללא דירוג, מרביתו בגין חברות בנות בבעלות מלאה של בנקים מדורגים ובנקים ומוסדות פיננסיים קטנים. סיכון אשראי חוץ מאזני ללא דירוג מרביתו בגין חשיפה לחברה לביטוח סחר חוץ במדינת OECD בעלת דירוג השקעה של A-.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית למוסדות פיננסים דרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתה בסעיף (4)(א) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים" דהיינו, 10% מיתרת עסקה עתידית מסוג Forward Rate agreement או Future Rate agreement) בסך של 6,582 מיליון ש"ח ו-5,663 מיליון ש"ח, בהתאמה.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף (LEVERAGED FINANCE)

הגדרת מימון ממונף. הבנק מגדיר אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, התואם את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323, כמימון ממונף. מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים מתאפיין בסכומים או בשיעורי מימון גבוהים, כאשר פרעון האשראי מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש, לעיתים אף ללא זכות חזרה ללווה.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף. להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין רכישת אמצעי שליטה שכל אחת מהן עולה על סך של 10 מיליון ש"ח.

חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק של התאגיד הנרכש:

אשראי מאזני ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים		הענף
591	544	חקלאות
1,206	1,201	תעשייה
*973	943	בינוי ונדל"ן
18	14	חשמל ומים
12	42	מסחר
15	-	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
610	324	תקשורת ושירותי מחשב
*665	584	שירותים פיננסיים
-	38	שירותים עסקיים אחרים
4,090	3,690	סך הכל

* סווג מחדש.

פרטים נוספים:

החשיפה בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה ב-3,690 מיליון ש"ח לעומת 4,090 מיליון ש"ח בתום שנת 2008, ירידה בשיעור של 9.8%. יתרת החשיפה המוצגת בטבלה לעיל הינה בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך של 199 מיליון ש"ח בתום שנת 2009, לעומת 90 מיליון ש"ח בתום שנת 2008. בניכוי בטחונות מותרים (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311), סך החשיפה המאזנית בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה ב-3,417 מיליון ש"ח, לעומת 3,808 מיליון ש"ח בתום שנת 2008, ירידה בשיעור של כ-10.3%.

החשיפה החוץ מאזנית בגין מימון ממונף הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2009 ב-257 מיליון ש"ח לעומת 287 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008 והינה בגין התחייבויות למתן אשראי לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד.

נוכח התנודתיות בשוק ההון הבנק נוקט משנה זהירות במתן אשראי למימון ממונף. בעת מתן האשראי נערכות בדיקות לרמת המינוף בעסקה ולכוסף ההחזר הנובע מניירות הערך המשועבדים. כמו כן, ברבעון הראשון של שנת 2009 נערכה בדיקה כוללת של האשראי בתיק למימון ממונף. הבדיקה כללה הערכת שווי לניירות הערך המשועבדים בעסקאות למימון הממונף.

ניהול סיכוני השוק והנזילות

סיכון שוק. סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנדדותיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, ויאלץ לגייס מקורות באופן שיגרום לו הפסד מהותי.

מדיניות ניהול סיכוני השוק והנזילות. לבנק שני מסמכי מדיניות בנושאים אלה, האחד - מסמך ניהול סיכוני שוק, והשני - מסמך ניהול סיכון הנזילות. מסמכי מדיניות אלה אושרו על ידי הדירקטוריון.

מסמכי המדיניות מגדירים את עקרונות ניהול הסיכון, הכלים למדידת החשיפות ומגבלות החשיפה ביחס לכלל פעילות הבנק, פעילויות מסחר, תיקים ספציפיים ומגבלות התיק כמותיות על המכשירים בהם מותר לבנק לפעול. המסמך מגדיר בנוסף את אחריות הגופים השונים בתחום ניהול סיכוני השוק והנזילות הן בקביעת המגבלות והן בחריגה מהן.

ברבעון השלישי של שנת 2009 אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות חדש בנושא סיכוני הנזילות, בו הוגדר גם מערך של אינדיקטורים שישמשו לזיהוי מגמות במצב סיכון הנזילות. מסמך זה כולל גם את תוכנית ההיערכות למשבר נזילות אשר שודרגה אף היא לאחרונה. גם חברות הבת העיקריות קיימים מסמכי מדיניות לניהול סיכוני שוק ונזילות. באי די בי ניו יורק ובבנק מרכזית דיסקונט אושרו מסמכי מדיניות חדשים במהלך שנת 2009, ובכאל במהלך שנת 2008. בבדמ"ש טרם אושרה טיוטת מסמך המדיניות בתחום סיכוני השוק והנזילות. במהלך שנת 2009 לא נרשמו חריגות ביישום המדיניות שנקבעה (פרט למספר חריגות נקודתיות בהיקף זניח). לפרטים, ר' להלן.

אסטרטגיות ותהליכים

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק במקביל להגדלת רווחי הבנק כתוצאה מלקיחת חשיפות יזומות ומבוקרות. מסמכי המדיניות שנקבעו בבנק ובקבוצה מגדירים את מטרות ניהול הסיכונים, תיאבון הסיכון, המסגרות והמגבלות, הסמכות שנקבעה לניהול החשיפות השונות ואופי המעקב והבקרה על מסגרות אלו. מסמך החשיפות המוגש מידי רבעון לדירקטוריון סוקר את החשיפות בפועל, שינויים במדיניות וחריגות ממגבלות, אם היו.

ניהול סיכונים קבוצתי. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339, מערכת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי תקיף את סניפיו בישראל ומחוץ לישראל ותיאבון בחשבון את החשיפות לסיכונים בחברות הבנות שלו, בישראל ומחוץ לישראל, ובהתבסס על מידע זמין מגופים אלו כחלק ממערך המידע הניהולי.

הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו מדיניות לגבי החשיפות המירביות לסיכוני השוק והנזילות, על בסיס מדיניות הבנק. חברות הבת מנהלות את סיכוני השוק והנזילות שלהן, כל אחת בכפוף למדיניות שקבע הדירקטוריון שלה. יחד עם זאת, במסגרת יישום המדיניות הקבוצתית לניהול סיכוני השוק והנזילות הנחה דירקטוריון הבנק את חברות הבת הבנקאיות העיקריות בארץ ובח"ל להתאים עד כמה שניתן את מתודולוגיות מדידה וניהול סיכוני שוק לאלה המקובלות בחברת האם, תוך התחשבות באופי הפעילות הספציפי של כל חברה בת. הבנק נוקט בצעדים דרושים כדי למדוד ולהעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים בקבוצה כולה וכן כדי להטמיע את תפיסת הניהול הקבוצתי, בבנק ובחברות בקבוצה. קביעת תיאבון הסיכון הקבוצתי יושמה בשלב ראשון עבור סיכון השוק של הקבוצה כמכלול. לצורך כך קבע הדירקטוריון מגבלות קבוצתיות במונחי VaR ובמונחי הפסד המקסימלי בעת שינוי מקבילי בעקומי הריבית ובמונחי החשיפה לסיכוני בסיס. הניהול השוטף של סיכוני השוק והנזילות מתבצע בבנק ובכל אחת מחברות הבת הבנקאיות העיקריות בנפרד. יחד עם זאת, הבנק בוחן בתדירות גבוהה, רבעונית לפחות, את התיאבון לסיכון ואת סיכוני השוק והנזילות בפועל של הבנק ושל חברות הבת הבנקאיות. דיווחים אלו מוצגים בפני הדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות.

סיכוני השוק והנזילות מוצגים בסקירה זו על בסיס קבוצתי הכולל את הבנק, בנק מרכזית דיסקונט, בנק דיסקונט למשכנתאות, אי די בי ניו יורק ואי די בי (סוויס) בנק. סיכוני השוק ב-כאל אינם מהותיים ולכן אינם מוצגים בסקירה זו.

שינויים עיקריים במדיניות החשיפה ובתהליכי ניהול הסיכונים. בשנים 2008-2009 הידק הבנק את הפיקוח על ניהול סיכוני השוק והנזילות בחברות הבת הבנקאיות העיקריות, ובכלל זה החשיפות בפועל, המדיניות והתיאבון לסיכון. בחודש יולי 2009 קבע דירקטוריון הבנק מגבלה על חשיפת הקבוצה לסיכוני בסיס. לפרטים אודות סיכוני הבסיס, ר' להלן.

המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכונים השוק והנזילות

המבנה הארגוני באמצעותו מנוהלים סיכונים השוק והנזילות, מורכב כאמור משלושה מעגלי בקרה.

ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים. ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים משמשת כשלוחת הדירקטוריון לנושא ניהול סיכונים השוק. הוועדה מקיימת דיון ראשוני בכל נושא הקשור לניהול סיכונים השוק בקבוצת הבנק, ומגבשת חוות דעת והמלצות אשר מובאות לדיון במליאת הדירקטוריון.

בנוסף, הוועדה עוקבת אחר התפתחות החשיפה לסיכון, לרבות תרחישי קיצון, בשים לב למצב השווקים והסביבה העסקית של הבנק והקבוצה. כמו כן נבחנת קביעתן של מגבלות חדשות ושל הצעות לפעילות חדשה, תוך אמידת סיכונים השוק שהפעילות יוצרת, יכולת הבנק לניהול, למדידה ולבקרת סיכונים הפעילות וקביעת מגבלות בהתאם

הניהול והפיקוח השוטפים. הניהול והפיקוח השוטפים בתחום ניהול סיכונים שוק והנזילות מתבצעים על ידי ארבע ועדות:

- **ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת ננ"ה)** היא ועדה בראשות המנכ"ל, המתכנסת אחת לחודש. תפקיד הוועדה לקבוע את יעדי החשיפה לסיכונים שוק לאור הערכת מצב על ההתפתחויות הצפויות בשווקים ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, לאשר מודלים לניהול סיכונים השוק והנזילות ולעדכן פרמטרים הכלולים במודלים אלה. בסמכות הוועדה לאשר חריגה זמנית ממגבלות הדירקטוריון;
- **הפורום הפיננסי** הוא ועדה פנימית של החטיבה הפיננסית, הפועלת בראשות ראש החטיבה הפיננסית. הפורום מתכנס בתדירות שבועית ומטרתו להעריך את ההתפתחויות השוטפות בשווקים ולקבוע אחר ביצוע הנחיות ועדת ניהול נכסים והתחייבויות. בסמכות הפורום לאשר, במידת הצורך, חריגה זמנית מהיעדים שהוצבו על ידי ועדת ננ"ה;
- **פורום תרחישי קיצון (Stress Test)** פועל בראשות ראש החטיבה הפיננסית ומתכנס אחת לרבעון. בפורום זה מוצג ההפסד הפוטנציאלי בתרחישי קיצון שנקבעו בבנק ובקבוצה ומתקבלות החלטות לגבי תרחישי הקיצון שיש לבחון במסגרת ניהול סיכונים השוק;
- **פורום נזילות** פועל בראשות מנהל המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות ומתכנס אחת לשבוע. בפורום זה מתבצע מעקב שוטף אחר מצב הנזילות ויישום החלטות הגורמים הניהוליים.

מנגנוני הבקרה הפנימית למניעת חריגות מהמדיניות

הבנק מפעיל מנגנוני בקרה למניעת חריגה מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול נכסים והתחייבויות וראש החטיבה הפיננסית. החטיבה הפיננסית מרכזת תחתיה את מכלול הפעילות הפיננסית של הבנק, הכללת מחד את הגורמים העסקיים והן את המערך העורפי ומערך הביניים כמעגל בקרה ראשון, ומאידך את האגף לניהול הסיכונים המהווה את מעגל הבקרה השני.

מעגל הבקרה הראשון. נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח לראש החטיבה הפיננסית על אירועים חריגים, כדוגמת הפסד שעולה על סף שנקבע, חריגה ממגבלות וכו'.

מחלקת ה-Middle Office בחטיבה הפיננסית, אשר כפופה ישירות לראש החטיבה הפיננסית, מבצעת בקרה שוטפת אחר פעילותו של חדר עסקות, ואחר חריגה ממגבלות הסיכון אשר נקבעו.

כל חריגה מהמגבלות מדווחת מיידית למנהלת סיכונים השוק והנזילות, אשר קובעת את אופן הטיפול בחריגות ואת התגובות להתפתחויות חריגות בשווקים השונים. החריגות, במידה וישנן, מדווחות לוועדת הנכסים והתחייבויות, לבקר סיכונים השוק ולדירקטוריון.

מעגל הבקרה השני. במעגל זה נכללים האגף לניהול סיכונים, והוועדות השונות. המחלקה לניהול סיכונים השוק ונזילות באגף הסיכונים מספקת תמונת מצב על רמת סיכונים השוק והנזילות של הבנק וחברות הבת העיקריות ועל העמידה במגבלות. בנוסף, עוסקת המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בהגדרת סוגי הסיכון, בפיתוח של כלים ומתודולוגיות לניהול סיכונים השוק וכן מספקת הכוונה ומידע אודות סיכונים השוק ותמיכה על פי הצורך ליחידות הרלוונטיות, לוועדת מנהלי הסיכונים של הנהלה, להנהלת הבנק ולדירקטוריון. המחלקה לניהול סיכונים השוק מפתחת תהליכים לזיהוי, דיווח ומדידת החשיפות לסיכונים השוק, במסגרת הסמכויות המאושרות על ידי הדירקטוריון. המחלקה עורכת את מסמך החשיפות אשר מציג את מצב החשיפות העדכני מול המגבלות וכן מדווח על חריגות מהמדיניות, הנהלים והמגבלות שהוגדרו על ידי הדירקטוריון. כמו כן עוסקת המחלקה בבחינה וביישום של המלצות הגופים הרגולטורים בתחומי ניהול הסיכונים.

גורם נוסף במעגל הבקרה השני הוא היחידה לבקרת סיכונים בראשות בקר סיכונים השוק - פונקציה עצמאית שאינה תלויה בגורמים האחראים לביצוע ולניהול המסחר במכשירים הפיננסיים השונים, וכפופה ישירות למנכ"ל הבנק. בין תפקידי היחידה: הערכת מידת הלימות המודלים האנליטיים המשמשים את הבנק למדידת החשיפה לסיכונים, בחינת מידת ההתאמה של פעילות הבנק והחשיפות

בפועל לעקרונות ניהול הסיכונים ולגבולות החשיפה שקבע הדירקטוריון, בדיקה תקופתית של ההפסדים שנגרמו לבנק בפועל כתוצאה מחשיפה לסיכון לעומת תחזיות מוקדמות של המודלים האנליטיים.

בקר סיכוני השוק בוחן גם את החשיפות של חברות הבת הבנקאיות העיקריות בקבוצה.

מעגל הבקרה השלישי כולל את הביקורת הפנימית, אשר מבצעת הערכה כוללת של איכות ניהול הסיכונים בבנק. לשם כך היא משלבת בתוכנית העבודה השנתית שלה פעולות ביקורת מתאימות. הביקורת הפנימית בודקת, סוקרת ומעריכה את יישום המדיניות וביצוע החלטות הדירקטוריון והנחיותיו בנושא ניהול, אמידה ובקרת הסיכונים, עמידת הבנק במגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון, מהימנות זמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים והתפעוליים המוגשים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק.

המבנה הארגוני בחברות הבת העיקריות. המבנה הארגוני בחברות הבת העיקריות כולל את הפונקציות ומעגלי הבקרה שתוארו לעיל, במספר שינויים כמתחייב מגודלן:

- בבנק מרכנתיל דיסקונט. הפורום העליון לניהול סיכוני השוק והנזילות הוא "ועדת הנוסטרו המורחבת", הפועלת בראשות המנכ"ל, אשר מתכנסת אחת לחודש. האחריות לניהול הסיכונים השוטף מוטלת על "ועדת הנוסטרו המצומצמת", הפועלת בראשות מנהל החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים, אשר מתכנסת בתדירות שבועית.
- באי די בי ניו יורק פועל מנהל סיכונים ראשי, במעמד חבר הנהלה, שתחום אחריותו הבלעדי הינו ניהול הסיכונים. באי די בי ניו יורק פועלת ועדת הנהלה לניהול סיכוני השוק (ועדת ALCO) הכפופה לוועדת הנהלה לניהול סיכונים. הועדה מורכבת מהמנכ"ל, הנהלה בכירה ונציגי Treasury וניהול סיכונים ומתכנסת מידי חודש. בוועדה דנים במצב החשיפות ובאסטרטגיה לשינוי במצב החשיפות.
- בבנק דיסקונט למשכנתאות. האגף הפיננסי הכלכלי כפוף למנכ"ל והוא אחראי על ניהול הסיכונים הפיננסיים ועל ניהול הנכסים וההתחייבויות. לאחרונה מונה בקר סיכונים בבנק. בבנק דיסקונט למשכנתאות טרם אושרה טיטוט מסמך מדיניות עצמאי בתחום סיכוני השוק. עם זאת, הוגדרו נהלים, הקובעים את המגבלות לסיכוני השוק, ברמת כלל הבנק.

האופי וההיקף של מערכות הדיווח ומדידת הסיכון

מדידת החשיפה לסיכוני שוק ונזילות, לרבות חישוב אומדני הסיכון השונים, מבוצעת בבנק בתדירות שבועית, באמצעות מערכת Riskpro. המערכת משמשת כבסיס לנתונים פיננסיים, בו מרוכז המידע הפיננסי הנדרש לניהול סיכונים, המתייחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מדדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית), מידת התנודתיות שלהם והמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן מודלים מימוניים והתנהגותיים.

באמצעות המערכת מחושבים אומדני הסיכון וסימולציות על כלל הפעילות ברמת הבנק והקבוצה, על פעילויות/תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים ונמדדות חשיפות הריבית (יצוין כי המערכת משמשת גם במדידת השווי ההוגן לצרכי הדיווח החשבונאי).

מערכת זו משמשת גם את בנק מרכנתיל דיסקונט, לחישוב החשיפות לסיכוני השוק והנזילות שלו.

אי די בי ניו יורק. מדידת החשיפה לסיכוני שוק ונזילות מבוצעת באמצעות מערכת ניהול סיכונים עצמאית שהוטמעה בשנה האחרונה בבנק. מערכת זו מספקת חישוב של אומדני הסיכון בתדירות חודשית. בנוסף, אי די בי ניו יורק מקבל ייעוץ משני יועצים חיצוניים, אשר עורכים את מבחני הקיצון שתוצאותיהם משמשות כ-Benchmark לתוצאות המודל הפנימי של אי די בי ניו יורק.

בדמ"ש. מודד ומדווה על רמות החשיפה לשיעורי ריבית באמצעות מיקור חוץ. בדמ"ש מצוי בתהליך של הערכות לקראת שימוש במערכת ניהול הסיכונים המשמשת את הבנק.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון

מדיניות גידור סיכוני השוק. מדיניות הבנק וחברות הבת הבנקאיות בנושא ניהול סיכוני שוק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק, במסגרת מגבלות כמותיות שנקבעו על חשיפות אלה תוך הגדרה של אופן הפעילות והגנה עליה.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים);
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ולקוחות גדולים);
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים ולקוחות גדולים.

ניהול ומדידת סיכוני שוק

בהוראה בנושא ניהול סיכונים, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת זו הוטלה על הדירקטוריון החובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה ואף הועמקה מעורבותו בתחום. בן היתר, מתקיים דיון במסמך החשיפות המרכז את מכלול סיכוני השוק להם חשופה הקבוצה. בהוראה זו נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי.

(1) חשיפת בסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הנלוות על החשיפה בבסיס. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזר הצמוד למדד המחירים ובמגזר מטבע חוץ (לרבות בשקלים צמודים למטבע חוץ).

להלן תמצית מאזני ההצמדה, נטו⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2009				
	פריטים	מטבע חוץ	צמוד	מטבע
	שאינם	כולל צמוד	למדד	ישראלי
סך הכל	כספיים	מטח ⁽²⁾	המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים	187,817	6,382	28,323	86,825
התחייבויות	177,525	597	23,286	80,726
הפרש	10,292	5,785	5,037	6,099
מכשירים נגזרים	-	-	(4,773)	(89)
אופציות	-	2	146	(164)
סך הכל	10,292	5,787	410	5,846

ליום 31 בדצמבר 2008				
	פריטים	מטבע חוץ	צמוד	מטבע
	שאינם	כולל צמוד	למדד	ישראלי
סך הכל	כספיים	מטח ⁽²⁾	המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים	181,831	6,582	27,061	*76,007
התחייבויות	172,808	108	20,871	*76,753
הפרש	9,023	6,474	6,190	(746)
מכשירים נגזרים	-	-	(5,423)	3,859
אופציות	-	-	264	194
סך הכל	9,023	6,474	1,031	3,307

* סווג מחדש.

הערות:

(1) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים את הפוזיציות החשבונאיות, השונות מהפוזיציות הכלכליות במגזרי ההצמדה השונים, שעל בסיסן מבוצע ניהול החשיפות היומיומי בפועל (ר' להלן).

(2) חשיפת הבסיס מחושבת בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, כמוצג בביאור 17 לדוחות הכספיים. לצורך הניהול השוטף מבוצעים שינויים מסוימים, אשר מביאים בחשבון את הגישה הכלכלית של הבנק לסיכוני בסיס. החשיפה למטבעות החוץ השונים מותרת במגבלות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

החשיפה לסיכוני בסיס נמדדת ומנוהלת כאחוז מההון הפנוי הכלכלי של הבנק. ההון הפנוי הכלכלי של הבנק מוגדר כהון העצמי, בניכוי הנכסים הקבועים ובתוספת השקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות מפקדונות במטבע חוץ ובתוספת ההתאמות הנדרשות לצורך ההצגה הכלכלית של החשיפה לסיכוני בסיס.

תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי הכלכלי במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטיים.

להלן התפלגות השקעת ההון הפנוי הכלכלי בפועל בקבוצה, בהשוואה למגבלות (הנתונים מוצגים ביחס להון הפנוי הכלכלי):

2008				2009					
טווח החשיפה				טווח החשיפה					
ממוצע	עד	מ-	סוף שנה	ממוצע	עד	מ-	סוף שנה	מגבלה	מגזר
85%	94%	70%	94%	99%	110%	88%	104%	היתרה	לא צמוד
15%	30%	6%	6%	1%	11%	(10%)	(7%)	80%-(40%)	צמוד מדד
-	-	(1%)	-	1%	4%	(2%)	3%	(25%)-25%	מט"ח

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2009, החליט הדירקטוריון לצמצם את המגבלה של הבנק לחשיפת הבסיס במגזר המט"ח ובמגזר הצמוד למדד.

במהלך שנת 2009 לא נרשמו חריגות מהמגבלות.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין. רגישות ההון לשינויים בשערי חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009.

רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין				
במיליוני שקלים חדשים				
מגזר	10%	5%	-5%	-10%
דולר	(47)	(30)	37	71
יורו	(15)	(7)	4	3
ליש"ט	15	8	(8)	(15)
פר"ש	(9)	(5)	5	9
יין	6	3	(3)	(6)

הערה: השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי של הקבוצה (במונחי ערך נוכחי) כתוצאה מהתרחיש.

השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי ההון של הקבוצה במטבעות השונים, בהינתן התרחיש שנקבע על ידי המפקח על הבנקים.

(2) החשיפה לסיכון ריבית

א. כללי

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשוקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

ב. ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

כללי. בחודש יוני 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראה חדשה בדבר "גילוי על חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית". ההוראה משנה את מתכונת הגילוי שהיתה נהוגה בנושא זה, לפיה הוצגו הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעורי הריבית, על פי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים בגינם, כשהם מהווים על פי שיעור הריבית המנכה אותם לערכם המאזני.

דיווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית על פי ההוראות החדשות נכלל על ידי הבנק החל מהדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2009. בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעורי הריבית, על פי שוויים ההוגן, ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה. **שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.** לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו

הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהוונים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן השווי הוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אנב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס. עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בפרק זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי הוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי הוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

מכשירים פיננסיים מורכבים הינם מכשירי חוב, אשר משובצים בהם רכיבים נגזרים שלא הופרדו מהם. במידע על שווי הוגן, לא נדרש הבנק לסווג מכשירים פיננסיים כמכשירים פיננסיים מורכבים, כיון שבהתאם להנחיות בנק ישראל, החשיפה לריבית של מכשירים אלה כללה את הפריסה של עסקאות אלה על פי מועדי הפרעון, תוך הפרדת מרכיב האופציה ממכשירים אלה. להלן פרוט המכשירים הפיננסיים המורכבים, אשר בגילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי ריבית טופלה האופציה שהופרדה והמכשיר המארח כמכשירים העומדים בפני עצמם (ההשפעה על הדוחות אינה מהותית): פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה לקבלת ריבית משתנה, תוכניות חסכון צמודות למדד וצמודות למטבע חוץ עם אופציה לשינוי בסיס הצמדה ואופציה להבטחת קרן הפקדה שקלית, פקדונות והלוואות צמודים למדד וצמודים למטבע חוץ עם אופציה להבטחת קרן שקלית.

לפרטים נוספים בדבר השיטות וההנחות העיקריות ששימשו באומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ר' ביאור 21 לדוחות הכספיים.

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית)

31 בדצמבר 2009						
		מטבע חוץ**			מטבע ישראלי	
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים						
180,036	4,913	8,756	51,246	29,611	85,510	נכסים פיננסיים*
99,735	8,672	10,184	31,365	521	48,993	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***
(175,336)	(4,115)	(11,485)	(56,672)	(24,123)	(78,941)	התחייבויות פיננסיות*
(100,232)	(9,420)	(7,531)	(28,541)	(5,920)	(48,820)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***
4,203	50	(76)	(2,602)	89	6,742	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

הערות לטבלה ראה בעמוד הבא.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

31 בדצמבר 2009									
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת השינויים בשיעורי הריבית****									
שינוי בשווי הוגן			מטבע חוץ**				מטבע ישראלי		
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	השפעות מקזזות	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	השינוי בשיעורי הריבית
במיליוני שקלים חדשים									
									גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
(1%)	(41)	4,162	-	46	(70)	(2,658)	159	6,685	
									גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
-	6	4,209	-	49	(89)	(2,637)	103	6,783	
									קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד
(5%)	(201)	4,002	-	53	(117)	(2,891)	36	6,921	

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
 ** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 *** סכומים לקבל (לשלם) כגון מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 21 בדוח הכספי.
 **** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים (בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה).

ג. נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית. הנתונים שהוצגו בסעיף ב' לעיל, חושבו על בסיס השווי ההוגן, כנדרש על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאמה לחישוב של תוספת ד' בסקירת ההנהלה להלן.
 הניהול השוטף של חשיפת הריבית נערך על כלל פעילות הבנק ומובאים בו בחשבון נתונים נוספים המייצגים את הגישה הכלכלית של הבנק לניהול חשיפת השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים בריבית. בפרט נלקחים בחשבון:
 - חשיפות עתידיות שונות שאינן עונות על התנאים להכללתן בגישות חישוב חשבונאיות;
 - מחירים המייצגים את העלות האלטרנטיבית שרואה הבנק בהתאם לשינויים במחירי השוק (ולא ביחס לשינויים בסיכון האשראי של התזרימים);
 - יתרות בעלות השפעה כלכלית השונה מהשפעתן החשבונאיות (כגון תיקונים בגין חסוי המס על ההשקעה בחברות בנות בחו"ל).
 נתונים נוספים אלה מביאים לאומדן שווי כלכלי ולאומדני חשיפה לשינויים בריבית, השונים מהאומדנים המקבילים שנגזרים מהנתונים החשבונאיים.

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעורי הריבית על השווי הכלכלי של הקבוצה:

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009				
סך-הכל	סך-הכל	מט"ח אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	השינוי בשיעורי הריבית
במיליוני שקלים חדשים						
31	(40)	2	(41)	57	(58)	עליה של 100BP בשיעורי הריבית
(136)	(227)	(4)	(228)	(66)	71	ירידה של 100BP בשיעורי הריבית

המגבלות שקבעו הדיקטוריון לגבי החשיפה לסיכונים ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבטאות במונחי הפגיעה המקסימלית בהון הכלכלי כתוצאה מתזוזה מקבילה של עקום התשואה ב-1% בכל אחד מהמגזרים.
 המגבלה שנקבעה היא בשיעור של 9% מההון העצמי על החשיפה הקבוצתית לשינוי של 1% בעקומי הריבית, בנוסף למגבלות שקבעו חברות הבת הבנקאיות. בשנת 2009 הבנק והקבוצה עמדו במגבלות החשיפה שנקבעו.
 בנוסף לתרחיש של תזוזה מקבילה בעקומי הריבית, הבנק בוחן גם את החשיפה לשינויים לא מקביליים בעקומי הריבית השונים.

בחודש יולי 2009 אישר הדירקטוריון מגבלות נוספות במונחים של שינוי בשיפוע העקום. מדידת הסיכון בבנק נעשית בתדירות שבועית. תוצאות המדידה מדווחות מדי שבוע בפורום הפיננסי, ומדי חודש בוועדה לניהול נכסים והתחייבויות. בחברות הבת הבנקאיות מבוצעת מדידה במתודולוגיה דומה ובתדירות חודשית לפחות. החשיפה לסיכונים ריבית מנוהלת בכל אחת מהחברות בנפרד, באמצעות הוועדות שהוסמכו לכך.

ד. אופיו של סיכון הריבית בתיק הבנקאי

התיק הבנקאי כולל את מרבית סיכונים הריבית של הקבוצה וכולה בו פעילות הבנק במתן אשראים, ברכישת ניירות ערך ובגיוס פקדונות וכתבי התחייבות. פעילות זו מושפעת משיקולים אסטרטגיים וראייה ארוכת טווח של תיאבון הבנק לסיכון ריבית. התיק הבנקאי של הקבוצה בארץ מוכוון ללקיחת חשיפות לסיכונים ריבית שקלית ומדידת ואילו התיק הבנקאי של החברות הבנות בחו"ל מכיל חשיפות לסיכונים ריבית מט"ח (בעיקר ריבית דולרית) לרבות סיכון פירעון מוקדם של נכסי הבנק והתחייבויותיו. להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעור הריבית על התיק הבנקאי:

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעור הריבית על התיק הבנקאי:

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009				
סך-הכל	סך-הכל	מט"ח אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	השינוי בשיעורי הריבית
במיליוני שקלים חדשים						
49	(63)	(7)	(36)	31	(51)	עליה של 100BP בשיעורי הריבית
(153)	(205)	5	(233)	(40)	63	ירידה של 100BP בשיעורי הריבית

בעשר השנים האחרונות לא ארע שינוי שבועי מצטבר, אשר לו היה מתרחש בתקופת הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו, ובכלל זה שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) ומשך החיים הממוצע (מח"מ), בהתאם למגזרי ההצמדה השונים (במיליוני ש"ח), כולל הנחות לגבי פרעונות מוקדמים:

ליום 31 בדצמבר 2008			ליום 31 בדצמבר 2009*			
מטבע חוץ ושקלים צמודים	מטבע ישראלי	מטבע חוץ ושקלים צמודים	מטבע ישראלי	מטבע חוץ ושקלים צמודים	מטבע ישראלי	
לא צמוד	צמוד מדד	לא צמוד	צמוד מדד	לא צמוד	צמוד מדד	
72,181	27,061	72,016	115,136	30,132	134,503	סך-כל הנכסים
75,076	20,871	72,762	117,764	30,043	127,761	סך-כל התחייבויות
משך חיים ממוצע (מח"מ) (בשנים):						
0.57	4.63	0.64	0.86	3.69	0.99	נכסים
0.85	4.09	0.50	0.73	3.83	0.74	התחייבויות
(0.28)	0.54	0.14	0.13	(0.14)	0.25	פער המח"מ
2.77	0.61	1.46	2.50	0.59	3.04	הפרש שת"פ

* הנתונים בשנת 2009 כוללים, לראשונה, את השפעתם של מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים.

(3) הערך הנתון לסיכון VAR (VALUE AT RISK)

כללי. הבנק מנהל את החשיפה לסיכונים באמצעים שונים, כמפורט לעיל, וכן על ידי מודל סטטיסטי - מודל ה-VaR. מודל זה תואם את הוראות המפקח על הבנקים בעניין ניהול הסיכונים. ה-VaR מהווה אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכונים שוק. ניתוח של תוצאותיו ובחינת השתנותו על פני הזמן מאפשרים להנהלה לקבל מידע על רמת סיכון השוק הגלומה בכלל פעילויותיו של הבנק. ה-VaR אומד את הנזק המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכונים השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית מוגדרת. נזק זה מתבטא בשחיקה בערך הבנק (במונחי שווי הוגן).

הבנק נדרש לנהל את החשיפה לסיכונים שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, שמאפשרת מדידה שוטפת של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים שוק באמצעות אומדן VaR.

אופי והיקף מערכות הדיווח ומדידת הסיכון. חישוב ה-VaR (ברמת הבנק) מבוצע באמצעות מערכת Riskpro. המערכת משמשת כבסיס נתונים פיננסיים בו מרוכז המידע הפיננסי הנדרש לניהול סיכונים והמתייחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מודדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית) מידת התנודתיות שלהם והמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן מודלים מימוניים והתנהגותיים.

באמצעות המערכת מחושב VaR על כל הפעילות ברמת הבנק ועל פעילויות/תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים וסימולציות ונמדדות חשיפות הריבית.

ה-VaR מחושב על פי מודל פרמטרי המבוסס על התנהגות היסטורית של גורמי הסיכון השונים של השוק בתקופה הקודמת לחישוב (שנה) ובהנחה שהשינויים בפרמטרים מתפלגים נורמלית. החישוב על כל הפעילות ברמת הבנק מבוצע בתדירות שבועית ועל פעילות המסחר בתדירות יומית. הדירקטוריון קבע מגבלה לפיה ה-VaR של הקבוצה (בשיטה פרמטרית, לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) לא יעלה על 4% מההון העצמי. ה-VaR ברמת הקבוצה מחושב בתדירות חודשית.

להלן נתונים בדבר אומדן סכום ה-VaR של קבוצת דיסקונט:

שנת 2008		שנת 2009		
בסוף שנה	מינימום	מקסימום	ממוצע	בסוף שנה ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
239	144	223	191	144
אומדן סכום ה-VaR (במיליוני ש"ח, הקבוצה)				

(1) אומדן ה-VaR בשנת 2009 כולל התייחסות לסיכון מניות בגין מניות מסוימות המוצגות בתיק ניירות הערך של הבנק, ששמשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסויים. להערכת הבנק, התוספת בגין רכיב זה לאומדן ה-VaR ליום 31 בדצמבר 2008, אינה מהותית.

משקלו של ה-VaR ביחס להון העצמי ביום 31 בדצמבר 2009 עומד על 1.4%, לעומת 2.7% בסוף שנת 2008.

הירידה החדה באומדן ה-VaR הקבוצתי מוסברת בעיקר בירידה בחשיפות הריבית של שלוחות חו"ל.

Back Testing. בהיות מודל ה-VaR מודל סטטיסטי, עולה הצורך לבחון את טיב החיזוי שהוא מספק. מקובל לבחון את איכות החיזוי של המודל על-ידי מדידה בדיעבד (Back Testing). בבחינה זו מחושב השינוי בפועל של השווי הכלכלי של הבנק. תקפותו של המודל נבחנת על פי מספר הפעמים בהן אירעו חריגות של ההפסד מאומדן ה-VaR. הבחינות שבוצעו עד כה מאששות את תקפות המודל. בדיקת ה-Back Testing הצביעה על שתי חריגות (בהיקף של 17 ו-21 מיליון ש"ח) במהלך השנתיים האחרונות, עובדה התומכת בתקפות המודל.

מגבלות מודל ה-VaR. כאמור, ה-VaR הוא כלי סטטיסטי המבסס את אומדן הערך הנתון בסיכון על התנהגות השווקים בעבר ועל הנחות לגבי התנהגות התזרימים השונים בעתיד. מגבלות המודל נעוצות בנקודות הבאות:

- המודל מניח כי השינויים בגורמי הסיכון מתפלגים נורמלית. הנחה זו נדרשת אמנם לצורך קירוב, אבל אינה משקפת בהכרח את התנהגות השווקים;
- חישוב ה-VaR לתקופת אחזקה של 10 ימים מניח כי הפוזיציות ניתנות למימוש או סגירה תוך 10 ימים. בתנאי שוק מסוימים, יתכן שהדבר לא יהיה אפשרי, וההפסד יהיה גדול יותר;
- השימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלם מהפסדים שעלולים להתממש מעבר לרמת מובהקות זו (זנב ההתפלגות);

- השימוש בנתונים היסטוריים עשוי שלא לכלול במדגם אירועים קיצוניים. מסיבות אלה זו ה-VaR אינו אומד הפסד שיכול להיגרם במצבים אלו ואין להתייחס לתוצאותיו כאל חסם ממשי להפסד אשר עלול להיגרם לבנק בתרחישים קיצוניים. המענה יכול להינתן על ידי בחינה של ההפסד הפוטנציאלי בתרחיש קיצון (כמפורט להלן).

(4) ניתוח הפסדים בתרחישי קיצון (STRESS TESTS)

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים הנובעים מאירועים קיצוניים. אירועים אלה עשויים להיות קשורים למשבר כללי (כגון: מלחמה, זעזוע פוליטי, אסון טבע וכיו"ב) או לזעזוע בשווקים הפיננסיים, ולהתבטא בשינויים מהותיים בריביות, שערי חליפין, או בתנדטיות גדולה במיוחד של גורמים אלה, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. אחת ממטרותיו של תהליך ניהול הסיכונים היא להגן על הבנק מפני הפסד קיצוני שעלול לבוא מזעזועים מעין אלה. על אף שה-VaR הינו אמצעי המדידה המתאים ביותר לאמידת החשיפה הכוללת לסיכוני השוק, אין הוא מספק מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק חריגים ומעבר לרמת המובהקות שנקבעה. מבחני קיצון (Stress tests) מאפשרים לבחון את השפעתם האפשרית של אירועים קיצוניים מעין אלה, ובכך הם מהווים נדבך משלים לבחינת החשיפה לסיכוני שוק שנעשית על פי מודל ה-VaR.

בבנק פועל פורום Stress tests שבו נבחנים, לפחות אחת רבעון, תרחישי קיצון. יו"ר הפורום היא מנהלת סיכוני שוק ומילות ומשתתפים בו הכלכלן הראשי, נציגי מחלקות ה-ALM, ניהול סיכונים וחדר עסקות. בישיבות הפורום נסקרות תוצאות התרחישים שהוגדרו ונבחנת מידת השפעתם על תיק הבנק. כן נקבעים בו, במידת הצורך, תרחישי קיצון נוספים אותם ראוי לבחון.

בחודש ספטמבר 2008, בעקבות השינויים בשווקים, נוספו תרחישי קיצון חדשים.

הבנק וחברות הבת העיקריות בוחנים כ-15 תרחישי קיצון הכוללים שינויים בעקומי הריבית (מקביליים ולא מקביליים), שינויים בשערי החליפין ובמדד ושינויים בשווי ההשקעות באיגרות החוב הקונצרניות.

להלן פרטים בדבר תרחישי הקיצון העיקריים המופעלים בבנק:

- תרחישי השינויים הקיצוניים בנתוני השוק החל משנת 2000;
- תרחישי השינויים שחלו בשווקים במהלך משבר אוקטובר 1998;
- תרחיש החרפה במצב הבטחוני בארץ;
- תרחיש משבר פיננסי בארה"ב (תרחיש תיאורטי שנבחן לאור המשבר שהתרחש בשנים 2007-2008, כאשר התרחיש התיאורטי חמור ממנו בפרמטרים מסויימים);
- תרחיש עלית מחירים עולמית;
- תרחיש משבר בשווקים המתעוררים;
- תרחיש אירוע קיצון הכולל הנחות מחמירות של שינויים בריביות.

המגבלה על הפגיעה המקסימלית בשווי הכלכלי של ההון העצמי של הבנק בתרחישי קיצון נקבעה כך שלא תעלה על 12.5% מההון העצמי.

במהלך שנת 2009 עמד הבנק במגבלה זו.

הפורום קובע תרחישי קיצון גם עבור החברות הבנות הבנקאיות ובוחן את השפעות תרחישי הקיצון על פעילותן.

(5) מודל ה-NII (NET INTEREST INCOME) וה-EAR (EARNING AT RISK)

בנוסף לבחינת רגישות השווי הכלכלי של ההון העצמי, הבנק בוחן את השפעה של שינויים מוגדרים בריבית על ההכנסות מריבית. בחינה זו מבוצעת באמצעות סימולציה דינאמית על הכנסות הריבית נטו לשנה הקרובה, כדי לבחון את השפעתן של אסטרטגיות שונות בניהול הנכסים וההתחייבויות על הכנסותיו העתידיות של הבנק מריבית.

מדד ה-EaR מודד את רגישותן של ההכנסות מריבית לשינויים בתשואות השוק.

ציון כי מודל זה אינו משמש לניהול חשיפות הריבית של הבנק, אך משמש כמודל לניהול חשיפות הריבית באי די בי ניו יורק ובבנק מרכזתיל דיסקונט.

(6) הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני השוק והנזילות

מודל פריסת יתרות העו"ש הזכותיות. לצורך החשיפה לסיכוני ריבית הבנק מניח כי שיעור משמעותי של יתרות העו"ש הזכותיות אינו צפוי לפרעון מיידי ונפרס לתקופות של שנה עד שבע שנים. זאת בהתאם להנחות התנהגותיות אשר מתעדכנות מעת לעת.

מודלים לכימות סיכון פירעון מוקדם Prepayment risk של נכסים. הקבוצה מפעילה מספר מודלים לחיזוי פרעונות מוקדמים בתיק נכסיה. הבנק מנהל גם את סיכון הפרעון המוקדם של הלוואות המשכנתא הניתנות באמצעות בנק דיסקונט למשכנתאות, במסגרת "מתווה דיסקונט". המודל המופעל על ידי הבנק מבוסס על נתונים היסטוריים של פירעונות מוקדמים, בדומה למודל המופעל בבנק דיסקונט למשכנתאות.

חב' הבת IDBNY עושה שימוש במודלים מקובלים בארה"ב לחיזוי שיעורי הפרעון המוקדם בתיק הנכסים מגובי המשכנתאות המוחזק על ידה.

(7) הגישה הסטנדרטית להקצאת הון לסיכוני שוק

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341.

הקצאת ההון לסיכוני שוק נעשית כלהלן:

- סיכון ריבית ומניות - הקצאה בגין התיקים המנוהלים בבנק למטרות מסחר, ובכלל זה כלל פעילות חדר עסקות. חישוב סיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון";
- סיכון שער חליפין ואינפלציה - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק;
- סיכון אופציות - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק, לרבות אופציות גלומות. החישוב נערך בהתאם לשיטת "דלתא פלוס".

להלן פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית:

הקצאת הון ליום			
31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009	
כללי באזל I	כללי באזל II	כללי באזל I	כללי באזל II
במיליוני שקלים חדשים			
73	69*	102	69*
39	70*	122	70*
-	-	-	-
13	17	16	17
125	156	240	156
47	64	66	64
172	220	306	220
1,916	2,752	3,401	2,752

* כולל סיכון ספציפי בסך של 0.3 מיליון ש"ח.

ההקצאה לסיכוני שוק במונחי נכסי סיכון מהווה כ-2.6% מסך נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2009, לעומת כ-1.4% ליום 31 בדצמבר 2008.

העליה בהקצאת ההון לסיכוני שוק, במונחי באזל I, נבעה מהעובדה שהחישוב בשנת 2009 נערך, לראשונה, על בסיס השווי ההוגן. הקצאת ההון במונחי באזל II נמוכה יותר מזו שבמונחי באזל I, בעיקר בשל ההתייחסות לחשיפת המדדיות והשקליות, במסגרת באזל II, כאל מגדר משותף.

(8) ניהול פוזיציות מסחר

הבנק מבחין בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. הפוזיציות למסחר הינן תוצאה של פעילות הבנק כ"עושה שוק" ושל ניהול דינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנדלים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נפרדת לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילות המסחר נקבעו על ידי הדירקטוריון במונחים של היקף הפעילות, של הרגישות לגורמי סיכון, ושל ההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון ובמונחים של הערך בסיכון (VaR). כמו כן נקבעו גורמי הניהול והבקרה בפעילויות אלה.

פעילות המסחר מבוצעת תוך מדידה יומית של העמידה במגבלות על ידי הגורם המנהל את התיק ובקרה יומית על ידי גורם בקרה, של העמידה במגבלות ושל הרווחיות.

לצורך הגדרת ההון הפיקוחי וחישובי הקצאת ההון לסיכונים שוק בנדבך הראשון הוגדרו הפוזיציות אשר יכללו בתיק למסחר. פוזיציות אלו עונות על הדרישות בהוראת באול 2 וכוללת מכשירים פיננסיים המוחזקים עם כוונת מסחר וכן מכשירים שמטרתם לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר. הבנק הגדיר כי התיק יכלול את פעילויות חד"ע וכן פעילות מסוימת בתיקי אג"ח. בחברות הבת היקפי התיק למסחר הם לא מהותיים.

(9) סיכונים אופציות

סיכונים אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של אופציות, לרבות סטיות התקן. דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נפח כולל והן במונחי הפסד מקסימלי בתרחישי קיצון ובתרחישי מתון. התרחישים מתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין או בממד ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (Greeks).

גם הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות העיקריות קבעו מגבלות על הפעילות באופציות. בשנת 2009 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

(10) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

דירקטוריון הבנק קבע את אופן הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, היקפי הפעילות המקסימליים ומגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו). בשנת 2009 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון, פרט לחריגה אחת, ממגבלה תפעולית שנקבעה לנפח הנומינלי של אופציות מט"ח. היקף הפעילות לכל מכשיר פיננסי נגזר נקבע בנוסף למגבלות אחרות וזאת, בין היתר, על מנת לתחום את הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות זו, ולכן היקף הפעילות במכשיר מסוים אינו מייצג בהכרח את רמת הסיכון הגלומה בו.

עסקאות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעות בחלקן עם תאגידים בנקאיים או חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת בטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בבטחונות בהתאם לנוהלי הבנק.

עסקאות אלו מבוצעות הן עבור לקוחות הבנק והן עבור הבנק עצמו, גם למטרות גידור סיכונים וגם למטרות אחרות. חדר עסקות מבצע פעולות מסחר עם לקוחות וכן פעולות לגידור סיכונים במסגרת ניהול סיכונים השוק. בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, נקבעו לחדר העסקות מגבלות פנימיות בתחום פעילות זה.

הבנק פעיל במגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים בשקלים ובמט"ח, ומשמש "עושה שוק" בחלקם, ובכלל זה באופציות רגילות ובאופציות "אקזוטיות" מסוגים מסויימים. חלק ניכר מהעסקאות מבוצעות "מעבר לדלפק" (OTC) לפי צרכי הלקוחות וצרכי הבנק. קביעת המחירים לעסקאות אלו מבוצעת על בסיס תשואות ומחירי נכסי הבסיס, בהתבסס על מודלים מקובלים לתמחור ובהתחשב בתנאי התחרות בענף.

החשיפה הנוצרת כתוצאה מפעילות זו, הן בבסיס והן בריבית, נכללת במסגרת מגבלות הדירקטוריון לחשיפות הבסיס, הריבית והאופציות וכן במסגרת המגבלה על החשיפה המצרפית של כלל לקוחות הבנק למטבעות מסויימים ומגבלה תפעולית על מספר העסקות מסוגים

מסויימים בכל רגע נתון. החשיפה נמדדת ומבוקרת באופן שוטף על ידי ה-Middle Office. בשנת 2009 לא נרשמו חריגות ממגבלות אלו.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים		
1,460*	1,378	נגזרים מגדרים
91,998	84,663	נגזרים ALM
43,009*	66,517	נגזרים אחרים
6,134	4,630	נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספיט

* סווג מחדש.

היבטים חשובנאים. המדיניות החשבונאית לגבי מדידת ערכם של המכשירים הפיננסיים הנגזרים והתוצאות הנובעות מהם, סוגי העסקאות והמכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מפורטת בביאורים 1 ו-20 לדוחות הכספיים. על פי הנחיות המפקח על הבנקים כאמור, הוגדרו רוב העסקאות שמבצע הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת ניהול סיכונים השוק הנובעים מנכסי הבסיס הפיננסיים שלו (ALM) כ"עסקאות אחרות" ולא "עסקאות גידור", מאחר שלפי הנחיות אלו נדרשים קריטריונים מחמירים על מנת שעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים יוכרו כ"עסקאות גידור".

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכונים שוק כאמור כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שהוגדרו כ"עסקאות אחרות" מחושבות, בהעדר שוק, לפי ה"שווי ההוגן". לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות אחרות". השפעת האמור לעיל בבנק הייתה הקטנת הרווח מפעולות מימון בסך של 188 מיליון ש"ח בשנת 2009, בהשוואה להקטנת הרווח מפעולות מימון בסך של 15 מיליון ש"ח בשנת 2008.

הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 23 לדוחות הכספיים.

פעילות בשוק המעו"ף. הבנק פועל בשוק המעו"ף על מודד המניות עבור לקוחותיו בלבד, תוך שמירת בטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך. באופציות על שערי החליפין של הדולר, פועל הבנק בשוק המעו"ף הן עבור לקוחות והן עבור עצמו. ללקוחות נבחרים מאפשר הבנק לפעול באשראי בשוק המעו"ף תוך מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק מול הבטחונות.

ניהול ומדידת סיכון הנזילות

נזילות מוגדרת כיכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו במצב עסקים רגיל - לממן גידול בנכסים או לפרוע התחייבויות, מבלי להיקלע לקשיים ומבלי שייגרם לו הפסד.

כיוון שמדובר במצב של אי-וודאות, שבו סיכון הנזילות קיים תמיד, הבנק קבע לעצמו את החשיפה המקסימלית לסיכון נזילות שהוא מוכן ליטול. המדידה השוטפת של החשיפה לסיכונים נזילות מיועדת לספק למקבלי ההחלטות אינדיקטורים המתריעים על התגברות סיכון זה, וזאת תוך הותרת פרק זמן שיאפשר להם לנקוט בצעדים לטיפול בסיכון ומבלי שייגרמו הפסדים מהותיים.

ניהול סיכונים הנזילות. הבנק מנהל את סיכונים הנזילות שלו על פי מודל פנימי לאומדן סיכון הנזילות, אשר בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון שונים, הן לגבי התפתחויות בתחום הנכסים ובתחום התחייבויות והן לגבי התפתחויות כלל מערכתיות על נזילותו של הבנק, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342. מודל זה אושר בדירקטוריון ומעודכן מעת לעת.

המודל מבוסס, בין היתר, על העקרונות הבאים:

- הפרדה בין נזילות לטווח קצר לנזילות לטווח ארוך;

- ניהול נפרד של סיכוני הנזילות במגזר השקלי (כולל צמוד מדד וצמוד מט"ח) ובמגזר המט"ח;
 - הבחנה בין מפקידים הנבדלים זה מזה בדפוסי התנהגותם.
 - סיווג הנכסים וההתחייבויות על פי תקופות לפרעון על בסיס כלכלי.
- בתהליך הניהול של סיכון הנזילות מובאים בחשבון, בין היתר, מדיניות הבנק ומגמות בשווקים הפיננסיים, מבנה ופיזור הפקדונות ושיעורי המיחזור שלהם, מוניטין הבנק ודירוגו, היקף תיק ניירות הערך ומידת פיזורו, גודל השוק הרלבנטי ותנודתיות המחירים. מודל סיכון הנזילות של הבנק מביא בחשבון גם את הערכת הבנק באשר למצב הנזילות של חברות הבת, לרבות צרכי הנזילות שלהן בהווה ובעתיד.
- לאחר שבשנת 2008 העמיד הבנק קווי אשראי לחלק מחברות הבת, במסגרת המאמצים לסייע להן בהתמודדותן עם המשבר הפיננסי שפרץ באותה שנה, בוטלו בשנת 2009 קווי האשראי האמורים, נוכח השיפור שחל בסיכון הנזילות במצבי קיצון של חברות הבת האמורות.
- חברות הבת הבנקאיות מנהלות אף הן את סיכון הנזילות שלהן בהתאם לנדרש בהוראות. ברבעון השלישי של שנת 2009 אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות חדש לניהול סיכון הנזילות, בו שודרגה המדיניות הקיימת. זאת, בהמשך למהלך של גיבוש מתודולוגיה חדשה לניהול סיכון הנזילות בבנק, בסיועו של מומחה בינלאומי בעל שם בתחום, אשר כוללת, בין היתר, התאמת המודלים והתרחישים המשמשים בניהול הנזילות למקובל על פי ה-best practice בעולם. המסמך כולל מתודולוגיה חדשה לניהול סיכון הנזילות, מגדיר את אחריותם של הגורמים השונים בתהליך ניהול סיכון הנזילות, מרחיב את המגבלות ומגדיר אינדיקטורים המשמשים לזיהוי מגמות סיכון הנזילות. בנוסף, הוגדרה מחדש תוכנית המגירה לטיפול במצבי משבר.
- בבנק פועל פורום נזילות אשר מתכנס בתדירות שבועית לפחות, דן במצב הנזילות וקובע את הצעדים הספציפיים שיינקטו.
- מגבלות החשיפה לסיכונים נזילות.** המגבלה שקבע המפקח על הבנקים היא שסך מקורות הנזילות, לטווח של חודש, לא יקטנו מהצורך האפשרי בנזילות. דירקטוריון הבנק בחר לנהל את סיכון הנזילות בתרחיש קיצון, הכולל הנחות מחמירות לגבי שיעורי משיכה של פקדונות הציבור, הגבוהות מאלה שנצפו אי פעם בפועל. הבנק מקדם את התאמת מדיניות ניהול סיכונים אשראי למתכונת הנדרשת בהתאם להמלצות באזל II.
- בשנת 2009 לא נרשמו בבנק חריגות מיחס הנזילות הכולל. עם זאת, נרשמו חריגות בודדות מיחס הנזילות במט"ח, אשר נסגרו תוך מספר ימים. ראוי לציין כי יחס הנזילות מנוהל על פי תרחיש קיצון אשר כולל הנחות מחמירות ביחס לשיעורי משיכה של פקדונות הציבור, הגבוהים משמעותית מאלה שנצפו בפועל.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגיות ותהליכים

- במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:
- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
 - השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאליזטית.
- לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישיות בהן משקיע הבנק, ר' "תת מגזר חברות ריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

להלן נתונים לגבי השקעות במניות

31 בדצמבר 2009		
שווי מאזני	שווי הוגן	
במיליוני שקלים חדשים		
השקעות במניות חברות כלולות⁽¹⁾:		
1,683	1,632	מניות סחירות
163	163	מניות שאינן סחירות
1,846	1,795	סה"כ השקעות במניות חברות כלולות
מניות בתיק הזמין למכירה:		
53	53	מניות סחירות
650	650	מניות שאינן סחירות
703	703	סך הכל מניות בתיק הזמין למכירה
2,549	2,498	סה"כ השקעה במניות

הערה:
(1) למידע נוסף ראה ביאור 6 לדוחות הכספיים.

דרישת ההון בגין פוזיציות במניות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2009		
במיליוני שקלים חדשים		
502		בגין השקעות בקרנות הון סיכון, בקרנות השקעה פרטיות ובקרן של קרנות גידור ⁽²⁾
218		בגין השקעה במניות אחרות ⁽³⁾
124		בגין הלוואות בעלים
844		סך נכסי סיכון בגין פוזיציות במניות
1,654		השקעות שנוכו מההון

(1) דרישת ההון חושבה לפי 9% והיא אינה כוללת דרישת הון בגין השקעה במניות בתיק למסחר.
(2) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 150%.
(3) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 100%.

סיכונים תפעוליים

רקע כללי. סיכון תפעולי מוגדר בהוראות בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים.

קבוצת דיסקונט מציעה ללקוחותיה מגוון רחב של שירותים פיננסיים החל ממוצרים בנקאיים כמו פקדונות והלוואות מסחריות, עבור בשירותי מט"ח, שירותי ניירות ערך, יעוץ והפצה של מוצרים פנסיוניים וכלה בניהול תיקים, שירותי חיתום, משכנתאות ועוד. מתוך הכרה כי במגוון כה רחב של שירותים ופעילויות בנקאיות, הניתנים על ידי הבנק וחברות הבת שלו, גלומים סיכונים תפעוליים רבים, פועלים הבנק וחברות הבת, למזער את החשיפה לסיכון התפעולי.

מבנה ארגוני של פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים. במסגרת ההיערכות ליישום הנחיות באזל II, שהחלה בשלהי שנת 2006, נקבע כי כל ראש חטיבה או מערך בבנק יהיה אחראי לניהול הסיכונים התפעוליים שבתחומי אחריותו, כאשר מנהלת הסיכונים הראשית נושאת באחריות העל לניהול סיכון זה בבנק ובקבוצה. בכל החטיבות והמערכים בבנק מונו בקרי סיכונים תפעוליים שתפקידם, בין היתר, לסייע לראש החטיבה או המערך בניהול הסיכון התפעולי, לרבות זיהוי הסיכונים, אמידתם וגיבוש תוכניות להפחתתם. בקרי הסיכונים התפעוליים עומדים בקשר עם אגף ניהול סיכונים, ומדווחים אליו. האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מופקד על גיבוש המדיניות בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים, כמו גם על יישום המדיניות, העמדת כלים ליישומה, גיבוש מתודולוגיה לזיהוי והערכת הסיכונים, לניטורם והפחתתם ומסירת דיווח עליהם לוועדת מנהלי הסיכונים, להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

כן אחראי האגף להטמעת ניהול הסיכונים התפעוליים בקרב יחידות הבנק והקבוצה.

מבנה זה של ניהול הסיכונים מאפשר הפרדה בין נוטלי הסיכונים, בחטיבות ובמערכים השונים, אשר יוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון ומנהלים אותו, לבין הגורמים העוסקים בניהול הבלתי תלוי של הסיכון, לרבות: בגיבוש מדיניות, מתודולוגיות, פיתוח כלים ליישום המתודולוגיות, תהליכי ניתוח ודיווח. במקביל, גופי הבקרה - בקרי הסיכונים, הביקורת הפנימית וקצינת הציות, שומרים על מעמדם כגופים עצמאיים המדווחים להנהלה ו/או לדירקטוריון.

חברות הבת גיבשו מבנה ארגוני התומך בניהול הסיכונים התפעוליים שלהן, ברוח דומה ובשינויים הנדרשים. מבנה ארגוני כאמור, יאפשר ניהול קבוצתי כולל ויעיל של הסיכונים התפעוליים בקבוצה.

מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים. בסוף שנת 2008 עודכנה מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים לאור עקרונות באול II ואושרה על ידי הדירקטוריון.

מטרת מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים הינה, להגדיר ולתקשר דרישות לניהול הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק ולהבטיח את אפקטיביות הניהול, הבקרה והשליטה בסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות הבנק. כמו כן, המדיניות מיועדת להבטיח:

- קיום תהליכי זיהוי הסיכונים, הערכתם, ניטורם השוטף, מזעור החשיפה ובקרה שוטפת בכל יחידות הבנק;
- קיום מבנה ארגוני ותפקודי בבנק אשר תומך בניהול הסיכונים התפעוליים;
- דיווח מלא של אירועי כשל, כולל אירועים מסוג "כמעט ונפגע", וקימונו של תהליך הפקת לקחים יעיל.

בנוסף, המדיניות קובעת כי:

- הנהלת הבנק תבחן, באמצעות האגף לניהול סיכונים, בעקביות ובאופן שוטף, את מהות ועוצמת הסיכונים התפעוליים המשפיעים על הבנק, על מנת להתמודד עם הסיכונים התפעוליים ובניסיון למזער את חשיפת הבנק להתרחשות אירועי כשל. בחינה כזו, תיקח בחשבון שינויים מהותיים בגורמים הבאים: הוראות רגולטוריות ולוונטיות, מצב המשק ורמת החשיפה לסיכונים בענף בארץ ובעולם, מבנה ארגוני ותהליכי עבודה בבנק, מערכות מידע התומכות בתהליכים השונים, תהליכים עסקיים או תפעוליים, כמות הפעילות בבנק (העסקית והתפעולית) שיכולה לשנות את היקף הנזק הפוטנציאלי, כלים טכנולוגיים, לרבות פתיחת המערכות לערוצי הפצה חדשים, יישום אמצעי בקרה, הטמעת מערכות מידע חדשות והשקת מוצרים חדשים;
- הדירקטוריון והנהלה יגבשו עקרונות ליבה בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים, ובכלל זה קביעת סובלנות וספי סיכון, הגדרת מסגרת הסמכויות לנטילת הסיכון, הגדרה ותחזוקה של המבנה הארגוני התומך בניהול הסיכון התפעולי;
- מגבלות החשיפה לסיכונים תפעוליים ברמת הבנק והקבוצה יאפשרו פעילות תפעולית יעילה, אחראית וחסכונית בהוצאות;
- מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לפיתוח מתודולוגיה ומודלים וגיבוש כלי עבודה ושיטות הערכה ואמידה של הסיכון התפעולי בקבוצה, על מנת שניהול הסיכון התפעולי בבנק ובקבוצה יהיה איכותי, אפקטיבי ואקטיבי. בנוסף, מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לדיווח להנהלה ולדירקטוריון;

- בכל חטיבה או מערך, הגורמים נוטלי הסיכונים, מהדרג הניהולי הנמוך ביותר ועד לדרגי הנהלה הבכירה, הינם בעלי הסיכון ואחראים לניהולו השוטף, על ידי זיהוי הסיכון, הערכת רמתו, ניטורו, קביעה וביצוע של תוכניות להפחתת רמת הסיכון השיורי, כמו גם, דיווח לגורמים הממונים עליהם ולאגף לניהול סיכונים;

- האגף לניהול סיכונים יפעל להטמעת ניהול הסיכונים התפעוליים על ידי הגדרת תהליכי עבודה ונהלים מיטביים בתחום;

- אחת לתקופה תתבצע, בכל מוקד סיכון, בחינה ניתוח והערכה עצמית של הסיכונים התפעוליים ועוצמתם (RSA), תוך התייחסות לשינויים שהתרחשו בתהליכים חדשים, פעילויות ומוצרים חדשים. ההערכה תתבצע על פי מתודולוגיה להערכת סיכונים אשר שימשה את הבנק במהלך סקר הסיכונים התפעולים, תוך שימת לב מיוחדת לסביבת הבקרה.

מתודולוגיה להערכת הסיכונים. המתודולוגיה להערכת הסיכונים גובשה ע"י האגף לניהול סיכונים ומשמשת את הבנק ואת חברות הבת, בהערכה העצמית השוטפת שלהם, הן של הסיכונים הקיימים והן של סיכונים חדשים בתהליכי עבודה ובמוצרים חדשים.

כל מנהל מוקד סיכון אחראי לזהות ולהעריך את הסיכונים והבקורות הקיימים בתהליכי העבודה עליהם הוא אחראי. מנהל מוקד הסיכון אחראי לזהות ולעדכן את הפרמטרים השונים הקשורים בהערכת הסיכונים בעקבות שינוי בתהליכי העבודה או שינוי שהשפיע על איכות סביבת הבקרה.

הערכת הסיכונים משקללת את מאפייני התהליך והיקף הנזק שעלול להיווצר, וכן את רמת האפקטיביות של הבקורות הקיימות על סמך

פרמטרים שהוגדרו. השילוב בין הערכת הסיכונים והבקורות הקיימות מאפשר הערכה של רמת הסיכון השיורי במונחים איכותיים. **הקצאת ההון.** הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי נעשית בקבוצת דיסקונט על פי גישת האינדיקטור הבסיסי. בגישה זו מחשבים את הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון התפעולי, על ידי מכפלת ההכנסה הגולמית נטו במקדם של 15%. על פי הנחיות המפקח על הבנקים, תאגידים המשתמשים בגישת האינדיקטור הבסיסי יידרשו לאמץ את הגישה הסטנדרטית לכל המאוחר החל מהדיווח לשנת 2012. בגישה זו מפלחים את ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים המוגדרים בבאזל II, ומקבצים אותם לשלוש קבוצות של מקדמים: ההכנסות מבנקאות קמעונאית יוכפלו במקדם של 12%; ההכנסות מבנקאות מסחרית ועסקית יוכפלו במקדם של 15%; ההכנסות ממימון תאגידים לצורך רכישות ומיזוגים, פעילות חדרי עסקות והכנסות מתיק ההשקעות של התאגיד, יוכפלו במקדם של 18%. הבנק נערך בכדי לעמוד בלוח הזמנים שקבע המפקח.

ניהול שוטף של הסיכונים התפעוליים. הבנק בוחן באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקט באמצעים להפחתת רמת הסיכונים המהותיים. ברבעון הראשון של שנת 2009 השלימו החטיבות השונות את גיבוש התוכניות להפחתת הסיכונים התפעוליים, שזוהו כמהותיים במסגרת הסקר שנערך בשנת 2008. מוקדי הסיכון (היחידות הנסקרות) פועלים ליישום תוכניות ההפחתה ומעדכנים, מידי רבעון, בדבר התקדמות היישום של הבקורות החדשות. סטטוס הביצוע של תוכניות ההפחתה מדווח להנהלה ולדירקטוריון על בסיס רבעוני.

דיווח ותחקור אירועי כשל מהווים חלק אינטגרלי מניהול הסיכונים השוטף, במסגרתו מנהלי מוקדי הסיכון מדווחים ומתחקרים אירועי כשל שארעו, מפיקים לקחים, ומשפרים ומחזקים את הבקורות על התהליכים השונים. ברבעון השלישי של שנת 2009 הסתיים פיילוט על מערכת טכנולוגית חדשה לניהול הסיכונים התפעוליים. הפיילוט התקיים בבנק ובבנק מרכנל דיסקונט. המערכת תאפשר לנהל את הסיכונים התפעוליים ברמה קבוצתית. סקר הסיכונים התפעוליים בחברות הבת, אשר בוצע על פי המתודולוגיה שנובשה בבנק, הושלם אף הוא. חברות הבת נערכו לגיבוש ו/או יישום תוכניות הפחתה של הסיכונים העיקריים והמהותיים שזוהו במסגרת הסקר.

אירועי כשל תפעוליים. הבנק בונה מאגר מידע על מימוש אירועי כשל תפעוליים על סמך דיווחים ממוקדי הסיכון השונים בבנק. הבנק שואף להגיע למאגר מידע רחב ומקיף של אירועי כשל הכולל אירועים שבגינם לא נרשם נזק לבנק או שהם בבחינת "כמעט ונפגע". מאגר זה יאפשר ניתוח גורמי הכשל, טיפול במוקדי הסיכון שזוהו ובניית אינדיקטורים לסיכון שיאפשרו בעתיד לנטר את הסיכונים לפני התממשותם. **הפחתת החשיפה לסיכון התפעולי באמצעות רכישת ביטוח.** האמצעים בהם עושה הבנק שימוש, במטרה להפחית את החשיפה לסיכונים התפעוליים - כוללים, בין היתר, רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית - בגבול אחריות של 100 מיליון דולר של ארה"ב, המגדרת חלק מהסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק.

פוליסת הביטוח של הבנק כוללת מספר פרקים רלוונטים ובהם: (1) פרק הביטוח הבנקאי המתמקד באירועים כגון מעילה באמון של עובדי הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בחצרות הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בהעברה, זיוף המחאות, בטחונות מזוייפים ומזומנים מזוייפים; (2) פרק ביטוח פשעי מחשב המתמקד באירועים כדוגמת הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכות המחשוב של הבנק או של לשכת שירות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות, שינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני; (3) פרק אחריות מקצועית שנועדה לבטח את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה או דרישה לפיצוי בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק; (4) פרק ביטוח כספות אישיות שנועד לבטח את הבנק בגין אובדן או נזק לרכוש לקוחות לרבות מזומנים ותכשיטים המצוי בכספות אישיות בחצרי הבנק בשטח מדינת ישראל.

כמו כן רכש הבנק, במסגרת פוליסת ביטוח שהוצאה לחברות בקבוצת דיסקונט, כסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים, בגבול אחריות של 100 מיליון דולר של ארה"ב.

היקף הכיסוי הביטוחי של הבנק נבחן בעזרת יועץ מקצועי ובלתי תלוי, ותואם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ו-352. במסגרת הנדבך השני של באזל II, לצורך הפחתת הסיכונים והקטנת החשיפה לשכחות אירועי הכשל ו/או לחומרתם, ביטוח יכול לאפשר נאותות הונית טובה יותר.

ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע

תפישת ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע. עקרון היסוד בתפישת ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע הוא שלמנהלי מערכות המידע אחריות כוללת למערכות עליהן הם מופקדים. במספר נושאים, דוגמת היבטי אבטחת מידע, תוחמה האחריות בין הגורמים המנחים מקצועית לבין מנהלי מערכות המידע. על בסיס תפישה זו מבוצע ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע על ידי המנהלים האחראים ישירות לנכסים בסיכון, כאשר שדרת הניהול מבצעת בקרה לתהליך.

זוהו שלוש קבוצות "סיכונים" עיקריים בתחום טכנולוגיית המידע: סיכונים בפרויקטי פיתוח אפליקטיבי ותשתיות מחשוב, סיכונים במערכות היצור ורכיבי תשתית וסיכונים בניהול תהליכים רוחביים. מתודולוגיית ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע חלה על כל סוגי הסיכונים דלעיל, אולם מימושה וכלי הניהול מותאמים לכל סוג בנפרד.

ניהול סיכונים פרויקטים בטכנולוגיית המידע. סיכונים פרויקטים מוגדרים כסיכונים שעלולים למנוע עמידה ביעדי הפרויקט (תכולה, תקציב, לוחות זמנים). סיכונים אלה מנוהלים כחלק אינטגרלי מניהול הפרויקט ובעזרת הכלים לניהול הפיתוח. מנהל הפרויקט אחראי על תהליך ניהול ובקרת הסיכונים, וממנה לכל סיכון משמעותי אחראי להפחתתו. תהליך ניהול הסיכונים כולל:

- זיהוי הסיכונים השונים וסיווגם;
- הערכת הסיכונים ועוצמתם;
- קביעת אסטרטגיית טיפול - גידור, ניטור או קבלה;
- בקרת ביצוע והערכה חוזרת.

ניהול סיכונים מערכות היצור בטכנולוגיית המידע. הסיכונים בפעילות הייצור מנוהלים בגין מערכות תוכנה ורכיבי תשתית המשתתפים בפעילות הייצור השוטפת. סיכונים אלה מוגדרים כסיכונים שעלולים למנוע עמידה ביעדי רמת השרות, לרבות עמידה בדרישות רגולציה שונות. סיכונים אלה מנוהלים בעזרת כלי יעודי שפותח לנושא.

הכלי מאפשר איתור סיכונים והערכת החשיפה בגינם, באמצעות מענה על שאלון מובנה והמלצה על פעילויות הפחתה. הערכת הסיכון של מערכות תוכנה כוללת גם את הסיכונים הנובעים מרכיבי התשתית עליהם היא נסמכת. מעת לעת ובתדירות שלא תעלה על אחת לשנה, מבוצע רענון המענה לשאלון הסיכונים, בכדי לעדכן את הערכת הסיכון והפחתתו, לאור התקדמות ביישום תוכנית ההפחתה. בעתיד יאפשר הכלי שילוב של משימות ההפחתה בתוכנית העבודה והצגת אירועי מימוש.

מנהל הנכס (מערכת התוכנה ו/או רכיב התשתית) מנהל את סיכונים הנכס שבאחריותו ובכלל זה תחזוקת תשובות לשאלון סיכון וניהול תוכנית הפחתה. בנוסף הוגדרו הגורמים המעורבים בניהול הסיכון ובבקרתו.

ניהול סיכונים בתהליכים רוחביים בטכנולוגיית המידע. ניהול הסיכונים בתהליכים רוחביים בטכנולוגיית המידע מבוצע במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים ובעזרת הכלים של הסיכונים התפעוליים, באחריות מנהלי התהליכים. במקרה בו תהליך מסוים משותף למספר גורמים, נקבע מנהל אחראי יחיד לניהול הסיכונים באותו תהליך.

דיווחים להנהלה ולדירקטוריון. מידע על סיכונים מערכות הייצור בטכנולוגיית המידע מדווח להנהלה ולדירקטוריון בדוח חשיפות רבעוני. דיווח ראשון, מצומצם בהיקפו, הועבר בגין הרבעון האחרון של שנת 2009. החל מהדוח לרבעון ראשון של שנת 2010, דוח החשיפות יכלול גם התייחסות פרטנית לסיכונים מערכות הייצור בטכנולוגיית המידע וסטטוס פעולות הפחתה.

דיווח על אירועים חריגים נמסר באופן שוטף להנהלה ולדירקטוריון. מידע להנהלה ולדירקטוריון (ועדת מיחשוב) בדבר סיכונים פרויקטים מדווח מעת לעת על ידי מנהל המיחשוב להנהלה ולוועדת מיחשוב של הדירקטוריון במסגרת דיונים פרטניים על הפרויקטים.

סיכונים סביבתיים

ביום 11 ביוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים וניהולם. במכתב מפורטים היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומודגש בו הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני.

סיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון נזילות). סיכון סביבתי לתאגיד הבנקאי יכול לנבוע מירידה בערך בטחונות בעת שימומשו. כמו כן, הסיכון עשוי להתממש באופן עקיף, כתוצאה

מהרעה במצבו הפיננסי של חייב בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. אפשרי גם סיכון מוניטין, כתוצאה מהאפשרות שייחוס לתאגיד הבנקאי קשר לגורם למפגע סביבתי.

כן מובהר במכתב כי זיהוי הסיכונים הסביבתיים והערכתם מהווים חלק מתהליך נאות של זיהוי והערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי ולפיכך, התאגידים הבנקאיים נדרשים לפעול להטמעת ניהול הסיכונים הסביבתיים במכלול הסיכונים המנוהלים על ידם, לרבות באמצעות הטמעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ובאמצעות שילוב הערכת הסיכון הסביבתי בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד ללקוחות.

הדירקטוריונים של התאגידים הבנקאיים נדרשו לאשר, עד ליום 30 ביוני 2010, קריטריונים ולוחות זמנים ליישום הדרישות. בחודש דצמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות אשראי לשנת 2010, אשר כוללת התייחסות לסיכונים סביבתיים בהיבט של סיכון אשראי (המלצות להתייחסות בנוגע לשאר היבטי הסיכון יוגשו לאישור הדירקטוריון במהלך שנת 2010 במסגרת מסמכי מדיניות ו/או ניהול סיכונים של הסיכונים הרלבנטיים). במדיניות האמורה יושמו הוראות המפקח בעניין זה, ומטרתה לנהל את חשיפת הבנק לסיכונים הסביבתיים ולמצמם אותם. במסגרת זו הוגדר אופן הערכת הסיכון הסביבתי של כלל לקוחות הבנק, תוך התייחסות נפרדת ללקוחות המוגדרים כבעלי סיכון סביבתי גבוה.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי מוגדר בהוראת בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. על פי מסגרת העבודה של באזל II, הסיכון המשפטי כולל, אך אינו מוגבל לסיכון העולה מהפוטנציאל שחחים יהיו ללא יכולת אכיפה, וכולל גם תביעות משפטיות, וכן סיכונים הנובעים מפעילות ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי, שעלולים להשפיע על יכולת הבנק לאכוף חוזה.

בין הסיכונים המשפטיים העיקריים, אשר עלולים לפגוע ביכולתו של הבנק לאכוף הסכם, ניתן למנות את אלה:

- חוסר סמכות ו/או חוסר כשרות משפטית של צד להסכם;
- העדר מסמכים מתאימים ו"מיסמוך" לא תקין;
- אי חוקיות;
- חדלות פרעון של מי שהוא צד להסכם עם הבנק (סיכון אשראי אשר חושף את הבנק למצב של סיכון משפטי);
- היעלמות נכס הבסיס.

היועצת המשפטית הראשית הינה מנהלת הסיכונים המשפטיים והאחראית על ניהול הסיכון המשפטי בבנק ובקבוצה. במסגרת ניהול הסיכונים המשפטיים פועל הבנק לאיסוף וריכוז מידע בקשר לסיכונים משפטיים, בבנק ובקבוצה, ובכלל זה מידע לגבי שנויי חקיקה ו/או עדכוני פסיקה, בעלי השלכה מהותית על פעילותו של הבנק, וכן מידע לגבי תביעות והליכים משפטיים מהותיים בהם מעורב הבנק. לבנק מדיניות ניהול סיכונים משפטיים, אשר נועדה למזער את החשיפה לסיכונים משפטיים. במסגרת זו, פועל הבנק לאיתור מוקדי הסיכונים המשפטיים, ולגיבוש הליכים, נהלים ושגרת דיווח לצורך מעקב אחר סיכונים אלה.

סיכונים רגולציה

סיכון רגולציה הוגדר על ידי הבנק כהפסד הנובע מאי עמידה בהוראות רגולטוריות שונות החלות על הבנק והקבוצה, למעט הוראות בתחום יחסי בנק-לקוח, אשר מטופלות באופן נפרד במסגרת ניהול סיכון הציות.

פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות על הבנק מגבלות שונות על תחומי הפעילות ומקורות ההכנסה, והמטילות חובות החלות על הבנק מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". הוראות אלה כוללות, בין היתר, את חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, חוק ההגבלים עסקיים, התשמ"ח-1988, הוראות ניהול בנקאי תקין, לרבות תקנות כללים וחובות נוספות המוטלות על הבנק מצד רשויות הפיקוח השונות להן הוא כפוף במסגרת פעילותו.

הבנק וחברות הבנות שבשליטתו חשופים לשינויים תכופים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות שונות, שנקבעים לעיתים אף באופן

טרואקטיבי, אשר חושפים את הבנק וחברות הבת שלו לסיכונים הכרוכים בשינויים תכופים בתהליכי העבודה, ולעלויות הכרוכות בהערכת הנדרשות ליישום ההוראות הרלבנטיות. במסגרת ניהול סיכון הרגולציה נערך מעקב שוטף אחר שינויי חקיקה ורגולציה בעלי השפעה מהותית על פעילותו של הבנק, על מנת להיערך ליישום ההוראות החלות על הבנק והחברות שבשליטתו.

סיכוני ציות

סיכון ציות הוגדר על ידי הבנק כסיכון הנובע מאי עמידה בהוראות הדין והרגולציה, החלות על הבנק בתחום יחסי בנק-לקוח ("הוראות צרכניות"). בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 308, קצין הציות אחראי, על עמידה בהוראות צרכניות. פעילות הבנק וחברות הבת שלו כפופה להוראות חקיקה ופיקוח הן בתחום הבנקאות והן בתחומים אחרים, כמפורט בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

כניסה לפעילויות חדשות, שינויים תכופים בחקיקה וריבוי הוראות רגולציה החלות על הבנק ועל החברות הבנות בתחומי פעילות קיימים או חדשים מצריכים התאמה של תשתיות לתמיכה בחובות הנגזרות מהוראות הרגולציה הרלבנטיות. אי ציות להוראות צרכניות חושף את הבנק לתביעות משפטיות, וכן לסמכויות אכיפה, אשר הוקנו לרשויות הפיקוח השונות אליהן כפוף הבנק במסגרת פעילותו, לרבות סמכות להטלת עיצומים כספיים במקרה של הפרה.

במסגרת החקיקה שהתקבלה בשנים האחרונות, ובפרט החקיקה החדשה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר, הוקנו לרשויות הפיקוח השונות סמכויות נרחבות להתקנת הוראות והנחיות לגורמים המפוקחים על ידם ואף להטיל עליהם עיצומים כספיים במקרה של הפרה. מצב עניינים זה חושף את הבנק והחברות הבנות גם לסיכון של הטלת עיצומים כספיים בסכומים מהותיים, כתוצאה מאי ציות להוראות. **תשתית תומכת.** בבנק קיימת תשתית של מערכת נהלים מפורטים, המיועדת להביא לאכיפת הציות לדרישות החוקיות והרגולטוריות השונות. הנהלים מתעדכנים מעת לעת בהתאם להוראות החקיקה והרגולציה ובהתאם לפעילויות השונות המבוצעות בידי הבנק. במקביל מעודכנות המערכות התומכות בפעילות ומתבצעת פעילות הדרכה והטמעה בקרב העובדים.

בקרה ופיקוח. הציות להוראות הדין והנהלים נאכפים באופן שוטף באמצעות מערכות בקרה ופיקוח שונות. כן קיימים גורמי בקרה נוספים כגון הביקורת הפנימית, קצין ציות והמונה על פי החוק לאיסור הלבנת הון. הביקורת הפנימית בודקת באופן רציף ומתמשך את כל תחומי הפעילות של הבנק. לפרטים בדבר פעילות הביקורת הפנימית ר' סעיף "הביקורת הפנימית בקבוצה" להלן.

קצינת הציות. בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין מס' 308 פועלת בבנק קצינת ציות במטרה לסייע להנהלת הבנק ולדירקטוריון שלו בניהול האחריות לציות להוראות חקיקה ורגולציה בתחום יחסי בנק-לקוח ("הוראות צרכניות") במטרה להקטין את החשיפה לתביעות משפטיות ולסנקציות אחרות אשר ניתן להטיל על תאגיד בנקאי בגין אי עמידה בהוראות צרכניות. קצינת הציות כפופה לחברת הנהלה - היועצת המשפטית הראשית ומדווחת ישירות למנהל הכללי. קצינת הציות משמשת בתפקיד זה גם במספר חברות בנות של הבנק. לצורך פעילותה מסתייעת קצינת הציות בוועדת תיאום המתכנסת מדי רבעון. חברות בנות אחרות בארץ מינו קציני ציות משלהן בהתאם להוראה האמורה.

קצינת הציות עוקבת אחר היערכות הבנק למילוי החובות המוטלות עליו מכח הוראות צרכניות, לרבות וידוא עמידת הבנק בהוראות צרכניות הרלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שונים בנושא הציות להוראות צרכניות. קצינת הציות מנישה דוחות תקופתיים למנכ"ל הבנק ולדירקטוריון וכן לחברות הבנות בהן היא מכהנת כקצינת ציות ודוחות שנתיים אשר נדונים בהנהלות הבנק וחברות הבת האמורות ובדירקטוריונים שלהם.

במהלך שנת 2008 נערך בבנק סקר תשתיות ציות, המתקיים אחת ל-5 שנים, בהתאם לנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308. הבנק פועל להטמעת מערכת שנועדה לסייע בניהול סיכוני הציות ובכלל זה, לסגירת פערים שאותרו בעקבות סקר התשתיות. כמו כן הוטמעה בבנק לומדה בתחום הציות, ונערכות הדרכות ביחידות שונות בבנק לצורך הגברת המודעות לחשיבות נושא הציות. בנוסף, הבנק פועל ליישום תוכנית "נאמני ציות" ברמות ארגוניות שונות אשר יפעלו ביחידות השונות במטרה לשפר את מנגנוני הבקרה אחר הציות לרגולציה.

המונה על איסור הלבנת הון מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו, והוא אחראי על מילוי החובות המוטלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, בהתאם לנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. חברות הבת בארץ

הנדרשות לכך מינו אף הן ממונה כנדרש בדין. אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון חושפת את הבנק, להטלת עיצומים כספיים, לסיכוי מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר בהם ניתן לנקוט נגד הבנק ועובדיו בשל הפרת הוראות הדין בתחום זה. הממונה על איסור הלבנת הון אחראי על כתיבת נהלי עבודה והקמת התשתית המכניית הדרושה לצורך עמידה בהוראות הדין החלות על הבנק בתחום זה, וכן על הגשת הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון, בגין פעולות החייבות בדיווח על פי החוק. הבנק נעזר במערכת מיכונית לצורך ניטור פעולות הנחזות כבלתי רגילות החייבות בדיווח. בבנק נערכת פעילות הדרכות שוטפת ביחידות השונות לצורך העלאת הידע והגברת המודעות לנושא זה. במהלך שנת 2009 המשיך הבנק לפעול לתיקון ליקויים שהתגלו בעקבות ביקורת שערך בבנק הפיקוח על הבנקים בתחום איסור הלבנת הון. במסגרת זו, פועל הבנק ליישום תוכנית "נאמני ציות" יחידתיים אשר יפעלו ביחידות השונות במטרה לשפר את מנגנוני הבקרה אחר הציות לנהלים גם בתחום זה. לעניין החקיקה בנושא איסור הלבנת הון, ר' "חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור" בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

טבלת גורמי סיכון

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים, לכלול בדוח טבלת גורמי סיכון אשר ידורגו בקטגוריות הבאות על פי השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי: השפעה גדולה, בינונית או קטנה. טבלה זו כוללת את ההערכה בדבר השפעת הסיכונים על הקבוצה. קיים קושי רב בהערכת הסיכונים והשפעתם. בכדי להעריך את השפעתו של סיכון, נדרש להניח הנחות בדבר עוצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. על מנת שהערכה כזו תתבצע באופן אמין, היא חייבת להתבצע באמצעות מודלים מתקדמים שבדרך כלל, אינם זמינים בשלב זה. הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שתובא בטבלה להלן, הינה איפוא הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לצורך הערכה זו הוגדרה השפעתם של הסיכונים כלהלן:

- ההשפעה הוגדרה כגבוהה במידה והתממשות הסיכון עלולה לגרום לפגיעה מהותית בפעילות הבנק;
 - ההשפעה הוגדרה כבינונית במידה והתממשות הסיכון עלולה לפגוע ביעדיו העסקיים של הבנק;
 - ההשפעה הוגדרה כקטנה בכל יתר המקרים.
- לאור כל האמור לעיל, יש לנקוט משנה זהירות בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת סיכונים

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכוני אשראי	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מהרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם. הבנק מפחית את הסיכון באמצעות קביעת מדיניות אשראי ומגבלות חשיפה המתייחסות, בין השאר, לסוגי הלווים, ענפי משק, מגזרי פעילות, בטחונות, בקרות אשראי ועוד.
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מכך שיתברר שאיכות הלווים נמוכה מזו שהוערכה בעבר ו/או שהבטחונות אותם העמידו הלווים בעלי ערך נמוך מזה שהוערך. הבנק מפחית את הסיכון, בין היתר, באמצעות מעקב ובקרה אחר הלווים, בדיקת תקינות ושווי הבטחונות בהתאם למדיניות ההסתמכות על בטוחות, תוך התאמה למדיניות האשראי של הבנק.
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים. מדיניות הבנק בגין ריכוזיות ענפית הינה שמרנית. הריכוזיות הענפית הגבוהה בבנק הינה בענף בינוי ונדל"ן בו הפיזור הגדול ואיכות הלווים והבטחונות, מפחיתים את הסיכון.
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית של לווה/קבוצת לווים גדולה. בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס לריכוזיות חבות לווים וקבוצות לווים. הבנק עומד במגבלות ומבצע בקרות שוטפות על עמידה במגבלות אלה. הבנק עורך ניתוח ומעקב אחר פעילות ואיתנות קבוצות הלווים האמורות. בהערכה העדכנית של השפעת הסיכון, שעלתה ל-"בינונית", הובאה בחשבון השפעת המשבר הפיננסי על לווים גדולים ועל קבוצות לווים במשק וכן היקף הקצאת ההון שהבנק נדרש להקצות בגין סיכון זה.
2. השפעה כוללת של סיכוני שוק	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בפרמטרים כלכליים שונים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו. החשיפה הכוללת לסיכוני שוק כפי שנאמדת באמצעות מודל ה-VaR ומבחני Stress שונים, נמוכה ביחס להון הבנק, אינה חורגת ממגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון ומבוקרת באופן שוטף.
2.1 סיכון ריבית	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. החשיפה לסיכוני ריבית, הנאמדת באמצעות כלים מקובלים, נמוכה יחסית, אינה חורגת ממגבלות החשיפה שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף.
2.2 סיכון אינפלציה	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים באינפלציה עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני אינפלציה אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף.
2.3 סיכון שערי חליפין	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשער החליפין עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני שער חליפין אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף.
2.4 סיכון מחירי מניות	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע כתוצאה משינויים במחירי מניות המוחזקות על ידי הבנק. לבנק החזקה מהותית במניות אשר מיועדות להשקעה ולא למסחר. הבנק סבור כי עם חלוף שיאו של המשבר הפיננסי, ירדה רמת הסיכון הגלומה במניות אותן מחזיק הבנק.
3. סיכון נזילות	קטנה	סיכון לרווחי הבנק ולהונו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי הנזילות שלו ו/או אי הוודאות שקיימת לגבי זמינות המקורות. החשיפה כפי שנאמדת באמצעות מודל פנימי, בחינת היקפם של הפקדונות ויציבותם ואינדיקטורים נוספים, היא נמוכה, ומבוקרת באופן שוטף.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
4. סיכון תפעולי	קטנה	סיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים. הבנק בוחן באופן שוטף הן את החשיפה לסיכון התפעולי והן את אירועי התממשותו, ומיישם בקרות על התהליכים השונים. הבנק סיים סקר סיכונים תפעוליים מקיף ופועל להפחתת הסיכונים המהותיים ולהבטחת יכולות השרידות וההתאוששות שלו.
5. סיכון משפטי	קטנה	סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. לבנק לא נגרמו בעבר הפסדים מהותיים כתוצאה מסיכון זה, והוא מעריך כי הבקורות המשפטיות המיושמות על ידו הינן טובות.
5.1 סיכונים ציות	קטנה	סיכון הנובע מאי עמידה בהוראות הדין והרגולציה, החלות על הבנק בתחום יחסי בנק-לקוח. הבנק מפעיל כלי מעקב ובקרה שוטפים אשר להערכתו מפחיתים סיכון זה.
6. סיכון מוניטין	קטנה	סיכון לפגיעה במצבו העסקי של הבנק כתוצאה מפגיעה בדימוי הבנק בעקבות פרסומים שונים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, בנקים קורספונדנטים, משקיעים, גורמי פיקוח ואחרים. הבנק פועל למזעור סיכון זה על ידי פיקוח ובקרה שוטפים על יישום הוראות ונהלים מול לקוחות, ספקים ועובדים.
סיכונים נוספים הרלבנטיים לבנק:		
7. סיכונים רגולציה	קטנה	הסיכון הנובע מכך שהבנק וחברות הבת שלו כפופים להוראות רגולטוריות שונות (חקיקה, חקיקת משנה ופיקוח של גופי רגולציה שונים). הוראות אלה, הנתונות לשינויים וחיידושים תכופים, עלולות להגביל את תחומי פעילותו של הבנק ואת מקורות הכנסותיו ודורשות הקצאת משאבים ניכרים. אי קיום ההוראות עלול לחשוף את הבנק, בין היתר, לסנקציות מצד רשויות הפיקוח, לרבות עיצומים כספיים, לסיכון מוניטין ולתביעות כספיות. הבנק מעריך כי המעקב שהוא מנהל אחר שינויי חקיקה ורגולציה והערכתו ליישומם מפחיתים משמעותית סיכון זה.
8. סיכון אסטרטגי	קטנה	הסיכון לפגיעה מהותית ברווחי הבנק, בהונו או במוניטין שלו, הנובע משינויים בסביבה העסקית שבה פועל הבנק, מכניסה לפעילויות חדשות, שווקים או מוצרים חדשים, מהחלטות אסטרטגיות שגויות, או מיישום לא נאות של החלטות אלו.
9. סיכון פוליטי/בטחוני בינונית		סיכון/לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו, הנובע מחוסר יציבות בשווקים הפיננסיים או הרעה במצב הלואים, כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני או הפוליטי.

במסגרת הכנת מסמך ה-ICAAP (ר' להלן) נבחנים הסיכונים השונים והשפעתם על הבנק תוך שימוש במתודולוגיות חדשות. יצוין כי עם סיום התהליך יכול ויתברר כי ההערכה של הסיכונים והשפעתם שונה מזו המפורטת בטבלה לעיל.

באזל II

כללי

ועדת באזל הינה גוף בינלאומי אשר נוסד בשנת 1974 על ידי הבנקים המרכזיים של מדינות שונות. החלטותיה והמלצותיה של הועדה, אף שאין להן תוקף משפטי מחייב, קובעות את עקרונות הפיקוח לפיהם יפקחו הגופים המפקחים על המערכות הבנקאיות בחלק ניכר ממדינות העולם. בחודש יוני 2004 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות שנועדו להבטיח את הרגולציה הראויה בנושא הלימות ההון של הבנקים במדינות השונות (להלן: "באזל II"). בחודש יוני 2006 התפרסם נוסח סופי ומעודכן של ההוראות. המלצות באזל II מחליפות את ההוראה הקודמת משנת 1988, המכונה באזל I, שכללה דרישות הון בגין סיכונים אשראי והורחבה בשנת 1996, כדי לכלול דרישות הון גם בגין סיכונים שוק. בעוד שהוראת באזל I כיוונה בעיקרה להקצאת הון בגין סיכונים אשראי וסיכון השוק, מרחיבה הוראת באזל II את ההתייחסות גם לסוגי סיכון נוספים, ושמה דגש רב על איכות ניהול הסיכונים. זאת, במטרה להגדיל את יציבות המוסדות הפיננסיים גם באמצעות

הטמעה של תרבות ניהול ובקרה של סיכונים. לפיכך כוללת הוראת באזל II, בנוסף לשינוי מהותי באופן חישוב ההון (הנדבך הראשון של ההוראה) גם שני נדבכים נוספים, כמפורט להלן.

יישום המלצות ועדת באזל בישראל

ביום 31 בדצמבר 2008 פרסם המפקח על הבנקים כללים ליישום הנחיות "באזל II" בישראל - על פי "הגישה הסטנדרטית", במסגרת הוראת שעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון", שתחילתה ביום 31 בדצמבר 2009.

הוראות באזל II בנויות משלושה נדבכים:

- הנדבך הראשון - דרישות להון מזערי - מגדיר את אופן חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון. מטרתו להרחיב ולשפר את מסגרת המדידה לחישוב דרישות ההון המזערי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי⁽¹⁾. תהליך החישוב של הלימות ההון לפי הנדבך הראשון מבוסס על מערכת קשיחה של הנחיות, אשר אינה מאפשרת לתאגיד הבנקאי שיקול דעת סובייקטיבי.
- הנדבך השני - הערכה פיקוחית (SREP) מדגישה את תהליך הפיקוח והבקרה, את איכות ניהול הסיכונים ואת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי. במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון - ("ICAAP" Internal Capital Adequacy Assessment Process). במסגרת תהליך ה-ICAAP נדרשים התאגידים הבנקאיים להעריך מחדש את צרכי ההון שלהם, הן עבור הסיכונים שטופלו במסגרת הנדבך הראשון והן עבור סיכונים מהותיים שלא טופלו במסגרתו ולקבוע, באופן סובייקטיבי, מהי רמת ההון הנאותה הנדרשת אל מול סיכונים אלה (הערכת נאותות ההון). הסיכונים הנוספים הכלולים בנדבך השני מורכבים מסיכונים, שאינם מטופלים במסגרת הנדבך הראשון, אשר ניתן לחשב את היקף החשיפה אליהם ואת הקצאת ההון הנדרשת בגינם על בסיס כמותי (כגון: סיכון ריכוזיות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי⁽²⁾) ומסיכונים איכותיים, אשר נבחנים במסגרת הבחינה הכוללת של הנאותות ההונית (כגון: סיכון מוניטין, סיכון ציות, סיכון אסטרטגי - עסקי וכו'). כמו כן במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לערוך תרחישי קיצון לבחינת מצב ההון. תהליך זה של הערכת הנאותות ההונית יתבצע באופן קבוע ועל בסיס שנתי.
- דוח ה-ICAAP הראשון, בגין שנת 2009, יוגש לבנק ישראל עד סוף חודש יוני 2010. הפיקוח על הבנקים יבצע תהליך של סקירה והערכה של תהליך ה-ICAAP שבוצע בכל אחד מהתאגידים הבנקאיים, ויקבע באם ההון ויעדי ההון שנקבעו הולמים את פרופיל הסיכון של אותו תאגיד בנקאי. בעקבות תהליך הסקירה הפיקוחי, עשוי הפיקוח על הבנקים לקבוע דרישת הלימות הון שונה לכל בנק. המפקח על הבנקים קבע כי יחס ההון המזערי הכולל לא יפחת מ-8% בגין נדבך I ו-1% נוסף בגין נדבך II.
- הנדבך השלישי - "משמעת שוק" - התאגידים הבנקאיים נדרשים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק, באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק, האופן בו מנוהלים סיכונים אלה והיקף ההון שהוקצה בגינם.

המפקח על הבנקים מסר כי בכונתו לשנות את משקל הסיכון לחובות של תאגידים בנקאיים ואת משקל הסיכון של בנקים, כך שדרגת הסיכון שלהם תהיה נמוכה בדרגה אחת מסיכון המדינה, בשונה מהמצב כיום, לפיו דרגת הסיכון נקבעת לפי הדירוג של כל בנק. יצוין כי למפקח יש שיקול דעת בנושאים נוספים, בהם הוא עשוי להכניס שינויים בהוראות באזל II, במסגרת יישומן בארץ.

באזל II - טיוטה בנושא חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים בנקאיים. בחודש מרס 2008 פרסם בנק ישראל טיוטה שעניינה חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים וזאת במסגרת יישום המלצות ועדת באזל II. מטרת הטיוטה להבטיח את אימוצם ויישומם של נהגים נאותים של ממשל תאגידי על ידי תאגידים בנקאיים. בין היתר נקבע בטיטה זו כי הדירקטוריון או ההנהלה הבכירה של חברת האם מופקדים על קביעת אסטרטגיה ומדיניות כלליות עבור הבנק ועבור חברות הבת ואחראים להחליט מהו מבנה הממשל עבור התאגיד שיתרום בדרך הטובה ביותר לשרשרת פיקוח אפקטיבית עבור הקבוצה בכללותה. עוד נקבע כי במילוי אחריותם לממשל התאגידי, דירקטורים של חברות האם יהיו מודעים לסוגיות ולסיכונים המהותיים שעשויים להשפיע על ישויות הארגון, ולפיכך עליהם להפעיל פיקוח נאות על פעולותיהן של החברות הבנות. לפרטים בדבר אימוץ קוד ממשל תאגידי, ר' "קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט" בפרק "שונוות" להלן.

(1) הקצאת הון בגין סיכון תפעולי לא נדרשה על פי באזל II.
(2) בנדבך השני נדרשים הבנקים להעריך לא רק את סיכון הריבית בתיק הסחיר אלא גם את סיכון הריבית בתיק הבנקאי. סיכון זה אומד את החשיבות הנוצרת במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק ע"י נ"ה (ALM) למעט התיק השקלי למסחר אשר תחת ניהולה.

היערכות קבוצת דיסקונט ליישום דרישות באזל II

כללי. ועדת היגוי קבוצתית עליונה, בראשות מנכ"ל הבנק ובהשתתפות בכירים מקבוצת דיסקונט, מובילה את היערכות הבנק והקבוצה ליישום דרישות באזל II. ועדת מנהלי הסיכונים של הבנק מרכזת את היערכות ברמת הבנק. על מנת לקדם את היערכותו מסתייע הבנק בשירותי ייעוץ חיצוניים מהארץ ומחו"ל.

במהלך שנת 2006 השלים הבנק את השלב הראשון, אשר כלל גיבוש אסטרטגיית ניהול סיכונים הולמת, ניתוח פערים מקיף והכנת תוכנית פרויקט. בשנת 2007 נמשך השלב השני של היערכות ובו ניתן דגש להגדרת נושאי Risk Governance, הגדרת מבנה ארגוני הולם לניהול סיכונים כולל (Enterprise Risk Management - ERM), וקביעת מסגרת למסמכי מדיניות בתחום ניהול הסיכונים. זאת, כחלק מהיערכות הבנק ליישום דרישות הנדבך השני של באזל II. במהלך שנת 2008 הבנק המשיך בתהליך הקמת מערכת לחישוב הלימות הון וניהול סיכוני אשראי, בכדי להיות מוכן באופן מלא ליישום דרישות באזל II עד סוף שנת 2009. בשנת 2009 השלימו הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את הערכותם לדיווח לפי נדבך 1 ונדבך 3 של באזל II. היערכות הכוללת ליישום באזל II חייבה השקעת משאבים בהיקף ניכר. בין היתר נדרשו שינויים והתאמות בתהליכי העבודה ובמערכות תשתית, השלמת תהליכי איסוף נתונים, בניית מאגרי נתונים, פיתוח מודלים שונים והטמעת מערכות חדשות ליישום חישוב דרישות ההון.

הנדבך הראשון. במהלך שנת 2009 החל הבנק בחישוב הלימות ההון בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק והסיכון התפעולי בהתאם לכללי באזל II, במקביל לחישוב הלימות ההון בהתאם לכללי באזל I.

דרישת ההון בגין סיכוני אשראי מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית, על בסיס דירוגי אשראי חיצוניים. בשנת 2009 השלים הבנק הקמת מערכת לחישוב הלימות הון וניהול סיכוני אשראי, המאפשרת יישום מלא של דרישות באזל II בגין סיכוני אשראי. תוכנית היישום הופעלה בכל קבוצת דיסקונט, בארץ ובחו"ל. במסגרת זו הבנק שקד על טיוב ושדרוג הנתונים. כמו כן, במהלך שנת 2009 התקשר הבנק עם תאגיד בינלאומי המתמחה בדירוג אשראי, לביצוע פרויקט במסגרתו יפתח התאגיד עבור הבנק מספר מודלים לדירוג אשראי של לקוחות בינוניים וגדולים, בענפי הנדל"ן, התעשייה, המסחר והשירותים. תוצרי המודל ישמשו לשיפור תהליכי ניהול האשראי ויהיו אבני בסיס, שהבנק יוכל לעשות בהם שימוש בעתיד לחישוב דרישות ההון בגין סיכוני אשראי בהתבסס על מודלים פנימיים לדירוג אשראי, במסגרת יישום "גישות מתקדמות" למדידת הלימות ההון. הקצאת ההון בגין סיכונים תפעוליים מחושבת בהתאם לגישת "האינדיקטור הבסיסי", לפיה מכפילים את ההכנסה הגולמית במקדם קבוע. לקראת שנת 2012 יוכלו התאגידים הבנקאיים לעבור לחישוב הקצאת הון בהתאם לגישה הסטנדרטית, לפיה ההכנסה הגולמית מקווי עסקים שונים תוכפל במקדם שונה לכל קו עסקים.

הנדבך השני. היערכות הבנק ליישום הנדבך השני בשנת 2009 כללה:

- המשך גיבוש ויישום תהליך פנימי של הערכת נאותות ההון (ICAAP) ותיעודו;
- הגשת טיוטת דוח ICAAP לפיקוח על הבנקים (בחודש יוני 2009);
- גיבוש ועדכון מסמכי המדיניות של ניהול הסיכונים;
- גיבוש תכנית עבודה מקיפה לסגירת פערים שעלו בסקר שביצע הבנק בהשוואה לעקרונות ניהול סיכונים הנדרשים במסמכים שפרסמה ועדת באזל (BIS).
- התנעת תהליך רחב היקף לסגירת הפערים האמורים.

בחודש דצמבר 2008 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה לגבי מבנה תיעוד מסמך ה-ICAAP, אותו יידרשו התאגידים הבנקאיים להגיש לפיקוח לשם סקירתו, החל ממסמך המתייחס לסוף שנת 2009 ומידי שנה. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח החזקת הון הולם על ידי התאגידים הבנקאיים, שיתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בעסקיהם וקיום תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך כולל, בין היתר: זיהוי והערכת סיכונים שלא זוהו במסגרת נדבך 1 (ריכוזיות, ריבית בתיק הבנקאי, מוניטין, אסטרטגיה וכיוצ"ב), הערכת איכות ניהול הסיכונים, תהליך תכנון הון וקביעת תיאבון לסיכון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון. הבנק בחר בחברת יעוץ בינלאומית, בעלת ניסיון רב ביישום ותיעוד תהליכי ICAAP באירופה, ללוותו ביישום התהליך.

הפיקוח על הבנקים דרש מהתאגידים הבנקאיים להגיש לו טיוטה של מסמך ה-ICAAP על בסיס נתוני דצמבר 2008 עד סוף חודש יוני 2009 לשם סקירתו. הבנק הגיש לפיקוח על הבנקים טיוטה ראשונה של מסמך ה-ICAAP במועד שנדרש. טיוטה זו כוללת תוכנית עבודה

לסגירת הפערים שהתבררו במסגרת סקרי הפערים של הנדבך השני. כעולה מחישובי ה-ICAAP שהוגשו לפיקוח על הבנקים, לבנק יש כרית הון עודפת כנגד הסיכונים להם הוא חשוף. בחודש ינואר 2010 התקיים הליך של דיון והיזון חוזר עם הפיקוח על הבנקים בהתייחס לטייטה שהוגשה. ההערות וההבהרות שנמסרו לבנק במסגרת הליך זה יוטמעו במידת האפשר במסמך ה-ICAAP הסופי, אשר יוגש לפיקוח, על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2009, עד סוף חודש יוני 2010.

המפקח על הבנקים הבהיר כי בתקופת הביניים שעד להשלמת תהליך בדיקת מסמך ה-ICAAP על ידי הפיקוח (תהליך ה-SREP), על התאגידים הבנקאיים לעמוד גם ביעדי ההון כפי שהוגדרו על ידם במונחי באזל I.

הנדבך השלישי. הוראות "באזל II" מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכותי והכמותי, בנושא ניהול החשיפות לסיכונים אשראי, סיכונים שוק והסיכון התפעולי. בהמשך ל"מסגרת העבודה" מיום 31 בדצמבר 2008, פרסם המפקח על הבנקים בחודש אוקטובר 2009, הוראת שעה בדבר "יישום דרישות הגילוי הנכללות בנדבך 3 של "באזל II" - בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לשנת 2009, ואילך". גילוי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים הובא לעיל בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". מידע איכותי וכמותי נוסף מובא בפרק זה, וכן בחלקים נוספים בדוח השנתי. בסוף פרק זה מובאת טבלה אשר קושרת בין מכלול דרישות הגילוי שנכללו בהוראת השעה, לבין חלקי הדוח השנתי בהם נכלל המידע הנדרש.

יישום מסגרת העבודה למדידה והלימות הון

מסגרת העבודה למדידה והלימות הון, כפי שאומצה על ידי המפקח על הבנקים, חלה על קבוצת דיסקונט ובראשה חברת האם, בנק דיסקונט. מסגרת העבודה חלה גם על תאגידים בנקאיים ותאגיד עזר בקבוצת דיסקונט: בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק דיסקונט למשכנתאות וכרטיסי אשראי לישראל.

מסגרת העבודה מיושמת על בסיס מאוחד ואין הבדל בין חברות הבת שנכללו בבסיס האיחוד על פי כללי חשבונאות מקובלים לבין בסיס האיחוד הפיקוחי למסגרת העבודה. לפרטים בדבר החברות העיקריות בקבוצה, ר' ביאור 6 לדוחות הכספיים. השקעות בחברות שאינן ריאליות, בהן לבנק השפעה מהותית והן כלולות בספרי הבנק על פי כללי חשבונאות מקובלים, מנוכות מההון לצורך יישום ההוראה. ההשקעה העיקרית בחברה כלולה כאמור היא בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי הראשון.

עבירות ההון

עבירות ההון מהווה נדבך חשוב בביסוס הנאותות ההונית של הקבוצה. בראיית קבוצת דיסקונט, רמה גבוהה של עבירות הון בקבוצה תומכת בנאותות ההון הקבוצתית לאור היכולת להעביר הון, בעת הצורך, בין חברות הקבוצה.

העברת הון בין חברות הקבוצה עשויה להתבצע באמצעות הנפקת הון ראשוני ומשני בין חברות הקבוצה, מכירת/רכישת נכסי סיכון, ואף באמצעות מתן כתבי שיפוי על מנת לצמצם את הצורך בהעברת ההון עצמה. הסדרת תהליכי העברת ההון ושכלולם, תורמת מהותית למוצקות הטיעונים ביחס לנאותות ההון של הקבוצה ושל כל חברה בת בנפרד.

יצוין כי העברת הון כאמור, יכולה להתבצע בין חברות הבת לבין עצמן ומחברת האם (הבנק) לחברות הבת. ואכן, בפועל, הבנק השקיע בהון ובשטרי הון של חברות בת מסוימות וכן נתן שיפוי לחברות בת אחרות. העברת הון מחברות הבת לחברה האם אינה רלבנטית, אך יחד עם זאת, הון משני עודף בחברה יכול לשמש את האם בחישוב הלימות ההון.

טבלת קשר בין דרישות הגילוי על פי הנדבך השלישי לבין המידע שנכלל בדוח

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח טבלת קשר בין דרישות הגילוי בהוראה לבין סעיפי הדוח הדירקטוריון או הביאורים לדוחות הכספיים בהם נכלל המידע הנדרש בדוח השנתי. בטבלה המובאת להלן ניתנים הפרטים שנדרשו כאמור.

מס' טבלה	נושא	מיקום*	מס' עמוד
טבלה 1	תחולת היישום	באזל II – יישום המלצות ועדת באזל בישראל	115
טבלה 2 א	מבנה ההון – גילוי איכותי	ביאור 14 לדוחות הכספיים	387-396
טבלה 2 ב,ג,ה	מבנה ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק ביאור 14(1), 14(4) לדוחות הכספיים	57 388,390
טבלה 3 א	הלימות ההון – גילוי איכותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק	55-57
טבלה 3 ב,ד,ה,ז	הלימות ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק ביאור 14(3) לדוחות הכספיים	57-59 389
סעיף 824	גילוי איכותי כללי	מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה, מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכונים, הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים	64-67
טבלה 4 א	סיכון אשראי – גילוי איכותי	ניהול סיכוני אשראי	67-89
טבלה 4 ב	סיכון אשראי – חשיפות לפי סוגים עיקריים	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	73
טבלה 4 ג	סיכון אשראי – חשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה	310-311
טבלה 4 ד	סיכון אשראי – חשיפות לפי צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	74
טבלה 4 ה	סיכון אשראי – חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	74
טבלה 4 ו	סיכון אשראי – חובות בעייתיים	תוספת ה' לסקירת הנהלה ביאור 4 ב,ג לדוחות הכספיים	308-309 363-365
טבלה 4 ז	סיכון אשראי – חובות בעייתיים לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה ביאור 4 ב לדוחות הכספיים	310-311 363
טבלה 4 ח	סיכון אשראי – תנועה בהפרשה לחובות מסופקים	ביאור 4 ג לדוחות הכספיים	364-365
טבלה 5	סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	ניהול סיכוני אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	75
טבלה 7	הפחתת סיכוני אשראי	ניהול סיכוני אשראי – הפחתת סיכוני אשראי	77-80
טבלה 8	גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי	80-82
טבלה 9	חשיפות איגוח	ניהול סיכוני אשראי – חשיפות איגוח	86
טבלה 10	סיכון שוק	ניהול סיכוני השוק והנזילות	90-103
טבלה 12	סיכון תפעולי	סיכונים תפעוליים	104-107
טבלה 13	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	103-104
טבלה 14	סיכון ריבית בתיק הבנקאי	ניהול סיכוני השוק והנזילות	90-103

* המיקום הינו בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" או בביאור לדוחות הכספיים, אלא אם צוין במפורש אחרת.

קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2009

התפתחויות בכלכלת העולם

בשלהי שנת 2008 גלשה כלכלת העולם למיתון עמוק, שהתבטא בקריסה של בנקים בארה"ב ומחוצה לה, בירידה חדה בהיקף הסחר העולמי, בעליה במספר החברות בקשיים ובמספר הבלתי מועסקים, ובירידה חדה בביקושים ובהשקעות. כתוצאה מכך, נרשמה התכווצות חדה בפעילות הכלכלית, בעיקר ברבעון האחרון של שנת 2008 וברבעון הראשון של שנת 2009. ואולם, למרות החשש הכבד משפל כלכלי בסוף שנת 2008, כבר בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 הופיעו סימונים להתאוששות - תחילה בשווקים הפיננסיים ובעקבותיהם בפעילות הריאלית.

אחרי ירידות שערים חדות בחודשיים הראשונים של השנה (בהמשך לרבעון הרביעי של שנת 2008), נרשמה, החל מחודש מרס 2009, התאוששות ניכרת בשוקי המניות בעולם. השינוי התרחש למרות משבר האשראי, והתאפשר, בין השאר, בזכות הריביות המוניטריות המזעריות והתשואות הנמוכות על איגרות החוב הממשלתיות, אשר הביאו למעבר של השקעות מהאפיק הממשלתי הסולידי אל האפיק המנייתי, כמו גם בזכות צעדי הממשלות, אשר הקטינו את אי הוודאות בשווקים, עוררו ביקושים ושיפרו את ביצועיהן של החברות. השיפור במדדי המניות המובילים נמשך עד סוף השנה, ובסיכום שנתי מדד S&P 500 עלה ב-26.5%, מדד Nikkei 225 עלה ב-19%, ומדד FTSE 100 עלה ב-22.9%.

שיפור נרשם גם בשוקי האשראי, כאשר מרווחי התשואה בין איגרות החוב הקונצרניות ותשואת איגרות החוב הממשלתיות המקבילות והפער בין ריבית הליבור לתשואת אג"ח ממשלת ארה"ב המקבילה (Ted Spread) הצטמצמו לרמות ששררו לפני פרוץ המשבר הפיננסי בחודש ספטמבר 2008. כתוצאה מכך, גדלה יכולתן של חברות לגייס הון. אף על פי כן, משקי בית ופירמות קטנות ובינוניות מוסיפים להיתקל בקשיים בגיוסי הון וקבלת אשראי.

בעקבות השווקים הפיננסיים, החל שיפור גם במספר הולך וגדל של תחומי פעילות ריאליים: בייצור התעשייתי, במכירות (בפרט, במכירות כלי הרכב), בנפח סחר החוץ, בשוקי העבודה ובהיבטים מסוימים של שוק הדירות למגורים. כמו-כן, נרשמו עליות חדות במדדי אמון הצרכנים ובסקרי העסקים (כדוגמת מדדי מנהלי הרכש) במקומות שונים בעולם.

כל אלה באו לידי ביטוי בהתייבבות ואף האצה בשיעורי הצמיחה הרבעוניים כבר מהרבעון השני של השנה. ואולם בסיכום שנתי, נרשמה נסיגה במשקים המפותחים הגדולים בעולם, וכלכלות ארה"ב, גוש האירו ויפן נסוגו השנה בשיעורים של 2.4%, 4.1% ו-5.0% בהתאמה. לעומת זאת, בקרב חלק מהמשקים המתפתחים הייתה האטה מתונה יותר, הודות לגידול בביקושים מקומיים ו/או התבססות על ייצוא סחורות, שמחירן עלה במהלך השנה. בהקשר זה ניתן לציין את סין והודו, אשר צמחו השנה בשיעורים גבוהים, למרות חשיפתן הגבוהה למדינות המערב.

לצד הסימונים המעידים על ההתאוששות, פועלים עדיין כוחות ממתנים, שהשפעתם נוטה להמשך זמן רב: שיעור החברות הנמצאות בקשיים ובסכנת פשיטת רגל עדיין גבוה, שיעורי האבטלה גבוהים ומאיימים על עתיד הצריכה הפרטית, ההוצאה הממשלתית יצרה גירעונות ענק והגדילה את החוב הממשלתי בעשרות אחוזים, והנזילות הגבוהה, שיצרה המדיניות המוניטרית המרחיבה, מאיימת ליצור לחצים אינפלציוניים.

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי

כללי

למרות תלותו הרבה של המשק הישראלי בכלכלת העולם, עקב משקלו הגדול של הסחר הבינלאומי בפעילות הכלכלית והשתלבותו בשוק ההון הגלובלי, נראה כי המשבר העולמי החרף הכניס את המשק הישראלי למיתון מוגבל בלבד בעומקו ובמשך הזמן שארך. בחינת התפתחות התוצר לאורך שנת 2009 מראה חזרה לשיעורי צמיחה חיוביים כבר ברבעון השני של השנה, אשר התעצמה בהמשך השנה, וברבעון הרביעי של השנה צמחו התמ"ג ב-4.9% ותוצר הסקטור העסקי ב-5.2% (במונחים שנתיים).

בשנת 2009 כולה, רשם התמ"ג גידול חיובי בשיעור של 0.7% ותוצר הסקטור העסקי רשם נסיגה של 0.2% בלבד. בין הגורמים אשר תמכו בצמיחה בשנת 2009 היו המשך הגידול בצריכה הפרטית השוטפת, בהוצאה לצריכה ציבורית והשיפור בחשבון הסחורות והשירותים של ישראל (הירידה בייבוא הייתה חריפה יותר בהשוואה לזו שנרשמה בייצוא). אלה, קידו את הירידות החדות, שהבולטות בהן היו בהשקעות בענפי המשק ובצריכת מוצרים בני קיימא. התוצר לנפש רשם בשנת 2009 ירידה בשיעור של 1.1%, לעומת גידול של 2.2% ב-2008.

הירידה בפעילות הכלכלית באה לידי ביטוי בשיעור האבטלה, אשר עלה מ-6.5% ברבעון האחרון של שנת 2008 לשיא של 7.9% ברבעון השני של שנת 2009. מאז חלה התאוששות בשוק העבודה ומגמת ירידה נרשמה בשיעור האבטלה, עד לרמה של 7.4% ברבעון האחרון של שנת 2009.

במהלך שנת 2009 אשררו שלוש סוכנויות הדירוג הבינלאומיות הסוקרות את ישראל את דירוג איגרות החוב הממשלתיות במט"ח לטווח ארוך. הסוכנות S&P (בחודש יולי) והסוכנות Fitch (בחודש נובמבר) הותירו את הדירוג ברמה A, וסוכנות הדירוג Moody's (בחודש אוגוסט) הותירה את הדירוג ברמה A1. תחזית הדירוג של כל הסוכנויות נותרה "יציב".

התפתחויות עיקריות בענפי המשק

תמונת המיקרו משתקפת בנתוני ענפי המשק השונים. במחצית הראשונה של שנת 2009 המשיך היצור התעשייתי והתכווץ, בהמשך למגמה במחצית השניה של שנת 2008. ואולם, באמצע השנה התהפכה המגמה, ומאז ועד סופה נרשמה התאוששות של הייצור התעשייתי. בסיכום שנת 2009, נסוג הייצור התעשייתי בשיעור גבוה, כפי שלא נרשם מעולם - 6.0%, כאשר ענפי הטכנולוגיה העילית, הקטינו את תפוקתם בשיעור נתון של 0.9% בלבד. ללא ענפי הטכנולוגיה העילית נסוג הייצור התעשייתי בשיעור חד אף יותר - 9.7%. בצד הביקושים, נתוני הפדיון של ענפי המסחר והשירותים מראים כי הירידה החדה, אשר החלה בתחילת שנת 2008, נבלמה ברבעון הראשון של שנת 2009, ומאז חלה התאוששות. אף על פי כן, בממוצע שנתי נרשמה ירידה בשיעור של 2.7% בפדיון ענפים אלו. בענפי המסחר הסיטוני והמסחר הקמעונאי, המהווים כ-60% מכלל המגזר, הסתכמו הירידות בשיעור של 2.2%-0.4%, בהתאמה. ירידות חדות אף יותר נרשמו בפדיון המוסדות הפיננסיים וסוכני הביטוח, בשירותים העסקיים ובשירותי האירוח והאוכל.

השקעות זרות

ההשקעות הישירות של זרים בישראל נמשכו אמנם גם בשנת 2009, והסתכמו ב-3.8 מיליארד דולר, כשליש מהיקפן בשנה הקודמת, בה הן עמדו על 10.9 מיליארד דולר. לעומת זאת, בהשקעות בתיק ניירות ערך למסחר, אשר נפגעו מאוד בשנה הקודמת, עקב המשבר הפיננסי העולמי, ואשר עמדו על 1 מיליארד דולר, חל בשנת 2009 תיקון, ואלה הסתכמו ב-2.5 מיליארד דולר. השקעות ישירות של ישראלים בחו"ל, הצטמצמו מאוד בשנת 2009, והגיעו לרמה של 1.2 מיליארד דולר, לעומת 7.2 מיליארד דולר בשנת 2008. בניגוד לכך, נרשם גידול ניכר בהשקעות הפיננסיות של ישראלים בחו"ל. אלו הסתכמו ב-7.6 מיליארד דולר, לעומת השקעה של 2.0 מיליארד דולר בשנת 2008. השקעות ישראלים בחו"ל בשנת 2009 אופיינו בדומיננטיות של המשקיעים המוסדיים. עובדה זו מסבירה, במידה רבה, את הגידול בהשקעות הפיננסיות והירידה בהשקעות הישירות, שכן גופים מוסדיים מעדיפים השקעה באמצעות שוק ההון על פני פעילות ישירה בחברות.

התפתחויות שערי חליפין ואינפלציה

במהלך שנת 2009 יוסף השקל מול הדולר בשיעור של 0.7% ופחת מול האירו בשיעור של 2.7%. השינויים בשערי החליפין היו פועל יוצא, בין היתר, של שינויים בשערי החליפין בין המטבעות בעולם. שערי החליפין הנומינלי-אפקטיבי, המקוז השפעות אלה, פוחת בשנת 2009 ב-2.5%. מגמות המסחר במטבע החוץ לא היו זהות במהלך השנה. מתחילת השנה ועד סוף חודש אפריל (24 באפריל) נחלש השקל מול סל המטבעות בשיעור של 8.5%. אולם מאז התהפכה המגמה, ועד סוף השנה נרשם ייסוף של השקל מול הסל בשיעור של 5.5%. בשבעת החודשים הראשונים של שנת 2009 המשיך בנק ישראל להתערב בשוק המט"ח באמצעות רכישה של 100 מיליון דולר ביום בממוצע. בחודש אוגוסט שינה בנק ישראל את מדיניותו והודיע כי הוא מפסיק את הרכישות היזומות הסדירות של מט"ח, ויפעל

בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשער החליפין, אשר לא יתאמו את התנאים הכלכליים הבסיסיים, או כאשר שוק המט"ח לא יתפקד כראוי. למרות זאת, בחודשים אוגוסט עד אוקטובר 2009 המשיך בנק ישראל ורכש מט"ח בהיקף של כ-7 מיליארד דולר. בסיכום שנתי רכש בנק ישראל מט"ח בהיקף של 19.6 מיליארד דולר, בהמשך ל-12.1 מיליארד דולר בשנת 2008. מדד המחירים לצרכן עלה במהלך שנת 2009 בשיעור של 3.9%, בדומה לעלייה של 3.8% במהלך שנת 2008 - גבוה מיעד האינפלציה העליון, העומד על 3%. בין הגורמים אשר הביאו לחריגה מיעד האינפלציה ניתן לציין את עליית מחירי הדלקים, על רקע עליית מחיר הנפט בעולם, ועלית מחירי הדירות ובעלות הדיירים. ללא שני רכיבים אלה הסתכמה האינפלציה בשיעור של 2.6%. האינפלציה השנה הושפעה גם מהעלאת המיסים והאגרות על ידי הממשלה, באמצע השנה, כאשר בניכוי העלאות אלו עלה המדד בכ-2.8%.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. עקב הבחירות שנערכו בישראל בחודש מרס, נדחה אישור תקציב המדינה לשנת 2009 לחודש יולי ותקציבי השנים 2009-2010 אוחדו. המיתון אליו נכנס המשק הביא בשנת 2009 לירידה חדה בשיעור של 6.1% בבחיית המיסים (בשיעור ריאלי ולאחר תיקוני חקיקה). כתוצאה מכך, ועקב הגדלת ההוצאה, נרשמה עליה חדה בגירעון הממשלה בשנת 2009, וזה הסתכם ב-39.3 מיליארד ש"ח (ללא מתן אשראי נטו), שהם 5.15% מהתוצר המקומי הגולמי. לשם השוואה, בשנת 2008 היווה הגירעון 2.1% מהתמ"ג ובשנת 2007 נרשם איזון תקציבי.

עם זאת, יש לזכור כי הגירעון המתוכנן בתקציב עמד על 44.4 מיליארד ש"ח, המהווים 6% מהתמ"ג. הסיבות לגירעון הנמוך מהמתוכנן, מקורן בהיפוך מגמת הירידה בגביית המיסים החל מסוף הרבע הראשון של השנה (כך שבהשוואה ליעד ההכנסות שבתקציב המדינה נרשם עודף של 4.4 מיליארד ש"ח, בעיקר במיסים עקיפים), בהוצאות ריבית נמוכות מהמתוכנן ובתמ"ג גבוה מהצפוי.

מדיניות מוניטרית. שבעת החודשים הראשונים של שנת 2009 אופיינו בהרחבה מוניטרית מאסיבית על ידי בנק ישראל, כחלק ממאמציו להקל על המשק לצאת מהמיתון. ההרחבה המוניטרית נעשתה על ידי הורדה חדה של הריבית, מ-2.5% בחודש דצמבר 2008 ל-0.5% בחודש אפריל 2009, על ידי רכישות מאסיביות של מט"ח, בהיקף של 100 מיליון דולר בממוצע ליום ועל ידי רכישת איגרות חוב ממשלתיות מהציבור, בהיקף של 18 מיליארד ש"ח.

החל מחודש אוגוסט 2009 החל בנק ישראל במהלך של צמצום מוניטרי, אשר כלל העלאת ריבית ב-25 נקודות בסיס, בכל אחד מהחודשים ספטמבר ודצמבר, הפסקה של רכישת איגרות חוב ממשלתיות ומעבר לרכישת מט"ח על פי הצורך. מדיניות בנק ישראל השתקפה בכמות האמצעי התשלום הנדילים (M1). בשמונת החודשים הראשונים של השנה גדל בסיס הכסף ב-53.7%, לרמה של 110.5 מיליארד ש"ח בחודש אוגוסט. לעומת זאת, בהמשך השנה קטן בסיס הכסף, לרמה של 108.7 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר.

שוק ההון

שנת 2009 אופיינה במגמה של עליות שערים חדות בשוקי המניות, אשר נתמכה בעליות השערים בבורסות העולם ובגורמים מקומיים, בראשם גילוי מצבורי גז טבעי בכמויות גדולות מול חופי ישראל ובהמשך סימנים להתאוששות בפעילות הריאלית ועדכונים כלפי מעלה של תחזיות הצמיחה בארץ ובעולם.

מדד המניות הכללי עלה במהלך השנה בשיעור של 78.8%, לעומת ירידה של 46.4% בשנת 2008. שיעור עליית מדד המניות הכללי בישראל בשנת 2009 גבוה באופן משמעותי בהשוואה לעליות בבורסות המובילות בעולם. העליות החדות במחירי המניות הקיפו את כל הענפים. עליות שערים חדות במיוחד נרשמו במניות חברות הנפט, ובחברות ההשקעה והאחזקות. מדד "ת"א 25" עלה בשיעור של 74.9%, מדד "ת"א 100" עלה בשיעור של 88.8% ומדד ה"תל טק" עלה בשיעור של 92.7%. זאת, בניגוד למגמות בשנת 2008, בה מדד "ת"א 25" ירד בשיעור של 46.2%, מדד "ת"א 100" ירד בשיעור של 51.1% ומדד ה"תל טק" ירד בשיעור של 60.9%. בשנת 2009 נרשמה התמתנות מסוימת במחזורי המסחר, אך ממוצע המסחר היומי נותר גבוה ועמד על 1.7 מיליארד ש"ח, לעומת 2 מיליארד ש"ח בשנת 2008.

המדד לתשואה כוללת של איגרות החוב על כל סוגיהן עלה במהלך שנת 2009 בשיעור של 15.5%, לעומת ירידה בשיעור של 0.7% בשנת 2008. עם זאת, בעוד שאיגרות החוב הממשלתיות רשמו עליה בשיעור של 5.9% בלבד, הרי שאיגרות החוב הקונצרניות נהנו מעליות שערים חדות בשיעורים של כ-32.5%, תוך ירידה מרווחי התשואה בין לבין איגרות החוב הממשלתיות. בשוק איגרות החוב

הממשלתיות, לאור העליה בציפיות לאינפלציה, עלו מדדי איגרות החוב הצמודות למדד המחירים לצרכן בשיעור של 10.3% ואילו איגרות החוב הלא צמודות עלו בשיעור ממוצע של 2.5% בלבד. בשוק איגרות החוב נמשך בשנת 2009 המסחר הער, ומחזורי המסחר היומיים הממוצעים עמדו על 4.1 מיליארד ש"ח, בדומה לשנת 2008. השיפור בשוק ההון התבטא גם בגידול ניכר בגיוס ההון באמצעות איגרות חוב קונצרניות בבורסה של תל אביב, אשר עמד על 35.8 מיליארד ש"ח, לעומת 22.1 מיליארד ש"ח בשנת 2008. מתוך סכום זה, הנפקת איגרות חוב קונצרניות סחירות לציבור הסתכמה בשנת 2009 ב-29.1 מיליארד ש"ח, לעומת 15.4 מיליארד ש"ח בשנת 2008.

תיק הנכסים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים שבידי הציבור הסתכם בסוף חודש דצמבר 2009 ב-2,302 מיליארד ש"ח, לעומת 1,887 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2008, עליה בשיעור של 22%. מתוך תיק הנכסים הכולל, עמד תיק ניירות הערך בסוף שנת 2009 על כ-740 מיליארד ש"ח, לעומת כ-400 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008 (עליה בשיעור של כ-85%). חלק ניכר מהגידול בשווי תיק ניירות הערך נבע מעליה במחירי הנכסים (רכיב זה מסביר, על פי בנק ישראל, כ-76% מהגידול), והיתרה נבעה מגידול נטו בהשקעות הציבור בניירות ערך. במהלך שנת 2009 חלה עליה חדה במשקל המניות בארץ, לצד עליה מתונה במשקל המניות בחו"ל ואג"ח חברות סחירות, זאת במקביל לירידה בשאר המרכיבים. להלן השינויים אשר נרשמו בהרכב התיק במהלך שנת 2009:

1. עליה חדה במשקל המניות, משיעור של 14.4% בסוף שנת 2008 ל-23.4% בסוף שנת 2009;
2. משקל הנכסים הלא-צמודים ירד מ-35.4% ל-31.6%;
3. משקל הנכסים הצמודים למדד ירד מ-35.0% ל-32.4%;
4. משקל הנכסים הצמודים למט"ח ירד משיעור של 15.1% לשיעור של 12.5%.

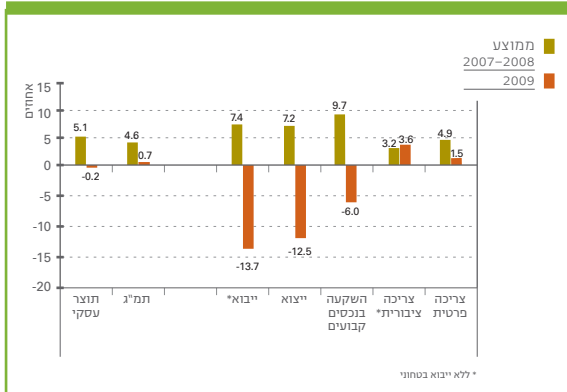
התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר - מרס 2010⁽¹⁾

קרן המטבע הבינלאומית (IMF) העלתה את תחזית הצמיחה העולמית לשנת 2010 לרמה של 4%. בעוד שבמדינות המפותחות צפויה צמיחה איטית, הרי שבמדינות המתפתחות צפויה צמיחה מהירה (6%), כתוצאה מגידול בביקוש המקומי. במהלך החודשים האחרונים התערעה היציבות הפיננסית ביוון ובמספר מדינות פריפריה נוספות של גוש האירו, כתוצאה מהמשבר העולמי והגידול החד בגירעונות ובחובות הממשלתיים. מדינות האיחוד האירופי הצהירו כי יחלצו לעזרתה של יוון, אך טרם הוחלט על המתווה בו הדבר ייעשה. הממשלה סיימה את חודש ינואר עם עודף של 3.7 מיליארד ש"ח, ובחודש פברואר נרשם גרעון של 2.8 מיליארד ש"ח. בהתאם, העודף התקציבי מתחילת השנה מסתכם בכ-900 מיליון ש"ח, לעומת גרעון של 1.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. נתוני גביית המיסים מצביעים על התייצבות בגביה, לאחר מגמת עליה שהחלה בחודש אפריל 2009. מדד חודש ינואר 2010 ירד בשיעור של 0.7%, מעבר לציפיות, בשל ירידה חדה במחירי הדיור ובמחירי ההלבשה. מדד חודש פברואר היה אף הוא שלילי: -0.3%. בנק ישראל העלה את הריבית לחודש ינואר ל-1.25%, וזאת כחלק מתהליך הדרגתי של החזרת הריבית לרמה נורמלית. עם זאת, רמת הריבית לחודשים פברואר ומרס נותרה ללא שינוי, לאור המדדים הנמוכים בחודשים דצמבר 2009 וינואר 2010, גורמי סיכון שממשיכים להעיב על הכלכלה הגלובלית והריביות הנמוכות במשקים המובילים. המדד המשולב של בנק ישראל עלה בינואר ב-0.2%, בהמשך לעלייה של 0.3% בחודשים נובמבר ודצמבר. העלייה במדד נובעת מעלייה

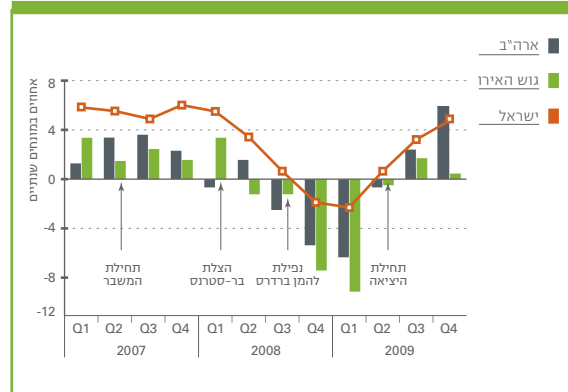
(1) כל הנתונים מתייחסים לתקופה מיום 1 בינואר 2010 ועד ליום 8 במרס 2010.

בייצור התעשייתי ובפדיון המסחר והשירותים, עלייה זו מותנה על-ידי בלימת העלייה בייצוא הסחורות ובייבוא מוצרי צריכה. מתחילת השנה ועד ליום 8 במרס עלה מדד ת"א 25 ב-5.4%, זאת על אף מגמת הירידה שאפיינה את המחצית השנייה של חודש ינואר ותחילתו של חודש פברואר. באותה עת חלה עלייה של 2.1% במדד S&P500. המגמות בשווקי ההון בחודשים האחרונים הינן, במידה רבה, פועל יוצא של העליות החדות שנרשמו בשנת 2009. עקום התשואות השקלי רשם ירידה מתחילת השנה, על רקע הירידה בציפיות האינפלציה וההערכה שהעלאת ריבית בנק ישראל תהיה מתונה מכפי שצפה השוק קודם לכן. שער החליפין של השקל מול הדולר שמר על יציבות מתחילת השנה ועד ליום 8 במרס (תיסוף של 0.3%), זאת על אף התחזקות של הדולר בעולם (ב-4.8% מול האירו). בנק ישראל המשיך לרכוש מט"ח מעת לעת. סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P אישרה את דירוג האשראי של ישראל במט"ח לטווח ארוך ברמה "A", עם אופק יציב.

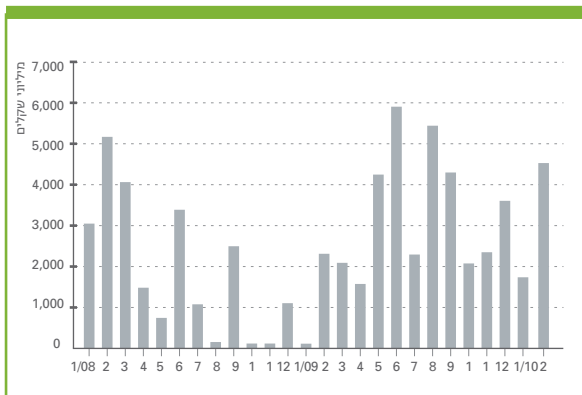
צמיחה בישראל

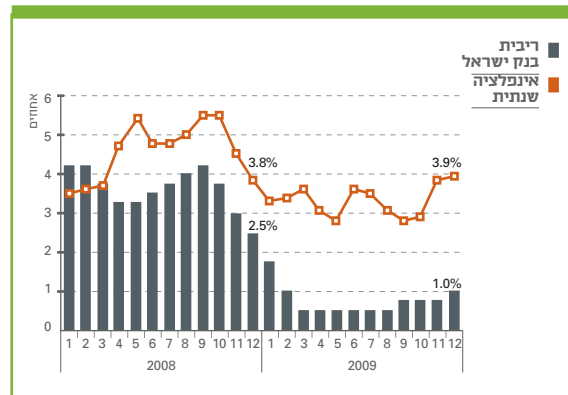
שיעורי הצמיחה בישראל, בארה"ב ובגוש האירו

גיוס הון באג"ח לא ממשלתיות

האינפלציה השנתית (12 חודשים לאחור) וריבית בנק ישראל

שערי החליפין שקל/דולר ודולר/אירו

שינוי מצטבר במדדי מניות נבחרים מאז 9.2008

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים

כללי

הוראות הדיווח לציבור. בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, בעקבות אישורו של תקן חשבונאות מס' 11 בדבר דיווח מגזרי על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ולאור היישום של תקני חשבונאות בחו"ל בדבר מגזרי פעילות, ובעיקר היישום של התקן החשבונאי האמריקאי (Disclosure about segments of an enterprise and related information) FAS 131, תוך ביצוע התאמות מסויימות למאפיינים המיוחדים של תאגידים בנקאיים, בעיקר על בסיס הגילוי הנהוג במערכת הבנקאית בארה"ב. על פי ההוראות, מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר מתקיימים בו שלושת המאפיינים הבאים:

- (א) עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות עם רכיבים אחרים באותו תאגיד בנקאי);
- (ב) תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו;
- (ג) קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

ההוראות קובעות בנוסף את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים. בחודש ינואר 2002 הבהיר המפקח על הבנקים כי הוא מצפה מתאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית לכלול גילוי על המגזרים הבאים: בנקאות עסקית (Corporate); בנקאות קמעונאית (Retail); בנקאות מסחרית (Middle Market); בנקאות פרטית (Private);

בניה ונדל"ן; משכנתאות; כרטיסי אשראי; פעילות בשוק ההון; חברות ריאליות.

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בחזר שפורסם הובהר כי התשובות שבקובץ הן בבחינת קביעת עמדה (SOP - Statement of Opinion) של צוות הפיקוח על הבנקים לגבי הנחיות ליישום, כל עוד לא התפרסמו בנושאים אלו הוראות של המפקח על הבנקים.

בקובץ האמור צומצם, בין היתר, מספר המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור לאלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים, על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח). המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כגון: כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון ומשכנתאות) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת בדוח הדירקטוריון לגבי כל מגזר את הגילוי על המוצר הבנקאי בטור נפרד.

ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין המתכונת הדיווח לציבור. נתוני המגזרים המוצגים בדוחות הכספים ובדוח הדירקטוריון נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בעניין זה. קיימים הבדלים מסוימים בין הדיווחים הניהוליים אשר מובאים בפני הנהלת הבנק, לבין נתוני המגזרים המובאים בדוחות הכספים ומתכונתם.

הדיווחים להנהלת הבנק כוללים, בשלב זה, דיווח על נתוני החטיבה העסקית והחטיבה הקמעונאית, ברמת בנק, עד לשורת הרווח לפני מס. נתוני החטיבה הקמעונאית כוללים את מגזר הלקוחות במשקי הבית, מגזר העסקים הקטנים ומגזר הבנקאות הפרטית, נתוני החטיבה העסקית כוללים את מגזר הבנקאות העסקית ומגזר הבנקאות המסחרית.

ישנם כאמור מספר הבדלים עיקריים בין הדיווחים להנהלה לבין הדיווח על המגזרים בדוחות הכספיים:

- הדיווח להנהלה אינו מתייחס להקצאת רווחי קופת הפיצויים כפי שנעשה בדיווח המגזרים בהתאם להוראות הדיווח לציבור;
- מגזר הפעילות הפיננסית כולל הן את הפעילות של ניהול הנוסטרו וניהול הסיכונים של הבנק, אשר נמצא תחת אחריות החטיבה הפיננסית, והן את ההשקעה בחברות הריאליות, שאינה מנוהלת על ידה, וכאמור, דיווחי הפעילות של מגזר זה אינם מוצגים בדיווחים האמורים להנהלה;
- בדיווח המגזרים על פי הוראות המפקח על הבנקים, מוקצה לכל מגזר הון ראשוני והון משני, בהתאם לנכסי הסיכון שלו, על חשבון המגזר הפיננסי.

להלן כימות של ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור המוכתבת בהוראת הדיווח לציבור:

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	מגזר פיננסי	סך-הכל מאוחד	
במיליוני שקלים חדשים							
לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009							
רווח נקי מרווח	176	215	323	32	26	151	923
רווח נקי בהתאם לדיווחים ניהוליים	113	191	303	17	23	276	923
הפרש	63	24	20	15	3	(125)	-
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	3	5	(2)	4	-	(10)	-
הכנסות קופת פיצויים	96	33	33	19	5	(186)	-
סך-הכל הכנסות שהועברו	99	38	31	23	5	(196)	-
הפרשה למסים על פעולות רגילות	36	14	11	8	2	(71)	-
הפרש	63	24	20	15	3	(125)	-
לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008							
רווח נקי מרווח	224	211	268	54	76	(588)	245
רווח נקי בהתאם לדיווחים ניהוליים	216	199	233	43	75	(521)	245
הפרש	8	12	35	11	1	(67)	-
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	13	19	56	17	2	(107)	-
הכנסות קופת פיצויים	-	-	-	-	-	-	-
סך-הכל הכנסות שהועברו	13	19	56	17	2	(107)	-
הפרשה למסים על פעולות רגילות	5	7	21	6	1	(40)	-
הפרש	8	12	35	11	1	(67)	-

בנתוני המגזרים המובאים להלן מוצגים גם הרווח והתשואה בניטרול רכיבים מסוימים. שורת הרווח או התשואה בניטרול רכיבים מסוימים הוצגה רק כאשר אכן היה בפועל ניטרול כאמור. לפירוט המרכיבים שנוטרלו בשנים 2008 ו-2009, ר' טבלה בפרק "רווח ורווחיות" לעיל.

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובח"ל באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2009 באמצעות 3 חטיבות: החטיבה הקמעונאית, החטיבה העסקית והחטיבה הפיננסית. (עד תחילת שנת 2009 פעלה גם החטיבה לנכסי לקוחות. לפרטים בדבר שינוי במבנה הארגוני, שהושלם בתחילת שנת 2009, ואשר במסגרתו פורקה חטיבת נכסי לקוחות, ר' "משאבי אנוש" להלן).

החטיבה הקמעונאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית, לקוחות אח"מ, חברות ועסקים קטנים, תושבי חוץ, לקוחות בנקאות פרטית ולקוחות הבנקאות הישירה. כן אחראית החטיבה על מערכי הייעוץ בבנק - ייעוץ פנסיוני וייעוץ בניירות ערך.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב החברות הגדולות והבינוניות (Middle Market) באמצעות מנהלי עסקים, מרכזי עסקים הפזורים ברחבי הארץ, סניף ראשי ת"א, אגף סחר חוץ סניף בורסת היהלומים וסניף לונדון. כמו כן, אחראית החטיבה לניהול הפעילות עם מגזרי לקוחות

ספציפיים: יהלומנים, חברות היי-טק, חברות בניה (ליווי פרויקטים בתחום הנדל"ן), מפעלים מאושרים ופעילים גדולים בשוק ההון. **החטיבה הפיננסית** אחראית לניהול הנוסטרו והנזילות, חדר עסקות (מט"ח, ריביות וניירות ערך), ולניהול סיכוני השוק והנזילות. כן אחראית החטיבה על ניהול, פיתוח ותפעול כלל מוצרי הפאסיבה, לרבות ניירות ערך.

המגזר הקמעונאי (RETAIL) - כללי

הבנק מציג שני מגזרים קמעונאיים: מגזר "משקי הבית" ומגזר "עסקים קטנים". במסגרת מגזרים אלה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק, למעט לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית בינלאומית. בסעיף כללי זה להלן יובאו כמה עניינים שמשותפים לשני המגזרים האמורים.

סניפים - מרכז העשייה הקמעונאית

הסניפים הם החוליה המרכזית בקשר בין הבנק ללקוח הקמעונאי. חווית הקמעונאות מתרחשת במקום המפגש של הלקוח הקמעונאי עם הבנק - בסניף. לקוח המבקר בסניף יחווה חווית קמעונאות כתוצאה משילוב של ארבעה גורמים עיקריים: חזות נעימה של הסניף ועובדיו, שירות איכותי לאורך כל זמן שהייתו בסניף, בהירות ופשטות של המוצרים והמסרים המועברים לו וזמינות וקלות הצריכה - תהליכים פשוטים וביצוע יעיל. הסניפים הותאמו למבנה ממוקד לקוח, כאשר מול כל זירת לקוחות מתקיימת היערכות שונה ומבודלת.

סינוף

בסוף שנת 2009 הפעיל הבנק מערך של 146 סניפים ברחבי הארץ המאורגנים במסגרת חמישה מרחבים. לפרטים בדבר שינוי במבנה הארגוני של החטיבה הקמעונאית, ר' בפרק "משאבי אנוש" להלן. בנק מרכזתיל דיסקונט הפעיל 73 סניפים נוספים. **פתיחת סניפים.** בשנת 2009 נפתחו 3 סניפים: סניף בייתי במת"מ חיפה; סניף דיסקונט בדרך שלך בקניון רננים וסניף "כנפי נשרים" בירושלים. לפרטים בדבר רשת הסינוף, שירותים משלימים ומערכי ייעוץ ר' "מגזר משקי הבית" להלן. בנק מרכזתיל דיסקונט פתח בשנת 2009 שני סניפים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2004 קבע בנק דיסקונט את חזון הבנקאות האנושית. במסגרת החזון נקבעה המשימה להיות הבנק המוביל בקמעונאות, תוך יצירת בידול מהמתחרים. לשם כך הקימה החטיבה הקמעונאית אגפים ממוקדי לקוחות, אגף שירות ומכירות, אגף לקוחות עסקיים לניהול אשראי ואגף לקוחות עתירי פאסיבה. כחלק מהאסטרטגיה הותאמה פריסת הסינוף על ידי איחוד סניפים והקמת סניפי קונספט ייחודיים (ר' להלן "התאמת רשת הסינוף" ב"מגזר משקי הבית"). בכדי להעניק חווית לקוח נעימה ומזמינה, הותאמה חזות הסניפים לקמעונאות בדרך של מיסחור הסניפים והתקנת מסכי ווידאו ומערכות אודיו. הסניף חולק לשני אזורים: אזור בנקאות יומיומית - "דיסקונט מהיר" ואזור בנקאות מומחים. בנוסף, ננקטת פעולה אינטנסיבית לייעול תהליכי העבודה בסניף על ידי הוצאת עבודות תפעוליות מהסניף, שנועדה לפנות זמן ליוזמה ומכירות. המגזר הקמעונאי שם דגש על פיתוח תחום האשראי הצרכני כמנוע צמיחה.

אסטרטגיית המגזרים

אסטרטגיה המתווה דרך על פיה יש ליצור בידול ברור בין לקוחות על מנת להצליח לשמר את הלקוחות ולמצות את הפוטנציאל הגלום בהם. הדרכים ליישום אסטרטגיית הבידול בין מגזרים:

- פילוח נכון של לקוחות;
- בידול בשירות - שיוך ארגוני לצוות והתאמה של ערוצים משלימים;
- פיתוח קשרי לקוחות עם הפלח: יוזמה ושירות;
- הגדלת נתח לקוח ופלאח - גיוס והעמקת פעולות.

פילוח הלקוחות

במגזר הפרטי הוגדרו ארבעה פלחים עיקריים של לקוחות: בנקאות אח"מ; בנקאות אישית; בנקאות כללית; פלח צומח. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של גובה המשכורת ו/או עושר פיננסי, אשר נמדד לפי היקף הנכסים המוחזקים בבנק. הפלח הצומח מוגדר כאוכלוסיית לקוחות שזוהו כבעלי פוטנציאל צמיחה: סטודנטים, חיילים וצעירים.

בשנים האחרונות הושם דגש מיוחד על המגזר הפרטי על כל פלחיו. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח בהתאם למאפייניו, צרכיו ולסדרי העדיפויות של הבנק. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נבנו מסלולי חשבון המאפשרים העמדת קווי אשראי מובנים, תוך הצעת מסלולים ייחודיים לבעלי עושר פיננסי ו/או מקבלי משכורת. ללקוחות אלה מוצע קו אשראי בגובה 30% מהעושר הפיננסי הפנוי נטו ו/או עד פי 5 מגובה המשכורת, בהתאמה.

התאמת קווי האשראי לפלחי אוכלוסייה אלה נעשית באמצעות פניה יזומה ללקוח והתאמת המסגרות בהתאם לצרכיו של הלקוח, יכולת ההחזר שלו, וההיכרות עימו לאורך שנים בקווי אשראי מובנים, בהם הריבית הולכת ופוחתת ככל שהניצול גדל. פעילות זו תומכת בפיתוח תחום האשראי הצרכני בבנק ומאפשרת התאמה מלאה לצרכי הלקוח.

במגזר העסקים הקטנים אותרו שלושה פלחים עיקריים של לקוחות: עסקי פלוס, עסקי מורחב. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של היקף הפעילות מול הבנק, כפי שנמדד בעיקר בתחום האשראי.

תפיסת השירות

תפיסת השירות גובשה במטרה לתת שירות כוללני ללקוח מתוך הבנה כי הלקוח מעוניין בקבלת שירות מבנקאי שיכיר את כל צרכיו הפיננסיים ויתאים לו, על פי מאפייניו הייחודיים, את השירותים והמוצרים.

בהתאם לכך גובשה תפיסת השירות הכולל שעקרונותיה:

- שירות כולל ללקוח בנקודת שירות אחת - one stop shop;
 - שירות בצוות - מקנה מענה שירותי מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
 - רב ערוציות - לאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל מקום, בכל זמן, בכל ערוץ ובהתאמה אישית;
 - היערכות על פי זירות - צוות מתמחה בזירת לקוחות (ולא במוצרים);
 - בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח;
 - בנקאות אנושית - היכרות ויחס חם ואנושי מצד נותני השירות;
 - יזומה שירותית - הקדמת הלקוח בחיזוי צרכיו והתאמת מוצר או שירות לאותם צרכים;
 - הטמעת סטנדרטים לטיפול בפניות לקוחות והמשך צמצום התלונות;
 - הקצאת משאבים המבוססת על צרכי הלקוח וסדרי העדיפות בבנק.
- בבנק הוטמעה מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו ממקמת את הלקוח במרכז, ומתאימה לו מוצרים בהתאם לצרכיו והעדפותיו.

הטמעת התרבות הקמעונאית

במסגרת האסטרטגיה להובלת הבנקאות הקמעונאית השיק הבנק בית ספר לקמעונאות. בית הספר לקמעונאות מכשיר מנהלים ועובדים מסניפי הבנק ומתמקד בהשגת המטרות הבאות: הטמעת התרבות הקמעונאית בסניפי הבנק, הקניית כלים ליישום התפיסה הקמעונאית לצוותי ניהול מסניפי הבנק והכשרת עובדים במסלולי למידה מגוונים ומותאמים. בית הספר לקמעונאות פועל במסגרת מכללת דיסקונט והמרצים בו הם מתחום העשייה הקמעונאית בארץ ובחול"ל.

פרויקט ארגון "רזה" - הוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים

הטמעת הפרויקט במערך הסניפים נועדה להשיג את היעדים הבאים:

- א. הלקוח יוכל לבחור בין בנקאות נעזרת בפקיד לבין בנקאות בשירות עצמי;
- ב. הרחבת שעות הפעילות בסניף;

- ג. הוצאה מהסניף של כל הפעילות שאיננה הכרחית בכדי לשרת את הלקוח;
- ד. פישוט וקיצור התהליכים הנותרים בסניף;
- ה. התמקדות בלקוח ובצרכיו, לשיפור חווית השירות;
- ז. הקטנת כמות הניירת והתיק בסניף;
- ח. חסכון בכוח אדם ובעלויות.

למועד פרסום הדוח, בכל סניפי הבנק קיים אזור של בנקאות עצמית בו הלקוח יכול לבצע את מרבית הפעילות הבנקאית היום יומית, לרבות הפקדת מזומנים, שיקים וביצוע תשלומים.

הוקמו שלושה משרדים אחוריים (ת"א, ירושלים, חיפה), אליהם הועברו למעלה מ-20 פעילויות תפעוליות, בהן: בדיקת מסלוקה, הקמת הרשאות לחיוב חשבון וטיפול בהן, הפקדת אלתור, וכיוצ"ב. בנוסף, מתבצעות במשרד האחורי פעילויות להוצאת תיק מסמכי היסוד והניירת היומית מהסניפים הוצאת תיק מסמכי היסוד והניירת היומית מהסניפים וקליטתם תוך 72 שעות במערכת ממוחשבת מרכזית. הוצאת מסמכי היסוד בוצעה בכ-30 סניפים. במהלך שנת 2010 צפוי שהתהליך יושלם בכ-20 סניפים נוספים ויחידות עסקיות נוספות. הוצאת הניירת היומית בוצעה בלמעלה מ-20 סניפים. במהלך שנת 2010 צפוי שהתהליך יושלם בכל סניפי הבנק. פעילות זו חוסכת שטחים בסניף, חוסכת נייר, מקצרת מאד את זמן איתור המסמך ומפחיתה סיכונים. מאז תחילת הפרוייקט נוידו לתחומי המשרד האחורי כ-200 עובדים, תוך הפחתת כמות העובדים הכוללת בבנק בכ-130 עובדים.

בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית

לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכזית דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכזית דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלה של משקי הבית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.

שירות

מוצרים בנקאיים. המוצרים הבנקאיים העיקריים העומדים לשימוש לקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פקדונות, פעילות בשוק ההון וכרטיסי אשראי, וכן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחת על ידי משכון דירות מגורים.

טלבנק שירות אישי. מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף (ולא לשלוחות הישירות של העובדים). הפרוייקט מאפשר לשפר את איכות המענה הטלפוני מחד גיסא ולפנות לעובדי הסניף זמן ליוזמה, מכירות ושיפור השירות בסניף מאידך גיסא.

טלבנק אינטרנט. פיתוח ושילול ערוץ השירות באמצעות האינטרנט. עידוד השימוש בערוץ זה מתבטא בעלויות הנמוכות משמעותית ללקוח לעומת שירותים זהים הניתנים בסניף. לפרטים בדבר שידרוג אתר אינטרנט, ר' להלן "שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע על המגזר".

מכשירי כספומט מותאמים לצרכים של מוגבלי הראיה. בחודש דצמבר 2008 השיק הבנק שירות חדש לטובת מוגבלי ראייה. בכ-200 מכשירי כספומט של הבנק ושל בנק מרכזית דיסקונט ברחבי הארץ, הותקנו אמצעי שמע, נוסף על אמצעי זיהוי קיימים על ידי מישוש, אשר יחד מסייעים בידי מוגבלי ראייה לבצע פעולות בנקאיות. מרבית הכספומטים מותקנים בגובה המאפשר שימוש גם למוגבלים על כסא גלגלים.

התאמת רשת הסינוף

כחלק ממהלך הבידול של הבנק מוקמים סניפי קונספט ייחודיים, במטרה לתת מענה מותאם לצרכים שונים של לקוחות קמעונאיים. **"דיסקונט מהיר"**. ממוקם בקדמת הסניף ומספק מענה מהיר לשירותי בנקאות יומיומית. במרכזים לבנקאות מהירה יש מספר

משובים, מכשיר כספומט, עמדת טלבינק ואינטרנט ובעיקר - הוא מאויש על ידי בנקאים מקצועיים בשעות שאינן שגרתיות: 20:00-8:00. בסוף שנת 2009 פעלו 33 מרכזי "דיסקונט מהיר".

"דיסקונט בדרך שלך". סניפים אלה, הממוקמים בקניונים, משמשים נקודת שירות ומכירות ללקוחות הקניון, והם מותאמים לסביבה הקמעונאית של הקניון. שעות הפתיחה מותאמות ללקוח: 10:00-22:00. בסוף שנת 2009 פעלו 7 סניפים בסדרת "דיסקונט בדרך שלך": בקניון "אבנת" בפתח תקוה, בקניון הנגב בבאר שבע, בקניון "מול הפארק" ברעננה, ב"קניון גבעתיים" בגבעתיים, בקניון מלחה בירושלים, בקניון רננים ברעננה ובקמפוס הר הצופים.

"דיסקונט ביתי". סניף המיועד ללקוחות קמעונאיים - פרטיים בלבד, המבוסס על מודל שירות כלכלי ויעיל לחדירה לשכונות מגורים ולמתחמים ממוקדים. סניפים אלה נמצאים בשכונות גדולות בערים, ומשרתים לקוחות פרטיים עד שעות מאוחרות. שעות הפתיחה מותאמות לצרכי התושבים והסביבה, פעילות בבתי חולים, איזורי תעשייה וכיוצ"ב: 20:00-8:00. בסוף שנת 2009 פעלו 10 סניפי דיסקונט ביתי.

תוכנית לשנת 2010. התוכנית לשנת 2010 כוללת פתיחת 6 מרכזי "דיסקונט מהיר", סניף "דיסקונט בדרך שלך" ושני סניפי "דיסקונט ביתי".

מערכי הייעוץ

מוקדי השקעות. לקוחות בעלי פסיבה של מעל 750,000 ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון זכאים לייעוץ בתחום הפסיבה במוקדי השקעות (10 במספר). חשבון הלקוח משויך לסניף אולם השירות ניתן במוקד ההשקעות על ידי יועצי השקעות מומחים.

בשנת 2009 נפתחו שתי שלוחות של מוקדי השקעות, בהן ניתן שירות ללקוחות בעלי פאסיבה של 250,000 ש"ח ומעלה. **שירותי ייעוץ בסניפים**. לקוחות בעלי פסיבה בתחום של 250-750 אלף ש"ח זכאים לייעוץ אשר ניתן בסניפים על ידי יועצי השקעות מורשים ומבודלים העוסקים בתחום שוק ההון בלבד.

שירותי ייעוץ פנסיוני. החל מחודש מרס 2008 החל הבנק במתן ייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק ובמוקדי ההשקעות. הבנק נחשב כמוביל בתחום ומספק ייעוץ פנסיוני לעצמאים ושכירים בכל רחבי הארץ. (לפרטים נוספים ר' להלן "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

ניהול תיקים. הפנית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכי פלאזמות בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, הן בפניה יזומה והן בתגובה לפנית הלקוחות;
- בטלבינק דיסקונט - הן בפניה יזומה הן כמענה לפנית לקוחות;
- באתר דיסקונט באינטרנט, באמצעות מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- דיוור ישיר ללקוחות (בצירוף דוח מצב חשבון) ובאמצעות המכשירים לשירות עצמי (משובים וכספומט).

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לאור אסטרטגיית הבנק להתמקד במגזר הקמעונאי כמקור עיקרי לצמיחה ורווחיות, פועל הבנק להגדלת אוכלוסיית לקוחותיו הקמעונאיים. שלושת מהלכים העיקריים שבוצעו בהקשר זה בשנתיים האחרונות היו:

- מרכז עובדי מדינה - הבנק זכה במרכז למתן הלוואות לעובדי מדינה בתנאי החשב הכללי ושירותים בנקאיים נוספים (ר' להלן "מרכז למתן שירותים לעובדי המדינה");
- מרכז עובדי הוראה - הבנק זכה במרכז למתן הלוואות לעובדי הוראה וסטודנטים בתנאי החשב הכללי (ר' להלן "מרכז עובדי הוראה");

- מתווה דיסקונט - מבצע שיווק משותף עם בנק דיסקונט למשכנתאות, שבמרכזו עומדת הפיכת המשכנתא למוצר עוגן לגיוס לקוחות פעילים חדשים, על ידי הענקת ריבית אטרקטיבית במיוחד ללקוחות שיעבירו את משכורתם לבנק. מהלך זה הגדיל את נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות בביצוע משכנתאות חדשות ולהערכת הבנק, הוא יגדיל גם את הפעילות הקמעונאית בבנק (לפרטים נוספים, ר' להלן "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיר" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

דגשים לשנה הקרובה

- המשך הובלת השירות האישי והאנושי;
- פיתוח מוצרים חדשים וייחודיים והתאמתם ללקוחות הבנק;
- המשך גיוס עובדי המדינה וההוראה, בין היתר באמצעות סל ההטבות שנבנה במיוחד עבורם והשירות האישי והאנושי אותו יקבלו מעובדי הבנק;
- המשך מיצוב הבנק כמוביל בתחום הייעוץ הפנסיוני;
- דגש על שימור והעמקת פעילות בקרב לקוחות חדשים וותיקים;
- קיצור תהליכים בנקאיים;
- הטמעת תהליכים להוצאת פעילות תפעולית מהסניפים;
- פריסת מערכת ניהול תורים;
- בנקאות רב ערוצית אשר תאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל ערוץ שיבחר;
- המשך הפריסה הארצית של נקודות "דיסקונט מהיר", הפתוח לקבלת קהל עד לשעה 20:00. בכך מתאים הבנק את עצמו לצרכי הלקוח ולנוחותו;
- העלאת שביעות רצון הלקוחות על ידי שדרוג חווית השירות בסניף והעלאת רף השירות;
- ארגון מחדש של המערך הקמעונאי.

תחרות

מתחרים. מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות, כאשר בנק דיסקונט הינו השלישי בגודלו מבין חמשת הבנקים. כמו כן, בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסיים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

דרכי התמודדות עם התחרות. התמודדות עם התחרות נעשית תוך מאמץ לבדל את הבנק מול מתחריו, בכמה מישורים:

- גידול בנתח השוק הקמעונאי על ידי גיוס לקוחות תוך התמקדות בעובדי המגזר הציבורי;
- שימור לקוחות על ידי העמקת פעילות, שיפור שירות ומתן הצעות ערך מבודלות ללקוחות הבנק;
- העמדת משכנתאות במסגרת מתווה דיסקונט, כמנוע לגיוס לקוחות;
- כחלק מהצעת הערך הכוללת המותאמת לצרכי הלקוחות, מפעיל הבנק מערכי שירות מתמחים בייעוץ השקעות, ייעוץ פנסיוני ואשראי;
- בנק דיסקונט היה הראשון להרחיב את מגוון סניפיו במסגרת שיפור השירות והשיק סניפי קונספט ייחודיים. הפעילות כוללת למעלה מ-100 סניפים, אשר פתוחים לשירות הלקוחות גם ביום שישי.
- בנוסף, כאמור, הבנק מתמקד ביישום אסטרטגיית המגזרים על ידי התמחות בדירות השונות ומתן שירות מבודל בהתאם לפלחי האוכלוסיה וצרכיה.

התפתחות בשוקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

בשנת 2009 לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. יחד עם זאת, נמשכת המגמה של גידול בפעילות הבנקאית באמצעות הערוצים הישירים (מכשירי בנק אוטומטיים, טלבנק דיסקונט, אינטרנט ובנקאות סלולרית).

התאמת מסגרות אשראי ללקוחות פרטיים. במסגרת ההערכות לבאזל II, ביצעו הבנק וכאל מהלך להתאמת מסגרות אשראי של לקוחות פרטיים, למשיכות יתר בחשבונות עו"ש ובכרטיסי אשראי. המסגרות הותאמו לצרכי הלקוחות, על פי מאפייני פעילותם.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע על המגזר

באתר הפעולות בניירות ערך בוצעו שיפורים בשאילתות קיימות ונוספו שאלות מידע חדשות, ובכלל זה: מערכת "בולס", אשר מספקת מידע עדכני ונרחב בשפה העברית על ניירות ערך שנסחרים בבורסות בארה"ב, ומנגנון חיפוש תעודות סל, אשר מאפשר איתור וסינון תעודות סל על פי פרמטרים. כמו כן, נוספו אפשרויות חדשות, כגון האפשרות לבחור סניף בו יימסרו ללקוח פנקסי השיקים שהזמין, קבלת הלוואה ישירה לעובדי מדינה שחשבונום עומד בתנאים הנדרשים, העברות מט"ח וכיוצ"ב.

בתחום הייעוץ הפנסיוני הושק בחודש מאי 2009 סימולטור ייעוץ פנסיוני - אפליקציה אינטראקטיבית וידיוטית בתחום החסכון הפנסיוני, המאפשרת קבלת תמונה כללית של נתוני החסכון הפנסיוני לגיל פרישה באמצעות מענה על 5 שאלות. בחודש יוני 2009 הושק תיק מידע פנסיוני המאפשר ללקוח מיועץ לצפות באתר הבנק במוצרים הפנסיונים השונים בהתאם למידע שמתקבל מהיצרנים. כיום הבנק מציג מידע המתקבל ממרבית היצרנים בשוק, הכולל נתונים על מוצרי הפנסיה, הגמל וההשתלמות.

בתחום ה-IPhone. בחודש דצמבר 2009 עלה לאוויר שירות המאפשר גלישה לחשבון באמצעות ה-IPhone. השירות הושק באמצעות המדיה, ופרסום באגרים של הורדת אפליקציה עבור IPPhone באתרי גלישה מובחרים (Ynet, YouTube). בחודש מרס 2010 הושק שירות המאפשר לבצע פעולות בניירות ערך בבורסה באמצעות מכשירי ה-IPhone. בסמוך למועד פירסום הדוחות הכספיים יושק שירות הגלישה למכשירי הדור השלישי.

בתחום ה-SMS בשנת 2009 נבנו והותאמו לצרכי הלקוחות חבילות SMS, הכוללות: חבילת התראות בסיס, חבילת עו"ש, חבילת שוק ההון וחבילת עסקים.

בתחום המשוב בחודש ספטמבר 2009 הושלמה הפצת גרסה חדשה במשובי הבנק ובנק מרכזית דיסקונט, אשר מתאפיינת בעיקר בנראות חדשה שמשדרגת את הממשק עם הלקוחות. בתהליך הפיתוח של הגרסה החדשה נעשה מאמץ להתאים את הנראות לתפעול קל ונוח אשר מתאים גם לדרישת הנגישות של לקוחות בעלי מוגבלויות.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- פריסת נקודות שירות והתאמת שעות הפעילות לאיזור וסוג האוכלוסייה;
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים;
- מתן שירות ומענה מקצועי ללקוח, התואם את צרכיו והעדפותיו;
- בניית מוצרים המותאמים ללקוח במגוון האפיקים הבנקאיים;
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות הוראות רגולטוריות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים במגזר

- השקעה בפריסת רשת סניפים ברחבי הארץ;
 - השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם;
 - הכשרת כוח אדם שירותי המיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות;
 - שמירה על מוניטין של רמת שירות, מובילות, מקצועיות ואמינות, הנבנה לאורך שנים;
 - המעבר של לקוחות מבנק לבנק כרוך בהשקעת מאמצים ומקשה על גיוס לקוחות חדשים.
- במטרה לפשט את תהליך המעבר מבנק אחד למשנהו, פרסם המפקח על הבנקים, בחודש יולי 2005, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432, לפיו מוטלת על התאגיד הבנקאי חובה לספק מידע ללקוח השוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר ולבצע עבורו שורת פעולות, בתקופה קצרה ונקובה.

מתן שירותים לעובדי המדינה

ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, העביר הבנק לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו ניתנות הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים בריבית החשב הכללי מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. הבנק יהיה רשאי להעמיד מסגרת אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%.

במסגרת זכייתו במכרז ניתנה לבנק הזכות לגבות חוזרי הלוואות שיינתן באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה. העמלות אותן רשאי הבנק לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאיים ניתן בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק. על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב-50 סניפים לפחות וברשימות מקומות שנקבעו בתנאי המכרז. הבנק פתח סניפים בכל המקומות שנדרשו במכרז, למעט סניף בקרית הממשלה בשיך ג'ראח בירושלים, אשר פתיחתו מתעכבת בשל בעיות רישוי. עד כה פתח הבנק עשרה סניפים ושלוחות לטובת עובדי המדינה: בבתי החולים באשקלון, בתל השומר, בנהריה, ברמב"ם בחיפה, באסף הרופא, בבית חולים וולפסון, וכן בחניון הלאום, בבנין היובל ובשתי שלוחות במתחמים בטחוניים. להערכת הבנק, הזכיה במכרז משמשת פלטפורמה איכותית להגדלת חלקו של הבנק בבנקאות הקמעונאית. בעקבות הזכיה במכרז התפתחה תחרות בין הבנק לבין בנק "יהב" על מתן שירותים לעובדי המדינה.

היערכות הבנק. הבנק מעניק את מלוא ההטבות המגיעות לעובדי המדינה בהתאם לתנאי המכרז, בין ללקוחות חדשים ובין ללקוחות ותיקים של הבנק מקרב עובדי המדינה, וכן שירותים והטבות חוץ בנקאיות שהותאמו במיוחד עבור עובדי המדינה. בשנת 2008 הושם דגש על פעילות גיוס עובדי מדינה ובשנת 2009 נמשכה פעילות זו.

ביום 24 בספטמבר 2007 התקבל היתר בנק ישראל לפתיחת 25 סניפים מיוחדים במסגרת היערכות הבנק ליישום תנאי המכרז. ההיתר ניתן לתקופות קצרות והוארך מעת לעת, לאחרונה עד 31 בדצמבר 2008. לאחר מועד זה רשאי הבנק לפעול מכוח היתר להפעלת סניפים ארעיים שניתן לבנק בעבר, על פיו הותר לבנק להפעיל עד 30 סניפים ארעיים בו זמנית, בכפוף למגבלות השונות שנקבעו בהיתר זה. ההיתר האמור הוארך עד ליום 30 בספטמבר 2010, וזאת לאור כוונת הפיקוח על הבנקים לבחון שינויים אפשריים במתכונתו. יצויין כי במסגרת המכרז, לא כל אוכלוסיות עובדי הסקטור הציבורי הוגדרו על ידי החשב הכללי כזכאים להטבות. בעקבות הזכיה במכרז, ופניות שנעשו מטעם ארגונים שונים בסקטור הציבורי, חתם הבנק הסדרים מיוחדים עם ארגונים שאינם נכללים באוכלוסיית הזכאים לתנאי עובדי מדינה, ובנה לעובדיהם הסדר הטבות דומה.

עד ליום 31 בדצמבר 2009 נפתחו כ-56,704 חשבונות חדשים של עובדי מדינה, מתוכם 4,558 חשבונות תפעוליים, אשר משמשים להעמדת הלוואות עובדי מדינה בלבד. למועד סמוך לפרסום הדוחות הכספיים קיימים בבנק 79,064 חשבונות של עובדי מדינה.

מתן שירותים לעובדי ההוראה

ביום 11 ביולי 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה (שירותים שניתנו באותה עת על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ). ההלוואות תועמדה באחריות הבנק. ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין. תקופת ההתקשרות הינה ל-5 שנים החל מיום 1 בנובמבר 2007. במסגרת המכרז העביר הבנק לפקדון מיוחד סך של כ-360 מיליון ש"ח למשך 5 שנים, אשר ישמש למתן הלוואות למורים בלבד. בתום התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפיקדון). ההלוואות לסטודנטים, מתקציב המדינה, הינן מותנות ותהפוכנה למענקים על פי קריטריונים של משרד החינוך.

החל מיום 1 בנובמבר 2007 דיסקונט הינו הבנק היחידי אשר מעמיד הלוואות מכספי המדינה למורים המקבלים משכורת ממשרד החינוך ולסטודנטים להוראה. הבנק החליט להרחיב את פעילותו גם לעובדי הוראה אחרים, המקבלים את משכורתם מגופים אחרים, ולהציע להם תנאים מועדפים.

בחודש פברואר 2009 נחתם הסכם בין הבנק לבין ארגון המורים אשר צפוי, להערכת הבנק, לשפר את הנגישות של הבנק למורים. במסגרת ההסכם נהנים חברי ארגון המורים אשר מנהלים חשבון משכורת בבנק דיסקונט, מהתנאים המגיעים להם כעובדי הוראה ובנוסף מתנאים מועדפים ייחודיים לחברי ארגון המורים.

עד ליום 31 בדצמבר 2009 נפתחו כ-17,884 חשבונות חדשים של עובדי הוראה, מתוכם 10,286 חשבונות תפעוליים, אשר משמשים להעמדת הלוואות לעובדי הוראה בלבד. למועד סמוך לפרסום הדוחות הכספיים קיימים בבנק כ-32,491 חשבונות של עובדי הוראה. לפרטים בדבר שיווק משכנתאות במסגרת מתווה דיסקונט, ר' "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדירור" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" להלן.

השפעת המשבר על המגזר

בעקבות המשבר הכלכלי, אשר נותן אותותיו גם במשק הישראלי, חלו שינויים בדפוסי הצריכה וההתנהגות של הלקוחות הקמעונאיים בישראל. ניכר כי הלקוחות מכלכלים צעדיהם ביתר זהירות. המערכת הבנקאית מצידה ממשיכה לכוון את מתן האשראי בבדיקת צרכים משוכללת ומוקפדת יותר וכן ביכולת החזר מוכחת.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

כללי. רוב ההכנסות מפעילות ההנפקה של כרטיסי אשראי משוייכות למגזר משקי הבית.

הרווח מפעולות מימון הסתכם בשנת 2009 בסך של 1,210 מיליון ש"ח, לעומת 1,338 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 9.6%. הירידה האמורה מוסברת בשחיקה של המרווחים על הפקדונות, בשל הריבית הנמוכה ששררה במשך שנת 2009.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2009 בסך של 176 מיליון ש"ח, לעומת סך של 224 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 21.4% בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם ב-176 מיליון ש"ח, לעומת סך של 118 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 49.2%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-10.2% בשנת 2009, לעומת 15.1% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה שיעור התשואה מגיע ל-10.2% בשנת 2009, לעומת 7.9% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2009 ב-249 מיליון ש"ח, לעומת 176 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 41.5%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית:

פעילות בינלאומית: בנקאות ופיננסים	פעילות מקומית					
	סך-הכל	סך-הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009						
במיליוני שקלים חדשים						
						רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
153	7	146	173	10	275	(312)
1,057	-	1,057	(64)	-	(59)	1,180
1,210	7	1,203	109	10	216	868
1,629	-	1,629	49	260	767	553
2,839	7	2,832	158	270	983	1,421
						סך-הכל הכנסות
249	13	236	-	-	77	159
2,274	1	2,273	123	150	605	1,395
						רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
316	(7)	323	35	120	301	(133)
						הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
87	-	87	14	43	98	(68)
176	(7)	183	21	77	150	(65)
10.2	(74.7)	10.6	2.7	-	36.5	(13.0)
						רווח (הפסד) נקי
31,673	141	31,532	14,879	7	7,682	8,964
65,095	25	65,070	1,760	-	1,396	61,914
26,524	141	26,383	12,350	7	6,301	7,725
						יתרה ממוצעת של נכסי גמל וקרנות נאמנות
55	-	55	-	55	-	-
29,366	-	29,366	-	29,366	-	-
						יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
3,659	-	3,659	1,772	1,307	-	580
						מרכיבי הרווח מפעולות מימון:
763	3	760	106	-	216	438
401	4	397	-	-	-	397
46	-	46	3	10	-	33
1,210	7	1,203	109	10	216	868
						סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית (המשך):

פעילות בינלאומית: בנקאות ופיננסים	פעילות מקומית						סך-הכל
	סך-הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך-הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008							
במיליוני שקלים חדשים							
	רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
155	2	153	195	12	222	(276)	– מחיצוניים
1,183	–	1,183	(80)	–	(59)	1,322	– בינמיגזרי
1,338	2	1,336	115	12	163	1,046	סך הכל רווח מפעולות מימון
1,408	–	1,408	50	212	710	436	הכנסות תפעוליות ואחרות
2,746	2	2,744	165	224	873	1,482	סך-הכל הכנסות
176	–	176	–	–	51	125	הפרשה לחובות מסופקים
2,198	1	2,197	126	219	492	1,360	הוצאות תפעוליות ואחרות
	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים						
372	1	371	39	5	330	(3)	
92	–	92	16	11	84	(19)	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
224	1	223	22	(6)	191	16	רווח (הפסד) נקי
	רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים						
118	1	117	22	(6)	85	16	
15.1	7.0	15.2	3.3		50.4	4.1	תשואה להון (אחוזים)
7.9	7.0	8.0	3.3		22.5	4.1	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
28,017	117	27,900	12,959	7	6,948	7,986	יתרה ממוצעת של נכסים
58,035	–	58,035	2,070	–	833	55,132	יתרה ממוצעת של התחייבויות
22,909	117	22,792	10,573	7	5,858	6,354	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
50	–	50	–	50	–	–	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
27,488	–	27,488	–	27,488	–	–	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3,617	–	3,617	2,022	1,389	–	206	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
	מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
648	–	648	99	–	160	389	מרווח מפעילות מתן אשראי
604	2	602	–	–	–	602	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
86	–	86	16	12	3	55	אחר
1,338	2	1,336	115	12	163	1,046	סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-4,544 (מתוכן 757 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 4,475 משרות בשנת 2008 (מתוכן 795 משרות ניהול), עליה של 1.5%.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

עמלות. בעקבות תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים (תיקון מס' 12) פירסם המפקח על הבנקים תעריפוני עמלות חדשים, אשר נכנסו לתוקף בחודש יולי 2008. במסגרת זו פורסמו תעריפון העמלות המלא ותעריפונים מצומצמים, הנגזרים מהתעריפון המלא ואשר מתייחסים לסוגים מסויימים של שירותים בנקאיים. התעריפונים האמורים חלים על שני פלחי לקוחות: יחידים, ועסקים קטנים - בין היתר, תאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מיליון ש"ח.

הבנק וחברות בנות נוספות בקבוצה פרסמו תעריפונים בהתאם למתכונת שנקבעה בכללים האמורים והודיעו עליהם ללקוחותיהם. בעקבות פרסום התעריפונים החדשים של הבנקים וכניסתו של התיקון בחוק לתוקף, בראשית חודש יולי 2008, נמתחה ביקורת ציבורית על בנק ישראל ועל הבנקים בשל כך שהרפורמה בעמלות לא הביאה, לדעת המבקרים, לירידה המצופה בתעריפי העמלות. ביום 26 באוגוסט 2008 פורסם תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), שנכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2008, לפיו נציגות בית משותף תיחשב כיחיד ולפיכך, לא ניתן יהיה עוד לגבות ממנה עמלת דמי ניהול חשבון, הנגבית מעסק קטן (כהגדרתו בכללים); אזרח ותיק, נכה, ולקוח שאינו בעל כרטיס למשיכת מזומן יהיו זכאים ל-4 פעולות בחודש על ידי פקיד במחיר של פעולה בערוץ ישיר; וכל פעולה באמצעות תיבת שירות תיחשב כפעולה בערוץ ישיר.

להערכת הבנק, ציבור הלקוחות התאים בהדרגה את התנהגותו הצרכנית לרוח הרפורמה, כך שהפעילות בערוצים הישירים גדלה על חשבון ביצוע פעולות באמצעות פקיד.

ישנן מספר הצעות חוק פרטיות בהן הוצע לבטל את עמלות העו"ש וכן לחייב את הבנקים לשלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עו"ש. בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך האם יחולו שינויים נוספים בחקיקה וברגולציה הנוגעים לשירותים הבנקאיים ולעמלות ו/או לריביות בגינם, מה יהיו ההסדרים שיקבעו, אם בכלל, וכיצד ישפיעו על הרגלי צריכת השירותים הבנקאיים בידי הלקוחות. לפיכך, לא ניתן עדיין להעריך את ההשלכות שיהיו לכך על תוצאות פעולותיו של הבנק בעתיד. לפרטים נוספים בנושאים אלה, ר' "חקיקה והסדרים בנושא העמלות הבנקאיות" בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

מרבית לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר משקי הבית בבנק זה, מקבלים שירותי בנקאות באמצעות סניפי בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת (30 סניפים). סניפים אלה ממוקמים במקומות ישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסייה לא יהודית. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלה מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

בנק מרכנתיל דיסקונט רואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פריסת הסניפים במגזר ושיפור השירות ללקוחות המגזר. במסגרת זו פתח בנק מרכנתיל דיסקונט, במהלך שנת 2009, שני סניפים באזורים המהווים פוטנציאל למתן שירותים בנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה.

לפרטים בדבר השלכות הרפורמה בשוק ההון, ר' להלן "פעילות בשוק ההון" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים נוספים". לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 כה' (3) לדוחות הכספיים.

בנקאות קמעונאית - מגזר עסקים קטנים

לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכזי דיסקונט, המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

השפעת המשבר על המגזר. השפעות המשבר הפיננסי הגלובלי וההאטה בפעילות הכלכלית בישראל על המגזר באות לידי ביטוי במספר מישורים:

- ירידה במחזור והיקף הפעילות העסקית של החברות והעסקים הקטנים;
 - עליה בקיזוז בטחונות מזילים מול אשראי בנקאי, כתוצאה מירידה בשיעורי הריבית על הפקדונות;
 - פגיעה מסויימת במוסר התשלומים, שבאה לידי ביטוי בעיכוב תשלומים.
- לאור שינויים אלה עדכן הבנק את מדיניות האשראי של המגזר, תוך ביצוע התאמות והעלאת מרווחי האשראי והתאמתם לרמת סיכון האשראי. בנוסף, הבנק הגביר את הבקורת על תיקי האשראי במגזר תוך שימת דגש על הענפים שעלולים להיות מושפעים באופן ניכר מהמשבר. לגבי לווים הפועלים בענפים אלה נערכת בקרה הדוקה יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם.
- במקביל, הגורמים העסקיים הונחו לבצע ליווי פיננסי צמוד לעסקים איתנים, אשר הפגיעה בהם נבעה ישירות מהמשבר הכלכלי, ונדרש להם מימון מתאים כדי לגשר על תקופה קשה זו, וזאת בכדי לאפשר את המשך פעילותם באופן שוטף.
- יצוין כי בחודשים האחרונים מסתמנים אינדיקטורים המצביעים על שיפור במצב הכלכלי, ועל סימנים ראשוניים של יציאה מהמשבר.

ההכנסות מפעילות הסליקה של כרטיסי אשראי משוייכות למגזר העסקי ולמגזר הבנקאות המסחרית.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-215 מיליון ש"ח, לעומת 211 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 1.9%. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים (ר' לעיל), היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם בסך של 215 מיליון ש"ח, לעומת סך של 205 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 4.9%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-28.0% בשנת 2009, לעומת 26.9% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים (ר' לעיל), היה שיעור התשואה מגיע ל-28.0% בשנת 2009, לעומת 26.3% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2009 ב-191 מיליון ש"ח, לעומת 156 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 22.4%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים:

פעילות מקומית					
סך-הכל	משכנתאות	בנייה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
835	45	84	3	15	688
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
813	21	70	3	15	704
524	2	17	42	93	370
1,337	23	87	45	108	1,074
סך-הכל הכנסות					
191	3	19	-	-	169
808	8	18	28	66	688
338	12	50	17	42	217
117	4	18	6	14	75
215	8	32	11	22	142
רווח נקי					
28.0	10.1	51.9	-	99.7	23.5
תשואה להון (אחוזים)					
14,581	1,262	1,693	3	305	11,318
14,206	87	686	-	1,064	12,369
11,785	1,256	952	3	335	9,239
יתרה ממוצעת של נכסי גמל וקרנות נאמנות					
25	-	-	25	-	-
6,275	-	-	6,275	-	-
302	-	-	302	-	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
669	18	58	-	15	578
78	-	4	-	-	74
66	3	8	3	-	52
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
813	21	70	3	15	704

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים (המשך):

פעילות מקומית					
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בנייה ונדל"ן	משכנתאות	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					
במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
-	943	12	3	69	1,153
-	(228)	1	-	(37)	(323)
מחיצוניים					
-	715	13	3	32	830
-	336	129	29	2	512
סך הכל רווח מפעולות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות					
סך-הכל הכנסות					
הפרשה לחובות מסופקים					
הוצאות תפעוליות ואחרות					
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים					
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות					
רווח (הפסד) נקי					
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
תשואה להון (אחוזים)					
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)					
יתרה ממוצעת של נכסים					
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות					
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
מרווח מפעילות מתן אשראי					
מרווח מפעילות קבלת פקדונות					
אחר					
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
830	715	13	3	32	830

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,853 (מתוכן 317 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, בהשוואה ל-1,842 משרות בשנת 2008 (מתוכן 328 משרות ניהול), עליה של 0.6%.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. ללקוחות בעלי מסגרת אשראי של עד 500 אלף ש"ח, מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוצי הבנקאות הישירה (אינטרנט וטל-בנק דיסקונט). ללקוחות בעלי מסגרת אשראי העולה על 500 אלף ש"ח מטופלים על ידי מוקדי אשראי מרחביים. ללקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ. כל לקוח, בהתאם לשייך הענפי שלו, מקבל את מכלול שירותי סחר חוץ ביחידה ענפית מתמחה, העוסקת בכל מקצועות סחר החוץ: יצוא, יבוא, מימון, מכשירים פיננסיים עתידיים, תקשורת אלקטרונית ומידע רלוונטי על לקוחות וספקים. (לפרטים נוספים, ר' להלן ב-"מגזר העסקיים").

קרן דיסקונט לעסקים קטנים. קרן ייחודית המופעלת על ידי הבנק, שמטרתה העמדת הלוואות ללקוחות עסקיים, חדשים וקיימים, בעלי מחזור שנתי של עד 5 מיליון דולר בשנה, אשר מעסיקים עד 70 עובדים. היקף הקרן 250 מיליון ש"ח. ההלוואות הן בהיקף של 100 אלף ש"ח לבית עסק, לצורך מימון השקעות והון חוזר, לתקופה של עד 60 חודשים. קבלת הלוואות מותנית, בין היתר, בהצעת תוכנית עסקית ובהמצאת בטחונות בהיקף שהוגדר.

מוקדי אשראי מרחביים

כאמור, הטיפול בפעילות העסקית של לקוחות בעלי מסגרת אשראי העולה על 500 אלף ש"ח, מבוצע במוקדי אשראי מרחביים. מוקדים אלה מאוישים על ידי צוותי עובדים מתמחים בתחום האשראי. נכון לסוף שנת 2009 פועלים 5 מוקדי אשראי בפריסה ארצית: מוקד אשראי השרון, מוקד אשראי תל-אביב, מוקד אשראי חיפה עם שלוחה צפונית בנצרת עלית, מוקד אשראי השפלה ומוקד אשראי ירושלים עם שלוחה דרומית בבאר שבע. מוקדי האשראי משמשים כלשכות שירות מקצועיות, כאשר חשבון הלקוח והפעילות השוטפת ממושיכים להתנהל בסניף האם. בכוננת הבנק לעבודת בשנת 2010 את מערך המוקדים ולהרחיב את פריסתם על ידי הקמת 3 מוקדים נוספים: שניים באזור המרכז ואחד באזור הצפון. המידע המובא לעיל הינו בגדר מידע צופה פני עתיד, אשר משקף את תוכניות הנהלת הבנק במועד פרסום הדוחות הכספיים. תוכניות אלה עשויות להשתנות, כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית או בתעודת תוכנית ההשקעה של הבנק, אשר עלולים לחייב עדכון התוכניות.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכיו הפיננסיים.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכנתיל דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה. כמחצית מלקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר זה מתגוררים ביישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית, ומקבלים שירותי בנקאות באמצעות 30 מסניפי בנק זה המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

קרן למתן הלוואות לעסקים בינוניים. במסגרת הצעדים שננקטו על ידי הממשלה במטרה לבלום את ההאטה הכלכלית במשק, הקימה הממשלה קרן למתן הלוואות לעסקים בינוניים (שהכנסותיהם השנתיות נעות בין 15 מיליון ש"ח לבין 400 מיליון ש"ח). הלוואות תינתנה בערבות המדינה (בשיעור של 70% ובתנאי שהסכום הכולל של השתתפות המדינה לא יעלה על 20% מסך הלוואות באמצעות הקרן). בחודש ינואר 2009 פרסם החשב הכללי במשרד האוצר מכרז במסגרתו הוזמנו הבנקים להשתתף בקרן זו, עד לסכום מקסימלי של 1.3 מיליארד ש"ח. עם פרסום תוצאות המכרז התברר כי בנק מרכנתיל דיסקונט נבחר כבנק המממן העיקרי של הקרן (בהיקף הלוואות מקסימלי של 600 מיליון ש"ח). עד ליום 31 בדצמבר 2009 אושרו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט הלוואות באמצעות הקרן בהיקף של כ-175 מיליון ש"ח.

לפרטים בדבר החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות והשלכותיה, ר' לעיל.
לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 כה' (3) לדוחות הכספיים.

המגזר העסקי

לקוחות המגזר

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2009

הפעילות הכלכלית בשנת 2009 הושפעה מאוד מהאירועים בעולם, בעיקר בשווקים המפותחים. בחינת התפתחות התוצר לאורך שנת 2009 מראה העמקה של המיתון ברבעון הראשון של השנה, התייצבות ברבעון השני והאצה במחצית השנייה של השנה. ברבעון הרביעי של השנה צמח התוצר המקומי הגולמי בשיעור של 4.9% ותוצר הסקטור העסקי בשיעור של 5.2%. בסיכום שנת 2009, רשם התמ"ג צמיחה חיובית בשיעור של 0.7%, בהשוואה ל-4% בשנת 2008. לעומת זאת, בתוצר הסקטור העסקי נרשמה נסיגה בשיעור של 0.2%, לאחר צמיחה של 4.5% בשנת 2008.

המיתון השנה הוביל על ידי מספר גורמים:

- ייצוא סחורות ושירותים - במקביל להתכווצות החדה בנפח הסחר העולמי (בכ-12%), נסוג השנה יצוא הסחורות והשירותים של ישראל בשיעור חד של 12.5%, לאחר שהתרחב בשיעור של 5.2% בשנת 2008. הירידות החדות הקיפו הן את יצוא הסחורות והן את יצוא השירותים. עם זאת, החל מהרבעון השלישי של השנה נרשמה צמיחה חיובית ומואצת ביצוא;
- השקעה בנכסים קבועים - הירידה בביקושים המקומיים ובביקושים ליצוא, והחשש לעתיד הפעילות הכלכלית, הביאו לירידה בשיעור ניכר של 6% בהשקעה בנכסים קבועים, לעומת גידול של 4% בשנת 2008. עם זאת, בעוד שההשקעה בבנייה למגורים המשיכה להתרחב בקצב של כ-4.1%, הרי שבהשקעה בענפי המשק (מכונות וציוד, בנייה שלא למגורים ועבודות בנייה אחרות) נרשמה נסיגה חדה, בשיעור של 9.4%.
- מנגד, קוזה הנסיגה על ידי מספר גורמים:
- ההוצאה לצריכה הפרטית - המיתון במשק הביא לפגיעה ניכרת בצריכה הפרטית, בפרט בצריכת מוצרים בני קיימא, אשר התכווצה בשיעור של 8.7%. על אף זאת, גדלה הצריכה הפרטית בשנת 2009 בשיעור של 1.5%, בזכות גידול נאה של 2.5% בצריכה השוטפת. בשנת 2008 התרחבה הצריכה הפרטית ב-3.6%;
- הוצאה לצריכה ציבורית - בשנת 2009 חל גידול של 3.6% בהוצאה לצריכה ציבורית (ללא יבוא ביטחוני), בהמשך ל-2.2% בשנת 2008. בין הגורמים שתמכו בגידול בהוצאה לצריכה הציבורית השנה, היתה הגדלת ההוצאה הממשלתית בשיעור חריג (העולה על הגידול הריאלי המותר, של 1.7% ביחס לתקציב שנה קודמת) במסגרת מאמצי הממשלה למתן, עד כמה שניתן, את הפגיעה הכלכלית במשק;
- ייצוא סחורות ושירותים - במקביל לירידה בשימושים, נרשמה בשנת 2009 ירידה חדה בשיעור של 13.8% ביבוא הסחורות והשירותים (ללא יבוא בטחוני), לעומת גידול בשיעור של 2.5% בשנת 2008.
- סקרי החברות של בנק ישראל הטיבו לשקף את מחזור העסקים במהלך השנה. ברבעונים הראשון והשני של שנת 2009 דיווחו

החברות על ירידה בפעילות. אולם כבר ברבעון השלישי דיווחו החברות על התאוששות מהירה מהצפוי בפעילות הכלכלית, אשר נמשכה ברבעון הרביעי. בצד המימון, דיווחו החברות על בלימה בחומרת מגבלת המימון ברבעון הראשון, ומהרבעון השני ואילך מגבלת המימון הלכה ופחתה. מגמות אלה באו לידי ביטוי במאזן הנטו של דיווחי החברות (ההפרש בין אחוז החברות המדווחות על עליה לבין אחוז המדווחות על ירידה), אשר היה שלילי בשני הרבעונים הראשונים של השנה, אפס ברבעון השלישי וחיובי ברבעון הרביעי. מגמה זו אפינה את כל ענפי המשק.

התפתחויות בחוב המגזר העסקי

ברבעון האחרון של שנת 2009 חלה ירידה של 0.4% בסך החוב של המגזר העסקי (ללא בנקים וחברות ביטוח), ובסיכום שנת 2009 נרשמה ירידה של 1.1% בסך החוב של המגזר העסקי, וזה עמד על 735 מיליארד ש"ח. זאת, לאחר עליה בשיעור של 4.2% בשנת 2008 (שיעורי השינוי הינם במונחים נומינליים, ומושפעים משינויים בשערי החליפין ובמדד המחירים).

הירידה ביתרת החוב של המגזר העסקי בשנת 2009 מוסברת על-ידי ירידה של כ-5% בחוב לבנקים, אחרי עלייה של כ-8% בשנת 2008. במקביל, נמשכה הירידה בחוב המגזר העסקי לגופים המוסדיים, בשיעור חד של כ-12%, בהמשך לירידה של 2.4% בשנת 2008. חלק ניכר מהירידה בחוב לבנקים ולגופים המוסדיים קוזז על-ידי העליה הניכרת בשיעור של כ-73%, בחוב המגזר העסקי למשקי בית ולחברות (לעומת ירידה של 3% בשנת 2008). מגמת הגידול החלה בחודש מרס, עם ההתאוששות בשווקים, ומשקפת השקעה מואצת של הציבור באג"ח חברות.

כתוצאה מהתפתחויות אלו, הצטמצם משקל הבנקים בסך החוב של המגזר העסקי, ועמד בסוף חודש דצמבר 2009 על כ-54%, בדומה למשקלו בסוף 2007, ולעומת כ-56% בסוף חודש דצמבר 2008.

הירידה בהיקף החוב של המגזר העסקי למערכת הבנקאית בשנת 2009 נבעה, בעיקר, מהגורמים הבאים:

- קיטון באשראי השוטף, כתוצאה מירידה בהיקף הפעילות וההון החוזר (בעיקר מלאי וחייבים);
 - הקפאת תוכניות השקעה של הפירמות כתוצאה מהמשבר הכלכלי ואי ודאות לגבי מועד סיומו;
 - הגברת הסלקטיביות במתן אשראי, כתוצאה מעליה ברמת הסיכון של לקוחות מסויימים, בהם מספר לוויים גדולים שעיקר פעילותם בחו"ל;
 - דרישת המפקח על הבנקים לעמידה ביעד הלימות הון בשיעור של 12% עד סוף שנת 2009;
 - ירידה בהיקף העסקאות למימון רכישת אמצעי שליטה, במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של השנה;
 - האצה בהיקף גיוס איגרות החוב (לא כולל הנפקות של המגזר הפיננסי) מכ-10 מיליארד ש"ח במהלך שנת 2008 לכ-26 מיליארד ש"ח במהלך שנת 2009;
 - ירידה בהשקעות של גופים ישראלים בחו"ל, שמוננה בחלקה באשראי שניתן על ידי המערכת הבנקאית בארץ.
- הבנק נקט במדיניות של ליווי ותמיכה בלקוחותיו העסקיים במהלך ההאטה שאפיינה את שנת 2009. במקרים מסויימים נפרסו אשראים לתקופות ארוכות יותר בהתאמה לצרכי הלקוחות.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2009 חלה ירידה בפעילות במרבית הענפים, בהשוואה לשנת 2008, כפועל יוצא מרמת חשיפתם לרבדים שונים של המשבר העולמי במישור הריאלי והפיננסי. ואולם, החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 דיווחו החברות על התאוששות קלה בפעילות העסקית ובמהלך הרבעון הרביעי על האצה בקצב ההתאוששות.

להלן כיווני ההתפתחות ברמה הענפית בשנת 2009 בהשוואה לשנת 2008:

- ענפי תעשייה מוטי ייצוא - ירידה בהיקף הייצוא התעשייתי במרבית ענפי האלקטרוניקה, התוכנה והכימיקלים וכן בענפים המסורתיים (בעיקר טכסטיל והלבשה, מתכת, גומי-פלסטיקה, שירותי הובלה ימית ואווירית). הירידה בהיקף הפעילות של לקוחות לוותה בקיטון שולי הרווח התפעולי, כאשר הקיפאון בשערי החליפין תרם להתחזקות מגמה זו. החל מהרבעון השלישי של השנה הסתמנה מגמת גידול בביקושים ובהזמנות מחו"ל, בעיקר לחברות אלקטרוניקה העוסקות בייצור רכיבים לשוק האלקטרוניקה הצרכנית וייצור ציוד ומערכות לשוק התקשורת העולמי;

- ענף האלקטרוניקה - רשם גידול מתון בהיקף הפעילות, שנבעה מגידול חד ביצוא רכיבי אלקטרוניקה, בהיקף של 2.3 מיליארד דולר, על רקע תחילת פעילותו של מפעל מסוים, המהווה גורם מוביל בתחום הפעילות האמור. בקיזוז השפעה זו הענף רשם ירידה;
- ענף הכימיקלים - בייצוא ענף הכימיקלים, שנחשב לענף רווחי וחסון פיננסית, נרשמה במהלך שנת 2009 ירידה בשיעור של 24%, כתוצאה מקיטון בביקושים, ירידת מחירים וצבירת מלאי. ההרעה האמורה נבעה מעודף כושר ייצור עולמי וקביעת מחירים בשווקים הבינלאומיים על ידי ה"שחקנים" הגדולים בענף;
- תעשיות ביטחוניות - נמשך הגידול בהיקף הפעילות בחו"ל, על רקע קבלת הזמנות לעסקאות נשק גדולות;
- ענפי תעשייה מקומיים - ירידה בהיקף היצור התעשייתי, כתוצאה מהאטה בצריכה השוטפת ורמת הביקושים המקומיים, שהקיפה את מרבית הענפים;
- יהלומים - החל מהמחצית השנייה של שנת 2008 ניכרת ירידה בפעילות הענף, שלווה בצמצום בהוצאות של הפעילים בענף (השבתת מלטשות, פיטורי עובדים, הסטת עיקר הפעילות אל מחוץ לישראל). בשנת 2009 הסתכם יצוא היהלומים המלוטשים ב-9.4 מיליארד דולר, ירידה חדה בשיעור של 39% בהשוואה לשנת 2008. היצוא נטו, בניכוי החזרים, הסתכם ב-3.9 מיליארד דולר, ירידה של 34%. עם זאת, יש לציין שברבעון השלישי של שנת 2009 ניכרת התאוששות בענף, שנמשכה במהלך הרבעון הרביעי של השנה, והיא נמשכת גם ברבעון הראשון של שנת 2010.
- ענפי המסחר - נרשמה ירידה מתונה בהכנסות ובשולי הרווח התפעוליים, כתוצאה מההאטה בצריכה השוטפת וירידה בביקושים בשוק המקומי. החל מהמחצית השנייה של שנת 2009 הסתמנה התאוששות ניכרת בביקושים. הענפים העיקריים שהושפעו מירידה בהיקף הפעילות הינם יבואני רכב, יבואני רכיבים אלקטרוניים, יבואני מזון, מותגי אופנה וקוסמטיקה וסחורות שונות;
- ענפי השירותים - מרבית החברות בענף, למעט שירותי הליסינג התפעולי, רשמו יציבות בהיקף ההכנסות ובשולי הרווח התפעולי וזאת על רקע רגישות נמוכה של הענף להשפעות המשבר הכלכלי. רשתות שיווק המזון ומכשירי חשמל דווחו על ירידה מזערית בהיקף הביקושים. ענף התקשורת רשם עליה מתונה בהיקף הפעילות, תוך שיפור שולי הרווח התפעולי בעקבות רכישות, מיזוגים ותהליכי התייעלות. ענף בתי ההשקעות רשם גידול בהיקף הפעילות על רקע הגאות בשוק ההון;
- ענף המלונאות - נמשכה הירידה בפעילות בהשוואה לשנת 2008, עקב ירידה בשיעור של 20% במספר הלינות של תיירים מחו"ל לצד עליה בשיעור של 3% בהיקף לינות ישראלים. התפוסה הארצית הממוצעת, בשיעור של 60%, שיקפה ירידה בשיעור של כ-8% לעומת שנת 2008;
- במרבית הענפים רשמו החברות ירידה ברמות המלאי וההשקעות בכנסים קבועים.

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

- בשנת 2010 צפויה התאוששות בפעילות הסקטור העסקי, שתקיף את מרבית ענפי התעשייה, המסחר והשירותים. על פי תחזית בנק ישראל, התוצר העסקי צפוי לגדול בשנת 2010 בשיעור של 4.1%, בהשוואה לירידה בשיעור 0.2% בשנת 2009. בשווקים מסוימים בחו"ל צפויה התאוששות בפעילות הכלכלית ואחרים עדיין נמצאים בדרגות שונות של משבר, כאשר הערכה הרווחת הינה ששיא המשבר כבר מאחוריהם. להלן ההתפתחויות העיקריות הצפויות:
- התאוששות ביצוא סחורות ושירותים כתוצאה מגידול בהיקף הסחר העולמי, שישליך על חזרה לצמיחה ניכרת בחלק מהשוקים המתפתחים, בעיקר הודו וסין, וצמיחה מתונה בחלק מהשוקים המפותחים, לרבות השוק האמריקאי;
- עיקר השיפור ביצוא צפוי בענפי האלקטרוניקה (יצור רכיבים לשוק האלקטרוניקה הצרכנית ומערכות לשוק התקשורת העולמי), כימיקלים וענפים מסורתיים (בעיקר מזון, נייר, פלסטיקה ומתכת);
- עליה ברמת הביקושים המקומיים בענפי תעשייה מסחר ושירותים על רקע גידול בצריכה הפרטית של משקי הבית כתוצאה מירידה בשיעורי האבטלה, עליה ברצון האוכלוסיה לצרוך (על רקע שיפור באפקט העושר האישי נוכח העליה בשוק ההון) וסביבת ריבית נמוכה;
- גידול בהיקף ההשקעות והמלאי של החברות על רקע צמצום ניכר במהלך השנים 2008-2009, תוך חזרה לרמה נורמטיבית של מלאי והשקעות על רקע ציפיות לגידול בהיקף הפעילות.

התפתחויות צפויות באשראי למגזר העסקי

במהלך שנת 2010 צפוי גידול בהיצע מקורות המימון, שיתבטא בהרחבת האשראי הבנקאי והחזק בנקאי, כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- גידול בהשקעות ובצרכי ההון החוזר, לרבות הצטיידות במלאי, שהיקפו נשחק, של הפירמות המקומיות מוטות יצוא, כתוצאה משיפור בסביבתן העסקית והערכות להמשך גידול בפעילות הריאלית;
- שיפור בהלימות ההון של המערכת הבנקאית מעל הרף המינימלי הנדרש;
- ירידה במרווחי האשראי והעמלות בעקבות הגברת התחרותיות בין הבנקים הגדולים;
- גידול בהיקף העסקאות לרכישת אמצעי שליטה כתוצאה מניצול הזדמנויות עסקיות;
- הצורך במיחזור איגרות חוב בהיקף ניכר, שצפוי לעמוד לפרעון במהלך שנת 2010;

על רקע ההערכות לעיל, האשראי הבנקאי צפוי לגדול בקצב דומה לצמיחת התוצר העסקי (3.5%-4.0%) ואולי אף מעבר לכך.

האשראי החזק בנקאי. צפויה האצה בגיוס איגרות חוב על ידי הפירמות, על רקע תשואות אג"ח קונצרני נמוכות, סביבת ריבית נמוכה וביקושים מצד הציבור והמוסדיים למוצרי השקעה חדשים בלתי צמודים בריבית משתנה.

היקף הגיוסים צפוי לכלול, לראשונה לאחר תקופת קיפאון ארוכה, גם גיוס הון בשוק הראשוני.

למרות האמור לעיל, האיזון העדין בין היקף הגיוס הצפוי של איגרות חוב בשוק האשראי החזק בנקאי ובין הביקוש הצפוי לאשראי הבנקאי יושפע, להערכת הבנק, ממידת ישומן של המלצות ועדת חודק. ישום המלצות הוועדה במתכונתן הנוכחית, הכוללת, בין היתר, דרישות לקבלת בטחונות והתניות לגבי שעבוד שלילי על נכסי החברות, הסכמת הנאמן לחלוקת דיבידנד, שינוי שליטה ומכירת נכסים מהותיים, ישנו את האיזון בכיוון של הגדלת הביקוש לאשראי בנקאי על חשבון שוק האשראי החזק בנקאי.

כיווני פיתוח עסקי בשווקי המגזר

נוכח הצפי להמשך המגמה החיובית בפעילות המגזר העסקי, שתבטא בגידול בשיעורי הצמיחה במכירות לשוק המקומי וליצוא וראיית אופק חיובי להתפתחויות בשוק ההון, הוגדרו על ידי הבנק תחומי הפעילות המועדפים הבאים להקצאת מסגרות אשראי:

- מתן עדיפות למימון פעילות חברות בתחומים הבאים:
- תעשייה - חברות בתחומי אלקטרוניקה, תוכנה, כימיקלים, ציוד רפואי, פרמצבטיקה, תעשיות ביטחוניות, נייר, מזון ומשקאות;
- מסחר - חברות גדולות בתחום סחר בדלק וגז טבעי וסחורות, יבוא מכשירים סלולריים, יבואניות רכב, רשתות גדולות ובינוניות שיווק מזון ומוצרי חשמל;
- שירותים - חברות תקשורת, שירותים עסקיים, תחבורה ציבורית, חברות ליסינג בעלות מינוף יחסי נמוך הפועלות במסגרת קבוצה איתנה;
- הובלה או השתתפות בעסקאות גדולות למימון רכישת אמצעי שליטה בארץ ובח"ל;
- מימון שוטף של פעילים גדולים בשוק ההון, כאשר האשראי מגובה בנכסים פיננסיים סולידיים;
- מימון לטווח בינוני-ארוך ליצואנים ו/או ללקוחותיהם בגין עסקאות סחר חוץ. עיקר האשראי יובטח באמצעות פוליסות ביטוח של אשראי או חברות ביטוח אחרות בעלות דירוג השקעה בינלאומי גבוה (לגיבוי סיכונים אשראי פוליטיים ועסקיים), ריכוז הפעילות יהיה במסגרת יחידה מתמחה;
- הרחבת פעילות מול קבוצות לווים בינוניות-קטנות בעלות חוסן פיננסי ופוטנציאל צמיחה, במטרה להקטין את ריכוזיות תיק האשראי;
- הרחבת פעילות מול חברות תפעוליות בעלות פוטנציאל צמיחה ורווחיות סבירה, שנמצאות בבעלות חברות החזקה הממומנות על ידי הבנק, במטרה להגדיל את מרכיב התשואה מהפעילות הנלוות.

האמור לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרק "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2009". האמור עשוי שלא להתממש במידה ותחול ירידה ניכרת בהיקף הביקושים מחו"ל כתוצאה מהתמתנות ניכרת בקצב ההתאוששות והצמיחה בשווקים מסוימים בחו"ל, ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, תנודתיות ניכרת בשערי הריבית ושערי החליפין בעולם ובמשק העולמי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

מגבלות לווה בודד, קבוצת לווים וחבות כל שש קבוצות הלווים הגדולות. במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה, לקבוצת לווים, לסך החבות הכוללת לשש קבוצות הלווים הגדולות בבנק. למגבלות אלה עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות.

הבנק מחשב את מגבלת קבוצות לווים לפי שיעור של 25% מהון הבנק ומגבלת סך החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולות לפי שיעור של 150% מהון הבנק, וזאת על פי אישורו של המפקח על הבנקים. ליום 31 בדצמבר 2009 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות בענין לווה בודד, קבוצת לווים וששת קבוצות הלווים הגדולות שנקבעו בהוראות המפקח.

מגבלת "אנשים קשורים". במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 חלה מגבלה על מתן אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, כך שלא יעלה על 10% מהון הבנק. החבות של כל מרכיב בגרעין השליטה לא תעלה על המכפלה של חלקו היחסי בגרעין השליטה ב-10% מהון הבנק.

בחודש ספטמבר 2006 נמסרה לבנק הנחיית הפיקוח על הבנקים בעניין, לפיה לצורך ההוראה האמורה, מגבלת האשראי למרכיבי הקבוצה היחידים תהיה כלהלן: מר אדגר מ. ברונפמן - 3.86% מהון הבנק, מר מתיו ברונפמן - 0.78% מהון הבנק, מר אדם ר. ברונפמן - 0.39% מהון הבנק, גב' הולי ב. לב - 0.39% מהון הבנק; מר מייקל ראובינוף - 0.2% מהון הבנק, מר פיליפ מילשטיין 0.39% מהון הבנק ומר רובין שראן - 4.0% מהון הבנק. ליום 31 בדצמבר 2009 אין חריגה מהמגבלה האמורה.

הידוק הפיקוח. בעקבות ההאטה הכלכלית, פנה בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים בדרישה לבחון את תיק האשראי, בדגש על עסקאות למימון רכישת אמצעי שליטה, אשראי ללקוחות החשופים למשבר ועוד. הבנק ביצע את הבחינה כנדרש, בחלקה בפיקוח בקר האשראי של הבנק, ולא נמצאו ממצאים חריגים.

באזל II. בנק ישראל פרסם קווים מנחים לדירוג לקוחות, כחלק מההיערכות בנושא זה (לפרטים נוספים בענין זה, ובכלל זה לפרטים בדבר היערכות הבנק, ר' "באזל II" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל).

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההכנסות מפעילות הסליקה של כרטיסי אשראי משויכות למגזר העסקי ולמגזר הבנקאות המסחרית. **הרווח מפעולות מימון** הסתכם בסך של 1,096 מיליון ש"ח בשנת 2009, לעומת סך של 1,001 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 9.5%. הגידול נגזר מחד, מגידול של-13.1% בתיק האשראי הממוצע, שנבע מהרחבת אשראי, בעיקר כתוצאה ממספר עסקאות אשראי גדולות בתחום רכישת אמצעי שליטה ומימון תשתיות ומעליה במרווח המימוני על האשראי מאידך.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-323 מיליון ש"ח, לעומת 268 מיליון ש"ח בשנת 2008, עלייה של 20.5%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים, היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם בסך של 323 מיליון ש"ח, לעומת סך של 261 מיליון ש"ח בשנת 2008, עלייה של 23.8%. העלייה ברווח הנקי נבעה, בעיקר, מגידול בהכנסות מימון ובעמלות תפעוליות.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על הון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-9.1% בשנת 2009 לעומת 8.1% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים, היה שיעור התשואה מגיע ל-9.1% בשנת 2009, לעומת 7.9% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2009 ב-293 מיליון ש"ח לעומת 233 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 25.7%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי:

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית							
סך-הכל	סך-הכל	בנקאות ופיננסים ונדל"ן	בנקאות בנייה	סך-הכל	בנייה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009									
במיליוני שקלים חדשים									
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
1,904	196	20	176	1,708	705	5	11	987	- מחיצוניים
(808)	(12)	-	(12)	(796)	(383)	-	-	(413)	- בינמיזרי
1,096	184	20	164	912	322	5	11	574	סך-הכל רווח מפעולות מימון
424	29	3	26	395	23	27	105	240	הכנסות תפעוליות ואחרות
1,520	213	23	190	1,307	345	32	116	814	סך-הכל הכנסות
293	64	-	64	229	98	-	-	131	הפרשה לחובות מסופקים
703	150	10	140	553	79	17	72	385	הוצאות תפעוליות ואחרות
524	(1)	13	(14)	525	168	15	44	298	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
192	11	1	10	181	59	6	15	101	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
323	(12)	12	(24)	335	109	9	20	197	רווח (הפסד) נקי
323	(12)	12	(24)	335	109	9	20	197	רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
9.1	(2.9)	21.5	(6.7)	10.7	9.4	-	270.3	10.1	תשואה להון (אחוזים)
9.1	(2.9)	21.5	(6.7)	10.7	9.4	-	270.3	10.1	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
48,352	6,784	880	5,904	41,568	13,136	14	422	27,996	יתרה ממוצעת של נכסים
24,652	1,993	0	1,993	22,659	1,894	2	1,508	19,255	יתרה ממוצעת של התחייבויות
54,870	6,481	880	5,601	48,389	18,024	12	113	30,240	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
426	-	-	-	426	-	426	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
64,172	-	-	-	64,172	-	64,172	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
141	-	-	-	141	-	141	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:									
938	156	19	137	782	278	2	11	491	מרווח מפעילות מתן אשראי
78	27	-	27	51	6	-	-	45	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
80	1	1	-	79	38	3	-	38	אחר
1,096	184	20	164	912	322	5	11	574	סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (המשך):

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית							
סך-הכל	סך-הכל	בנייה ופונסים ונדל"ן	בנקאות	סך-הכל	בנייה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופונסים	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008									
במיליוני שקלים חדשים									
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
1,736	73	19	54	1,663	690	3	10	960	- מחיצוניים
(735)	120	-	120	(855)	(420)	(1)	-	(434)	- בינמיגזרי
1,001	193	19	174	808	270	2	10	526	סך הכל רווח מפעולות מימון
368	43	2	41	325	18	26	141	140	הכנסות תפעוליות ואחרות
1,369	236	21	215	1,133	288	28	151	666	סך-הכל הכנסות
233	15	3	12	218	121	-	-	97	הפרשה לחובות מסופקים
740	113	9	104	627	74	30	113	410	הוצאות תפעוליות ואחרות
396	108	9	99	288	93	(2)	38	159	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
116	21	3	18	95	31	(2)	10	56	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
268	87	6	81	181	62	(1)	17	103	רווח (הפסד) נקי
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים									
261	87	6	81	174	62	(1)	10	103	תשואה להון (אחוזים)
8.1	18.7	9.7	20.1	6.4	6.0		218.8	5.7	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
7.9	18.7	9.7	20.1	6.1	6.0		130.2	5.7	יתרה ממוצעת של נכסים
42,733	6,027	978	5,049	36,706	10,294	14	316	26,082	יתרה ממוצעת של התחייבויות
19,677	2,634	-	2,634	17,043	2,136	1	1,554	13,352	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
50,955	7,124	978	6,146	43,831	15,814	13	121	27,883	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
372	-	-	-	372	-	372	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
59,817	-	-	-	59,817	-	59,817	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:									
748	158	16	142	590	187	1	10	392	מרווח מפעילות מתן אשראי
95	31	-	31	64	7	-	-	57	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
158	4	3	1	154	76	1	-	77	אחר
1,001	193	19	174	808	270	2	10	526	סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,248 (מתוכן 290 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 1,302 משרות בשנת 2008 (מתוכן 329 משרות ניהול), ירידה של 4.1%. בקרב עובדי המגזר קיים שיעור גבוה יחסית של בעלי השכלה אקדמית, העוברים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. העובדים נדרשים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות ויכולת מתן שירות ברמה גבוהה.

השירות ללקוחות המגזר

המגזר העסקי הנהנה משירות בנקאי מקצועי באמצעות החטיבה העסקית. החטיבה העסקית בשנת 2008 את התמחותה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop), כלומר, בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסיים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות **מנהלי העסקים** באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

שירותי הבנקאות השונים ניתנים באמצעות מערך הסניפים.

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים לענף זה.

כאמור, החל מהמחצית השנייה של שנת 2008 ניכרת האטה בפעילות ענף היהלומים, בו הבנק הינו מממן משמעותי. הבנק עוקב מקרוב אחר ההתפתחויות בענף, ומלווה את לקוחותיו בתקופת ההאטה בענף. כתוצאה מצמצום היקף הפעילות בענף, קטן היקף המימון של הבנק לענף אך עם זאת, גדל חלקו של הבנק במימון הענף.

היחידה למפעלים מאושרים, אשר פועלת במסגרת המחלקה לליווי פרויקטים, מלווה את הלקוחות הזכאים להטבות מהמדינה, במימון ציוד או מבנים, הקמה או הרחבה של פרויקטים תיירותיים ותעשייתיים, וזאת במסגרת החוק לעידוד השקעות הון. לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים **באגף לסחר חוץ** (לפרטים נוספים, ר' להלן).

חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ר' להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ר' להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

לרשות הלקוחות עומדים גם שירותי **סניף ראשי ת"א**, שהינו סניף ייחודי בשל היקפי האקטיבה והפסיבה הגדולים המנוהלים בו. הסניף מתמקד בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק ובמתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים. במהלך שנת 2008 אורגנה מחדש פעילותו של הסניף שבתחילת שנת 2009 הפך לסניף ייעודי לטיפול בלקוח העסקי. הטיפול בלקוחות הקמעונאיים של הסניף הועבר לסניף קמעונאי חדש שנפתח בקרבת מקום. לאחרונה הסתיים שיפוצו של הסניף כך שהמבנה הפיזי הותאם למתכונת העבודה החדשה.

פעילות סחר חוץ

כללי. אגף סחר חוץ פועל במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניק שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

היקפי הפעילות. בשנת 2009 נמשכה ההאטה שהחלה ברבעון השלישי של שנת 2008, אשר גרמה לירידה בפעילות היבוא והיצוא במשק. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יבוא הסחורות (ללא אוניות, מטוסים ויהלומים) ירד בשיעור של 25.0% בהשוואה לשנת 2008, ויצוא הסחורות (ללא אוניות, מטוסים ויהלומים) ירד בשיעור של 14.0% בהשוואה לשנת 2008.

הפעילות העסקית באגף סחר חוץ מרכזת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, מכשירים פיננסיים וכד'). דגש רב מושם על פיתוח הקשר האישי והישיר מול הלקוחות במקביל לקשר השוטף של הלקוח מול מנהל העסקים

שלו, וזאת במטרה להעמיק את הפעילות מול הלקוחות. בשנת 2009 המשיך הבנק בהרחבת הפעילות לפיתוח עסקים בהתאם לתוכנית שגובשה, והתבצעה פעילות יזומה לאיתור לקוחות פוטנציאליים. במקביל, בוצעה העמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, תוך מתן שירות אישי ומקצועי ללקוחות.

שיפור השירות. במסגרת המאמץ המתמשך לשיפור איכות השירות ללקוחות, הוארכו שעות פעילות האגף בימים ב' ו-ה' עד לשעה 18:30. שעות פעילות אלה מאפשרות מתן שירות מהיר, בעיתות עומס, בהתאם לדחיפות, גם מעבר לשעות העבודה המקובלות. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009 הסתיים התהליך של ריכוז פעילות סחר חוץ בשלושה מוקדים מרכזיים: ת"א, חיפה וירושלים, וביטול פעילותם של הסניפים העצמאיים בסחר חוץ.

שיפורים טכנולוגיים. החל מחודש ינואר 2009 הורחבו שירותי סחר חוץ באינטרנט. מערכת האינטרנט מאפשרת ללקוחות ביצוע תשלומי יבוא ישירים, ביצוע פתיחת אשראי דוקומנטרי יבוא וביצוע תשלומים בדוקומנטים לגוביינא יבוא. במקביל, מתבצעת פעילות שיווקית ניכרת להגדלת מאגר לקוחות סחר חוץ המשתמשים בשירות זה.

התפתחויות בשווקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

הלקוחות הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות במשק מהווים נתח נכבד מתיק הלקוחות העסקיים בבנק. הגידול בהיקף פעילות המיזוגים והרכישות במשק בשנים האחרונות, תרם לגידול משקל הלווים הגדולים והקבוצות הגדולות בפעילות המגזר העסקי בבנק. בנוסף הצליח הבנק בשנה האחרונה לגייס מספר לא מבוטל של לקוחות גדולים איכותיים אשר הפעילות עימם תרמה לגידול בהיקף הפעילות של הבנק במגזר.

בשנים האחרונות, עד לפרוץ המשבר, הרחיבו לקוחות רבים של המגזר את היקף פעילותם מחוץ לישראל, כך שמתן אשראי ללקוחות אלה שימש לעיתים כמימון להרחבת פעילותם בחו"ל ועל פי רוב גובה בבטחונות מקומיים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח צרכי הלקוחות, תהליכי הבקרה והשיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בעדכון ושדרוג מערכות המידע המשמשות אותו לניתוח ומדידת סיכונים שונים (בעיקר סיכונים אשראי) למעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות "בזמן אמת". המגזר שוקד על שיפור המערכות למדידת רווחיות הלקוחות, לאמידה אמינה של תרומתם לרווחיות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- קשר מחייב וארוך טווח עם הלקוחות, שירות איכותי, מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ולמכלול השירותים הנלווים (פעילות סחר חוץ, השקעה בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים, שירותים בנקאיים למנהלי ובעלי חברות וכיוצא בזה);
- יכולת תמיכה ועמידה לצד הלקוח גם בעיתות של האטה ומשבר כלכלי;
- ניהול יעיל של תיק האשראי מהיבט מדידה, תמחור וניהול סיכונים מושכל "בזמן אמת" בדגש על סיכונים אשראי, תוך קיום מערכות בקרת אשראי נאותות לאיתור ומזעור הסיכונים ותוך התייחסות לכלל היקף החבויות של הלקוח לרבות בשוק החוץ בנקאי;
- הכשרה מקצועית של כוח אדם איכותי ומיומן;
- שיפור היכולת הטכנולוגית לאספקת השירותים;
- קשרים עם בנקים גדולים בארץ ובחו"ל.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

הלקוחות במגזר פעילים, בו זמנית, מול מספר בנקים כך שהיתרון היחסי של המגזר מושתת על מערכות קשרים ארוכות טווח עם לקוחותיו ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות ומתן פתרון מהיר והולם לצרכי מימון מורכבים, ותמיכה בלקוחות בזמן של שינויים במצב הכלכלי.

חלק ניכר מהפירמות הגדולות אמצו מדיניות מינוף הכוללת צריכת מקורות מימון בנקאים בד בבד עם אמצעי מימון חוץ בנקאים.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2008 ניכרת ירידה מהותית ביכולת גיוס מקורות מימון חוץ בנקאיים, בעיקר מצד לקוחות קטנים ובינוניים, מגמה שהגדילה את תלותם במימון מהמערכת הבנקאית. מחסומי כניסה ויציאה עשויים להיווצר מהצורך בהקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות רגולטוריות של בנק ישראל המשליכים על אופן והיקף הפעילות מול לקוחות וקבוצות לווים. מקורות למתן אשראי לזמן ארוך, העומדים לרשות הבנק, מוגבלים ביחס למקורות לזמן קצר ובינוני. לפיכך נדרש שיתוף פעולה עם משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים ארוכי טווח בתחום הנדל"ן המניב והתשתיות ו/או באמצעות מכירת חלקים מהאשראי הבנקאי לזמן ארוך.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

תחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט. תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחול"ל לרבות אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה. החל מהמחצית השנייה של שנת 2009 על רקע שיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי ובשוקים בחו"ל, גדלה זמינות חלק מהלקוחות הגדולים, החסונים פיננסית למקורות מימון חוץ בנקאיים. כאשר קיימת יכולת גיוס בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

המגזר העסקי חשוף לתחרות הולכת וגדלה מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות לרבות בנקים זרים (HSBC, Citigroup, BNP), יש לציין שעם התפתחות המשבר הפיננסי בעולם, קטנה התחרות מצד הבנקים הזרים. עד לאחרונה גדלה רמת התחרותיות מול גופים מוסדיים, בעיקר חברות ביטוח וקרנות פנסיה, שהקימו יחידות חוץ בנקאיות למתן אשראי. הירידה בהיקף החוב של המגזר העסקי למערכת הבנקאית במהלך שנת 2009, לרבות ההאצה בגיוס איגרות חוב על ידי הפירמות, גרמה לירידה חלקו של המימון הבנקאי בסך כל החוב של המגזר העסקי. שוק האשראי העסקי צפוי להיות מושפע מניידת יישומן של המלצות ועדת חודק. יישום מלא של המלצות, ללא ביצוע שינויים כלשהם, יפגע ביכולת של פירמות לגייס איגרות חוב וצפוי להקטין את חלקו של המימון החוץ בנקאי במסגרת סך הכל החוב של המגזר העסקי. הגברת התחרותיות בין הבנקים שתרמה לגידול ריאלי בהיקף האשראי הבנקאי במהלך שנת 2008 בצד קיטון בהנפקת איגרות חוב קונצרניות, גרמה לראשונה לאחר תקופה ארוכה, לגידול חלקו של המימון הבנקאי מסה"כ מקורות המימון שניתנו ללקוחות עסקיים. החל מהמחצית השנייה של שנת 2009, קיים תהליך מתמשך של קיטון במרווחים הפיננסיים ובעמלות התפעוליות המאפיינים את המגזר כתוצאה מהירידה ברמת סיכוני האשראי של חלק מהלקוחות והגברת התחרותיות בין שני הבנקים הגדולים במשק על הובלת עסקות אשראי גדולות במגזר, בעיקר בתחום מימון רכישת אמצעי שליטה.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות קיימים וחדשים מתבצעת, בעיקר, על ידי מנהלי העסקים העוסקים בהתאמת פתרונות מימון לעסקאות השונות וניתוח של מכלול הצרכים הבנקאים של הלקוחות, בהתאמה נכונה של מוצרי הבנק לצרכיהם ובהעמדתם ב"זמן אמת". פעילות שיווק והפצה של מוצרי הבנק מתבצעת גם מול זירת הבעלים של החברות, מנהליהן ועובדיהן.

התמודדות עם תחרות

התחרות הגבוהה במגזר מתבטאת בעיקר בטיב השירות ותחכמו, מהירות התגובה ומחירי אשראי ועמלות. האמצעים העיקריים של המגזר להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות אישי, מקצועי ואיכותי ובניית קשר ארוך טווח עם הלקוחות תוך מעבר לראיה כוללת של צרכיהם הפיננסיים. המשבר האחרון הגביר את מודעות הלקוח העסקי לכך שרצוי לו לעבוד עם יותר מבנק אחד לאור הרצון והצורך שלא להיות תלוי במסגרות ו/או קווי אשראי מבנק אחד. מודעות גוברת זו מהווה יתרון לבנק בעת גיוס לקוחות חדשים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות ובין השאר פעילות סחר חוץ וחדר עסקות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מימון רכישות ומיזוגים, מתן אשראי לפעילים בשוק ההון, רכישת השתתפות באשראים ו/או סיכונים המוצעים על ידי הבנקים הגדולים המקומיים או גופים פיננסיים בחו"ל ומתן אשראי לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל. בנוסף, ניתנים שירותים גלויים כפעילות בתחום הפסיבה וההשקעות, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים העמדת ערבויות כספיות, מקדמה, ביצוע וכיו"ב. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2009 גדל הביקוש לאשראי המיועד למימון רכישות ומיזוגים, על רקע גידול בהיקף העסקאות מסוג זה במשק, בעיקר בענף התקשורת.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- המשך חיזוק הסינרגיה והממשק התאגידי ברמת הבנק והקבוצה בנושא ניהול סיכוני האשראי והיערכות לקראת יישום" באזל II "בתכנון וניהול ההון;
- תמחור הסיכונים באמצעות שימת דגש על התשואה להון מתואמת סיכון ועל התשואה הצפויה מהעסקה השולית;
- שיפור איכות השירות תוך מעבר לראיה ומתן פתרון כולל ומהיר לצרכי הלקוח העסקי;
- גידול מתון ומבוקר באשראי העסקי;
- גיוס לקוחות איכותיים חדשים והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים;
- המשך מתן עדיפות למימון וליווי קהל הלקוחות הקיים והנאמן של הבנק;
- הגברת תהליכי הבקרה, המעקב והניטור אחר התפתחויות חריגות בפרופיל הסיכון של הלקוחות;
- בדיקה סלקטיבית וזירה של בקשות אשראי חדשות למימון פעילות שוטפת או השקעתית של לקוחות הפועלים בשווקים בחו"ל בהן נמשכת הרעה בסביבתם העסקית;
- הערכות למכירה/הקטנה של נכסי הסיכון;
- שיפור איכות תיק האשראי של הבנק;
- יישום מדיניות ענפית סלקטיבית במימון לקוחות;
- יישום "באזל II";
- המשך שיפור התשתיות הטכנולוגיות המסייעות בתהליכי איתור, מדידה, ניתוח ובקרת סיכונים שונים בדגש על סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים;
- קביעת מדיניות סיכוני אשראי בנושא איכות הסביבה;
- היערכות לטיפול בנושא חובות פגומים.

לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 כה' (3) לדוחות הכספיים.

מגזר הבנקאות המסחרית (MIDDLE MARKET)

לקוחות המגזר

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 50-10 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח מפעולות מימון הסתכם בשנת 2009 בסך של 656 מיליון ש"ח, לעומת סך של 624 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 5.1%. העליה ברווח נבעה, בעיקר, מגידול במרווחי הריבית על האשראי.

הרווח של המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-32 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 54 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 40.7%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים, היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם בסך של 32 מיליון ש"ח, לעומת 51 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 37.3%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-2.4% בשנת 2009, לעומת 3.7% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים, היה שיעור התשואה מגיע ל-2.4% בשנת 2009, לעומת 3.5% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2009 ב-219 מיליון ש"ח, לעומת 198 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 10.6%. הגידול בהפרשה לחובות מסופקים נבע מענפי התעשייה והשירותים ומתחום הבניה והנדל"ן.

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית:

פעילות בינלאומית					פעילות מקומית					
בנקאות בנייה			משכנתאות סך-הכל ופיננסים ונדל"ן		בנייה		שוק כרטיסי אשראי		שוק ההון	
סך-הכל	סך-הכל	ונדל"ן	סך-הכל	ונדל"ן	ונדל"ן	ונדל"ן	ההון	אשראי	ההון	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009										
במיליוני שקלים חדשים										
										רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
621	304	88	216	317	3	155	1	3	155	- מחיצוניים
35	4	2	2	31	(2)	(73)	-	-	106	- בינמיגזרי
656	308	90	218	348	1	82	1	3	261	סך הכל רווח מפעולות מימון
229	58	29	29	171	1	13	19	33	105	הכנסות תפעוליות ואחרות
885	366	119	247	519	2	95	20	36	366	סך-הכל הכנסות
219	98	56	42	121	-	17	-	-	104	הפרשה לחובות מסופקים
596	243	61	182	353	-	25	12	23	293	הוצאות תפעוליות ואחרות
										רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
70	25	2	23	45	2	53	8	13	(31)	
										הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
35	22	7	15	13	1	19	3	4	(14)	
32	3	(5)	8	29	1	34	5	6	(17)	רווח (הפסד) נקי
2.4	0.7	(2.4)	1.9	3.9	13.6	16.4	-	89.8	(3.7)	תשואה להון (אחוזים)
19,349	8,148	2,623	5,525	11,201	123	2,645	1	138	8,294	יתרה ממוצעת של נכסים
										יתרה ממוצעת של התחייבויות
10,479	4,226	595	3,631	6,253	-	618	-	455	5,180	
20,588	9,830	2,757	7,073	10,758	123	3,082	1	109	7,443	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
										יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
83	-	-	-	83	-	-	83	-	-	
8,014	-	-	-	8,014	-	-	8,014	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
										יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול
1,518	-	-	-	1,518	-	-	679	-	839	
										מרכיבי הרווח מפעולות מימון:
555	271	82	189	284	1	68	-	3	212	מרווח מפעילות מתן אשראי
										מרווח מפעילות קבלת פקדונות
60	37	8	29	23	-	3	-	-	20	
41	-	-	-	41	-	11	1	-	29	אחר
										סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
656	308	90	218	348	1	82	1	3	261	

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (המשך):

פעילות בינלאומית					פעילות מקומית					
בנקאות בנייה					בנקאות כרטיסי שוק					
סך-הכל	סך-הכל	ונדל"ן	ופיננסים	ונדל"ן	ונדל"ן	ונדל"ן	ונדל"ן	ונדל"ן	ונדל"ן	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008										
במיליוני שקלים חדשים										
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים										
798	138	14	124	660	7	117	1	3	532	- מחיצוניים
(174)	158	48	110	(332)	(5)	(58)	-	-	(269)	- בינמיגזרי
624	296	62	234	328	2	59	1	3	263	סך הכל רווח מפעולות מימון
259	77	14	63	182	1	13	20	43	105	הכנסות תפעוליות ואחרות
883	373	76	297	510	3	72	21	46	368	סך-הכל הכנסות
198	33	19	14	165	6	13	-	-	146	הפרשה לחובות מסופקים
644	222	50	172	422	-	22	18	36	346	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים										
41	118	7	111	(77)	(3)	37	3	10	(124)	
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות										
(16)	21	1	20	(37)	(1)	13	1	1	(51)	
54	97	6	91	(43)	(2)	24	2	6	(73)	רווח (הפסד) נקי
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים										
51	97	6	91	(46)	(2)	24	2	3	(73)	
3.7	13.1	2.0	19.3	(5.8)	(19.4)	15.9	0.0	81.9	(13.4)	תשואה להון (אחוזים)
3.5	13.1	2.0	19.3	(6.1)	(19.4)	15.9	0.0	52.7	(13.4)	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
19,934	8,886	2,697	6,189	11,048	149	2,032	1	112	8,754	יתרה ממוצעת של נכסים
9,279	3,814	1,558	2,256	5,465	-	439	-	324	4,702	יתרה ממוצעת של התחייבויות
22,498	11,269	4,034	7,235	11,229	143	2,492	1	119	8,474	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות										
193	-	-	-	193	-	-	193	-	-	
9,510	-	-	-	9,510	-	-	9,510	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול										
1,457	-	-	-	1,457	-	-	533	-	924	
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:										
489	247	58	189	242	1	44	-	3	194	מרווח מפעילות מתן אשראי
83	47	2	45	36	-	3	-	-	33	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
52	2	2	-	50	1	12	1	-	36	אחר
624	296	62	234	328	2	59	1	3	263	סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,008 (מתוכן 229 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 1,106 משרות בשנת 2008 (מתוכן 299 משרות ניהול), ירידה של 8.9%.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר הבנקאות המסחרית נהנה משירות בנקאי מקצועי באמצעות האגף המסחרי שבחטיבה העסקית. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מהסדרים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים. המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות וכוללים לצד מגוון מוצרי האשראי גם שירותי סחר-חוץ, נידור סיכונים באמצעות מכשירים פיננסיים ושירותי השקעות באפיקים שונים: פקדונות, ני"ע וטיפול בחשבונות עסקיים ופרטיים. השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות **מרכזי עסקים**: דן, שרון, ת"א, דרום, ירושלים וחיפה וכן באמצעות ענף עסקים ראשי בסניף ראשי תל אביב. השירות במרכזים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים הכוללים בנקאי עסקים, כלכלנים, יועצי השקעות ורכזי אשראי. התאמת השירות ללקוח העסקי נעשית על ידי צוותי שירות ייחודיים אלו אשר נמצאים במרכזי העסקים, תוך הסתייעות במערך הסניפים. לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים **באגף לסחר חוץ**. כל לקוח בהתאם לשיוך הענפי שלו, מקבל את מכלול שירותי סחר חוץ ביחידה ענפית מתמחה, העוסקת בכל תחומי סחר החוץ: יצוא, יבוא, מימון, מכשירים פיננסיים עתידיים, תקשורת אלקטרונית, ומידע רלוונטי על לקוחות וספקים (לפרטים נוספים, ר' לעיל ב-"המגזר העסקי").

התפתחויות בשווקים של המגזר

לקוחות המגזר הינם בדרך כלל חברות בעלות היקף פעילות בינוני, שעיקר פעילותם בשוק המקומי ורמת חשיפתם לרבדים שונים של המשבר בהיבט הריאלי והפיננסי גבוהה יחסית לזו של הלקוחות הגדולים. במהלך שנת 2009 חלה ירידה בפעילות לקוחות המגזר בהשוואה לשנת 2008. החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 דיווחו החברות על התרחבות מתונה בפעילות בכלל וביצוא בפרט. נגישותן של חברות במגזר למקורות אג"ח בשוק האשראי החוץ בנקאי היתה נמוכה. להלן עיקרי ההתפתחויות במהלך שנת 2009:

- קיטון בהיקף הביקושים בשוק המקומי ובשווקי חו"ל על רקע ההאטה בצריכה הפרטית המקומית ובהיקף הסחר העולמי;
- קיטון בהיקף הפעילות של לקוחות המגזר, שהתבטא בצמצום היצור, רמות המלאי וההשקעות, תוך שחיקה בשולי הרווח התפעולי;
- קשיים בהשגת אשראי מהמערכת הבנקאית להמשך התמיכה בפעילות השוטפת התקינה במקביל לירידה ניכרת ברמת נגישותם למקורות המימון החוץ בנקאיים;
- הקרנות הממשלתיות לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים, המופעלות על ידי הבנקים, ספקו מענה חלקי לצרכי האשראי של העסקים האמורים, נוכח מנגנוני בדיקה ואישור קפדניים מצד גורמים חיצוניים והבנקים, כפועל יוצא מתקנות רגולטוריות ופרופיל הסיכון הגבוה יחסית שאפיין את פעילותם. כתוצאה ממגבלת היצע מקורות המימון, שאפיינה את המגזר במהלך שנת 2009, גדל השימוש פקטורינג ו/או נכיון שטרות, להשגת מקורות המימון הנדרשים.
- לפרטים בדבר השלכות האפשרויות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 כז' (3) לדוחות הכספיים.

מגזר הבנקאות הפרטית (PRIVATE BANKING)

לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק (יחידים ותאגידיים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 0.5 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכזית דיסקונט ובסניף לונדון, את כל פעילות אי די בי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.

מבנה המגזר

האגף לבנקאות פרטית בינלאומית מטפל הן בלקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית - תושבי חוץ, חברות זרות וישראלים המתגוררים דרך קבע בחו"ל, והן בלקוחות הבנקאות הפרטית המקומית - ישראלים בעלי עושר פיננסי, בהתאם לפרופיל שנקבע. בנוסף תומך האגף בפעילות לקידום שלוחות הבנק בחו"ל, תוך קיום שיתוף פעולה מלא עימן. הפעילות כוללת, בין היתר, יצירת קשר עם השלוחות עבור לקוחות הבנק, המעוניינים בהרחבת הפעילות הבינלאומית שלהם ומתן מידע, להגברת מודעות הסניפים ויחידות המטה לשירותי הקבוצה.

דגשים אסטרטגיים

בזירת הבנקאות הפרטית הבינלאומית מושם דגש על שירות בנקאי כולל, יחם ומתמחה, ללקוחות עתירי הון, תוך מחויבות לדיסקרטיות ולהיענות מהירה לצרכי הלקוחות, הן בתחום ההשקעות והן בתחום האשראי. מתן השירות לישראלים ולתושבי חוץ במערך אחד, מקנה יתרון ללקוחות, בנגישות גבוהה לתחום הגלובלי. יתרון זה מועצם גם בסניגיה של תשתיות הבנק בתחום מידע ותפעול, המותאמות לצרכי פלח לקוחות ייחודי זה. עוגן אסטרטגי נוסף הינו מתן שירותי הבנקאות הפרטית ללקוחות הסניפים, מבלי שייאלצו להעתיק לשם כך את חשבונם. מתכונת זו מעמיקה את קשרי הלקוח עם הבנק, מבלי לנתק את הקשר האנושי החם המלווה אותו, טרם שיוכו למערך הבנקאות הפרטית.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-26 מיליון ש"ח, לעומת 76 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 65.8%. **שיעור תשואת הרווח הנקי**, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-12.2% בשנת 2009, לעומת 27.1% בשנת 2008.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית:

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית				
סך-הכל	סך-הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך-הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009						
במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
254	140	-	140	114	1	113
מחיצוניים						
99	86	-	86	13	-	13
בינמיגזרי						
353	226	-	226	127	1	126
סך הכל רווח מפעולות מימון						
187	94	51	43	93	41	52
הכנסות תפעוליות ואחרות						
540	320	51	269	220	42	178
סך-הכל הכנסות						
15	15	-	15	-	-	-
הפרשה לחובות מסופקים						
445	306	40	266	139	28	111
הוצאות תפעוליות ואחרות						
80	(1)	11	(12)	81	14	67
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים						
54	25	4	21	29	4	25
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות						
26	(26)	7	(33)	52	10	42
רווח (הפסד) נקי						
12.2	(18.7)		(23.3)	75.8	-	61.8
תשואה להון (אחוזים)						
5,828	4,184	-	4,184	1,644	6	1,638
יתרה ממוצעת של נכסים						
36,835	17,685	-	17,685	19,150	-	19,150
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
3,277	2,073	-	2,073	1,204	6	1,198
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
308	-	-	-	308	308	-
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות						
18,718	9,677	9,677	-	9,041	9,041	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
1,419	135	-	135	1,284	1,284	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
115	89	-	89	26	-	26
מרווח מפעילות מתן אשראי						
250	137	-	137	113	-	113
מרווח מפעילות קבלת פקדונות						
(12)	-	-	-	(12)	1	(13)
אחר						
353	226	-	226	127	1	126
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (המשך):

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית				
סך-הכל	סך-הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך-הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008						
במיליוני שקלים חדשים						
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
402	435	-	435	(33)	1	(34)
-	-	-	-	-	-	-
מחיצוניים						
(58)	(223)	-	(223)	165	-	165
בינמיגזרי						
344	212	-	212	132	1	131
סך הכל רווח מפעולות מימון						
172	95	*54	*41	77	*40	*37
הכנסות תפעוליות ואחרות						
516	307	54	253	209	41	168
סך-הכל הכנסות						
7	7	-	7	-	-	-
הפרשה לחובות מסופקים						
407	260	*41	*219	147	36	111
הוצאות תפעוליות ואחרות						
102	40	13	27	62	5	57
רווח מפעולות רגילות לפני מסים						
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות						
26	4	1	3	22	2	20
רווח נקי						
76	36	12	24	40	3	37
תשואה להון (אחוזים)						
27.1	19.5		*13.2	43.2		*40.4
4,546	2,909	-	2,909	1,637	6	1,631
יתרה ממוצעת של נכסים						
35,934	15,875	-	15,875	20,059	-	20,059
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
4,373	2,985	-	2,985	1,388	6	1,382
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
294	-	-	-	294	294	-
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות						
16,033	7,928	7,928	-	8,105	8,105	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים						
1,196	115	-	115	1,081	1,081	-
בניהול						
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
89	67	-	67	22	-	22
מרווח מפעילות מתן אשראי						
268	145	-	145	123	-	123
מרווח מפעילות קבלת פקדונות						
(13)	-	-	-	(13)	1	(14)
אחר						
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
344	212	-	212	132	1	131

* סווג מחדש.

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-572 (מתוכן 114 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 602 משרות בשנת 2008 (מתוכן 164 משרות ניהול), ירידה של 5.0%.

עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה בנקאית, הכוללת קורסים מקצועיים וניהוליים בתחומי ההשקעות והאשראי, לרבות הכשרה לתפקיד יועץ השקעות, עד לקבלת רישיון ייעוץ מרשות ניירות ערך.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", הרוחמת את משאבי הבנק והקבוצה, למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יזמת כלפיהם.

לקוחות המגזר, נהנים משירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר בארבעה מרכזי בנקאות פרטית, בהם עומדים לרשותם בנקאים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם. העובדים, רובם ככולם, דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו משרתים. בנוסף, עומדים לרשות הלקוחות שירותים שונים בבנק ובהם: קשר ישיר לחדרי העסקות, בנקאות ישירה באמצעות האינטרנט וכן שירותים של חברות הבת של הבנק; נאמנות, family office ובנקאות להשקעות, המותאמים ללקוחות המגזר. הבנק חנך בחודש ספטמבר 2009 מרכז בנקאות פרטית בתל אביב, שהועתק למשכנו החדש במגדלי עזריאלי. המרכז משרת את לקוחות הבנקאות הפרטית, מקומיים ובינלאומיים ומהווה נדבך נוסף, במסגרת היערכות הבנק לחוויית שירות הולמת ומותאמת לקבוצות אוכלוסייה בדיסקונט. המרכז מציע פתרונות בנקאיים כוללים, תוך התמקדות במוצרי השקעה ובאשראי הנדרש למימון אפיקי ההשקעה המגוונים של לקוחות אלה.

מרכזים נוספים לבנקאות הפרטית קיימים בירושלים, בחיפה ובנתניה, לשירות לקוחות תושבי אזורים אלה, או לשירות תושבי חוץ המעדיפים קבלת שירות במרכזים אלה. גם במרכזים אלה מוענקים שירותים מתמחים, הן בתחום מוצרי ההשקעה והן בתחום האשראי.

מחלקת פיתוח עסקים בבנקאות הפרטית. המחלקה מסייעת בפיתוח עסקים בקרב לקוחות המגזר, הן בארץ והן בחו"ל. המחלקה גם תורמת למעורבות הבנק בקהילות היהודיות בחו"ל, תוך שמירה על קשר הדוק עם הארגונים הפועלים שם. הבנקאות הפרטית אחראית על נציג הבנק בצרפת, אשר מקדם, אף הוא, את קשרי הבנק בקהילות דוברות צרפתית.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

שנת 2009 אופיינה בהשפעות המשבר הפיננסי העולמי, שהחל בשנת 2008 ובהתאוששות הדרגתית של השווקים. בנסיבות אלה, גברה בשנת 2009 התחרותיות במגזר הבנקאות הפרטית, שבאה לביטוי גם בניידות הלקוחות בין מספר בנקים, בישראל ובחו"ל. מרבית הבנקים הישראלים המשיכו לחזק את מאמצי השירות והשיווק ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהתאם למבנה המגזר בכל בנק. התחרות קיימת גם מול סניפים ונציגויות מקומיות של בנקים זרים, לרבות בנקים ישראלים בחו"ל ומול חברות ביטוח ובתי השקעה, אשר פונים לאותו קהל יעד.

שיווק והפצה

עיקר מאמצי השיווק בבנקאות הפרטית נשענים על הפניית לקוחות, "מפה לאוזן". שיווק המוצרים ושירותי המעטפת נעשה במפגשים אישיים ובכנסים ממוקדים ללקוחות הבנקאות הפרטית. בנוסף, הבנק פועל בקהילות היהודיות בעולם, במתן ערך מוסף ותרומה לחיי הקהילה, תוך יצירת בידול תדמיתי. כמו כן, כלקוחות נבחרים, נהנים לקוחות הבנקאות הפרטית מפעילות הבנק בתחומי תרבות ואמנות, תוך שיתוף פעולה עם מוזיאון דיסקונט. לפרטים בדבר החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות והשלכותיה, ר' לעיל.

מגזר הניהול הפיננסי

הגדרת המגזר

מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקות), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכנתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונדילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברוחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת מגזר זה הינה השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

התפתחויות עיקריות במגזר

התפתחויות בתיק הנוסטרו. לפרטים בדבר תיק הנוסטרו של הבנק והתפתחויות שחלו בו, ובכלל זה פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה ובדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ר' לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" וביאור 3 לדוחות הכספיים.

בנקים בשטחי הרשות הפלשתינאית. לפרטים בדבר הפסקת שירותי הייצוג והעברות מס"ב מרצועת עזה, ר' "איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור" בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח של המגזר, ללא הפעילות של תת מגזר חברות ריאליות, הסתכם בשנת 2009 ב-155 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 392 מיליון ש"ח בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם בסך של 177 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 392 מיליון ש"ח בשנת 2008.

סך כל ההכנסות הסתכמו בשנת 2009 בסך של 696 מיליון ש"ח מזה 377 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, לעומת סכום שלילי של 69 מיליון ש"ח בשנת 2008, מזה 23 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, והן כוללות שלושה מרכיבים עיקריים:

1. רווחים מפעילות הנוסטרו של הבנק (בעיקר מנגזרים פיננסיים) בסך של 496 מיליון ש"ח, מהם 325 מיליון ש"ח רווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן. זאת לעומת רווחים מפעילות נוסטרו בסך של 71 מיליון ש"ח בשנת 2008, מהם 34 מיליון ש"ח מרווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר.
2. הפסד נטו, מניהול נכסים והתחייבויות (ניהול הפוזיציות ומסחר ותווך במטבעות ובנגזרים פיננסיים) בסך של 119 מיליון ש"ח בשנת 2009, לעומת הפסד בסך של 94 מיליון ש"ח בשנת 2008.
3. רווח מפעילות בינלאומית בסך של 319 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 46 מיליון ש"ח בשנת 2008.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע לשיעור שלילי של 9.1% בשנת 2009, לעומת שיעור שלילי של 23.4% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה שיעור התשואה מגיע לשיעור של 10.2% בשנת 2009, לעומת שיעור שלילי של 23.4% בשנת 2008.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי:

פעילות מקומית		פעילות בינלאומית		פעילות מקומית		פעילות בינלאומית	
סך-הכל		סך-הכל		סך-הכל		סך-הכל	
2008				2009			
במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
45	1	44	631	330	301		
(114)	(47)	(67)	65	(11)	76	הכנסות תפעוליות ואחרות	
סך-הכל הכנסות							
(69)	(46)	(23)	696	319	377		
הפרשה לחובות מסופקים							
10	10	-	31	31	-		
הוצאות תפעוליות ואחרות							
499	77	422	656	75	581		
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים							
(578)	(133)	(445)	9	213	(204)		
רווח (הפסד) נקי							
(392)	(113)	(279)	155	174	(19)		
תשואה להון (אחוזים)							
(23.4)	(36.3)	(21.1)	9.1	29.1	(1.7)		
יתרה ממוצעת של נכסים							
57,952	15,854	42,098	67,501	18,619	48,882		
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
24,223	10,455	13,768	26,375	12,217	14,158		
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							
14,575	5,493	9,082	18,082	9,226	8,856		

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,090 (מהן 205 משרות ניהול), כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, מזה 1,046 משרות בפעילות מקומית, לעומת 910 משרות כאמור בשנת 2008 (מתוכן 182 משרות ניהול) עליה של 19.8%.

GLOBAL TREASURY

במהלך שנת 2007 הוקמה יחידת Global Treasury בתל אביב, אשר מיועדת ליישם את אסטרטגיית הניהול הקבוצתי ואשר במסגרתה יקדם הבנק שיתוף פעולה קבוצתי בתחום חדרי העסקות ובתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות בכלל הקבוצה. במהלך שנת 2009 הוגבר שיתוף הפעולה בין חברות הקבוצה לבנק, בתחומים של ניהול נדלונות, תכנון ההון וגיוסי הון. במהלך השנה התחיל הבנק ליישם תהליך ניהול הון קבוצתי בראיה תלת שנתית. במסגרת התהליך נקבעת הקצאת הון ליחידות העסקיות ולחברות הבנות במרוכז, על בסיס מסגרת נכסי סיכון קבוצתית. מסגרת נכסי הסיכון מחושבת על בסיס תרחיש שמרני, באופן שמשמר בידי הבנק הונית לתנאי שוק משתנים. ה-GlobalTreasury מרכז את תהליך ניהול ההון בקבוצה.

חדר עסקות. חדר עסקות מרכז תחתיו ארבעה תחומי פעילות עיקריים: מסחר במטבעות, מסחר בריביות, מסחר בניירות ערך ישראלים זרים וניהול הניזילות בשקלים ובמט"ח. חדר עסקות עומד לרשות הלקוחות והסניפים במתן שירות פיננסי אישי ומקצועי בשווקי הכספים וההון הגלובלים, בביצוע עסקאות מיוחדות במט"ח, ריביות וניירות ערך. עם לקוחות חדר עסקות נמנים בנקים מקומיים זרים, חברות, לקוחות פרטיים בעלי היקף פעילות גדול וגופים מוסדיים. דילרים וסוחרים מקצועיים, טכנולוגיה ומערך מחשוב מתקדמים, מאפשרים לחדר העסקות לספק ללקוחותיו שירות מהיר ומקצועי.

במהלך שנת 2009 הטמיע הבנק ארגון מחדש, במסגרתו מוזג חדר מסחר בניירות ערך ישראלים עם חדר העסקות, אשר כלל מסחר במט"ח, ריביות וניירות ערך זרים. מהלך זה מאפשר ללקוחות הבנק הגדולים קבלת כלל שירותי המסחר תחת קורת גג אחת, אחידה בסטנדרט השירות ורמת המקצועיות.

מסחר במט"ח ובריביות

העסקות העיקריות אותן מאפשר הדסק ללקוחות, באמצעות דסק לקוחות בחדר העסקות, הן: חוזים עתידיים ואופציות על המטבע, הריבית והמדד (כולל אופציות אקזוטיות). עסקאות החלף, עסקאות החלפת ריבית משתנה וקבועה.

מסחר בניירות ערך

להלן פרטים אודות תחומי הפעילות במסחר בניירות ערך;

מסחר בניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון גדול של שווקי הון ופיננסים בעולם תוך שימוש בכלים פיננסיים מורכבים ומציע מסחר במגוון רחב של מכשירים: מסחר במניות בבורסות חו"ל, מסחר באופציות, באיגרות חוב מדינות ואיגרות חוב קונצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור וביצוע פעילות ארביטראז'.

חדר עסקות מפתח ו"בונה" את העסקאות השונות לפי צרכי הלקוחות ובין היתר מפתח מוצרים מובנים על מטבעות, על ריביות ועל שערי מניות.

ניירות ערך ישראלים. דסק ניירות ערך ישראלים עוסק במסחר באיגרות חוב, מניות, אופציות והמירים בבורסה. בנוסף מעניק הדסק שרותי ברוקראז' בניירות ערך סחירים ולא סחירים, מבצע עסקאות מתוחכמות באיגרות חוב, הזמנות בהנפקות של ניירות ערך סחירים ולא סחירים ומכירה בחסר במקביל לביצוע השאלות. אנשי הדסק מצויים בקשר ישיר עם לקוחות מוסדיים, חברות גדולות ושחקני גידור הפעילים במסחר התוך יומי.

נזילות ופקדונות

דסק הנזילות עוסק בניהול הנזילות הקצרה (3 חודשים) של הבנק בשקלים ובמט"ח על ידי מכרזים של בנק ישראל, פקדונות והלוואות. הדסק נותן ציטוטי ריבית בפקדונות במט"ח ובשקלים עבור לקוחות גדולים (סופר ג'מבו) ודואג למלא בכל מטבע ובכל נקודת זמן את צרכי הבנק (הלוואות והעברות), כולל השקעת העודפים. להלן פרטים אודות תחומי הפעילות בניהול נכסים והתחייבויות:

ניהול נכסים והתחייבויות (ננ"ה)

להלן פרטים אודות תחומי הפעילות בניהול נכסים והתחייבויות:

כללי. תחומי הפעילות העיקריים בניהול נכסים והתחייבויות הם ניהול ההון, ניהול הנזילות, ניהול חשיפות בסיס וריבית הגלומות במאזן, ניהול התיק הזמין למכירה, ניהול המרווח הפיננסי וקביעת מחירי העברה.

ניהול ההון. הננ"ה אחראית על בקרה אחר הלימות ההון, בניית תחזית הלימות ההון וביצוע ניתוחי רגישות על תחזית זו. על בסיס התחזית נקבעים היקפי גיוס ההון הנדרשים. הננ"ה מובילה את תהליך גיוס ההון בפועל. הננ"ה קובעת את הפרמטרים בתרחיש השמרני המשמש לקביעת מסגרת הגידול בנכסי סיכון ומרכזת את העבודה מול חברות הבת.

ניהול הנזילות. הננ"ה מנהלת את הנזילות בבנק באמצעות מודל נזילות פנימי ומנתחת באופן שוטף מגמות בתמהיל ונפח הפיקדונות והאשראי של הבנק. הננ"ה אחראית על קביעת היקף הנדרש של נכסים נזילים לצורך עמידה בתרחישי לחץ.

ניהול חשיפות הבסיס והריבית. הננ"ה מקבלת מידע לגבי מצב חשיפות השוק במאזן הבנק באמצעות מערכת מיחשוב יעודית, שניזונה מכלל המערכות התפעוליות בבנק. ועדת ננ"ה, בראשות מנכ"ל הבנק, מקבלת החלטות באשר לחשיפות הבנק לסיכונים שונים, במסגרת מגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין התיאבון לסיכון. הננ"ה מגדילה או מקטינה את הסיכונים, בהתאם להחלטות ועדת ננ"ה, באמצעות ניהול התיק הזמין למכירה ועסקאות חוץ מאזניות.

ניהול המרווח הפיננסי ומחירי העברה. הננ"ה קובעת את מחירי העברה של הבנק לאשראי ולפיקדונות. המחירים מתעדכנים בתדירות יומית בהתאם להתפתחויות בשווקי ההון והכסף. מחירי העברה מהווים גוגן לחישוב רווחיות של כל עסקאות האשראי והפיקדונות המתבצעות בבנק.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדרי העסקות בקבוצה. תחום זה מאופיין ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. גורמים תחרותיים נוספים בשוק הם בנקים זרים אשר פתחו חדרי עסקות בארץ (סיטיבנק, דויטשה בנק, HSBC, ברקליס, BNP) וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק הריביות השקליות, אשר מעורבותן בשווקים אלה עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית לשנים הקרובות במגזר הניהול הפיננסי כוללת המשך הטמעת האסטרטגיה של Global Treasury, במטרה לרכז מקצועית את פעילות הנכסים וההתחייבויות ופעילות חדרי העסקות של הקבוצה כולה (בארץ, בניו יורק, בלונדון ובשוויץ). זאת, בעיקר בתחומים של ניהול ההון, ניהול הנזילות, ניהול חשיפות הבסיס והריבית, ניהול תיק הנוסטרו ובנושא של הטמעת סטנדרטים משותפים של ניהול סיכונים ויישום בקרות, לרבות באמצעות מערכות לניהול סיכונים שוק ואשראי, בשיתוף עם הבנק. כך, לדוגמה, בשנת 2009 התחיל הבנק להפעיל מודל ניהול נזילות קבוצתי ותהליך ניהול הון מרכזי, בהובלת הנ"ה וה-GT. במהלך שנת 2010 הבנק מתכוון לכנס ועדת GALCO (Group Assets & Liabilities committee), לניהול סיכונים בראיה קבוצתית, ולקידום שיתוף הפעולה בין חדרי העסקות של חברות הקבוצה, הן ברמה העסקית הן ברמה הטכנולוגית. מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, אשר מבוסס על תוכניות הבנק במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש, בין היתר בשל קשיים ביישום, קשיים טכנולוגיים וקשיים רגולטוריים.

תת מגזר החברות הריאליות

הגדרת תת המגזר

תת המגזר כולל את פעילות קבוצת הבנק בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת המגזר הינה השקעות המבוצעות על ידי חברה הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה") ועל ידי הבנק במישרין.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תת המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על תת המגזר.

סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעדת ובאישור שר האוצר -

- (1) עד חמישה עשר אחוזים מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;
- (2) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - ובלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;
- (3) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגידי חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.

ליום 31 בדצמבר 2009, הבנק היה רחוק ממיצוי המגבלה.

הצעה לתיקון חוק הבנקאות (רישוי). בחודש יולי 2009 אושרה בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק הבנקאות (רישוי) הנוגעת למגבלה לפיה תאגיד בנקאי לא יחזיק ביותר מתאגיד החזקה ריאלי אחד. על פי ההצעה המגבלה תשונה באופן הבא:

- בנוסף להחזקה המותרת בתאגיד ריאלי אחד תתאפשר החזקה, ישירה או עקיפה, בתאגיד החזקה ריאליים נוספים בשיעור של עד אחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה;

- תאגיד בנקאי יהיה ראשי להחזיק בשיעור העולה על 1% באמצעי השליטה במבט אחד בלבד, שהונו עולה על 2,000 מיליון שקלים חדשים;
 - המונח "פועל בעקיפין" יוגדר כך שתאגיד ייחשב כפועל בעקיפין בענפי משק אם הוא מחזיק 5% או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הפועל באותו ענף משק.
- להערכת הבנק, לא תהיה להצעת חוק זו, במידה ותאושר, השפעה מהותית על עסקיו.

היקף הפעילות של תת המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של תת המגזר הסתכם בשנת 2009 ב-4 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 196 מיליון ש"ח בשנת 2008, בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה הרווח של המגזר בשנת 2009 מסתכם בסך של 13 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 107 מיליון ש"ח בשנת 2008.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לתת המגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע לשיעור שלילי של 9.0% בשנת 2009, לעומת 249.3% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה שיעור התשואה מניע לשיעור של 26.9% בשנת 2009, לעומת שיעור שלילי של 137.0% בשנת 2008.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות תת מגזר החברות הריאליות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים		
(55)	(2)	הפסד מפעולות מימון
(32)	33	הכנסות תפעוליות ואחרות
(87)	31	סך-הכל הכנסות
4	4	הוצאות תפעוליות ואחרות
(91)	27	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
(115)	(7)	חלקו של הבנק בהפסדי חברות כלולות
(196)	(4)	הפסד נקי
(107)	13	רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
(249.3)	(9.0)	תשואה להון (אחוזים)
(137.0)	26.9	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
1,206	749	יתרה ממוצעת של נכסים
684	745	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,206	749	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

ההון האנושי

בשנת 2009 הסתכם מספר המשרות הממוצע בתת המגזר ב-4, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 5 משרות בשנת 2008.

תחומי הפעילות העיקריים במגזר

- השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתחלקות לשני סוגים עיקריים:
- **השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון.** הפעילות בתחום זה מתבצעת בעיקר באמצעות חברת הבת, דש"ה, על ידי הבנק במישרין, וכן באמצעות חברת הבת בנק מרכנתיל דיסקונט.
 - **השקעה בחברות.** ההשקעות העיקריות בתחום זה הינן ההשקעה בחברת Kardan Financial Services B.V. (שנמכרה בינתיים ר' להלן), ההשקעה בשתי חברות שבשליטת מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ (ר' להלן); השקעה בבזק חברה לתקשורת בע"מ והשקעה בהוט מערכות תקשורת בע"מ (שנמכרו בינתיים - ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים).

מדיניות השקעות ריאליות

- בשנת 2007 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות השקעות ריאליות המושתתת, בין היתר, על העקרונות הבאים:
- איחוד פעילות ההשקעות הריאלית של הבנק תחת חברת הבת דש"ה והגדרת תחומי פעילות ההשקעות;
 - בשלב הראשון יבוצעו השקעות בהיקף של עד 90% מהמסגרת המקסימלית המותרת בהתאם למגבלות החוק, ביחס של כ-60% להשקעות בישראל וכ-40% להשקעות בחו"ל (כולל תיק ההשקעות הקיים).
 - ההשקעות בחו"ל תכלולנה השקעות בנדל"ן, בהתבסס על שותפויות אסטרטגיות עם פעילים בתחום הנדל"ן ובתי השקעות גדולים המתמחים בתחום הנדל"ן, השקעות בתחום ה-Private equity, בדרך של השקעה בקרנות השקעה באופן ישיר ובאמצעות Gatekeeper והשקעות אחרות.
- במסגרת אישור מדיניות ההשקעות הריאליות כאמור נקבע, בין היתר, גם מתווה מומלץ להיקפי ההשקעות בשנים 2007-2009. כאמור, במסגרת עדכון ההדגשים האסטרטגיים לשנת 2009, הוחלט כי הבנק יתמקד בהשקעות ריאליות עליהן התחייב בעבר ולא ירחיב אותן בשלב זה.

השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

בתחום קרנות הון סיכון וקרנות השקעה פרטיות שותפה חברת הבת דש"ה במספר קרנות ובהן:

שם הקרן	התחייבות		יתרת	
	גודל הקרן	הושקע	ההתחייבות	מידע נוסף והערות
	(מיליוני דולרים)*			
קרן המזנין הראשונה לישראל (פימי)	91	16	-	הקרן השלימה מימוש של יתרת תיק השקעות שלה והוחל בתהליך פירוקה בהתאם להסכם השותפות.
Vertex Israel II Fund	160	15	-	
Vertex Israel III Fund	150	13.5	3.5	
קרן ויטלייף	50.3	10	0.4	דש"ה יזמה את הקמת הקרן. הקרן מתמחה בהשקעות בתחום מדעי החיים.
Fimi Opportunity II	293	50	10.5	
FITE – First Israel Turnaround Enterprise	129	12.5	-	יתרת התחייבות ההשקעה בקרן הועברה לקרן FIMI Opportunity IV, שהחלה את פעילותה בתחילת שנת 2008 (ר' להלן).
Fimi Opportunity IV	509	50	40.6	ההתחייבות להשקעה בקרן כוללת את יתרת התחייבות ההשקעה שהועברה מקרן FITE.
קרן גולדן גייט ברידג' פאנד	6	2	-	הקרן עוסקת במימון ביניים לחברות טכנולוגיה בראשית דרכן. הקרן סיימה השקעותיה ולא צפויות השקעות נוספות.
Plenus Venture Lending II Fund	55	5	1.5	הקרן עוסקת במתן הלוואות גישור וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
Stage One Ventures Capital Fund	46	17.8	1.4	הקרן הוקמה בשיתוף עם חברת בזק ואחרים. עוסקת בהשקעות בתחום התקשורת וטכנולוגיית המידע.
קרן אלון	30	2	-	מקבוצת גאון ניהול נכסים אשר משקיעה בחברות טכנולוגיה בשלב המאוחר (late stage).
Fortissimo Capital Fund	78	5	1.2	
Edmund de Rothschild Euroopportunities	100	11.3	1.3	מקבוצת רוטשילד.
Apax VII	10	7.4	3.9	קרן private equity אירופאית מקבוצת Apax, שצפויה לפעול בעיקר באירופה.
Plenus III	120	15	7.6	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
קרן נדל"ן מקבוצת "בראק קפיטל"	110	5	2.1	בתחילת פעילותה התמקדה בהשקעות בנדל"ן בהודו ובסין. בעקבות המשבר העולמי שינתה הקרן את מדיניות ההשקעות שלה והחליטה להתמקד בהשקעות בארה"ב ובקנדה.
קרן נדל"ן אירופאית	400	10	5	מנוהלת על ידי קבוצת AXA הצרפתית.
קרן פורטיסמו II	96.6	19.3	15.7	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.

* הסכומים נקובים בדולרים של ארה"ב, אלא אם צויין במפורש אחרת.

יתרת ההשקעה של דש"ה בקרנות הון סיכון, חברות וקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 בסך של 132.7 מיליון דולר. יתרת התחייבויות ההשקעה של דש"ה הסתכמה למועד זה בסך של 185.9 מיליון דולר.

השקעה נוספת בקרנות. בנוסף להשקעה בקרנות באמצעות דש"ה, השקיע הבנק במישרין בקרן נוספת:

קרן FIMI Opportunity I. היקר הקרן הוא כ-114 מיליון דולר. חלקו של הבנק יגיע לכ-22.7 מיליון דולר, ממנו הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2009 סך של כ-186 מיליון דולר.

כמו כן, בנק מרכנתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. השקעת בנק מרכנתיל דיסקונט בקרנות אלה עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על כ-3.4 מיליון דולר. סך ההתחייבויות העתידיות המקסימליות של בנק מרכנתיל דיסקונט להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 ב-0.6 מיליון דולר.

השקעה בחברות

בתחום ההשקעה בחברות בוצעו השקעות במספר חברות, ובהן:

השקעה בפעילות בחו"ל. בחודש ספטמבר 2007 נחתמו הסכמים לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכונות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר") על פיהם התחייבה דש"ה להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה"). ההתחייבות האמורה של הבנק כפופה להתחייבות של קבוצת מאיר להשקיע במקביל סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה. עד ליום 31 בדצמבר 2009 השקיעה דש"ה סך של כ-9.7 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסך של כ-1.4 מיליון יורו במאיר אירופה.

מאיר נדל"ן הינה חברת אחזקות שהוקמה בתחילת שנת 2007, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הנדל"ן היזמי בישראל ובעולם, לרבות בתחום המלונאות.

מאיר אירופה הינה חברת אחזקות שהוקמה בשנת 2006, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הליסינג, מסחר והשכרה ויבוא של מכונות פרטיות, חדשות ומשומשות, במדינות אירופה.

ההשקעה בחברות האמורות מקנה לדש"ה אחזקה בשיעור של 20% זכות למינוי דירקטור אחד מתוך חמישה בכל אחת מהחברות. עיקר ההשקעה במאיר נדל"ן הינה בנין החזקה בחבס סטאר, שהחזקה העיקרית הינה ריט הולנדי המוחזק בנכסי נדל"ן מניב במערב אירופה.

החל מהרבעון השלישי של שנת 2008, לא ביצעה מאיר אירופה השקעות והפעילות בהונגריה, שהיתה פעילות יחידה עד כה, נמצאת בהליך של מימוש נכסים והפסקת פעילות (Run off). בחודש מאי 2009 אישר דירקטוריון הבנק להעביר 4 מיליון דולר מתוך התחייבות הבנק להשקעה במאיר אירופה לטובת חברת אחות של מאיר אירופה, בה תחזיק דש"ה בשיעור החזקה שלא יקנה לה השפעה מהותית ודרכה תבוצע השקעה בחברת רכב אחרת.

השקעה ב-KFS. ביום 30 בדצמבר 2007 התקשרו דש"ה, חברת Kardan Financial Services B.V. (להלן: "KFS") וחברת Kardan N.V. (להלן: "קרדן") בהסכם השקעה לפיו תרכוש דש"ה על דרך של הקצאה, מניות המהוות במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS (ו-11% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS בהנחת דילול מלא, (תמורת סך של כ-55.6 מיליון יורו. KFS הינה חברת החזקות מאוגדת בהולנד, העוסקת בתחום השירותים הפיננסיים בארצות מרכז-מזרח אירופה, בארצות ברית המועצות לשעבר ובטורקיה. עיקר פעילותה של KFS הינה באמצעות החזקותיה ב-TBIF Financial Services Group NV ("TBIF") ו-TBIF Financial Services Group NV ("TBIF"). בה מחזיקה KFS כ-90.4%, פעילה בתחום הבנקאות, שירותי מימון (אשראי קמעונאי, ליסינג ומשכנתאות) וניהול נכסים ו-TBIF, בה מחזיקה KFS כ-40%, פעילה בתחומי הביטוח והפנסיה. עסקת ההשקעה הושלמה ביום 31 בדצמבר 2007. הבנק העמיד ל-KFS מסגרת אשראי בהיקף של עד 225 מיליון יורו. האשראי ניתן לשיעורין, לתקופות שונות ובכפוף לעמידה בתנאים מסויימים, כפי שנקבעו בהסכם בין הצדדים. חלק ניכר מהאשראי הובטח בבטחונות שאינם בתחומי פעולתה של KFS או באזורים בהם היא פועלת. בחודש נובמבר 2008 בוצע עדכון להערכת השווי של KFS על פיו שווי החברה העדכני מסתכם בסך של כ-451 מיליון יורו, לעומת סך של 505 מיליון יורו לאחר רכישת אחזקות קבוצת דיסקונט בחברה בחודש דצמבר 2007, ירידה של 11%. ההשקעה המקורית ב-KFS הסתכמה בסך של 316 מיליון ש"ח.

מכירת ההשקעה ב-KFS. ביום 30 במרס 2009, נחתם הסכם במסגרתו מכרה דש"ה את מלוא החזקותיה במניות KFS לקרדן בתמורה לסך של 38.5 מיליון יורו. התמורה האמורה משולמת כלהלן: סך של 30 מיליון יורו שולם ביום 31 במרס 2009 וסך של 8.5 מיליון יורו ישולם בתום 7 שנים ממועד החתימה, ללא ריבית.

במקביל, חתמה דש"ה על הסכם אופציה לרכישת 5% מהון המניות של KFS בדרך של הקצאה. האופציה הינה לתקופה של 6 שנים, שתחילתה במועד חתימת ההסכם, לפי שווי של 386 מיליון יורו בתוספת 5% לשנה (בכפוף להתאמות הקבועות בהסכם). היה והאופציה תמומש במהלך השנתיים הראשונות, יראה הדבר כאילו האופציות מומשו בתום שנתיים מלאות, לענין צבירת הריבית. האופציה תהיה ניתנת לנימוש בכל עת במהלך 6 שנים ממועד חתימת ההסכם, אלא אם התקופה האמורה תתקצר עקב אירוע של רישום למסחר של מניות KFS או אירוע מכירה אחר (כפי שאלה הוגדרו בהסכם האופציה). אם וככל שדש"ה תממש את האופציה אזי תעמודנה לה זכויות הכוללות זכות הצטרפות במקרה של מכירת שליטה על ידי קרדן וזכות השתתפות בהקצאות עתידיות וכן מניותיה תהיינה כפופות לזכות הצעה ראשונה של קרדן, והכל בכפוף ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם האופציה. בנוסף לאמור, אישר הבנק העמדת אשראי חדש לקבוצת קרדן בסכומים העולים על התמורה כאמור. בדוחות הכספיים לימים 31 בדצמבר 2008 ו-31 בדצמבר 2009, מטעמי זהירות, בחישוב ההפרשה לירידת ערך לא הביא הבנק בחשבון את ייחוס השווי הכלכלי לאופציה.

בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2009 נרשם הפסד נוסף בגין מימוש ההשקעה ב-KFS, בסך של 18 מיליון ש"ח (עיקרו בשל הפרשי שער שנרשמו בגין ההשקעה ממועד ההשקעה עד למועד המימוש). זאת, בהמשך להפרשות לירידת ערך ההשקעה, בסך של כ-85 מיליון ש"ח, שנרשמו בשנת 2008.

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. חברת מניף עוסקת בהשלמת הון עצמי לקבלנים, הנדרש על ידי בנקים המלווים את הפרוייקטים במתכונת של פרויקטים סגורים. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרוייקטים בתמורה לקבלת ריבית משתתפת ברווחים. דש"ה מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דש"ה אישר העמדה של ערבויות לפרוייקטים עד סך של 17.3 מיליון דולר. ליום 31 בדצמבר 2009 הועמדו בפועל ערבויות בסך של כ-47 מיליון ש"ח. בחודש יולי 2007 חתמה דש"ה על הסכם לרכישת השליטה בחברת מניף, תמורת סכום שאינו מהותי. השלמת העסקה היתה מותנית, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל.

בחודש אוגוסט 2008 נחתם תיקון להסכם רכישת המניות, שהותנה, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל והממונה על ההגבלים העסקיים עד ליום 15 בדצמבר 2008. ביום 20 באוגוסט 2009, לאור אי קיום התנאים המתלים שנקבעו בהסכם, הודיעה דש"ה על ביטולו. **השקעה בירופורט בע"מ.** בחודשים מרס ואפריל 2007 רכשה דש"ה 13.34% בחברת יורופורט בע"מ, תמורת סך של כ-2 מיליון דולר. יורופורט התעתדה לפעול בייזום פרויקטים של נדל"ן מניב. בחודש מאי 2007 הנפיקה יורופורט גא"ח לציבור בהיקף כולל של 57 מיליון ש"ח לצורך מימון פעולתה.

מכירת השקעות. לפרטים בדבר מכירת השקעות בהוט, בזק והראל, בהן הבנק החזיק במישרין, ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי

מידע כללי על ענף כרטיסי האשראי

פעילות קבוצת דיסקונט בתחום כרטיסי האשראי כוללת את פעילותה של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל"), חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של כ-71.8% וכן הנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק על ידי כאל והבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק.

הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללת, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק, עבור לקוחותיו.

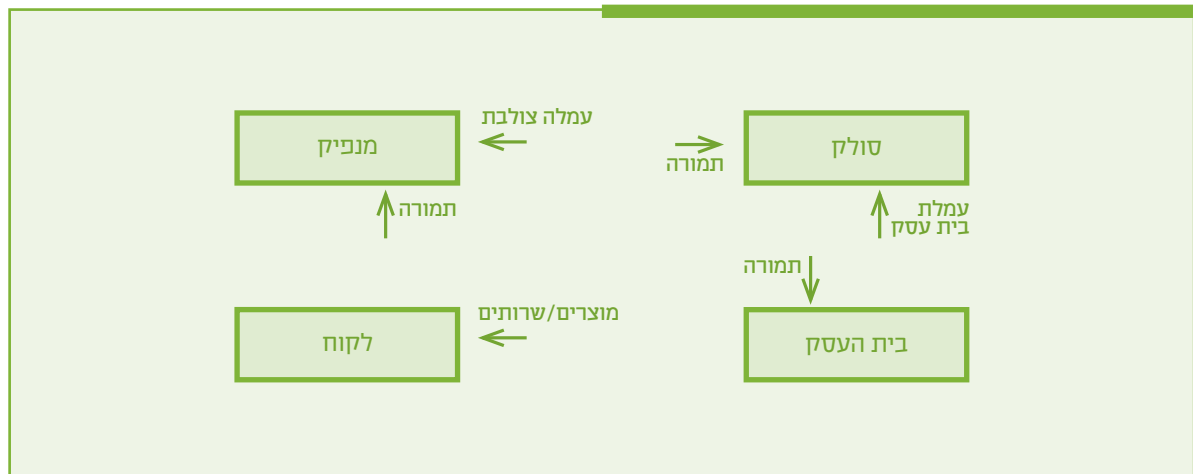
בשנים האחרונות כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. כרטיס האשראי מונפק על ידי חברת כרטיסי אשראי ללקוח והלקוח מבצע באמצעותו תשלומים, כתחליף למזומן או לשקים. חברת כרטיסי האשראי מנפיקה כרטיסי אשראי משני סוגים: רוב הכרטיסים מונפקים ללקוחות בנקים, עבור לקוחותיהם של אותם בנקים (להלן: "בנקים שבהסדר"). יתרת הכרטיסים מונפקים ישירות על ידי חברת האשראי ללקוחות, שלא באמצעות הבנקים (להלן: "כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים").

מבנה תחום הפעילות

להערכת כאל, כ-77% מהאוכלוסיה הבוגרת בישראל משתמשים בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-2.1 כרטיסים בארנקו. להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2009 היו בישראל כ-6.3 מיליון כרטיסים (מהם כ-84% כרטיסים פעילים). כמו כן, כ-68 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי. השימוש בכרטיסי אשראי מתאפשר באמצעות רשת חוזית הפרושה בין ארבעה גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס), אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למותג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, הוא המהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי. ישנו אינטרס צרכני חברתי בקיומו של מערך התקשרויות זה וזאת בכדי להקל על ביצוע עסקאות, דבר המגביר את היעילות במשק ומקדם את הכלכלה. מערך ההסכמים האמור מאפשר ללקוחות לבצע עסקאות במספר רב של בתי עסק, ולבתי עסק למכור מוצרים או שירותים למספר רב של לקוחות.

מערכת כרטיסי האשראי מורכבת, כאמור, מארבעה גורמים: **מנפיק** - שהוא הגוף המנפיק ללקוחותיו כרטיסי אשראי; **לקוח** - מחזיק הכרטיס; **בית עסק** - המכבד את כרטיסי האשראי; ו**הסולק** - המוסד הפיננסי באמצעותו מקבל בית העסק את התשלום. בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמותג שנסלק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא "**עמלת בית העסק**". הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה "**עמלה צולבת**". עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

תרשים זרימת עסקאות בכרטיסי אשראי

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות המהווים, יחדיו, את ליבת הפעילות של חברת כרטיסי אשראי: (א) הנפקת כרטיסי אשראי; (ב) סליקת עסקאות בכרטיסי אשראי.

כאל מנפיקה, משווקת ומתפעלת (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטרכארד", התקפים בארץ ובחו"ל, וכן קשורה בהסכמי הנפקה משותפת עם בנקים בהסדר.

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי בשני ערוצים: (א) הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת או בהסכמי הפצה (לעיל ולהלן: "הנפקה במשותף"); (ב) הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין, בעיקר דרך מועדונים וארגונים ייחודיים (להלן: "כרטיסים חוץ בנקאיים") כגון: כרטיס מועדון YOU, בשיתוף קבוצת דור-אלון, אשר מונפק במסגרת מועדון לקוחות ומקנה הטבות למחזיקים בו ברשתות קבוצת דור-אלון, כרטיס מועדון פאואר קארד, אשר מקנה הטבות למחזיקים בו בעיקר ברשתות שבשליטת משפחת פישמן וכרטיס מועדון H&O, אשר מקנה הטבות למחזיקים בו בעיקר ברשת החנויות H&O.

כאל מנפיקה מגוון של סוגי כרטיסי אשראי, מעבר לכרטיס חיוב נדחה שהינו הנפוץ ביותר כיום בישראל, ביניהם נמנים הכרטיסים הבאים:

(1) "אקטיב" - כרטיס אשראי מתגלגל, המאפשר ללקוח לבחור, לאחר ביצוע עסקאות, מתי לשלם עבורן, עד לגובה מסגרת האשראי שנקבעה לו.

(2) כרטיס אשראי מסוג ויזה, שהינו כרטיס אשראי וירטואלי ("כרטיס אשראי ללא כרטיס") המשולם מראש (Pre-Paid), אשר פותח בשיתוף עם ארגון ויזה הבינלאומי ומשווק תחת המותג WWWCARD. הלקוח המתקשר במסגרת זו עם כאל ומקבל מספר כרטיס וקוד, באמצעותם הוא רשאי לבצע עסקאות בכרטיס (בסכום שלא יעלה על תקרה שנקבעה מראש), בלא שקיים בפועל כרטיס פלסטיק פיזי.

(3) כרטיס אשראי פיזי המשולם מראש (Pre-Paid) מסוג ויזה, אשר מיועד לשימושים שונים בארץ ובחו"ל (בסכום שלא יעלה על תקרה שנקבעה מראש).

בנוסף מציעה כאל ללקוחות המחזיקים בכרטיסים חוץ בנקאיים מסלולי אשראי שונים בקשר עם עסקאות שהם מבצעים באמצעות כרטיסי האשראי שבידם (בעיקר דרך כרטיס "אקטיב"). כאל היא שזכאית להכנסות מהריבית והעמלות הקשורות לאשראי המועמד ללקוחות כאמור, זאת בשונה מאשראי המוענק למחזיקי כרטיסים שכאל הנפיקה כמנפיקה במשותף, אשר העמדתו נעשית בדרך כלל על ידי הבנק הרלבנטי והבנק הוא שזכאי לתשלום מהלקוח בגין העמדת האשראי.

תחום הסליקה כולל הן סליקה בכרטיסי אשראי והן פעולות נוספות מול בתי עסק כמפורט להלן:

(א) סליקה של כרטיסי אשראי בארץ. באמצעות מכשירי סליקה Point of Sale ("מכשירי POS") המותקנים בבתי עסק.
(ב) סליקה בתחום המסחר האלקטרוני בחו"ל (בעיקר באירופה). במסגרת פעילות זו, כאל מבצעת בעיקר סליקה של עסקאות באתרי אינטרנט עבור בתי עסק בחו"ל המפעילים את אותם אתרים. אלו הן עסקאות במסמך חסר.

בנוסף, כאל מציעה לסולקים אשראי ושירותים נלווים, בין היתר בדרכים הבאות: ניכיון שוברים של כרטיסי אשראי, הקדמת תשלומים בגין עסקאות שבוצעו, מתן הלוואות על חשבון תשלומים עתידיים לבתי עסק עימם קשורה החברה בהסכמי סליקה ופעילות פקטוריונג.

להלן יובאו נתונים כמותיים על פעילות כאל:

מספר כרטיסים תקפים ⁽³⁾				
ליום 31 בדצמבר				
2008		2009		
באלפים				
מזה:	סה"כ	מזה:	סה"כ	
כרטיסים פעילים ⁽⁵⁾	כרטיסים	כרטיסים פעילים ⁽⁵⁾	כרטיסים	
842	993	892	1,043	כרטיסים בנקאיים ⁽¹⁾
401	506	421	524	כרטיסים חוץ-בנקאיים ⁽²⁾
1,243	1,499	1,313	1,567	סך-הכל

מחזור עסקאות ⁽⁴⁾				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2008		2009		
במיליוני שקלים חדשים				
32,917		34,415		כרטיסים בנקאיים
8,365		8,523		כרטיסים חוץ-בנקאיים
41,282		42,938		סך-הכל

הערות:

- (1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר ובאחריותם.
- (2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
- (3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.
- (4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיס האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.
- (5) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. היקף העסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי עולה באופן עקבי מידי שנה. הגידול בשימוש בכרטיסי אשראי נובע הן מגידול בהיקף העסקאות (הנובע מגידול באוכלוסיה ומכניסת אוכלוסיה צעירה אשר רגילה לעשות שימוש בכרטיסי אשראי כחלק מתרבות הצריכה) והן מגידול הבא על חשבון עסקאות באמצעי תשלום אחרים.

להערכת כאל, כ-60 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי. **הרווח הנקי** מהפעילות הסתכם בשנת 2009 ב-198 מיליון ש"ח, לעומת 234 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 15.4%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה הרווח של הפעילות בשנת 2009 מסתכם בסך של 198 מיליון ש"ח, לעומת סך של 112 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 76.8%. הרווח הנקי בשנת 2008 כלל הכנסה חד-פעמית מדיבינד שהתקבל בעקבות הנפקת ויזה אירופה (ר' להלן).

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-43.3% בשנת 2009, לעומת 55.8% בשנת 2008. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' לעיל), היה שיעור התשואה מגיע ל-44.4% בשנת 2009, לעומת 26.7% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-77 מיליון ש"ח, לעומת 51 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 51.0%. הגידול בהפרשה לחובות מסופקים נובע מגידול בהיקפי האשראי הצרכני ומהרעה במצב הכלכלי במשך בשנת 2009.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי:

מסקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
275	15	11	3	304	- מחיצוניים
(59)	-	-	-	(59)	- בינמיזרי
216	15	11	3	245	סך-הכל רווח מפעולות מימון
767	93	105	33	998	הכנסות תפעוליות ואחרות
983	108	116	36	1,243	סך-הכל הכנסות
77	-	-	-	77	הפרשה לחובות מסופקים
605	66	72	23	766	הוצאות תפעוליות ואחרות
301	42	44	13	400	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
98	14	15	4	131	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
150	22	20	6	198	רווח נקי
36.5	99.7	270.3	89.8	44.4	תשואה להון (אחוזים)
7,682	305	422	138	8,547	יתרה ממוצעת של נכסים
1,396	1,064	1,508	455	4,423	יתרה ממוצעת של התחייבויות
6,301	335	113	109	6,858	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
216	15	11	3	245	מרווח מפעילות מתן אשראי
216	15	11	3	245	סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי (המשך):

מסך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	עסקים קטנים	משקי בית	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					
במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
247	3	10	12	222	– מחיצוניים
(58)	–	–	1	(59)	– בינמיגזרי
189	3	10	13	163	סך הכל רווח מפעולות מימון
1,023	43	141	129	710	הכנסות תפעוליות ואחרות
1,212	46	151	142	873	סך-הכל הכנסות
51	–	–	–	51	הפרשה לחובות מסופקים
745	36	113	104	492	הוצאות תפעוליות ואחרות
416	10	38	38	330	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
105	1	10	10	84	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
234	6	17	20	191	רווח נקי
112	3	10	14	85	רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
55.8	81.9	218.8	88.5	50.4	תשואה להון (אחוזים)
26.7	52.7	130.2	65.2	22.5	תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)
7,615	112	316	239	6,948	יתרה ממוצעת של נכסים
3,908	324	1,554	1,197	833	יתרה ממוצעת של התחייבויות
6,454	119	121	356	5,858	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
186	3	10	13	160	מרווח מפעילות מתן אשראי
3	–	–	–	3	אחר
189	3	10	13	163	סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הנפקת חברת ויזה הבינלאומית

בשנת 2007 החליטה חברת ויזה הבינלאומית על שינוי מבני ועל הנפקת מניותיה לציבור. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 בוצעה ההנפקה לציבור בבורסה בארה"ב. כאל חברה בארגון ויזה אירופה, שנותר ארגון ללא כוונות רווח. ויזה אירופה קיבלה חלק מתמורת ההנפקה של חברת ויזה הבינלאומית וכן מניות חסומות של ויזה הבינלאומית. ויזה אירופה חילקה את התמורה שהתקבלה לחברות בארגון, ובכלל זה הבנק וכאל. בהתאם, הבנק קיבל סך של כ-4.4 מיליון דולר במזומן וכן 54.6 אלף מניות של ויזה אינק. כאל קיבלה במועד האמור סך של כ-16 מיליון דולר במזומן וכן כ-201 אלף מניות. המניות האמורות תחסמנה עד ליום 25 במרס 2011. ההכנסה שהתקבלה כאמור, בסך כולל של 110 מיליון ש"ח, נרשמה ברבעון האחרון של שנת 2008.

חקיקה, תקינה והסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות, ובכלל זה הוראות שונות שמוציא המפקח על הבנקים.

כמו כן, כאל מחוייבת לפעול על פי הוראות הארגונים הבינלאומיים בהם היא חברה (ארגון ויזה הבינלאומי, ארגון מאסטר קארד הבינלאומי וארגון דיינרס הבינלאומי) אשר מתעדכנות מעת לעת וקובעות סטנדרטים בינלאומיים. בנוסף, הפעילות מחוץ לישראל, של סליקה בתחום הסחר הבינלאומי בחו"ל, עשויה להיות כפופה לחקיקה ורגולציה זרה.

הממונה על ההגבלים העסקיים. קיימת מעורבות רבה של הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי והסכם משולש לסליקה צולבת, אשר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים, ר' להלן. **איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.** בחודש דצמבר 2006 פורסם תיקון לזו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התיקון החיל על חברות כרטיסי האשראי חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עמם מתקשרות החברות בהסכמי סליקה. כאל נערכה לביצוע הנדרש ממנה בהתאם להוראות הצו המתוקן. הצו נכנס לתוקף החל מחודש ספטמבר 2007 באופן מדורג. כאשר נכון ליום 12 במרס 2009 הסתיימו תקופות המעבר הקבועות בצו ונכנסו כל הוראות התיקון לתוקף. לצורך יישום הצו מחוייבת כאל, בין היתר, לנקוט בפעולות מוגברות להכרת לקוח בתהליך גיוס לקוחות חדשים.

לפרטים בדבר הרחבת החובות בתחום זה, בדרך של תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, ר' "איסור הלבנת הון ומימון טרור" בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

ניהול בנקאי תקין. בשנת 2005 פרסם המפקח על הבנקים את הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 470 בנושא כרטיסי חיוב, אשר נועדה להסדיר את מכלול פעילות חברות כרטיסי האשראי - הן בתחום ניהול סיכונים והן בתחומים צרכניים שונים. בתחום ניהול הסיכונים הוחלו על חברות כרטיסי האשראי הוראות ניהול בנקאי תקין נוספות כמו "הדירקטוריון", "ניהול סיכונים", "מעילות והונאות של עובדים", "ביטוח בנקאי" ועוד. בתחום הצרכני, ההוראה מטפלת במספר נושאים עיקריים, ובכלל זה: כללים להנפקת כרטיסי האשראי, מסירתם, חידושם וביטולם, המידע הניתן במסגרת החשבון החודשי, כללי פעולה בעניין מבצעי כוכבים ונקודות, כללים להמרת עסקות במט"ח לשקלים ועוד.

דיווח לציבור של חברות כרטיסי אשראי. הפיקוח על הבנקים החיל על חברות כרטיסי אשראי חובות דיווח דומות לאלו של הבנקים, לרבות דוח דירקטוריון, סקירת הנהלה והצהרות לגבי גילוי בדוחות הכספיים.

רפורמה בעמלות. במסגרת הרפורמה הכוללת בתחום העמלות, פרסם בנק ישראל תעריפון עמלות הכולל פרק בדבר כרטיסי אשראי וצמצם במידה ניכרת את רשימת העמלות אותן רשאית כאל לגבות מלקוחותיה, מחזיקי כרטיסי האשראי. בהתאם לתיקון זה, כאל ערכה תעריפון עמלות מתוקן. במהלך חודש יוני 2008 פרסמה כאל את תעריפון העמלות החדש והחל מיום 1 ביולי 2008 גובה כאל עמלות מלקוחותיה בהתאם לתעריפון זה.

ועדה לבחינת כשלי שוק בענף כרטיסי האשראי. בחודש פברואר 2007 פורסם דוח של ועדה בינמשרדית בראשות החשב הכללי במשרד האוצר, אשר עסקה בבחינת כשלי שוק במערך סליקת כרטיסי האשראי בישראל. הוועדה המליצה להסדיר את שוק הסליקה באמצעות חוק הבנקאות (רישוי). על פי המלצות הוועדה העיסוק בסליקה יותנה בקבלת רישיון מנגיד בנק ישראל (סולקים קיימים יהיו זכאים לרישיון); המפקח על הבנקים יהיה רשאי לחייב סליקה הדדית בין שלוש חברות כרטיסי האשראי הקיימות ובין לבין כל חברה חדשה בתחום, ולחייב מנפיק גדול לאפשר לכל סולק לסלוק את כרטיסיו; המפקח על הבנקים יוסמך לפקח על סולקים ולקבוע הוראות לפעילותם, ובכלל זה להמליץ לוועדת המחירים, שהוקמה לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, על עמלות צולבות מירביות, ולקבוע הוראות ביחס לחיוב סולק להתקשר עם חברות נכיון ולא להפלות ביניהן.

חוק הבנקאות (רישוי) (עידוד תחרות בשוק כרטיסי האשראי). בהמשך לדוח הוועדה הבינמשרדית האמורה והצעת חוק פרטית שהוגשה בעקבותיו בחודש מרס 2007, פרסם משרד האוצר בחודש אפריל 2008 תזכיר חוק לתיקון חוק הבנקאות (רישוי), שעיקריו:

- הטלת החובה לקבל רישיון מנגיד בנק ישראל לצורך ביצוע סליקה של כרטיסי חיוב;
- המפקח על הבנקים יוסמך לקבוע שסולק - יחד עם חברות בת וחברה אם שלו - שסלקו לפחות 20% מסכום העסקאות או ממספר העסקאות בישראל בשנה קלנדרית, הם "סולק גדול", ולכפות על סולק גדול להתקשר עם מנפיקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיהם;
- המפקח על הבנקים יוסמך לקבוע שמנפיק - יחד עם חברות בת וחברה אם שלו - שהנפיקו לפחות 10% ממספר הכרטיסים בישראל בשנה קלנדרית, הם "מנפיק גדול", ולכפות על מנפיק גדול להתקשר עם סולקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיו;
- העמלה הצולבת תיחשב עמלה בת פיקוח לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח);
- על מי שקיבל רישיון סליקה יוחלו הוראות שונות מפקודת הבנקאות.

הצעת החוק הפרטית אינה זהה בהיקפה ופרטיה לתזכיר החוק האמור אולם עקרונותיה דומים. בחודש יוני 2008 עברה הצעת החוק הפרטית בקריאה טרומית בכנסת.

להערכת כאל והבנק, לא ניתן בשלב מוקדם זה להעריך את השפעת החוק, אם יתקבל, על הפעילות בתחום כרטיסי האשראי. **יוזמות חקיקה להפרדת חברות כרטיסי האשראי מן הבנקים.** עם חידוש פעילות הכנסת, לאחר הבחירות לכנסת ה-18, והקמת הממשלה החדשה, הוגשה מחדש, בחודש אפריל 2009, הצעת חוק פרטית לפיה ייאסר על תאגיד בנקאי להחזיק בחברה מנפיקה של כרטיסי אשראי. הפיקוח על הבנקים התנגד בעבר ליוזמת חקיקה מסוג זה והממשלה נמנעה מלתמוך בהן. לא ניתן להעריך בשלב זה האם הצעות ברוח זו יקודמו בידי הממשלה והכנסת ומה יהיו ההסדרים שייקבעו בתחום זה, אם בכלל.

יוזמת חקיקה לתיקון חוק כרטיסי חיוב (תיקון - הפסקת חיוב בשל פגם), התשס"ט-2009. בחודש מאי 2009 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית העוסקת בזכותו של מחזיק כרטיס אשראי להורות לחברת כרטיסי אשראי להפסיק את חיובו בשל פגם שנפל בעסקת היסוד בינו לבין בית העסק שבו בוצעה העסקה.

הצעה לתיקון חוק העונשין וחוק כרטיסי חיוב. לאחרונה הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית לתיקון חוק העונשין (תיקון - משחקים אסורים, הגבלות והימורים ברשת האינטרנט), התש"ע-2010. ההצעה כוללת תיקון לחוק כרטיסי חיוב, על פיו יאסר על מנפיק לשלם לספק ביודעין את תמורת עסקות שבוצעו על ידי לקוח בגין השתתפות במשחקים אסורים, לרבות משחקים באתר אינטרנט. כמו כן, יאסר על סולק להתקשר ביודעין עם ספק העוסק במשחקים אסורים, לרבות באתר אינטרנט. על פי ההצעה, מנפיק ו/או סולק שיפרו את ההוראה דינם קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין. יצויין כי מדברי ההסבר להצעת החוק ניתן ללמוד כי כוונת יוזמי החוק אינה לפגוע בעסקי הסליקה הבינלאומית של כאל. עוד יצויין כי כאל פועלת היום ברוח הדברים האמורים בהצעה. **ניהול סיכונים הנובעים משימוש בכרטיסי אשראי.** ביום 9 ביוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בדבר "הבהרות בנושא ניהול סיכונים הנובעים משימוש בכרטיסי אשראי בביצוע עסקות לא חוקיות בעסקת מסמך חסר, בה לא הוצג כרטיס אשראי, ברשת האינטרנט". המכתב מבהיר מספר סוגיות בנושא כיבוד עסקות הימורים וכן עסקות בלתי חוקיות אחרות. במסגרת המכתב קובע המפקח כי חברת האשראי לא תאשר עסקה שבוצעה במסמך חסר שבה לא הוצג כרטיס אשראי אם מתעורר לגביה אחד מן חששות הבאים: (א) היא בלתי חוקית במקום עריכתה (ב) החיוב אמור להתבצע בכרטיס של תושב ישראל או של תושב חוץ אשר יש לגביו מידע כי הוא שוהה בישראל. בנוסף נאסר על חברות האשראי להתקשר בהסכם סליקה עם בתי עסק אשר על פי המידע המצוי בידי חברת האשראי תחום פעילותו של בית העסק מהווה הפרה של הדין החל עליו.

טיוטת חוזר בנוגע לסליקת עסקות. בחודש אוקטובר 2009 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר בדבר סליקת עסקות בלתי חוקיות, במסגרתו נקבע כי על חברות כרטיסי אשראי להימנע מלסלוק עסקות עם לקוחות שפעילותם עלולה להוות "הפרה של הדין החל על כל הצדדים לעסקה". בעקבות הפצת הטיוטה נערכו מספר ישיבות בין הפיקוח על הבנקים לבין חברות כרטיסי אשראי בישראל. טרם הופץ החוזר הסופי בנושא.

שינויים טכנולוגיים

השימוש בכרטיס חכם. במסגרת הניסיונות להקטין את תופעת השימוש לרעה בכרטיסי אשראי חיופים, נוקטים ארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי בצעדים שונים לשיפור רמת האבטחה בכרטיסי האשראי הנושאים את המותגים שלהם. בין היתר, הורו הארגונים לחבריהם על מעבר לשימוש בכרטיס אשראי בעל מאפיינים מיוחדים אשר מקשים על השימוש בו על ידי גורמים שאינם מורשים ו/או על זיופו (להלן: "כרטיס חכם"). החל מיום 1 בינואר 2005 (להלן: "מועד המעבר"). על מנת להאיץ במנפיקים ובסולקים לעבור לשימוש בכרטיסים החכמים קבעו הארגונים הבינלאומיים הוראות בקשר עם הסבת האחריות במקרה של שימוש לרעה בכרטיס במקרים מסויימים החל ממועד המעבר. הוראות אלו קובעות כי במקרה של זיוף ו/או שימוש לרעה בכרטיס:

- (1) כאשר כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו לא הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות הסולק.
 - (2) כאשר כרטיס שאינו כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות המנפיק.
- בהתאם להוראות הארגונים הבינלאומיים החלה כאל בהיערכות למעבר לשימוש בכרטיסים חכמים. בצד ההנפקה כוללת היערכות זו בעיקר שדרוג של הטכנולוגיה שנרכשה על ידי כאל בעבר והתאמתה לצורך הנפקת כרטיסים חכמים. בצד הסליקה, כוללת היערכות זו שדרוג ו/או רכישה ו/או פיתוח של מכשירי Point of Sale (P.O.S.) חכמים והתקנתם בבתי העסק השונים עימם קשורה החברה

בהסכמי סליקה. כאל מנפיקה באופן שוטף כרטיסים חכמים. בצד הסליקה כאל טרם החלה בהערכות ולהערכתה, הערכות כזו מחייבת שיתוף פעולה בין כל חברות כרטיסי האשראי לצורך העמדת מכשירי סליקה חכמים בבתי עסק. להערכת כאל להוראות האמורות בדבר הסבת אחריות אין השפעה מהותית על תוצאותיה העסקיות. **שידרוג מערכות המידע.** כאל נמצאת בהליכי בחינה מתקדמים של פתרון ERP כולל ומתקדם של אחת מחברות התוכנה המובילות בעולם, אשר מיועד להחליף את מערכות המידע החשבונאיות והלוגיסטיות שלה. אם ייבחר פתרון זה, תתחיל כאל בפרויקט מקיף שיימשך מספר שנים. עלותו המשוערת של פרויקט זה, באם יבוצע, עשויה להגיע לעשרות מיליוני דולרים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

- מערך תפעולי הכולל מערכות מידע טכנולוגיות, תקשוב ותשתיות מתקדמות;
 - מערך מפותח ואפקטיבי של ניהול סיכונים.
- בתחום ההנפקה:
- הזכות להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מכוח זיכיון מול הארגונים הבינלאומיים;
 - שיתוף פעולה עם תאגידים בנקאיים;
 - התקשרות בהסכמים להקמת מועדונים;
 - יכולת להציע ללקוחות מוצרי אשראי נוחים ואטרקטיביים;
 - היכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.
- בתחום הסליקה:
- הסכמי סליקה צולבת בין חברות כרטיסי האשראי בישראל;
 - יכולת גיוס בתי עסק ושימורם באמצעות מערך שיווק נרחב.

מחסומי כניסה לשוק

- מחסומי כניסה עיקריים בתחום ההנפקה:
- הפעילות כמנפיק דורשת קיומו של מערך תפעולי רחב, מורכב ועתיר עלויות והשקעות, הכולל מערכות מידע ותקשורת מתוחכמות, לרבות מערכות לאבטחת מידע, שירות לקוחות ועוד;
 - נדרשת השקעה מסיבית ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה, בפרסיה כלל ארצית, על מנת להתחרות בתחום ההנפקה. בפרט, יש ליצור רשת ערוצי הפצה לכרטיסי האשראי באמצעות התקשרות עם בנקים ו/או מועדוני לקוחות;
 - חוסן פיננסי גבוה, אשר נדרש לצורך גיוס מקורות לפעילות הפיננסית: קרי, היכולת ללוות כספים בהיקפים גדולים מאוד בתנאים עדיפים על התנאים המוצעים ללקוחות "רגילים" בשוק;
 - החזקת השליטה במנפיק בידי תאגיד בנקאי, אשר נדרשת לצורך הכרה וחברות בארגונים הבינלאומיים המנהלים את המותגים המובילים;
 - עמידה בתנאים בדבר קבלת ערבויות. הבנק ערב כלפי ויזה הבינלאומית בגין פעילות כאל בערבות שאינה מוגבלת בסכום כמו כן, הוא ערב כלפי מסטראקארד בהיקף של כ-16 מיליון דולר. ערבויות אלו יחולו כל עוד לכאל רישיון תקף מאתו גוף;
 - קיום מערכת יעילה ומוכרת לדירוג סיכונים אשראי.
- מחסומי כניסה עיקריים בתחום הסליקה:
- כניסה לתחום סליקת כרטיסי האשראי כרוכה, בראש ובראשונה, בקבלת רישיון מהארגון הבינלאומי של כרטיסי האשראי אותו מבקשים לסלוק. לשם קבלת רישיון כאמור נדרש מבקש הרישיון להיות בעל זיקה בנקאית, ולעמוד בשורת סטנדרטיים עסקיים ופיננסיים שיבטיחו את פעילותו, ולשלם אגרות לארגון הבינלאומי;
 - תאגיד שיבקש להיכנס לתחום הסליקה יידרש לפרוס מערך תקשורת שיאפשר את ביצוע הסליקה On-Line (או להתקשר עם שב"א, לה מערך מעין זה בישראל);
 - קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול ההתחשבות (Billing).

מוצרים תחליפיים

- בנוסף למוצרים תחליפיים קלאסיים לשימוש בכרטיס אשראי, כגון שיקים, כסף מזומן והעברות בנקאיות, קיימים מוצרים ושירותים נוספים שהינם תוצר טכנולוגיה מתקדמת, ואשר בניגוד לאמצעי התשלום האמורים ובדומה לכרטיסי האשראי, הם מאופיינים בנוחות ובזמינות:
 - שירות תשלומים באמצעות הטלפון הסלולרי;
 - שירות הניתן לצורך ביצוע עסקאות באמצעות האינטרנט במסגרתו מתאפשרת העברת כספים מבלי לחשוף את פרטי כרטיס האשראי של הלקוח/פרטי חשבון הבנק שלו;
 - מוצרים תחליפיים למוצרי האשראי הניתנים באמצעות כרטיסי אשראי הינם מוצרי האשראי הרבים המוצעים במשק - בין באמצעות הבנקים ובין באמצעות גורמים אחרים (חברות פרטיות אשר נותנות אשראי חוץ בנקאי, לרבות "שוק אפור"). בשוק ישנו מגוון רחב מאוד של מוצרי אשראי, בעלי אפיונים שונים, וכולם תחליפיים האחד לשני. עם זאת, רוב הלקוחות ירכשו מוצר אשראי מתאגיד המוכר להם (קרי, מהבנק שלהם), ולכן כל לקוח רואה תחליפים שונים למוצרים המוצעים על ידי כאל;
 - מוצר תחליפי באפיק הסליקה הינו שירות ניכיון שיקים;
 - מוצרים תחליפיים בתחום הסליקה באינטרנט מתפתחים כל העת לאור העובדה שהסחר באינטרנט היא פעילות המצויה בהתפתחות מתמדת.

מוצרים חדשים

- בתחום ההנפקה.** כאל רואה חשיבות רבה בשמירה על מגוון רחב של מוצרים ותכונות ייחודיות על גבי כרטיסי אשראי שהיא מציעה ללקוחותיה. על כן מפתחת כאל שורה של מוצרים ושירותים למחזיקי הכרטיסים. עיקר המוצרים הינם אמצעי תשלום ומוצרי אשראי המוצעים למחזיקי הכרטיסים של כאל.
- בתחום הסליקה.** החל מחודש אפריל 2009, מציעה כאל ללקוחותיה שירותי ניכיון חשבונות באמצעות חברת הבת כאל פקטורינג.

לקוחות

- בתחום ההנפקה.** רוב הלקוחות של כאל בתחום הנפקת כרטיסי האשראי הינם לקוחות, אשר כרטיס האשראי הונפק להם במשותף עם הבנקים שבהסדר (ובכלל זה הבנק ובנק מרכזית דיסקונט). כאל מייחדת מאמץ מיוחד להגדלת שיעורם של הכרטיסים החוץ בנקאיים ופועלת להנפקת כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים במסגרת מועדוני לקוחות או כרטיסים ייחודיים.
- בתחום הסליקה.** לקוחות כאל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", מאסטרקארד או דינרס. לקוחות נוספים בתחום הסליקה הינם בתי עסק המבקשים שירותי הקדמת תשלום (ניכיון שוברים או חשבוניות).

שיווק והפצה

- בתחום ההנפקה.** הבנקים שבהסדר מהווים עבור כאל את "רצפת הגיוס" ללקוחות המזמינים באמצעותם כרטיסי אשראי בנקאיים. מועדוני הלקוחות מהווים "רצפת גיוס" נוספת, באמצעותם מגייסת כאל לקוחות חוץ בנקאיים, בהפצה ישירה. שיווק מוצרי האשראי שמציעה כאל למחזיקי כרטיסים חוץ בנקאיים מתבצע באמצעות פרסום מוצרי האשראי באמצעי התקשורת השונים.
- בתחום הסליקה.** פעולות השיווק בתחום זה מופנות לבתי עסק, כאשר דגש מיוחד מושם על בתי עסק להם מספר נקודות מכירה (בדרך כלל רשת מתקשרת עם סולק יחיד עבור כל סניפיה). שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר נותרים "אנשי קשר" לבית העסק גם לאחר ההתקשרות בהסכם סליקה. בתחום הסליקה של עסקאות באינטרנט ההתקשרות מול בתי עסק בעולם נעשית באמצעות מספר מצומצם של "מתווכים" (Internet Payment Service Providers).

תחרות

- מבנה התחרות.** התחרות בתחום הנפקת כרטיסי אשראי נגזרת מן התחרות בין הבנקים על הלקוחות. בנוסף, התחרות היא על ליבו ועל כיסו של הלקוח במטרה שיבצע את חלק הארי מהצרכה השוטפת שלו באמצעות הכרטיסים שהנפיקה כאל, ובמקביל להביא להגדלת

כמות כרטיסי האשראי המונפקים על ידה. בפעילות העמדת האשראי באפיק ההנפקה מתחרה כאל באשראי בנקאי, וכן בגורמים אחרים המציעים אשראי חוץ בנקאי. בתחום הסליקה התחרות היא על בתי העסק להם מסופקים שירותי סליקה ושירותים משלימים.

בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שלוש חברות כרטיסי אשראי, שלושתן בבעלות או בשליטה של בנקים:

- **כאל** מנפיקה כרטיסי אשראי של "ויזה" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי). כמו כן, מנפיקה כאל כרטיסי אשראי של "מסטראקארד", בהיקפים נמוכים.

- **ישראלכרט**, המורכבת מקבוצת חברות פרטיות בשליטת בנק הפועלים בע"מ, מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי של "ישראלכרט" (באופן בלעדי) ו-"מסטראקארד". "ישראלכרט" הינו מותג פרטי בבעלותה של ישראלכרט, אשר מנפיקה כרטיסים תחת מותג זה לשימוש בישראל בלבד. למיטב ידיעת כאל, למועד הדוח, היקף פעילותה של ישראלכרט בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "ויזה", מצומצם בהשוואה להיקף פעילותה בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "מסטראקארד", אשר מהווה את רוב הפעילות תחת מותג זה בישראל. "אמריקן אקספרס" מונפק על ידי חברה אחת של ישראלכרט (באופן בלעדי).

- **לאומי קארד**, שהינה חברה פרטית בשליטת בל"ל (ומוחזקת גם על ידי קנית - ניהול השקעות ומימון בע"מ), מנפיקה כרטיסי אשראי ושל "ויזה".

התחרות בתחום ההנפקה מתמקדת כיום בהנפקה החוץ בנקאית במטרה להרחיב את הגיוס של לקוחות חדשים, והרחבת כמות הלקוחות להם יכולה כאל להציע מוצרי אשראי.

בתחום הסליקה השחקנים בישראל הינם:

- **כאל**, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה", "מאסטראקארד" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי).
- **ישראלכרט**, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ישראלכרט" (באופן בלעדי), "אמריקן אקספרס" (באופן בלעדי), "מסטראקארד" ו-"ויזה";

- **לאומיקארד**, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה" ו-"מאסטראקארד";

בהתבסס על הסכם שנחתם ביום 30 באוקטובר 2006, בין כאל, לאומיקארד, ישראלכרט והתאגידים הבנקאיים השולטים בהם, שעניינו פתיחת שוק הסליקה של כרטיסי "ויזה" ו"מסטראקארד" על ידי שלוש החברות לתחרות, התרחבה יכולת פעילותה של כאל (וכן של לאומיקארד) בתחום סליקת כרטיסי מסטראקארד בישראל. בחודש יוני 2007, לאחר הפעלת הממשק המשותף בין החברות החלה כאל לסלוק כרטיסי אשראי מבית מסטראקארד בישראל. בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראלכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה" (לפרטים על ההסכם האמור ר' להלן).

התפתחויות במגזר בשנת 2009

התפתחויות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. בעקבות ריבוי חיובים חוזרים בגין ביטולי עסקאות, בעיקר בתחום ענף תוספי המזון, שנסלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל, הוטלו על ידי ארגון ויזה אירופה סנקציות כספיות בסכום של כ-18 מיליון דולר, זאת בגין חיובים חוזרים כאמור שארעו עד סוף שנת 2009. יצויין כי בהתאם להסכמים עם בתי העסק, יש בידי כאל אינטרנשיונל לחייב את בתי העסק הרלוונטיים בעלות הסנקציות הכספיות.

בחודש ספטמבר 2009 הטילה ויזה אירופה על כאל אינטרנשיונל איסור להתקשר עם בתי עסק חדשים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 15 בדצמבר 2009. לפי שעה, אף שהמועד האמור חלף, כאל אינה מגייסת בתי עסק חדשים. כאל נמצאת בתהליך של התארגנות לקראת חזרה לפסי פעילות רגילים, ובכוונתה לחזור ולגייס בתי עסק חדשים החל מהרבעון השני של שנת 2010. בחודש נובמבר 2009 הודיע ארגון ויזה אירופה לכאל אינטרנשיונל כי הוא מצפה לפעולה נמרצת וקפדנית לטיפול בחריגות וליישום תכנית הפחתת הסיכונים לה היא מחויבת, וזאת בתקופה של שלושה חודשים המתחילה ביום 1 בדצמבר 2009. במידה וכאל לא תעמוד בתכניות ותחרוג מכללי הארגון תישקל שלילת רישיונה לסליקה בינלאומית ובמקרים קיצוניים ביותר, הפסקת חברותה בארגון. כאל נקטה ונוקטת שורה של צעדים על מנת להבטיח עמידה בכללי ארגון ויזה אירופה ובתכנית הפחתה, ובין היתר החליט דירקטוריון כאל, בישיבה מיום 12 בנובמבר 2009, על השעייתם המיידית של נושאי משרה מסוימים בכאל אינטרנשיונל. בגין החודשים דצמבר 2009 וינואר 2010 לא הוטלו סנקציות כספיות בגין חיובים חוזרים.

מספר בתי עסק ומואגדים העלו לאחרונה דרישות, בגין העמסת הסנקציות הכספיות בחודשים האחרונים וצמצום הפעילות של כאל

אינטרנשיונל עם בתי עסק מסוימים, שעלולות להגיע לכדי הליך משפטי. בחודש פברואר 2010 התקבלה פניה מארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "מאסטרקארד"), בה מצביעה מאסטרקארד על שורה של חריגות לכאורה מכללי מאסטרקארד על ידי בתי עסק (בעיקר עסקאות בתחום ההימורים). כאל ערערה בפני מאסטרקארד על הקביעות שנכללו בפנייתה. ביום 22 במרס 2010 הודיעה מאסטרקארד כי תחייב את כאל, בהתאם לכללי הארגון, בסך של כ-3.6 מיליון דולר בגין החריגות שצינו לעיל. בהודעה הביעה מאסטרקארד את הערכתה לפעולות המיידיות שנקטה כאל בעקבות קבלת ההודעה הקודמת, על חריגה מכללי מאסטרקארד. להערכת כאל, יש בידיה לחייב את בתי העסק הרלוונטיים, בהתאם להסכמים עמם, בעלות הסנקציות הכספיות. עם זאת, אין בידי כאל בטחונות בהיקף המכסה את מלוא סכום החיוב כאמור, ועלולה להיווצר חשיפה מסוימת, ולא מהותית, בעניין זה.

- כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה הצעדים הבאים:
- שנויים ארגוניים, אשר במסגרתם בוצעה הפרדה בין הפעילות העסקית של כאל אינטרנשיונל לבין ניהול הסיכונים, והעברת האחיות לתחום ניהול הסיכונים בכאל אינטרנשיונל לאגף ניהול הסיכונים בכאל;
- הפסקת פעילות עם בתי עסק, בעלי שיעור חיובים חוזרים גבוה, אשר הובילה לירידה משמעותית במחזורי הסליקה ובשיעורי החיובים החוזרים;
- ביצוע הליך חיתום מחדש של בתי עסק בתחום הסליקה האלקטרונית, בהתאם לדרישות הארגונים הבינלאומיים, באמצעות חברה חיצונית;
- בחינת העסקתה של חברה חיצונית אשר תבצע עבור כאל הליכי ניטור הדומים לאלה שנקטים בידי מאסטרקארד;
- גיבוש נהלי עבודה לפעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי;
- הקמת ועדת דירקטוריון למעקב וניטור אחר הטיפול בנושא.

כמו כן, נקטה כאל בצעדים לעמידה בכללי הציות של ויזה אירופה ומסטרקארד העולמית בנוסף להפסקת התקשרות עם מספר בתי עסק, אשר גרמו לעיקר החשיפה. תרומת בתי העסק עמם הופסקה ההתקשרות כאמור לרווח הנקי הינה כ-7 מיליון דולר. במטרה לצמצם את הסיכונים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, החליט דירקטוריון כאל להפסיק את סליקת בתי עסק שעוסקים בתחומי התוכן המוגדרים כ-"למבוגרים בלבד". לאור האמור, להערכת כאל, הסיכוי להתממשות הסיכון לשלילת רישיון הסליקה הבינלאומית של כרטיסי ויזה, והסיכוי לשלילת חברותה בארגון ויזה הבינלאומי, הינם קלושים.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות, בהתאם להערכת הנהלת כאל, בגין החשיפות הכספיות השונות שתוארו לעיל. במספר ביקורות פנים שנערכו בחודשים האחרונים בכאל אינטרנשיונל על ידי המבקר הפנימי של כאל וכאל אינטרנשיונל, עלו ממצאים המצביעים על ליקויים בתחומים שונים, ובין היתר בהליך החיתום שביצעה כאל לבתי העסק עימם התקשרה בהסכמים לסליקה בתחום הסחר האלקטרוני הבינלאומי. הממצאים מצביעים על ליקויים בתחום ניהול הסיכונים, אי קיום נאות של בקורות ותיעוד, אי ציות לכללי הארגונים הבינלאומיים ואי קיום, לכאורה, של חובות הנובעות מכללי איסור הלבנת הון. ממצאים אלה נלמדים על ידי כאל, ולגבי חלקם כבר ננקטו פעולות שונות. המבקר הפנימי ממשיך בבדיקת היבטים שונים הקשורים בפעילות כאל, ובכלל זה חשדות לכאורה להתנהלות בלתי תקינה של אורגנים.

לפרטים בדבר מיזוג בין כאל לבין כאל אינטרנשיונל, ר' ביאור 33 א' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר חולשות מהותיות בכאל, ובכלל זה חולשה מהותית בקשר עם מערך הבקרה המתייחס לפעולות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, ר' להלן "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ", בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

הודעת מנכ"ל כאל על סיום כהונתו. ביום 18 בפברואר 2010 הודיע מר בעז צצ'יק, מנכ"ל כאל בשש וחצי השנים האחרונות, על החלטתו לסיים את תפקידו בחברה. מר צצ'יק ילווה את כאל, ככל שיידרש, עד להעברת תפקידו.

מינוי מנכ"ל חדש. ביום 21 במרס 2010 החליט דירקטוריון כאל למנות את מר ישראל דוד, המשנה למנכ"ל בנק דיסקונט, כמנכ"ל כאל. מר דוד יחליף את מר צצ'יק. ההחלטה האמורה הינה בכפוף להסכמת המפקח על הבנקים.

תוקף המינוי מיום 1 באפריל 2010, או ממועד קבלת הסכמת המפקח על הבנקים למינוי, המאוחר מבין השניים. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק יהב.** ביום 22 בספטמבר 2009 חתמו כאל ובנק יהב על הסכם הנפקה משותפת של כרטיסי ויזה,

מסטר קארד ודיינרס. ההסכם כולל את כל הסדרי התפעול ומתן השירותים לכרטיסים שיונפקו על ידי כאל ויופצו על ידי בנק יהב ללקוחותיו. עד כה הנפיק בנק יהב כרטיסי ישראל כרטיס בלבד.

הוראות הפיקוח לכאל בעניין כרטיס "אקטיב". כרטיס אקטיב, הינו כרטיס חיוב מתגלגל המונפק ומשווק על ידי כאל מאז שנת 2005. הכרטיס מחייב מאפשר ללקוח לדחות חיובים, אשר בגינם הוא מחויב בריבית גבוהה יותר מהריבית הרגילה. הכרטיס מחייב את הלקוח לבצע מעקב שוטף אחר חשבונו, ולהודיע לכאל אלו חיובים הוא מבקש לדחות. בעקבות תלונות שהתקבלו בנוגע לכרטיס האקטיב, פנה הפיקוח על הבנקים לחברת כאל בחודש אוגוסט 2009 בבקשה לקבל מידע בנוגע לכרטיס. בעקבות מסירת המידע ודיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים, הורה הפיקוח לכאל בחודש דצמבר 2009 לבצע שינויים בכרטיס ה"אקטיב" ובדרך שיוקו.

ממצאי הפיקוח על הבנקים התייחסו לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008. דרישות הפיקוח נכנסו לתוקף מחדש פברואר 2010, לאחר שכאל נערכה ליישומן. הדרישות התייחסו למתן אפשרות לקביעת סכום הפרעון החודשי על ידי לקוחות החברה במעמד ההצטרפות, גילוי מפורש של שיעור הריבית החלה על האשראי המתגלגל, והחזר כספי ללקוחות שנפגעו מהעדר הגילוי. כאל יישמה באופן מלא את דרישות הפיקוח. החזר הכספי נגע למספר מצומצם של לקוחות והוצאה בה נשאה כאל לא היתה מהותית. **רכישת פעילות פקטורינג**. בחודש אפריל 2009, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים להשלמת העסקה, הושלמה עסקה לרכישת פעילות הפקטורינג של חברת פסגות מימון פקטורינג. הפעילות הנרכשת תפעל תחת חברה חדשה (להלן: "כאל פקטורינג") בבעלות משותפת של כאל (75%) ושל פסגות מימון פקטורינג (25%). כאל פקטורינג תשלם בעבור הפעילות המועברת לפסגות מימון פקטורינג את סכום הנטו של חובות הלקוחות לספקים וסכום הלוואות הון חוזר בניכוי הוצאות מסוימות המפורטות בהסכם. בנוסף, כאל פקטורינג תשלם לפסגות מימון פקטורינג סכום של 1 מיליון ש"ח בתמורה למוניטין ורכוש קבוע, באמצעות מימון של כאל. כמו כן, במסגרת ההסכם כאל תעמיד לכאל פקטורינג מסגרת אשראי מתחדשת לזמן קצר של עד 180 ימים, על פי שיקול דעתה הבלעדי, בסכום שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח (כקבוע בהיתר המפקח על הבנקים).

בתום שלוש שנים ממועד ההשלמה ובתום ארבע שנים ממועד ההשלמה, תעמוד לכאל הזכות, למשך 12 חודשים, לרכוש את מלוא החזקות פסגות מימון בחברה המשותפת בהתאם לנוסחת מימוש שנקבעה בהסכם (להלן: אופציית "call"). ככל שלא נוצלה אופציית ה-call, אזי בתום חמש שנים ממועד ההשלמה, תעמוד לפסגות מימון הזכות, למשך 12 חודשים, לחייב את כאל לרכוש ממנה את מלוא החזקות פסגות מימון בכאל פקטורינג. בהתאם לנוסחה שנקבעה בהסכם.

תוקפו של היתר המפקח על הבנקים להחזקת אמצעי שליטה בכאל פקטורינג הינו עד לשנת 2013.

הרכישה מאפשרת לכאל כניסה ישירה לתחום הפקטורינג, ובכך להרחיב את פעילותה בתחום האשראי העסקי החוץ-בנקאי.

הסכמים מהותיים

הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות. בחודש בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי-טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו-"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי-טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידי בנק מזרחי-טפחות ללקוחותיו. (לפרטים נוספים, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים).

מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי-טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בניסיונות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. (לפרטים נוספים, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים).

הסכם עם הבנק הבינלאומי. בחודש בנובמבר 2007 נחתם הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק הבינלאומי להנפקה משותפת של כרטיסי "ויזה" ללקוחות הבנק הבינלאומי. הסכם זה נחתם לתקופה של 3 שנים, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של 3 שנים, אלא אם יודיע אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 6 חודשים על סיום ההתקשרות. ההסכם האמור החליף הסכם קודם מיום 1 באוגוסט 2000.

הקמת מועדון לקוחות Yu ומכירת אמצעי שליטה בדינרס. על פי הסכם מיום 29 בנובמבר 2005, מכרה כאל לדור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ולרובע כחול-ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דינרס"). במקביל התקשרה דינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה.

במסגרת ההסכם קיבלה כאל מניות בכורה א' אשר מקנות לה את הזכות לקבל את חלק הרווחים של דינרס המיוחס לפעילות שאינה קשורה לפעילות מועדון Yu, והכל עד אשר מועדון Yu יגיע לרמת פעילות שהוגדרה בהסכם. בשלב זה, מועדון Yu לא הגיע לרמת הפעילות שהוגדרה בהסכם. (לפרטים נוספים, ר' ביאור 33 א' לדוחות הכספיים).

הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי. בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק, לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות. במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הווארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת. התהליך בבית הדין פוצל לשניים ונקבע כי תחילה תידון המתודולוגיה הראויה לקביעת עמלת המנפיק, ורק לאחר מכן יידרש בית הדין ליישומה.

במסגרת ההליך בבית הדין הציגו המבקשים מתודולוגיה לקביעת שיעור העמלה הצולבת. הממונה על ההגבלים העסקיים התנגד למתודולוגיה שהציעו המבקשים והציע מתודולוגיה שונה.

ביום 31 באוגוסט 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים החלטה בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת (להלן: "החלטת המתודולוגיה"), תוך שהוא מאמץ את עיקרי עמדת הממונה. ביום 1 בפברואר 2007 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית הדין.

במקביל להליכים בבית הדין, התקיים משא ומתן בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי - כאל, לאומי קארד וישראכארט - בדבר הסכם להקמתה של מערכת סליקה צולבת בכרטיסי ויזה ו-MasterCard. נוכח המשא ומתן האמור, פנו המבקשים לממונה בבקשה לקבל היתר זמני שיאפשר להם למצות את המו"מ בטרם יפקע ההסדר הזמני ביניהן.

ביום 6 בספטמבר 2006 נעתרה הממונה על ההגבלים העסקיים לבקשה והאריכה את הפטור להסדר הקיים בין הצדדים עד ליום 31 באוקטובר 2006.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בית הדין אחרת קודם לכן.

ההסכם קובע, בין היתר, את שיעורי העמלות הצולבות ואת מבנה הקטגוריות של העמלות הצולבות שיוחלו על חברות כרטיסי האשראי למשך תקופת ההסכם. ההסכם מתווה ירידה הדרגתית של שיעורי העמלות הצולבות, עד לשיעור של 0.875% מיום 1 ביולי 2012, לצד צמצום מספר הקטגוריות לאורך תקופת ההסכם.

ההסכם קובע הוראות כלליות אשר אוסרות, בין היתר, על חברות כרטיסי האשראי לקשור בין סוגים שונים של כרטיסים הנסלקים על ידי כל אחת מהן כלפי בית עסק, ואוסרות על הרעה של תנאי הסליקה בעקבות צמצום מספר סוגי הכרטיסים אשר נסלקים על ידי בית עסק מסוים.

עוד קובע ההסכם הוראות האוסרות על הבנקים השולטים על חברות כרטיסי האשראי, בין היתר, לקשור בין שירות לבית עסק לבין תנאי התקשרות עם סולק, וכן הוראות אשר אוסרות על אפליה בין לקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי שהונפק על ידי בנק לבין לקוחות שאינם מחזיקים בכרטיס אשראי של אותו בנק.

במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לפיהן בהתקיים תנאים מסויימים תבטל הממונה את ההכרזה על ישראלכרט כבעלת מונופולין בסליקת כרטיסי ישראלכרט ו-MasterCard, חיוב ישראלכרט לקבוע, בתנאים מסויימים, שיעורי עמלות זהים לאותו בית עסק הסולק עמה עסקאות ישראלכרט ו-MasterCard והתחייבות הצדדים לפנות לבית הדין לאישור עמלה צולבת לתקופה שלאחר תום ההסדר אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת.

בהסכם נקבע עוד כי עד יום 30 במאי 2007 יוקם ויופעל ממשק משותף אשר יאפשר לשלוש חברות האשראי לבצע סליקה של עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"MasterCard". בתחילת חודש יוני 2007 הופעל הממשק המשותף. בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראלכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למוטג "ויזה".

החל מחודש יוני 2007 החלה כאל לסלוק גם כרטיסי MasterCard, בהתאם להסכם המשולש לסליקה צולבת. ההסדר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ובמסגרת זו הוגשו לבית הדין 5 התנגדויות. ביום 31 באוקטובר 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים היתר זמני להסכם. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2010. ביום 23 בנובמבר 2009 התקבל מכתב מטעם הממונה, לפיו נרשמו חריגות כלפי מעלה ממוצע שיעור העמלה המקסימלי שהותר בהסכם המשולש, אשר לא קוזז בתקופות העוקבות. להערכת הנהלת כאל, לא קיימת חשיפה כספית מהותית בעטייה של פניית הממונה. טובת הציבור, ימונה מומחה לבחינת שיעור עמלת המנפיק, הקטגוריות של עמלת המנפיק וקצב ההפחתה שלה. על פי החלטת בית הדין, המומחה יבצע את הבדיקה על פי המתודולוגיה שנקבעה בהליך קודם (ר' לעיל) והוא ייבחר ויפוקח על ידי הרשות להגבלים עסקיים. ביום 4 בינואר 2009, הומצאה חוות דעת המומחה. במסגרת חוות הדעת הציג המומחה סקירה תמציתית של שוק כרטיסי האשראי בישראל; תיאור של החלטות בית הדין והמתודולוגיה הכללית שנקבעה לצורך חישוב עמלת המנפיק, המבוססת רובה ככולה על עלות השירותים שמספק המנפיק באופן ישיר לבית העסק; תיאור איכותי של אותם שירותים שבית הדין קבע כמזכים, ושעל בסיס עלותם יש לחשב את עמלת המנפיק; שיטת תמחור מבוססת עלויות, על פיה, לדידו, יש לחשב את עמלת המנפיק בהתאם למתודולוגיה שקבע בית הדין; היבטים יישומיים של שיטת התמחור שנבחרה, בהתחשב במאפיינים הייחודיים של חברות כרטיסי האשראי והענף בו הן פועלות; מבנה העלויות של שלוש חברות כרטיסי האשראי, מהותן וסיווגן בין עלויות מזכות לעלויות שאינן מזכות; ודיון בסוגיית הקטגוריות והמתווה הראוי לשינוי העמלה מרמתה הנוכחית לרמתה הנורמטיבית.

הצדדים ובכללם כאל, ויתרו על חקירת המומחה ועל הגשת סיכומי טענות בשלב זה ובית הדין התבקש להורות למומחה להמשיך בעבודתו לשלב השני, עד למתן חוות דעתו הסופית. בהתאם, בית הדין קבע בהחלטה מיום 4 ביוני 2009, כי מועד חקירת המומחה שהיה קבוע ליום 7 ביוני 2009 יבוטל.

ביום 24 בפברואר 2009 הוגשו לבית הדין להגבלים עסקיים שני מסמכים (להלן: "בקשות הגילוי"): האחד, הודעה ובקשה בנוגע לחוות דעת המומחה, במסגרתו התבקש בית הדין להורות לשלוש חברות כרטיסי האשראי והבנקים השולטים בהם לבסס את התשתית העובדתית שמסרו למומחה בתצהירים ערוכים ומאומתים כדן. השני, בקשה להורות על גילוי מסמכים, במסגרתה התבקש בית הדין להורות למומחה להעביר לידיהן את כל המידע, המסמכים והתרשומות שקיבל ממבקשות האישור, ואשר מתייחסים לעניינים שפורטו בנספח לבקשה. ביום 27 במאי 2009 דחה בית הדין את בקשות הגילוי בקובעו כי הן אינן עולות בקנה אחד עם החלטת בית הדין בעניין מינוי מומחה. ביום 28 בדצמבר 2009 הגישה הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים הודעה, לפיה נוכח מינוי המומחה ליו"ר בנק דיסקונט, ייבצר ממנו להשלים את חוות דעתו הסופית. משכך, בימים אלו מתבצעת העברה מסודרת של כל החומר שנאסף על ידי המומחה אל רשות ההגבלים העסקיים. הממונה בוחנת חלופות שיאפשרו את סיום עבודת המומחה במהירות וביעילות. חלופות אלה יובאו בפני בית הדין להחלטתו. **ערעור על החלטת המתודולוגיה.** כאמור, ביום 1 בפברואר 2007 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון, על החלטת המתודולוגיה. ביום 24 בדצמבר 2009 הגישו המערערים והממונה בקשה בהסכמה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה בערעור (להלן, בהתאמה, "הבקשה" ו-"הסכם פשרה"). לפי הבקשה, המערערים והממונה מסכימים לדחות את בירור טענות המערערים בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת, כפי שזו באה לידי ביטוי בהחלטת המתודולוגיה, עד לדיון במסגרת ערעור, אם יוגש, על פסק הדין הראשון שיינתן בקשר עם הסדר סליקה צולבת בכל הליך שיתנהל בבית הדין להגבלים עסקיים לאחר תום מסגרת ההסדר המשולש. עוד הוסכם, שאם יוגש בסופו של יום ערעור כנגד החלטת המתודולוגיה, טענות הצדדים בנוגע למתודולוגיה יהיו אך ורק אלה המפורטות בערעור. ביום 27 בדצמבר 2009, יצא מלפני בית המשפט העליון פסק דין, לפיו ניתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה. הכנסות הסליקה הן פונקציה של עמלות סליקה מבתי עסק, עמלה צולבת בין חברות כרטיסי אשראי ומחזורי הסליקה של כאל. להערכת הבנק וכאל, לירידה בשיעור העמלה הצולבת צפויה להיות השפעה על שיעורי עמלות הסליקה מבתי עסק.

עונתיות

בפעילות כאל קיימת עונתיות מסויימת המושפעת מהעונתיות בצריכה: בחגים ובתקופת הקיץ קיימת עליה בפעילות החברה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. כאל שואפת להוביל את השוק באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי והצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח מחד, וכן באמצעות הנפקת כרטיסי אשראי החוץ-בנקאיים במועדוני הלקוחות הקיימים ובאמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים נוספים להקמת מועדוני לקוחות, מאידך.

באמצעות הנפקת הכרטיסים החוץ בנקאיים, בעיקר כרטיסי אשראי מתגלגל מסוג "אקטיב", המהווה תשתית לגיוס אשראי צרכני, כאל שואפת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני. בנוסף, פועלת כאל למצב את עצמה כגוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי) ללא תלות בבנקים, והיא שוקדת על פיתוח מוצרים נוספים בתחום.

בתחום הסליקה. אסטרטגיית כאל הינה להפוך לחברת סליקה המשווקת סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה בשוק הסליקה. כמו כן, כאל פועלת לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לניכיון והקדמת תשלומים המוצעים כיום. רכישת פעילות הפקטורינג על ידי חברת כאל פקטורינג, הפועלת בתחום ניכיון חשבוניות, הוא חלק מהמהלך האסטרטגי כאמור.

פעילות בשוק ההון

הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים. הפעילות כוללת את פעילות הבנק בתחום ניירות ערך, מערכים פנסיונים, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית בית השקעות ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכזי דיסקונט. עד ליום 30 ביוני 2007 כללה הפעילות את פעילות ניהול קופות הגמל.

מגמות אירועים והתפתחויות בסביבת המקרו כלכלית

שוק ההון. שנת 2009 נחלקת לשתי תקופות בכל הקשור למגמות בשוק ההון: החודשים הראשונים של השנה ושאר עשרת החודשים של השנה.

החודשים הראשונים של השנה אופיינו בהמשך מגמת ירידות השערים בשוקי המניות ובעלית המרווחים בשוקי האשראי, שאפיינו את החודשים ספטמבר עד דצמבר 2008. אלה נבעו מהחשש לעתיד המערכת הפיננסית וחששות מכניסת כלכלת העולם לשפל כלכלי ארוך טווח. זאת, למרות גיבושן של תוכניות החירום של ממשלות שונות לבליומת המשבר הפיננסי, הפחתת שיעורי הריבית, וירידה חדה במחירי הנפט. בישראל, שמרו מדדי המניות באותה תקופה על יציבות יחסית, הודות לגילוי מצבורי הגז הטבעי הגדולים מול חופי ישראל. התקופה מרס עד דצמבר 2009 אופיינה בתיקון חד ומתמשך כלפי מעלה - עליות במדדי המניות העיקריים בעולם, בפרט במשקים המתעוררים, וירידת מרווחים על אג"ח חברות. זאת, בזכות אופטימיות בקרב המשקיעים כי הממשל האמריקאי וממשלות אחרות לא יאפשרו עוד לבנקים גדולים ליפול, הרמות הנמוכות של הריביות המוניטריות ושל התשואות על איגרות החוב הממשלתיות, מחירי המניות הנמוכים והמרווחים הגדולים על אג"ח חברות.

בנוסף, חזרו בשנת 2009 המשקיעים הזרים לבורסה של ת"א, כאשר מגמה זו הואצה במהלך השנה. סך השקעות זרים במניות בבורסה של ת"א הסתכמו בשנת 2009 ב-1.8 מיליארד דולר, לעומת מימושים בסך של 1.8 מיליארד דולר בשנת 2008. גם ההשקעות באג"ח ממשלתיות ובמק"מ בבורסה של תל-אביב צברו תאוצה במהלך השנה, ועמדו בסיכומה על 1.7 מיליארד דולר, לעומת מימושים נטו של 1.5 מיליארד דולר בשנת 2008.

בסיכום שנת 2009 רשמו כל המדדים בבורסה בתל אביב עליות נאות: מדד ת"א 100 עלה בשיעור של 88.8%, מדד המעו"ף עלה בשיעור של 74.9%, מדד נדל"ן 15 עלה בשיעור של 125.2%, מדד תל-טק 15 עלה בשיעור של 84.1%, מדד פיננסים 15 עלה בשיעור של 126.9%, מדד בנקים עלה בשיעור של 114.0% ומדד תל-דיבידנד 20 עלה בשיעור של 157.5%.

שוק קרנות הנאמנות. שוק קרנות הנאמנות עלה מתחילת השנה בכ-21.4 מיליארד ש"ח, מרמה של כ-110.95 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2008 לרמה של כ-132.4 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2009. בשנת 2009 נרשמו גיוסים בכל סוגי הקרנות, פרט לקרנות הכספיות.

נכסי קרנות האג"ח עלו בתקופה האמורה בכ-28.8 מיליארד ש"ח, נכסי הקרנות השקליות עלו בכ-4.5 מיליארד ש"ח, נכסי הקרנות המנייתיות עלו בכ-1.9 מיליארד ש"ח ונכסי קרנות חו"ל עלו בכ-621 מיליון ש"ח. מנגד, נכסי הקרנות הכספיות ירדו בכ-15.2 מיליארד ש"ח. העליה בנכסי קרנות האג"ח והמניות נובעת מעליות השערים בשוק המניות והאג"ח בארץ. בנוסף, רמת הריבית הנמוכה במשק ופרסום אינדיקטורים מאקרו כלכליים חיוביים, המצביעים על ניצני שיפור בשווקים, תרמה לעליה בנכסי קרנות האג"ח המניות. מנגד, הירידה בקרנות הכספיות נבעה בעיקר מהתשוואות הנמוכות באפיק השקלי לטווח קצר והמעבר לאפיקי השקעה המאופיינים ברמת סיכון גבוהה יותר, כגון מניות ואיגרות חוב קונצרניות.

שוק קופות הגמל. שוק קופות הגמל השיג בשנת 2009 תשואה חיובית בשיעור ממוצע של כ-29.4%. העליה האמורה משקפת את עליות השערים החדות במדדים השונים של הבורסה בשנת 2009.

מנתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, עולה כי היקף כל קופות הגמל בסוף שנת 2009 הסתכם בכ-279,833 מיליון ש"ח לעומת כ-218,383 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה של כ-61 מיליארד ש"ח (28%).

בנוסף, לפי נתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בקופות גמל מסוג "קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים" היתה בשנת 2009 צבירה נטו שלילית בהיקף של כ-2,600 מיליון ש"ח. זאת, לעומת צבירה נטו שלילית של כ-7,927 מיליון ש"ח בשנת 2008. הנתונים האמורים מבטאים אף הם את העליות החדות במדדים השונים בבורסה במהלך שנת 2009.

שוק תעודות הסל. על פי נתונים שפורסמו ע"י הבורסה לניירות ערך, בשנת 2009 הונפקו כ-70 תעודות סל חדשות, מהן 40 תעודות סל על מודי מניות מקומיים ו-30 תעודות סל על מודי אג"ח מקומיים. במקביל, נמחקו מהמסחר 20 תעודות סל. מספרן הכולל של תעודות הסל בארץ בסוף חודש דצמבר 2009 עמד על 345. במהלך שנת 2009 השיקה הבורסה לניירות ערך את מדד התל-בונד על איגרות חוב שקליות בריבית קבועה, כתוצאה מעליה בהיקף ההנפקות של איגרות חוב קונצרניות לא צמודות והביקוש למדדים נוספים של איגרות חוב קונצרניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות בשוק ההון

המגבלות המרכזיות שהשפיעו ושצפויות להשפיע על הפעילות, הן המגבלות אשר הוטלו על תאגידים בנקאיים בהתאם לחקיקה שהתקבלה בעקבות המלצות ועדת בכר.

בין היתר הסדירה החקיקה את הנושאים הבאים:

- הפרדה הדרגתית של קופות הגמל וקרנות הנאמנות מהבנקים;
- הפרדת עיסוקים בין יועץ שהינו גורם שאינו קשור ליצרני המוצרים, לבין משווק שהינו בעל זיקה ליצרני המוצרים אותם הוא משווק;
- כניסה הדרגתית של הבנקים להפצת מוצרי פנסיה וביטוח חיים.

בתיקון שהוכנס בחוק הייעוץ הפנסיוני בסוף שנת 2007 נקבע כי המגבלה ביחס למתן ייעוץ בקופות ביטוח תחול על תאגיד בנקאי שההון העצמי שלו ושל התאגידים השולטים בו, או הנשלטים על ידו, אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) רק עד סוף שנת 2008. לגבי הבנקים הגדולים נקבע כי הם יוכלו לייעץ בקופות ביטוח ללקוחות בפריפריה ובמגזר הערבי החל מיום 1 בינואר 2009, אך כניסתם לתחום הייעוץ הפנסיוני לשכירים במרכז הארץ נדחתה לחודש אוגוסט 2010. ביום 29 במרס 2009 הודיע הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון כי החליט להקדים את מועד כניסתם האמור ליום 1 באפריל 2009.

תיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות. ביום 3 במרס 2010 פורסם תיקון לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון 14). במסגרת התיקון נקבע כי תעודות סל תכללנה בהגדרה של נכס פיננסי, כך שמי שיש לו "זיקה" לתעודות סל (כמשמעות מונח זה בחוק) לא יוכל לשמש כיועץ השקעות, אלא כמשווק השקעות בלבד. לאור התיקון האמור, יהיה על הבנק לפעול לביטול הזיקה אל החברות המנפיקות תעודות סל ו/או למכור את אחזקותיו בהן, עד חודש אוגוסט 2013. לפרטים בדבר מהלך למכירת פעילות תעודות הסל, ר' להלן.

תיקוני חקיקה ותקינה בתחום החסכון הפנסיוני

דמי תפעול בקופות גמל. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר פרסם הוראה, אשר נכנסה לתוקף בחודש ספטמבר 2006, לפיה יועץ פנסיוני אשר נותן שירותי תפעול לקופות גמל, לא יגבה מחברה מנהלת דמי תפעול הגבוהים מ-0.1% לשנה מסך

כל נכסי קופות הגמל המקבלים ממנו שירותים כאמור. קיימת הוראת מעבר בהתייחס להסכמי תפעול שנכרתו לפני חודש פברואר 2006, המאפשרת, בתנאים מסויימים, קבלת דמי ניהול גבוהים יותר. הוראה זו מגבילה את הבנק בשיעור דמי התפעול אשר הוא רשאי לגבות כיועץ פנסיוני.

פנסיה חובה. ביום 30 בדצמבר 2007 חתם שר התעשייה, המסחר והתעסוקה על צו הרחבה המחיל על כלל העובדים והמעבידים את ההסכם בין ההסתדרות הכללית החדשה לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, שעניינו הנהגת פנסיה חובה לכל עובד, החל מיום 1 בינואר 2008.

בתיקון שהוכנס בחוק קופות גמל בראשית שנת 2008, נקבע כי החל משנת 2008 יהיו שני סוגים של קופות גמל לקצבה: קופת גמל משלמת לקצבה ו-קופת גמל לא משלמת לקצבה. כספים שיחסכו החל מיום 1 בינואר 2008 ייועדו בראש ובראשונה לתשלום קצבה. קופות הגמל ההוניות שהיו נהוגות עד לאותו מועד יהפכו ל-קופה לא משלמת לקצבה, ולא ניתן יהיה למושך מהן כספים (למעט בגין מרכיב הפיצויים), אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. בעת הפרישה יוכל העמית להוון ולמושך חלק מהקצבה בסכום חד פעמי, רק לאחר שיובטח כי יותר בקופה סכום שיבטיח תשלום מינימלי של קצבה חודשית, בסך של 3,850 ש"ח. מטרת התיקון הינה להבטיח כי לכל חוסך תשולם לאחר הפרישה קצבה חודשית מינימלית בסכום הנ"ל. את ההחלטה בדבר יתרת הסכום (האם לקבלו כקצבה או להוון ולמושך אותו בסכום חד פעמי) יוכל העובד לקבל רק בעת הפרישה מהעבודה. בנוסף אוחדו כללי המיסוי והטבות המס הניתנות לחסכון באמצעות המוצרים הפנסיוניים לסוגיהם.

כן פורסמו בחודש מרס 2008 "תקנות הניוד הפנסיוני", אשר יאפשרו לכל חוסך, החל ממועד כניסתו לתוקף, בסוף שנת 2008, להחליף את המוצר הפנסיוני באמצעותו הוא חוסך ולהעביר את הסכומים שנצברו עבורו במוצר מסויים למוצר ו/או גוף מנהל אחר בכל עת שייבחר, ללא עלויות. החוסך יוכל להעביר את הכספים מביטוח חיים לקרן פנסיה ולהיפך ומקופת גמל הונית לקרן פנסיה (אך לא להיפך), על פי בחירתו.

התיקונים המפליגים בתחום החסכון הפנסיוני, ובכלל זה רפורמת הניוד והנהגת פנסיה חובה לכל עובד, עשויים להגדיל באופן משמעותי את האוכלוסיה הנזקקת ליועץ פנסיוני. מנגד, דחיית המועד בו נדרש העובד לקבל החלטה בדבר ייעוד כספי החסכון והגבלת אפשרויות הבחירה על ידי החיוב בקבלת קצבה מינימלית, עלולות לפגום בביקוש לשירותי הייעוץ. בנוסף, הצורך לפתח כלים ממוכנים לתמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני וביצוע עסקאות עבור הלקוחות בהמשך לו, הן בבנק והן בשוק בכללותו, צפוי לצרוך משאבים לא מבוטלים והליכי למידה והתנסות מורכבים של כלל השחקנים בשוק החסכון הפנסיוני בשנות הפעילות הראשונות.

ביטול החובה להחתמת מעסיק. ביום 30 ביולי 2009 פורסם תיקון לחוזר גמל לעניין חתימת מעסיק על מסמך הצטרפות לקופת גמל, במסגרתו בוטלה הדרישה להחתמת מעסיק על גבי מסמך הצטרפות של עמית שכיר לקופת גמל. התיקון עשוי לתרום לקיצור תהליך ההוצאה לפועל של ההחלטות שהתקבלו בעניינו של עמית במסגרת יעוץ פנסיוני שמקבל הבנק

ממשקים אחידים. בשלהי שנת 2008 ובראשית שנת 2009 החל משרד האוצר לפעול על מנת לתאם את פעילות הבנקים והשחקנים השונים בשוק הפנסיוני (מנהלי מוצרים, סוכני ביטוח וכיוצ"ב) במטרה ליצור ממשקים אחידים להעברת מידע בין מנהלי המוצרים הפנסיוניים והשחקנים האחרים בשוק לבין הבנקים כיועצים. בחודש אוגוסט 2009 פורסם חוזר בנושא "מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רשיון", אשר נכנס לתוקף ביום 1 בפברואר 2010, כשלב ראשון ביצירת ממשק אחיד כאמור.

מסלקה פנסיונית. בחודש יולי 2009 מינה משרד האוצר צוות היגוי שיבחן הקמת חברה שתפעיל מסלקה, אשר הגורמים השונים הפועלים בשוק הפנסיוני יחויבו להעביר מידע באמצעותה. משרד האוצר הזמין את כל הגורמים המעוניינים בדבר לחתום על מזכר הבנות ולהצטרף ליוזמה. הבנק הצטרף ליוזמה, ומשתתף באופן פעיל בדיונים בעניין זה.

חוזר בדבר תוכנו של מסמך ההנמקה. בחודש פברואר 2009 פורסם חוזר בדבר תוכנו של מסמך ההנמקה שיימסר ללקוח לאחר כל פעולת ייעוץ פנסיוני, ובכלל זה מסירת חלקים מסויימים ממסמך זה לחברה המנהלת שהלקוח בחר לבצע חסכון פנסיוני באמצעות מוצריה. הבנק ובנק מרכזית דיסקונט נערכו ליישום האמור בחוזר, שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2010.

קופות גמל בניהול אישי. בחודש אוקטובר 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009. התקנות מאפשרות לחוסכים לנהל את כספי קרנות השתלמות והרובד המשני של קופות הגמל שלהם בקופת גמל בניהול אישי, וקובעות מגבלות מסויימות על אופן השקעת הכספים. בהתאם לתקנות לא תשולם עמלת הפצה בגין קופת גמל בניהול אישי. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעת התקנות על הייעוץ ללקוחות הבנק.

רגולציה חדשה בתחום קרנות הנאמנות. בחודש נובמבר 2007 פורסמה שורה של תקנות חדשות ותיקונים לתקנות קיימות על פי חוק

השקעות משותפת בנאמנות, התשנ"ד-1994, אשר נכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2007. התקנות החדשות נועדו להגביר את התחרות, להגדיל את היצע המכשירים הפיננסיים בתחום קרנות הנאמנות ולהסיר חסמים המקשים על הפעילות בו. בין היתר מסדירות התקנות החדשות פעילות של קרנות נאמנות מסוג "אגד קרנות" ו"קרנות כספיות". בפנייתו לוועדת הכספים של הכנסת ציין שר האוצר כי לקרנות הכספיות חשיבות רבה להגברת התחרות בשוק והן עשויות להוות תחליף תחרותי לפקדונות הבנקאיים קצרי המועד וכן לפתוח בפני חברות במשק אפיק נוסף לגיוס אשראי באמצעות תעודות חוב (ניירות ערך מסחריים לא סחירים) כמקור למימון הון חוזר. במסגרת התקנות האמורות נקבע גם פטור מעמלת הפצה ליחידות של קרן המוחזקות בידי קרן אחרת (אגד קרנות), יחידות מקרן מחקה מסוג 2 (שדרגת החשיפה המירבית שלה למניות, לפי אמות המידה שנקבעו בתקנות החדשות, גבוהה מ-3), ויחידות של קרן שיוחקו בקופת גמל בניהול אישי. עוד נקבעה דרגה נוספת, נמוכה יותר, של עמלת הפצה בשיעור של 0.125%, שהבנקים יוכלו לגבות בגין יחידות של קרנות כספיות שתרכשנה בידי לקוחותיהם.

החל משנת 2008 מקדמים רשות ניירות ערך ומשרד האוצר תיקון מקיף בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, שיאפשר, בין היתר, הצעת יחידות של קרנות חוץ בישראל.

בנוסף, ובמקביל לאמור לעיל לעניין תיקון 14 לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, מקדמת רשות ניירות ערך תיקון נוסף לחוק השקעות משותפות בנאמנות, בנושא תעודות סל וקרנות סל, אשר מטרתו להתאים את ההסדרה החלה בתחום תעודות הסל ומוצרים דומים להסדרה הקיימת לעניין קרנות נאמנות וזאת על מנת למנוע קיומו של ארביטראז' רגולטורי בין מוצרים הדומים באפיונם ובמטרות ההשקעה בהם. בהתאם, מוצע במסגרת התיקון לחוק לקבוע כי חוק השקעות משותפות בנאמנות יחול על כל הסדר שמטרתו השקעה משותפת בניירות ערך ומטבעות והפקת רווחים משותפים מהחזקתם ומכל עסקה בהם, שאינו מפקח על פי דין אחר ובכלל זה גם על תעודות סל.

רגולציה חדשה בתחום ייעוץ השקעות. בחודש ינואר 2008 נכנסה לתוקף הוראת רשות ניירות ערך בדבר בירור צרכי לקוח מיועץ בייעוץ השקעות והנחיותיו. ההוראה מפרטת ומרחיבה את הנדרש מיועץ ההשקעות בעת בירור צרכי הלקוח והנחיותיו. בין היתר מחייבת ההוראה לקבוע מדיניות השקעות ללקוח באמצעות קביעת מספר דרגות סיכון אפשריות בהתאם לצרכים ולהנחיות שמסר, ולהתאים מספר אפיקי השקעה פוטנציאליים לכל דרגת סיכון.

הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט נערכו לביצוע הנדרש על פי ההוראה. בכלל זה הותקנה בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט מערכת ממוחשבת המסייעת בביצוע הנדרש על פי ההוראה, ומאפשרת מתן שירות משופר ללקוחות בתחום ייעוץ ההשקעות. יחד עם זאת, הליך בירור הצרכים על פי ההוראה החדשה, תוך שימוש במערכת הממוחשבת, הינו ממושך ומורכב יותר מבעבר.

במהלך שנת 2008 נערך הבנק ליישום תקנות חדשות בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות, שפורסמו בסוף שנת 2007 ונכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2009. התקנות מרחיבות ומפרטות את הדרישות מבעלי רישיון בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות ורישום פעולות בניהול תיקים. המערכת הממוחשבת שהותקנה כאמור בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט, הותאמה לדרישות התקנות החדשות ומאפשרת תיעוד מפורט של פרטי כל שיחת יעוץ. עם זאת, גם בהיבט זה משמעות הרגולציה החדשה הינה, בין היתר, הארכת משך הזמן המוקדש לכל שיחת ייעוץ.

בחודש פברואר 2009 פרסמה רשות ניירות ערך שני חוזרים שעניינם מדידה ותגמול יועצי השקעות בבנקים וחובת התעדכנות של יועצי השקעות. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט פועלים דרך כלל בהתאם לנדרש בחוזרים אלה, ולאור פרסומם יהודקו הפיקוח והמעקב אחר יישומם בפועל.

ביום 16 בפברואר 2010 פורסם ברשומות תיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (תיקון 13), שיאפשר לזרים המוסמכים במדינות מוצאם לעסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות או ניהול תיקים להציע את שירותיהם גם בארץ, ללא צורך ברשיון, וזאת בהתקיים התנאים שנקבעו בחוק. במסגרת התיקון הורחבה רשימת הגורמים שיוגדרו כ"לקוח כשיר", להם ניתן לתת ייעוץ או שיווק השקעות גם ללא רשיון כך שתכלול, בין היתר, גם לקוחות פרטיים בעלי תיק נכסים גדול (12 מיליון ש"ח ומעלה) ותיקונים נוספים.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2009 ב-119 מיליון ש"ח, לעומת 9 מיליון ש"ח בשנת 2008.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון:

פעילות בינלאומית:	פעילות מקומית							משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך-הכל				
	בנקאות פרטית	סך-הכל															
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009																	
במיליוני שקלים חדשים																	
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים																	
20	-	20	1	1	5	3	10	-	-	-	-	-	-				
מחיצוניים																	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
בינמיגזרי																	
20	-	20	1	1	5	3	10	סך הכל רווח מפעולות מימון	440	51	389	41	19	27	42	260	הכנסות תפעוליות ואחרות
460	51	409	42	20	32	45	270	סך-הכל הכנסות	275	40	235	28	12	17	28	150	הוצאות תפעוליות ואחרות
185	11	174	14	8	15	17	120	רווח מפעולות רגילות לפני מסים	66	4	62	4	3	6	6	43	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
119	7	112	10	5	9	11	77	רווח נקי	31	-	31	6	1	14	3	7	יתרה ממוצעת של נכסים
2	-	2	-	-	2	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות	29	-	29	6	1	12	3	7	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
897	-	897	308	83	426	25	55	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	126,545	9,677	116,868	9,041	8,014	64,172	6,275	29,366	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3,713	-	3,713	1,284	679	141	302	1,307	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול									

נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (המשך):

פעילות בינלאומית: בנקאות סך-הכל	פעילות מקומית						
	סך-הכל	בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	עסקים קטנים	משקי בית	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008							
במיליוני שקלים חדשים							
							רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
20	-	20	1	1	3	3	12
(1)	-	(1)	-	-	(1)	-	-
19	-	19	1	1	2	3	12
381	*54	327	*40	20	26	29	212
400	54	346	41	21	28	32	224
378	*41	337	36	18	30	34	219
22	13	9	5	3	(2)	(2)	5
12	1	11	2	1	(2)	(1)	11
9	12	(3)	3	2	(1)	(1)	(6)
31	-	31	6	1	14	3	7
1	-	1	-	-	1	-	-
30	-	30	6	1	13	3	7
954	-	954	294	193	372	45	50
117,856	7,928	109,928	8,105	9,510	59,817	5,008	27,488
3,568	-	3,568	1,081	533	256	309	1,389

* סווג מחדש.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות בתחומים השונים

ניירות ערך. ביום 31 בדצמבר 2009 עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות על סך של כ-101.2 מיליארד ש"ח, כולל סך של 9.7 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של 81 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008, אשר כלל סך של 9.7 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, עליה של כ-25%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ר' ביאור 24 לדוחות הכספיים. בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכזית דיסקונט עבור לקוחותינו עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על סך של 11.3 מיליארד ש"ח, עליה של 32% לעומת 31 בדצמבר 2008.

ניהול תיקי השקעות. ביום 31 בדצמבר 2009 ניהלה תכלית 1,531 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,169 מיליון ש"ח, לעומת 1,463 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,174 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008. הנתונים דלעיל מצביעים על עליה של 4.6% במספר התיקים שבניהול, ועל ירידה של כ-0.2% בהיקף הכספי של התיקים שבניהול. בנוסף, בנק מרכזית דיסקונט מנהל באמצעות חברה בת שלו תיקי השקעות עבור לקוחותינו. ביום 31 בדצמבר 2009 נוהלו תיקי לקוחות כאמור בשווי כספי כולל של כ-1,631 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-18.8% לעומת 31 בדצמבר 2008.

תעודות סל. החברות מקבוצת מייקל דיוויס, בהן מחזיקה חברת הבת תכלית בית השקעות בע"מ (במישרין ובעקיפין) כ-20% מאמצעי השליטה, הרחיבו את פעילותן, והנפיקו במהלך שנת 2009 תעודות סל נוספות. סך הפודיציה בתעודות סל הסתכמה בסוף שנת 2009

ב-12,119 מיליון ש"ח, לעומת 7,667 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה של 58.1%. (לפרטים בדבר תיקון לחוק, לפיו יהיה על הבנק למכור את אחזקותיו בחברות המנפיקות תעודות סל, ר' לעיל "תיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות").

ייעוץ פנסיוני. שנת 2009 היתה השנה השנייה בה הבנק העניק ייעוץ פנסיוני ללקוחותיו. החל מתחילת הפעילות, בחודש מרס 2008, ועד סוף שנת 2009, ניתן ייעוץ לכ-45 אלף לקוחות. הצבירה בתקופה האמורה של נכסי לקוחות שניתן להם ייעוץ הסתכמה בכ-5.2 מיליארד ש"ח. (לפרטים בדבר היקפי הייעוץ בבנק מרכזתיל דיסקונט, ר' להלן "פעילות בנק מרכזתיל דיסקונט בתחום שוק ההון").

התפתחויות בפעילות

מכירת פעילויות בתחום שוק ההון. בחודש יוני 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות קופות הגמל. במקביל להשלמת העסקה נחתמו בין הבנק לבין חברות בנות של כלל חברה לביטוח בע"מ הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים.

ביום 19 במאי 2009 אישר אגף שוק ההון במשרד האוצר כי הרוכשים ישלמו לבנק תמורה נוספת בסך של 15 מיליון ש"ח בגין מתן שירותים נוספים לעמיתי קופות הגמל שנמכרו, החל משנת 2008 ועד מתן הודעה על ביטול מתן השירותים על ידי מי מהצדדים.

הפצת קרנות נאמנות. הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קרנות נאמנות בארץ לצורך הפצת קרנות הנאמנות שלהן ללקוחותיו, בתמורה לעמלות הפצה בגין החזקת הלקוחות ביחידות בקרנות נאמנות, בהתאם לתקנות בעניין זה. בנוסף, הבנק נמצא בשלבי היערכות ראשוניים לחתימה על הסכמי הפצה עם מנהלי קרנות נאמנות זרים, ולכשיתאפשר להם על פי החוק להציע בישראל יחידות של קרנות נאמנות שבניהולם.

יצוין כי במסגרת הרפורמה בתחום העמלות, נאסר על בנקים דרך כלל לגבות עמלות בגין קניה ומכירה של יחידות בקרנות נאמנות.

ייעוץ פנסיוני. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 הסתיים מהלך העברת השליטה בקופת הגמל של העובדים לוועד העובדים של הבנק. בהתאם, בחודש פברואר 2008 קיבל הבנק רישיון למתן ייעוץ פנסיוני ובחודש מרס 2008 החל הבנק במתן השירות ללקוחות. הבנק מעניק ייעוץ פנסיוני בקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות באמצעות היועצים הפנסיונים הפרוסים בסניפים ובמוקדי ההשקעות.

כחלק ממערך התמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני הוקם במערכת הבנק מודול ייעודי לניהול הקשר מול לקוחות פוטנציאליים לייעוץ פנסיוני, החל מיצירת הקשר הראשוני עם הלקוח (ביוזמתו או ביוזמת הבנק) ועד להגעתו בפועל לפגישת ייעוץ עם היועץ הפנסיוני בסניף. כן פותח מודול דוחות, לבקרה וניטור הביצועים ברמת היועץ/הסניף/המרחב וכלל הבנק.

הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות פנסיה שבניהולם. הבנק מחויב להתקשר עם כל יצרני המוצרים הפנסיוניים (מסוג קופות גמל וקרנות פנסיה שאינן מוצרי ביטוח, וכן קרנות השתלמות) החפצים בכך, בהסכם הפצה להפצת המוצרים שבניהולם, בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זה. שיעור עמלת הפצה נקבע בתקנות והיא משולמת בגין הנכסים הפנסיוניים (שאינם מוצרי ביטוח) של לקוחות שקיבלו ייעוץ מהבנק, ביחס למוצרים אשר לבנק הסכמי הפצה עם החברות המנהלות אותם. עמלת הפצה עומדת על פי רוב על 0.25% מהנכסים המיועצים.

בעקבות המשבר הפיננסי הנוכחי, גברה המודעות בציבור לחשיבות התכנון הפנסיוני וכתוצאה מכך גדל בצורה משמעותית הביקוש לייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק. במקביל, גרם המשבר ללקוחות רבים לקבל החלטה להעביר את ניהול קופות הגמל לאפיק השקעה אחר או למנהל אחר ובמקרים מסויימים אף למשוך את כספם.

כתוצאה מכך שטרם נקבע פרטוקול אחיד להעברת נתונים ואין מסלוקה מרכזית להעברת כספים, מתקבלות תלונות רבות מלקוחות על עיכוב בביצוע הפעולות. תלונות אלו מועברות לטיפולן של החברות המנהלות, תוך מעקב של הבנק.

בקשת נתונים על ידי רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנק. בסוף הרבעון הראשון של שנת 2008 פנתה רשות ניירות ערך לבנק בדרישה לקבלת מסמכים ונתונים הנוגעים לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנק, וכן מסמכים ונתונים הנוגעים לעסקאות בקרנות נאמנות כספיות ובתעודות סל, שבוצעו עבור לקוחות הבנק. למיטב ידיעת הבנק הפניות האמורות נערכו במסגרת ביקורת רחב שעורכת רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנקים.

בהמשך לכך התבקשו פרטים על תכלית ועל חברות מנפיקות של תעודות סל מקבוצת מייקל דיוויס עמן קשורה תכלית. למיטב ידיעת הבנק, התבקשו פרטים גם מחברות תעודות הסל. בנוסף, התבקש הבנק למסור נתונים נוספים על פעילות יועצי ההשקעות ועסקאות שבצעו עבור לקוחות, עם ייעוץ וללא ייעוץ, בקרנות כספיות דולר ויורו ובתעודות סל העוקבות אחר שערי הדולר והיורו, תוך הבחנה בין התעודות המונפקות בידי חברות מקבוצת מייקל דיוויס הקשורות אל תכלית וקבוצת הבנק לבין תעודות של מנפיקים אחרים.

בהמשך לכך ערך הבנק והציג בפני הרשות בחודש יולי 2008 תכנית עבודה לבקרה ופיקוח על פעילות הייעוץ בתעודות סל בבנק במטרה לוודא כי הייעוץ בתחום זה מתבצע ברמה מקצועית נאותה ותוך הקפדה על הוראות הדין ונהלי הבנק. הבנק פועל בהתאם לתוכנית. **דוח ביקורת של רשות ניירות ערך בנושא מערכות ייעוץ ההשקעות בבנק.** בחודש דצמבר 2009 הועברה לבנק טיוטת דוח ביקורת, בעקבות ביקורת שערכה רשות ניירות ערך, לבחינת מערכות היעוץ בבנק, וכלי העזר המשמשים את היועץ בבחירת קרנות נאמנות ותעודות סל.

בטיטת הדוח צוין כי בתחום הייעוץ בקרנות נאמנות זוכים היועצים לתמיכה ראויה ממערכת דירוג קרנות הנאמנות. כמו כן צוין שיתוף הפעולה של נציגי ענף היעוץ והמחקר בבנק ופועלם למען שיפור מערכות היעוץ.

בטיטת הדוח פורטו ליקויים, שנמצאו במערכת דירוג קרנות הנאמנות (מערכת "רייטינג"), ובתחום היעוץ לתעודות הסל, הנובעים ממחסור בכלים תומכי החלטה, אשר בגינו סבורה הרשות כי קיים חשש באשר ליכולתו של היועץ לעמוד בדרישות החוק. בנוסף, פורטו ליקויים שהתגלו באקראי במערכת "יהלום". הרשות ציינה כי אין באמור במכתבה כדי למצות את צעדי האכיפה שהיא עשויה לנקוט בשל הליקויים שפורטו בטיטתה.

ביום 14 בינואר 2010 השיב הבנק לטיטת דוח הביקורת, ופרט את האמצעים הננקטים על ידו לתיקון הליקויים ולשדרוג המערכות תומכות הייעוץ בבנק. בחודש פברואר 2010 הוגש לבנק דוח הביקורת.

פניית רשות ההגבלים העסקיים. במכתב מיום 10 ביולי 2008, הודיעה רשות ההגבלים העסקיים כי היא בוחנת את היקף חדירת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני, וביקשה מהבנק להעביר לה נתונים לגבי שירותי ייעוץ פנסיוני הניתנים בפועל על ידי הבנק. הבנק העביר לרשות את הנתונים המבוקשים.

מכירת פעילות תעודות הסל. במהלך חודש פברואר 2010 פנה הבנק לרוכשים פוטנציאליים במטרה לקבל הצעות לרכישת החזקות הבנק בקבוצת חברות תעודות סל, המוחזקות על ידי הבנק באמצעות תכלית, בשותפות עם קבוצת מייקל דייויס.

מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות אמריקאיים. בעקבות שינוי מדיניות האכיפה של הרשויות בארה"ב בנוגע לחשבונות המנוהלים מחוץ לארה"ב, ביצע הבנק בחינה מחדש של הדינים האמריקאיים הרלבנטיים לפעילות זו. לאור ממצאי הבחינה, בדעת הבנק לפעול להפסקת מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות בעלי זיקה לארה"ב (חדשים וקיימים), ולאסור על שימוש באמצעי תקשורת אמריקאיים לצורך מתן שירותי ניירות ערך לשוהים בארה"ב. בכוונת הבנק להוציא הנחיות בעניין זה, אשר תחולנה על פעילות הבנק ועל חברות הבת בקבוצה.

שיווק והפצה

הפצת המוצרים והשירותים נעשית על ידי עובדי המגזר תוך שימוש בפלטפורמה הקיימת של הבנק, מערך הסניפים, מוקדי השקעות, מרכזים לבנקאות פרטית ויחידות המטה והחברות הבנות שלו. לפרטים נוספים ר' "מערכי הייעוץ" בסעיף "המגזר הקמעונאי - כללי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל.

כאמור לעיל, בעקבות החקיקה החדשה ליישום המלצות ועדת בכר הפך הבנק ליועץ פיננסי ופנסיוני בלתי תלוי ביצרני המוצרים, המפיץ מגוון מוצרים פיננסיים ופנסיוניים.

שירותים בשוק ההון

הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי ייעוץ השקעות, מסחר ותפעול בניירות ערך בארץ ובחו"ל, וזאת ללקוחות פרטיים, לקוחות מוסדיים ולפעילים בשוק ההון. הבנק מציע מגוון שירותים הכוללים: פעילות במניות בארץ ובחו"ל, איגרות חוב (כולל איגרות חוב להמרה), מק"מ, אופציות, מט"ח, פקדונות מובנים, תעודות סל, נגזרים בארץ ובחו"ל, הנפקות והשאלות, וכן מתן ייעוץ השקעות מקצועי ואובייקטיבי, בניירות ערך ובנכסים פיננסיים.

חלק מלקוחות הבנק מנהלים תיקי השקעות באמצעות מנהלי תיקים שונים הפועלים באמצעות הבנק, ובכלל זה באמצעות חברת הבת תכלית בית השקעות.

החל מחודש מרס 2008 מספק הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני. לשם כך התקשר הבנק בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות הפנסיה שבניהולם ללקוחות (לפרטים נוספים ר' לעיל).

תחרות

בפעילות בשוק ההון מתחרה הבנק הן בבנקים האחרים והן בברוקרים הפרטיים. בתחום המוצרים הפיננסיים קיימת תחרות הן מול הגופים המייצעים והן מול הגופים המשווקים (יצרני המוצרים) על המכירה ללקוח של מוצר פיננסי זה או אחר. קבלת הכנסות מייעוץ פנסיוני מחייבת קיומו של הסכם ייעוץ פנסיוני בתוקף בין היועץ או המשווק לבין הלקוח. לפיכך, צפויה תחרות עזה על ליבו של הלקוח בניסיון ליצור עימו מערכת יחסים ארוכת טווח, שכן במידה והלקוח יחתום על הסכם ייעוץ פנסיוני עם גוף אחר, ישלם יצרן המכשירים הפנסיוניים, מאותו מועד, את העמלה לגוף האחר. במידה והלקוח לא יחתום על הסכם עם משווק או יועץ, לא יידרש יצרן המכשירים הפנסיוניים לשלם כלל עמלה. לפיכך, צפויה תחרות מול כל הגופים המייצעים מחד ומול הגופים המשווקים ויצרני המוצרים (חברות הביטוח, סוכני ביטוח, קרנות הפנסיה וכיו"ב) מאידך. במהלך השנים 2008-2009 החלו כל הבנקים, לרבות שני הבנקים הגדולים, לפעול בתחום זה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- העמקת הפעילות שהחלה בחודש מרס 2008 בתחום הייעוץ הפנסיוני והמשך פיתוח המערכות התומכות בפעילות זו;
- השלמת ההיערכות לפעילות כ"סופרמרקט" של מוצרים פיננסיים ופנסיוניים;
- שיפור המסחר בניירות ערך באמצעות האינטרנט, פיתוח פעילות שחקני ארביטראז' ושחקני שוק ההון;
- המשך טיפוח ובידול מעמד יועץ ההשקעות.

פעילות בנק מרכנתיל דיסקונט בתחום שוק ההון

ייעוץ פנסיוני. הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, התיר לבנק מרכנתיל דיסקונט ולבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד אוגוסט 2011), בתנאי שלא ישלטו בחברה לניהול קופות גמל. לאור ההיתר האמור, התקשר בנק מרכנתיל דיסקונט ביום 30 ביולי 2007 בהסכם, כפי שתוקן ביום 5 בדצמבר 2007, על פיו ימכור יחד עם חברה בת שלו את השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט לקבוצת משקיעים בראשות מר אייזיק סיטון, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות. יתרת הפעילות (49%) תימכר על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט לרוכשים, לכל המאוחר, עד חודש אוגוסט 2011 (להלן: "מועד המימוש הסופי"). במסגרת ההסכם ניתנו לבנק מרכנתיל דיסקונט על ידי הרוכשים שתי אופציות, כמפורט בהסכם. לאחר המכירה מחזיק בנק מרכנתיל דיסקונט 49% בחברה חדשה, הדס מרכנתיל קופות גמל, שהוקמה מכוח ההסכם וקלטה את פעילות קופות הגמל שלו. יתרת המניות מוחזקת בידי קבוצת הרוכשים. במסגרת ההסכם הוארך תוקף הערבות שנתן בנק מרכנתיל דיסקונט בעבר לעמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים" (ר' ביאור 19 ג' 19 לדוחות הכספיים). על פי ההסכם, הערבות תפקע לכל המאוחר במועד המימוש הסופי. חלקו של בנק מרכנתיל דיסקונט ברווחי הדס מרכנתיל קופות גמל הסתכם בסך של 4 מיליון ש"ח בשנת 2009, לעומת 3 מיליון ש"ח בשנת 2008.

ביום 8 ביולי 2008 קיבל בנק מרכנתיל דיסקונט רשיון למתן ייעוץ פנסיוני. במחצית השניה של שנת 2008 השיק בנק מרכנתיל דיסקונט את שירות הייעוץ הפנסיוני, בשלב ראשון ב-18 מסניפיו, ולאחר מכן ב-40 סניפים נוספים. עד ליום 31 בדצמבר 2009 ניתנו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט שירותי ייעוץ פנסיוני לכ-3,500 לקוחות, שתיק נכסיהם הפנסיוניים מסתכם בכ-620 מיליון ש"ח. כיוון שהפעילות בתחום זה נמצאת בשלביה הראשוניים, לא היו לבנק מרכנתיל דיסקונט הכנסות מהותיות ממתן השירות בשנת 2009.

פעילות בניה ונדל"ן

בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באי די בי ניו יורק ובסניף לונדון את מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכס מסחרי בבנק דיסקונט למשכנתאות ואת מגזר לזוי פיננסי לפריקטי בניה בבנק דיסקונט למשכנתאות.

התפתחויות בשווקים של הפעילות

כללי. בשנת 2009 נרשמה התרחבות בפעילות ענף הבניה והנדל"ן, בהשוואה לשנת 2008, על רקע גידול בתחום הבניה למגורים לצד נסיגה בבניה שלא למגורים. ההשקעה בבניה למגורים גדלה בשיעור של כ-4%, בהשוואה לירידה בשיעור של 3.6% בשנת 2008. בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות נרשמה ירידה בשיעור של כ-4.0%, בהשוואה לירידה בשיעור של 3.6% בשנת 2008. בשנת 2009 חלו במגזרי הפעילות השונים ההתפתחויות הבאות:

בניה למגורים. עליה בשיעור של כ-10% במספר יחידות הדיור החדשות שנמכרו ביוזמה פרטית בהשוואה לשנת 2008. - כ-35% מיחידות הדיור שנמכרו היו במחוז המרכז (ללא תל אביב), בו חלה ירדה של 10.2% בהיקף המכירות של דירות חדשות בהשוואה לשנת 2008;

- מחוז חיפה וירושלים רשמו, בהתאמה, עליה בשיעור של 29.5% ו-18% בהשוואה לשנת 2008;

- מלאי הדירות החדשות ביזמה הפרטית, בתום שנת 2009, היה נמוך ב-27% בהשוואה לסוף שנת 2008.

העליה בביקושים לדירות חדשות באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה בצד קיטון ההיצע לוותה בעליות מחירים, כאשר במהלך הרבעון האחרון של השנה חלה התמתנות בקצב עלית המחירים.

דירות יוקרה. הסתמנה מגמת שיפור בביקושים, בעיקר מצד משקיעים מקומיים, בעיקר באזור ירושלים ותל אביב, שלוותה בעליות מחירים לאחר ירידת מחירים בשנת 2008.

נדל"ן מניב - משרדים. הסתמנה ירידה בביקוש למשרדים בתל אביב שלוותה בירידת מחירי השכירות בהשוואה לשנת 2008, בשיעור של 5%, בשל מעבר חברות וגופים מוסדיים למשרדים בערי הלזון בגוש דן, במטרה להקטין את דמי השכירות היקרים המאפיינים את אזור תל אביב.

בערי הלזון רחובות-נס ציונה, חיפה ונתניה נרשמה, בהתאמה, עליה ניכרת במחירי השכירות בשיעורים של 27%, 26%, 22%. הגידול בערים הללו נובע ישירות מגידול באוכלוסיה, צמיחת שוק הנדל"ן למגורים ומחירי שכירות נמוכים יחסית.

נדל"ן מניב - מסחרי. הסתמנה יציבות בביקושים מצד גופים מוסדיים ומשקיעים פרטיים, לנכסים מסחריים איכותיים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה, בעיקר קניונים ומרכזי קניות פתוחים, שלוותה ביציבות מחירים.

פעילות נדל"ן בחו"ל. חלה ירידה ניכרת בהשקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי ומניב בחו"ל, כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- ירידה בהיצע מקורות מימון מצד גורמים פיננסיים בחו"ל, הן לחברות הנדל"ן והן לרוכשים פוטנציאליים של נכסי נדל"ן;

- הגברת הסלקטיביות מצד הבנקים המקומיים בהעמדת מימון לחברות נדל"ן ממונפות, הפועלות בשווקים בחו"ל בהן חלה הרעה בסביבה העסקית;

- צורך בהזרמת הון עצמי בשיעורים גבוהים מבעבר, למימון השקעות נדל"ן או מימון מחדש של נכסים מניבים;

- ירידה בשווי נכסי הנדל"ן באזורים מסוימים בארה"ב, בריטניה, מדינות גוש האירו, מרכז, מזרח אירופה ורוסיה, שלוותה בקושי לבצע מימושים במחירים ראויים.

התפתחות מקורות המימון של המגזר

בשנת 2009 נרשם שיפור בגיוס איגרות חוב קונצרניות על ידי החברות במגזר, כאשר היקף הגיוס הסתכם בסך של כ-6.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לסך של כ-4.9 מיליארד ש"ח במהלך שנת 2008. עיקר ההאצה בגיוסים חלה במחצית השנייה של השנה. גיוס איגרות החוב נעשה על ידי חברות נדל"ן גדולות, המדורגות בדירוג גבוה, שבמקרים מסוימים נסמך על העמדת בטחונות. בקרב חברות נדל"ן קטנות ובינוניות נמשך הקיפאון בגיוס איגרות החוב. מרבית הגיוסים שימשו למחזור חוב וכן לצרכי רכישות והרחבת פעילות.

- הגידול בהיקף הגיוסים נבע, בעיקר, מהגורמים הבאים:
- סביבת ריבית נמוכה במשק;
- אפשרות לגייס איגרות חוב בעלויות נמוכות, כתוצאה מירידה ניכרת בתשואות של מרבית איגרות החוב הקונצרניות;
- ביקושים ניכרים מצד קרנות נאמנות להשקעה באיגרות חוב בריבית שקלית משתנה, על רקע ציפיית להעלאת ריבית;
- שיפור בביצוע העסקי של חברות נדל"ן הפועלות בשוק המקומי וסימני התייצבות בסביבה העסקית של חברות הפועלות בשווקים מסוימים בחו"ל.

התפתחויות צפויות בשווקי המגזר בשנת 2010

בשנת 2010 צפויה עליה בהיקף הפעילות של ענף הנדל"ן כתוצאה מגידול בהשקעות בבניה עממית למגורים ופרויקטים בתחום התשתיות.

להלן ההתפתחויות הצפויות במגזרי הפעילות השונים:

בניה למגורים. יציבות ברמת הביקושים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה, שתלווה בעלויות מחירים מתוננות, וזאת בשל ירידה במלאי דירות חדשות, מגבלת היצע של קרקעות לבניה וגידול ניכר בהיקף המשכנתאות.

דירות יוקרה. תיתכן ירידה בביקושים לדירות יוקרה ובמחיריהן, בעיקר בתל אביב ובירושלים, לאחר עליות המחירים שחלו במהלך שנת 2009.

נדל"ן מניב - משרדים. התייצבות בביקושים למשרדים באזורי ביקוש במרכז הארץ, שתלווה ביציבות מחירים, כתוצאה מאיזון בין הביקוש להיצע.

נדל"ן מניב - מסחרי. התייצבות בביקושים לנכסי מסחר איכותיים, שתלווה ביציבות מחירים, כתוצאה מביקושים מצד גופים מוסדיים לנכסי מסחר בעלי שיעורי תשואה יציבים לטווח ארוך.

תשתיות. צפוי גידול בהיקף ההשקעות בתחום זה, כתוצאה מסגירת הסכמי מימון של יזמים עם הבנקים והגורמים המוסדיים בגין מספר רב של פרויקטים בתחום התפלת מים, אנרגיה, תשתיות גז טבעי ותחבורה.

מימון פעילות בחו"ל. המשך ירידה בהיקף ההשקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי בתחום יחידות דיור ונכסים מניבים. במקביל, ניכרים ניצנים ראשוניים של תחילת השקעות בשווקים מסוימים, בהם ניתן לנצל הזדמנויות עסקיות לרכישת נכסים במחירים נמוכים, המשך זמינות נמוכה של מקורות מימון לרוכשי נדל"ן פוטנציאלים בחלק מהשווקים, קשיים במימון מחדש של חלק מהנכסים ששוויים בתקופת המשבר נשחק בהשוואה לאשראי שניתן למימונם, והמשך התייצבות בערך הנכסים בשווקים מסוימים, בהם חלה בשנים קודמות הרעה בסביבה העסקית.

התפתחויות במקורות מימון. במהלך שנת 2010 צפוי גידול בהיקף גיוס אגרות חוב על ידי החברות במגזר, כתוצאה מתשואות נמוכות, סביבת ריבית נמוכה, ביקושים ניכרים מצד המשקיעים למוצרי השקעה חדשים, והצורך בזמינות מקורות למיחזור איגרות חוב בהיקף של כ-25 מיליארד ש"ח, שצפוי לעמוד לפירעון.

הגיוס יתרחב לחברות בדרג ביניים, המאופיינות בפרופיל סיכון גבוה יחסי, וצפוי לכלול, לאחר תקופת קיפאון ארוכה, גם גיוס הון על ידי חברות גדולות ויציבות בשוק הראשוני.

כיווני פיתוח עסקי בשווקי המגזר

נוכח החוסן הפיננסי הגבוה יחסית שגילה הענף בתקופת המשבר וצפי להמשך הצמיחה במהלך שנת 2010 הוגדרו על ידי הבנק תחומי הפעילות הבאים כתחומים מועדפים להקצאת מסגרות אשראי:

- הקמת פרויקטים למגורים שאינם בתחום דירות היוקרה, באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, על ידי קבלנים או יזמים אשר לבנק ניסיון חיובי קודם עימם מביצוע פרויקטים שהבשילו;
- קרקעות זמינות לבניה באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, אשר בכוונת הבנק לממן לגביהן את פעילות הבניה למגורים ו/או מסחר במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
- מימון לטווח בינוני של פעילות שוטפת ו/או השקעתית לחברות נדל"ן וותיקות וגדולות בעלות איתנות פיננסית;

- הקמת נכסים מניבים, בעיקר בתחום הקניונים ומרכזי מסחר פתוחים באזורי ביקוש, תוך הבטחה מראש של חלק ממוטנציאל דמי השכירות;
- מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, בשיתוף עם בנקים ו/או גופים מוסדיים, תוך מתן עדיפות לפרויקטים בתחומים חיוניים, כגון: חשמל, מים (לרבות התפלה), פרויקטים תחבורתיים הכוללים הקמה תחזוקה ושיפוץ כבישים. הפרויקטים יכללו מקור החזר מזוהה וסגור לרבות הבטחת הכנסה מהמדינה.
- מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים כמפורט בסעיף זה לעיל, והמתבסס על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד השיכון, בנק ישראל ואחרים. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויימשך ו/או תחול החרפה בקיטון רמת הביקושים המקומיים, כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון ניכר עד כדי קיפאון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, החרפה בתנאי המיתון בשווקים הגלובלים, תמשך התנודתיות בשיעורי הריבית ובשערי החליפין בעולם ובמשק המקומי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים שאינם בשליטת הבנק.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

מדיניות האשראי מתבססת על העקרונות הבאים:

- האשראי למגזר הנדל"ן יטופל ברובו במסגרת יחידה מקצועית לליווי פרויקטים;
- מימון פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת "הליווי הסגור" (Construction loan) המאפשר פיקוח צמוד על הפרויקט בליווי;
- הקצאת מסגרות אשראי לליווי בניה, תותנה בהשקעת שיעורי הון עצמי מינימלי מצד היזמים בשלב רכישת הקרקע והליווי ושיעורי רווחיות מינימליים של הפרויקטים, שלא יפחתו מאמות המידה שהבנק קבע בענין זה;
- שחרור עודפים יעשה בכפוף לעמידה בו-זמנית בשיעורי מכירות וביצוע מינימליים ומרווח כסיו סביר לסיום של החוב;
- הקצאת מסגרות אשראי המובטחות בשעבוד פרויקטים מניבים ודמי שכירות יותנה בקיום כושר החזר לשרות החוב בתקופה מירבית של 15 שנה.

התפתחויות בפעילות בניה ונדל"ן

דירקטוריון הבנק ודירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות החליטו להעביר את כל פעילות ליווי הפרויקטים לבניה מבנק דיסקונט למשכנתאות לבנק דיסקונט וכן שלא לאשר ליווי פרויקטים חדשים בתחום הבניה בבנק דיסקונט למשכנתאות למעט קבוצות רכישה ולרכז פעילות זו בבנק דיסקונט בלבד, וזאת פרט לפרויקטים שהסתיימו או שנמצאים בשלבי סיום, אשר ימשיכו להיות מנוהלים בבנק דיסקונט למשכנתאות, עד לסיומם.

בהקשר זה נחתם בחודש ספטמבר 2009 הסכם עם בנק דיסקונט למשכנתאות להעברת מספר פרויקטים בהיקף כספי של כ-26 מיליון ש"ח אשראי, ערבויות בהיקף של כ-309 מיליון ש"ח והתחייבויות למתן אשראי בהיקף של כ-64 מיליון ש"ח.

בנק מרכנתיל דיסקונט ימשיך לבצע ליווי פרויקטים כבעבר.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. נוכח העליה בהיקף הפעילות בענף הדירות למגורים בשנת 2009, הרחיב הבנק את פעילותו העסקית מול חברות קבלניות. במרבית הפרויקטים בתהליך ביצוע דווח על קצב מכירות העולה על קצב הביצוע, דבר שהגדיל את היקף החשיפה לערבויות חוק מנר על חשבון ניצול אשראי בנקאי.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2009 ב-182 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 123 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 48.0%. **שיעור תשואת הרווח הנקי**, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-10.9% בשנת 2009, לעומת שיעור של 7.8% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-190 מיליון ש"ח, לעומת 180 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 5.5%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן:

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית					
סך-הכל	סך-הכל	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	עסקים קטנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009							
במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
1,052	108	20	88	944	155	705	84
(468)	2	0	2	(470)	(73)	(383)	(14)
584	110	20	90	474	82	322	70
85	32	3	29	53	13	23	17
669	142	23	119	527	95	345	87
190	56	-	56	134	17	98	19
193	71	10	61	122	25	79	18
286	15	13	2	271	53	168	50
104	8	1	7	96	19	59	18
182	7	12	(5)	175	34	109	32
10.9	3.0	21.5	(2.4)	12.2	16.4	9.4	51.9
20,977	3,503	880	2,623	17,474	2,645	13,136	1,693
3,793	595	-	595	3,198	618	1,894	686
25,695	3,637	880	2,757	22,058	3,082	18,024	952
505	101	19	82	404	68	278	58
21	8	-	8	13	3	6	4
58	1	1	-	57	11	38	8
584	110	20	90	474	82	322	70

סך-הכל רווח מפעולות

מימון לפני הפרשה

לחובות מסופקים

נתונים עיקריים אודות פעילות בנייה ונדל"ן (המשך):

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית					
סך-הכל	סך-הכל	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	עסקים קטנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008							
במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
966	33	19	14	933	117	690	126
(489)	48	-	48	(537)	(58)	(420)	(59)
מחיצוניים							
בינמיגזרי							
477	81	19	62	396	59	270	67
63	16	2	14	47	13	18	16
סך-הכל הכנסות							
540	97	21	76	443	72	288	83
הפרשה לחובות מסופקים							
180	22	3	19	158	13	121	24
הוצאות תפעוליות ואחרות							
175	59	9	50	116	22	74	20
רווח מפעולות רגילות לפני מסים							
185	16	9	7	169	37	93	39
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות							
62	4	3	1	58	13	31	14
רווח נקי							
123	12	6	6	111	24	62	25
תשואה להון (אחוזים)							
7.8	3.7	9.7	2.0	8.9	15.9	6.0	39.3
יתרה ממוצעת של נכסים							
17,536	3,675	978	2,697	13,861	2,032	10,294	1,535
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
4,799	1,558	0	1,558	3,241	439	2,136	666
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							
24,283	5,012	978	4,034	19,271	2,492	15,814	965
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי							
356	74	16	58	282	44	187	51
מרווח מפעילות קבלת פקדונות							
20	2	-	2	18	3	7	8
אחר							
101	5	3	2	96	12	76	8
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
477	81	19	62	396	59	270	67

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי חלות אף על פעילות בנייה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזוני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוני והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2009 הגיע לכ-19.66% (19.02% בסוף שנת 2008).

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות. לפרטים אודות תיקונים בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח על הבנקים בנושא ליווי פיננסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם ובנושא נוסח כתב הערבות, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

טיטוט חוזר בדבר "קבוצות רכישה". ביום 18 בפברואר 2010 הופצה טיטוט חוזר של המפקח על הבנקים, על רקע הגידול המשמעותי בהיקפי הפעילות של קבוצות רכישה, עד כדי הפיכתה לרכיב מהותי מאוד בתחום של התחלות הבניה למגורים. בטיטוט

מצביע המפקח על הסיכונים הגבוהים בהם כרוכה פעילות קבוצות רכישה, בהשוואה לסיכון בהעמדת אשראי לדיור "סטנדרטי", אשר יוצרים חשש לפגיעה מהותית באיכות האשראי של התאגידים הבנקאיים. בהתאם לטיוטה, במהלך הבניה ועד להשלמתה, אשראי (מאזני וחוף מאזני) שהועמד לקבוצת רכישה, המיועדת לבנות עשר יחידות דיור ומעלה, יסווג כחבות של תאגיד בענף הנדל"ן (אף אם קבוצת הרכישה לא התאגדה כ"תאגיד"). בהתאמה, האשראי האמור ישוקלל בשיעור של 100% בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (במקום שיעור של 35% בהתאם לכללי באזל II, אילו האשראי היה נחשב כהלוואות לדיור). להערכת בנק דיסקונט למשכנתאות, בהתבסס על אומדנים ראשוניים, ההשפעה הצפויה של ההוראה האמורה, באם תאושר, על יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק דיסקונט למשכנתאות במונחי באזל II, הינה כ-0.7%.

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות המחלקה ללווי פרויקטים בבנק. המחלקה מספקת מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים העוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והמניב בשוק המקומי. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות. בשנת 2007 הוקמה יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות לאומיות (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים בשיטת PPP, B.O.T וכיוצ"ב). היחידה בוחנת את העסקאות ובונה חבילות מימון מתאימות, תוך שיתוף משקיעים מוסדיים (להם יתרון בגיוס מקורות מימון ארוכים) או שיתוף גורמים בנקאיים במימון העסקה. ברמת הקבוצה הפעילות מתבצעת באמצעות חברות בת כמפורט להלן:

בנק מרכנתיל דיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות מגזר זה באמצעות מחלקת "ליווי בניה", המספקת שירותים ללקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט העוסקים בתחום הבניה - חברות קבלניות במגזר הנדל"ן, לרבות מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרות ביצע פרויקטים לבניית מבנים (בעיקר מבני מגורים).

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות כוללים:

- קשר שוטף עם הלקוחות, שירות איכותי, שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי בפרויקטים שהסתיימו;
- מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ושירותים נלווים אחרים;
- הצעת תנאים תחרותיים מהיבט תנאי הליווי, היקף הזרמת ההון הנדרשת, שחרור עודפים ועלויות מימון ועמלות;
- ליווי קבלנים שיש ביכולתם לסיים פרויקטי בניה במסגרת התקציב ועל פי לוח זמנים מוסכם;
- מיפוי וקריאה נכונה של השוק במטרה לזהות מערכת של סיכונים - סיכויים הטמונה בתחומי הפעילות השונים כבניה עממית למגורים, מגורי יוקרה, נכסים מניבים איכותיים בתחום המשרדים והמסחר;
- איתור וליווי פרויקטים באיזורי ביקוש.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של הפעילות

הלקוחות בענף פעילים בו זמנית מול מספר בנקים, כך שהיתרון היחסי בפעילות מושתת על היכרות ארוכת טווח של הבנק עמם ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי. לצורך מתן שירות איכותי ללקוחות דרוש משאב אנושי בעל מיומנות גבוהה, היכרות מעמיקה של לקוחות המגזר, מאפייני פעילותם וניתוח צרכיהם, תוך התאמת מוצרי הבנק לצרכים לעיל. בנוסף נדרשות מערכות למעקב ובקרה אחר חשיפות וסיכונים שונים במהלך הליווי. שיטת הליווי הפיננסי הסגור של פרויקטים אמורה, לכאורה, לאפשר לקבלן לממן כל פרויקט בבנק אחר. עם זאת בהתייחס לעובדה שעודפים בפרויקטים שמלווים על ידי הבנק או מסגרות שוטפות שהוקצו לחברות ו/או ליזמים משמשים במקרים רבים כהון עצמי למינוף פרויקטים אחרים, קיים קושי מסוים לבצע מעבר מבנק לבנק, בעיקר בקרב לקוחות קטנים ובינוניים. נדרשת גם היערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות פנימיות שקבע דירקטוריון הבנק לגבי שיעורי חשיפת הבנק המירבית במימון הענף.

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי ללקוחות בענף לגבי אשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה. החל מהמחצית השנייה של שנת 2009, על רקע שיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי והגאות בשוק ההון, גדלה זמינות חלק מהלקוחות הגדולים והחסונים בענף למקורות מימון חוץ בנקאיים. יחד עם זאת, ללקוחות הקטנים והבינוניים תלות גבוהה במערכת הבנקאית, בהשגת מקורות מימון לתמיכה בפעילותן. בנוסף, ראוי לציין שהחלה פעילות של גיוס הון מגובה בטחונות נדל"ניים.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

עיקר התחרות בפעילות מתקיימת בתוך המערכת הבנקאית. בתקופות בהן ניתן לבצע גיוס הון ואג"ח בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי למימון לטווח ארוך אשר נדרש, בדרך כלל, להקמה ו/או רכישה של נכסים מניבים בארץ או בחו"ל או כהון למימון הקמת פרויקטים בחו"ל. במימון פרויקטים בתחום התשתית קיימת תחרות מול בנקים מקומיים וגופים מוסדיים. חלק מהגופים המוסדיים (חב' ביטוח וקרנות פנסיה) עוסקים בהעמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.

התמודדות עם התחרות

האמצעים העיקריים להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסיים. העמדת התקשורת השוטפת עם הלקוחות מתבצעת מספר פעמים בשנה באמצעות ערכת מידע ללקוחות העסקיים הכוללת מידע עדכני וכן חבילה של הצעות אטרקטיביות מותאמות לחברות ואנשי עסקים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים:

- אשראי להקמת פרויקטים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש);
- אשראי להקמה ורכישת נכסים מניבים המיועדים למסחר ומשרדים;
- אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ ולעיתים נדירות - השקעות בחו"ל;
- העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה;
- מתן אשראי לפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשלב ההקמה וההפעלה. לפרטים נוספים אודות השירות ללקוחות המגזר בבנק, ר' "המגזר העסקי" לעיל.

פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור

לקוחות המגזר

הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכזית דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות לכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס.

התפתחויות בשוק המשכנתאות

שוק המשכנתאות מתאפיין בתחרות עזה ששוררת בין הבנקים הפועלים בו. מהמחצית השנייה של שנת 2007 גברה התחרות בשוק. היקף האשראי למשכנתאות שניתן על ידי הבנקים בשנת 2009, לא כולל אשראי מכספי מדינה, הגיע לסך של כ-39,758 מיליון ש"ח, לא כולל מיחזורים פנימיים, לעומת כ-34,313 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול של כ-15.8%. בשנת 2009 המשיכה מגמת הירידה בהיקף מתן האשראי מכספי מדינה, שהגיעה לסך של כ-678 מיליון ש"ח, לעומת כ-1,468 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של כ-53.8%. היקף האשראי לדיור מכספי בנק שהועמד על ידי הבנקים בשנת 2009, הגיע לסך של כ-34,622 מיליון ש"ח, לא כולל מיחזורים פנימיים, לעומת סך של כ-30,168 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 14.8%.

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישה או לבניית דיור. הלוואות לרכישת יחידות דיור או לבנייתן (על ידי פרטיים). הלוואות ניתנות בעיקרן למשקי בית. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות.

הלוואות לכל מטרה בשעבוד יחידת מגורים. הלוואות הניתנות שלא במהלך רכישה או בניית יחידת דיור, אלא כנגד שעבודה. בנק דיסקונט למשכנתאות מציע לציבור שדירתו פנויה ממשכנתא, או שהיקף חוב המשכנתא בגינה נמוך יחסית, להשתמש בדירתו כבטוחה לגיוס הון לשימוש משק הבית.

פעילות תומכת - ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי שניתן על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, דורש בנק זה מלקוחותיו ביטוח נכס ובחלק מהמקרים ביטוח חיים.

במהלך שנת 2005 קבע המפקח על הבנקים, בשיתוף עם המפקח על הביטוח, הסדרים חדשים בתחום פעילות הבנקים למשכנתאות בשיווק ביטוח אגב מתן משכנתא לדיור, אשר אף עוגנו מאוחר יותר בחקיקה.

במשך שנים רבות הציע בנק דיסקונט למשכנתאות ללקוחותיו לבצע ביטוח זה באמצעותו, בעודו משמש סוכן ביטוח לענין זה. הלקוח היה רשאי לבחור בבנק דיסקונט למשכנתאות או בכל סוכן אחר. החל מיום 1 בינואר 2006 לא מציע עוד בנק דיסקונט למשכנתאות ביטוחים אלה כסוכן.

בנק דיסקונט למשכנתאות הקים חברת בת **דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ**, שהינה סוכנות ביטוח. סוכנות הביטוח פועלת באופן עצמאי ומשווקת את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק. לסוכנות הביטוח היו הפסדים תפעוליים בשנים הראשונות לקיומה. בשנת 2008 עברה סוכנות הביטוח לראשונה לרווחיות. בשנת 2009 הרוויחה סוכנות הביטוח סך של 1,779 אלף ש"ח.

אסטרטגיה עסקית

בנק דיסקונט למשכנתאות רואה את עיקר פעילותו ואת מנוף ההתרחבות שלו בשנים הבאות בתחום האשראי לדיור, ועיקר מאמצי השיווק והמכירות שלו מוטים לפעילות זו.

בנק דיסקונט למשכנתאות מעריך כי המרווח הפיננסי על מוצרי האשראי של הבנקים למשכנתאות הגיע לרמה נמוכה ביותר, במקביל לפגיעה בהכנסות התפעוליות של הבנקים למשכנתאות, בשל התחרות הקשה הנוטשת בתחום זה. בנק דיסקונט למשכנתאות מתמודד עם התחרות האמורה, בדרך של שיפור בשירות, המשך הפעילות במסגרת מתווה דיסקונט, מימון קבוצות רכישה והרחבת פעילותו בהדרגה במתן אשראי לכל מטרה במשכון דירת מגורים (ר' להלן).

היקף הפעילות והרווח הנקי

היקפי ביצוע של הלוואות לדיור. בשנת 2009 הסתכם היקף הלוואות לדיור שבוצעו בסך של 4,183 מיליון ש"ח, לעומת 4,427 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 5.5%. הסך האמור כולל כ-232 מיליון ש"ח הלוואות שמוחזרו בשנת 2009, לעומת 119 מיליון ש"ח בשנת 2008, גידול של 95.0%.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2009 ב-30 מיליון ש"ח, לעומת 37 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 18.9%. **שיעור תשואת הרווח הנקי,** המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-3.4% בשנת 2009, לעומת 4.7% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים בפעילות הסתכמה בשנת 2009 ב-3 מיליון ש"ח, לעומת 5 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה בשיעור של 40%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור:

פעילות מקומית			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
במיליוני שקלים חדשים			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
173	45	3	221
(64)	(24)	(2)	(90)
סך הכל רווח מפעולות מימון			
109	21	1	131
49	2	1	52
סך-הכל הכנסות			
158	23	2	183
הפרשה לחובות מסופקים			
-	3	-	3
הוצאות תפעוליות ואחרות			
123	8	-	131
רווח מפעולות רגילות לפני מסים			
35	12	2	49
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות			
14	4	1	19
רווח נקי			
21	8	1	30
תשואה להון (אחוזים)			
2.7	10.1	13.6	3.4
יתרה ממוצעת של נכסים			
14,879	1,262	123	16,264
יתרה ממוצעת של התחייבויות			
1,760	87	-	1,847
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון			
12,350	1,256	123	13,729
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול			
1,772	-	-	1,772
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:			
106	18	1	125
מרווח מפעילות מתן אשראי			
3	3	-	6
אחר			
109	21	1	131
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			

נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור (המשך):

פעילות מקומית			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008			
במיליוני שקלים חדשים			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
271	7	69	195
-	-	-	-
(122)	(5)	(37)	(80)
149	2	32	115
53	1	2	50
סך-הכל הכנסות			
202	3	34	165
5	6	(1)	-
135	-	9	126
62	(3)	26	39
24	(1)	9	16
רווח (הפסד) נקי			
37	(2)	17	22
4.7	(19.4)	20.2	3.3
14,426	149	1,318	12,959
2,192	-	122	2,070
11,997	143	1,281	10,573
2,022	-	-	2,022
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:			
133	1	33	99
16	1	(1)	16
149	2	32	115

מגבלות חקיקה

מגבלת הלימות ההון. כיוון שהפעילות במסגרת מתווה דיסקונט (ר' להלן) מתבצעת על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, היא עשויה להיות מוגבלת במגבלת הלימות ההון של בנק זה.

יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק דיסקונט למשכנתאות הגיע ביום 31 בדצמבר 2009 לשיעור של 12.1%. דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות קבע כי יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק זה, מחושב בהתאם לכללי באזל I, לא יפחת מ-10%. ביום 22 בדצמבר 2009 הנפיק בנק דיסקונט למשכנתאות לבנק כתב התחייבות נדחה לא סחיר, בסך של 100 מיליון ש"ח, אשר הוכר כהון משני של בנק דיסקונט למשכנתאות, בכפוף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311. ביום 31 בדצמבר 2009, השקיע הבנק בהון מניות בנק דיסקונט למשכנתאות סך של 160 מיליון ש"ח. ההשקעה נועדה לתמוך בהלימות ההון של בנק דיסקונט למשכנתאות ולאפשר לו להמשיך בפיתוח עסקיו.

מגבלת ריכוזיות אשראי. על פי הוראות ניהול בנקאי תקין נדרשת הפרשה נוספת בגין ריכוזיות אשראי בהלוואות לדיור כאשר יתרת הלוואות לדיור שביגין נעשתה הפרשה לפי עומק הפיגור, בניכוי הפרשה, עולה על 1.5% מיתרת הלוואות לדיור. ליום 31 בדצמבר 2009 היחס האמור בבנק דיסקונט למשכנתאות עמד על 1.42% ולכן לא נדרשה הפרשה.

רפורמה בחוק ההוצאה לפועל בעניין הגנת דיור חלופי. לפרטים בדבר תיקון החוק, ר' להלן בפרק "חקיקה ופיקוח". לתיקון

החוק צפויה להיות השפעה מהותית על שוק הלוואות לדיור ועל הבנקים הפועלים בשוק זה. להערכת הבנק צפויה השלכה מהותית של חוק זה על ההכנסות מפעילות המשכנתאות.

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות. לפרטים אודות תיקונים בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח על הבנקים בנושא ליווי פיננסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם ובנושא נוסח כתב הערבות, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

פס"ד בבית דין לחיים אחידים. לפרטים בדבר פסק דין שניתן בעניין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה של הבנק הבינלאומי הראשון, ר' בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן. להערכת בנק דיסקונט למשכנתאות, לפסק הדין עלולה להיות השפעה מהותית עליו.

תחרות

בענף המשכנתאות מתחרים מרבית הבנקים: בנק למשכנתאות, בנקים למשכנתאות שמוזגו והפכו לאגף בבנק מסחרי ובנקים מסחריים. כמו כן, חלק מחברות הביטוח מציעות אף הן משכנתאות. התחרות בענף קשה, ומוטת מחיר באופן מובהק.

שיווק מוצרי משכנתא

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד את השירות ללקוחותיו באמצעות חמשת סניפיו (תל אביב, סניף V.I.P הפועל בסניף הראשי בתל-אביב, חיפה, הבורסה ברמת-גן ומודיעין) ובאמצעות 70 סניפונים המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט לישראל בע"מ, או בסמוך אליהם. כמו כן, מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות מוקד טלפוני אשר מאפשר לפונים לקבל אישור עקרוני מידי לביצוע הלוואות.

בנק דיסקונט למשכנתאות עוסק בשיווק ופרסום מוצריו המרובים והמגוונים בהתאמה לצרכים המשתנים של הציבור, לתנאים הכלכליים המשתנים ולמגמות במשק. במקביל, ממשיך בנק דיסקונט למשכנתאות להרחיב את פעילותו באוכלוסיות מגוונות כגון: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, משרד הבטחון, סטודנטים, אח"מים ועוד.

ההלוואות לדיור בבנק מרכנתיל דיסקונט ניתנות במסגרת סניפים מתמחים של בנק זה.

מבצע לשיווק משכנתאות - מתווה דיסקונט

הבנק יחד עם בנק דיסקונט למשכנתאות יצאו בחודש יולי 2007 במתווה משכנתא בריבית אטרקטיבית, שנועד להגדיל את תיק האשראי של בנק דיסקונט למשכנתאות ואת חלקו בשוק המשכנתאות.

הבנק קובע את הזכאים למתווה דיסקונט ומנפיק להם אישור זכאות לקבלת תנאי ריבית המתווה.

הבנק מעמיד לבנק דיסקונט למשכנתאות מקורות בהתאם לתנאי המשכנתא ששווקה (back to back) בניכוי מרווח שנקבע מראש (להלן: "הפקדון"). הוסכם כי במקרים של פרעון מוקדם או מיחזור האשראי, יפרע או ימוחרז במקביל הפקדון שהועמד על ידי הבנק.

בתחילת שנת 2010, נוכח עודפי המקורות שהחלו להצטבר בבנק דיסקונט למשכנתאות, הוסכם כי בנק דיסקונט למשכנתאות יוכל לתת אשראי במסגרת המתווה גם ממקורותיו.

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד לבעלי אישור זכאות משכנתא בריבית אטרקטיבית, בכפוף לעמידתם בקריטריונים שקבע הבנק (נכון לשנת 2008 משכורת של 4,000 ש"ח ומעלה או הון בסכום מינימלי של חצי מיליון ש"ח).

הלקוח מחויב לעמוד בתנאים אלה במשך חמש שנים לפחות. במידה ולא עמד בתנאי הזכאות יעלה שיעור הריבית ללקוח בהתאם להנחיית הבנק (ובמקביל תועלה ריבית הפקדון באותו שיעור).

אישור הזכאות על ידי הבנק מאפשר ללקוח לפנות לבנק דיסקונט למשכנתאות לקבלת הריבית האטרקטיבית, אך אינו מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות לאשר מתן הלוואות משכנתא במסלול המתווה או בכלל מאחר והוא אשר נושא בסיכון האשראי.

בהתאם להסדר הקיים מספר שנים בין הצדדים, בנק דיסקונט למשכנתאות משלם לבנק עמלה חד פעמית בגין הפניית לקוחות קיימים של הבנק.

הטיפול החשבונאי אותו נקטו הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות בדוחות הכספיים בקשר עם המבצע האמור הינו בהתאם לטיפול החשבונאי אותו הם נוקטים בעסקאות של מתן הלוואות אחרות לדיור ובעסקאות של קבלת פקדונות אחרים מבנקים או מתן פקדונות אחרים לבנקים.

היקף האשראי שמעמיד בנק דיסקונט למשכנתאות עלה משמעותית בעקבות המתווה, מהיקף של 1.4 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2007 לכ-3.6 מיליארד ש"ח בשנת 2009. בהתאם לנתוני בנק ישראל, נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות עלה מ-5.6% במחצית הראשונה של שנת 2007, ל-9.4% בשנת 2009 (12.6% בשנת 2008).

בנק דיסקונט למשכנתאות מעריך כי נתח השוק בו ימצא בחודשים הבאים ימשיך להיות גבוה יחסית לזה שהיה ערב כניסתו למתווה. האמור הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכת בנק דיסקונט למשכנתאות בשים לב לגידול שנרשם בנתח השוק מאז הפעלת המתווה. סה"כ האשראי שניתן לדיור במסגרת מתווה דיסקונט בשנת 2009 הסתכם בכ-3,020.0 מיליון ש"ח. סה"כ האשראי לדיור שניתן שלא במסגרת מתווה דיסקונט בתקופה האמורה הסתכם בכ-247.7 מיליון ש"ח. סה"כ הפקדונות שהעמיד הבנק במסגרת המתווה בשנת 2009 הסתכמו בסך של 2,891.3 מיליון ש"ח.

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
צמוד מדד	לא צמוד	צמוד מט"ח	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים			
834.1	2,182.1	3.8	3,020.0
82.7	155.9	9.1	247.7
786.0	2,102.0	3.3	2,891.3

סך נוסף של 128.7 מיליון ש"ח הועמד בתחילת חודש ינואר 2010, מזה 48.1 מיליון ש"ח במגזר צמוד המדד, 80.1 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד בריבית משתנה פריים ו-0.5 מיליון ש"ח במגזר צמוד מט"ח.

שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הצמוד למדד היה 3.0% בשנת 2009. שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הלא צמוד בריבית משתנה פריים היה 1.39% בשנת 2009. המקורות שהעמיד הבנק לבנק דיסקונט למשכנתאות הינם בשיעור הריבית על הלוואות בניכוי מרווח כלכלי שנקבע מראש.

מערכות מידע

מערכות המחשב של בנק דיסקונט למשכנתאות הינן בנות שנים רבות ותמיכתן בצרכים המודרניים של הפעילות הבנקאית הינה מוגבלת. בנוסף, יכולת המערכת הקיימת לספק מענה לצרכים עתידיים, מוגבלת אף היא. בחודש פברואר 2007 אישר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות את פרויקט "שמיים", אשר מטרתו הייתה שידרוג מערכות המידע הקיימות. ההשקעה הכוללת בפרויקט הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2008 בסך של כ-15 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר התקשרות בנק דיסקונט למשכנתאות עם הבנק לקבלת שירותי מחשב, ר' "פרוייקטים מתוכננים עיקריים" ב-"מערכות מידע ומחשב" בפרק "רכוש קבוע ומתקנים".

התפתחויות במגזר

משכנתאות המובטחות על ידי חברת EMI. בנק דיסקונט למשכנתאות איפשר מתן משכנתאות בשיעור מימון גבוה, כאשר המשכנתאות היו מובטחות בביטוח EMI. EMI מדורגת על ידי מידרוג בדירוג Aa2 עם אופק שלילי, ועל ידי מעלות בדירוג A+. הדירוגים האמורים נקבעו על רקע הפחתת הדירוג של חברת האם - AIG. לאור הדירוגים האמורים, EMI אינה מהווה עוד "חברת ביטוח מוכרת", כמשמעות מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, שעניינה יחס הון מזערי. ועל כן תאגידים בנקאיים נדרשים לשקלל הלוואות לדיור המובטחות על ידי EMI בשיעור של 100%, במקום 50% בעבר. (האמור הינו במונחי באזל I. במונחי באזל II הדרישה היא לשקלל את הלוואות ב-75%).

ביום 17 בספטמבר 2008 חדל בנק דיסקונט למשכנתאות מהנפקת אישור ללוואות חדשות המובטחות על ידי EMI. בנק דיסקונט למשכנתאות איפשר את השלמתן של הלוואות להן ניתן אישור עד ליום 16 בספטמבר 2008.

יתרת הלוואות לדיור בבנק דיסקונט למשכנתאות ליום 31 בדצמבר 2009 אשר מובטחות על ידי EMI עומדת על כ-1.8 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-0.2 מיליארד ש"ח הלוואות לפי מידת הגביה שאינן באחריות בנק דיסקונט למשכנתאות. סך האשראי המבטוח בביטוח זה ליום 31 בדצמבר 2009, כ-547 מיליון ש"ח.

בנק דיסקונט למשכנתאות בוחן בימים אלו את חידוש העמדת הלוואות בביטוח EMI.

הפעילות הבינלאומית

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב, בדרום אמריקה (כולל נציגויות) ובשוויץ ובאמצעות סניף הבנק באנגליה. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית מסחרית ובנקאות פרטית.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על הפעילות הבינלאומית:

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם למכתב הסדרה של המפקח על הבנקים, נקבעה מגבלה לגבי היקף החשיפה של הבנק בגין פעילות שלוחותיו בחו"ל. היקף נכסי הסיכון בשלוחות אלה נקבע כמדד לסיכון. ה"הון הרעיוני" בגין נכסי הסיכון של שלוחות חו"ל יחושב בהתאם למכתב ההסדרה, לפי 16% מהיקף נכסי הסיכון של השלוחה (על פי השיקול שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא יחס הון מזער) כאשר זה מוכפל במקדם שנקבע על פי סיכון וטיב הפיקוח במדינה בה ממוקמת השלוחה. לעניין זה נקבע כי המקדם יהיה 1 לגבי מדינות OECD ו-4 לגבי שאר המדינות. חשיפת הבנק לפעילות השלוחות בחו"ל מחושבת על ידי הכפלת "ההון הרעיוני" במקדם שנקבע על פי סיכון המדינה וטיב הפיקוח על הבנקים באותה מדינה, כקבוע בהוראות. שיעור החשיפה מחושב כחלוקה של ה"הון הרעיוני" המחושב בהון הבנק כמשמעותו בנספח א' להוראה מספר 311 בגין יחס ההון להכירי סיכון. שיעור החשיפה המירבי לשלוחות חו"ל עמד בעבר על 30%. בחודש מאי 2001 העלה המפקח על הבנקים את שיעור החשיפה המירבי ל-32%.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 23.07% ביום 31 בדצמבר 2009, בהשוואה לשיעור של 31.47% ביום 31 בדצמבר 2008. הירידה בשיעור החשיפה לשלוחות חו"ל מתחילת השנה הושפעה בעיקר מתיסוף השקל ביחס לדולר ולליש"ט, מהגידול בהון המשמש בחישוב וכן מקיטון יחסי של נכסי הסיכון בשלוחות חו"ל.

הבנק עוקב בתדירות חודשית אחר התפתחות שיעור החשיפה בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

בסוף חודש אוגוסט 2008 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה חדשה בעניין חשיפת התאגיד הבנקאי לפעילות שלוחות חו"ל. בהנחיה נקבע שעל דירקטוריון תאגיד בנקאי שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חו"ל, לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חו"ל. במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חו"ל, אשר ישקפו את התיאבון לסיכון לגבי פעילות שלוחות חו"ל, ובלבד שיעקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל.

התאגידים הבנקאיים נדרשו להיערך ליישום ההנחיה החדשה לא יאוחר מסוף חודש פברואר 2009. המגבלה שנבעה בעבר במכתב ההסדרה שהוזכר לעיל תבטל במקביל לאישור מגבלת החשיפה בידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי.

באמצע חודש פברואר 2009 התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים, לפיו יישום ההנחיה נדחה עד סוף חודש מאי 2009. עד אז על הבנק לפעול בהתאם למכתב ההסדרה. הבנק פנה אל המפקח על הבנקים וביקש ארכה קצרה במועד יישום ההנחיה החדשה, עד ליום 15 ביולי 2009. ביום 8 ביולי 2009 אישר הדירקטוריון את מסמך המדיניות, במסגרתו נקבעו מגבלות על פעילות השלוחות בחו"ל. ביום 24 בנובמבר 2009 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הבנק מתבקש לערוך תיקונים מסוימים במסמך המדיניות, עד סוף חודש פברואר 2010, ועד אז להמשיך לפעול בהתאם למכתב ההסדרה.

הבנק פנה אל הפיקוח על הבנקים וביקש דחיה בישום הדרישות שנכללו במכתב הפיקוח על הבנקים מיום 24 בנובמבר 2009, בהיבטים הבאים:

- הגדרת התיאבון לסיכון וקביעת מערכת המגבלות לחשיפה הכוללת לפעילות שלוחות חו"ל נגזרים, למעשה מדרישות באזל (נדבך II) ומתהליך ה-ICAAP. לנושא הלימות ההון. תהליכים אלה יושלמו במסגרת היערכותו הכוללת של הבנק ליישום דרישות באזל 2. התייחסות ראשונית נכללה במסגרת טיטת ה-ICAAP ואילו המסמך הסופי יוגש לפיקוח בסוף חודש יוני 2010. לאור האמור, התבקשה דחיה לסוף חודש יוני 2010.
 - עדכון המגבלות הפרטניות לכלל שלוחות הבנק בחו"ל ולכל שלוחה בנפרד יושלם יוגש לוועדת שלוחות של הדירקטוריון וככל שיידרש, למליאת הדירקטוריון, עד למועד שיקבע על ידי הרגולטור, לאחר שהתבקשה דחייה עד ליום 15 באפריל 2010.
- פיקוח רגולטורי בחו"ל.** פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות הרלבנטיות. לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון באי די בי ניו יורק, ר' "דיסקונט בנקורפ אינק." בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות" להלן וביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-132 מיליון ש"ח, לעומת סך של 108 מיליון ש"ח בשנת 2008 עליה בשיעור של 22.2%. **שיעור תשואת הרווח הנקי**, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון המשמשים בפעילות, הגיע ל-7.3% בשנת 2009, לעומת 6.2% בשנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2009 ב-221 מיליון ש"ח, לעומת 65 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 240%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית:

מגזר עסקי	מסקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל	משקי בית	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009						
במיליוני שקלים חדשים						
184	308	226	330	1,055	7	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
29	58	94	(11)	170	-	הכנסות תפעוליות ואחרות
213	366	320	319	1,225	7	סך-הכל הכנסות
64	98	15	31	221	13	הפרשה לחובות מסופקים
150	243	306	75	775	1	הוצאות תפעוליות ואחרות
(1)	25	(1)	213	229	(7)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
11	22	25	39	97	-	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
(12)	3	(26)	174	132	(7)	רווח (הפסד) נקי
(2.9)	0.7	(18.7)	29.1	7.3	(74.7)	תשואה להון (אחוזים)
6,784	8,148	4,184	18,619	37,876	141	יתרה ממוצעת של נכסים
1,993	4,226	17,685	12,217	36,146	25	יתרה ממוצעת של התחייבויות
6,481	9,830	2,073	9,226	27,751	141	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008						
193	296	212	1	704	2	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
43	77	95	(47)	168	-	הכנסות תפעוליות ואחרות
236	373	307	(46)	872	2	סך-הכל הכנסות
15	33	7	10	65	-	הפרשה לחובות מסופקים
113	222	260	77	673	1	הוצאות תפעוליות ואחרות
108	118	40	(133)	134	1	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
21	21	4	(20)	26	-	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
87	97	36	(113)	108	1	רווח (הפסד) נקי
18.7	13.1	19.5	(36.3)	6.2	7.0	תשואה להון (אחוזים)
6,027	8,886	2,909	15,854	33,793	117	יתרה ממוצעת של נכסים
2,634	3,814	15,875	10,455	32,778	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות
7,124	11,269	2,985	5,493	26,988	117	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

מיסוי

על פי הסכם עם רשויות המס בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

התפתחויות במגזר

ניירות ערך מגובי נכסים. לפרטים בדבר השקעות הקבוצה בניירות ערך מגובי נכסים, ר' לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות".

השירותים ללקוחות המגזר

אירופה. בשנת 2009 נמשכה נגמת הגידול בנכסי הלקוחות של אידיבי (סוויס) בנק, חברה בת בבעלות מלאה של בנק דיסקונט. אידיבי (סוויס) בנק, שמקום מושבו בדנמרק, ואשר מפעיל גם סניף בציריך (לשעבר בנק ארדי אשר, כאמור, מזוג), מתמקד בבנקאות פרטית (Private Banking) ייחודית אשר באמצעותה הצליח לגייס לקוחות ולהגדיל את היקף הפעילות. השלוחה בשוויץ נותנת מענה ללקוחות הקבוצה וללקוחות פוטנציאליים, תושבי חוץ ותושבי ישראל, בשירותי בנקאות פרטית מתקדמים ובניהול השקעות במרכז פיננסי בינלאומי.

בחודש אוקטובר 2008 החלה לפעול בישראל נציגות אידיבי (סוויס) בנק. על פי היתר הנגיד לשימוש במילה "בנק" בשם הנציגות בישראל, הנציגות לא תבצע כל פעילות בנקאית והיא תפעל אך ורק במתן מידע, קידום (promotion) עסקי אידיבי (סוויס) בנק בישראל, וביצוע הפעולות הנלוות להגשת הבקשה לפתיחת חשבון ללקוח בבנק במדינת חוץ. כמו כן מפעיל הבנק נציגות בצרפת (פריס).

לבנק סניף בלונדון, אשר מעניק שירותי בנקאות מסחרית ופרטית ללקוחות ישראלים ומקומיים, ולחברות בבריטניה ובמערב אירופה. עיקר פעילות הסניף במתן אשראי למגזר הנדל"ן למלונאות ולמימון פעילות סחר חוץ. בנוסף, לסניף פעילות בתחום הבנקאות הפרטית. הסניף מעניק שירותי סחר חוץ הכוללים אשראי דוקומנטרי וניכיון שטרות. הסניף הינו באחריות החטיבה העסקית ומבוקר ומפוקח על ידי יחידת הפיקוח והבקרה על שלוחות הבנק בחו"ל במשרד הראשי בישראל, כמו גם על ידי הביקורת הפנימית ובקר האשראי של הבנק.

ארצות הברית. כאמור, אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל. בנק זה מפעיל כיום שני סניפים בניו יורק, סניף אחד בפלורידה (עד ליום 27 בפברואר 2009 פעלו שני סניפים), שני סניפים בקליפורניה וסניף באיי קיימן.

לאי די בי ניו יורק חברה בת בנקאית באורוגוואי - דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות בדרום אמריקה ובישראל.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי - אי די בי ניו יורק, מעניק מימון למגוון חברות שמקום מושבן בארה"ב וכן, לעיתים, גם לראשי חברות פרטיות אלה. **מגזר החברות הבינוניות (Middle market) - אי די בי ניו יורק** פועל בעיקר בנישה של מימון למגזר החברות הבינוניות הפועלות בענפים שונים, ובמיוחד באזור המטרופוליטני של ניו יורק, בדרום פלורידה ובלוס אנג'לס. ענפי העסקים בהם אי די בי ניו יורק פעיל הם הילומים ואבני חן, הלבשה ומוצרים נלווים, מזון, חברות מימון, קמעונאות, ארגונים שלא למטרת רווח, ספורט וענף הבידור. ללקוחות מוענק מגוון מלא של שירותים ומימון, כולל ניהול חשבונות לקוחות, ערבויות, אשראי לקוחות, גביה, מקדמות כנגד חשבונות לקוחות ומלאי, משיכות יתר עונתיות ומימון יבוא.

הלוואות מבוססות נכסים - הלוואות אלה כוללות מימון חובות לקוחות, מימון מלאי רכישת ציוד, מכתבי אשראי, הלוואות לזמן קצוב וכן מימון מיוזמים ורכישות בשוק החברות הבינוניות. מינוף נכסים הינו תהליך לפיו הבנק מעריך וממנף את נכסיו של הלקוח לצורך מימון הון חוזר.

ההבחנה בין אשראי המתייחס לנכסים לבין הלוואות מובטחות אחרות טמונה בהיקף המעקב הדרוש להבטיח את קיומם, ערכם ותקינותם

של הבטחונות. התהליך של הערכה מתמדת של הבטחונות ופעילות השטח מבדילים מבחינה תפקודית בין הלוואות המתייחסות לנכסים לבין הלוואות עסקיות מובטחות אחרות.

רכישת חובות לקוחות (פקטורינג) - פעילות זו משרתת טווח רחב של חברות מגוונות בענפי פעילות שונים. אחת העוצמות של אגף זה הינה היכולת להתאים את חבילת הפקטורינג לצרכיו של כל לקוח.

הלוואות לענף הנדל"ן המסחרי - המוצרים העיקריים הם קווי וכתבי אשראי וכן הלוואות בריבית קבועה ומשתנה לכל הסוגים של נכסי מקרקעין. לדוגמה: אשראי לצורך רכישה והתאמה לשימוש מחדש של נכסים המיועדים למסחר קימפונאי, למשרדים, למגורים ולמלונאות. ניתנות גם הלוואות לזמן ארוך לפרויקטים יציבים, כולל הלוואות משותפות עם מוסדות פיננסיים אחרים בארה"ב. מושם דגש על שמירת רמה גבוהה של איכות האשראי. אי די בי ניו יורק רואה עצמו מחויב לעזור ולתמוך בפיתוח ובהחייאה של שכונות.

מסחר ומימון - מכתבי אשראי ומימון סחר נלווים ממשיכים להוות מקור הכנסה משמעותי של אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק ממשיך לתפוס מקום נכבד בקבוצת הגופים המנפיקים מכתבי אשראי דוקומנטריים וממשיך להיות מדורג בעשירון העליון של קבוצת הבנקים המסחריים בארה"ב, לפי דוח ידיעון "עולם האשראי הדוקומנטרי", וזאת מתוך 300 הבנקים שברשימתם. המערכת האוטומטית להנפקת מכתבי אשראי ביוזמת הלקוח המופעלת ב-אי די בי ניו יורק, הינה מערכת מכתבי אשראי עכשווית ואישית, מבוססת אינטרנט, אשר מחברת את המחשב האישי של החברה ישירות למחלקת תיקון מכתבי האשראי של אי די בי ניו יורק. התוכנה מאפשרת הנפקה ותיקון של מכתבי אשראי באופן מהיר, קל ומדויק יותר מאשר בעבר.

בנקאות משקי בית - אי די בי ניו יורק מעניק מכלול מוצרים ושרותים בנקאיים, כולל חשבונות שיקים אישיים ועסקיים, חשבונות שוק ההון, פקדונות לזמן קצוב וכיו"ב.

בנקאות פרטית בינלאומית - ענף זה מעניק שירות ברמה אישית גבוהה ללקוחות שמחוץ לארה"ב. כמו בכל המגזרים ב-אי די בי ניו יורק, בנית קשר יציב ואיתן עם לקוחות מהווה ערך עליון, ומעידה על מסורת רבת-שנים זו הקשרים ארוכי הימים של הבנק עם לקוחותיו. פקדונות לקוחות שמחוץ לארה"ב מהווים כ-67% מכלל בסיס הפקדונות בבנק. המוצרים והשרותים הניתנים על ידי החברה הבת של אי די בי ניו יורק, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון, אי די בי קפיטל קורפ, גם הם עומדים לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית. פקידי מחלקת בנקאות פרטית בינלאומית הינם גם נציגים מורשים של אי די בי קפיטל קורפ.

בנקאות פרטית ללקוחות ארה"ב - הלקוחות הינם לקוחות פרטיים וגם חברות. המוצרים והשרותים של החברה הבת, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון, אי די בי קפיטל קורפ, עומדים גם הם לרשות הלקוחות הנ"ל.

פקדונות - כ-61% מכלל פקדונות הלקוחות ב-אי די בי ניו יורק, הינם פקדונות של תושבי אמריקה הלטינית. אותם משקיעים מגוונים את דפוסי ההשקעה שלהם בין מוצרים המבוססים על פקדונות המוצעים על ידי הבנק, לבין השקעה באמצעות חברת המסחר בבורסה של הבנק; בהתחשב בשעורי ריבית ותקופות לפרעון לעומת הזדמנויות בשוקי אגרות החוב והמניות.

מבנה הקבוצה הבנקאית

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובח"ל, בנק למשכנתאות וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מאוחדות וכלולות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 ב-10.1 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 9.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008.

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה:

תרומה לרווח הקבוצה		תרומה בניטרול חיסוי השקעה ⁽¹⁾	
2009	2008	2009	2008
במיליוני שקלים חדשים			
פעילות בנקאית:			
בנקים מסחריים:			
בארץ - הבנק (כולל סניפים בחו"ל)		296	(14)
- בנק מרכזי דיסקונט		180	149
- הבנק הבינלאומי הראשון		161 ⁽²⁾	43
- בחו"ל - שלוחות הבנק		112	80
בנק דיסקונט למשכנתאות		30	27
פעילות אחרת:			
כרטיסי אשראי לישראל		153	191
שירותים פיננסיים אחרים		11	(196)
סך הרווח מפעולות רגילות		943	255
הפסד מפעולות בלתי רגילות		(20)	(10)
רווח נקי		923	245

הערות:

- הבנק בארץ יצר עודף התחייבויות במטבע חוץ, המהוות חיסוי להשקעה של הבנק בדיסקונט בנקורפ אינק, וב-אידיבי (סוויס), במטרה להימנע מחשיפה לתנודות בהפרשי שער החליפין של השקל לעומת הדולר והפרנק השוויצרי. ברווח רווח והפסד של הבנק בארץ מוצגות הכנסות/הוצאות הפרשי שער על עודף ההתחייבויות, כאמור לעיל, בסעיף "רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים". הכנסות/הוצאות אלה נלקחות בחשבון בחישוב הפרשה למס הכנסה. הכנסות/הוצאות הפרשי שער על ההשקעה בחו"ל מוצגות בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס".
- דרך טיפול זו משפיעה על הצגת הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים של הבנק בארץ, ועל התרומה לרווח הנקי של השלוחות בחו"ל. בשנת 2009 יוסף שער החליפין של השקל לעומת הדולר בשיעור של 0.7% לעומת ייסוף בשיעור של 1.1% בשנת 2008. בשנת 2009 פוחת שער החליפין של השקל לעומת הפרנק השוויצרי בשיעור של 2.9%, לעומת פחות בשיעור של 4.2% בשנת 2008. הייסוף נטו, בשנת 2009, גרם להגדלת הרווח הנקי מפעולות רגילות לאחר מס של הבנק בארץ בסך של כ-17 מיליון ש"ח, לעומת הגדלת הרווח בסך של כ-25 מיליון ש"ח בשנת 2008. במקביל חל גידול/קיטון בתרומת השלוחות בחו"ל לרווח הנקי של הבנק.

(2) כולל ביטול הפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, בסך של 10 מיליון ש"ח (ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים).

ניהול קבוצתי

הוראות ניהול בנקאי תקין מסדירות, בין היתר, את ההתנהלות הקבוצתית של התאגיד הבנקאי בנושאים שונים. הוראת ניהול בנקאי תקין 301 מחייבת את דירקטוריון הבנק לקבוע מדיניות חשיפה לסיכונים שונים (סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכונים תפעוליים, סיכוני נזילות, סיכונים משפטיים וכו') לגבי חברות הבת שלו ושלוחותיו בחוץ לארץ. כמו כן על דירקטוריון הבנק לקבוע מדיניות בכל הקשור למעורבותו בקביעת תנאי העסקה ופרישה של עובדי חברות הבת של התאגיד הבנקאי ולדאוג כי יתקיים דיון בדירקטוריון חברות הבת בדבר התנאים כאמור. על הדירקטוריון להבטיח כי כל פעילות חדשה תאושר על ידו לאחר שעמד על הסיכונים הכרוכים בפעילות החדשה, בחן את המנגנונים בהם ישתמש לניהול, למדידה ולבקרת הסיכונים, יקבע מגבלות כמותיות ויוודא כי קיימים כח אדם, מקורות מימון ותשתית מיכונית וטכנולוגית שתבטיח קליטה וניהול נאותים של הפעילות והתאמה לקיים בתאגיד הבנקאי. כמו כן על הדירקטוריון לקבוע הנחיות שיבטיחו כי תאגידים שבשליטת התאגיד הבנקאי יעבירו לתאגיד הבנקאי את המידע הדרוש לו על

מנת לקיים ברמה הקונצרנית מעקב שוטף, פיקוח ובקרה על עסקי הקבוצה ועל היקף הסיכונים. הנחיות אלו יכללו הקמת יחידת מטה מרכזית שתנתח את המידע האמור ותדווח להנהלת התאגיד הבנקאי על תמצית המידע ועל המלצותיה, על פי מתכונת דיווח שיאשר הדירקטוריון. הוראת ניהול בנקאי תקין 313 מחייבת יישום מגבלות לווה וקבוצת לווים על בסיס מאוחד.

ביום 16 ביוני 2009 התפרסמה ברשומות הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) (התשס"ט-2009 ("חוק ההסדרים")), במסגרתה הוצע לתקן את פקודת הבנקאות. על פי התיקון תוקנה למפקח על הבנקים סמכות ליתן הוראות לתאגידים בנקאיים ולתאגידים בנקאיים הנשלטים על ידי תאגיד בנקאי להעביר מידע על לקוחותיהם למאגר מידע מרכזי אשר יוקם לענין זה בקבוצה הבנקאית, לשם ניהול סיכונים האשראי של כלל הקבוצה הבנקאית. במהלך הדיונים בהצעת החוק, ולאחר שאושרה בקריאה ראשונה, הופרד חלק זה מחוק ההסדרים והטיפול בהמשך הליכי החקיקה צפוי להימשך בנפרד.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים קבוצתי, ר' "אסטרטגיות ותהליכים" בסעיף "ניהול סיכונים השוק וניילות" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר הוראות באזל II בעניין חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים, ר' "יישום המלצות ועדת באזל בישראל" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר החובה לקבוע מדיניות בנושא תנאי העסקה ופרישה בחברות הבת, ר' "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" בפרק "משאבי אנוש" להלן.

חברות מוחזקות עיקריות

כ-23.0% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2009 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-22.1% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2009 ב-363 מיליון ש"ח (בשנת 2008 הסתכמה התרומה ב-174 מיליון ש"ח). התרומה לרווח הנקי של חברות מאוחדות בחו"ל הסתכמה בשנת 2009 ברווח בסך 112 מיליון ש"ח (בשנת 2008 הסתכמה ברווח בסך של 55 מיליון ש"ח), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2009 ב-153 מיליון ש"ח (בשנת 2008 הסתכמה התרומה ב-40 מיליון ש"ח).

סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחו"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2009 הסתכמה ב-628 מיליון ש"ח, לעומת סך של 269 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 133.5%.

בניטרול ההשפעה של חיסוי ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, בניכוי השפעת המס, הייתה התרומה של החברות המוחזקות בארץ ובחוץ לארץ, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2009, מסתכמת ב-646 מיליון ש"ח, לעומת סך של 294 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 119.7%.

להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

דיסקונט בנקורפ אינק. הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק. דיסקונט בנקורפ אינק. היא חברת אחזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל. בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. מגבלה זו נרשמה בתעודת המניה של מניות אי די בי ניו יורק. (הנתונים המובאים בסעיף זה להלן נלקחו מהדוחות הכספיים המבוקרים של בנקורפ).

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2009 ב-9,520 מיליון דולר, לעומת 9,450 מיליון דולר בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 0.7%. לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ר' "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל וביאור 3 לדוחות הכספיים להלן.

סך כל האשראי הסתכם בסוף שנת 2009 ב-3,491 מיליון דולר, לעומת 3,937 מיליון דולר בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 11.3%.

סך כל הפקדונות הסתכם בסוף שנת 2009 ב-6,208 מיליון דולר, לעומת 6,205 מיליון דולר בסוף שנת 2008.

ההון העצמי הסתכם בסוף שנת 2009 ב-710 מיליון דולר, לעומת 624 מיליון דולר בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 13.7%.

יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללים המחייבים בעניין זה בארה"ב, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 14.9%, לעומת 12.1% ביום 31 בדצמבר 2008. בחודש דצמבר 2008 הנפיקה אי די בי ניו יורק לבנק שטר הון נדחה בסך של 75 מיליון דולר.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 בסך של 43.8 מיליון דולר, לעומת סך של 35.0 מיליון דולר בשנת 2008, עליה בשיעור של 25.1%. העליה ברווח הושפעה, בעיקר, מירידה בסך של 28.2 מיליון דולר בהפרשה להפסדים בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני, עליה בהכנסות התפעוליות, בסך של 11.1 מיליון דולר כתוצאה, בעיקר, מרווחים בגין מימוש ניירות ערך, ועליה בהכנסות מריבית ודיבידנד, בסך של 6.4 מיליון דולר. מנגד, חלה עליה משמעותית בהפרשה לחובות מסופקים, בסך של 22.8 מיליון דולר, ועליה בהוצאות המס, בסך של 8.2 מיליון דולר.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2009 לשיעור של 6.6%, לעומת שיעור של 5.5% בשנת 2008.

התרומה של השקעת הבנק בבנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2009 לרווח בסך של 120 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך של 24 מיליון ש"ח), לעומת רווח בסך של 55 מיליון ש"ח בשנת 2008 (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך של 25 מיליון ש"ח).

התרומה האמורה מורכבת מהרווח הנקי בשנת 2009 של בנקורפ (לאחר ניכוי ההפרשה למס כאמור) בסך של 141 מיליון ש"ח ובניכוי הפרשי שער על ההשקעה בסך של 21 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 88 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) ובניכוי הפרשי שער על ההשקעה בסך של 33 מיליון ש"ח בשנת 2008.

במקביל להפרשי שער על ההשקעה האמורה, נרשמו בבנק בישראל בשנת 2008 ובשנה הקודמת, הכנסות/הוצאות מימון בגין עודף ההתחייבויות במטבע חוץ, שהבנק יצר כחיסוי להשקעה בבנקורפ.

חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון

בשנת 2005 ניהל משרד התובע המחוזי של ניו יורק חקירות במספר בנקים ומוסדות כספיים, בנושא עמידתם בחובות הנובעות מדיני איסור הלבנת הון וזאת בעניין העברת הכספים מברזיל לארה"ב.

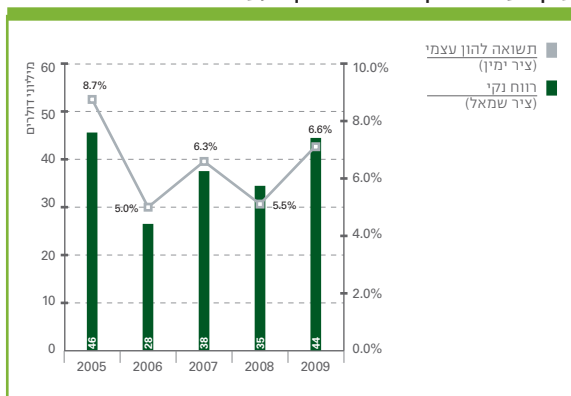
במסגרת חקירות אלה ובעקבותיהן, נחקר גם אי די בי ניו יורק. למיטב ידיעת הבנק, ממצאי החקירה הצביעו על כך שאי די בי ניו יורק לא פעל על פי הכללים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, לא תיעד כראוי פרטי לקוחות והחלטות בנוגע לפעילויות חשודות, לא דיווח עליהן כראוי ולא קיים תוכנית ציות ראוייה בנושאים הקשורים להלבנת הון. כמו כן הצביעו ממצאי החקירה על כך שרוב הליקויים שנתגלו הועלו בביקורות קודמות שערכו רשויות הפיקוח. במקביל, נערכה באי די בי ניו יורק בדיקה (שגרתית) משותפת של מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק וה-FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation), והתגלו ליקויים רבים בנושא יעילות הבקורות והדיווח בנושאי איסור הלבנת הון (AML) ומניעת מימון טרור.

כתבי ההוראות. בעקבות הממצאים האמורים, הוצאו על ידי מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק ועל ידי ה-FDIC (להלן: "רשויות הפיקוח") כתבי הוראות בהם נדרש אי די בי ניו יורק, להפסיק לפעול על פי הנהלים הקיימים עקב היותם לקויים, לתקן את הליקויים, לעבות את הליכי הבקרה והפיקוח, לקבוע תוכנית אכיפה ולתקן את הנהלים הקשורים בנושאים אלה, והכל בדרך ובמועדים שנקבעו על ידי הרשויות האמורות (להלן - כתבי ההוראות).

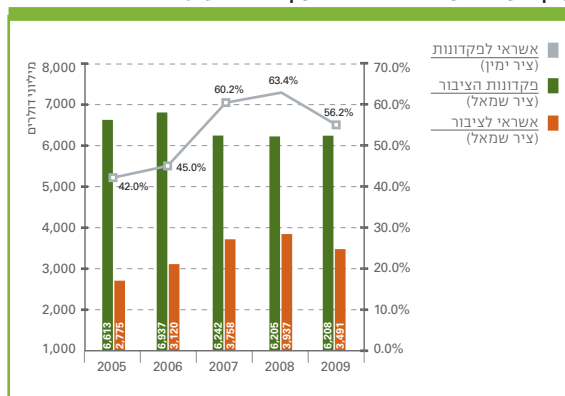
הפעולות שנדרשו בכתבי ההוראות הושלמו. ביום 3 ביוני 2009 הודיעו רשויות הפיקוח בארה"ב לאי די בי ניו יורק על ביטול כתבי ההוראות (Cease and Desist orders), שהוטלו על אי די בי ניו יורק ביום 15 בדצמבר 2005. הסרת הצוים לוותה בהחלטה של דירקטוריון אי די בי ניו יורק המתייחסת לנושאים בהם יחזק אי די בי ניו יורק את אמצעי הפיקוח והבקרה בתחום איסור הלבנת הון.

דרישת יו"ר הדירקטוריון לשעבר של אי די בי ניו יורק. בחודש מרס 2009 פנה יו"ר הדירקטוריון לשעבר של אי די בי ניו יורק, מר לן גרונשטיין, אל יו"ר אי די בי ניו יורק בדרישה לקבלת תשלומים שונים (לרבות שכר, פיצויים והוצאות), עבורו ועבור אדם נוסף, שניהן כדירקטור באי די בי ניו יורק, בגין תקופת כהונתם כדירקטורים באי די בי ניו יורק. בעקבות זאת, התנהל בין הצדדים משא ומתן, וביום 19 במאי 2009 החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק לאשר פשרה, אשר במסגרתה ישולם לגרונשטיין ולדירקטור הנוסף סך של 925 אלף דולר ארה"ב, לסילוק סופי ומלא של תביעותיהם נגד אי די בי ניו יורק.

בנקורפ- רווח נקי ותשואה להון העצמי

בנקורפ- התפתחות אשראי ופקדונות הציבור

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק.

בסוף שנת 2009 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 73 סניפים, בהשוואה ל-71 סניפים בשנת 2008.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2009 ב-21,807 מיליון ש"ח, לעומת סך של 20,311 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 7.4%.

סך כל האשראי לציבור הסתכם בסוף שנת 2009 ב-13,848 מיליון ש"ח, לעומת סך של 14,326 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 3.3%.

סך כל פקדונות הציבור הסתכם בסוף שנת 2009 ב-18,178 מיליון ש"ח, לעומת סך של 17,037 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 6.7%.

ההון העצמי הסתכם בסוף שנת 2009 ב-1,695 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,479 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 14.6%.

יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל II, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 12.3%. יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל I, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 13.1%, לעומת 12.4% ביום 31 בדצמבר 2008.

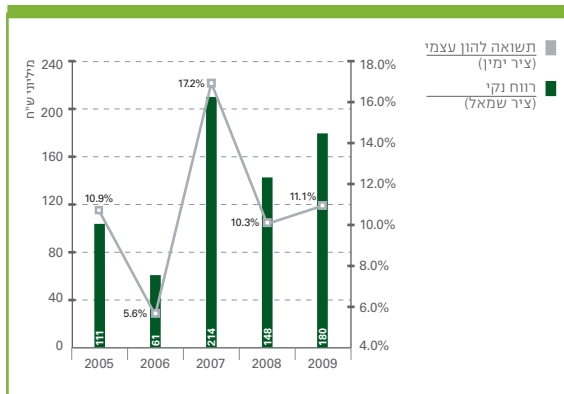
הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-180 מיליון ש"ח, לעומת סך של 148 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 21.6%. הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות של בנק מרכנתיל דיסקונט בשנת 2009, בהשוואה לשנת 2008: עליה ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (עליה של 21 מיליון ש"ח, המהווה 3.1%); ירידה בהפרשה לחובות מסופקים (ירידה של 9 מיליון ש"ח, המהווה 7.3%); עליה בהכנסות התפעוליות והאחרות (עליה של 81 מיליון ש"ח, המהווה 24.5%) ועליה בהוצאות התפעוליות והאחרות (עליה של 42 מיליון ש"ח, המהווה 6.4%) ועליה בשיעור המס האפקטיבי.

העליה בהכנסות מימון נבעה, בעיקר, מגידול בהכנסות מימון אחרות, עקב עליה בסך של 35 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש איגרות חוב. הגידול בהכנסות התפעוליות והאחרות נבע, בעיקר, מעליה בשיעור של 5.6% בהכנסות מעמלות תפעוליות. הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות נבע, בעיקר, מעליה של 6.3% בהוצאות משכורות והוצאות נלוות, עקב עליה במספר המשורות וגידול שוטף בתעריפי השכר.

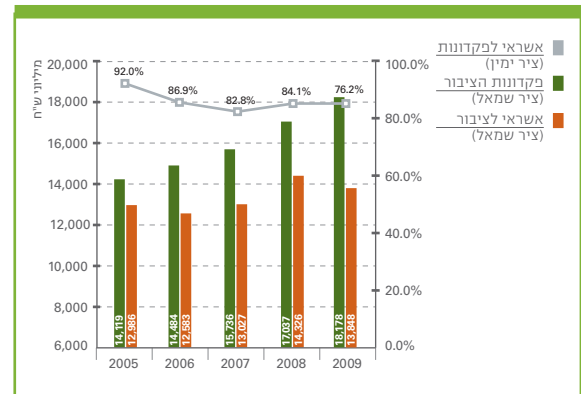
התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2009 לשיעור של 11.1%, לעומת שיעור של 10.3% בשנת 2008.

לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שהוגשה, בין היתר, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק, בעניין תשלומים שקיבלו בניין עיקולים בהוצאה לפועל במדיה מגנטית, ר' ביאור 19 ג' סעיף 11.2 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר בקשה למתן פסק דין הצהרתי בעניין חיוב חשבוננו של חייב בריבית הפרה, ר' ביאור 19 ג', סעיף 11.8 לדוחות הכספיים.

מרכנתיל- רווח נקי ותשואה להון העצמי

מרכנתיל- התפתחות אשראי ופקדונות הציבור

בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

בנק דיסקונט למשכנתאות הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. בנק דיסקונט למשכנתאות פועל באמצעות שני סניפים ראשיים (תל אביב וחיפה), סניף VIP בתל אביב, שני סניפים עצמאיים (סניף בבורסה ברמת גן וסניף במודיעין) ו-70 סניפונים הפזורים ברחבי הארץ, בתוך סניפי הבנק או בסמוך אליהם (לעומת 67 בסוף שנת 2008). כמו כן, מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות מוקד טלפוני אשר מאפשר לפונים לקבל אישור עקרוני מיידי לביצוע הלוואות.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2009 ב-15,884.4 מיליון ש"ח, לעומת סך של 14,297.4 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 11.1%.

סך כל האשראי לציבור הסתכם בסוף שנת 2009 ב-15,294.1 מיליון ש"ח, לעומת סך של 13,742.1 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 11.3%.

ההון העצמי הסתכם בסוף שנת 2009 ב-1,090.1 מיליון ש"ח, לעומת סך של 899.1 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 21.3%.

הרווח הנקי בשנת 2009 הסתכם ב-31.0 מיליון ש"ח, לעומת סך של 28.4 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 9.2%. התוצאות העסקיות של בנק דיסקונט למשכנתאות בשנת 2009 הושפעו, בין היתר, מירידה ברווח מפעולות מימון (סך של 14.0 מיליון ש"ח, המהווה 10.9%), מירידה בהפרשה לחובות מסופקים (סך של 16.2 מיליון ש"ח), ומירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות (סך של 4.5 מיליון ש"ח, המהווה 3.6%), בעיקר בגין הוצאות שכר.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2009 לשיעור של 3.4%, לעומת שיעור של 3.2% בשנת 2008. **יחס ההון לרכיבי סיכון**, המחושב בהתאם לכללי באזל II, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 19.3%. יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל I, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 12.1%, בהשוואה ל-10.8% ביום 31 בדצמבר 2008. השקיע הבנק בהון מניות בנק דיסקונט למשכנתאות סך של 160 מיליון ש"ח. ההשקעה נועדה לתמוך בהלימות ההון של בנק דיסקונט למשכנתאות ולאפשר לו להמשיך בפיתוח עסקיו.

התרומה של בנק דיסקונט למשכנתאות לתוצאות העסקיות של הבנק הסתכמה בשנת 2009 בסך של 30.0 מיליון ש"ח, לעומת 27.4 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 9.5%.

לפרטים בדבר תלויות בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ר' ביאור ר' 19 ג' סעיף 11.9 לדוחות הכספיים בעניין גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים סעיף 11.10 בעניין מנגנון ההצמדה בנספח להסכם הלוואה, סעיף 11.11 בעניין גביית עמלת פרעון מוקדם במקרים של מימוש פוליסת ביטוח חיים של לווים שנפטרו. וסעיף 12.2 בעניין ביטוח נכסים בסכום העולה על סכום הכינון שלהם.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ הינו חברה כלולה של הבנק. ביום 31 בדצמבר 2009 החזיק הבנק ב-26.4% מהון המניות וב-11.1% מזכויות ההצבעה.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 בסך של 568 מיליון ש"ח, לעומת 161 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה בשיעור של 252.8%.

חלק הבנק ברווח הנקי של הבנק הבינלאומי הסתכם בשנת 2009 בסך של 161 מיליון ש"ח, לעומת סך של 43 מיליון ש"ח בשנת 2008. **התשואה להון העצמי** בשנת 2009 הגיעה לשיעור של 9.7%, לעומת 2.9% בשנת 2008.

יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל II, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 14.03%. יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל I, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 14.18%, לעומת 12.27% ביום 31 בדצמבר 2008.

הנפקה בבנק הבינלאומי. בדוח מידי מיום 13 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על החלטת הדירקטוריון שלו לפעול לקראת אפשרות הגדלת ההון באמצעות הנפקה של זכויות למניות ו/או זכויות לניירות ערך אחרים, שיש בהם לשפר את מבנה ההון שלו, אשר תוצענה לכלל בעלי מניותיו, כולל מרכיב הטבה אפשרי ביחס למחיר המניה בשוק. יצויין כי לאור מבנה הון המניות שלו, ולאור הוראות חוק ניירות ערך, הבנק הבינלאומי רשאי להנפיק ולרשום למסחר בבורסה רק מניות ו/או זכויות למניות בנות 0.01 ש"ח ע.ג., שהינן סוג המניות בעל זכויות ההצבעה העדיפות.

קדמה לכך פניה של בעל השליטה בבנק הבינלאומי למנכ"ל הבנק בה מסר לו, כי בכוונת הבינלאומי לפעול לפרסם תשקיף הנפקת זכויות על אף שהבנק עשוי להפגע ממהלך זה.

בעקבות הפניה הנ"ל פנה הבנק באמצעות בא כוחו בדרישה לבינלאומי שלא לנקוט בשום מהלך שעשוי לפגוע בבנק ואשר כל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבינלאומי.

במקביל, הבנק הגיע להסדר עם בנק ישראל, שנועד לאפשר לבנק, בתנאים מסוימים, רכישת מניות שיוצעו לו על פי התשקיף כבעל מניות בבנק הבינלאומי (לפרטים נוספים בעניין ההסדר האמור, ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים).

ביום 24 במאי 2007 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף להנפקת מניות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור. התקופה שבמהלכה ניתן היה לפרסם דוח הצעת מדף על פי התשקיף האמור הסתיימה. ביום 30 בנובמבר 2009 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף על פיו ניתן, בין היתר, להנפיק מניות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. ואופציות, בין בדרך של הקצאת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור.

בעקבות האמור נוהלו בין הצדדים מגעים, שלא עלו יפה. בהמשך לאמור לעיל ועל רקע המחלוקות בין הצדדים, הודיע הבנק הבינלאומי ביום 19 בנובמבר 2007, כי יחדל מלהעביר לבנק נתונים מסויימים מתוך דוחותיו הכספיים טרם פרסומם, כפי שנהג בעבר.

הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבנק הבינלאומי, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה. בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידיעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק את הגשת ההליכים.

בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה יוגובש הסדר שיכלול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שיידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק. הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון.

בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007, הונח שהחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכך לא נרשמה בהם הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל, לא היתה באותו מועד וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, רשם הבנק בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה למס, בסך של כ-130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגבי החזקה מתמשכת, כאמור לעיל.

המפקח על הבנקים ניהל שיחות עם הבנק ועם הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו, במטרה לגבש פתרון בין הצדדים. ברבעון השלישי של שנת 2008 התקיימו פגישות ישירות בין הצדדים שמטרתן גיבוש פתרון כאמור. במסגרת זו נבחנו נושאים שונים ואפשרויות שונות. בין היתר נדון נושא מבנה ההון של הבנק הבינלאומי, ההסדרים בין הבנק לבין בעל השליטה בבנק הבינלאומי וכן אחזקות הבנק בבנק

הבינלאומי. באותו שלב טרם גובש הסדר כלשהו והרעיונות שהועלו היו בגדר רעיונות בוסריים וראשוניים. לבקשת הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו ועל רקע המשבר בשווקים הפיננסיים בכלל ואי הוודאות בשוק ההון הישראלי בפרט, הופסקו המגעים בין הצדדים. בנסיבות אלה העריך הבנק כי בעתיד הנראה לעין לא צפוי שינוי בהחזקתו בבנק הבינלאומי ובהתאם, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2009 ביטל הבנק את הפרשה, בסך של 130 מיליון ש"ח, שנערכה כאמור בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007. לפרטים נוספים בעניינים שתוארו לעיל, ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.

גיבוש הסכמות עם פיבי אחזקות. באמצע חודש פברואר 2010 חידשו הבנק, הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בבנק הבינלאומי את ההידברות ביניהם, במטרה לגבש הסכמות בקשר עם החזקות הבנק בבנק הבינלאומי והזכויות הנלוות להן. במחצית השניה של חודש מרס 2010 הגיע הבנק להסכמות עם פיבי אחזקות בע"מ ("פיבי אחזקות") ביחס להחזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון. ההסכמות האמורות כפופות לחתימת חוזה בין הצדדים ("החוזה") ולקבלת אישורי הדירקטוריון של בנק דיסקונט ושל פיבי אחזקות. להלן עיקרי ההסכמות:

- בחוזה ייקבעו תנאים מתלים לכניסתו לתוקף ("התנאים המתלים"), אשר הינם: אישור המפקח על הבנקים ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים וכן השלמת חלוקה של דיבידנד על ידי הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו, בסכום של 800 מיליון ש"ח.
- פיבי אחזקות תפעל כמיטב יכולתה לביצוע מהלך של איחוד הון מניות בבנק הבינלאומי ("איחוד ההון"), ובנק דיסקונט יתמוך באיחוד ההון, בכפוף להשלמת חלוקת הדיבידנד או לקבלת כל האישורים לחלוקתו.
- בסמוך לאחר השלמת המהלך של איחוד ההון, אם וככל שיושלם, בנק דיסקונט יפקיד בידי נאמן את סך המניות של הבנק הבינלאומי, שזכויות ההצבעה הצמודות להן עולות על שיעור זכויות ההצבעה הקיים כיום בידי בנק דיסקונט. בנק דיסקונט לא יפעיל את זכויות ההצבעה הצמודות למניות המופקדות.
- עד תום שישה חודשים ממועד השלמת איחוד ההון, ובכפוף להתקיימות התנאים המתלים ובכפוף להשלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפעל למכירת 6% ממניותיו בהון ובזכויות ההצבעה של הבנק הבינלאומי, לצדדים שלישיים, ובלבד שתנאי השוק יאפשרו מכירה במחיר שאינו נמוך משווי ההשקעה של המניות הנמכרות, בדוחותיו הכספיים.
- החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט לעניין זכות סירוב ראשון לרכישת מניות של הבנק הבינלאומי, וכל העברה או מכירה של מניות הבנק הבינלאומי על ידי פיבי אחזקות או על ידי בנק דיסקונט, לא תהיה כפופה לזכות כאמור.
- עד ליום 31 בדצמבר 2013 ("המועד הקובע"), יהיה בנק דיסקונט זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי, מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט (בכפוף להוראות בדבר מניעת ניגוד עניינים), ללא קשר למספר המניות המוחזקות על ידי בנק דיסקונט. לאחר המועד הקובע, תבוטלנה ההסכמות הקיימות בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט ובכלל זה ההסדר האמור בעניין דירקטורים. המועד הקובע עשוי להידחות אם לא יתמלאו כל התנאים המתלים או לא יושלם איחוד ההון תוך תקופות שתיקבענה בחוזה.
- ההסכמות האמורות כפופות לקבלת אישור הדירקטוריון של בנק דיסקונט ושל פיבי אחזקות ולחתימת חוזה. כניסתו לתוקף של החוזה תהיה כפופה לתנאים המתלים שצוינו לעיל.
- לאור האמור, הבנק ערך, בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 הפרשה למס בסך של 120 מיליון ש"ח בגין ההחזקות בבנק הבינלאומי הראשון.
- לפרטים בדבר תובענה מסויימת שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי ובקשה להכיר בה כייצוגית, בעניין עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדון, ר' ביאור 19 ג' 13 לדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי בעניין קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים, ר' ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 12.4.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן: "כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2009 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות ההצבעה בכאל. כאל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard".

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2009 ב-8,579 מיליון ש"ח, לעומת סך של 7,286 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 17.7%.

ההון העצמי הסתכם בסוף שנת 2009 ב-1,056 מיליון ש"ח, לעומת סך של 811 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 30.2%. ביום 15 במרס 2009 אימץ דירקטוריון כאל מדיניות, לפיה כאל לא תחלק דיבידנד מרווחים שנצברו או מרווחים שייצברו בכאל עד ליום 31 בדצמבר 2009.

יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל II, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 13.7%. יחס ההון לרכיבי סיכון, המחושב בהתאם לכללי באזל I, עמד ביום 31 בדצמבר 2009 על 22.8%, לעומת 21.1% בסוף שנת 2008. דירקטוריון כאל קבע יעד של יחס הון שלא יפחת מ-15% עד סוף שנת 2009 ובהתאם קבע שלא יחולק דיבידנד עד לעמידה ביעד זה, ולאחר העמידה ביעד, כאל לא תחלק דיבידנד שיגרום לירידה ביחס ההון משיעור של 15.5%. לאור החלטת האמורה ביטל הבנק בשנת 2008 את ההפרשה למסים, בגין חלקו ברווחי כאל שטרם חולקו, בסך של 20 מיליון ש"ח.

סך כל ההכנסות הסתכם בשנת 2009 ב-1,157 מיליון ש"ח, לעומת 1,129 מיליון ש"ח בשנת 2008, עליה של 2.5%.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2009 ב-249 מיליון ש"ח, לעומת 279 מיליון ש"ח בשנת 2008, ירידה של 10.8%.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2009 לשיעור של 26.3%, בהשוואה לשיעור של 44.5% בשנת 2008.

התרומה של כאל לרווח הנקי של הבנק בשנת 2009 הסתכמה בסך של 153 מיליון ש"ח, לעומת סך של 191 מיליון ש"ח בשנת 2008. (הפער בין התרומה כאמור לבין מכפלת הרווח הנקי של כאל בשיעור החזקת הבנק נובע, בעיקר, מכך שכאל הציגה מחדש את דוחותיה הכספיים - ר' להלן).

חולשות מהותיות במערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. כאל דיווחה על שתי חולשות מהותיות שאותרו במערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, כמתואר להלן:

1. במהלך ביקורת שביצע בחודשים האחרונים המבקר הפנימי של כאל, התגלו ליקויים מהותיים בסביבת הבקרה של כאל אינטרנשיונל, חברה בת של כאל, שבמסגרתה בוצעה עד ליום 31 בדצמבר 2009 הפעילות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. לאור ממצאי הביקורת הפנימית ולאור התפתחויות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי (לפרטים נוספים, ר' ביאור 33 א' לדוחות הכספיים), כאל נקטה ונוקטת בשורה של צעדים, ובכלל זה החלטה שקיבל דירקטוריון כאל בחודש נובמבר 2009, בדבר השעייתם המיידית של נושאי משרה מסויימים בכאל אינטרנשיונל. על רקע האמור, העריכה הנהלת כאל את מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בכאל אינטרנשיונל, בהתייחס לפעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. ההערכה האמורה הצביעה על קיומה של חולשה מהותית במערך הבקרה ברמת הארגון, המתייחס לפעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, שנובעת מהעדר תהליכי בקרה תומכים וסביבת בקרה נאותה בחברת כאל אינטרנשיונל, הנדרשים בכדי להבטיח שהרישומים החשבונאיים הקשורים בפעילות זו ירשמו, יעובדו, יסוכמו וידווחו במידה סבירה של בטחון לגבי מהימנותם.

מרכיבי הבקרה ברמת הארגון הינם: סביבת הבקרה; תהליך הערכת הסיכונים ברמת הארגון; מידע ותקשורת; פיקוח ומעקב. במרבית המרכיבים האמורים נמצאו ליקויים, שכאמור מצטברים כדי חולשה מהותית. כאמור לעיל, הנהלת כאל נקטה ונוקטת בצעדים שונים, ובכלל זה, צעדים לחיזוק ושיפור תהליכי הבקרה המתייחסים לפעילות זו. 2. על רקע ממצאים של הביקורת הפנימית של כאל, העריכה הנהלת כאל את הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בהתייחס לרישומי הוצאות, בעיקר שיווק ופרסום. ההערכה האמורה הצביעה על קיומה של חולשה מהותית, שנובעת מהעדר בקרה פנימית אפקטיבית אשר נדרשת בכדי להבטיח שהרישומים החשבונאיים הקשורים בהוצאות, בעיקר הוצאות השיווק והפרסום, ירשמו, יעובדו, יסוכמו וידווחו במידה סבירה של בטחון לגבי מהימנותם.

הנהלת כאל נערכת לחיזוק הביקורת המתייחסות לסיכונים, ובכלל זה: הגדרת בקרות לידוא תקופת ההנאה, בכדי להבטיח ייחוס נכון לתקופות הדיווח ("חתך חשבונאי"); רענון נהלי כאל בכל הקשור לרישום הוצאות וביצוע תשלומים.

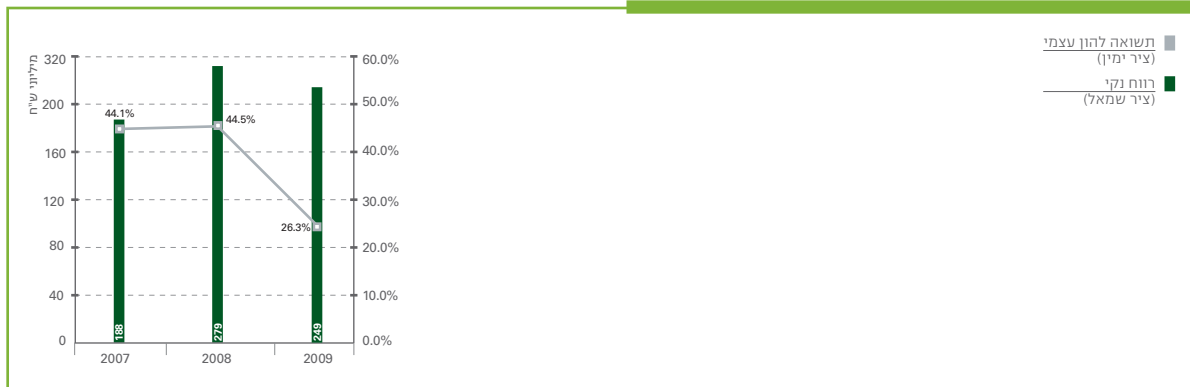
כאל נערכת להשלים את חיזוק ושיפור הביקורת בתחומי הפעילות האמורים (remediation) והטמעתן ואת בדיקת האפקטיביות שלהן. להערכת הנהלת כאל, הטמעת הביקורת תושלם עד למועד פרסום הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2010.

יודגש כי הנהלת כאל ביצעה בדיקות מקיפות נוספות בתחומי הפעילות שתוארו לעיל, שלגביהם זוהו חולשות מהותיות, בהיקף שנדרש לדעתה בכדי להשיג רמה סבירה של בטחון שהדוחות הכספיים שלה מוצגים באופן נאות בכל היבטים המהותיים.

יצוין כי הדוחות הכספיים של כאל לשנים 2007-2008 ולתקופות הביניים בשנים 2007-2009, תואמו בדרך של הצגה מחדש, על מנת

לשקף בהם למפרע תיקון טעות במדידת רכיבים מסוימים של הוצאות הפרסום והשיווק של החברה, וטעות במדידת רכיבים מסוימים של עמלות הסליקה מבתי עסק בפעילות סליקת המסחר האלקטרוני הבינלאומי. בחוות דעתם על בקרה פנימית על דיווח כספי, ציינו רואי החשבון המבקרים של כאל כי לדעתם, לאור החולשות המהותיות שזיהתה הנהלת כאל כאמור, כאל לא קיימה בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-COSO. עוד ציינו רואי החשבון המבקרים של כאל כי החולשות המהותיות הנ"ל נשקלו בקביעת אופי, עיתוי והיקף נהלי הביקורת שבוצעו בביקורתם על הדוחות הכספיים המאוחדים של כאל לשנת 2009, והדוח בקשר לבקרה הפנימית על דיווח כספי, לא השפיע על דוח רואי החשבון המבקרים שלהם בקשר לדוחות הכספיים השנתיים, אשר כלל חוות דעת בלתי מסויגת על הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל. לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ובכלל זה בדבר התפתחויות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, ר' "פעילות כרטיסי אשראי" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" לעיל וביאור 33 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשה נגד כאל וחברות כרטיסי אשראי נוספות, וסולקה בחודש ינואר 2010, ר' ביאור 19 ג', סעיף 11.12.

כאל - רווח נקי ותשואה להון העצמי

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ

חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה") הינה חברה מאוחדת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בתחום ההשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות ובתחום חיתום להנפקות וניהולן (באמצעות חברה בת).

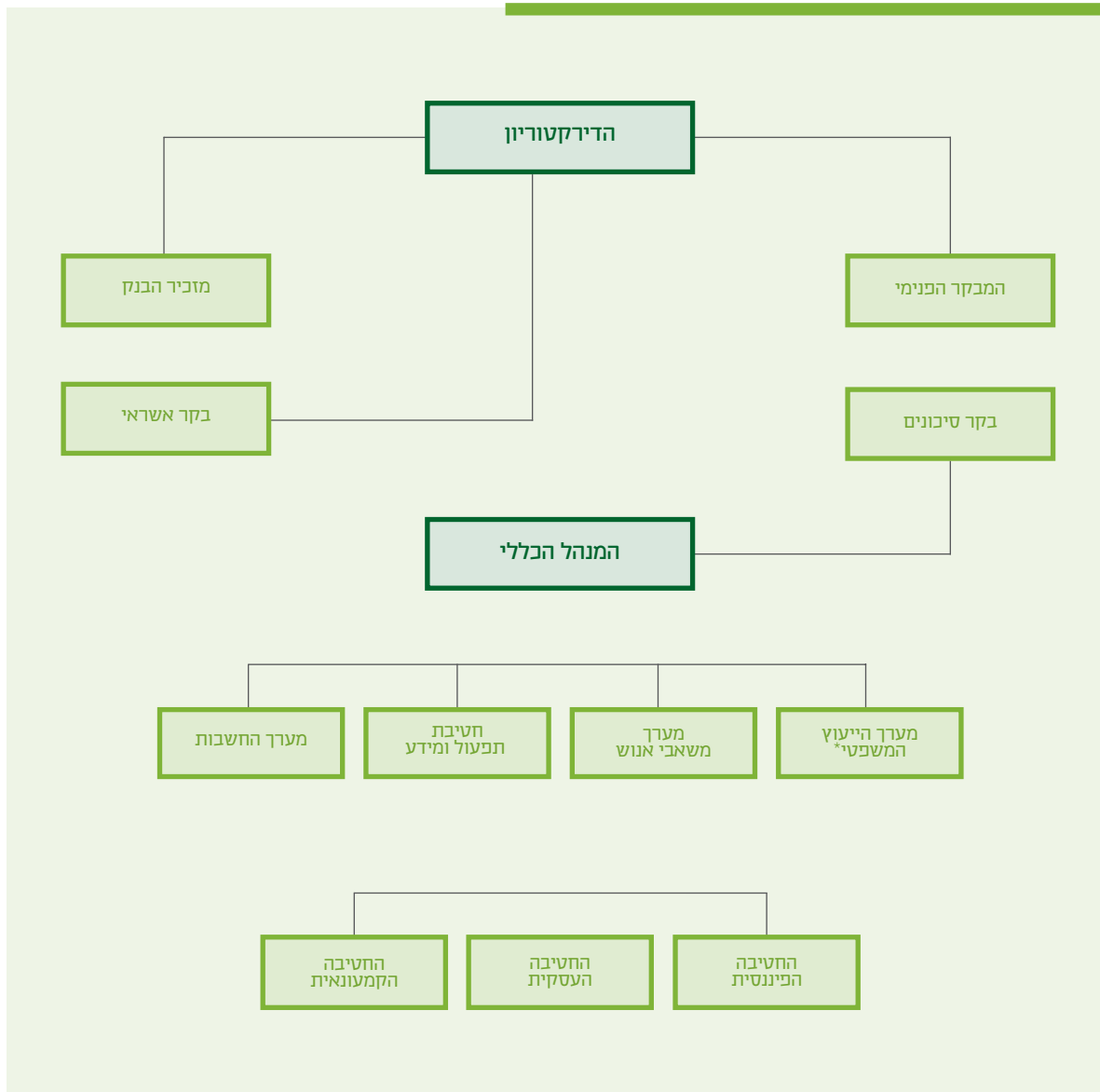
סך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם ב-690 מיליון ש"ח, לעומת סך של 723 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 4.6%.

הרווח הנקי בשנת 2009 הסתכם ב-7 מיליון ש"ח, לעומת הפסד נקי בסך של 191 מיליון ש"ח בשנת 2008. ההפסד בשנת 2008 נבע בעיקר מהפחתות והפרשות לירידת ערך של השקעות בסך של כ-150 מיליון ש"ח ומהוצאות מימון. **התרומה של השקעת הבנק בדש"ה לתוצאות העסקיות של הבנק**, הסתכמה בשנת 2009 בהפסד בסך של 2 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 191 מיליון ש"ח בשנת 2008. (הפער בין הרווח הנקי של דש"ה לבין תרומתה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מהבדלים ביישום כללי חשבונאות).

בשנת 2009, השתתפה דש"ה, באמצעות חברה בת, ב-15 הנפקות לציבור (כולן ללא חיתום) בהיקף כולל של כ-8.5 מיליארד ש"ח (בשנת 2008 - 5 הנפקות בהיקף של כ-2.7 מיליארד ש"ח) וב-3 הנפקות פרטיות בהיקף של כ-0.6 מיליארד ש"ח (בשנת 2008 - הנפקה אחת בהיקף של כ-0.1 מיליארד ש"ח). מתוך ההנפקות האמורות בשנת 2009, 4 הנפקות לציבור בהיקף כולל של 1,771 מיליון ש"ח והנפקה פרטית אחת, בהיקף של 102 מיליון ש"ח, היו הנפקות של קבוצת דיסקונט, לעומת הנפקות לציבור בהיקף כולל של 1,967 מיליון ש"ח והנפקה פרטית אחת בהיקף של 135.5 מיליון ש"ח בשנת 2008.

משאבי אנוש

תרשים המבנה הארגוני

* למערך הייעוץ המשפטי כפופים בין היתר קציני הציות של הבנק והממונה על איסור הלבנת הון אשר מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו.

שינוי המבנה הארגוני

שינוי במבנה הארגוני (2010)

בישיבה מיום 24 במרס 2010, החליט הדירקטוריון על שינוי במבנה הארגוני, כלהלן:
שינוי ארגוני בחטיבה הקמעונאית. הוחלט על היערכות מחדש של החטיבה הקמעונאית, כדי להתאים את המבנה לאתגרים העתידיים ולספק שירות טוב ומקצועי יותר ללקוחות הבנק.

השינוי מתבטא בביטול 5 מרחבים והקמת 10 אזורים "רזים", שינהלו מקרוב את תחום שירות ופיתוח העסקים בלמעלה מ-140 סניפים. במסגרת השינוי, נערך מטה החטיבה בהתאם למבנה הסניף, כך שיינתן שירותים ומענה ישיר, מטריציוני ופונקציונאלי בתחומים כמו אשראי והשקעות, לכלל לקוחות הסניפים. שינוי חדשני זה מהווה המשך לצעדים פורצי דרך שננקטו בשנים האחרונות בתחום הקמעונאי בבנק. השינוי מהווה מדרגה נוספת בהובלת הבנקאות הקמעונאית.

שינוי ארגוני בחטיבת התפעול והמידע. חטיבת התפעול והמידע תפוצל לשתי חטיבות, שבראש כל אחת מהן, חבר הנהלה בתואר סגן מנהל כללי: חטיבת מחשוב ותכנון וחטיבת תפעול ולוגיסטיקה.

יישום התוכנית לשינוי המבנה הארגוני (2008)

בתחילת שנת 2009 הושלם יישום התוכנית לשינוי המבנה הארגוני של הבנק, אשר אושרה בישיבת הדירקטוריון מיום 30 בנובמבר 2008. מטרת השינוי היו התייעלות מרבית כחלק מיישום התוכנית האסטרטגית הרב שנתית, חסכון בהוצאות כוח אדם, ריכוז התמחויות, ויתר התמקדות בלקוח.

עיקרי השינוי כללו:

- א. פירוק החטיבה לשיווק ותכנון אסטרטגי והחטיבה לנכסי לקוחות, וצמצום מספר חברי הנהלה בהתאם;
- ב. האחדת תחומי ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני תחת החטיבה הקמעונאית;
- ג. העברת תחומי המסחר ותפעול ניירות ערך אל החטיבה הפיננסית;
- ד. הכפפת תחומי האסטרטגיה, דוברות, שיווק ופרסום ללשכת המנכ"ל;
- ה. העברת האחראיות לטיפול בפעילות חו"ל אל החטיבה העסקית;
- ו. העברת כל יחידות הלוגיסטיקה אל חטיבת התפעול והמידע.
- ז. העברת האחראיות לחלק מחברות הבת למערך הייעוץ המשפטי.

הארגון מחדש, בנוסף לשינויים שבוצעו במערך המחשוב (ר' לעיל "מערכות מידע ומחשוב"), הביא לירידה במצבת כוח האדם בבנק בהיקף של כ-351 עובדים במהלך שנת 2009. זאת לאחר שמאז חודש מרס 2008 חל קיטון ניכר במצבת כוח אדם, אשר הסתכם בכ-400 עובדים עד סוף שנת 2008 (ירידה של כ-253 עובדים בין חודש דצמבר 2007 לחודש דצמבר 2008 - ר' להלן). תוכנית ההתייעלות בתחום המחשוב תימשך גם בשנת 2010.

מידע זה הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את תוכניות הנהלת הבנק במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויחולו שינויים בהיקף ותיעדוף משימות בתחום מערכות מידע, נוכח שינויים ברגולציה וצרכים עסקיים דחופים, אשר עשויים להביא לשינוי בהיערכות או ביכולת להוציא לפועל את תוכניות הבנק הקיימות למועד פרסום הדוחות.

מצבת כוח האדם ועלויות משרה

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל) הסתכם בסוף שנת 2009 ב-6,110 לעומת 6,065 בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 0.7%.

בשנת 2009 חלה עליה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל), שהסתכם בשנת 2009 ב-6,132 לעומת 6,120 בשנת 2008, עליה בשיעור של 0.2%.

מספר העובדים של הקבוצה בארץ ובחו"ל, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2009 ב-10,290 לעומת 10,264 בסוף שנת 2008, עליה בשיעור של 0.3%.

מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובחו"ל הסתכם בשנת 2009 ב-10,319 לעומת 10,220 בשנת 2008, עליה בשיעור של 1.0%.

להלן נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה, במונחי משרות⁽¹⁾:

ממוצע חודשי בשנת		ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
6,120	6,132	6,065	6,110	הבנק בארץ
3,183	3,324	3,296	3,335	חברות מאוחדות בארץ
9,303	9,456	9,361	9,445	סך-כל הקבוצה בארץ
37	35	35	34	בסניפי הבנק בחו"ל
880	828	868	811	בחברות מאוחדות
917	863	903	845	סך-כל הקבוצה בחו"ל
10,220	10,319	10,264	10,290	סך-הכל הקבוצה בארץ ובחו"ל

(1) מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות, בתוספת משרות של עובדי בתי תכנה המספקים לבנק שירותי עבודה ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

להלן נתונים אודות העלות למשרה, באלפי ש"ח⁽¹⁾:

% שינוי	2008	2009	
5.9	203	215	העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ
0.3	331	332	העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בבנק בארץ
1.3	304	308	העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בקבוצה בארץ ובחו"ל

(1) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תכנה, כאמור בהערה לטבלה הקודמת, בניכוי עלויות שכר עובדים שהונו לרכוש קבוע.

יחסי עבודה

כללי. יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על ההסכמים הקיבוציים ועל הסדרי העבודה השונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ" שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב המתווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה. ב"הסכם העובדים" אשר נחתם ביום 1 בפברואר 2005 (ר' "הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" להלן) נקבע, בין היתר, כי תוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009, וכי בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, קרי הארכתה לשנה נוספת בכל פעם, החל מיום 31 במרס 2011, אלא אם תודיע אחרת הנהלת הבנק לוועד הארצי, או הוועד הארצי להנהלת הבנק, על ידי הודעה מוקדמת בכתב, שלושה חודשים לפני המועד הנ"ל.

חופש ההתאגדות. העובדים מן המניין בבנק מאוגדים במסגרת ועד עובדים ארצי. בתוך הוועד מותקיימת חלוקה פנימית לפיה עובדים בדרג הפקידותי משתייכים לוועד הפקידים, ואילו מורשי החתימה והמנהלים מאוגדים במסגרת ועד המנהלים. מרבית העניינים מסוכמים ונחתמים בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי. בנוסף, קיים גם ועד הגמלאים, המאגד בתוכו את גימלאי הבנק.

השתתפות הבנק בתקציב הוועד. הבנק משתתף בתקציב הוועד הארצי על בסיס חודשי. היקף השתתפות הוא פי שניים מהסכום החודשי הנגבה מהעובדים. חמישה מתוך 21 חברי הוועד הינם בעלי תפקידים בוועד המשמשים בתפקידים בוועד במשרה ובמשכורת מלאה. שאר חברי הוועד משמשים בתפקידים אחרים בבנק וכהונתם כחברי ועד הינה בנוסף לעבודתם הרגילה. בנוסף מעמיד הבנק לרשות הוועד משרדים ומממן את אחזקתם.

הבנק משתתף גם בתקציב ועד הגמלאים ומעמיד לרשותו משרדים המשמשים כמשרדי ועד הגמלאים, מממן את אחזקתם ונושא בעלות שכרם של עובדי ועד הגמלאים. כמו כן, הבנק מממן את אחזקתם ותפעולם של מועדוני הגמלאים בירושלים, יפו וחיפה.

קטגוריות עיקריות לעניין תנאי העבודה

לעניין תנאי העבודה, נחלקים עובדי הבנק לשלוש קטגוריות:

עובדים מן המניין. תנאי העבודה של עובדים מן המניין מוסדרים, כאמור, בחוקת העבודה, בהסכמים קיבוציים מיוחדים ובהסדרי עבודה שונים. ביום 31 בדצמבר 2009 היו בבנק 3,924 עובדים מן המניין (31 בדצמבר 2008: 3,875 עובדים מן המניין). מרבית העובדים מן המניין הם עובדים קבועים של הבנק, ומיעוטם עובדים חדשים בתקופת נסיון.

עובדים ארעיים. תנאי עבודתם של העובדים הארעיים מוסדרים, בעיקרם, במספר הסכמים קיבוציים מיוחדים שבהם מפורטים תנאי העסקתם וכן תקופת העסקתם המירבית. תקופת העסקתם המירבית היא 5 שנים ובנסיבות מיוחדות ניתן להאריך אותה עד 7 שנים. סיום עבודתם של עובדים ארעיים אפשרי בכל עת, לפי שיקול דעת ההנהלה. ביום 31 בדצמבר 2009 היו בבנק 1,893 עובדים ארעיים (31 בדצמבר 2008: 2,033 עובדים ארעיים). כמו כן, בהתאם להסכם משנת 2002 בין הנהלת הבנק לארגון העובדים, מועסקים בבנק כ-252 עובדים הקרויים "ארעי מחשב". עובדים אלה פועלים בתחום מערכות המידע וניתן להעסיקם במעמד ארעי עד 7 שנים. (31 בדצמבר 2008: 265 עובדים ארעי מחשב).

בהתאם להסכם בין הנהלת הבנק לבין נציגויות העובדים מוגבל ההיקף הכולל של עובדים ארעיים (למעט עובדי נקיון, וארעי מחשב) ל-30% מכלל עובדי הבנק.

ביום 1 בפברואר 2009 נחתם עם נציגות העובדים הסכם המאפשר לבנק להעסיק עובדים שסיימו 7 שנות העסקה כארעיים, ואשר הוועד ייתן הסכמתו לגביהם, לתקופה בלתי מוגבלת בזמן וזאת בתנאים דומים לתנאי העסקתם כארעיים.

חוזים אישיים. עובדים בחוזים אישיים חותמים, עובר להעסקתם, על חוזה אישי עם הבנק וחוקת העבודה והסכמי העבודה הקיבוציים אינם חלים עליהם. אוכלוסיית העובדים בחוזה אישי כוללת את חברי הנהלת הבנק, עובדים מסוימים בתחומי המחשוב ורשימה מוגדרת ומוסכמת של בעלי תפקידים, ברובם בכירים. ההיקף הכולל של אוכלוסיה זו יכול להגיע כיום מכוח הסכמי העבודה המצטברים לכ-80 משרות. ביום 31 בדצמבר 2009 היו בבנק בפועל 63 עובדים (לרבות חברי הנהלה) המועסקים בחוזה אישי. (31 בדצמבר 2008: 66 עובדים בחוזים אישיים).

בנוסף, הבנק רוכש את שירותיהם של חברות כח אדם ובתי תוכנה. ליום 31 בדצמבר 2009 הועסקו בבנק כ-14 עובדי חברות כח אדם. עובדים אלה הינם, בעיקר, כספרים המשמשים כתגבורת שע"מ (עובדים שנלקחו כתגבורת בעקבות המעבר לשבוע עבודה מקוצר) (ליום 31 בדצמבר 2008: כ-71 עובדי חברות כח אדם).

יצוין כי בשנים האחרונות חלה עליה במספר העובדים הארעיים וירידה חדה במספר עובדי חברות כח אדם, כתוצאה מהשלמת יישום סעיף 12 א' לחוק חברות כח אדם, דהיינו, אי העסקת עובדים באמצעות חברות כח אדם לתקופה העולה על 9 חודשי עבודה. ליום 31 בדצמבר 2009 מועסקים בבנק כ-747 עובדי בתי תוכנה. עובדים אלה מועסקים בעיקר במשימות פיתוח תוכנה. (ליום 31 בדצמבר 2008: כ-947 עובדי בתי תוכנה).

להלן ריכוז נתוני ההעסקה בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם:

עובדים	מן המניין			
	בחוזים אישיים וחברי הנהלה ⁽¹⁾ ארעיים ⁽¹⁾	חברה	בתי תוכנה ⁽²⁾	סך-הכל
12-2007	3,878	524	1,114	7,245
12-2008	3,941	71	947	6,992
12-2009	3,987	14	747	6,641
פער (12-2009 לעומת 12-2008)	46	(57)	(200)	(351)
פער (12-2008 לעומת 12-2007)	63	(453)	(167)	(253)
משרות				
12-2007	4,009	300	1,251	7,401
12-2008	4,051	31	946	6,983
12-2009	4,041	13	827	6,906
פער (12-2009 לעומת 12-2008)	(10)	(18)	(119)	(77)
פער (12-2008 לעומת 12-2007)	42	(269)	(305)	(418)

(1) כולל משרות של עובדי בנק שעלות שכרם הוונה לרכוש קבוע: 2009 - 126 משרות, 2008 - 162 משרות, 2007 - 92 משרות.
(2) כולל משרות של עובדי בתי תוכנה שנכללו בנתוני כח אדם בבנק: 2009 - 157 משרות, 2008 - 162 משרות, 2007 - 92 משרות.

הירידה במספר העובדים, בשנים 2008 ו-2009, נובעת מיישום צעדי חסכון והתייעלות בשנים האמורות (לפרטים נוספים, ר' לעיל "צעדי התייעלות וחסכון" בפרק "התפתחות ההכנסות והוצאות").

התפתחויות ביחסי עבודה

סכסוכי עבודה. ביום 29 בדצמבר 2009 הכריזה ההסתדרות הכללית על סכסוך עבודה המתייחס לאוכלוסיית הפקידים, שעניינו "דרישה לחתימה על הסכם שכר וקביעת התוספת הסלקטיבית לאוכלוסיית הפקידים לשנת 2009".

מכוח סכסוך זה הייתה נציגות העובדים רשאית לנקוט בעיצומים מיום 14 בינואר 2010 ואילך, וכך עשתה. מיום 18 בינואר 2010 הופסקו העיצומים. הסכם שכר טרם נחתם.

ביום 31 בינואר 2010, לאחר דיונים שהתקיימו, לאור פניית ההסתדרות הכללית, בין הנהלת הבנק לנציגות העובדים (לרבות נציגות המנהלים), הכריזה ההסתדרות על סכסוך עבודה בענין דרישת נציגות הפקידים לחתום על הסכם קבוצי הנוגע להיקף העסקתם של עובדי מיקור חוץ, וכנגד המשך העסקתם במקום עובדי הבנק "מון המנין" ועשיית שמוש בהם כשוברי שביתה, דברים הפוגעים לדעת הנציגות בכח העבודה המאורגן בבנק. כמו כן, לטענת הנציגות נמנעת ההנהלה מלמסור פרטים הנוגעים להעסקת עובדי מיקור חוץ ועובדים ארעיים. מכח סכסוך זה רשאית נציגות העובדים לנקוט בעיצומים מיום 16 בפברואר 2010 ואילך. הצדדים קיימו ביניהם דיונים בנושא.

ביום 17 בפברואר 2010 החל ועד העובדים הארצי לנקוט בעיצומים, שהופעלו לסירוגין ביחידות הבנק השונות. ביום 2 במרס 2010 קיבלה הנהלת הבנק הודעה מוועד העובדים הארצי, שבכוונתו לכנס למחרת היום אסיפת עובדים במהלך יום העבודה. הנהלת הבנק הודיעה לעובדים שאין היא נכונה להשלים עם עבודה חלקית ומשובשת, ולפיכך היא הורתה לעובדים שלא לבוא כלל לעבודה. הנהלת הבנק עשתה מאמץ מירבי לצמצם את הפגיעה בלקוחות הבנק וקיימה ישיבה במהלך הלילה שבין 2 ל-3 במרס, אך עמדת ועד העובדים נותרה בעינה. לפיכך, ביום 3 במרס 2010 נסגר מערך הסניפים של הבנק. עם זאת, 40 נקודות שירות בסניפי דיסקונט מהיר וסניפי קונספט הופעלו על ידי עובדים ארעיים. כמו כן, השירותים בערוצים הישירים (אינטרנט, טלבנק וחדר עסקות), הופעלו כמקובל. במסגרת העיצומים האמורים, הורה ועד העובדים הארצי, ביום 8 במרס 2010, לעובדי אגף החשבות בבנק, לחדול מביצוע כל פעילות הקשורה בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009, וזאת, עד להודעה חדשה. בתום ישיבה אינטנסיבית עם הנהלת הבנק, בלילה ה-10 במרס 2010, החליט ועד העובדים הארצי להשעות את העיצומים עד לערב

חג הפסח, תקופה בה יימשך המשא ומתן בין הצדדים, במטרה להגיע להסכם.

הסכם שכר לפקידים. ביום 26 בנובמבר 2007 נחתם הסכם שכר עם ועד הפקידים וההסתדרות, אשר על פיו תשולמנה לעובדי הבנק בדרג הפקידותי תוספות שכר לשנים 2007-2008, בשיעור ממוצע של 10% (5% לכל שנה). כמו כן, בהסכם התחייבו העובדים לשמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2009, ביחס לנושאים שהוסדרו בו.

ביום 13 בינואר 2008, הכריזה ההסתדרות על סכסוך עבודה ושבתה בגין דרישה לחתימה על הסכם לקביעת התוספת הסלקטיבית לאוכלוסיית המנהלים בבנק לשנים 2007-2008. בפועל נקט ועד המנהלים בעיצומים לסירוגין בין ה-27 בינואר 2008 ועד ל-14 בפברואר 2008.

הסכם שכר לעובדי הבנק בדרג הניהולי. ביום 17 בפברואר 2008 נחתם הסכם שכר, אשר על פיו תשולמנה לשנים 2007-2009 למרבית עובדי הבנק בדרג הניהולי, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 15% לכל תקופת ההסכם, ולשאר אוכלוסיית המנהלים, הכוללת עובדים בכירים ו/או בעלי שכר גבוה, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 7% לכל תקופת ההסכם, ובנוסף מספר משכורות בונוס שתחולקנה על בסיס דיפרנציאלי. בנוסף, הוסכם על ביטול רכיבי שכר בגין: עיתון, טלפון ו"הסכם אפריל 92" ועל עדכון רכיב דמי התעבורה. כמו כן, התחייבו הצדדים על שמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2010, ביחס לנושאים שהוסדרו בהסכם.

העסקת עובדים ארעיים. ביום 1 בפברואר 2009 נחתם עם נציגות העובדים הסכם המאפשר לבנק להעסיק עובדים שסיימו 7 שנות העסקה כארעיים, ואשר הועד ייתן הסכמתו לגביהם, לתקופה בלתי מוגבלת בזמן וזאת בתנאים דומים לתנאי העסקתם כארעיים.

שינויים בחוקת העבודה. הנהלת הבנק שיגרה בחודש אוקטובר 2009 מכתב לנציגות העובדים, לפיו היא נתבקשה לקיים סדרה של התדיינות (בהמשך למספר התדיינות קודמות שנערכו בנושא), במטרה להגיע להסכמות על הכנסת שינויים בחוקת העבודה, על מנת להתאימה לצרכי הבנק העכשוויים והעתידיים, ולהבטחת חוסנו הכלכלי של הבנק ובטחונם התעסוקתי של עובדיו בהווה ובעתיד.

תגמול העובדים

רכיבי השכר המרכזיים הינם משכורת בסיסית, הכוללת תוספת וותק, ייצוג ודמי חיתום, לכל עובד לפי הוותק שלו ומעמדו. המשכורת הבסיסית מהווה בסיס לתשלום תוספות השכר וכן לתשלום דמי פיצול בשיעור של 2.5% מהמשכורת הבסיסית (בגין כל יום עבודה בפיצול, לעובדים הזכאים לכך) דמי משמרת (לעובדים הזכאים לכך), שעות נוספות, משכורת 13 ומענק יובלות. כמו כן, ישנו תשלום נוסף בשיעור של 4%, לפי הסכם קיבוצי מחדש ינואר 2006, המשתלם לזכאים לדמי פיצול. חלק משכרם של העובדים מוצמד למדד המחירים לצרכן. כאשר המדד שלילי, לא מתבצעת הפחתה בשכרם של העובדים והמדד השלילי מנוכה מעליות מדד בחודשים העוקבים. כמו כן זכאים העובדים לתוספות שונות. קידום עובדי הבנק נעשה באמצעות דרגות בלבד. עובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהסכם קיבוצי מיום 22 בנובמבר 2007 ניתנה לעובדים האפשרות להמיר את חופשת היובלות לה יהיו זכאים במהלך תקופת עבודתם כנגד סכומים כספיים שנקבעו על ידי הצדדים להסכם. באותו הסכם נקבע גם כי הזכות לחופשת יובלות וכן רכיבי שכר בגין גנון וקייטנה לא ינתנו לעובדים חדשים. שעות נוספות משולמות לחלק מן המנהלים כשעות נוספות גלובליות. ביצוע שעות נוספות בידי עובדים הזכאים לתשלום עבורן מותנה באישור מוקדם של הממונים. יצוין כי בבנק אין מערכת ממוחשבת למדידת שעות העבודה המבוצעות בפועל על ידי העובדים ("שעון נוכחות"). רוב עובדי הבנק זכאים לדמי הבראה בסכום גבוה משמעותית מהסכומים הקבועים על פי דין. כמו כן זכאים העובדים לתגמולים ולקרנות השתלמות, כמקובל.

לצורך חישוב פיצויי פיטורים כולל הבנק את המשכורת הבסיסית, שעות נוספות גלובליות (על פי דרגה), החלק ה-12 ממשכורת 13, וכן תוספות שונות.

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות גם לאחר פרישתם מהבנק, אשר דומות לאלו להן זוכים עובדים מן המניין. הבנק נערך לשינויים המתחייבים בהפרשות בגין פיצויי פיטורים מכח צו ההרחבה בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ומכח תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל, אשר תחילתם מיום 1 בינואר 2008.

בהתאם לצו ההרחבה יידרש הבנק לבצע הפרשות לקופות אישיות לפיצויים וזאת עד לשיעור מירבי (מיום 1 בינואר 2013 ואילך) של 5% משכר העובד או מהשכר הממוצע במשק, כנמוך ביניהם. בהתאם לתיקון לחוק קופות הגמל יידרש הבנק לבצע הפרשות לפיצויי פיטורים שלא במסגרת קופה מרכזית לפיצויים כפי שנהג עד כה, בגין עובדים חדשים החל מיום 1 בינואר 2008 ובגין עובדים אחרים החל מיום 1 בינואר 2011. לפרטים נוספים ר' ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הפחתת שכר בשנת 2009. ביחס לעובדים בחוזים אישיים וארעיים לסוגיהם, בעלי רמת שכר כוללת של 10 אלפי ש"ח לפחות, נעשתה הפחתה משכרם בשיעור של 5.5%, החל מחודש פברואר 2009, למשך 12 חודשים, מבלי שייפגע גובה השכר להפרשות סוציאליות. עובדים בדרג הניהולי, על פי הסכמות עם ועד המנהלים, ויתרו על משכורת 13 לשנת 2009, כאשר בנסיבות מסוימות תישקל החזרה של 40% ממנה, בתחילת שנת 2010. עובדים בדרג הפקידותי, על פי הסכמות עם ועד הפקידים, ויתרו על 5 ימי חופשה ועל תשלום ההנהלה בגין מתנת ראש השנה.

תשלומים מיוחדים לדרג הניהולי

עובד בדרג הניהולי שקיבל קידום, מקבל תוספת בגובה 5% (בתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה). עובד בדרג הניהולי שעבר מתפקידו, מקבל תוספת בשיעור של 2% עד 7% ממשכורת טבלה, בהתאם להחלטת ההנהלה, בהתחשב באחריות הנוספת ו/או במאמץ הניהולי המיוחד הדרוש להסתגלות בתפקידו בעקבות ההעברה, ובתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה. עובדים ב-3 הדרגות הבכירות האחרונות (מנהל בכיר, עוזר למנכ"ל, עוזר בכיר למנכ"ל), זכאים לקבל מהבנק רכב צמוד ומימון מלא של קו טלפון אחד בביתו של הבכיר. ליום 31 בדצמבר 2009 הגיע מספר העובדים בדרג הניהולי ל-1,224 (31 בדצמבר 2008: 1,168 עובדים).

קבוצת נושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה בתאגיד

לחברי קבוצה זו תקופת הודעה מוקדמת ארוכה מהקבוע בחוק וכן מוגדרת לגבי כל אחד מהם תקופת הגבלת העיסוק (בין חודשיים לשנה), אשר בנייה הם זכאים למענק הסתגלות (2-12 חודשי משכורת). לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים.

תוכנית מענקים לעובדים ומנהלים בבנק בשנת 2008

לפרטים בדבר תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק, ר' ביאור 16 לדוחות הכספיים. תקציב התוכנית יקבע על פי שיעור התשואה השנתית להון של הרווח מפעולות רגילות. המענקים יינתנו במדרגות לפי שיעור התשואה. מטרת התוכנית היא יצירת קשר מובנה בין הצלחת הבנק לבין תגמול העובדים והמנהלים בטווח הקצר ולאורך זמן. **מענק בגין שנת 2008.** התשואה על ההון בשנת 2008 לא הקימה זכות למענק בגין שנת 2008 בהתאם לתוכנית המענקים לשנה זו. בחודש מרס 2009 החליט דירקטוריון הבנק להעניק לעובדי הבנק מענק מיוחד בגין שנת 2008, בגובה חצי משכורת.

עבודה ביום המנוחה

תורנים של מערך המחשוב ואנשי הבטחון של הבנק עובדים בימי המנוחה הקבועים בחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951. עבודת תורני המחשב בימים אלה טעונה היתר מיוחד, המצוי בידי הבנק ומוארך מעת לעת. עבודת אנשי הבטחון נעשית בהתאם להיתר כללי.

פרישת עובדים

בהתאם לחוקת העבודה, צמצומי כח אדם בבנק אינם נעשים בכפיה (פיטורין), אלא בהסכמה עם העובד הפורש. הבנק מעודד פרישה מקודמת של עובדים, תוך פניה לאוכלוסיות עובדים בעלות מאפיינים שהוגדרו, אשר לגביהן נערך מאמץ ממוקד לעידוד פרישתם המוקדמת, בתנאים משופרים. עידוד הפרישה הוא יעד אסטרטגי בתחום משאבי האנוש. הפרישה נעשית בהסכמה עם העובד הפורש ולא בכפיה (פיטורין), והיא מקדמת יעדים כמו הפחתת העלות הממוצעת למשרת עובד ורענון שורות העובדים.

להלן נתונים בדבר מספר העובדים שפרשו מהבנק בשנים 2006-2009:

השנה	מספר כולל של עובדים שפרשו (כולל בפרישה מוקדמת)	מספר העובדים שפרשו בפרישה מוקדמת
2009	37	3
2008	86	28
2007	172	103
2006	262	205

מגבלות חקיקה תקינה והסדרה

כללי. בנוסף לחוקת העבודה, ההסכמים הקיבוציים והסדרי העבודה השונים הקיימים מעת לעת, הבנק פועל במסגרת חוקים ותקנות החלים על כלל המשק. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הבנק בקשר עם יחסי העבודה בו.

תיקון 24 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958. ביום 1 בפברואר 2009, נכנס לתוקף תיקון 24 לחוק הגנת השכר, על פיו על מעסיק ליתן לעובדיו תלוש שכר מידי חודש עם פירוט התשלומים המשולמים לעובד. בתיקון נקבעה חובה לציין בתלוש השכר פרטים מסויימים לגבי הרכב השכר. כמו כן, יש לפרט את מספר ימי העבודה שבהם עבד העובד בפועל ומספר שעות העבודה בפועל של העובד, לרבות השעות הנוספות, בהתאם לרישום נוכחות, על פי החלופות שנקבעו בחוק. בתיקון נקבעו סנקציות פליליות וסעדים אזרחיים.

הבנק נערך על מנת להתאים את מבנה תלוש השכר ורישום הנוכחות לנדרש על פי תיקון 24 לחוק הגנת השכר. **תיקון חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כח אדם, תשנ"ו - 1996.** ביום 1 בינואר 2008, נכנס לתוקף סעיף 12א1. לחוק. הסעיף קובע, כי פרק הזמן המירבי בו מותר להעסיק עובד של חברת כוח אדם אצל אותו מעסיק בפועל הינו 9 חודשים.

בתום תקופה זו המעסיק בפועל רשאי לבחור באם לקלוט העובד כעובד שלו או לבקש הארכה של תקופת העסקה ממשרד התמ"ת (עד חצי שנה) או להחזיר את העובד לחברת כוח האדם, מעסיקתו של העובד שנשלח אליו.

במידה והמעסיק בפועל קלט את העובד בתום תשעת החודשים, הוותק של העובד אצל המעסיק בפועל ייחשב לא ממועד קליטתו כעובד, אלא רטרואקטיבית - ממועד תחילת עבודתו אצל המעסיק בפועל.

הוראות אלו. לא יחולו על עובדי קבלן כוח אדם אשר מועסקים אצל המעסיק בפועל בתפקידי מחשוב וכן לא על עובדי חברות שירותים כגון שמירה וניקיון.

הבנק צמצם את מספר עובדי חברות כח אדם למינימום, כך שבסוף שנת 2009 הועסקו 14 עובדים בלבד באמצעות חברות כח אדם. **צו הרחבה בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ותיקון חוק קופות הגמל.** ביום 1 בינואר 2008 נכנסו לתקפם צו הרחבה

בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ותיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל. בהתאם לצו הרחבה נדרש הבנק לבצע הפרשות לקופות אישיות לפיצויים וזאת עד לשיעור מירבי (מיום 1 בינואר 2013 ואילך) של 5% משכר העובד או מהשכר הממוצע במשק, כנמוך ביניהם.

בהתאם לתיקון לחוק קופות הגמל יידרש הבנק לבצע הפרשות לפיצויי פיטורים שלא במסגרת קופה מרכזית לפיצויים כפי שנהג עד כה, בגין עובדים חדשים החל מיום 1 בינואר 2008 ובגין עובדים אחרים החל מיום 1 בינואר 2011. בפועל מפריש הבנק בגין העובדים

הארעיים את השיעור המירבי החל מחודש ינואר 2008 ובגין העובדים הקבועים על פי שיעורי הצו שבתוקף (נכון למועד עריכת הדוח 2.5%). קביעת הצו בענין הפרשות לתגמולים יושמה על ידי הבנק, מיוזמתו, גם בעבר.

הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010). ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנת 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, הכולל, בין

היתר, הוראות האוסרות על פיטורי עובד במהלך תקופת הזכאות לדמי מחלה הצבורה לו, הוראות לגבי חובת שר העבודה והרווחה להתייעץ עם ארגון העובדים הגדול במדינה בטרם הפעלת סמכויות המוקנות לו בחוק העסקת עובדים ע"י קבלני כוח אדם, וכן סנקציות

מנהליות ופליליות חדשות על מעביד בגין הפרת הוראות בדיני עבודה. בחוק נקבעו, בין היתר הוראות לגבי חובת ניהול משא ומתן עם ארגון העובדים היציג, וכן סנקציות מנהליות ופליליות חדשות על הפרת הוראות בדיני עבודה.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

בדוח שפורסם בחודש אפריל 2008 על ידי ה-FSF לחיזוק עמידתם של שוקי ההון והכלכלה, נמנתה ההשפעה השלילית של מדיניות תגמול לא נאותה על היקף וסוג הסיכונים שתאגידים בנקאיים לקחו על עצמם, ובהתאם, נכללה המלצה המתייחסת לצורך להתאים את מדיניות התגמול של חברות בסקטור הפיננסי לרווחיות הכלל ארגונית של החברה בטווח הארוך. ביום 5 באפריל 2009, הודיע המפקח על הבנקים כי במסגרת אימוץ המלצות ה-FSF ובמטרה להפחית סיכונים הנובעים ממבני תמריצים בלתי נאותים, התאגידים הבנקאיים ותאגידים שבשליטתם נדרשים לאמץ מדיניות תגמול הולמת, לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2009. מדיניות זו תיקבע על ידי הדירקטוריון בהתבסס על שיקולים כלל ארגוניים רחבים (כלל עלויות השכר, פערי שכר רצויים בין הדרגים השונים ועוד) ועל העקרונות הבאים:

- תמריצי התגמול יותאמו לרווחיות כלל ארגונית ולמטרות ארוכות טווח של התאגיד הבנקאי;
- תמריצי התגמול לא יעודדו לקחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של התאגיד הבנקאי;
- תשלום של תמריצי תגמול יתבסס על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון;
- תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף את השפעת התרומה של היחידה העסקית על הערך הכולל של יחידות עסקיות אחרות ולא יתייחסו ליחידה העסקית במנותק מהתאגיד הבנקאי בכללותו;
- תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף עמידה ביעדים כלליים של התאגיד הבנקאי בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי התאגיד הבנקאי;
- התאגיד הבנקאי יקיים הליכים קפדניים של פיקוח ובקרה על מדיניות התגמולים;
- הסכמים המסדירים תשלומים בגין פרישה לחברי הנהלה בכירה יקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת הפרישה;
- התגמול של פונקציות המעורבות בתהליכי פיקוח ובקרה, לרבות דיווח כספי, ייקבע לפי סטנדרטים הולמים, הלווקחים בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו;
- המתודולוגיה, העקרונות והיעדים של תמריצי התגמול יהיו שקופים בפני בעלי האינטרסים השונים הקשורים לתאגיד הבנקאי (Stake holders).

מדיניות התגמול תהיה מדיניות כוללת אשר תתייחס לכלל העובדים בתאגיד, כאשר דגש מיוחד יינתן לתגמול הנהלה הבכירה ועובדים אשר להם השפעה על נטילת הסיכונים של התאגיד.

התאגידים הבנקאיים נדרשים לבחון את ההסכמים הקיימים אל מול מדיניות התגמול שתיקבע ולפעול, ככל שניתן, לשינוי/עדכון הסכמים, אשר אינם עולים בקנה אחד עם מדיניות זו.

הנהלת הבנק השלימה את הכנתו של מסמך מדיניות תגמול, אשר הובא לאישור הדירקטוריון, בישיבתו מיום 11 בינואר 2010. הדירקטוריון אימץ את עקרונות מדיניות התגמול והנחה את הנהלת הבנק להגיש לו תוכנית עבודה ליישום העקרונות האמורים. הדירקטוריון קבע כי במסגרת דיונים בתוכניות תגמול ו/או בעדכון תוכניות תגמול, ייבחן הצורך לפעול לאחידות של הפרמטרים המקנים זכות לקבלת מענק, לאוכלוסיות השונות.

הדירקטוריון רשם לפניו, כי מסמך מדיניות התגמול יועבר לחברות הבת, תוך המלצה של הבנק שעקרונות מדיניות התגמול יאומצו גם על ידי חברות הבת. במהלך שנת 2010, יפעל מערך משאבי אנוש, בתיאום עם חברות הבת, לבחינת ההסכמים ו/או תוכניות התגמול בבנק ו/או בחברות הבת, אל מול עקרונות מדיניות התגמול. אם וככל שיתברר שהסכם ו/או תוכנית תגמול אינם עולים בקנה אחד עם עקרונות מדיניות התגמול, יפעל מערך משאבי אנוש, בתיאום עם חברות הבת, לפי העניין, לביצוע ההתאמה הנדרשת, ככל שניתן. כן נקבע כי אחת לשנה לפחות, יובא מסמך מדיניות התגמול לתיקוף ואשרור הנהלה ולאחריה, הדירקטוריון.

תכנון ופיתוח המשאב האנושי

פיתוח המשאב האנושי והפיתוח הארגוני בבנק מחזק את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו, באמצעות:

- **בניה, טיפוח וחיזוק שדרת הניהול בבנק**, לכל אורכה, באמצעות פיתוח מנהיגות ניהולית תומכת אסטרטגיה, בעלת מכוונות עסקית (שירות, רווחיות והשאת ערך) ומכוונות לטיפוח והון האנושי, ב-4 ערוצים:
- תכנון ראשוני של תוכנית Top Talent - מסגרת פיתוח אישית רב-שנתית, לאוכלוסיית הכשרונות בבנק. בניה דינמית של ידע ולמידה, הערכה, התנסויות אישיות ומעבר בין תפקידים בקרב מנהלים שהפנינו מצוינות ואותרו כבעלי פוטנציאל לאיש תפקידי ניהול בכירים. הזנקת הפרוייקט מתוכננת לשנת 2010;
- הכשרת עתודות לקראת תפקיד (ניהול זוט, ניהול ביניים);
- פיתוח דרג הביניים הניהולי בתפקיד, באמצעות:
 - (1) "חדר כושר ניהולי" - סביבת תרגול מעשי-יישומי, ממוקד נושא, להעצמת מגוון היכולות והכישורים הניהוליים של מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות ולשיפור התפיסה ההדדית שטח-מטה;
 - (2) מיצוב "פורום מנהלי סניפים" - פורום מקצועי, המחזק את המיצוב הארגוני של התפקיד ומעצים את יכולת המנהלים להוביל שינויים. בנוסף, משמש הפורום כמסגרת למפגש עמיתים לצורך למידה משותפת;
- הכשרה הן בהיבטים מקצועיים-בנקאיים והן בהיבטים ניהוליים-התנהגותיים, המותאמת לצרכי מנהלים בחטיבות השונות (החטיבה הקמעונאית, החטיבה העסקית, החטיבה הפיננסית ואגף התפעול).
- הפיתוח האישי מתבצע במגוון שיטות לשכלול כישורים, הערכה ומשוב:
 - ליווי ייעוצי-אישי למנהל, הן בכניסה לתפקיד חדש והן בתפקיד;
 - סוציומטריה ואינטליגנציה רגשית, במסגרת ההכשרות הניהוליות ובמסגרת פיתוח צוותים ניהוליים ויחידות אורגניות;
 - 'הערכת מדווחים' (הערכת מנהלים על ידי עובדיהם) והערכה עצמית (של המנהל) ומהלך משלים של משוב ייעוצי-אישי למנהל (Coaching).
- בשנת 2009 הושלם מהלך 'הערכת מדווחים' בקרב מנהלי יחידות בחטיבה העסקית ובמטה החטיבה הקמעונאית. כמו כן, הושלם מהלך ה-Coaching בקרב מנהלי המרחבים, סגניהם וכל מנהלי הסניפים בבנק, והחלה בקרבם מדידה שניה של 'הערכת מדווחים'.

- שיפור מקצועיות ושימור המקצוענים

- גיוס ועיצוב תמהיל כח אדם בדמות פרופיל "רצוי", הבינית והטמעת מסלולי קריירה ומהלכי הכשרה ושימור של תפקידי ליבה בנקאיים;
- מדיניות פיתוח כוללת לאוכלוסיית יועצי ההשקעות - יישום מסלול קידום מקצועי-היררכי, תכנית הכשרה והסמכה בשלבי המסלול השונים ומנגנוני שימור ותגמול;
- בניית מסלול פיתוח לכלכלנים בתחום האקטיבה;
- מהלך כולל לחיזוק הכשירות המקצועית של בעלי תפקידי ליבה: רכז אשראי, בנקאי צוות שירות וכספרים;

- פיתוח ברמה האורגנית

- יישום גישה רב תחומית לפיתוח על פי עיקרון 'תפירת חליפה על-פי מידה'; קרי, סל פעילויות פיתוח ארגוני ואישי, המותאמות לצרכים הייחודיים של היחידה האורגנית, צוותים מקצועיים ייעודיים ו/או קבוצות מקצועיות (על פי עיסוק ו/או דרג היררכי) בהיבטי הייעוץ הארגוני (פיתוח מנהלים, פיתוח צוותים וכד'), השירות, ההכשרה והתרבות הארגונית. סל הפעילויות הוא תוצר של אבחון ארגוני מקיף.
- במהלך שנת 2009 הופעל ייעוץ ארגוני לליווי השינוי הארגוני בסניף ראשי תל אביב ובמרכזי העסקים ובמסגרת הקמת סניפי קונספט חדשים, כמו גם למקצוענים באגף מערכות מידע.

שיפור השירות

בנק דיסקונט מצוי בעיצומו של מהלך רב-שנתי להטמעת תרבות, הרואה את חווית הלקוח במרכז העשייה הארגונית. לפני מספר שנים חרטה הנהלת הבנק על דגלה את היעד האסטרטגי לפיו כל לקוח (פנימי וחיצוני) יוצא מרוצה. לשם כך, הוחל ביישום פעילות ענפה בקרב העובדים, שמטרתה לייצר בקרבם תודעת שירות מפותחת, המונעת מהבנה והזדהות עם הלקוחות. בנוסף, מכוונת הפעילות להקניית הכלים המתאימים לרבות תשתיות, תהליכים ומבנים ארגוניים שיתמכו ביצירת חווית שירות חיובית, כזו שתגרום ללקוחות להמשיך ולבחור בדיסקונט כבנק שלהם.

מזה מספר שנים מתבצעת פעילות הכשרה והטמעה של עקרונות ניהול השירות בכל יחידות הקו וביחידות המטה התומכות. בשנת 2009 עודכנה ותוקפה תפיסת השירות, המהווה מכוון לכלל פעילויות הבנק, בהיותו ארגון ממוקד לקוח, והחל מהלך של תרגום התפיסה המעודכנת לכדי תורה כתובה, המפולחת בהתאם למגזרי הלקוחות של הבנק.

בשנת 2009 הובנתה והוטמעה תפיסת טיפוח חווית לקוח במוקדי ההשקעות בבנק לרבות כלי מדידה חדשים. מהלך דומה בוצע בחלק מיחידות המטה.

מהלך מקביל החל אל מול הנהלת החטיבה הקמעונאית, כולל בניית ארגז כלים שירותי למנהלי הסניפים. כמו כן הוגדרו התכנים אשר יכללו בהכשרות המקצועיות השונות בבנק, ופותחו תכנים לימודיים מפולחים על פי מקצועות.

מדידת איכות השירות. בשנת 2009 עודכנו כלי המדידה ופותחו דוחות בקרה לשימוש כל רמות הניהול בחטיבה הקמעונאית. נתוני המדידה מועברים למנהלי היחידות העסקיות בסמיכות לקבלת הממצאים, ומהווים תשתית להפקת לקחים ומכשלים והצלחות במתן מענה ללקוחות. במקרים בהם נדרשת התערבות מיידי, מנהל היחידה פונה ללקוח לצורך מתן מענה אישי.

טיפול בתלונות. בשנת 2009 הוגדר נושא צמצום מספר התלונות כיעד מערכת, בדגש על למידה ארגונית והכשרת רכזי פניות ללקוחות סניפיים ונציגי שירות ומכירות, זאת, תוך מחויבות ואחריות ניהולית לאורך כל השדרה הניהולית.

ועדת היגוי בראשות ראש החטיבה הקמעונאית פעלה במהלך השנה בהתווית תהליך משופר של טיפול בפניית לקוח בסניף, במטרה לשפר את השירות. במסגרת הפעילות האמורה, הבנק טיב את הליך הפקת הלקחים ואת הלמידה הארגונית בכל הקשור בכשלים שעלו מתלונות ללקוחות. שופרו תהליכי העבודה בנושא הטיפול בתלונות ושודרג היישום הממוכן המשמש לניהול הנושא.

כתוצאה מהאמור, בין היתר, פחתו באופן מהותי מספר התלונות שהתקבלו באמצעות אגף יחסי בנק-לקוח בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, מ-413 תלונות בשנת 2008 ל-346 תלונות בשנת 2009, ירידה של כ-16.7%. כמו כן, שיעור התלונות שנמצאו מוצדקות ירד מ-38% בשנת 2008 ל-25% בשנת 2009. הציון שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים על איכות הטיפול בתלונות היה 89.3% בשנת 2009, לעומת 90.6% בשנת 2008. לשם השוואה, הציון הממוצע של חמשת הבנקים הגדולים היה 86.7% בשנת 2009, לעומת 86.1% בשנת 2008.

ניהול ידע

ניהול הידע מהווה נדבך חיוני בניהול מקצועיות העובדים, משפיע על איכות השירות בבנק, ומהווה חלק מתהליכי העבודה בו. ניהול הידע נועד לתת מענה למספר אתגרים מרכזיים:

- אגירת ידע מקצועי, שימורו ושימוש חוזר בו;
- שיתוף בידע מקצועי של כל הגורמים הרלוונטיים בארגון;
- הפיכת ידע סמוי לגלוי;
- ניתוב הידע הנדרש למשתמש בזמן הקצר ביותר;
- שיפור ביצועים ועמידה ביעדים עסקיים.
- קיצור זמני התגובה והעברת מידע נדרש באופן המהיר והיעיל ביותר.

הפורטל הארגוני במערכת האינטראנט בבנק דיסקונט מהווה כלי מרכזי בניהול הידע. עשרות מומחי תוכן מתחזקים באופן שוטף קהילות ידע ואתרי מידע. אתרים וקהילות אלו מקושרים לפעילויות הליבה העסקית ולתהליכים ארגוניים מרכזיים, וכך תומכים בהעלאת רמת המקצועיות של העובדים ושביעות רצון הלקוחות. דוגמא בולטת הינה הקמת איזור תוכן ייעודי בפורטל לנושא היעוץ הפנסיוני.

נתונים סטטיסטיים מצביעים על שימוש נרחב של העובדים בכלי ניהול הידע, המאפשרים שיתוף מיטבי בידע מקצועי וארגוני.

תהליכים ארגוניים ותרבותיים נוספים, כגון בחירת יחידות ועובדים מצטיינים פעילות למען הקהילה ונגישות הבנק, מלווים באתרים יעודים, אשר נותנים מענה הן מבחינת מידע שוטף לגבי התהליך והן מבחינת אפשרות לפעילות אינטראקטיבית של עובדים. פעילויות הפקת לקחים, תהליכי חניכה והעברת תפקיד, מלווים גם הם בכלי ניהול ידע ייעודיים. יישומים נוספים מאפשרים שימוש בטכסים ממוחשבים, הפצת נהלים וחוזרים וניהול מידע תחרותי. הפיתוח של כלים ותבניות לצרכים תפעוליים נעשה בדגש על היבטי חיסכון והתייעלות. פעילות ניהול הידע בבנק התמקדה בשנת 2009 בהקמת קהילות הידע בפורטל הארגוני ושדרוגן. הושקעו משאבים בטיוב ובארגון התכנים באתרים, על מנת להנגישם למשתמשים בצורה ידידותית. בנוסף, נמשכה פעילות הפורום הארגוני של מובילי קהילות הידע - פורום שיתוף בידע אודות המתודולוגיה והכלים, לצד למידה מהנעשה בתחום בארגונים אחרים בישראל. **הפקת לקחים.** במסגרת קידום הלמידה הארגונית והטמעת תפיסת ניהול הסיכונים, הבנק מטפח תרבות של הפקת לקחים - להרחבת הידע הארגוני, שיתוף בידע, שכפול הצלחות והימנעות מכשלים. שני צוותי יגי מובילים את ההטמעה בחטיבה העסקית ובמערך משאבי אנוש. הצוותים מגבשים מדיניות בנושא הפקת לקחים ומובילים את יישומה, קרי: קידום ביצוע תחקירים, סיוע ביישום הלקחים הנלמדים, הפצת הידע המופק בתחקירים לגורמים רלבנטיים נוספים, זיהוי דפוסים חוזרים וביצוע הכללות בלמידה.

תרבות ארגונית

הקוד האתי של דיסקונט. הקוד האתי של הבנק גובש על ידי צוות פנימי של עובדים ומנהלים מכל רחבי הארגון. הקוד מבוסס על חמשת ערכי היסוד של חזון הבנקאות האנושית של בנק דיסקונט: אהבת אדם, יושרה, יוזמה, מקצוענות ומחויבות. בשנת 2009 הועמק תהליך הנחלת הקוד בארגון, בהובלת המנהלים, בהתאם לשרשרת הניהול. כחלק משילוב הקוד האתי לאורך זמן בהווייה היומית בארגון, משובצים מערכי שיעור רלוונטיים לאורך מסלול ההכשרות של העובד, החל מקורס כספרות, דרך צוותי השירות וביתר דגש בתוכניות פיתוח המנהלים בבנק. **יוזמה.** במסגרת הפעילות לכינון תרבות ארגונית של חדשנות, יוזמה ויצירתיות בכל רבדי העשייה בבנק, התקיימה גם בשנת 2009 תחרות "מטה יזם" - יזום וביצוע של 33 פרויקטים, אשר יש בהם תועלת לרווחיות הבנק, לטובת לקוחותיו, עובדיו, הקהילה והסביבה, בדגש על יוזמה ומקצוענות. **איזון עבודה-חיים.** בשנת 2009 החל מהלך לקידום תרבות ארגונית של איזון עבודה-חיים המכבדת את כל מעגלי החיים של העובד. 10 מנהלים בכירים, אשר עברו הכשרה במסגרת סדנא בליווי אימון אישי (Coaching) בנושא, יהוו את הפורום המוביל את הבניית והטמעת התפיסה בבנק. **תקשורת פנים ארגונית - לוקחים אותך אישית.** הבנק משקיע בפיתוח תקשורת פתוחה וזו כיוונית עם העובדים במסגרת מימוש ההבטחה "לוקחים אותך אישית" כלפי לקוחות חיצוניים ופנימיים כאחד. מערך התקשורת הפנים ארגונית נועד לחזק את תחושת השייכות והמחויבות של העובדים, תוך שיתוף ומתן מענה לציפיותיהם ולשאלותיהם. על מנת לחוש את הלכי הרוח, האתגרים והשאלות בקרב העובדים, מתקיימים מפגשים ברמות שונות, קבוצות דיון ותהליכי משוב, ובכלל זה:

- שולחן עגול - מפגש של המנהל הכללי או אחד מחברי המנהלה עם מנהלים ועובדים;
- "מטה מקשיב לשטח" - יום ייעודי, במהלכו מנהלים בכירים מהמטה עובדים בסניפי הבנק, בכדי לקבל תובנה עמוקה יותר של צרכי השטח;
- "הנהלה בשטח" - סיורים חודשיים של חברי הנהלה בסניפים וביחידות שטח בליווי מנהלים בכירים מהמטה שלהם;
- סקרים פנים ארגוניים, לרבות "משוב ארגוני" (סקר עמדות עובדים).

במטרה להרחיב את הידע וההבנה של העובדים לגבי מכלול פעילויות הבנק ולהעביר מסרים ארגוניים, נעשה גם במהלך שנת 2009 שימוש במגוון ערוצי תקשורת, ובכלל זה: פורום בכירים - מפגש רבעוני בהובלת המנהל הכללי; "יומן הבוקר" - מהדורת חדשות טלוויזיונית שבועית, המציגה נושאים בליבת העשייה; פורטל העובדים (אינטראנט) ועוד.

מדידה והערכה. בשנת 2009 הושקעו משאבים בשכלול כלי המדידה וההערכה, במטרה ליצור תשתית למדידת תפוקות אובייקטיבית ויחסית, היוצרת הבחנה אמיתית ומניעה לפעולה.

הדרכה

בשנת 2009 קיבלו העובדים בבנק מענה רחב לצרכיהם המקצועיים באמצעות הכשרה והדרכה נרחבים. במהלך השנה הושלמו פערי הידע, בתחומים השונים, על פי איתור צרכים שנעשה בחטיבות השונות. בין היתר, ניתן מענה לצרכי הדרכה אשר נבעו מהוראות רגולטוריות המשליכות על עולם הבנקאות ו/או הוראות צרכניות כגון חוק העמלות. חלק מההדרכות הועבר באמצעות מבדקי למידה, אשר ייחודם בהגעה מהירה ל"שולחן העבודה" של העובד והעברת מסר אחיד וברור לאוכלוסייה גדולה במיוחד.

בשנת 2009 ניתן מענה הדרכתי למהלכים אסטרטגיים של הבנק, ובכלל זה:

- הטמעת תפיסת השירות היוזם, ממוקד הלקוח, בקרב בנקאים וראשי צוותים במוקד הטלבנק;
- הכשרת עובדים ממערך הסניפים ומיחידות המטה לביצוע הפעילות התפעולית ב"משרד אחורי" (הוצאתה מהסניפים והעברתה לאגף התפעול);
- המשך היערכות הבנק למתן ייעוץ פנסיוני, על ידי הכשרת קבוצת יועצי השקעות לקראת המבחנים שעורך משרד האוצר לקבלת תעודת יועץ פנסיוני;
- בניה ירוקה - הכשרה ייעודית להסמכת אדריכלים, מהנדסים ובעלי תפקידי אחזקה ותפעול, אשר מספקים לבנק שירותים, כ"מלווי בניה ירוקה". ההכשרה בוצעה בשיתוף מכון התקנים הישראלי, ובסיומה ניתנה לבוגרי ההכשרה הסמכה של המכון. מהלך מיוחד נערך להכשרת הבנקאים בצוותי השירות, לצורך עמידה ביעדים האסטרטגיים של הבנק בתחומי השירות, המקצועיות, ניהול הסיכונים והחסכון התפעולי, לאור ממצאי מיפוי ידע. אוכלוסייה נוספת אשר קיבלה מיקוד בתחום ההדרכה בשנת 2009 הינה העוסקים באשראי, במסגרת מהלך מיוחד להשלמת הידע וההתמקצעות.

המהלך כלל את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הכשרה לליבת התפקיד, בדגש על הסמכה;
 - הכשרה מהירה וממוקדת בתפקיד, לשיפור ביצועים עסקיים (כשירות) ולסגירת פערי ביצוע (הצטיינות);
 - חידוש מתכונת הכשרת הכספרים - הקאדר העתידי לעבודה בצוותי שירות;
- ההכשרה לתפקיד התבצעה באמצעות מארזי למידה ("קפסולות"), המתמקדים בפעילות המקצועית במהלך העבודה בסניף ובמסגרת למידה קבוצתית. יצוין כי תפיסת ההדרכה העומדת ביסוד המהלך האמור תוצג בכינוס הבינלאומי השנתי של האיגוד האמריקאי לפיתוח והדרכה (ASTD American Society for Training & Development).

כחלק משיפור המקצועיות, נמשך גם השנה מהלך הכשרת יועצי השקעות בבנק, במסגרת מסלול הקריירה שלהם.

קמעונאות. בנושא הקמעונאות, נבנתה תכנית הכשרה, המבוססת על הטמעת תפיסת ניהול הקשר עם לקוח סביב אירועי חיים ורגעי אמת. במסגרת התכנית ניתנו כלים ומיומנויות לניהול שירות ומכירות בתפיסה ממוקדת לקוח ונלמדה והוטמעה מערכת התומכת בביצועים.

בנוסף, ניתן לוווי אינטנסיבי ל-11 סניפי פוקוס לגיוס עובדי מדינה וסניפים ייעודיים במרחבים השונים. במסגרת זו, ניתן לוווי למנהל הסניף בתחומי ניהול משימות וניהול אנשים, וכן לוווי לבנקאים בשטח במהלך פגישות עם לקוחות וניהול קשר יזום עם הלקוח. בשנת 2009 הוכנה הדרכה בגין 2 מהדורות תוכנה שהושקו בשנה זו, בנושאים הבאים: חיובים על פי הרשאה (חלק ב'), הנפקת שיקים אישיים, מסלוקה נכנסת במט"ח, מכשירים פיננסיים ומערכת מורשים (ניהול וצפייה של מיופי כח). כמו כן, הודרכו יחידות המטה התומכות בתהליכים אלו.

היקף ההדרכה. מניין ימי ההדרכה בשנת 2009 הגיע לכ-34,127 בהשוואה לכ-31,157 בשנת 2008. נתון זה מצביע על עליה של כ-9.5%. הנתון של מניין ימי ההדרכה מתייחס לימי ההדרכה שהתקיימו בפועל, במתקני המכללה, והוא אינו נותן ביטוי לפעילות הלמידה העצמית אשר בוצעה בהיקפים נרחבים, במגוון נושאים ותחומים.

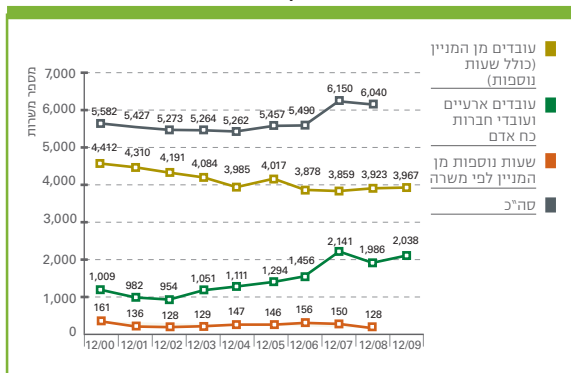
השקעה בהדרכה ובפיתוח עובדים

השקעות הבנק בהדרכה ובפיתוח המשאב האנושי הסתכמו בשנת 2009 בכ-16.7 מיליון ש"ח. בשנת 2008 הסתכמו ההשקעות כאמור בסך של כ-20.1 מיליון ש"ח. הסכומים האמורים כוללים הכשרת עובדים בנושאים שונים (פיתוח וביצוע הדרכה וייעוץ להדרכה), כמו כן, כולל הסכום את ההוצאות למימון לימודים אקדמיים לעובדי הבנק וכן הוצאות בגין השתלמות מקצועית, ימי עיון וכיוצ"ב. הסכום אינו כולל עלויות עקיפות בגין שכר עובדי הדרכה, שכירות ואחזקת מבנה. הסכום אינו כולל גם את החלק היחסי בשכר העובדים בגין שעות השתתפותם בהדרכה, במסגרת ההדרכה של הבנק, בלמידה עצמית באמצעות המערכות הממוחשבות ללמידה מרחוק ובמסגרות חיצוניות.

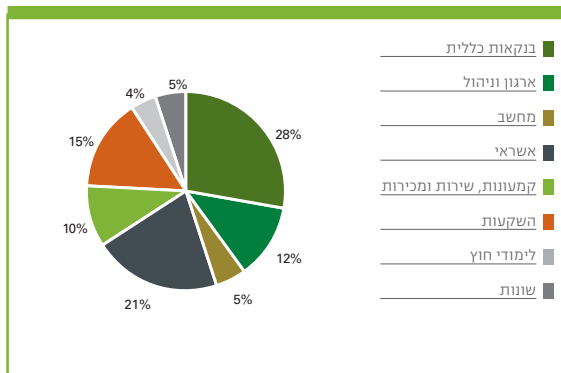
כמו כן, לצורך ביצוע הדרכות בבנק מופעלים חונכים ושותפי הדרכה שנמנים על עובדי הבנק, אשר משלבים בעבודתם השוטפת גם סיוע בחונכות, בהדרכה ובפיתוח חומרי הדרכה. העלות אינה כוללת גם את העלויות בעניין זה.

הירידה בשנת 2009, בהשוואה לשנת 2008, מוסברת בכך שבשנת 2008 היו הוצאות חריגות, בגין מהלך מקיף של הטמעת הקוד האתי, בגין השלמת פרויקט אופק ובנין מהלך אימון אישי (Coaching) לאורך כל השדרה הניהולית במערך הסיניפים ובקרב מנהלים ביחידות מטה עסקיות.

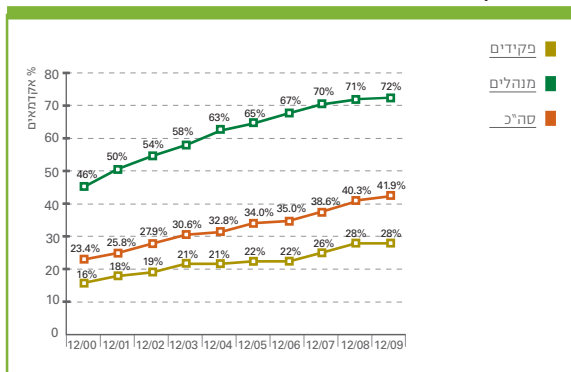
מספר משרות של עובדים בבנק

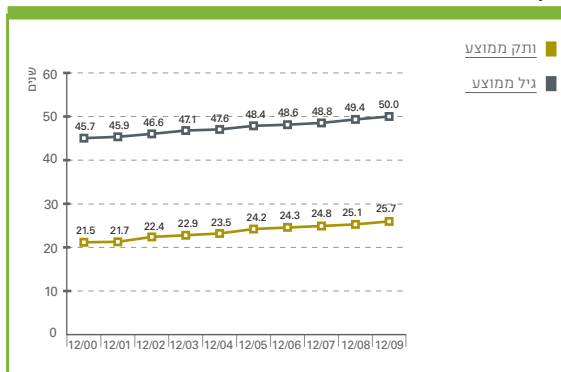
ימי הדרכה

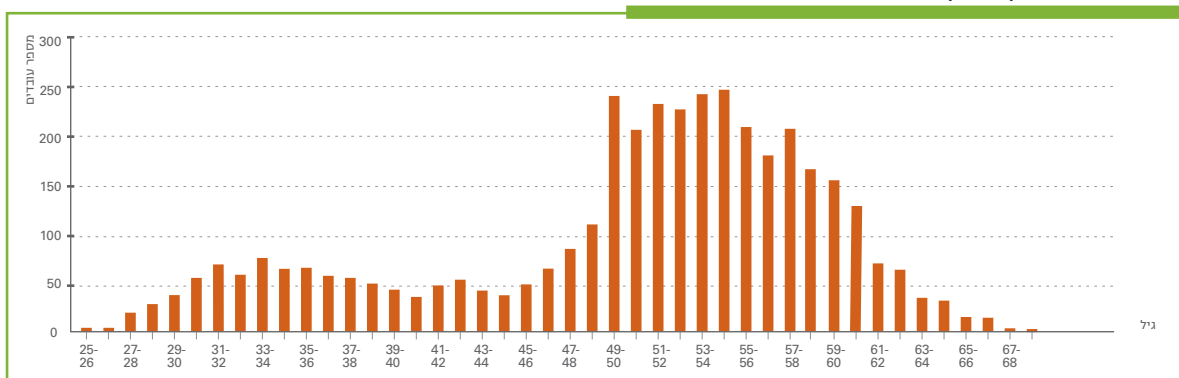
שיעור אקדמאים לפי דרג

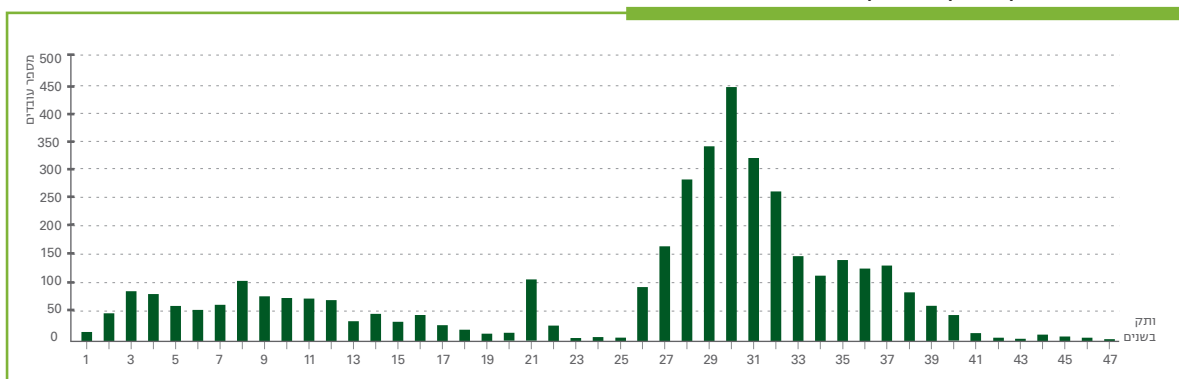
ותק ממוצע וגיל ממוצע

התפלגות עובדים מן המניין לפי גיל 12/09

התפלגות עובדים מן המניין לפי ותק מצאת עובדים 12/09

השליטה בבנק

רקע כללי

עקב המשבר בשוק המניות הבנקאיות מחדש אוקטובר 1983, על רקע פרשת "ויסות" מניות אלה וכחלק מהצעדים שננקטו כדי להתמודד עמו, התקשרה ממשלת ישראל, בשם מדינת ישראל, במערכת הסכמים שיצרה הסדר למימון הרכישה מהציבור של המניות בכל אחת מהקבוצות הבנקאיות שהיו מעורבות במשבר. בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר"), הועברו ביום 31 באוקטובר 1993 מניות הבנק לבעלות המדינה, שהייתה החל מהמועד האמור לבעלת השליטה בבנק, מכח החזקותיה במניות הבנק. לפרטים נוספים ר' "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר" להלן.

עד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה המדינה ב-559,870,403 מניות רגילות א' של הבנק, המהוות כ-57.09% מהון המנופק של הבנק ומכח ההצבעה בו, וזאת לאחר שתי הצעות מכר של מניות המדינה לציבור הרחב ולציבור עובדי הבנק, שנעשו בשנים 1996 ו-1997, על פי תשקיפים שפורסמו על ידי המדינה והבנק, ולאחר הצעה פרטית של מניות הבנק למשקיעים מוסדיים, שנעשתה בשנת 2001. ביום 31 בינואר 2006 (להלן: "מועד ההשלמה"), עם השלמת העסקה למכירת השליטה בבנק, כמפורט להלן, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן.

המחזיקים במניות הבנק

על פי מה שנמסר לבנק, עם השלמת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק (כהגדרתו להלן) מחזיקה קבוצת ברונפמן-שראן 254,966,194 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת של הבנק (להלן: "מניות רגילות"), המהוות כ-26% מהונו המנופק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו והמדינה החזיקה 304,904,209 מניות רגילות, אשר היוו באותו מועד כ-31.09% מהון המניות המנופק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו. לקבוצת ברונפמן-שראן ניתנה אופציה לרכוש מהמדינה עד 25% נוספים מההון המנופק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, שפקעה בסוף שנת 2008.

בחדש מאי 2006 מכרה המדינה מניות המהוות 6.09% מהונו המנופק של הבנק, שהיוו את יתרת החזקות המדינה במניות הבנק, קרי: המניות שהחזיקה המדינה מעבר למניות לגביהן הוקנתה האופציה לקבוצת ברונפמן-שראן. בחדש ינואר 2010 מכרה המדינה מניות נוספות, המהוות 5% מהונו המנופק של הבנק (ר' להלן).

החזקות קבוצת ברונפמן-שראן במניות הבנק הינן כלהלן:

152,979,716 מניות רגילות, המהוות כ-15.6% מההון המנופק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops Acquisition Group LP (להלן "Treetops");

101,986,478 מניות רגילות, המהוות כ-10.4% מההון המנופק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת LP II Group Acquisition Treetops (להלן "Treetops II").

Treetops הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותפים המוגבלים ב-Treetops הינם חברי קבוצת ברונפמן, כמפורט להלן: - Edgar Miles Bronfman IDB Trusts A through G (שבע נאמניות), אשר הנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן מחזיקות בכ-64.273% Treetops-1;

- מתיו ברונפמן מחזיק ישירות בכ-6.424% Treetops-1;

- Matthew Bronfman IDB Trust, אשר הנהנה שלה הוא מתיו ברונפמן, מחזיק בכ-6.424% Treetops-1;

- Lev B. Holly IDB Trust, שהנהנית שלה היא הולי ב. לב, מחזיקה בכ-6.424% Treetops-1.

- Adam R. Trust IDB Bronfman, שהנהנה שלה הוא אדם ר. ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% Treetops-1.

אדגר מ. ברונפמן הינו אביהם של מתיו ברונפמן, הולי ב. לב ואדם ברונפמן; כל הנאמניות המפורטות לעיל, ייקראו להלן, ביחד, "נאמניות ברונפמן". הנאמנים של כל אחת מנאמניות ברונפמן, ייפו את כוחו של הנהנה של הנאמנות (ולגבי הנאמניות שהנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן, אבי המשפחה - ניתן יפוי הכח לאדגר מ. ברונפמן ומתיו ברונפמן, ובלבד שבמקרה של מחלוקת ביניהם,

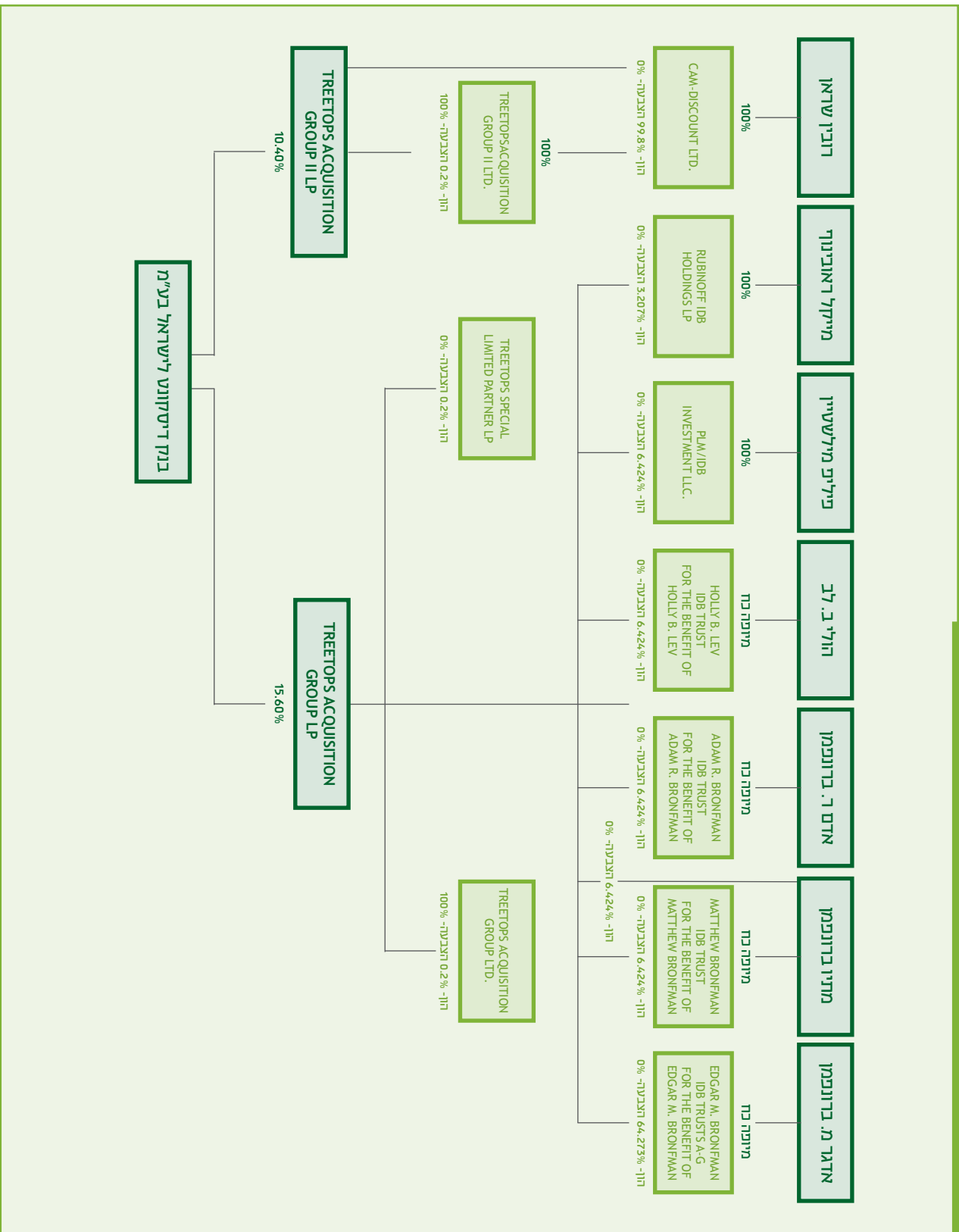
דעתו של מר אדגר מ. ברונפמן תיגבר, לקבל את כל ההחלטות ביחס להשקעה בבנק, למעט במקרים של החלפת מיופה הכח (בכפוף לאישור מוקדם של בנק ישראל), ביצוע השקעות נוספות ב-Treetops ו/או בבנק, וכן מכירה, התקשרות בהסכם מיזוג או העברה כלשהי של האינטרסים של הנאמנות, ב-Treetops ו/או בבנק.

- PLM/IDB Investment LLC, חברה בבעלותו המלאה של פיליפ מילשטיין, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops.
- Rubinoff IDB Holdings LP, שותפות מוגבלת בבעלותו המלאה של מייקל ראובינוף, מחזיקה בכ-3.207% ב-Treetops.
בנוסף לחברי קבוצת ברונפמן, השותפות המוגבלת Treetops Special Limited Partner LP, שהתאגדה באיי קיימן (להלן: SLP), מחזיקה, כשותף מוגבל, בכ-0.2% ב-Treetops. (השותפים המוגבלים ב-SLP, הינם מתיו ברונפמן (כ-65%) וכן מייקל ראובינוף, באמצעות Rubinoff IDB Holdings LP (כ-35%). השותף הכללי של SLP, הינה חברת Treetops SLP Ltd. (חברה בבעלותו המלאה של מתיו ברונפמן, שהתאגדה באיי קיימן), והיא מחזיקה בכ-0.2% ב-SLP).
השותף הכללי של Treetops, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops, הינו Treetops Acquisition Group Ltd. (להלן: "Treetops Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן. אמצעי השליטה ב-Treetops Ltd. מוחזקים על ידי חברי קבוצת ברונפמן, בהתאם ליחס החזקותיהם ב-Treetops.

Treetops II הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותף המוגבל ב-Treetops II הינו חברת Cam Discount Ltd. (להלן: "Cam Discount"), המחזיקה בכ-99.8% ב-Treetops II. Cam Discount הינה חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי רובין שראן.

השותף הכללי של Treetops II, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops II, הינו Treetops Acquisition Group II Ltd. (להלן: "Treetops II Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי Cam Discount.
לפרטים בדבר עסקת מכירת השליטה בבנק וההסדרים בין הרוכשים לבין הממשלה ובינם לבין עצמם ר' בפרק זה להלן.

המחזיקים בגרעין השליטה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ

מכירת גרעין השליטה בבנק

על פי מה שנמסר לבנק, ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ (להלן: "נכסים") וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים"), מצד שני. במסגרת ההסכם רכשו הרוכשים מניות של הבנק, המהוות 26% מהונו המונפק (להלן: "גרעין השליטה") וקיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מיום 31 בדצמבר 2005, לרכוש מניות המהוות עד 25% נוספים מהונו המונפק של הבנק, והכל בתמורה לסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח (שהיווה מחיר של כ-5.1 ש"ח למניה), בתוספת ריבית עד מועד השלמת העסקה.

במועד ההשלמה שילמו הרוכשים סך של 241,649,508 דולר, בתוספת ריבית בסך 7,925,895 דולר, ובסך הכל 249,575,403 דולר. יתרת התמורה בסך של 55,765,271 דולר (להלן: "יתרת התמורה") בצירוף הריבית שנצברה עליה עד למועד ההשלמה, בסך 1,829,053 דולר, ובסך הכל 57,594,324 דולר, תורגמה לשקלים חדשים, בהתאם לשער היציג של הדולר, במועד ההשלמה. החל ממועד ההשלמה תהיה יתרת התמורה, צמודה למדד ונושאת ריבית שנתית בשיעור 4%. יתרת התמורה תשולם על ידי הרוכשים, עד ליום העסקים הראשון שיחול לאחר תום 36 חודשים גריגוריאניים מיום 31 בדצמבר 2005 (להלן - "התקופה הראשונה"), למעט סכומי הריבית שייפרעו על ידי הרוכשים בתשלומים שנתיים.

על פי מה שנמסר לבנק, סכום ההלוואה נפרע למעט סכום זניח הנתון במחלוקת. הצדדים מנהלים מגעים בעניין זה, לרבות בעניין שחרור מניות הבנק ששועבדו לטובת המדינה, להבטחת ההלוואה.

לאור האמור לעיל, המחיר למניה לפיו בוצעה עסקת המכר, כשהוא מחושב למועד ההשלמה, על פי סכום התשלום הראשון בצירוף הריבית שנצברה עליו עד למועד ההשלמה, בתוספת סכום יתרת התמורה, בצירוף הריבית שנצברה עליה עד למועד ההשלמה, כשהוא מחולק במספר המניות הנמכרות, הינו כ-1.2047 דולר, למניה. (במסגרת החישוב דלעיל לא נלקחה בחשבון האופציה לרכישת מניות המהוות 25% מהונו המונפק של הבנק, וכן אין החישוב כולל את התמורה הנוספת, המותנית, כמפורט להלן). במקרה של מימוש האופציה לרכישת עד 245,159,802 מניות נוספות היה על הרוכשים לשלם תוספת מימוש העשויה להגיע לסכום נוסף של כ-1.25 מיליארד ש"ח (במקרה של מימוש מלוא האופציה).

מחיר המימוש לכל מניה ממניות האופציה, נקבע ל-5.0824 ש"ח למניה, צמוד למדד שפורסם ביום 15 בדצמבר 2004, וכפוף להתאמות שנקבעו בהסכם. האופציה היתה ניתנת למימוש על ידי הרוכשים או מי מהם, בהתאם ליחס אחזקותיהם בגרעין השליטה. התקופה למימוש האופציה הסתיימה, כאמור לעיל, ביום 31 בדצמבר 2008, והאופציה פקעה מבלי שמומשה. בהסכם נקבעה תמורה נוספת, אותה הרוכשים עשויים היו להידרש לשלם למדינה, בסכום של עד 156 מיליון ש"ח, שהותנתה בתשואה המצטברת על ההון העצמי של הבנק במהלך התקופה שתחילתה ביום 1 באוקטובר 2004 וסופה ביום 30 בספטמבר 2008, ונקבעו הסדרי התשלום לסילוקה. התנאים לתשלום התמורה הנוספת לא התקיימו. לפרטים בדבר הסדרים בין הממשלה לבין הרוכשים ר' "הסדרים לעניין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק" להלן.

היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק

ביום 29 בינואר 2006, לאחר התייעצות בועדת הרישיונות, נתן נגיד בנק ישראל היתר לה"ה אדגר מ. ברונפמן, מתיו ברונפמן, אדם ר. ברונפמן, הולי ב. לב, מייקל ראובינוף, פיליפ מילשטיין ורובין שראן (להלן: "הקבוצה"), לשלוט יחד ולהחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 26% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק. בנוסף, התיר הנגיד לחברי הקבוצה להחזיק אמצעי שליטה נוספים בבנק, בשיעור שלא יעלה על 40% מכל סוג של אמצעי שליטה, והכל בכפוף לשיעור שנקבע לעניין זה לגבי כל אחד מחברי הקבוצה בנספח היתר. בנספח היתר פורטו החזקות חברי הקבוצה בבנק ובשותפויות Treetops II ו-Treetops, כמפורט בפרק "המחזיקים במניות הבנק" לעיל. נאסר על התאגידים והנאמנויות שפורטו כאמור לעסוק בעיסוק כלשהו פרט להחזקת אמצעי שליטה בבנק. כן פורטו בנספח היתר השיעורים הנוספים של אמצעי שליטה בהם רשאי כל אחד ממרכיבי הקבוצה להחזיק, מעבר לחלקו בגרעין השליטה, ונקבע כי אחזקת אמצעי שליטה נוספים תהיה באותו אופן בו מחזיק כל אחד מיחיד הקבוצה בחלקו בגרעין השליטה. היתר האמור

כולל גם היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, באמצעות הבנק, בתאגידיים בנקאיים בהם הבנק שולט ומחזיק אמצעי שליטה כדין והכל כפי שיהיו מעת לעת.

להלן תנאי היתר העיקריים:

1. "גרעין השליטה" או "השיעור המזערי" יהיה לפחות 26% מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק, המחולקים בין חברי הקבוצה באופן וביחס המפורטים בנספח להיתר.

הקבוצה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי של אמצעי השליטה בבנק.

2. אם הבנק ינפיק לאחר מתן היתר מניית, זכויות למניות או כל נייר ערך אחר הניתן להמרה במניות, תשמור הקבוצה על החזקת השיעור המזערי, בחישוב על פי דילול מלא.

3. (א) במשך חמש שנים ממועד מתן היתר, הקבוצה לא תמכור ולא תעביר, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יישארו בידי אמצעי שליטה מסוג כלשהו, בשיעור הנמוך מהשיעור המזערי. כל אחד ממרכיבי הקבוצה רשאי למכור אמצעי שליטה מתוך השיעור העודף על חלקו בגרעין השליטה, רק אם חלפו לפחות שישה חודשים מאז פעולת הקניה האחרונה שבוצעה על ידו. (לעניין זה מימוש האופציה מהממשלה לא ייחשב כפעולת קניה).

(ב) בתום חמש שנים ממועד מתן ההיתר, תהיה הקבוצה רשאית למכור או להעביר את אמצעי השליטה שבהחזקתה, ובלבד שתמכור או תעביר ביחד את כל אמצעי השליטה המהווים את השיעור המזערי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים. במכתב של המפקח על הבנקים שנלווה להיתר (להלן: "המכתב הנלווה להיתר") נאמר כי אם לאחר חמש שנים ממועד מתן ההיתר תתקבל החלטה על ידי הרוכשים, למכור אמצעי שליטה בבנק מתוך גרעין השליטה באופן שלאחר המכירה אף לא אחד מבין חברי הקבוצה או מבין הרוכשים, יהיה חייב בהיתר לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בבנק, על פי הדין, יחולו ההוראות שלהלן:

- שני הרוכשים יפנו לנגיד בנק ישראל, יודיעו לו על החלטתם ויפרטו את אופן המכירה המתוכננת על ידם.

- לפני מכירת אמצעי השליטה, כאמור לעיל, יערכו הרוכשים תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, לעניין ההסדרים שיעשו, התאמת היתר וכתב הנאמנות, על מנת לאפשר להם לבצע מכירה של המניות תוך פרק זמן סביר (להלן: "תקופת המעבר"), תוך לקיחה בחשבון, בין היתר, של ההשלכות על ניהול הבנק והעברתו, קשרים עסקיים עם הבנק, תנאי השוק וכמות המניות הנמכרות, ומתכונת ההחזקה וההצבעה בתקופת המעבר במניות הבנק המהוות החזקה שמעל 5% מאמצעי השליטה בבנק (מבלי שיהיה בכך לגרוע מזכותם העקרונית של הרוכשים לבצע את המכירה, כאמור לעיל).

(ג) על אף האמור לעיל ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי כל אחד מחברי הקבוצה, בתום חמש שנים כאמור, להעביר או למכור את אמצעי השליטה שבהחזקתו המהווים את חלקו בשיעור המזערי, או את חלקם, ובלבד שהנעבר או הקונה יפעל בתיאום דרך קבע עם יתר חברי הקבוצה על פי הסכם שיתוף הפעולה, שכתרה הקבוצה כאמור להלן, או הסכם אחר שאושר בידי המפקח על הבנקים, וניתן היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים; על אף האמור לעיל, ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי חבר בקבוצה להעביר או למכור אמצעי שליטה כאמור לעיל גם במהלך חמש שנים מיום מתן ההיתר, ובלבד שהתקיימו התנאים המפורטים לעיל, וכן שהקבוצה תמשיך להיות הגורם המוביל, הן מבחינת שיעורי ההחזקה והן מבחינת שיתוף הפעולה ביניהם.

4. (א) חברי הקבוצה והגופים שאמצעי השליטה מוחזקים באמצעותם יפעלו על פי הסכם שיתוף הפעולה (Summary of Principal Terms), שאושר מראש ובכתב על ידי המפקח. הנהנים של הנאמנויות מקבוצת ברונפמן יפעלו על פי ההתחייבויות שמסרו לבנק ישראל, ושאושרו מראש ובכתב על ידי המפקח. רובין שראן, מתיו ברונפמן ומייקל ראובינוף הורשו להחזיק שיעורים גבוהים יותר מן הזכות להשתתף ברווחי הבנק, בהתאם לקבוע בהסכם שיתוף הפעולה בין מרכיבי הקבוצה.

(ב) חברי הקבוצה יחזיקו בכל עת את השליטה ואת אמצעי השליטה בבנק בשיעורים ובאופן המפורטים והנקובים לגבי כל אחד מהם, ולא ימכרו לאחר, או יעבירו לאחר בכל דרך אחרת, לרבות לא לתאגידיים או גופים אחרים הנשלטים על ידם, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק או בגוף מהגופים המפורטים בנספח להיתר, אף אם מכירה או העברה זו לא תהיה טעונה היתר לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)") והכל אלא אם כן נקבע אחרת בהיתר או אם תינתן לכך הסכמתו מראש ובכתב של המפקח.

לעניין זה, "מכירה" - לרבות שיעבוד, למעט שיעבודים מסוימים בתוך הקבוצה שצוינו בהיתר.

(ג) על אף האמור לעיל, במשך תקופה שלא תעלה על 3 שנים ממועד מתן ההיתר, הוראות סעיף קטן (ב) לעניין שיעבוד לא יחולו

- על 6% מאמצעי השליטה בבנק שישועבדו לממשלת ישראל לצורך הבטחת החוב של Treetops II ו-Treetops לממשלה.
5. (א) חברי הקבוצה לא יסכימו, במפורש או מכללא, להטלת עיקול על אמצעי השליטה, בבנק או בגוף מהגופים שפורטו בהיתר. חברי הקבוצה לא יעשו כל פעולה אחרת שיש בה כדי לשנות בפועל את זכות הבעלות על אמצעי שליטה אלה או על הזכויות הגלומות בהם והמפורטות בהגדרת "אמצעי שליטה" שבסעיף 1 לחוק הבנקאות (רישוי).
- (ב) הוטל עיקול למרות האמור לעיל, על אמצעי שליטה כאמור המוחזקים בידי חבר הקבוצה, יפעל אותו חבר בכל דרך העומדת לרשותו להסרה מיידית של העיקול.
6. אמצעי השליטה בבנק המוחזקים במישרין, יופקדו על ידי הקבוצה, עבור חברי הקבוצה או עבור חברי הקבוצה והממשלה, לפי העניין, בידי נאמן, אחד או יותר, תושבי ישראל אשר זהותם, כתב נאמנותם, וההוראות שניתנו להם בכתבי הנאמנות, יהיו כפופים לאישור מראש ובכתב בידי המפקח.
7. חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.
- הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.
8. (א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).
- (ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:
- (1) המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;
 - (2) חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;
 - (3) דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניותיו העסקיות;
 - (4) התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.
9. (א) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יעסקו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בכל עסק בישראל של קבלת פקדונות - ואף מפחות משלושים אנשים, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר בישראל שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק.
- (ב) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יהיו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בעלי עניין, דירקטורים, או מנהלים בכירים, בתאגידים העוסקים בעיסוקים מאלה האמורים בסעיף קטן (א); לעניין זה, "בעל עניין" - מי שמחזיק 5% או יותר מכל סוג של אמצעי שליטה.
10. 100% מסך הנכסים המאזניים של כל אחד מהרוכשים ימומן מההון. על אף האמור לעיל, הרוכשים יהיו רשאים למומן את רכישת גרעין השליטה באמצעות חוב לממשלת ישראל. מימון רכישת אמצעי השליטה בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
11. חברי קבוצת ברונפמן ומר שראן, יקטינו את חבותם לבנק על מנת לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, אלא אם אושר אחרת על ידי המפקח, מראש ובכתב.
12. הקבוצה תפעיל את מירב מאמציה לכך, שהתזכיר, התקנון וכל נוהלי הבנק יתיישבו ויתאימו, ככל הנדרש ובכל עת, עם הוראות ההיתר.
- לפרטים בדבר תיקון היתר הנגיד, ואישור המפקח על הבנקים לתיקון ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, ר' להלן " הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה בין הממשלה לרוכשים מיום 1 בינואר 2009 ואילך".

הסדרים לענין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק

- בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבעו הסדרים והתחייבויות שונות, לענין שיתוף פעולה בין הממשלה לבין הרוכשים, בנוגע להחזקותיהם במניות הבנק ומכירת יתרת המניות שבידי הממשלה, ולענין הפעלת השליטה בבנק בידי הרוכשים. כמו כן, נקבעו התניות על הוראות חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (ר' להלן) שעיקריהם, כדלקמן:
- נקבעו הוראות שיחולו במשך תקופת המימוש של האופציה (קרי: עד סוף שנת 2008 או עד למימוש האופציה במלואה, אם מומשה האופציה קודם לכן) (להלן: "תקופת התמיכה"), לענין תיאום אופן ההצבעה מכת החזקותיהם של הרוכשים במניות הבנק ומכת החזקות הממשלה במניות האופציה, באסיפות הכלליות של הבנק לרבות לענין מינוי דירקטורים לדירקטוריון הבנק, שעל פיהן ימונו 4 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הממשלה ו-9 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הרוכשים (ואם ירדו החזקות הממשלה בבנק מתחת לשיעור של 10%, ימונו 2 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הממשלה ו-11 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הרוכשים). לענין קביעת זהותם של המועמדים לכהונת דירקטורים חיצוניים בבנק, נקבע כי הראשון יוצע על ידי הרוכשים והשני על ידי הממשלה והכל, לתקופה ובתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם. (בדבר תיקון הוראות ההסכם בנושא זה לאחר סיום תקופת התמיכה ופקיעת האופציה, ר' בסעיף "הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה בין הרוכשים לממשלה מיום 1 בינואר 2009 ואילך" להלן).
 - נקבע כי במשך תקופת התמיכה יפעלו הצדדים על מנת לגרום לכך שבכל הוועדות המהותיות של הדירקטוריון יכהן לפחות דירקטור אחד, שמונה לפי הצעת הממשלה, וכי כל עוד הבנק הינו בעל שליטה בחברות מהותיות (עליהן יודיעו הממשלה ונכסים לרוכשים מזמן לזמן) דירקטורים בבנק מתמנים כדירקטורים בחברות האמורות, אדי במידה ולבנק זכות למנות יותר מדירקטור אחד, ימונה לפחות דירקטור אחד שמונה לפי הצעת הממשלה, כדירקטור מטעם הבנק בכל אחת מהחברות האמורות, והכל בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. (הוראה זו עודנה בתוקף גם לאחר תיקון ההסכם כמפורט בסעיף "הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה בין הרוכשים לממשלה מיום 1 בינואר 2009" להלן).
 - נקבע כי במשך תקופת התמיכה כל עוד הרוכשים ומי שמשותף עמם בגרעין השליטה מחזיקים לפחות 26% ממניות הבנק, ממלאים את התחייבויותיהם על פי ההסכם וגורמים לבנק למלא אחר ההוראות שעליהן לפעול על מנת לגרום לו למלא - נציגי הממשלה יימנעו באסיפות כלליות מהפעלת זכויות ההצבעה הצמודות למניות האופציה שבידי הממשלה עד לשיעור שבו המניות שבידי הרוכשים ומי שמשותף עמם בגרעין השליטה יקנו 50.1% מכלל המניות המצביעות בעד או נגד באותה אסיפה. בהסכם נקבע כי בהחלטות לענין עסקאות שלנשאי משרה בבנק או לבעל שליטה בבנק או לרוכשים עניין אישי בהן, רשאים נציגי הממשלה להצביע לפי שיקול דעתם. עוד נקבע כי לבקשת הרוכשים יצביעו נציגי הממשלה ביחד עם נציגי הרוכשים במקום להימנע, והכל בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. בתקופה האמורה תימנע הממשלה ממתן הוראה לפי סעיף 28(א)(3) לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (לענין הוראות חוק זה, ר' "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר" להלן) (הוראה זו באה אל סיומה בעקבות סיום תקופת התמיכה ופקיעת האופציה).
 - בסעיף זה -
 - "תקופת ההגבלה" - התקופה המתחילה במועד ההשלמה ונמשכת: (1) כל עוד הממשלה ומי מטעמה מחזיקים, ביחד, לא פחות מ-10% מהון המניות המונפק של הבנק או (2) עד תום ארבע שנים מיום 31.12.2005, לפי התקופה הקצרה יותר.
 - "התקופה הנוספת" - התקופה המתחילה בתום תקופת ההגבלה ונמשכת: (1) כל עוד הממשלה ומי מטעמה, מחזיקים, ביחד, לא פחות מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק; (2) עד תום שלוש שנים מתום תקופת ההגבלה; או (3) עד לאחר מימוש מלא של האופציה, לפי התקופה הקצרה יותר.
 - במשך תקופת ההגבלה, הרוכשים לא יבצעו כל פעולה מבין הפעולות הבאות, ויפעלו כמיטב יכולתם לגרום לבנק להימנע מביצוען, אלא אם נתקבלה לפעולה הסכמתה המוקדמת, בכתב, של הממשלה: (א) פירוק מרצון של הבנק (ב) פיצול של הבנק, מיוזג של הבנק עם חברות שאינן חברות בת בבעלות מלאה, פשרה או הסדר, כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 שהבנק צד להם וכל פעולה דומה שיש בה כדי להשפיע על הון המניות המונפק של הבנק; (ג) הקצאת מניות, שינוי בזכויות הצמודות למניות, הגדלת הון (רשום או מונפק) וחלוקת מניות הטבה או הנפקת זכויות על ידי הבנק; (ד) תשלום דמי ניהול או מתן טובת הנאה אחרת על ידי הבנק או תאגידיים מקבוצת ב"ל (כהגדרתה בהסכם), לבעלי ענין בבנק, למעט קביעת תנאי העסקתו של המנכ"ל, וכן כל עסקה חריגה שלבעל ענין בבנק ענין אישי בה; (ה) שינוי במסמכי ההתאגדות של הבנק.

- על פי הוראות ההסכם, הממשלה לא תימנע מליתן הסכמתה לפעולות כאמור בס"ק (ב) לעיל וכן לפעולות כמפורט בס"ק (ג) לעיל, הנדרשות לצורך כך, אלא מטעמים סבירים, שעניינם שינוי מהותי בזכויותיה של הממשלה על פי ההסכם לרכישת גרעין השליטה בבנק, או פגיעה בערכן של מניות הבנק שבידיה או פגיעה ביכולתה למכור אותן.
- הרוכשים התחייבו לפעול כמיטב יכולתם, בכפוף לכל דין, על מנת לגרום לכך, כי במהלך תקופת ההגבלה, הבנק יימנע מלהנפיק מניות וניירות ערך המיירים למניות, אלא בהסכמת נכסים והממשלה, מראש ובכתב, ובכפוף לאמור להלן: (א) הממשלה ונכסים לא יימנעו מלהסכים להנפקת המניות של הבנק, על פי דרישה יזומה בכתב של המפקח על הבנקים, בהתאם לסמכותו על פי דין; (ב) כל הנפקה כאמור, שהממשלה או נכסים נתנו את הסכמתן לגביה, וכן כל הנפקה של מניות על ידי הבנק, במהלך התקופה הנוספת, תיעשה בתאום עם הממשלה, והבנק יאפשר לממשלה לשלב במכירה מניות מבין מניות הבנק המוחזקות על ידה, בשיעור של עד מחצית מהכמות הכוללת הנמכרת בכל הצעה, והכל בכפוף לתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם.
 - נקבע כי במקרה של מכירת השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר לבנק מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד החתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד עובדי הבנק.
 - נקבעו הגבלות על העברה של החזקותיהם של הצדדים בבנק, במהלך תקופת ההגבלה ו/או במהלך התקופה הנוספת. הרוכשים יהיו רשאים להעביר מניות או להנפיק מניות למי שיהיה למשתתף בגרעין השליטה, רק לאחר שרכשו מהממשלה מניות המהוות לפחות 35% מהון המניות המונפק של הבנק. כל מכירה של הרוכשים לנעבר שאינו משתתף בגרעין השליטה, לרבות הצעת מכר על פי תשקיף, מותנית במתן זכות הצטרפות לממשלה כך שיתאפשר לממשלה לשלב במכירה מניות מבין מניות הבנק המוחזקות על ידה, והכל בכפוף לתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם. הממשלה התחייבה כי בתקופת ההגבלה לא תמכור מניות בבנק במכירה פרטית, שלא על פי תשקיף, למשקיע או לקבוצת משקיעים הפועלים, למיטב ידיעתה, בצעה אחת, בכמות העולה על 4.9% מההון המוצא של הבנק (יחד עם החזקות קודמות של אותו/ם משקיע/ים, ככל שהן בידיעת הממשלה), ללא הסכמת הקונות. הממשלה לא תהיה מוגבלת במכירת מניות של הבנק במהלך המסחר בבורסה ולא תהיה מוגבלת בהפעלת זכותה על פי ההסכם להצטרף למכירת מניות על ידי הרוכשים או לשלב מכירת מניות שהיא מחזיקה בהנפקת מניות על ידי הבנק.
 - הרוכשים התחייבו לשותף פעולה עם הממשלה ונכסים ולעשות כמיטב יכולתם שהבנק ונושאי המשרה בו ושאר התאגידים בקבוצת בד"ל (כהגדרתה בהסכם) ונושאי המשרה בהם, ישתפו פעולה עם הממשלה ונכסים, על חשבון הבנק (למעט לענין תשלום עמלות חיתום והפצה שיחולו על הממשלה) מתוך כוונה לסייע לממשלה ולנכסים במכירת יתרת מניות הבנק, וזאת בהתאם לחובותיהם לפי חוק המניות הבנקאיות שבהסדר ולפי הסכם שיתוף הפעולה הקיים בין הבנק לבין נכסים, ובכפוף לכל דין, וכן על פי ההוראות שנקבעו לענין זה בהסכם.
 - נקבע כי כל עוד הרוכשים שולטים בבנק הם מתחייבים לפעול על מנת שיוענקו לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים שניהנו בבנק במועד השלמת העסקה תנאי פטור, ביטוח ושיפוי זהים ככל הניתן לאלה שיאומצו על ידי הבנק ביחס לדירקטורים ונושאי המשרה האחרים שימונו לאחר השלמת העסקה, אם וככל שיאומצו, באופן שיבטיח להם כיסוי ביטוחי, פטור ושיפוי גם בגין פעולותיהם בתקופה שלפני מועד השלמת העסקה. הרוכשים ציינו כי אינם מתנגדים שהאמור יחול גם לגבי נושאי המשרה בחברות בת של הבנק.
 - לענין סעיף 41 לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר, נקבע בהסכם למכירת גרעין השליטה כי הוראות ההסכם עדיפות על ההוראות המנוגדות להן והמצויינות בסעיף האמור. מבלי לגרוע מכלליות האמור נקבע כי הוראות ההסכם גוברות על הוראות סעיפים 18, 19(ה), 23 ו-24 לחוק לענין אופן מינויים של דירקטורים בבנק ועל הוראות סעיף 21(ב) לענין כהונת דירקטורים חיצוניים; הוראות ההסכם מוסיפות על הוראות סעיף 33 לחוק לענין שיתוף פעולה ומסירת מידע למדינה לשם מכירת יתרת מניותיה בבנק; הוראות סעיף 22 לחוק המחייבות קבלת הסכמת הוועדה למינוי יו"ר הדירקטוריון לא יחולו; הוראות ההסכם גוברות על הוראות פרק ו' לחוק בכל הנוגע להגבלה על הפעלת זכויות הצבעה של הממשלה.

הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה בין הרוכשים לממשלה מיום 1 בינואר 2009 ואילך

הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה עם תום "תקופת התמיכה". כאמור, בהתאם להסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, ביום 31 בדצמבר 2008 הסתיימה התקופה למימוש האופציה שנתנה מדינת ישראל לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישת 25% מהון המניות של הבנק המוחזק בידי המדינה. במועד זה הסתיימה גם "תקופת התמיכה" שנקבעה בהסכם.

לאחר שקודם לכן נמסרו לבנק הודעות בדבר הארכות זמניות של ההוראות הקבועות בהסכם, בכל הקשור להפעלת זכויות ההצבעה הצמודות למניות הבנק שבבעלות הממשלה ולמניות הבנק שבבעלות הרוכשים, ובכלל זה, ההוראות לעניין הצבעות באסיפות הכלליות של הבנק ולעניין מינוי דירקטורים בבנק, התקבלה בבנק ביום 15 בפברואר 2009 הודעה בדבר תיקון ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק. התיקון מתייחס להוראות שנקבעו בסעיף 11 להסכם וענייני מינוי דירקטורים בבנק (אשר תוארו לעיל, בסעיף "הסדרים לעניין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק").

על פי התיקון, ההסדרים בנוגע למינוי דירקטורים בבנק יחולו גם בתקופה שחלפה ב-16 בפברואר 2009 ועד 15 בפברואר 2010 (להלן: "תקופת ההסכמה"), בשינויים הבאים: כל עוד הממשלה מחזיקה לפחות 10% מההון המונפק של הבנק, יכהנו בדירקטוריון הבנק לפחות 5 דירקטורים שזהותם נקבעה בידי נציגי הממשלה, ולא יותר מ-8 דירקטורים שיוצגו לבחירה בידי הרוכשים. אם שיעור אחזקותיה של הממשלה בהון המונפק של הבנק ירד במהלך תקופת ההסכמה אל מתחת ל-10%, מספר הדירקטורים שיוצגו בידי הרוכשים לא יעלה על 11, ומספר הדירקטורים שזהותם תקבע בידי נציגי הממשלה יהיה 2. בנוסף, זהות המועמדים לכהן כדירקטור חיצוני בדירקטוריון הבנק תיקבע פעם הראשונה בתקופת ההסכמה, בחודש פברואר 2009, בידי הרוכשים, ולאחר מכן בידי נציגי הממשלה, וחוזר חלילה. כן יפעלו הצדדים בכדי לגרום למינויו של דירקטור נוסף בבנק, שזהותו תיקבע בידי נציגי הממשלה, כך שמספר חברי הדירקטוריון בבנק יושלם ל-15.

כל אחד מהצדדים רשאי להביא את התיקון האמור לידי סיום בהודעה בכתב לצד השני, 15 ימים מראש. האמור בתיקון לחוזה המכר אין בו כדי להגביל בדרך כלשהי את מדינת ישראל ונכסים מ.י. בע"מ בכל הנוגע למכירת מניות המדינה בבנק.

ביתר הוראות ההסכם לא חל שינוי, ולפיכך הגיעו לסיימו הוראות אחרות בדבר שיתוף הפעולה בתקופת התמיכה (שתוארו לעיל, בסעיף "הסדרים לעניין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק").

עוד נמסר לבנק כי, בהמשך לתיקון האמור להסכם, תוקן ביום 9 בפברואר 2009 היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, שניתן לרוכשים ביום 29 בינואר 2006, באופן שהותר לרוכשים לשנתן פעולה דרך קבע עם ממשלת ישראל, בקשר להפעלת השליטה בבנק, על פי חוזה המכר על תיקוניו, שיאושרו בידי המפקח מראש ובכתב. בתיקון להיתר הובהר עוד כי הארכת תוקף בלבד, לא תחייב קבלת אישור מראש, והודעה עליה תימסר למפקח בכתב בתוך 7 ימים מהמועד בו הוארך תוקף ההסכם. כן נמסר לבנק כי בהתאם לאמור בתיקון ההיתר, אישר המפקח על הבנקים, ביום 9 בפברואר 2009, את התיקון האמור להסכם למכירת גרעין השליטה בבנק. לפי מה שנמסר לבנק, בחודש פברואר 2009 הבהיר המפקח, במענה לפניית קבוצת ברונפמן, כי יאפשר לקבוצת השליטה מינוי משקיף מטעמה בדירקטוריון הבנק וכי יחולו על המשקיף אותן המגבלות החלות על דירקטור בבנק.

הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה עם תום "תקופת ההגבלה". כאמור, בהתאם להסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, ביום 31 בדצמבר 2009 הסתיימה "תקופת ההגבלה" שנקבעה בהסכם. ביום 1 בפברואר 2010 התקבלה בבנק הודעה של בעלי השליטה, שעניינה הארכת מועד על פי ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק. בהתאם להודעה, הוראות תיקון ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, מיום 15 בפברואר 2009, ימשיכו לחול גם לאחר תום תקופת ההסכמה ויהיו בתוקף עד ליום 16 במרס 2010. כמו כן, הוראות סעיף 10.4 להסכם מכירת גרעין השליטה בבנק, שעניינן התחייבות הרוכשים לא לבצע פעולות מסוימות ולפעול כמיטב יכולתם לגרום לבנק להימנע מביצוען (אשר תוארה לעיל, בסעיף "הסדרים לעניין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק"), יחולו גם לאחר תום תקופת ההגבלה, וזאת עד ליום 16 במרס 2010.

ביום 16 במרס 2010 התקבלה הודעה נוספת של בעלי השליטה, לפיה ההוראות האמורות יהיו בתוקף עד ליום 15 במאי 2010.

הסדרים בין מרכיבי קבוצת ברונפמן-שראן

על פי מה שנמסר לבנק Treetops II-1 (להלן: "הרוכשים") וכן חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן (להלן יכונה חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן ביחד: "המשקיעים") התקשרו בהסכם הנוגע להשקעתם בבנק, הכולל מסמך עקרונות המפרט את אופן שיתוף הפעולה בין המשקיעים (Summary of Principal Terms) אשר אושר על-ידי בנק ישראל (להלן: "הסכם שיתוף הפעולה"). כמו כן, חתמו המשקיעים על מכתב הבהרות, המבהיר ו/או מוסיף על הוראות שנקבעו בהסכם שיתוף הפעולה (להלן: "מכתב הבהרות"). ביום 24 בינואר 2006 הודיע בנק ישראל למשקיעים כי מכירת מניות מתוך גרעין השליטה על ידי הרוכשים ללא תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, גם אם תבצע לאחר 5 שנים ממועד קבלת ההיתר, תגרום, קרוב לוודאי, להפרת תנאי ההיתר. יחד עם זאת, הודיע בנק ישראל כי אין לו התנגדות לכך שמכתב הבהרות ייחתם לצורך הסדרת הסכמות מסוימות בין המשקיעים, ובלבד שמכתב הבהרות יתוקן או יוחלף לאחר שייבחן על-ידי בנק ישראל. למיטב ידיעת הבנק, בנק ישראל לא פנה שוב בענין ולמועד פרסום הדוח מכתב הבהרות טרם תוקן או הוחלף.

הסכם שיתוף הפעולה קובע, בין היתר, כי מתוך מספר הדירקטורים, אשר הרוכשים זכאים למנות בבנק, יהיו קבוצת ברונפמן ורובין שראן (שייקרא להלן: "קבוצת שראן" וביחד עם קבוצת ברונפמן ויקראו להלן: "הקבוצות") זכאים למנות מספר דירקטורים, אשר יהיה פרופורציונלי לחלקה היחסי של כל קבוצה, בזכויות הבעלות הכוללות של כל המשקיעים, כשותפים מוגבלים בשני הרוכשים ביחד (זכויות הבעלות הכוללות, כאמור, בשני הרוכשים ביחד, ויקראו להלן: "האינטרסים"). כיום, בהתאם להסכם למכירת גרעין השליטה, קבוצת ברונפמן זכאית למנות 5 דירקטורים בבנק וקבוצת שראן זכאית למנות 4 דירקטורים. בנוסף, קבוצת ברונפמן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני הראשון ששתי הקבוצות יהיו זכאיות למנותו, לכשתתפנה משרה זו, ואילו קבוצת שראן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני השני (לעניין הסכמות בין הרוכשים לממשלה בקשר למינוי דירקטורים חיצוניים, ראה לעיל). זהות הדירקטורים המוצעים על-ידי כל קבוצה, תקבע בהצבעת רוב בעלי המניות בשותף הכללי של כל רוכש. הרוכשים יצביעו מכוח מניותיהם בבנק, לשם מינוי הדירקטורים, בהתאם לאמור לעיל. למיטב ידיעת הבנק לא בוצע תיקון בהסכם שיתוף הפעולה בעקבות תיקון ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שבוצע בידי המדינה והרוכשים בחודש פברואר 2009, כמפורט בסעיף "הפעלת הסדרי שיתוף הפעולה בין הרוכשים לממשלה מיום 1 בינואר 2009" לעיל.

בהסכם שיתוף הפעולה נקבע עוד, כי הרוכשים יצביעו ביחד, בכל הנושאים שיובאו לאסיפת בעלי המניות של הבנק. לצורך כך, לפני כל אסיפה כללית של בעלי המניות בבנק, כל רוכש יערוך אסיפה של בעלי המניות בשותף הכללי שלו, אשר במהלכה כל בעל מניות יציין כיצד על הרוכשים להצביע ביחס לאותו עניין. למעט ביחס להחלטות בעניינים ספציפיים, המצריכות רוב מיוחד של למעלה מ-67%, כאמור להלן, ולעניין מינוי דירקטורים, כאמור לעיל, הרוכשים לא יצביעו בעד אישורו של עניין כלשהו המובא לאסיפת בעלי המניות של הבנק, אלא אם תמכו באישורו בעלי מניות המחזיקים יחדיו בלמעלה מ-50% מהאינטרסים.

נקבע כי ביחס להחלטות שלהלן, יידרש רוב מיוחד של למעלה מ-67% מהאינטרסים: מכירת מניות של הבנק על-ידי הרוכשים; גיוס הון משמעותי שהבנק מעורב בו; מיזוגים, פיצולים, רכישות או מכירות משמעותיים, שהבנק או הרוכשים יהיו מעורבים בהם; הנפקה של הון או של חוב על-ידי הרוכשים; כל תיקון בזכויות הצמודות לאינטרסים; פירוק (לרבות רצון) של מי מהרוכשים; מינוי יו"ר הבנק. הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי התמורות (נטו) שיקבל כל רוכש עבור מימוש מניות הבנק או דיבידנדים או תשלומים אחרים שיתקבלו מהבנק, יחולקו על-ידי כל רוכש כדלקמן: (1) ראשית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו חלק יחסי מהסכומים האמורים לעיל, בהתאם לחלק היחסי באינטרסים באותו רוכש, עד להחזר מלוא הסכומים שהושקעו על ידו באותו רוכש; (2) שנית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו, סכום השווה ל-8% לשנה (מצטבר), על השקעתו באותו רוכש; (3) לאחר ביצוע התשלומים כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל, Treetops (ולא Treetops II), תחלק 15% וכן סכומים נוספים ל-SLP ואת היתרה (85% למעט הסכומים הנוספים) תחלק למשקיעים ב-Treetops, בהתאם לחלקם היחסי, הכל כמפורט בהסכם שיתוף הפעולה. ה-SLP תחלק סכומים מסויימים שיתקבלו על ידה מ-Treetops למר מתיו ברונפמן, לתאגיד בעלות מר מייקל רובינוף וכן ל-Cam Discount, הכל על פי החלוקה ובתנאים שנקבעו לעניין זה בהסכם שיתוף הפעולה. כמו כן, נקבעו תנאים בקשר למימוש האופציה.

הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי למשקיעים בכל רוכש תהיה זכות להשתתף בהקצאות עתידיות ברוכש בו המשקיע הוא בעל אינטרסים. כן נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי במהלך חמש השנים הראשונות ממועד רכישת גרעין השליטה (או כל תקופה קצרה יותר, כפי שיאפשר הסכם מכירת גרעין השליטה), לא יבוצעו כל מכירה, החלפה, שעבוד או העברה (להלן ביחד: "העברה") של איזה מהאינטרסים ברוכש כלשהו (למעט העברות לבני משפחה או לגופים משפחתיים), ללא הסכמת השותף הכללי של אותו רוכש. במקרה שניתנה הסכמה להעברה, או לאחר התקופה האמורה, כל העברה תהיה כפופה לזכות הצעה ראשונה לטובת Treetops או

Treetops II, לפי העניין, וכל משקיע אחר ולזכות Tag Along. בנוסף, בני משפחת ברונפמן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי חברי קבוצת ברונפמן, ורובין שראן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי קבוצת שראן. עוד נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי אם המחזיקים בלמעלה מ-55% מהאינטרסים יחליטו למכור יותר מ-55% מהאינטרסים, הם רשאים לכפות על המשקיעים האחרים למכור את יתרת האינטרסים המוחזקים על ידם, באותם תנאים. לענין שינויים בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבע כי נדרש אישורם של מתיו ברונפמן, לאונרד גרונשטיין בשמו של רובין שראן ומיקל רובינוף, פה אחד.

במכתב ההבהרות נקבע, כי מתום חמש וחצי שנים ממועד השלמת העסקה, כל רוכש יהיה רשאי להחליט לוותר על היתר בנק ישראל, לצורך מכירת מניות גרעין השליטה, בהתאם לקבוע במכתב הנלווה להיתר (כמפורט לעיל). רוכש שבחר לעשות כן ישלח הודעה על כך לרוכש השני, ובמקרה כזה תהיה לרוכש השני זכות הצעה ראשונה וכן זכות Tag Along, ביחס לכל המניות שבידו, הכל בכפוף ובהתאם לתנאים שיוסכמו (בעתיד) בין הרוכשים בעניין זה. מכירת מניות כאמור בפסקה זו, לא תדרוש רוב של 67% מהמשקיעים (כפי שנדרש למכירת מניות לפי הסכם שיתוף הפעולה).

מכתב ההבהרות קובע עוד, כי הסכם שיתוף הפעולה יעמוד בתוקפו כל עוד כל אחד מהרוכשים יחזיק, במישרין או בעקיפין, יותר מ-5% מהון המניות של הבנק. עוד נקבע, כי הוראות הסכם שיתוף הפעולה החלות לגבי מניות גרעין השליטה, יחולו גם ביחס למניות האופציה שירכשו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, במישרין או בעקיפין, לרבות ביחד עם אחרים. ההצבעה במניות האופציה וכן במניות נוספות שיוחזקו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, לרבות ביחד עם אחרים, תיעשה בהתאם לאופן שבו יצביעו הרוכשים במניות גרעין השליטה, כמפורט לעיל.

חוק המניות הבנקאיות שבהסדר

כאמור לעיל, חוק המניות הבנקאיות שבהסדר נועד להסדיר את החזקת המדינה במניות הבנק ואת השימוש בזכויות ההצבעה מכוחן ונושאים נלווים אחרים, וזאת על מנת לאפשר לממשלה למכור את המניות בבנקים שהועברו לבעלותה בתנאים ובאופן שייראו לה רצויים, להימנע ממעורבות בניהול השוטף של עסקי הבנקים, בתקופה שעד למכירת המניות, תוך שמירה על האינטרס הרוכשי של המדינה בהם ולאפשר שינויים מבניים במערכת הבנקאית בהתאם למדיניות הממשלה ועל פי כל דין. החוק קבע כי השימוש בזכויות ההצבעה מכוח המניות, מטעם המדינה ובשביחה ייעשה על ידי ועדה למניות הבנק (להלן - "הוועדה"), אשר תמונה לכל בנק בנפרד, על ידי ועד ציבורי, שימונה על ידי הממשלה. ביום 22 בדצמבר 2005 פורסמה ברשומות הוראת המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מינוי ועדות אחרות ותקופת כהונתן), התשס"ו - 2005 אשר קבעה כי אם העבירה המדינה את השליטה בבנק לאדם אחר, תסיים הוועדה שמונתה את כהונתה. על אף האמור הודיעה ב"כ המדינה בתגובה לפניית ב"כ הרוכשים ביום 10 באפריל 2006 כי הוועדה למניות הבנק תכהן כנציגת הממשלה לצורך ההצבעה במניות הבנק שבידי המדינה. ביום 12 במרס 2009 פורסמה ברשומות הוראת המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מינוי ועדות אחרות ותקופת כהונתן), התשס"ט-2009, לפיה הועד הציבורי ימנה ועדה לענין מניות הבנק לתקופה של שלוש שנים נוספות, ואולם הוועדה תסיים כהונתה טרם שחלפה תקופה זו אם יפחת שיעור המניות שמחזיקה הממשלה בבנק מתחת ל-10%. בהתאם, מונתה מחדש הוועדה למניות הבנק.

עיקרי החוק

סעיף 41 לחוק קובע כי משמכרה הממשלה מניות בעסקה שמטרתה הקניית שליטה כדין בבנק, יחולו הוראות סעיפים 3 ו-5, פרקים ה' ו-ו' וסעיפים 33 עד 36, בכפוף להוראות שייקבעו במפורש לענין זה בהסכם המכר. להלן יתוארו הוראות החוק האמורות, שעודן רלוונטיות, והתיקונים להן בהתאם להסכם המכר, הוא ההסכם להעברת גרעין השליטה בבנק.

בהסכם להעברת גרעין השליטה בבנק נקבע כי הוראות חוק המניות הבנקאיות בהסדר שענינן מינוי דירקטורים (פרק ה' לחוק) לא יחולו. לענין הוראות פרק ו' שענינן אסיפות כלליות נקבע בהסכם כי ההוראות המתייחסות לוועדה יחולו על נציגי הממשלה גם אם אינם הוועדה. הוראות פרק ו' קובעות כי הוועדה חייבת להשתתף באסיפות הכלליות של בעלי המניות של הבנק, ולהצביע בהן מכח המניות המוחזקות על ידי הממשלה באופן שעליו החליטה הוועדה.

במקרה שבו הוצע באסיפה כללית לשנות את מסמכי היסוד של הבנק, תצביע הוועדה על פי שיקול דעתה, ובלבד שתצביע נגד כל

שינוי שיש בו כדי לפגוע, במישרין או בעקיפין, בזכויות הקשורות למניות או ביכולת מכירתן, או במדיניות הממשלה בקשר למכירתן או בקשר לשינויים מבניים במערכת הבנקאות, ובמקרה של ספק רשאית הוועדה להתייעץ עם שר האוצר או מי שהוא ימנה לענין זה. לענין אישור שכר דירקטורים הוועדה אינה רשאית להצביע בעד העלאה בשכר, מעבר לעליית השכר הממוצע במשק אלא אם כן התוצאות העסקיות של הבנק יצדיקו זאת.

סעיף 28 לחוק המניות הבנקאיות קובע כי שר האוצר, באישור הממשלה או באישור ועדת שרים שהממשלה תסמיך, יהיה רשאי להורות לוועדה לבקש כינוס של אסיפה כללית של הבנק ולהשתתף בה ולהצביע לפי הוראותיו בכל ענין, לרבות תיקון מסמכי היסוד, אם הדבר דרוש, לדעתו, להשגת מטרה מהמטרות הבאות:

(1) ביצוע מכירת המניות, לרבות קיום התחייבויות ומימוש זכויות שנקבעו בהסכמי המכר, ולרבות קבלת החלטות בדבר שינויים בהון המניות להקלת סחירתן של המניות ובדבר פעולות נלוות אחרות;

(2) מניעה או צמצום של פגיעה ממשית, במישרין או בעקיפין, בזכויות הקשורות למניות, ביכולת מכירתן או בתמורה שתתקבל ממכירתן.

(3) ביצוע שינויים מבניים, לרבות מכירת נכסים מהותיים מנכסי הבנק, או ארגון מחדש של הבנק והחברות שבשליטתו, הנדרשים על פי דין או שהממשלה החליטה עליהם לפני ה-31 באוקטובר 1993 ואולם אם נמכרו לציבור מניות של הבנק על פי תשקיף, תופעל סמכות זו רק אם השינויים המבניים המוצעים נדרשים על פי דין או צוינו במפורש בתשקיף, או לא תהיה בהם פגיעה בטובת הבנק. סעיף זה לא יחול בתקופת התמיכה.

(4) קביעת מדיניות חלוקת דיבידנדים מתוך רווחי הבנק, בכפוף להגבלות שקבע המפקח על הבנקים לשמירה על יציבות הבנק.

(5) העברת סמכויות בנושאים המזכרים בס"ק (1) עד (4) לעיל, לאסיפה הכללית.

בסעיף 33 לחוק המניות הבנקאיות, נקבע כי הבנק וכל נושא משרה בו, וכן כל חברה בשליטת הבנק וכל נושא משרה בה, ישתפו פעולה עם מי שיטפל במכירת מניות הבנק. עוד נקבע כי מתכונת שיתוף הפעולה של הבנק תהיה כאמור בהסכמים שנחתמו בין הממשלה וחברת נכסים לבין הבנק, והכל כמפורט בסעיף האמור.

סעיף 34 קובע הוראות לענין אחריות ושיפוי בעניין ביצוע פעולות לפי סעיפים 28-33 לחוק.

הסכם העובדים

ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם העובדים"). ביום 7 בפברואר 2005 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם. ביום 5 באפריל 2005 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם העובדים. ועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את הסכם העובדים.

הסכם העובדים נועד להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה.

בהסכם העובדים נקבע, בין היתר, שתוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, בהתאם להוראות סעיף 3 לחוקה.

בהסכם העובדים נקבע עוד שבהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ייקבע כי אם תימכר השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה לבנק, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מספיק תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד חתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד העובדים.

הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 22 במאי 2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם עובדי מרכנתיל"). ביום 30 במאי 2005 אישרה מועצת העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט את הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 9 ביוני 2005 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט את ההסכם, וביום 20 ביוני 2005 אישרה אותו האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט. ועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את ההסכם.

הסכם עובדי מרכנתיל נועד להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי בנק זה בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה.

בהסכם עובדי מרכנתיל נקבע, בין היתר, שתוקפם של ההסכמים הקיבוציים החלים בבנק מרכנתיל דיסקונט (כמשמעות המונח בהסכם

הקיבוצי מיום 21 בדצמבר 2004, על כל נספחיו), יוארך לתקופה קצובה עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים, בהתאם להוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968.

החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים

בהסכם העובדים נקבע, בין היתר, כי העובדים יקבלו מהממשלה סך של 120 מיליון ש"ח בגין ויתור על רכישת מניות בבנק בהנחה (להלן: "מענק המדינה לעובדים"). כן נקבע כי העובדים יקבלו מהבנק סך של 130 מיליון ש"ח (להלן: "מענק הבנק לעובדים"). יצוין כי בשיחה שנערכה בין מנכ"ל הבנק לבין סגן החשב הכללי במשרד האוצר, הובהר לבנק כי סכום מענק הבנק לעובדים (כאמור לעיל, סך של 130 מיליון ש"ח), מבטא את העלות הכוללת לבנק כמעסיקם של העובדים. עוד יצוין כי באישור שנתנו ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית, להצטרפות הבנק להסכם העובדים, הודגש כי העלות הכוללת (עלות למעביד) באישור הבנק תעמוד על כ-130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה).

בהסכם העובדים נקבע כי מענק המדינה לעובדים ומענק הבנק לעובדים (להלן: "המענק הכולל") יעמדו על סך של 250 מיליון ש"ח. המענק הכולל ישולם לעובדים, בכפוף לביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, במועדים הבאים: (1) סך של 205 מיליון ש"ח ישולם במהלך חודש ספטמבר 2005 או בסמוך לאחר ה-closing, לפי המאוחר; (2) סך של 45 מיליון ש"ח ישולם לא יאוחר מתום שלוש שנים ממועד ה-closing או בסמוך למועד מימוש האופציה בידי הרוכשים, היה והרוכשים יממשו את זכותם לרכוש את מניות האופציה במלואה או בחלקה, במועד מוקדם יותר (להלן: "התשלום הנדחה").

ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שילמו הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את המענק הכולל עליו הוסכם בהסכם העובדים. בכך מוצו זכויות העובדים למענק בהתאם להסכם העובדים. העלות הכוללת של המענק, לרבות הוצאות נלוות (מע"מ שכר וביטוח לאומי), הגיעה לסך של כ-305 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, המענק שישולם על ידי המדינה יגיע לסך של כ-175 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-120 מיליון ש"ח שולם בחודש מרס 2006. יתרת החוב של מדינת ישראל לבנק בגין המענק לעובדי בנק דיסקונט נותרה אפוא בסך של כ-55 מיליון ש"ח, ומועד תשלומה חל ביום 1 בפברואר 2009. על פי מה שנמסר לבנק, במקביל לחתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים") לבין הממשלה, שעניינו מימון ביניים לתשלום הנדחה מתוך מענק המדינה לעובדים, בגין אותו חלק מהאופציה שלא מומשה על ידי הרוכשים. על פי ההסדר האמור, אם הרוכשים לא יממשו את האופציה במלואה, כפי שאירע בפועל, יהיה עליהם לממן את התשלום הנדחה (סך של 45 מיליון ש"ח - ר' לעיל). החזר מימון הביניים יהיה כלהלן: בכל מועד שבו המדינה תמכור מניות בבנק, היא תשלם לרוכשים חלק יחסי מן התמורה שתתקבל על פי היחס שבין מספר המניות שנמכרו על ידה לבין מספר מניות האופציה שלא מומשו. היתרה תשולם בתום 8 שנים.

על פי מה שנמסר לבנק, בשיחות שהתקיימו בין המדינה לבין הרוכשים בתחילת שנת 2009, הסכימה המדינה לוותר על ההלוואה שהיה על הרוכשים להעמיד לה ביום 1 בפברואר 2009, כאמור, בכפוף לתנאים הבאים:

- הבנק יסכים לדחות את המועד לסילוק התשלום הנדחה על ידי מדינת ישראל לתקופה בת מספר חודשים (שיכול ותוארך) בתמורה לתשלום ריבית (ר' להלן). זאת, כדי לאפשר לחשב הכללי במשרד האוצר להסדיר את נושא תקצוב החזר החוב לבנק;
- הרוכשים ישלמו למדינה סכום השווה לסכום הריבית ששולם לבנק על ידי המדינה בשל הדחייה בביצוע התשלום הנדחה;
- הרוכשים ישלמו למדינה את שווי ההטבה שהייתה גלומה במימון הביניים שהתחייבו להעמיד למדינה לביצוע התשלום הנדחה.

לקראת סוף חודש ינואר 2009, אישרו האורגנים המוסמכים של הבנק את התקשרות הבנק עם מדינת ישראל, בהסכם למתן הלוואה בגובה יתרת החוב של המדינה לבנק, לתקופה שלא תעלה על 13 חודשים, בתנאים מסחריים מקובלים. בסמוך לאחר מכן העביר הבנק לחשב הכללי הסכם בעניין, חתום על ידי הבנק. בתגובה נמסר לבנק, על ידי ב"כ המדינה, כי נוכח חילופי גברי באגף החשב הכללי, נדרשת למדינה שהות קצרה כדי ללמוד את הנושא.

ביום 27 באפריל 2009 העביר הבנק לחשב הכללי, בהתאם לבקשתו מיום 1 במרס 2009, אישורים של התאגידים הרלבנטיים בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הבנק, אשר שילמו מענק לעובדים הזכאים לכך, בדבר תשלומי המענק והתשלומים לרשויות המס אותם ביצעו, בצירוף אישור מיוחד ("אימות") של רואי החשבון המבקרים של אותן חברות, בהתאמה.

למיטב ידיעת הבנק, נכסים מ.י. פנתה בסוף חודש דצמבר 2009 לרשות המיסים, הציגה בפניה את עמדתה, המגובה בחוות דעת

משפטית, לפיה לא היה על הבנק לנכות מס במקור ולשלם מס שכר וחס רווח בגין החלק של מדינת ישראל בתשלום לעובדים (ועל כן קמה לבנק זכאות להחזר המיסים האמורים מרשות המיסים ומנגד, אין מקום לדרישת הבנק מהמדינה, שתחזיר לבנק את תשלומי המס האמורים) וביקשה את בדיקת הנושא. למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם נפרעה יתרת החוב וטרם נחתם ההסכם בגינה.

מכירת מניות המדינה בבנק

המחיר בעסקה למכירת מניות המדינה בבנק. לפי הודעה שקיבל הבנק ממדינת ישראל, ביום 14 בינואר 2010 מכרה המדינה מניות המהוות 5% מהונו המונפק של הבנק. המחיר בעסקה נקבע ל-8.871 ש"ח למניה. **מכירת יתרת מניות המדינה בבנק.** לאחר המכירה האמורה מחזיקה המדינה מניות המהוות 20% מהונו המונפק של הבנק. למיטב ידיעת הבנק, בכוונת המדינה למכור במהלך שנת 2010 את יתרת מניות הבנק שבידיה.

חקיקה ופיקוח

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. מסגרת זו מבוססת בעיקר על הדין הישראלי, על רבדיו השונים, אולם במספר תחומים מושפעת התנהלות הבנק גם מהוראות הדין הזר, ככל שיש להן תחולה אקסטרטריטוריאליה הנוגעת לפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור. בצידם כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום יעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, יעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, כלל הפעילות של קופות הגמל, ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח). חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לזיור, דיני הערבות וכו'. בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך והמומנה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים. הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות. במסגרת החקיקה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם. להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויחזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

רפורמה במבנה שוק ההון בישראל ובפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בתחום שוק ההון

בחדש אוגוסט 2005 פורסמו שלושה חוקים מקיפים המתייחסים לפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בשוק ההון: החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005; חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005. במהלך התקופה מאז התפרסמו תקנות וכללים שונים, שנועדו להשלים את ההסדרים בחקיקת משנה, וחוזרי מידע ופעולה. החקיקה החדשה הביאה לשינוי במבנה שוק ההון ותפקידי המערכת הבנקאית בו. הבנקים נדרשו, בתוך תקופת מעבר שנקבעה בחקיקה, להפסיק את פעילותם בתחום קרנות הנאמנות וקופות הגמל במתכונת שהייתה קיימת עד אז. לפרטים נוספים בדבר תיקוני התקנה ובדבר פעילות הבנק בעקבות הרפורמה במבנה שוק ההון ר' "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים".

רפורמה בחוק ההוצאה לפועל

בחדש נובמבר 2008 פורסם תיקון מקיף לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967. התיקון האמור נכנס לתוקף בחודש מאי 2009. בתיקון לחוק נקבעו, בין היתר, הוראות בנוגע לחובת מתן הגנת דיור חלופי, אשר יבטיחו, במקרה של מימוש משכנתא על דירת מגורים ופינוי החייב, מתן סיוע כספי להשגת דיור חלופי. הסיוע הכספי יהיה בסכום המאפשר לחייב לשכור דירת מגורים באזור מגוריו, התואמת את צרכיו ואת צרכי בני משפחתו הגרים עמו, במשך תקופה מוגבלת של 18 חודשים. בנסיבות מיוחדות יוכל ראש ההוצאה לפועל לקצר או להאריך את התקופה. ההוצאות בגין דיור חלופי יהיו חלק מהחוב וניתן יהיה לגבות אותן מהחייב. ההגנה האמורה תוחל רטרואקטיבית גם על שטרי משכנתא או משכון שנחתמו לפני תחילת החוק, ואשר נקבע בהם כי הגנת הדיור החלופי לא תחול, אם החייב יוכיח לראש ההוצאה לפועל שלא הובהרה לו על ידי הבנק זכותו לדיור חלופי ומשמעות היתור עליה. להערכת הבנק וחברות הבת הרלבנטיות התיקון האמור צפוי להשפיע באופן מהותי על שוק ההלוואות לדיור בארץ ועל הבנקים הפועלים בשוק זה, כמו גם על ההכנסות מפעילות המשכנתאות. בתיקון נקבע עוד כי ראש ההוצאה לפועל רשאי לצוות על הבנקים למסור מידע על זכויות החייב בתאגיד בנקאי, ערבויות בנקאיות שבתוקף שהוצאו לבקשתו והלוואות שניתנו לו שטרם נפרעו. התיקון נכנס לתוקף ביום 16 באוקטובר 2009. הבנק פעל ליישום השינויים המיועדים הנובעים מהתיקון האמור.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון. ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקפו חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), ומכוחו הותקנו תקנות וצווים, ובמקביל פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. מערכת דינים זו הטילה על התאגידים הבנקאיים חובות זיהוי, אימות, דיווח וניהול רישומים ביחס ללקוחות הבנק ולחשבונות המנוהלים על ידם. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

הוספת עבירות מקור. ביום 13 בפברואר 2010 נכנס לתוקף צו איסור הלבנת הון (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשס"ט-2009, אשר הוסיף מספר עבירות לרשימת עבירות המקור על פי חוק איסור הלבנת הון, ובכללן, שוד ימי ועבירות שונות מתחום הגנת הסביבה. משמעות תיקון זה הינה שעשיית פעולה ברכוש שהושג תוך כדי ביצוע עבירות אלו, על מנת להסוות את מקורו של הרכוש, או בידעה שהרכוש אסור, תהווה עבירה על פי חוק איסור הלבנת הון.

הרחבת תחולת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. ביום 1 ביולי 2010 ייכנס לתוקף תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, אשר מרחיב את החובות המוטלות על התאגידים הבנקאיים בכל הנוגע למניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות. תיקון זה מפרט, בין היתר, אמות מידה שעל דירקטוריון של תאגיד בנקאי לשקול בעת קביעת מדיניות "הכר את הלקוח", מחזק את מעמדו הבלתי תלוי של האחראי למילוי חובות על פי חוק איסור הלבנת הון, ומרחיב את חובות הפיקוח הניטור והמעקב השוטף אחר חשבונות ו/או פעולות הטומנים בחובם סיכון גבוה. כמו כן קובע התיקון שעל חברות בת וסניפים בחו"ל של תאגיד בנקאי, תחולנה ההוראות

המחמירות בנושא הלבנת הון, מבין הדין המקומי והדין הישראלי, ככל שאלה אינן עומדות בסתירה להוראת הדין המקומי. **הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון.** בחודש יולי 2007 פורסמה ואושרה בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון. במסגרת ההצעה נכללים תיקונים שונים ובהם, בין היתר, הרחבת רשימת עבירות המקור (הוספת מספר עבירות על פי חוק מע"מ כעבירות מקור), שינוי מדרג הענישה בגין העבירות הקבועות בחוק, הרחבת הגדרת המונח "שליטה" (ביחס לתאגידיים) מעבר להגדרה הקבועה בחוק ניירות ערך, כרסום בסודיות ובחיסיון זהות הגורם המדווח, (באופן שעלול לחשוף את זהותו של עובד בנק שמסר את הדוח על הפעולה), הוספת מגזרים שונים כגורם מדווח והרחבת סמכויותיה של הרשות לאיסור הלבנת הון.

בחודש יולי 2009 הוחל דין הרציפות על הצעת חוק זו ובימים אלה מקיימת וועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת דיונים בהצעה. **איסור מימון טרור.** בתחילת חודש אוגוסט 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 (להלן: "חוק איסור מימון טרור"). חוק זה קובע הוראות בתחום איסור מימון טרור, ומכוחו הותקנו ועודכנו תקנות וצווים המטילים על התאגידיים הבנקאיים חובות נוספות של זיהוי ובדיקת לקוחות מול רשימות מוכרזות של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

בנקים בשטחי הרשות הפלשתינאית. ביום 10 באוקטובר 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאור החלטת הקבינט לביטחון לאומי להכריז על החמאס ברצועת עזה כעל ישות עוינת, להפסיק כל פעילות עם הבנקים המאוגדים ברצועת עזה ועם סניפי הבנקים האחרים הממוקמים שם. כמו כן, הנחה דירקטוריון הבנק לבחון הפסקת הפעילות עם כלל הבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלשתינאית. מאותו מועד ועד סוף שנת 2008, הודיע הבנק מספר פעמים על הפסקת מתן שירותים ופעילויות והתבקש על ידי בנק ישראל להמשיך במתן שירותים מסויימים.

בחודש ינואר 2009 הופסקה כל הפעילות הבנקאית עם רצועת עזה, לרבות סליקת שיקים, העברות במטבע ישראלי ובמט"ח, סליקת ממסרים אלקטרוניים וסליקה באמצעות מס"ב המתבצעת במסגרת מסלקת הבנקים. באופן דומה נהג גם בנק מרכזית דיסקונט. כמו כן, הפסיק הבנק את הפעילות מול הבנקים ביהודה ושומרון למעט סליקת שיקים, העברת כספים לישראל באמצעות מס"ב והעברות מט"ח לישראל.

היערכות הבנק. יישום החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור חייב את הבנק להיערכות מחשובית, לביצוע מהלכי למידה והדרכה בקרב העובדים והמנהלים בבנק, ולקביעת נהלי עבודה. הבנק ממשיך ופועל להטמעת הטיפול באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק הרלבנטיים. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף מערכות הבקרה הממוכנות לזיהוי ואיתור לקוחות ופעילויות ולדיווח לרשויות. בשים לב לשינויים הרבים הנערכים בחקיקה ובתקינה בעניין איסור הלבנת הון ובעניין איסור מימון טרור, ההיערכות בתחומים אלה והטמעתם הינה מהלך מתמשך המבוצע באופן רציף, הן בבנק והן בחברות הבת הרלבנטיות.

פטור מהסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעילות משותפות במסגרת שבא ומסב

ביום 5 בנובמבר 2008 החליטה הממונה על ההגבלים העסקיים, לאחר בחינה מחדשת ומקיפה, על מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל, להסדר בדבר החזקותיהם המשותפות ופעולותיהם של חמשת הבנקים הגדולים בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא") ובמרכז סליקה בנקאי ("מסב"). תוקפו של הפטור הינו לשלוש שנים מיום מתן החלטת הממונה.

הפטור חוזר על התנאים שנקבעו בעבר ובנוסף נאסר על בעלי עניין בבנק ו/או חברי הנהלת הבנק ו/או נושאי משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק לכהן כדירקטורים בשבא ובמסב. כמו כן, נדרש מי שמונה לדירקטור בשבא או במסב לחתום, טרם תחילת ביצוע תפקידו, על כתב התחייבות לקיום תנאי הפטור.

במסגרת תנאי הפטור, אושר לשבא לפעול להקמת אתר גיבוי לנתוני המערכת הבנקאית בחו"ל, שיספק שירותי גיבוי לכל בנק בישראל שיחפוץ בכך.

הסכמי קונסורציום למתן אשראי

ביום 18 באוגוסט 2002, בהמשך לביטול "מסמך כללי ההתנהגות" הנזכר לעיל, הודיע הממונה לנציגי בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט כי בשלב זה אינו יכול לקבוע תנאים של "פטור סוג" לגבי הסכמי קונסורציום ולכן הוא אינו מתכוון לאכוף את תנאי הפטור במשך חצי שנה או עד לכינונו של פטור סוג, לפי המוקדם, וזאת בתנאי שיתקיימו כל התנאים הבאים:

החבירה בקונסורציום חיונית במובן שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים; הלקוח הסכים מראש ובכתב לקונסורציום; ללקוח תינתן אפשרות לנהל מו"מ נפרד עם הבנקים החברים בקונסורציום; וכאשר בקונסורציום חברים גם בנק הפועלים וגם בנק לאומי - הסכום המינימלי שלו יהיה מעל 150 מיליון ש"ח. בנוסף, רשאים בנקים לפנות בהליך של פטור ספציפי לעסקת אשראי משותפת מסוימת.

ביום 5 במרס 2003 האריך הממונה את תוקף הודעתו האמורה עד ליום 31 בדצמבר 2006, תוך קביעה כי המגבלה האמורה על קונסורציום שבו שותפים בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ לא תחול בהסדר שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידם לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו לקוח.

מאז שב הממונה והאריך מפעם לפעם את תוקף הודעתו. במהלך התקופה התבקשו הבנקים להתייחס לאפשרות שהתנאים האמורים יעוגנו בפטור סוג, ולמסור לממונה פרטים שונים על הסדרי קונסורציום שנעשו. בחודש מרס 2007 הוארך הפטור פעם נוספת, עד ליום 8 במרס 2008, והסכום המינימלי לקונסורציום בו שותפים גם בנק הפועלים וגם בנק לאומי הועלה ל-300 מיליון ש"ח.

ביום 5 בינואר 2009 הודיעה הרשות ההגבלים העסקיים למנהלי הבנקים כי הממונה עורכת בחינה מחודשת של התנאים לחבירת בנקים בקונסורציום אשראי, ובינתיים הורתה על הארכת תוקף התנאים שנקבעו במכתבה מיום 8 במרס 2007 (הנזכר לעיל) בשישה חודשים, מיום 5 בינואר 2009. למיטב ידיעת הבנק, בכוננת הממונה להאריך את הפטור.

הסדר בדבר הסכמי קונסורציום למתן אשראי בין בנקים לחברות ביטוח. ביום 2 במרס 2008 פרסמה הממונה את התנאים שבהתקיימם תימנע מלנקוט צעדים נגד קונסורציום לאשראי בין בנקים לחברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן, הדומים במהותם לאלו שנקבעו ביחס להסדרי קונסורציום בין בנקים, אך אינה נוקבת בסכום מינימלי הנדרש לשם חבירה בקונסורציום כאמור. הודעת הממונה הינה בתוקף לשלוש שנים, והובהר בה כי היא באה להוסיף על התנאים שנקבעו ביחס לקונסורציום למתן אשראי שהשותפים לו הם בנקים בלבד.

פס"ד בבית הדין לחוזים אחידים

ביום 5 במאי 2009, ניתן פסק דין בבית הדין לחוזים אחידים בענין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה לדיור של הבנק הבינלאומי הראשון. כן ניתנה ביום 1 באוקטובר 2009, החלטה בבקשה לעיכוב ביצוע.

פסק הדין קבע כי קיימים סעיפים בהסכם הלוואה, שהינם סעיפים מקפחים ולכן יש לבטלם וכן הורה על תיקון סעיפים אחרים. הגם שפסק הדין ניתן בהתייחס לחוזה הלוואה לדיור, כלולות בו קביעות שיכול וישפיעו גם על חוזים נוספים המשמשים במערכת הבנקאית. ביום 10 בינואר 2010 הגיש הבנק הבינלאומי הראשון ערעור לבית המשפט העליון על פסק דינו של בית הדין לחוזים אחידים.

הבנק לומד את פסק הדין והשלכותיו, ועוקב אחר התפתחות התהליכים.

החלטה בערעור על פס"ד של בית הדין לחוזים אחידים

ביום 18 בפברואר 2010 ניתן פסק דין על ידי בית המשפט העליון בערעור שהגיש בנק לאומי בעקבות פסק דין שניתן ביום 10 ביוני 2004 על ידי בית הדין לחוזים אחידים בקשר עם החוזה האחיד של בנק לאומי עם לקוחותיו המסדיר את תנאי פתיחת חשבון עו"ש. נפסק כי, אינטרס ראשון במעלה של הבנק ובאופן ישיר של הציבור כולו הינו בשמירת יציבותו הכלכלית, תוך הקפדה על גביית חובות הלקוחות והימנעות מהיחשפות למשברי נזילות. אינטרס זה של הבנק ושל הציבור, מהווה שיקול חשוב ביותר במכלול הנסיבות בהן ייבחן החוזה האחיד שבין הבנק ללקוחות ומרכיב משמעותי באיזון הנדרש לצורך הקביעה אם תניה פלונית שבחוזה עולה כדי תנאי מקפח אם לאו. בין היתר, נפסק כי, אין פגם או קיפוח בפסקה המאפשרת לבנק לבטל או להפחית מסגרת אשראי במקרים שבהם הבנק עלול להסתכן באי יכולת לגבות את האשראי עקב שינוי לרעה בכושר הפירעון של הלקוחות ואין צורך לתת הודעה מוקדמת, אלא ניתן ליתן ללקוח הודעה בד בבד עם הביטול או ההפחתה. הבנק לומד את השלכות פסק הדין על תנאי ההתקשרות שלו עם לקוחותיו.

חקיקה ורגולציה בתחום איכות הסביבה

בחודש יוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב בעניין ניהול הסיכונים הסביבתיים בידי התאגידים הבנקאיים. לפרטים נוספים, ר' "סיכונים סביבתיים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. במקביל הועלו יוזמות חקיקה ורגולציה שונות. בחודש יוני 2009, הוגשה בשנית הצעת חוק פרטית בנושא קרקעות מזוהמות, הכוללת גם חלק מההסדרים שהוצעו בהצעת החוק הפרטית הקודמת ו/או בתזכיר החוק הממשלתי, ובמסגרתה עשויה להיות מוטלת על גורמים מממנים אחריות בקשר עם זיהום קרקע ובין היתר למניעתו והפסקתו של הזיהום. הבנק מעריך כי יוזמות חקיקה והסדרה בתחום איכות הסביבה, הן ממשלתיות והן פרטיות, צפויות להימשך גם בעתיד.

הצעת חוק לתיקון חוק החברות - ממשל תאגידי

ביום 24 בינואר 2010 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק לתיקון חוק החברות, אשר גובשה על ידי משרד המשפטים ורשות ניירות ערך. על פי דברי ההסבר להצעת החוק, היא נועדה לשפר את הממשל התאגידי של החברות בישראל ולהתאימו למציאות הישראלית ולעקרונות הנהוגים בתחום זה בעולם.

במסגרת הצעת החוק מוצע לקבוע נורמות מומלצות בתחום הממשל התאגידי, המבוססות על המלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל, בדבר מבנה הדירקטוריון, הרכבו ואופן תפקודו. כמו כן, מוצע לעגן בחוק נורמות שעניינן מדיניות תגמול נושאי משרה, וכן להעלות את הרוב הנדרש באסיפה הכללית לשם אישור עסקאות בעלי עניין ומינורי דירקטורים חיצוניים.

עוד מוצע להקל את הדרישות החלות על תובע המבקש להגיש תביעה נגדו, ולהסמיך את רשות ניירות ערך להטיל עיצום כספי בגין שורה של הפרות של חוק החברות.

מרבית הדרישות, הכלולות בהצעת החוק בתחום הממשל התאגידי, מיושמות כבר על ידי הבנק, מכוח הוראות ניהול בנקאי תקין החלות עליו, ועולות בקנה אחד עם עקרונות הממשל התאגידי שאושרו על ידי הבנק (ר' להלן בסעיף "שונות").

תזכיר חוק אכיפה משלימה ברשות ניירות ערך [תיקוני חקיקה], התשס"ט

התזכיר הוכן על ידי רשות ניירות ערך, הופץ על ידי היועץ המשפטי למשרד האוצר ואושר על ידי ועדת השרים לענייני חקיקה ביום 6 בדצמבר 2009. מטרת תזכיר החוק היא להוסיף על מנגנוני האכיפה הקיימים, מנגנון האכיפה הפלילית ומנגנון הטלת העיצומים הכספיים המיועד בעיקרו לעבירות טכניות, שני מנגנוני אכיפה נוספים. האחד, מנגנון אכיפה מינהלית, הכולל הליך מעין שיפוטי מול מותב מינהלי בראשות סגל רשות ניירות ערך. השני, מנגנון "הסדר הפסקת הליכים מותנית", הכולל הימנעות ממיצוי הליכים בדרך של קבלת הסכמת המפר לסנקציות שיטול על עצמו, מסוג הסנקציות שהיה חשוף להן, לו מוצה ההליך עד תום. מנגנוני אכיפה אלה נועדו לחול ביחס לעבירות על פי חוק ניירות ערך, חוק השקעות משותפות בנאמנות, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות והתקנות מכוחם.

ריבוי יוזמות חקיקה

גם שנת 2009, כקודמותיה, התאפיינה בריבוי הצעות חוק פרטיות (אשר חלקן נתמכות על ידי הממשלה) שעניינן הטלת הגבלות על הבנקים (בחוק או על פיו) בתחומי הפעילות השונים, ובכלל זה: הגבלות על מתן אשראי, הגבלות בעניין גביית עמלות, הגבלות על תשלום ו/או גביית ריבית, וכיוצא ב. הצעות חוק אלה ודומות להן, אם תקבלנה, עלולות להיות בעלות השפעה שלילית מהותית על פעילות הבנק והחברות המאודחות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. הבנק אינו יכול להעריך איזה מבין הצעות החוק תתקבל ומה יהיה היקף ההשפעה האמורה. כמו כן, התאפיינה גם שנת 2009 בריבוי הוראות רגולטוריות, הן הוראות ניהול בנקאי תקין והן הוראות שונות לגבי הדיווח לציבור, שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים. לכך נוספו הוראות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ושל רשות ניירות ערך, לגבי הנושאים שבפיקוחם, והחלטות הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום סמכויותיה. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים. הבנק מעריך כי מצב דברים זה, צפוי להימשך גם בעתיד. ר' גם לעיל, "סיכוני רגולציה" בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הוראת המפקח

בינואר 2004 פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בנושא הגילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, אשר תחול על דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לשנת 2003 ואילך. הוראה זו הולכת בעקבות הוראה של ה-SEC מיום 12 בדצמבר 2001, באותו עניין. ההוראה מתייחסת לשני רבדים: רובד בחירת המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים ויישומה, ורובד הגילוי שניתן אודותיה. בחודש ינואר 2008 תוקנה הוראת השעה, כך שתכלול התייחסות גם לאומדנים חשבונאיים קריטיים.

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידי בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחוייב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במוהלך ערכת הדוחות הכספיים. יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת ערכת הדוחות הכספיים. חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שישומו בעת ערכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

הפרשות בגין חובות בעיתיים

ההפרשות לחובות מסופקים כוללות הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים, הפרשה כללית והפרשה נוספת. ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים משקפת את הערכת הנהלת הבנק את ההפסד הגלום בתיק האשראי בהתאם לכללים שקבע המפקח על הבנקים ובהתבסס על הערכות ואומדנים. בגין הלוואות לדיור נערכת ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים על פי מדרגות (שיעורי הפרשה ותקופות פיגור) אשר נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הכללית לחובות מסופקים הינה בשיעור של 1% מסך החבויות ליום 31 בדצמבר 1990 בערכים מותאמים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים נערכת על בסיס מאפייני סיכון שונים, כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים ובהתאם לשיעורים שנקבעו על ידו. אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק את תיק האשראי במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי כולל שני שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחל שינוי ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעיתיים" בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות מסופקים", "חובות שאינם נושאי

הכנסה", "חובות שאורגנו מחדש", "חובות בפיגור זמני", ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת הפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דירוג האשראי שלו, מידת עמידתו בהתחייבויות כלפי הבנק בעבר, חוסן ו/או גיבוי הבעלים, היקף ואיכות הבטחונות שלו, מידת הסיכון של הענף בו הוא פועל, וכיוצ"ב. בנוסף לכך מביאה הנהלת הבנק בחשבון, בעת עריכת הפרשה הנדרשת, גורמים נוספים, כגון: איכות הניהול של החייב, כושר החזר שלו, וגמישותו הפיננסית.

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמותאר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות, כגון: איכות הבטחונות, כושר החזר של החייב וכו', ובהערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי, כגון: הבחנה בין "חוב בפיגור" ל"חוב בפיגור זמני", והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב הפרשה, כגון: איכות הניהול של החייב, ומידת הסיכון של הענף בו הוא פועל.

לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על הפרשה לחובות מסופקים המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל, חלק מהאומדנים שצוין לעיל נשען על משתנים כלכליים או משתני שוק וחלקם מתעדכן ככל שהנסיון שנצבר בטיפול בחייב רב יותר. לפיכך, בוחנת הנהלת הבנק אחת לרבעון את האומדנים המשמשים בקביעת הפרשות בגין החובות הבעייתיים ומעדכנת אותם במידת הצורך.

לפרטים בדבר סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ר' בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל. לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי בבנק, ובכלל זה פרטים בדבר "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים" ו-"סיכונים אשראי בגין מימון ממונף (Leveraged Finance)", ר' בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

לפרטים בדבר הוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", שתחילתה בדוחות הכספיים ליום 1 בינואר 2011 ואילך, ואשר עקרונותיה מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הקיימות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי, ר' לעיל בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות" ולהלן בביאור 1 כז' (3) לדוחות הכספיים.

התחייבויות תלויות

נגד הבנק ונגד בנקים וחברות בקבוצה תלויות ועומדות תובענות בנושאים שונים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי FAS-5 - Accounting for Contingencies, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהערכת הפרשה הנדרשת יש צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו.

על פי FAS-5 ישנן שלוש דרגות להערכת הסיכון של הפסד: (1) קלוש - Remote; (2) אפשרי - Reasonably possible; (3) קרוב לוודאי - Probable.

כן קובע הכלל האמריקאי כי אם אין אפשרות להעריך את הסיכון, אין לערוך הפרשה בגינו, אך יש לתת לגביו גילוי אם הוא עלול להיות מהותי.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין התביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססת הנהלת הבנק, וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה.

מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיביים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות זאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

על פי הדין הישראלי, בקשה לאשר תובענה כייצוגית מהווה, למעשה, מהלך מקדמי שבמהלכו בוחן בית המשפט מספר מבחנים כדי להחליט בבקשה. בין היתר בוחן בית המשפט האם מדובר בתובע ראויה והולם, הוא בוחן את תום ליבו של התובע, האם הדרך של תביעה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבידור העניין, האם התובענה מגלה שאלות משותפות של עובדה ומשפט, וכן בוחן בית המשפט את סיכויי התביעה. עוד קובע בית המשפט, באותה החלטה, מהי הקבוצה אותה יהיה התובע רשאי לייצג ובאיזה עילות תוגש התביעה.

מהאמור לעיל עולה כי רובם של הפרמטרים הינם אקסוגניים לסיכוי התביעה עצמה והם מתבררים בדרך כלל במהלך הדיון (שיכול להמשך מספר שנים).

לא זו אף זו. הן האופן שבו בית המשפט מפרש את המבחנים האמורים, הן המשקלות הניתנים לכל אחד מהמבחנים הללו והן רמת ההוכחה הנדרשת (בשל מיעוט הנסיון והפסיקה המשפטית) בשלב מקדמי זה, אינם אחידים במערכת המשפטית ולפיכך קיים קושי רב להעריך את סיכויי הבקשות.

על החלטה כאמור, כשזו מתקבלת, מוגשת בדרך כלל בקשת רשות ערעור, שגם היא מתבררת במשך תקופה ארוכה. רק לאחר מכן, אם נדחתה בקשת רשות הערעור, נדונה התובענה הייצוגית בבית המשפט מתחילה, במגבלות שנקבעו בהליך המקדמי.

עוד יצוין כי תובענות ייצוגיות היו עד שנת 2006 ייחודיות לחוקים ספציפיים, לעילות ספציפיות ולמועדי תחילה שונים (המועד שבו, למעשה, אימץ החוק הרלבנטי את האופציה להגיש תובענה ייצוגית). גם על פרשנות נושאים אלה ניתנה פסיקה סותרת. החוק החדש בנושא תובענות ייצוגיות, שקיבלה הכנסת בשנת 2006, ריכז את כל ההסדרים בנושא תובענות ייצוגיות תחת חוק אחד, והרחיב את העילות בניגון ניתן להגיש תובענה ייצוגית נגד בנקים מעבר לאלה שנכללו בעבר בחקיקה.

החוק הוחל גם על בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות תלויות ועומדות בבתי המשפט במועד פרסומו. הכללים החדשים שנקבעו בחוק והעובדה שהוראותיו החלו להיבחן בפסיקה רק לאחרונה, מוסיפים מימד חדש של אי ודאות בכל הקשור להערכת סיכוייהן ותוצאותיהן של תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות.

אמנם הכלל החשבונאי הנקוט בידי תאגידים בנקאיים בישראל הוא הכלל האמריקאי אולם חיוני, בהקשר זה, להביא בחשבון את השוני במאפייני המציאות האמריקאית בהשוואה למציאות הישראלית, ואת הקשיים שעולים כתוצאה משוני זה.

בארה"ב קיים ניסיון רב שנים (עשרות שנים) בנושא התובענות הייצוגיות וקיימים לגבי נתונים מוכרים ובדוקים, לרבות לגבי שיעור הפשרות וסכומי הפשרות ששולמו בתיקים כאלה. נסיון כזה חסר לחלוטין בדין הישראלי ובפרקטיקה בארץ.

גם אופן ניהול ההליכים המשפטיים בארה"ב שונה מזה שבישראל ומאפשר לצדדים לבחון את עדי הצד שכנגד עוד לפני הדיון בבית המשפט, ולהעריך את סיכויי התביעה בשלב מוקדם יותר.

האמור לעיל מעורר קושי הערכה מיוחדים בכל הקשור להתייחסות לבקשות לאשר תובענות כתובענות ייצוגיות ולתובענות ייצוגיות. כאמור, הנהלת הבנק והנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה מתבססות על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים. חוות דעת אלה הינן סובייקטיביות ומתמודדות עם קושי הערכה אובייקטיביים.

לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלא התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים, כמו גם הנהלות היועצים המשפטיים של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים במידת הצורך את הפרשות בניגון, על פי ההתפתחויות.

ביום 10 בינואר 2006 הפיץ הפיקוח על הבנקים הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהוראה נקבע כי בהערכת התביעות המשפטיות התלויות תתבסס הנהלת התאגיד הבנקאי על חוות דעת יועציה המשפטיים, אשר תקבענה את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- 1) צפוי (Probable) - ההסתברות מעל ל-70%;
- 2) אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%;
- 3) קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מותאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בניגון הוערך כ"צפוי". בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 לדוחות הכספיים הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

התאגידים הבנקאיים התבקשו לקבוע לעצמם רף גילוי מדורג בהתייחס לסיווג ההליך על פי הערכת הסיכון הגלום בו. בהתאם, בדוחות הכספיים, ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה לפי הקריטריונים הבאים: דרך כלל הליך משפטי מהותי הינו הליך שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי, של הבנק, אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית או אם סבירות התממשותו הינה קלושה. התאגידים הבנקאיים התבקשו גם לתת גילוי אודות סך החשיפה בגין תביעות שהוערכו, כולן או חלקן (בגין החלק הרלבנטי), כ- "אפשרי" (Reasonably Possible). גילוי כאמור ניתן בביאור 19 לדוחות הכספיים.

יצוין כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט. לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ר' ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ר' סעיף "הליכים משפטיים" להלן.

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (other than temporary) ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד.

הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי הפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור. לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי הפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים שונים של נייר הערך שבגינו נצברו הפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: דירוג נייר הערך, שיעור ירידת ערכו של נייר הערך ביחס לעלותו ומשך הזמן בו שוויו ההוגן של נייר הערך היה נמוך מעלותו, מצבו הפיננסי של המנפיק ועוד. לפרטים נוספים, ר' לעיל "פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה" בפרק "מגזר הניהול הפיננסי". ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות ובהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים.

אומדן השווי ההוגן של ניירות ערך

ניירות ערך, למעט איגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, למעט מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגים לפי עלות.

ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות בספרים של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, נזקפים לקרן הון. שווי השוק של ניירות ערך שנסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, מייצג את השווי ההוגן. השווי ההוגן המוצג, שמתייחס לניירות ערך אשר אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, הינו שווי הוגן מחושב, כמפורט להלן. השווי ההוגן של איגרות חוב של בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל מתבסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים חיצוניים לבנק, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למאות מוסדות פיננסיים מובילים בעולם. לצרכי בקרה מבצע ה-middle office הצלבה של שערי ניירות הערך, כפי שהתקבלו מהספק, לשערים המצוטטים במערכת הבלומברג (מערכת מידע פיננסי) וציטוטי ברוקרים אשר אינם מנפיקי נייר הערך. כאשר נמצאים הפרשים בין שיערוך הספק לבין שערים המצוטטים בבלומברג ו/או מברוקרים, מובאים ניירות הערך לדיון בוועדת הבקרה, להחלטה ביחס לקביעת השווי ההוגן.

חישוב השווי ההוגן בגין ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברת שערי ריבית. לצורך בקרה עורך ה-middle Office, במידת האפשר, בדיקה לעומת ניירות ערך סחירים של אותו מנפיק או ניירות ערך דומים בשוק.

אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. כאשר המכשירים הפיננסיים הנגזרים נסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, אזי שווי השוק מייצג את השווי ההוגן.

אם המכשירים הפיננסיים הנגזרים אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, אשר מביאים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר, כגון: ערך נוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים להתקבל מהמכשיר, מודל Black and Sholes וכיוצ"ב.

חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין המרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הריביות והמחירים בשוקי הכספים הבינלאומיים, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, אשר נקבעים על ידי המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות של הבנק, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי. המרווח בין ריבית המכירה לריבית הקניה מהווה גורם סובייקטיבי אשר משפיע על חישובי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

השווי ההוגן של אופציות מתבסס, ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשער החליפין, הריבית והמזדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ומט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חדר עסקות של הבנק בהתאם לשוקי הכספים ומבוקרים על ידי ה-middle office, תוך השוואתם למספר מקורות מידע.

קביעת המודל שישמש לחישוב השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים שהיקף הפעילות בהם הינו מהותי, מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן, מתבצעים באחריות ה-middle office, המהווה גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות המבצעות את העסקאות (להלן: "הגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן"), באמצעות מערכות ייעודיות (להלן: "תהליך קביעת השווי ההוגן"). תהליך קביעת השווי ההוגן מתוקף ומאומת על ידי המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות באגף ניהול סיכונים, שהינה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה ומהווה גורם בלתי תלוי בגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן. הליך התיקוף כולל בדיקה ביחס לתאימות המודל לסוג המכשיר, נאותות וסבירות הפרמטרים ששימשו בקביעת השווי ההוגן, סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל, בדיקות חישוב מדגמיות וכיוצ"ב. תיקוף המודלים המשמשים לחישוב השווי ההוגן מתבצע לפחות אחת לשנה, או בקרות שינוי מהותי בתהליך קביעת השווי ההוגן. תהליך האימות, אשר כולל בעיקרו את בדיקות הסבירות, מבוצע אחת לרבעון.

קיים ממשק להעברת תוצאות תהליך התיקוף והאימות בין ה-middle office לבין המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות. במידה ויתעוררו חילוקי דעות בין הגורמים האמורים, העניין יובא לדיון בוועדת הבקרה (ועדה בחטיבה הפיננסית בה נוטלים חלק גם נציגי מערך החשבונות).

בביאור 20 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף על פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים וכן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

שיעורי הריבית במטבע ישראלי ובמטבע חוץ לטווחי הזמן השונים, מהווים גם את הבסיס על פיו מחושב השווי ההוגן של הסעיפים המאזניים וכן תזרימי המזומנים הנובעים מהנכסים וההתחייבויות של הבנק, כמפורט בביאורים 18 ו-21 לדוחות הכספיים. שיעורי ריבית אלה משמשים גם לחישוב השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות שגודרו כנגד מכשירים פיננסיים נגזרים, במידה והם עמדו בקריטריונים של גידור, כנדרש על פי הנחיית המפקח על הבנקים.

להלן פירוט שווי הוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים במאזן ו/או בדוח רווח והפסד לפי שווי הוגן, תוך הבחנה בין מכשירים שהשווי ההוגן שלהם נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל ואחר, על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2009:

מחירים מצוטטים		
אחר	משוק פעיל	
במיליוני שקלים חדשים		
נכסים:		
-	2,155	ניירות ערך למסחר
17,782	14,412	ניירות ערך זמינים למכירה
1,676	234	יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
התחייבויות:		
2,292	254	יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

זכויות עובדים

עובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. (לפרטים בדבר הסכם חדש, המאפשר לעובדים להחליט לפדות חופשות אלה, ר' "התפתחויות ביחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל). כמו כן זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבויות אלו תלויות במספר תנאים שיתממשו בעתיד.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות הנ"ל על בסיס אקטוארי ולהציגה בערך נוכחי. לצורך עריכת החישוב נעזר הבנק באקטואר חיצוני.

החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם ההסתברות שיתממשו התנאים לתשלום המענק, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה עד למועד תשלום המענק ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, בהוראת שעה של בנק ישראל בעניין שיעור היוון שישמש בחישובים, על פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק. החישובים האמורים רגישים לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.

גידול של 1% בשיעור היוון יגרום להקטנת ההתחייבות בסך של כ-71 מיליון ש"ח וקטון של 1% בשיעור היוון יגרום להגדלת ההתחייבויות בסך של כ-71 מיליון ש"ח.

הליכים משפטיים

תביעות תלויות נגד הבנק

כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות, שהגישו נגדם לקוחות הבנק והחברות המאוחדות שלו, לקוחות לשעבר וכך צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו במהלך העסקים הרגיל שלהם. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדון ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדון, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להמנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכך טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, ובקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשנ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת ועציהן המשפטיות, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

בביאור 19 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניות הבנק והחברות המאוחדות שלו לגבות חובות, במהלך עסקיהם הרגיל, הם נוקטים הליכים משפטיים לגביית החובות, המגיעים להם מחייבים וממי שעברו להם לפרעון חובות החייבים, לרבות מימוש בטוחות, שניתנו להם על ידי החייבים או צדדים שלישיים כלשהם. בכלל האמור לעיל, ננקטים הליכים של כינוס נכסים, פירוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

הליכים משפטיים נוספים שהבנק צד להם

- 1) ביום 15 בספטמבר 2008 התמוטטה קבוצת Lehman Brothers (להלן: "קבוצת ליהמן"). במועד זה החזיקו הבנק ואי די בי ניו יורק איגרות חוב של חברת האחזקות של קבוצת ליהמן. כמו כן ביצע הבנק עסקאות בנכסים פיננסיים מול קבוצת ליהמן. בנוסף, מנהלים בבנק חשבונות שונים של חברות בקבוצת ליהמן, חלקם עבור לקוחותיה.

ביום 18 בספטמבר 2008 הוטל, לבקשת בנק לאומי, צו עיקול זמני רחב היקף על נכסים וזכויות המצויים בחשבונות קבוצת ליהמן בבנק, בהיקף של עד כ-370 מיליון ש"ח. ביום 6 באוקטובר 2008 הגיש בנק לאומי בקשה לאישור העיקול. הבנק הגיש כתב הגנה. ביום 17 בנובמבר 2008 מסר הבנק הודעת קיזוז לשלוש חברות מקבוצת ליהמן בגין כל חובותיה של הקבוצה לבנק כנגד הנכסים והכספים של הקבוצה המצויים ברשותו, למטע בחשבונות המנהלים עבור לקוחות הקבוצה.

ביום 12 במרס 2009 נתן בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו, תוקף של פסק דין להסכם בין הבנק לבין בנק לאומי. על פי הסכם זה, יאושרו העיקולים על הנכסים, שהוטלו לבקשת בנק לאומי על נכסי החברות מקבוצת ליהמן המוחזקים בידי הבנק, בכפוף לקדימות זכויותיו של הבנק בנכסי חברות אלו מכת זכות הקיזוז המוקנית לבנק.

בחודש מאי 2009 הגיש הבנק לבית המשפט בקשה למתן הוראות לדרך השקעת הכספים המעוקלים, ולקבוע על אילו מתוך החשבונות חלים העיקולים, שכן הבנק מחזיק כספים בהיקף העולה על העיקולים, שהוטלו על החשבונות המתנהלים על שם ישויות משפטיות שונות. כמו כן, חלק מן החשבונות המתנהלים בבנק הינם חשבונות של לקוחות של חברות בקבוצת ליהמן. טרם ניתנה החלטה בבקשה.

ביום 10 בדצמבר 2009 הומצאה לבנק בקשה לבזיון בית משפט, שהוגשה לבית המשפט לפשיטות רגל בניו יורק על ידי Lehman Brothers Inc, נגד בנק לאומי ובנק דיסקונט.

במסגרת הבקשה בניו יורק עתרה Lehman Brothers Inc לסעדים הבאים:

(א) להחיל את ההקפאה בארה"ב על דיסקונט ולאומי ולהורות להם להפסיק כל הליך בישראל כנגד Lehman Brothers Inc, לבטל את העיקולים על כספיה, ולאפשר לנאמן לכנס את נכסיה בישראל.

(ב) לקבוע שדיסקונט ולאומי ביזו את בית המשפט בארה"ב בכך שבאופן מכוון הפרו את צו ההקפאה, ולחייב אותם בכל הנזקים וההוצאות, שנגרמו כתוצאה מהפרת צו בית המשפט בארה"ב. טרם ניתנה החלטה בעניין.
- 2) **פניה על פי סעיף 194 לחוק החברות.** ביום 13 במאי 2009 התקבלה בבנק פניה על פי סעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, לפיה נדרש הבנק להגיש, תוך 45 יום, תביעה מטעמו נגד חברי הדירקטוריון, שכינהו בבנק ב-7 השנים האחרונות, נגד מנכ"ל הבנק, נגד נושאי משרה שונים בהווה ובעבר, נגד עובדים של הבנק ונגד בעלי השליטה בבנק.

הדרישה הוגשה מטעם תאגיד המחזיק במניות הבנק. על פי האמור בפניה, מתבקש הבנק להגיש תביעה נגד הגורמים האמורים להשבת כל סכום שיחוייב לשלם, אם וכאשר ייפסק כך על ידי בית המשפט, או אם וכאשר יקבע כך בהסכם פשרה, במסגרת אחת התביעות שהוגשו נגד הבנק או יוגשו נגד הבנק, שעניינן הסדר כובל בגין תיאום עמלות ו/או תיאום ריביות.

ביום 17 ביוני 2009 דחה דירקטוריון הבנק את הדרישה והודיע על כך לפונה.

יצוין כי התביעות נשוא הדרישה טרם נדונו לגופן, וממילא טרם ניתנה בהן החלטה לגוף העניין. לפרטים נוספים בדבר התביעות האמורות, ר' ביאור 19 לדוחות הכספיים, סעיפים 11.3, 11.4 ו-11.5.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2009

1. תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, שהוגשו ביום 8 בדצמבר 2002 נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק על ידי לקוח, שהגיש בעבר תובענה באותה עילה ובקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית על פי חוק ניירות ערך, אולם תביעתו נמחקה, לאחר שלא עמד בתשלום האגרה. עילת התביעה היתה נזקים שנגרמו ללקוח, לטענתו, כתוצאה מירידת שוויים של ניירות ערך שנרכשו עבורו על ידי מנהלי תיקים, שגרמו להעלאת שערי אותם ניירות ערך באופן לא חוקי.
התובע העלה טענות נגד הבנק לפיהן הבנק איפשר פתיחת חשבונות פיקטיביים בעת ההנפקה של תאגיד מלקוחות הבנק ונתן אשראי למאות "לקוחות קש" ללא בטחונות. כמו כן, בשלב מאוחר יותר איפשר הבנק, לטענת התובע, "להריץ" את המניות. הקשר של בנק מרכנתיל דיסקונט לנזקים אלו נבע, לטענת התובע, מהאשראי שהעמיד בנק זה למנהלי תיקים אלו אשר איפשר להם לבצע את הפעולות באותם ניירות ערך ומהרשם שקיבל אותו לקוח שיש בפעולות מתן האשראי כדי לתמוך בשערי ניירות הערך. סכום הנזק הכולל, שנגקב בבקשה לתביעה הייצוגית כלפי בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט ביחד, הסתכם בכ-500 מיליון ש"ח. ביום 15 בינואר 2009, אישר בית המשפט את הסתלקות התובעים מבקשתם לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית ובכך באה התובענה אל סיומה.
2. ביום 29 במאי 2008 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד בנק לאומי, בנק דיסקונט בנק מרכנתיל דיסקונט והבנק הבינלאומי הראשון. המבקשים טענו כי כספי מט"ח שמועברים לבנקים הנתבעים באמצעות העברה בנקאית או שיקים מחו"ל מגיעים לחשבונם באיחור של מספר ימי עסקים לאחר שהכסף יוצא מהחשבון המעביר. לטענת התובעים, הנזק שנגרם הוא מניעת ריבית, או חיוב ריבית בגין יתרת חובה הקיימת בחשבון.
בהעדר מידע הועמד סכום התביעה כלפי כלל הבנקים הנתבעים בסכום של 115 מיליון ש"ח. הסעד המבוקש היה השבת הנזק שנגרם ללקוח בשבע השנים האחרונות, וכן צו האוסר על הבנקים, מכאן ואילך, לפעול כפי שפעלו עד כה. ביום 19 בינואר 2009 אישר בית המשפט את הסתלקות התובעים מבקשתם לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית ובכך באה התובענה אל סיומה.
3. ביום 8 בדצמבר 2005 הגיש לקוח לשעבר של הבנק (להלן: "התובע") תביעה בסכום של 300 מיליון דולר בבית המשפט של מדינת קליפורניה בארה"ב, וזאת כתביעה שכנגד בעקבות הליך בו נקט הבנק, בארה"ב, לאכיפת פסקי דין שניתנו בישראל נגד התובע, בסכום שהועמד על כ-13 מיליון דולר.
ביסוד התביעה שכנגד עמדה טענה כי הבנק הפר התחייבות להעמיד אשראי לתובע ולחברה שהוא היה מבעליה (להלן: "החברה"), וזאת לשם רכישת חברה אחרת. כן נטען, כי ניתנו לתובע מצגים כוזבים ומצגים רשלניים.
הנזקים הישירים הועמדו על סכומים של לפחות 100 מיליון דולר בגין אובדן רווחים כתוצאה מכשלון העסקה לרכישת החברה האחרת, ולפחות 200 מיליון דולר בגין אובדן רווחים כתוצאה מהתמוטטות החברה. בנוסף נתבעו נזקים עונשיים בסכום שלא הוערך על-ידי התובע.
הבנק הגיש לבית המשפט בארה"ב בקשה לדחיית התביעה על הסף, מטעמים של חוסר סמכות ופורום לא נאות. ביום 26 ביוני 2007 נדחתה על הסף התביעה בנימוק שהפורום אינו נאות. ביום 4 בספטמבר 2007 ערער התובע על ההחלטה האמורה של בית המשפט הפדרלי. ביום 10 באפריל 2009 דחה בית המשפט לערעורים את הערעור.
4. ביום 6 באפריל 2007 הגיש Arab bank הודעות צד ג' בחמש תובענות שהגישו נגדו בשנת 2005 אלפי נפגעי טרור ישראלים או אמריקאיים, יורשיהם או מנהלי עזבונם, בבית המשפט בניו יורק, לתשלום פיצוי עקב מעורבותו הנתענת של Arab bank בפעולות הקשורות למימון טרור, סיוע למעשי השמדת עם וסיוע לביצוע פשעים נגד האנושות. התביעות מתבססות על הדין האמריקאי, אינן מכומתות והן מפנות בין היתר לחוקים הקובעים פיצוי קבוע לכל נפגע ללא הוכחת נזק.
הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ואי די בי ניו יורק הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעה לצד ג'. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט טענו כי אין סמכות בינלאומית לבית המשפט בארה"ב וכי הפורום בארה"ב אינו נאות. כל הבנקים טענו כי אין אפשרות להגיש הודעת צד ג' בתביעות מכח חקיקה נגד טרור.
בתגובה שהוגשה על ידי Arab Bank נטען, בין היתר, כי למערכת המשפט האמריקאית יש סמכות שיפוט כלפי דיסקונט ומרכנתיל,

- שכן אי די בי ניו יורק מהווה זרוע ארוכה של דיסקונט בארה"ב, ודי בכך כדי לקנות סמכות על כל קבוצת דיסקונט. התובעים הגישו אף הם התנגדות לבקשת הודעת צד ג' בתביעות.
- בתחילת חודש פברואר 2008 הגיש Arab Bank לבית המשפט בניו יורק הודעות צד ג' במסגרת תביעה נוספת שהוגשה נגדו. הודעות צד ג' הוגשו נגד הבנק, בנק מרכנטיל דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק. התובעים בתביעה זו הינם חיילי צה"ל, אזרחי ארה"ב שנפגעו במהלך שירותם הצבאי. הטענות של Arab Bank דומות לטענות בתביעות הקודמות ואולם כאן נטענו טענות נוספות, לפיהן הבנקים הישראלים ידעו ביחס להעברות בנקאיות מסוימות כי הן אסורות ונועדו לצרכים לא רשמיים, או שעצמו עיניהם ברשלנות נוכח מידע כזה. הבנקים הגישו בקשה לדחיה על הסף גם בגין הודעת צד ג' זו.
- ביום 2 באפריל 2009, קיבל בית המשפט בניו יורק את בקשת הבנק, החברות הבנות האמורות ובנק הפועלים, ודחה על הסף את תביעת Arab Bank נגדם מחוסר עילה.
- טרם הוגש ערעור על ההחלטה. עם זאת, ל-Arab Bank שמורה הזכות להגיש ערעור על ההחלטה עם סיום כל ההליכים בתיק, במסגרת ערעור על פסק דין סופי בתביעה העיקרית.
- ביום 22 במאי 2009 דחה בית המשפט בניו יורק את בקשת Arab Bank לגילוי מסמכים נגד הבנק ונגד בנק מרכנטיל דיסקונט, שהוגשה קודם להגשת הודעות צד ג' במסגרת התביעה העיקרית. הבקשה נגד אי די בי ניו יורק התקבלה בחלקה.
5. ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. התביעה מוערכת על ידי התובע בסך של 61 מיליון ש"ח.
- ביסוד התביעה עמדה הטענה כי הבנק גבה מלקוחותיו שלא כדין עמלת קניה/מכירה של ניירות ערך. התובע טען כי הבנק גבה עמלת מינימום בגין ביצועים חלקיים של פעולת רכישה אחת שחולקה למספר פעולות משנה. כתוצאה מכך סכום העמלות הכולל ששולם על ידי הלקוח, גבוה יותר מסכום העמלה שהיה הלקוח משלם לו הרכישה בוצעה בפעולה אחת.
- ביום 30 בספטמבר 2009 אשר בית המשפט הסדר פשרה, שעיקריו הינם מתן פטור מעמלת המינימום בגין פעולות בניירות ערך למשך שנה לחברי הקבוצה ותשלום בסך של 450 אלף ש"ח לתובע, ולבא כוחו.
6. ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, אשר לפי הנחיית בית המשפט פוצלה לחמש תביעות נפרדות.
- בחודש ספטמבר 2009 אישר בית המשפט את הסתלקות התובע מהבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, שהוגשה בעילה של גביה ביתר של דמי ניהול מינימליים בחשבונות ניירות ערך. בחודש אוקטובר 2009 אישר בית המשפט את הסתלקות התובע מהבקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית, שהוגשה בעילה של אי מתן הנחה מעמלת מינימום בפעולות בניירות ערך שבוצעו באינטרנט על ידי מי שנמנה על מזרז לקוחות הנהנה מהנחה בפעולות בניירות ערך שבוצעו באינטרנט על ידי מי שקיבל הנחה. (בקשה נוספת מתוארת בביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 11.4; שתי בקשות נוספות אינן עומדות ברף הגילוי שקבע הבנק).
- לפרטים בדבר הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בתחילת שנת 2010, ר' ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 11.6.
- יצוין כי הבנק לא כלל בביאור 19 לדוחות הכספיים תובענות מסוימות שנכללו בו בתקופות דיווח קודמות, אף שאלה טרם הסתיימו, כיוון שהן לא עמדו עוד ברף הגילוי שנקבע (סעיפים 11.3 ו-11.10 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008).

הליכים של רשויות

1. לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על ההגבלים העסקיים ובית הדין להגבלים עסקיים, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים ו-"הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל.
2. לפרטים בדבר קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, לפיה קובעת הממונה שבין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות ובדבר קביעת הממונה כי, כאמור בסעיף 43 (ה) לחוק ההגבלים העסקיים, הקביעה האמורה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי, ר' ביאור 19 ג' 14 לדוחות הכספיים.
3. לפרטים בדבר בקשת נתונים על ידי רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות בתחום ייעוץ השקעות בכלל ותעודות סל בפרט, ובדבר דוח

ביקורת של רשות ניירות ערך בנושא מערכות ייעוץ השקעות בבנק, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".

4. לפרטים בדבר פניית הממונה על ההגבלים העסקיים, במסגרת בדיקה שהיא עורכת באשר להיבטים שונים הנוגעים לאחזקות הבנק בבנק הבינלאומי, ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

הסכם לרכישת אמצעי שליטה בבנק הבינלאומי

על פי הסכם מיום 31 ביולי 1983 שבין הבנק לבין פי.בי. אחזקות בע"מ וחברת בת שלה, שבמסגרתו רכש הבנק מניות רגילות בנות 5 ש"ח של הבנק הבינלאומי אשר הקנו לבנק כ-26% מהון המניות וכ-11% מזכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי הוסכם, בין היתר, שהבנק לא יתערב בניהול הבנק הבינלאומי.

בהסכם הובטח לבנק, שכל עוד יחזיק בלפחות 80% מהמניות של הבנק הבינלאומי שנרכשו על ידו בהסכם (לרבות מניות הטבה וזכויות בגין מניות אלה), תגרום פי.בי. אחזקות לכך, שרבע מחברי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי יהיו מומלצי הבנק, ובלבד שהבנק לא ימליץ על דירקטורים שבחירתם עלולה, לדעת נגיד בנק ישראל, ליצור ניגוד אינטרסים. כמו כן, נקבע בהסכם האמור זכות סירוב ראשון, לכל אחד מהצדדים, לרכוש את מניות הבנק הבינלאומי שבבעלות הצד השני, במקרה של מכירתן על ידי הצד האחר, בין אם המכירה הינה במסגרת המסחר בבורסה ובין מחוצה לה. זכות הסירוב אינה חלה על מכירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, בדרך העסקים הרגילה, של עד 20% מההחזקה הכוללת של כל צד. כמו כן, זכות הסירוב אינה חלה במקרה של מכירת מניות הבנק הבינלאומי, על ידי צד כלשהו, לחברת אם שלו או לחברה שבשליטת אותו צד.

רכישת המניות כאמור נעשתה על פי היתר לרכישת אמצעי שליטה, לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שניתן על ידי נגיד בנק ישראל ביום 20 ביולי 1983, במסגרתו אושר לבנק לרכוש עד 30% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק הבינלאומי. במסגרת ההליכים לקבלת היתר לרכישת אמצעי שליטה, הסכים הבנק כלפי בנק ישראל כי הבנק הבינלאומי יתנהל בצורה עצמאית, וכן כי כל הדירקטורים של הבנק הבינלאומי ימונו על ידי פי.בי. אחזקות בע"מ, כאשר מתוכם 25% ימונו לפי המלצת הבנק שתאושר על ידי נגיד בנק ישראל. עוד הוסכם כי הנגיד לא יסרב לאשר את המלצת הבנק כאמור, אלא מימוקים סבירים ובהתחשב בכך שעלול להיווצר ניגוד אינטרסים במינויים אלה.

לפרטים בדבר הסכמות שגובשו עם פיבי אחזקות בע"מ ביחס להחזקות הבנק בבנק הבינלאומי והזכויות הנלוות אליהן, ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון

בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידירים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר.

כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפוי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות

בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפוי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה, כמפורט בביאור 19 ג' 7 א' לדוחות הכספיים. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים בדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, ר' ביאור 19 ג' 7 יב' לדוחות הכספיים.

התחייבות לשיתוף פעולה בתהליך מכירת מניות הבנק

בנספח להסכם מיום 29 באוגוסט 1991, בין ממשלת ישראל בשם מדינת ישראל, לבין נכסים מ.י. בע"מ (להלן: "נכסים"), לבין אחזקות פיננסיות לישראל בע"מ, לבין אי די בי חברה לאחזקות בע"מ, שהצדדים לו נכסים והבנק, התחייב הבנק לשתף פעולה עם נכסים ולסייע בתהליך מכירת מניות הבנק, וזאת, בכפוף לשמירה על הוראות כל דין והנחיות הפיקוח על הבנקים, ובכפוף למפורט בנספח. בין היתר נקבע בנספח כי הבנק יעמיד מידע למעריכים מטעם נכסים ומטעם קונים פוטנציאליים, והכל בכפוף למגבלות ולהסדרי הסודיות שפורטו בנספח.

על פי הקבוע בנספח, הסכימה נכסים לשפות ו/או לפצות את הבנק ו/או חבר מחברי הדירקטוריון של הבנק ו/או עובד מעובדי הבנק בגין כל נזק שייגרם לבנק ו/או לאחד מהם, לפי העניין, ו/או לאחד מלקוחות הבנק (ובלבד שהבנק או מי מן הנ"ל יחוייב בשיפוי בגין כל נזק שנקבע בפסק דין שניתן על ידי בית משפט) כתוצאה מביצוע הנספח וכל הכרוך בו; ואולם, ההתחייבות לשפות ו/או לפצות כאמור לא תחול על אחריות לפי או בשל הפרת חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. כן לא תחול על נזק הנובע מטעות, הטעיה או השמטה במידע, במסמכים או במצגים הניתנים על ידי הבנק על פי הנספח, אם הוכח כי הטעות, ההטעיה או השמטה נגרמו במתכוון או בחוסר תום לב.

מתכונת שיתוף הפעולה על פי ההסכם האמור עוגנה מאוחר יותר בחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993. ההסכם האמור תוקן, בהסכמה, מספר פעמים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל

ביום 10 בדצמבר 2006, במקביל להשלמת העסקה לרכישת מניות פישמן בכאל, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם בין הצדדים מיום 29 בספטמבר 2000. ההסדרים שנקבעו בהסכמים אלה חלים, בהתאמה, גם על המניות שנרכשו מהראל.

חוקת העבודה

חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ נחתמה בשנת 1974 והיא מאגדת בתוכה תנאי עבודה, הוראות משמעת ועוד. לפרטים ר' "יחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל.

הסכם העובדים

הסכם מיום 1 בפברואר 2005, אשר נחתם במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, בין הסתדרות העובדים החדשה לבין ועד עובדי בנק דיסקונט ולבין החשב הכללי במשרד האוצר, אשר הבנק הצטרף אליו מאוחר יותר, לאחר קבלת אישור המוסדות המוסמכים שלו, ואשר הסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה, והכל כמתואר ב"הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" לעיל.

הסכם למתן הלוואות ושירותים לעובדי המדינה

ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה וזאת בהמשך לזכייתו במכרז של החשב הכללי. לפרטים נוספים ר' "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעולות עיקריים".

הביקורת הפנימית בקבוצה

כללי

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הוא מר שלמה פיטשון, רו"ח, המכהן בתפקידו מיום 1 בספטמבר 1994. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק⁽¹⁾, אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ואינו רואה החשבון המבקר או מי מטעמו. המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית).

בנוסף משמש מר שלמה פיטשון גם כמבקר הפנימי של חלק מחברות הבת של הבנק מיום 1 בפברואר 1994 ובכלל זה: בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ וחברות הבת שלה, דיסקונט גמל בע"מ, דש"ח וחברות הבת שלה, תכלית, דיסקונט נאמנות בע"מ, דיסקונט ליסינג בע"מ, בד"ל שירותי מחשב ומינהלה בע"מ. בחברת דיסקונט מנפיקים בע"מ הוא משמש כמבקר פנימי מיום 1 באפריל 1999, ובחברת כאל מיום 1 במרס 2008.

דוך המיני. מינוי המבקר הפנימי אושר כמינוי קבע בדירקטוריון בישיבתו מיום 29 באוגוסט 1994. המינוי אושר לאור כישוריו, ניסיונו והשכלתו של מר שלמה פיטשון. מר פיטשון, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, היה עד למינוי סגן המבקר הפנימי במשך כ-10 שנים, ובמשך 6 חודשים ממלא מקום המבקר הפנימי.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית עבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית העבודה השנתית אשר נגזרת מתוכנית עבודה רב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 3 שנים).

תוכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, על פי כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1992 ובהתאם להוראות ניהול בבקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באזל II, COSO, וסוויט קווים מנחים בעניין הביקורת הפנימית שפרסם המפקח על הבנקים).

בהכנת תוכנית העבודה מעורבים ההנהלה הבכירה של מערך הביקורת הפנימית. לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנכ"ל, לקבלת הערות והארות.

ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל פי המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון.

תוכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה בגבולות של 15% מתשומות כוח האדם. סטיה גדולה יותר מחייבת אישור מוקדם מוועדת הביקורת.

תוכנית העבודה המתוכננת בחברות בנות מהותיות בהן המבקר הפנימי של הבנק מונה כמבקר פנים משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נידון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.

החלק הארי של דוחות הביקורת מדורג בהתבסס על ממצאי הביקורת. טווח הציונים נע בין טוב מאוד (1) לחלש מאוד (5), והציון המתקבל משמש, בין היתר, להגדרת רמת הדרג הניהולי שמעורבותו נדרשת לטיפול בממצאי הדוח.

המבקר הפנימי מגיש כל דוח ביקורת למנכ"ל ולרואי החשבון המבקרים. יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת של הבנק מקבלים כל דוח ביקורת, למעט דוחות הביקורת בסניפים שציוניהם טובים, בגינם הם מקבלים תקציר מנהלים. דוחות ביקורת של כל הסניפים שקיבלו ציונים נמוכים (4 או 5) מועברים במלואם ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת.

בתקופת הדיווח בוצעו עסקאות מהותיות (כמשמעות מונח זה בהוראות ניהול בבקאי תקין) והן נבחנו מדגמית על ידי המבקר הפנימי, לרבות הליכי אישור.

ביקורת של תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים המוחזקים בארץ ובחו"ל. בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת על ידי המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות.

(1) המבקר הפנימי מחזיק במניות בנק דיסקונט בהיקף זניח של 21,583 ש"ח ע.ג., ולדעת הדירקטוריון אין בהחזקות אלה כדי להשפיע על טיב עבודתו.

המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.

היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בקבוצה בתקופת הדיווח היה 125.1 משרות (כולל מיקור חוץ ותקורות). מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

להלן פרטים על מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2009 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל (בסוגרים מובא היקף המשרות במיקור חוץ):

70.9	(1.5)	בבנק עצמו, כולל מיקור חוץ ותקורה
16.9	(1.5)	בתאגידים מוחזקים בארץ בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק (כולל מיקור חוץ ותקורה)
20.5	(1.8)	בתאגידים מוחזקים בארץ בהם נערכת ביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי (כולל מיקור חוץ ותקורה)
16.8		בתאגידים מוחזקים בחו"ל בהם נערכת ביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי (כולל תקורה)
125.1	(4.8)	סך-הכל

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1993, וע"פ הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

המבקר הפנימי פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כפי שהן באות לידי ביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין ודוחות ביקורת שנערכו מטעם המפקח על הבנקים.

בדיונים על תוכנית העבודה ועל דוחות ביקורת של הפיקוח על הבנקים קיבלו חברי ועדת הביקורת וחברי הדירקטוריון מידע על דרך פעולתו של המבקר הפנימי ונחה דעתם שהמבקר הפנימי פועל על פי הנדרש בהוראות שצוינו לעיל.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוץ לישראל הובטח קיום גישה למידע כמפורט לעיל בנוהלי הביקורת הפנימית באותם תאגידים ובהנחיות הדירקטוריון שלהם.

דין וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות המבקר הפנימי מוגשים בכתב.

בכל רבעון, כ-45 יום לאחר תום הרבעון, מגיש המבקר הפנימי דוח מקיף על כל פעילויות הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל באותו רבעון. הדוח הרבעוני מפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבוקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים. יצוין שכל דוחות הביקורת המפורטים מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת, למנכ"ל ולרואי החשבון המבקרים.

הדוח הרבעוני נשלח ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולכל חברי הדירקטוריון, כך שיש להם תמונה מפורטת מאוד מדי רבעון, על ממצאי כל הביקורות שערך המבקר הפנימי, על התשובות שנתקבלו ועל אופן הטיפול בממצאי הביקורת. הדוח הרבעוני נידון בישיבות ועדת הדירקטוריון לביקורת.

בנוסף מקיימת ועדת הדירקטוריון לביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת ו/או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי.

אחת לשנה מגיש המבקר הפנימי דוח שנתי (מעבר ל-4 הדוחות הרבעוניים) ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולכל חברי הדירקטוריון, המפרט את הנושאים העיקריים שבוקרו במהלך השנה, דרך הטיפול בממצאים ובהמלצות. העתק מהדוח מועבר גם לרואי החשבון המבקרים. הדוח השנתי מוגש בתוך כ-75 יום מתום השנה הנסקרת והוא נידון בוועדת הביקורת ובדירקטוריון. הדוחות הרבעוניים והדוח השנתי הוגשו ונידונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון האחרון של שנת 2008 הוגש ביום 8 בפברואר 2009 ונידון בוועדת הביקורת ביום 29 במרס 2009.
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2008 הוגש ביום 4 במרס 2009 ונידון בוועדת הביקורת ביום 5 באפריל 2009 ובדירקטוריון ביום 25 במאי 2009.

- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2009 הוגש ביום 12 במאי 2009 ונידון בוועדת הביקורת ביום 28 ביוני 2009.
 - הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השני של שנת 2009 הוגש ביום 12 באוגוסט 2009 ונידון בוועדת הביקורת ביום 24 בספטמבר 2009.
 - הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2009 הוגש ביום 12 בנובמבר 2009 ונידון בוועדת הביקורת ביום 28 בדצמבר 2009.
 - הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2009 הוגש ביום 16 בפברואר 2010 ונידון בוועדת הביקורת ביום 24 במרס 2010.
- הדוח השנתי על פעילות הביקורת הפנימית בשנת 2009 הוגש ביום 14 במרס 2010 וטרם נידון.
- הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי.** לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בתאגיד.
- הערכת איכות חיצונית במערך הביקורת הפנימית.** סוקר מוסמך מטעם לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ביצע סקר הערכת איכות על מערך הביקורת הפנימית של הבנק לשנת 2009. בעקבות הסקר קיבל מערך הביקורת הפנימית מלשכת המבקרים הפנימיים תעודת איכות, המעידה על סטנדרטים מקצועיים נאותים.
- תגמול.** פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן, בסעיף "שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה". לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.
- סיום כהונת המבקר הפנימי.** ביום 13 בדצמבר 2009 הודיע מר שלמה פיטשון, סמנכ"ל בכיר, המבקר הפנימי, על החלטתו לסיים את כהונתו כמבקר הפנימי של הבנק ושל חלק מחברות הבת של הבנק. באותו מועד טרם נקבע מועד סיום כהונתו.
- ביום 27 בינואר 2010 הודיע המבקר הפנימי כי הוא נענה לבקשת יו"ר הדירקטוריון הנכנס, ד"ר יוסי בכר, ולבקשת המנכ"ל, מר גיורא עופר, לעכב את מועד סיום כהונתו כמבקר הפנימי של הבנק ושל חלק מחברות הבת של הבנק, עד לסוף שנת 2010.

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית.

במהלך שנת 2009 נמשכה הפעילות ההתנדבותית במסגרת פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, במסגרתו עובדי הבנק המתנדבים מיישמים את חזון הבנקאות האנושית הלכה למעשה ותורמים מזמנם ומחום ליבם.

הפעילות ההתנדבותית מגוונת ומעניקה סיוע ותמיכה לקשת רחבה של מרכיבים באוכלוסיה בישראל: ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, בעלי מוגבלויות, חולים ועוד.

נוסף על פעילות בפרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, המתוארת להלן, התבצעה בשנת 2009 פעילות גם בתחום התרבות והאמנות, במתן חסויות ומתן תרומות.

בשנת 2009 נמשכה מגמת התמיכה של הבנק בילדים ובנוער במצבי מצוקה שונים וכן בנוער שוחר אמנות.

ההיקף הכספי של הפעילות. היקף הפעילות בשנת 2009 בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הפעילות במסגרת פרויקט "למען", היה 7,311 אלפי ש"ח, לעומת 6,901 אלפי ש"ח בשנת 2008. בנוסף, נשא הבנק בעלות עובדי היחידה לאחריות חברתית ובעלות גורמים מסויימים נוספים בבנק, שעסקו במישרין בתחומים שונים של אחריות חברתית, במסגרת שעות העבודה, בסכום כולל של כ-1,148 אלפי ש"ח בשנת 2009, לעומת סך של 532 אלפי ש"ח בשנת 2008. כמו כן, העלויות השוטפות הישירות של פעילות מרכז המבקרים (שכר צוות ההדרכה ואחזקת מבנה) הסתכם בשנת 2009 בסך של 3,343 אלפי ש"ח. הוצאות שונות, ובכלל זה הוצאות הפקת הדוח החברתי, השתתפו הנהלת הבנק במימון המסע לפולין ומימון ביקורי עובדים בירושלים, הסתכם בשנת 2009 בסך של 1,057 אלפי ש"ח, לעומת 1,341 אלפי ש"ח בשנת ש"ח.

את העשייה החברתית והמעורבות הקהילתית מבצע הבנק בתחומים הבאים:

תרומות

התרומות מופנות בעיקר לאגודות, מועדונים, בתי חינוך, ארגוני בריאות, ואחרים, העוסקים בטיפול בילדים וברוחות הפרט. בין התרומות שהבנק תרם בשנת 2009 ניתן לציין את התרומות לעמותות הבאות: יד עזר לחבר, בית חם לילדים מונשמים, יד שרה, ציימס, אילן, אקים, האגודה לקידום החינוך ביפו, חינוך לפסגות, אל"ט, האגודה הישראלית לטרשת נפוצה ועוד.

פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה

הפרויקט הושק בסוף חודש מרס 2002. הפרויקט מתבצע במאמץ משותף של ההנהלה וועד העובדים, ובמסגרתו נרתמו עובדי הבנק לפעילות התנדבותית למען הקהילה. במהלך שנת 2009 רוכז המאמץ בפעילויות התנדבותיות במסגרות למען ילדים ונוער במצבי סיכון ומצוקה, בקרב האוכלוסייה הבוגרת, חולים, בעלי צרכים מיוחדים ועוד.

להלן יובא מבחר של דוגמאות לפרויקטים ולפעילויות במסגרת פרויקט "למען":

כפר הנוער "הדסה נעורים". שיתוף פעולה של חטיבת תפעול ומידע ומערך משאבי אנוש עם בית הספר, במטרה להרחיב את מגוון השיעורים והחוגים לתלמידים:

- קורס בניית אתרי אינטרנט: פרויקט שהחל בשנת 2008 ונמשך בשנת 2009. הקורס הועבר על ידי עובדי חטיבת תפעול ומידע והתבצע בכיתה ייעודית שהוקמה במינהלת מרחב השרון. בקורס השתתפו 15 תלמידים מכיתות ט' עד יא'.
- קורס ניהול כלכלי יומיומי: הקורס הועבר על ידי מכללת דיסקונט לתלמידי מגמת ניהול עסקי בכיתות יא'-יב'. הקורס נבנה ותוכנן כך שיענה על הצרכים המיוחדים של אוכלוסיית הלומדים ויקנה לתלמידים, בין השאר, כלים כלכליים בסיסיים בתחומי הבאים: ניהול חשבון עו"ש ואיזונו, עמלות בחשבון. הקורס כלל, בין היתר, ביקור בסניף דיסקונט בנתניה, סיור במחלקות הסניף השונות ושיחה עם מנהלת הסניף.

פעולות התנדבות יחידתיות. במהלך השנה הצטרפו יחידות נוספות בבנק לפעילות ההתנדבותית במסגרת היחידה, ובכלל זה:

- בית חולים "גהה". סניף פתח תקווה הצטרף לפעילות התנדבותית ובחר לאמץ את מאושפזי בית חולים "גהה" בפתח תקווה;
- מועדוני קשישים - עובדים באגף תוא"ר בחרו לאמץ את מועדון הקשיש "בית גונדר" ביד אליהו. עובדי מערך הביקורת הפנימית החליטו לאמץ את בית הקשיש בשכונת שפירא (זאת, לאחר אימוץ מועדון הנוער "מאמץ" בשכונת התקווה, במשך כשנה וחצי);
- מועדונית לגיל הרך - עובדי יחידת משאבי אנוש במינהלת החטיבה העסקית בחרו לאמץ את מועדונית "לילך" לגיל הרך בשכונת התקווה;

- מחלקת ילדים בבית חולים - עובדי אגף משאבי אנוש בחרו לאמץ את מחלקת הילדים של בית חולים וולפסון.

פעילות ט"ו בשבט. הבנק רכש מארזי פירות יבשים, אשר חולקו על ידי מתנדבים עובדי הבנק במוקדי הפעילות בהם הם פעילים: מועדוני ילדים, מועדוני קשישים, בתי חולים ועוד.

פעילות בחג פורים. לקראת חג פורים קיימו מתנדבי הבנק אירועים במוקדי התנדבות בהם הם פועלים.

פעילויות חנוכה במקומות ההתנדבות. עובדי הבנק ערכו חגיגות חנוכה במוקדים בהם הם פעילים כמתנדבים: מועדוני ילדים, מועדוני קשישים, בתי ספר, בתי חולים ועוד.

פרויקט "אמץ לוחם". בנק דיסקונט המשיך את תמיכתו במיזם האגודה למען החייל. במסגרת זו בחר הבנק להמשיך לאמץ את "פלגה 916" של חיל הים, האחראית על אבטחת חופיה הדרומיים של ישראל.

הבנק מסייע לפלגה בתרומה כספית ובפעילות התנדבותית. התרומה היא סך של 100 אלף ש"ח בשנה והיא נועדה למימון פעולות לרווחת החיילים. במהלך חודש אוגוסט התקיימה פגישה בבסיס של הפלגה, בה השתתפו מפקדי הפלגה ונציגי הנהלת הבנק ובהם מנכ"ל הבנק. בפגישה סוכמו שלוש שנות אימוץ וסוכם עקרונות על המשך האימוץ לשלוש שנים נוספות.

בנוסף לתרומה הכספית, משלב הבנק פעילות התנדבותית של עובדי סניף אשדוד. כמו כן, חיילי הפלגה משתתפים באירועים שונים של הבנק. בין היתר, הוזמנו חיילי הפלגה לבקר במרכז המבקרים של דיסקונט וליהנות מסיור אינטראקטיבי במקום (ר' להלן "הרצלינגבלום").

בזאר מוצרים שהוכנו ע"י בעלי מוגבלויות. הבנק סייע זו השנה השלישית ברציפות, לקראת ראש השנה ופסח בהקמת בזאר (במתחם הבנק) בו נמכרו לעובדי הבנק פרי עבודותיהם של משתקמי מרכז השיקום של נכי צה"ל ועמותות המעסיקות בעלי מוגבלויות ("אלו"ט", "צ'יימס", בי"ס בחולון ועוד).

"קרן דיסקונט" באגודת "עזרא למרפא". הבנק המשיך את תמיכתו בקרן, זו השנה השלישית ברציפות, אשר מיועדת לסיוע רפואי. פניות בנושא בריאות שמתקבלות בבנק מועברות לאגודה ונבחנות על היבטיהן השונים. במקרים בהם הפניה נמצאת ראויה, הסיוע ניתן מתוך קרן דיסקונט באגודה.

סיוע למשפחות נזקקות לקראת ראש השנה ופסח. בהתאם למסורת, נרתם הבנק גם השנה לסייע למשפחות מעוטות יכולת. הבנק רכש כרטיסי מזון טעונים ב-250 ש"ח וב-300 ש"ח, בהתאמה, אשר חולקו ישירות למשפחות הנזקקות על ידי עובדי הבנק, בתיאום עם מחלקות הרווחה בעיריות ובמועצות המקומיות, שבשטחן מצוי סניף דיסקונט. השנה נכללו בחלוקה, בנוסף למשפחות הנזקקות כאמור, גם חיילים נזקקים, משפחות בני נוער מ"הזנק דיסקונט" ומשפחות נוספות מהעיר חיפה בשיתוף עם רדיו חיפה.

פרוייקט למען ניצולי שואה. במסגרת הפעילות למען משפחות נזקקות בקרב ניצולי שואה, גויסו כ-120 מתנדבים עובדי הבנק מכל רחבי הארץ המסייעים לניצולי השואה אחת לחודש במתן מוצרי מזון ושובר לרכישת תרופות. הפרוייקט פועל בשיתוף עמותת "לתת".
עמותת לקידום החינוך ביפו. נמשך שיתוף הפעולה עם העמותה, הכלול התנדבות עובדים במועדוניות העמותה ותרומה כספית של הבנק. העמותה מאפשרת מגוון תוכניות חינוך, רווחה והעשרה לאלפי ילדים בסיכון. הסיוע ניתן לילדים ממשפחות מרקע סוציו-אקונומי נמוך ומאפשר להם סיכוי גבוה להצלחה בחיים.

השקת אתר "למען הקהילה". באתר העובדים באינטראנט הושק השנה אתר "למען הקהילה". האתר כולל תכנים עדכניים אודות פעילות הבנק למען הקהילה, פירוט הפעילויות ההתנדבותיות של יחידות הבנק השונות, ופרטים אודות מקומונת התנדבות נוספים אליהם ניתן להצטרף.

"הזנק דיסקונט" - פרוייקט הדגל של בנק דיסקונט

בשנת 2005 חבר בנק דיסקונט לעמותת "הזנק לעתיד", ואימץ את התוכנית המתמקדת בתלמידים מהפריפריה המתקשים בלימודיהם. מטרת התוכנית היא לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבידיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. שם התוכנית "הזנק דיסקונט".

הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותה והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותה ועובדי הבנק נוטלים חלק בפעילות התנדבותית במסגרת תוכניות העמותה, בין היתר במתכונת של אימוץ בני ספר שמשותפים בפרוייקט על ידי סניפים ויחידות מיחידות הבנק.

קרן ניסים אלג'ם ז"ל. בחודש ינואר 2007 השיק הבנק קרן מלגות ללימודים אקדמיים. הקרן הינה על שמו של מר נסים אלג'ם ז"ל, שנפטר בשנת 2006. מר אלג'ם עבד בבנק כ-40 שנה ובתפקידו האחרון כיהן כסמנכ"ל וראש החטיבה המסחרית. במסגרת הקרן, מקצה הבנק מדי שנה תרומה למימון לימודיהם האקדמיים של בני נוער בוגרי תוכנית "הזנק דיסקונט", אשר השלימו בהצלחה את לימודי הבגרות. הקרן תאפשר לבוגרי "הזנק דיסקונט" המשך לימודים אקדמיים במוסדות להשכלה גבוהה. בשנת 2009 הוענקו 10 מלגות. **אירוע שנתי "הזנק דיסקונט".** במסגרת האירוע, שנערך בחודש פברואר 2009, הוענקו מלגות ללימודים אקדמיים מטעם קרן נסים אלג'ם ז"ל, לעשרה נערים בוגרי פרוייקט הזנק דיסקונט.

פעילות במסגרת אימוץ בני נוער מעמותת "הזנק דיסקונט". במסגרת שיתוף הפעולה עם מכון דוידסון במכון ויצמן למדע, מימן הבנק שני ביקורים של תלמידי "הזנק" במקום. הביקורים כללו למידה, התנסות וסיוור אקטיבי במכון, תוך כדי התמקדות בתחומי הביולוגיה והפיזיקה. הדגש בביקור הושם על שאיפה למציאות והישגיות בקרב בני נוער בעלי פוטנציאל להמשך לימודים גבוהים.

מעורבות ותרומה לקהילה בחברות הבת העיקריות

להלן יובאו כמה פרויקטים בולטים אשר מתבצעים במסגרת חברות הבת העיקריות: **Dreamnight at the Zoo**. מדובר בפרויקט חברתי בינלאומי, שהחל בגן החיות של רוטרדם בהולנד בשנת 1996 ופועל כיום בכ-23 מדינות בעולם. גני החיות שהצטרפו לפרויקט פותחים את שעריהם בחינם לערב מיוחד. כאל לקחה על עצמה להוביל את הפרויקט בישראל, והוא מהווה את פרויקט הדגל שלה. בשנת 2009 הוזמנו לאירוע כ-1,000 ילדים מבתי החולים תל-השומר, שניידר, דנה, אסף הרופא וכן חניכי עמותת אק"ם.

שיפוץ מועדוניות לילדי אק"ם. כאל יזמה פרויקט שיפוץ המועדוניות לילדי אק"ם. הסניף הראשון ששופץ הוא סניף אק"ם בקרית מלאכי, במטרה להנעים את שהותם של 30 חניכים בוגרים המבלים בסניף את שעות אחר הצהריים.

פרויקט הזנק במגזר הערבי. בשנת 2009 המשיך בנק מרכזתיל דיסקונט את הפרויקט בתחום החינוך, שהחל בשנת 2008 בשיתוף עם עמותת "הזנק", במסגרתו מימן 68 מלגות לימודים במוסדות אקדמאיים, לטוטונטים במגזר הערבי שנמצאו ראויים למלגה, בתמורה להתחייבותם לתרום מזמנם לפעילות בקהילה. עלות הפרויקט הסתכמה בכ-0.6 מיליון ש"ח בשנת 2009.

"מחשב לכל ילד". בנק מרכזתיל דיסקונט תרם 50 ערכות מחשב לילדים ממשפחות מעוטות יכולת, באמצעות עמותת "מחשב לכל ילד" (שבחסות ממשלת ישראל).

השתתפות בפרויקט חינוכי. בנק מרכזתיל דיסקונט נוטל חלק בפרויקט של עמותת יד אליעזר, במסגרתו העניק 400 מלגות לאברכים, בתמורה להתחייבותם לשמש כחונכים לילדים ממשפחות מצוקה במגזר החרדי.

פרויקט אמץ לוחם. בנק דיסקונט למשכנתאות הצטרף לפרויקט ואימץ את גדוד 405 של חיל התותחנים. האימוץ מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות בתרומה שנתית של 100 אלף ש"ח, למשך 3 שנים, החל משנת 2007. לצד תרומת הכספים, משתתפים עובדי בנק דיסקונט למשכנתאות באירועים הנערכים על ידי הגדוד, ומביעים את תמיכתם בפעילות הגדוד ובהייליו.

בנק דיסקונט למשכנתאות החליט להמשיך את אימוץ הגדוד לשלוש שנים נוספות.

פעולות התנדבות בבנק דיסקונט למשכנתאות. במהלך החגים חילקו עובדי בנק דיסקונט למשכנתאות למשפחות נזקקות ברחבי הארץ, כרטיסים מגנטיים המאפשרים רכישת מוצרי מזון. בנוסף, בנק דיסקונט למשכנתאות מקיים מזה שנתיים פרויקט משותף עם המשלמה לפיתוח יפו (גוף של עיריית תל אביב-יפו המתמקד בפיתוח יפו). במסגרת הפרויקט מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות, על בסיס שבועי, תחנת סיוע לימודי ביפו, לטובת ילדי בני העדה האתיופית.

העסקת עובדים בעלי צרכים מיוחדים

כחלק ממדיניות גיוס עובדים, מאפשר הבנק לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, שבדרך כלל אינם נקלטים במקומות עבודה, להשתלב בתפקידים בבנק על פי יכולתם ובהתאם לצרכי הבנק. מהלך זה מאפשר לאנשים אלה חלון הזדמנויות לתפקד כאזרחים מן השורה, המפרנסים עצמם בכבוד.

"הרצלילינבלום" - מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית

בחודש מאי 2009 חנך הבנק את "הרצלילינבלום" - מוזיאון ראשון ויחיד מסוגו לבנקאות ונוסטלגיה בפינת הרחובות הרצל ולילינבלום בתל אביב. המוזיאון מאפשר ללמוד מקרוב את ההסטוריה והכלכלה הישראלית מאז ראשית המאה שעברה. פתיחתו משתלבת בחגיגות ה-100 של העיר תל אביב ומבטאת את השילוב בין הנוסטלגיה התל אביבית וראשית חיי המסחר התוססים של העיר. המוזיאון ממוקם בבניין לשימור בן 100 שנים, מראשוני הבתים של אחוזת בית. במקום ניתן דגש רב לשחזור הבית המקורי, "בית שיף", שנבנה במקור כבית מגורים.

דירוג "מעלה" 2009

בחודש יוני 2009, פורסם דירוג מעלה לשנת 2009. הבנק דורג בעשיריה הראשונה של דירוג מעלה, בקטגוריית הפלטינה. הבנק הוצג גם כאחד הארגונים שביצע שיפור משמעותי של למעלה מ-15% בהשוואה לדירוג 2008. דירוג מעלה מדרג חברות ציבוריות ופרטיות מהגדולות במשק, על פי מאפייני האחריות החברתית שלהן. הדירוג מודד את החברות בחמישה תחומים: אתיקה בעסקים, זכויות אדם וסביבת עבודה, מעורבות בקהילה, איכות הסביבה וממשל תאגידי. בשנת 2009 השתתפו בדירוג 62 חברות שמחזורן הכספי הכולל מהווה כ-44.3% מהתוצר העסקי של ישראל.

"מצעד החיים"

בחודש אפריל 2009 השתתפה, בפעם השביעית משלחת של עובדי קבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים" מאושוץ לבירקנאו, המתקיים מידי שנה ביום הזכרון לשואה ולגבורה. המשלחת מנתה כ-80 איש מקרב עובדי הבנק. בכך נמשכת מסורת שהחלה בשנת 2003, של השתתפות משלחות מקבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים", כאשר ההנהלה וועד העובדים משתתפים במימון הנסיעה. בשנת 2010 צפוייה להשתתף ב"מצעד החיים" משלחת נוספת.

פרסום דוח חברתי מס' 2

בחודש אוקטובר 2009, השיק הבנק את הדוח החברתי השני, לשנים 2007-2008. אירוע השקת הדוח הינו הראשון באירועי חגיגות שנת ה-75 לבנק דיסקונט, אשר מאז היווסדו ולאורך כל שנות קיומו הוביל בעשייה החברתית. איסוף החומר לדוח ועיבודו נעשה לאור הקוד לניהול חברתי של ארגון מעלה, המציג קריטריונים שונים לבחינת מחויבות עסקים לתחום האחריות החברתית בישראל. בנוסף, על מנת להימנות עם החברות והארגונים המובילים בעולם, הדוח נכתב גם על פי עקרונות הדיווח של ה-GRI (ארגון לא ממשלתי הפועל מעל לעשור בשיתוף עם האו"ם וארגונים מכל העולם על מנת לפתח ולהטמיע בקרב ארגונים ברחבי העולם מודי דיווח חברתיים גלובליים). במסגרת המחויבות לעקרונות הדיווח האמורים, נבנה הדוח על פי מסגרת הדיווח החדשה של GRI (63) המכילה את כל האינדיקטורים של התוספות הענפיות לסקטור הפיננסיים. הדוח החברתי של הבנק עבר תהליך בקרת נאותות (Assurance) על ידי גוף חיצוני אובייקטיבי - המחלקה לאחריות חברתית תאגידית בפירמה BDO זיו האפט ייעוץ וניהול, אשר קבעו כי הבנק עומד בדרישות ה-GRI לדיווח בדרגה B. לאור ביצוע תהליך בקרת נאותות, אושרה לדוח דרגת דיווח B+.

אות מעלה 2009. האות הוענק בטקס חגיגי שנערך במהלך כנס מעלה 2009. האות הוענק ל-16 תאגידיים, ובכלל זה הבנק, אשר פרסמו דוח אחריות חברתית לשנים 2007-2009.

אמנות

השאלת יצירות אמנות. בשנת 2009 נמשך שיתוף הפעולה עם מוזיאונים שונים, במסגרתו הושאלו יצירות מאוסף האמנות של הבנק: 3 יצירות הושאלו למוזיאון ת"א לאמנות, לתערוכת הרטרופקטיבה של האמנית אלימה ריטה "בין חלון למסגרת"; היצירה: "הפרפר" הושאלה לתערוכה של האמן דורצ'ין; יצירה של פבל וולברג הושאלה לתערוכה "תמונות מחיי משפחה" במוזיאון ישראל; יצירה של האמנית סיגלית לנדאו הושאלה לתערוכה בגלריה אוניברסיטאית באוניברסיטת בן גוריון; יצירה של האמן אלי שמיר, שהינה רכישה חדשה באוסף הבנק, הושאלה לתערוכה של האמן המתקיימת בימים אלו במוזיאון ת"א לאמנות.

תערוכות מאוסף הבנק. במוזיאון "הרצלילנבלום" מוצגת תערוכה המציגה את שנות ה-60 באוסף הבנק. בבית פאינברג בחדרה מוצגת, בחסות הבנק, התערוכה "כחול חום" של האמן דוד מיטל.

תערוכה מיצירות האמן משה קופפרמן. בחודש ספטמבר 2009 נפתחה התערוכה של משה קופפרמן ב-"הרצלילנבלום", מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה של בנק דיסקונט. התערוכה הוצגה בשני החללים לאמנות במוזיאון. באחד הוצגו יצירות קופפרמן מאוסף הבנק

ובשני הוצגו עבודות על נייר מעזבון האמן, במסגרת שיתוף פעולה עם עמותת אוסף קופפרמן. קופפרמן, ממיסדי קיבוץ לוחמי הגיטאות, אמן חשוב וחתן פרס ישראל לציור לשנת 2000, הלך לעולמו בשנת 2003. **אתר מוזיאון דיסקונט.** אוסף האמנות של הבנק נחשב לאחד האוספים האיכותיים בתחום האמנות הישראלית. הבנק רואה חשיבות רבה בשימור ובטיפוח אוסף האמנות של הבנק וגאה להציג מבחר מהיצירות הכלולות בו לקהל הרחב באמצעות אתר מוזיאון דיסקונט. המבחר באתר ערוך על פי נושאים באופן המאפשר לקהל הרחב ללמוד על מבנה האוסף ועל תרומתו של הבנק לחיי התרבות והקהילה בישראל. כתובת האתר: <http://www.discountbank.co.il>.

חסויות

במהלך שנת 2009 העניק הבנק חסויות לגופים ולפעילויות המקדמים יעדים בתחום החברה, הבריאות, הספורט, התרבות, האמנות והחינוך, והעסקים.

חסויות בתחום התרבות, האמנות והחינוך

תיאטרון עדות. זו השנה השניה בה הבנק נותן חסות למפעל תיאטרון עדות, אשר מנציח את סיפוריהם של ניצולי השואה על במת התיאטרון, במפגש בין דורי עם תלמידים. הפרוייקט נושא אופי חינוכי טיפולי ומנוהל על ידי עזרא ועירית דגן. **פסטיבל הג'אז בקיסריה.** זו השנה החמישית ברציפות בה הבנק נותן חסות לפסטיבל, שנערך בחודש יוני, במסגרתו הגיעו לארץ מטובי נגני הג'אז בעולם ונטלו חלק בפסטיבל בן שלושה ימים.

לאונרד כהן. הבנק נתן חסות למופע היחיד בארץ של הזמר הבינלאומי, לאונרד כהן. במופע, שהתקיים באצטדיון רמת גן ב-24 בספטמבר 2009, נכחו 50 אלף איש, החלק הארי מתוכם לקוחות הבנק, שנהנו ממכירה מוקדמת של כרטיסים במקומות שמורים. המופע המרגש, שנחשב לאחד מהמוצלחים שהתקיימו בישראל, היווה שלב ראשון ביישום הקמפיין השיווקי, המבטיח כי "כדאי להיות לקוח בדיסקונט". **מוזיאון ת"א.** חסות לערב של "מועדון החברות העסקיות", שהתמקד בתערוכתו של יעקב דורצ'ין "קפלים בברזל ומחוות של קווים", שנפתחה במוזיאון תל אביב בחודש יולי 2009. באירוע, שכלל הרצאה של האמן, השתתפו גם לקוחות נבחרים של הבנקאות הפרטית והעסקית.

מוזיאון ת"א. חסות לתערוכה של מנחם שמי שנפתחה בחודש ספטמבר 2009. **פסטיבל כרמיאל למחולות.** זאת השנה ה-21 שהבנק נותן חסות לפסטיבל הבינלאומי בו משתתפות להקות ייצוגיות מכל העולם ולקוחות הבנק מוזמנים ליטול בו חלק. **שירי אריק איינשטיין.** חסות באמצעות רכישת כרטיסים למופע "אני ואתה בפארק" - מיטב שירי אריק איינשטיין בפארק הירקון, שהכנסותיו נועדו לתמיכה בפרוייקט לגעת באופק של עמותת "פתחון לב".

חסויות בתחום הספורט

חסות למועדון הספורט של אוניברסיטת תל-אביב. החסות למועדון ניתנת כבר למעלה מעשור, ובמסגרתה מסייע הבנק לטיפוח המודעות לספורט בקרב הסטודנטים והאוכלוסייה הרחבה. **איגוד האתלטיקה הקלה.** לאיגוד ולתחרויות במסגרת אליפות ישראל באתלטיקה שנערכה באצטדיון הדר יוסף. **מרכז קוסל.** חסות לפעילות מרכז הספורט באוניברסיטה העברית.

חסויות בתחום הבריאות

חסות לנט"ל. הבנק לקח חלק בחסות לכנס בנושא טיפול בטראומה באמצעות אמנות, שקיימה שלוחת אוניברסיטת לסלי בארץ - המכשירה בוגרים בתחום הטיפול והחינוך באמנויות ועמותת נט"ל המטפלת בנפגעי טראומה על רקע לאומי. **חסות לכנס בינלאומי של ההסתדרות הרפואית בישראל.** הכנס התקיים בחודש אפריל בהשתתפות כ-600 רופאים בכירים מהארץ ומהעולם. **האגודה למלחמה בסרטן.** חסות לאירוע של האגודה למלחמה בסרטן בהוד השרון, לגיוס תרומות.

חסויות בתחום איכות הסביבה, מדע ועסקים

חסות לקרן פיתוח בערבה. מזה מספר שנים הבנק מעניק חסות ומשתתף בכנס בו מוצגים הישגי המחקר והפיתוח החקלאי בערבה. השנה נערך הכנס בסימון 50 שנה להתיישבות וחקלאות בערבה והשתתפו בו נציגים מסניף לב העיר באר שבע שלו לקוחות רבים מקרב החקלאים באזור.

שכר רואי החשבון המבקרים (1) (2)

להלן הפרטים של השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח):

המאוחד		הבנק	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2008	2009	2008	2009
עבור הביקורת⁽³⁾:			
17,792*	7,315	17,753*	17,707
עבור שירותים נוספים:			
שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁴⁾ :			
1,155	2,363	911	2,913
עבור שירותי מס ⁽⁵⁾ :			
3,631	586	998	3,231
עבור שירותים אחרים:			
1,661*	79	1,567*	454
6,447	3,028	3,476	6,598
סך-הכל			
24,239	10,343	11,229	24,305

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ותאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים ע"פ חוק מע"מ.
- (2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים. החל משנת 2008 כולל גם ביקורת - בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404).
- (4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
- (5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דינוי שומות וייעוץ מס.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה

שנת 2009

שם	תפקיד	משרה	התאגיד שכר*	מענק*	תגמולים* בעבור שירותים				שיעור החזקה בהון	פרטי מקבל התגמולים
					תשלומי והפרשות השלמת	מענק	תשלום	שכר, מענק		
באלפי שקלים חדשים										
שלמה זהר	יו"ר הדירקטוריון	100%	2,119	3,985	2,216	16	8,336	(477)	7,859	-
גיא עופר	מנכ"ל הבנק	100%	2,119	3,985	1,131	212	7,447	1,715	9,162	135
ראובן שפיגל	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	2,885	2,201	1,831	-	6,917	-	6,917	-
בועז צ'צ'יק	מנכ"ל כאל	100%	1,322	3,005	322	-	4,649	-	4,649	49
יעקב טונבאום	מנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט	100%	1,697	950	768	26	3,441	-	3,441	-
נעם הנגבי	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת התפעול והמידע	100%	986	1,214 ⁽⁶⁾	295	31	2,526	395	2,921	-
ישראל דוד	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הקמעונאית	100%	1,034	844 ⁽⁶⁾	361	38	2,277	395	2,672	-
שלמה פיטשון	סמנכ"ל בכיר, המבקר הפנימי	100%	974	706 ⁽⁶⁾	339	119	2,138	329	2,467	-

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מע"מ שכר.

(1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי.

(2) השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר.

(3) סכום ההוצאה חושב על פי השווי שהוערך במועד הקצאת האופציות.

(4) לאור הודעתו של מר צ'צ'יק על סיום תפקידו, תתקיים עימו הידברות בדבר ההיבטים הכלכליים הכרוכים בסיום תפקידו. הנתונים בטבלה כוללים הפרשה שנערכה בהתאם לתנאי תוכנית התגמול של מר צ'צ'יק.

(5) מר פיטשון מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 21,583 ע.נ.

(6) המרכיב הדיפרנציאלי במענקים לחברי הנהלת הבנק בגין שנת 2009, נכלל בטבלה דלעיל בהתאם לקביעת המנהל הכללי, שטרם אושרה בדירקטוריון (ר' ביאור 16' לדוחות הכספיים).

שנת 2008

שם	תפקיד	פרטי מקבל התגמולים		תגמולים* בעבור שירותים					שיעור החזקה	היקף בהון התאגיד	משרה
		שכר*	מענק*	תשלומי המעביד ⁽¹⁾	תשלומי השלמת ותודות ⁽²⁾	המעביד ⁽³⁾	תשלום סך הכל	סך הכל			
באלפי שקלים חדשים											
שלמה זהר	יו"ר הדירקטוריון	100%	0.02%	2,270	2,314	954	19	5,557	3,251	8,808	-
גיורא עופר	מנכ"ל הבנק	100%	0.02%	2,345	2,314	1,154	367	6,180	3,251	9,431	-
יעקב טננבאום	מנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט	100%	-	1,622	1,500	828	22	3,972	-	3,972	-
ראובן שפיגל	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	-	2,794	-	1,036	-	3,830	-	3,830	-
בועז צ'צ'יק	מנכ"ל כאל	100%	-	1,323	2,475	(337)	93	3,554	-	3,554	-
אלי חוטר	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי	100%	-	998	1,170	293	40	2,501	629	3,130	19
ישראל דוד	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הקמעונאית	100%	-	1,051	-	354	163	1,568	1,542	3,110	-
נעם הנגבי	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת תפעול ומידע	100%	-	1,028	-	229	43	1,300	1,542	2,842	-
שלמה פיטשון	סמנכ"ל בכיר, המבקר הפנימי	100%	(4)-	1,016	-	340	173	1,529	1,285	2,814	111

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מע"מ שכר.
 (1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי.
 (2) השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר.
 (3) סכום ההוצאה חושב על פי השווי שהוערך במועד הקצאת האופציות. האופציות מצויות עמוק מחוץ לכסף.
 (4) מר פיטשון מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 21,583 ש"ח ע.נ.

הערות:

- (א) בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף עסקי הבנק, חלקו היחסי במערכת, שיעור התשואה על ההון והתרומה של נושא המשרה לפעילות הבנק ורווחיותו והתפקיד שהוא ממלא בבנק.
- (ב) התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל העובדים ועל פי רוב תנאים אלה אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות רגילים מסוגם, הפעילים בהיקפים דומים. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים.
- (ג) התגמולים מכל הסוגים כוללים בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוחות הכספיים.
- (ד) הדירקטורים של הבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כמפורט בביאור 22 יז' לדוחות הכספיים.
- בנוסף, מכהן ד"ר שריר גם כדירקטור בחברת הבת דש"ה וזכאי לגמול שאינו חורג מהמקובל, זהה לגמול המשולם בידי דש"ה לדירקטורים אחרים, שאינם נושאי משרה בכירה בבנק. החל מ-14 במרס 2010 מכהן ד"ר שריר כיו"ר דירקטוריון דש"ה. סכומי הגמול שישולמו לו בגין תפקידו, יובאו לאישור האורגנים המוסמכים.
- (ה) לפרטים בדבר ביטוח, פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים ר' ביאור 19 ג' 17 יא' ו-יב' לדוחות הכספיים.

ד"ר יוסי בכר, מכהן כיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 בינואר 2010, אך בשלב זה טרם שולמה לו תמורה כלשהי בגין העסקתו כאמור. ביום 11 בינואר 2010 הקים הדירקטוריון ועדה אד הוק של הדירקטוריון לעניין תגמול יו"ר הדירקטוריון. על הוועדה הוטל לפעול לגיבוש תוכנית תגמול ליו"ר הדירקטוריון ולהביא את המלצותיה בפני האורגנים המוסמכים של הבנק.

מר שלמה זרה, כיהן כיו"ר הדירקטוריון מיום 31 בינואר 2006 ועד ליום 31 בדצמבר 2009. מר זרה הועסק על פי חוזה אישי. תקופתו של חוזה ההעסקה היתה למשך חמש שנים, החל מיום 6 בפברואר 2006 (המועד בו החלה כהונתו כיו"ר הדירקטוריון) ועד ליום 5 בפברואר 2011 (להלן: "המועד הקובע"). מר זרה הועסק במשרה מלאה, ולא היה ראשי לעסק בעיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. משכורתו החודשית עמדה על כ-178,700 ש"ח ברוטו, והיא עודכנה מדי שלושה חדשים על פי שיעור עלית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם ביום 15 בינואר 2006.

בחוזה ההעסקה נקבע כי הבנק יעניק למר זרה מדי שנה החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד אשר לא יעלה על סכום של פי שניים מהמשכורת השנתית (להלן: "תקרת הבונוס השנתית"). הבונוס השנתי חושב על פי חמישה מדדים, אשר פורטו בחוזה, והוא ניתן רק בגין שנה שבה הצביעו זוחותיו הכספיים של הבנק על רווח נקי. בשנת 2009 עמד יו"ר מר זרה במדדים שנקבעו, והוא זכאי לבונוס בסך של כ-4 מיליון ש"ח בגין שנה זו. בגין שנת 2008 קיבל מר זרה, בהתאם לתנאי התוכנית, בונוס בסך של כ-2.3 מיליון ש"ח. בנוסף לאמור לעיל כללו תנאי ההעסקה תוכנית אופציות. במסגרת התכנית הוקצו לנאמן עבור מר זרה 8,090,275 כתבי אופציה שכל אחד מהם יהיה ניתן למימוש למנייה רגילה א' אחת. מחיר המימוש של כתבי האופציה הינו 8.455 ש"ח, על פי שער הסגירה של מניית הבנק בבורסה ביום שקדם למועד אישור האסיפה הכללית, צמוד למדד, בכפוף להתאמות. כתבי האופציה נחלקו ל-5 מנות שנתיות שוות לגבי כל אחת מהשנים 2006-2010 (לפרטים נוספים, ר' ביאור 13 ד' (2) לדוחות הכספיים). נוכח סיום כהונתו של מר זרה, פקעו כתבי האופציה הכלולים במנה של שנת 2010 (1,618,055).

הזכאות לכתבי האופציה הותנתה בין היתר בתשואת המניית של הבנק בשנה קלנדרית מסוימת (Total Shareholders Return) באופן שזו תהיה לפחות 85% מממוצע תשואת המניית של בנקים אחרים באותה תקופה. התנאי האמור התקיים בשנים 2006-2007 ובשנת 2009 בגין השנים 2008 ו-2009 ובהתאם קמה זכאותו של מר זרה למנה השנתית בגין השנים האמורות.

בתכנית נקבעו, בין היתר, הוראות שונות לגבי מימוש כתבי האופציה, קיצור תקופות המימוש במקרה של סיום כהונה, אופן התאמת כתבי האופציה בקורות אירועים מסוימים ומסלול המימון בתכנית זו. ההוצאה בגין המנה שפקעה, בוטלה בדוח לשנת 2009 ותוצאה מכך, קטנו הוצאות השכר בסך של 477 אלף ש"ח. (הוצאה בסך של 3.25 מיליון ש"ח בשנת 2008).

מר זרה היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הוצאות אירוח, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה ותשלום לקרן השתלמות) והטבות נוספות. החוזה כלל גם הוראות בדבר חובות שהוטלו על מר זרה, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון של שלושה חדשים וחובת שמירה על סודיות (לפרטים נוספים בדבר תנאי ההעסקה, ר' ביאור 22 ח' לדוחות הכספיים).

בהתאם לחוזה ההעסקה זכאי מר זרה, בנסיבות מסוימות, לפיצוי מוסכם, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בהסכם, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע או, בנסיבות אחרות, למענק בסכום השווה ל-12 חדשי משכורת, אך בכל מקרה אין הוא זכאי לכפל פיצוי כאמור.

בחודש פברואר 2009 הודיע מר זרה כי הוא מוותר על 10% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) לתקופה של 12 חודשים שתחילתה בחודש פברואר 2009.

ביום 30 באוקטובר 2009 נמסר לבנק על ידי מר שלמה זרה, שכיהן באותה עת כיו"ר הדירקטוריון, כי נעשתה אליו פניה בעל פה מצד בעלי השליטה, קבוצת ברונפמן-שראן, במסגרתה נתבקש לסיים את תפקידו בבנק עד סוף שנת 2009. כאמור לעיל, תקופתו של חוזה ההעסקה בין יו"ר הדירקטוריון לבין הבנק נקבעה לחמש שנים, החל מיום 6 בפברואר 2006 ועד ליום 5 בפברואר 2011. ביום 11 בנובמבר 2009 הודיע מר זרה לבנק כי לנוכח הנסיבות שנוצרו הוא מודיע על הפסקת כהונתו כדירקטור וכיו"ר הדירקטוריון של הבנק ושל חברות הבת של הבנק שבהן הוא מכהן כדירקטור או כיו"ר הדירקטוריון, וזאת מיום 1 בינואר 2010.

לפי מה שנמסר לבנק, בין מר זרה לבין חברה מקבוצת ברונפמן נחתם הסכם ייעוץ ולפיו, עם סיום כהונתו בבנק, יעניק מר זרה לחברה שירותי ייעוץ בנושאים עסקיים ופיננסיים, לתקופה של שנתיים, בתמורה כוללת בסך של 1 מיליון דולר.

מר גיורא עופר, המנהל הכללי, מועסק בבנק מיום 2 במרס 2001. מר עופר מועסק על פי חוזה אישי. תקופת ההעסקה על פי הסכם ההעסקה המעודכן הינה עד ליום 1 בפברואר 2011, ולאחר מכן יתחדש ההסכם מאליה לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם. לפרטים

בדבר תנאי ההעסקה של מר עופר, לרבות זכאות למענק ותנאי פרישה, ר' ביאור 22 ח' לדוחות כספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות למר עופר ר' ביאור 13 ד' (2) לדוחות הכספיים. מר עופר ויתר על 10% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה, החל מחודש פברואר 2009.

מר יעקב טננבאום, מנכ"ל חברת הבת, בנק מרכנתיל דיסקונט (להלן: בנק מרכנתיל), מועסק על ידי בנק מרכנתיל בחוזה אישי. תקופת ההעסקה הינה לתקופה קצובה של 5 שנים שתסתיים בחודש יולי 2011. לאחר מועד זה (ובמידה ולא הופסק על ידי מי מהצדדים קודם לכן) ימשיך לחול חוזה ההעסקה לתקופה בלתי קצובה, עד הגיעו של מר טננבאום לגיל פרישה, במהלכה יוכל כל צד לסיים את ההסכם בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. אם במהלך התקופה הקצובה יבחר בנק מרכנתיל לסיים את העסקתו של מר טננבאום, יהיה בנק מרכנתיל מחוייב לשלם עד לתום התקופה הקצובה את מלוא שכרו לרבות כל התנאים הנלווים, או את מלוא שכרו ללא תנאים נלווים אך בתוספת 15%, לפי בחירת בנק מרכנתיל. תקופת הגבלת התחרות הינה בת 3 חודשים מיום סיום העבודה, אלא אם יוסכם בין הצדדים אחרת. מר טננבאום זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים כקבוע בד"ן, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר טננבאום על פי החוזה לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן. בנוסף, זכאי מר טננבאום למענק מיוחד בסיום העבודה (בין על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט ובין על ידי מר טננבאום) כלדקמן: אם תקופת ההעסקה תסתיים בתום התקופה הקצובה של 5 שנים יהיה מר טננבאום זכאי למענק בגובה 6 משכורות; אם תקופת ההעסקה תסתיים לאחר 6 שנים יהיה זכאי למענק בגובה 9 משכורות; אם תקופת ההעסקה תסתיים לאחר תום 7 שנים יהיה מר טננבאום זכאי למענק בגובה 12 משכורות. לחילופין, אם תקופת ההעסקה תסתיים עקב מכירת בנק מרכנתיל, העברת השליטה בו או מיזוגו, יהיה מר טננבאום זכאי למענק מיוחד בגובה 12 משכורות. במקרה שתיערך הנפקה של בנק מרכנתיל במסגרתה יוקצו לעובדים מניות ו/או אופציות, יהיה מר טננבאום זכאי להקצאה בשיעורים ובתנאים כפי שיוחלט בידי דירקטוריון בנק מרכנתיל, בהתחשב בתפקידו כמנכ"ל. בשנת 2009 ויתר מר טננבאום על 7% משכרו השנתי.

מר ראובן שפיגל, מנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק, מועסק על ידי חברת הבת בחוזה אישי. תקופת ההעסקה הינה עד ליום 30 ביוני 2012, ולאחר מכן תוארך מאליה לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על אי רצונו בהארכת החוזה, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. במידה וחברת הבת תבחר לסיים את העסקתו של מר שפיגל לפני חודש יוני 2012, יהיה עליה לשלם לו את שכרו על פי החוזה עד מועד זה. בכל מקרה, בעת הפסקת ההעסקה יהיה מר שפיגל זכאי לתשלום בגובה שכר של שנה אחת. משכורתו החודשית של מר שפיגל נבחנת בידי אי די בי ניו יורק מדי שנה, ועשויה להתעדכן בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן בארה"ב בסוף כל שנה. מר שפיגל זכאי להפרשות סוציאליות (תשלומי ביטוח לאומי, זכאות לפנסיה במסגרת תוכניות הפנסיה הנהוגות בחברת הבת, בשיעור של 1.5% לשנה בבין כל שנת עבודה, בתנאי שהשלים 5 שנות עבודה לפחות) וכן זכאי לביטוח חיים, ביטוח רפואי ואובדן כושר עבודה. מר שפיגל, כשאר חברי הנהלת אי די בי ניו יורק, זכאי למענק שנתי המותנה בכך שאי די בי ניו יורק ישיג 80% מהרווח השנתי החזוי בהתאם לתוכנית העבודה השנתית, וכן קיימת תוכנית תגמול ארוכת טווח לחברי הנהלה, על פיה משולם מענק נוסף על עמידה ביעדי רווחיות בשלוש שנים עוקבות. בחוזה נכללה התחייבות של מר שפיגל לאי תחרות בארה"ב בלבד, לתקופה של 6 חודשים. אי די בי ניו יורק מעמיד לרשותו של מר שפיגל רכב הולם. כן זכאי מר שפיגל לחופשת מולדת מדי שנה.

מר בועז צ'צ'יק, מנכ"ל חברת הבת כאל, מועסק על ידי כאל בחוזה אישי לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתו, אלא אם יוסכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר צ'צ'יק צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר צ'צ'יק זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר צ'צ'יק על פי החוזה לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן. על פי תנאי החוזה המקורי עם מר צ'צ'יק היה מר צ'צ'יק זכאי למענק פרישה מיוחד בגובה 3 משכורות. במהלך שנת 2008 נעשה תיקון בחוזה במסגרתו הועלה השכר החודשי וכן נקבע מנגנון למתן מענק שנתי ומענק מיוחד בשנים 2008 עד 2011. אם עבודתו של מר צ'צ'יק בחברה תיפסק במהלך אחת מהשנים האמורות הוא יהיה זכאי לחלק יחסי מסכום המענק השנתי בגין שנת הפסקת העבודה. המענק השנתי יהיה בסכום שלא יעלה על 20 משכורות חודשיות (להלן: "תקרת המענק הכוללת"), וינתן רק בשנה שבה יצביעו הדוחות הכספיים של כאל על רווח נקי. המענק השנתי יחושב על פי 5 מדדים אשר פורטו בתיקון לחוזה, כאשר לגבי כל מדד נקבע חלקו בתקרת המענק הכוללת וכן נקבעו יעד סף, יעד מטרה ויעד מקסימום. עמידה ביעד סף תקנה זכות לקבל 30% מתקרת המענק השנתי, של המדד הרלבנטי, עמידה ביעד המטרה תקנה זכות ל-60% מתקרת המענק השנתי של אותו מדד ועמידה ביעד המקסימום

תקנה זכות למלוא תקרת המענק השנתי של אותו מדד. אם לגבי שנת זכאות מסויימת תושג תוצאה הנמוכה מיעד הסף לגבי מדד כלשהו, אזי ההפרש יקוזז מהתוצאה שתתקבל לגבי אותו מדד בשנת הזכאות העוקבת, ואילו אם לגבי שנת זכאות מסויימת תושג תוצאה העולה על יעד המקסימום לגבי מדד כלשהו, אזי ההפרש יתווסף לתוצאה שתתקבל לגבי אותו מדד בשנת הזכאות העוקבת. תוצאות הנמצאות בין יעד הסף ליעד המטרה או בין יעד המטרה ליעד המקסימום, יקנו זכאות למענק שנתי בשיעור יחסי, בהתאם לשני היעדים שביניהם נמצאת התוצאה (בקו ישר). המדדים הינם שיעור הגידול ברווח הנקי; הגידול בנתח השוק; שיעור הגידול בכמות הכרטיסים החוץ בבקאיים (התקפים והפועלים); שיעור הגידול בהכנסות מפעולות ממסחר אלקטרוני; שיעור הגידול בהכנסות מימון ממתן אשראי נטו, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים.

המענק המיוחד הינו לכל התקופה (2008-2011) והוא ניתן על פי אחת משתי חלופות: אם יירשמו מניות כאל למסחר תוענק למר צ'צ'יק ללא תמורה זכות לקבלת מניות רגילות שיהוו 0.14% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה, בדילול מלא. הזכות לקבלת המניות תבשיל במלואה, ללא תמורה, בתום 4 שנים (קרי: ב-31 בדצמבר 2011), בכפוף להיותו של מר צ'צ'יק מועסק בכל באותו מועד. כל עוד לא יירשמו מניות כאל למסחר יהיה מר צ'צ'יק זכאי למענק נדחה, מצטבר מדי שנה שישולם ב-31 בדצמבר 2011, בכפוף להיותו של מר צ'צ'יק מועסק בכל באותו מועד, ואם עד מועד זה לא יירשמו מניות כאל למסחר בבורסה. סכום המענק הנדחה המיוחד יהיה בגובה מחצית מסך המענקים השנתיים להם יהיה מר צ'צ'יק זכאי בגין השנים 2008 עד 2011.

בנוסף היה מר צ'צ'יק זכאי למענק מיוחד בגין פעילות חו"ל שבוצעה בידי חברת כרטיסי אשראי לישראל (אינטרנשיונל) בע"מ (להלן: "כאל אינטרנשיונל"); לשעבר כאל (נכסים) בע"מ, בהתאם לתכנית לתגמול עובדים בכירים בכלל. על פי התכנית האמורה, במקרה של הנפקה לציבור או מכירה לצד ג' של 25% לפחות מחברת כאל אינטרנשיונל וכן במקרה של מכירה, מיזוג, רכישה, או ארגון מחדש של החברה האמורה לתוך חברה אחרת או מכירת עיקר נכסיה, היה מר צ'צ'יק זכאי למענק בגובה 4% משווי ההשבחה של חברת כאל אינטרנשיונל, המחושב בהתאם לנוסחה שנקבעה בהסכם, והכל בתקופה שעד תום שנת 2011, הניתנת לקיצור בידי כאל. בעקבות מיזוג כאל אינטרנשיונל לתוך כאל (ר' ביאור 33 א' לדוחות הכספיים), בוטלה תוכנית התגמול האמורה.

כאמור, ביום 18 בפברואר 2010 הודיע מר צ'צ'יק על החלטתו לסיים את תפקידו בכלל. לאור ההודעה האמורה, תתקיים עם מר צ'צ'יק הידיברות בדבר ההיבטים הכלכליים הכרוכים בסיום תפקידו.

מר ישראל דוד, מועסק בבנק כמשנה למנכ"ל, ראש החטיבה הקמעונאית. מר דוד מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר דוד צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. שכרו של מר דוד עודכן החל מחודש אפריל 2008. מר דוד זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר דוד לפיצויי פיטורים קבוע בדיון, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר דוד נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ז' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (1) לדוחות הכספיים. מר דוד ויתר על 7.5% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה, החל מחודש פברואר 2009. מר דוד צפוי לסיים את כהונתו בבנק עם כניסתו לתפקיד מנכ"ל כאל (לפרטים נוספים, ר' להלן "שינויים בדירקטוריון ובהנהלה" בפרק "הדירקטוריון והנהלה").

מר נעם הנגבי, מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת תפעול ומידע. מר הנגבי מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר הנגבי צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר הנגבי זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר הנגבי לפיצויי פיטורים קבוע בדיון, וכן למענק פרישה בגובה 3 משכורות. מר הנגבי נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ז' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (1) לדוחות הכספיים. מר הנגבי ויתר על 7.5% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה, החל מחודש פברואר 2009.

ביום 28 באוקטובר 2009 החליט הדירקטוריון לאשר תשלום מענק מיוחד למר הנגבי, בסך של 500 אלף ש"ח, כביטוי להערכה לתרומתו המיוחדת של מר הנגבי בהובלת פרויקט אופק - אחד מפרוייקטי המחשוב הגדולים והמורכבים שבוצעו אי פעם בישראל - ובהבאתו אל סיומו המוצלח.

מר שלמה פיטשון, מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ומשמש כמבקר הפנימי. מר פיטשון מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר פיטשון צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר פיטשון זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר פיטשון, לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר פיטשון נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ד' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (1) לדוחות הכספיים. מר פיטשון ויתר על 7.5% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה, החל מחודש פברואר 2009.

מר אלי חוטר, הועסק בבנק עד ליום 31 בינואר 2009. בתפקידו האחרון שימש כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי. מר חוטר הועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הייתה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר חוטר הייתה צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר חוטר היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר חוטר, על פי החוזה, לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, לרבות השלמת עתודות, וכן למענק פרישה בגובה 3 משכורות. מר חוטר נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ד' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (1) לדוחות הכספיים. כל כתבי האופציה בהתאם לתוכנית, פקעו במהלך שנת 2009.

בפועל, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון תשלום מענק פרישה למר חוטר בגובה של 9 משכורות מעבר לסכומים להם היה זכאי על פי החוזה האישי עימו, כמפורט בדוח מיידי מיום 30 בנובמבר 2008 (מס' אסמכתא 01-338235-2008).

עסקאות עם בעלי שליטה

עסקאות זניחות

כללי - תיקון תקנות ניירות ערך - דיווח מיידי אודות עסקאות עם בעלי שליטה. על פי הדין, על הבנק לדווח דיווח מיידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על ידו. חוק החברות קובע כי "עסקה חריגה" הינה "עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה". ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון") לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מיידי אודות "פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה; בפסקה זו, "עסקה" - למעט עסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות".

המונח "עסקה זניחה" מקורו בתקנה 64 (3) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות דוחות כספיים") שעניינה מתן מידע בדוחות הכספיים לגבי עסקאות של התאגיד עם בעל עניין בו. נקבע בה מהו הגילוי אותו יש לתת לגבי עסקאות אלה וכן נקבע בה פטור ממתן המידע לגבי עסקה שהינה עסקה זניחה.

הואיל ועל בנקים לא חלות תקנות דוחות כספים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים. במענה לפניית איגוד הבנקים בעניין זה, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים, במכתב מיום 6 באוגוסט 2008, כי היא לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מיידי בקשר עם עסקאות בנקאיות שאינן מהוות עסקה חריגה, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, ובלבד שיתקיימו כל אלה:

- במסגרת הדוחות הרבעוניים ליום 30 בספטמבר 2008 (ולאחר מכן במסגרת הדוחות התקופתיים) יינתן תיאור כללי של העסקאות, מאפייניהן, והקריטריונים שנקבעו להגדרת העסקאות כזניחות או ככאלה שאינן חריגות, תוך פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעות אלה;
- ועדת הביקורת של התאגיד תקבע קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה;
- במסגרת תיאור ההתקשרות עם בעל שליטה בקשר עם תנאי כהונה והעסקה, יינתן תיאור כללי של עסקאות המיומן בהן התקשר עם הבנק (ככל שישנן) ומאפייניהן.

מתווה גילוי ודיווח. הרשות הנחתה את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן: (א) לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפיקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן;

- (ב) הבנק יידרש, החל מהדוחות השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פיקדונות בעלי השליטה;
- (ג) החל מהדוחות השנתיים לשנת 2009, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, יינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד. **קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה.** לצורך יישום הנחית רשות ניירות ערך כאמור לעיל נדרש הבנק לקבוע קריטריונים להגדרת "עסקה זניחה" - לענין עסקאות שאינן עסקאות בנקאיות, "עסקה חריגה" - לענין עסקאות בנקאיות ו"תנאי שוק", וכן לענין אופן האישור והגילוי של עסקאות חבות שנוהל בנקאי תקין מס' 312 אינו חל לגביהן. לפיכך קבעה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, ביום 27 באוגוסט 2009, כלהלן:

"עסקה זניחה" - עסקה שאינה עסקה בנקאית העונה על הקריטריונים המפורטים להלן הינה "עסקה זניחה":

- (1) עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים מבעל שליטה או עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי - עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן: "הון עצמי רגולטורי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.
- (2) עסקה לרכישת שירותים מבעל שליטה או עסקה לרכישת שירותים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפה אינו עולה על 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.
- (3) עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות של שכירת שטחים, שלבעל השליטה יש בהן ענין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי.
- (4) נשיאה בהוצאות בעל השליטה, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, לצורך השתתפות באירועים ייצוגיים וכנסים לקוחות של הבנק וחברות הבנות על פי הזמנתם - הוצאות עד לסך של 100,000 דולר בשנה.
- (5) כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 250,000 ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

"עסקה חריגה"

(א) לענין עסקאות בנקאיות שהינן עסקות חבות - עסקת חבות תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך החבות של קבוצת בעלי שליטה יעלה על 5% מההון העצמי הרגולטורי או אם הגידול בחבות של לווה בודד מתוך הקבוצה, בעקבות העסקה, עולה על 2% מההון האמור. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, יימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. המדידה של סך החבות לענין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ברונפמן (במצטבר), לגבי קבוצת שראן (במצטבר) ולגבי כל תאגיד אשר היקף האשראי הניתן לו אינו מוגבל לפי סעיף 5 להוראת נב"ת 312 ברמת התאגיד במאוחד, כך שסך החבות של כל אחד מאלו לא יעלה על 5% מההון האמור.

"קבוצת בעלי שליטה" - בעל שליטה ביחד עם החברות הפרטיות הקשורות אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בנב"ת 312 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה וחברות פרטיות הקשורות אליהם. לענין זה: הגדרת "בעל שליטה" על פי הוראות חוק ניירות ערך כוללת את בני משפחתו הגרים עמו או שפרנסת האחד על האחר; הגדרת "קרוב" על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) כוללת אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה. החל מהדוחות הכספיים לשנת 2009 יפוצל הגילוי

בין האשראי הניתן לבעל השליטה לבין האשראי הניתן לקרובי בעל השליטה (במצטבר).

בנוסף, כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית.

(ב) לענין עסקת קבלת פיקדון - קבלת פיקדון מבעל שליטה תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה, במאוחד, יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

(ג) לענין עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקאות בניירות ערך או עסקאות במט"ח שסכום העמלה השנתי הנגבה בגינן שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של קבוצת דיסקונט (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

חריגה זמנית מההיקפים המפורטים בסעיפים (א) עד (ג) לעיל, ולתקופה אשר אינה עולה על 30 יום, לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כ"עסקה שאינה מהותית", וינתן גילוי על חריגות אלו במסגרת הדוח השנתי. יובהר כי כל שינוי של עסקה מהותית הינו, כשלעצמו, בגדר עסקה מהותית, וינתן לגביו דיווח מיידי.

"תנאי שוק" - תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעל השליטה ענין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 אינן חלות לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 אינן חלות לגביהן, במידה וייוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לגבי עסקאות אשר נכללות בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312.

להלן יובא ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה. לפרטים בדבר עסקאות עם בעלי השליטה או שלבעלי השליטה עניין אישי בהן, ר' ביאור 22 ט' ו-יד' וביאור 19 ג' 10 יא' ו-יב' לדוחות הכספיים, וכן "החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים" בפרק "השליטה בבנק" לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2009										
ערביות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו										
אשראי	יתרת אשראי	נוצלה	יתרת מסגרת שלא	שליטה או צד קשור	ערביות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים				
יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה
במיליוני שקלים חדשים										
קבוצת ברונפמן	33	45	11	11	-	-	16	23	0.5	0.5
תאגידים מדווחים הקשורים לקבוצת ברונפמן:										
ישראלום נכסים בע"מ	13	13	7	7	-	-	-	-	-	-
שופרסל בע"מ	1	11	7	7	36	52	-	-	0.8	2
סך הכל לתאגידים מדווחים	14	24	14	14	36	52	-	-	0.8	2
סך הכל לקבוצת ברונפמן	47	69	25	25	36	52	16	23	1.3	2.5
קבוצת שראן	7	7	-	-	3	3	-	-	-	-

פקדונות

בעלי שליטה לרבות תאגידים מדווחים הקשורים לבעלי השליטה	יתרה בסוף תקופה	יתרה בסוף תקופה
233	152	

(1) 10% מיתרת עסקה עתידית בתוספת mark to market
 (2) הערך הנקוב של העסקאות האמורות בסוף תקופה הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח, היתרה הגבוהה בתקופה הסתכמה בכ-25 מיליון ש"ח.

בקורות ונהלים

בקורות ונהלים לגבי הנלווי. בעקבות השערוריות החשבונאיות שנחשפו בארה"ב לפני מספר שנים, נחקק בארה"ב חוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), במטרה לשפר את דיוק, אמינות ושקיפות הדיווח של החברות, ובכך להשיב את אמון הציבור בהם. ברוח דרישות סעיף 302 לחוק האמור, והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. תחילת ההוראה בדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2005. הבנק וחברות הבת הבנקאיות בארץ שכרו את שירותיו של משרד רואי חשבון חיצוני, על מנת שייטען, יסייע, ידריך וילוה אותם בשלב ההקמה של פרויקט היערכות לקראת החתימה של ההצהרה כנדרש. במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק, בסיוע חיצוני כאמור, את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות

הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקורות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקורות המיושמות בהליכים, וגובשו בקורות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה. המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי שלו בשיתוף הנהלת הבנק העריכו, בהסתמך על ממצאי הבחינה המפורטת האמורה, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי הגיעו למסקנה כי לתום תקופת הדיווח, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2008 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי.

בקרה פנימית על דיווח כספי. בחודש דצמבר 2005 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר בעניין האמור, לפיו על התאגידים הבנקאיים להיערך לכלול בדוחותיהם הכספיים, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, הצהרה בדבר אחריות הנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי וכן הערכה לתום שנת הכספים של יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית על דיווח כספי. במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים נדרשו להמציא חוות דעת על ההערכה שבוצעה על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי, שבהכנתה הם יידרשו ליישם את התקנים הרלבנטיים שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) והכל, בהתאם לדרישות סעיף 404 לחוק סרבנס אוקסלי האמריקאי ולהוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.

בחזר צוין כי מודל הבקרה הפנימית COSO, שאליו מפנות רשויות הפיקוח בארה"ב, יכול לשמש את התאגידים הבנקאיים בישראל, במסגרת יישום הוראות סעיף 404, לצורך הערכת הבקרה הפנימית. מודל COSO מגדיר מהי בקרה פנימית, ומספק מתודולוגיות ואמות מידה לפיהן נבחנת האפקטיביות של מערך הבקרה הפנימית.

הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309. ביום 28 בספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309, המחייבת את הנהלת הבנק לעמוד בדרישות הבאות: הבטחת קיומן של בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דוח כספי; הערכת האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בסוף כל רבעון; הערכת הבקרה הפנימית על דוח כספי בתום כל השנה, וכן להעריך בתום כל רבעון את השינויים בבקרה הפנימית שארעו במהלך הרבעון, או שהייתה להם, או שהייתה אמורה להיות להם, השפעה מהותית על הבקרה הפנימית על דוח כספי.

הבנק מיישם את ההוראות החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. לצורך יישום ההוראות התקשר הבנק, כאמור, בשיתוף עם החברות הבנות הבנקאיות בארץ - עם משרד רואי חשבון חיצוני שליווה את הבנק בהקמת הפרויקט.

במסגרת זו נערכו הכשרות והדרכות מתאימות לעובדי הבנק הרלבנטיים, נסקרו התהליכים העסקיים בבנק המשליכים על הדוח הכספי, תועדו הבקורות הקיימות בכל אחד מתהליכים אלו והוערכה רמת "החשיפה השוירית" של הבנק ל-"סיכונים דוח כספי" בתהליכים האמורים. בסיום שלבי הסקירה והתיעוד כאמור, נערכו בדיקות מקיפות להערכת מידת האפקטיביות של הבקרה הפנימית.

בנוסף, נרכשה בשנת 2007 - בשיתוף עם חברות הבת הבנקאיות בארץ - מערכת מידע יעודית, שתכיל את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגבי, ודירוג החשיפה השוירית בהתחשב בבקורות הקיימות. בעתיד תשמש המערכת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דוח כספי.

במהלך שנת 2009 התבצע תהליך של תיקוף ועדכון תהליכים קיימים והוספת תהליכים חדשים, באמצעות יחידת SOX שהוקמה במערך החשבות.

בהסתמך על הממצאים שעלו בבדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית, כאמור, העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות בתקופה המכוסה בדוח לגבי הדוח הכספי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הדוח הכספי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הכלול בדוחות הכספיים השנתיים, בהתאם להוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

כמו כן, במהלך הרבעון הרביעי שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2008, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי, פרט לשינויים בבנק

מרכנתיל דיסקונט ובאי די בי ניו יורק, אשר עשויים להחשב מהותיים גם ברמת הקבוצה, כמפורט להלן, ופרט לשינוי בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט, כמפורט להלן.

שינויים בבקרה הפנימית בבנק מרכנתיל דיסקונט. בתקופת הדוח הטמיע בנק מרכנתיל דיסקונט מערכות מידע מקומיות חדשות, במקום אלה ששימשו אותו בעבר, כלהלן:

- מערכת הספר הראשי (G.L.), אשר מהווה את המערכת המרכזית לניהול ספרי בנק מרכנתיל דיסקונט ולהפקת דוחות כספיים;
- מערכת לניהול חובות בעייתיים והפרשות לחובות מסופקים ודיווח לגביהם (מערכת "חותם").

להערכת בנק מרכנתיל דיסקונט, המערכות החדשות משפרות את תהליכי זרימת הנתונים הכספיים, יכולת התיחקור שלהם, מכילות מידע מפורט יותר (במערכת הספר הראשי) ומשפרות את הבקורות בדיווח ובניהול החובות הבעייתיים (במערכת חותם). במהלך הטמעת המערכות האמורות ננקטו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הסבתן הנאותה של המערכות. הטמעת המערכות היתה כרוכה בשינויים ארגוניים ובשינוי תהליכי עבודה ובהתאם, נכללו בתהליכי העבודה החדשים בקורות שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות המערכות החדשות.

יצוין כי הבנק הטמיע מערכות זהות החל מחדש ינואר 2007 ומחדש דצמבר 2006, בהתאמה.

שינויים בבקרה הפנימית באי די בי ניו יורק. בתקופת הדוח הטמיע אי די בי ניו יורק מערכת מידע מקומיות חדשה, במקום זו ששימשה אותו בעבר - מערכת הספר הראשי (G.L.), אשר מהווה את המערכת המרכזית לניהול ספרי אי די בי ניו יורק ולהפקת דוחות כספיים. להערכת אי די בי ניו יורק, המערכת החדשה משפרת את תהליכי זרימת הנתונים הכספיים, יכולת התיחקור שלהם ומכילות מידע מפורט יותר.

במהלך הטמעת המערכת האמורה ננקטו על ידי אי די בי ניו יורק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הסבתה הנאותה של המערכת. הטמעת המערכת היתה כרוכה בשינוי תהליכי עבודה ובהתאם, נכללו בתהליכי העבודה החדשים בקורות שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות המערכת החדשה.

שינויים בבקרה הפנימית בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט. בתקופת הדוח, הוטמעה בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט מערכת מידע לניהול, תפעול ומדידה של עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (מערכת Treasury), שהחליפה מערכת מידע קודמת בנושא זה שפעלה בסביבת ה-Unisys.

בנוסף, הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט הפעילו השנה לראשונה מערכת מידע חדשה למדידת סיכוני אשראי, כנדרש לצורך נדבך 1 ונדבך 3 של באזל II.

להערכת הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט, המערכות החדשות משפרות את תהליכי זרימת הנתונים הכספיים, יכולת התיחקור שלהם, ומשפרות את הבקורות בדיווח ובניהול הלימות הון.

במהלך הטמעת המערכות האמורות ננקטו על ידי הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הסבתן הנאותה של המערכות. הטמעת המערכות היתה כרוכה בשינויים ארגוניים ובשינוי תהליכי עבודה ובהתאם, נכללו בתהליכי העבודה החדשים בקורות שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות המערכות החדשות.

חולשות מהותיות ככאל. לפרטים בדבר חולשות מהותיות ככאל, ר' לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ", בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

מערך הבקרה הפנימית על הדווח הכספי בבנק, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים ונמצא אפקטיבי. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הבקרה הפנימית, במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, נכללה בדוחות אלו לאחר דוח דירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דווח כספי.

שונות

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

כללי. ביום 27 באפריל 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בעניין "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחית רשות ניירות ערך בנושא זה, שאושרה על ידה בחודש יולי 2007. על פי ההוראה הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון, הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים.

בקרת העל בבנק. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון מינה את "ועדת המאזן", המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק, ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה, את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. ועדת המאזן כוללת שישה דירקטורים, שחמישה מהם הינם דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית כלהלן: שלמה זוהר - יו"ר הדירקטוריון; מר יצחק פורר - יו"ר ועדת מאזן; מר אילן בירן, מר בן ציון גרניט, פרופ' בן ציון זילברפרב, מר אילן עייש, מר צבי שטרייגולד.

תהליך אישור הדוחות הכספיים. תהליך אישור הדוחות הכספיים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי. כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ר' להלן), הוקמה בבנק ועדת גילוי, בראשות המנהל הכללי של הבנק ובה חברים חברי ההנהלה הבאים: מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר - חשבונאי ראשי; גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל בכירה - היועצת המשפטית הראשית ומנהלת הסיכונים המשפטיים; גב' דורית בן סימון, סמנכ"ל בכירה - ראש החטיבה הפיננסית ומנהלת הסיכונים של הבנק; מר אהוד ארנון, סמנכ"ל בכיר - ראש החטיבה העסקית ומנהל סיכוני האשראי; מר נעם הנגבי, סמנכ"ל בכיר - ראש חטיבת תפעול ומידע. לדיוני הוועדה מוזמנים מזכירת הבנק וגורמים נוספים בבנק. המבקר הפנימי וראי החשבון המבקרים מוזמנים אף הם לדיוני ועדת גילוי, כמשקיפים. הוועדה מתכנסת אחת לרבעון (או יותר, אם עולה הצורך בכך) ודנה בנושאי גילוי מהותיים, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסגרת מדיניות הגילוי שאימץ דירקטוריון הבנק.

ועדת מאזן. כאמור, הוועדה דנה בטיטות הדוחות הכספיים של הבנק, וממליצה לדירקטוריון ביחס אליהם, וכן דנה בדוחות הכספיים של הבנק בלבד (לא מאוחד).

לקראת הדיון בוועדת מאזן, נמסרת לעיונם של חברי הוועדה טיוטת הדוחות הכספיים בצירוף מסמכים נוספים שנועדו לסייע בהבנה וניתוח של הדוחות הכספיים, ופירוטים נרחבים בנושא חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים. ועדת המאזן מקיימת דיון מפורט בדוחות, בו נוטלים חלק גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיוח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי, וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים, כמשקיפים, רואי החשבון המבקרים של הבנק. במסגרת הדיון נמסרים לוועדה דיווחים של החשבונאי הראשי בנושאים הקשורים לדוחות הכספיים, או נושאים שיש להם השלכה על הדוחות הכספיים, כגון הוראות רגולטוריות חדשות או כאלה שצפויות להתקבל. הוועדה מוסמכת לדון ולהחליט בעניין גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים הוועדה דנה בעניינם של לקוחות שהפרשה שמומלץ לבצע בגין חובותיהם לבנק עולה על סכום שקבע הדירקטוריון, וממליצה לדירקטוריון על סכום הפרשה שיש לבצע בגינם.

לוועדת המאזן, כמו גם לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, נמסר דיווח על הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח הכספי, אם עולה הצורך בכך, ועל תרומת, במידה ובוצעה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו, אם עלו, במהלך ביקורת הדוחות הכספיים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים, לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק. לאחר הדיון בוועדת המאזן מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון, לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטיטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו בוועדת

המאזן), בצירוף המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן לצורך הדיון בדוחות הכספיים. לדיון במליאת הדירקטוריון מוזמנים גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיווח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים כמשקפים גם המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק. הדיון כולל סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנהל הכללי והחשבונאי הראשי ודיווח על יישום המלצות ועדת המאזן. רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי ביקורת הדוחות הכספיים, ככל שהיו, ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון. במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדיווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להיכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון, בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק, מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

כחלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2007-2011, הבנק נערך לאימוץ "קוד ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט. מטרת אימוץ הקוד הינה לקיים, ברמת הקבוצה, מדיניות של Best Practice של כללי ממשל תאגידי, אשר ינחו את קבוצת דיסקונט בפעילותה. קוד זה נערך, בין היתר, לאור הדינים והכללים הבאים ותוך התאמתו למאפיינים ולצרכים הייחודיים של קבוצת דיסקונט:

- הוראות הדין והרגולציה החלות על הבנק;
- המלצות ועדת גושן, אשר פורסמו על ידי רשות ניירות ערך בחודש ינואר 2006. דוח ועדת גושן כלל המלצות, בין היתר, בדבר הרכב הדירקטוריון ועבודתו, לרבות שיפור עצמאותו, הרכב ועדת הביקורת ועבודתה, אישור עסקאות עם בעלי שליטה ויצירת מנגנוני בקרה נוספים;
- הנחיות באזל II בנושא חיזוק הממשל התאגידי בתאגידי בנקאיים - בחודש מרס 2008 פרסם בנק ישראל טיוטה בנושא זה, הקובעת כי ממשל תאגידי נוגע לאופן שבו עסקיהם וענייניהם של התאגידיים הבנקאיים מנוהלים על ידי הדירקטוריונים וההנהלות הבכירות שלהם. טיוטה זו כוללת מספר עקרונות לממשל תאגידי נאות הנוגעים להרכב הדירקטוריון, הצורך באישור מטרות אסטרטגיות וערכים בקבוצת הבנק, אחריות דיווחית בקבוצת הבנק, פיקוח על ההנהלה, בקרות, תגמול הדירקטוריון וההנהלה הבכירה ושקיפות;
- הוראות ניהול בנקאי תקין - המפקח על הבנקים פירסם במהלך השנים הוראות ניהול בנקאי תקין במגוון נושאים, אשר חלות על התאגידיים בנקאיים ואשר מהוות חלק מקוד ממשל תאגידי, כגון: הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 בדבר דירקטוריון התאגידי הבנקאי, הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 339 בדבר ניהול סיכונים, הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 357 בדבר ניהול טכנולוגיות המידע, וכו';
- פרקטיקה מקובלת במדינות אחרות בעולם.

במסגרת יישום תוכנית הממשל התאגידי פועל הבנק, בין היתר, לקביעת מנגנוני פיקוח ובקרה, אשר נועדו להבטיח את התנהלות התקינה והיעילה של קבוצת דיסקונט ובכלל זה בקשר עם הנושאים הבאים: פעולות ועסקאות עם צדדים קשורים; פיקוח דירקטוריון הבנק על חברות הקבוצה; ארגון מחדש ושינויים מבניים; גיבוש מדיניות ניהול סיכונים קבוצתי (לרבות באזל II); איסור הלבנת הון ומימון טרור, מדיניות ציות ועוד.

בחודש אוגוסט 2007 אימץ דירקטוריון הבנק חוות דעת משפטית של מומחה משפטי בעל שם, לפיה עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין חברות בנות יאושרו בהתאם להליכים שנקבעו בדיון הישראלי בנוגע לאישור עסקאות עם הבנק עצמו.

בחודש אפריל 2009, הוקמה ועדה אד הוק של הדירקטוריון, אשר פעלה לקידומו ולהשלמתו של קוד ממשל תאגידי. ביום 23 בספטמבר 2009 סיימה הועדה האמורה את דיוניה בהצעה לקוד ממשל תאגידי והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשר, עקרונית, את הקוד המוצע. קוד הממשל התאגידי של קבוצת דיסקונט והצהרת עקרונות ממשל תאגידי בקבוצת דיסקונט אושרו בידי הדירקטוריון, בישיבתו מיום 28 באוקטובר 2009. בהחלטתו קבע הדירקטוריון כי אחת לשנה ייבחנו המסמכים האמורים, על מנת לבחון את התאמתם לעסקי הבנק והסביבה העסקית והרגולטורית בה הוא פועל.

יישום קוד ממשל תאגידי בפועל כרוך בגיבוש נהלים, שנועדו להסדיר את פעילות הדירקטוריון וועדותיו, אישור עסקאות עם בעלי

עניין, וכן תהליכי העבודה מול חברות בנות. הבנק פועל לניבוש נהלים כאמור, ועם השלמת עיבודם, יועברו הנהלים לאישור דירקטוריון הבנק. להערכת הבנק, תהליך השלמת נהלי ממשל תאגידי צפוי להסתיים עד סוף שנת 2010.

היערכות הבנק להמשכיות עסקית בשעת חירום תוכנית ההמשכיות העסקית (BCP) של הבנק נועדה להבטיח את המשך תפקודו הסדיר של הבנק בתהליכים עסקיים ובשרותים המוגדרים כחיוניים. זאת, בהתממשות תרחישי חרום ברמה הלאומית וברמה המקומית. התכנית מקיפה ותומכת בתהליכים העסקיים החיוניים מקצה לקצה: תשתיות, מחשוב, חומרה, תוכנה, תקשורת, משאבי אנוש ועוד. כל אלו יבטיחו רמת שירות סבירה ללקוח והמשכיות עסקית של הבנק בתנאי קיצון.

לרשות הלקוחות עומדים מערכים ושירותים תומכים ברשת הקמעונאית והעסקית: סניפי גרעין בפריסה ארצית הערוכים ומצוידים להמשכיות עסקית בחרום, סניפים מגבים לסניפים שניזוקו, ערוצי הבנקאות הישירה בטלפון ובאינטרנט, המאפשרים שירותי בנקאות מכל מקום 24 שעות ביממה, קו חם ללקוחות סניפים שנסגרים, מכשירי בנקאות מהירה בפריסה ארצית המאפשרים ביצוע פעילות בנקאית בשירות עצמי. בנוסף, קיימת יכולת פריסת סניפים ניידים בחרום.

בבסיס ההערכות להמשכיות עסקית עומד הגיבוי לתשתיות טכנולוגיות חיוניות שהקים הבנק. מערך הגיבוי מתבסס על: גיבוי חם למחשב מרכזי באתר ייעודי מרוחק, אתר גיבוי לחדר עסקות, אתר גיבוי לשירותי הבנקאות הישירה/טלבנק דיסקונט, גיבוי חם אקטיבי למערכות המידע החיוניות, גיבוי מערך הסליקה באמצעות הסכמי גיבוי עם בנקים אחרים ועוד.

הבנק מיישם באופן שוטף שגרת תרגול. שגרת התרגול הנה מרכיב חיוני לבדיקת מוכנותו של הבנק להתמודדות עם תרחישי איום ולהבטחת עמידתו ביעדי רמות השירות. במהלך שנת 2009 התבצע תרגול של הנהלת הבנק, אשר כלל העתקת לשכות ההנהלה אל אתר החרום וביצוע הדמיה של מצב חירום. כמו כן התבצע תרגול של חדר העסקות באתר החלופי, תרגול פריסת סניף נייד, תרגול מסלוקת סליקת ממשרים בבנקים איתם יש לבנק הסכמי גיבוי, תרגול של חברת דיסקונט גמל ועוד.

בשנת 2009 פעל הבנק עם התממשות תרחישי הייחוס הבאים:

- במהלך מבצע עופרת יצוקה הופעלו כ-20 אתרים של הבנק תחת איום הרקטות מרצועת עזה. הבנק הפעיל חדר מצב שפעל 24 שעות ביממה וסיפק תמיכה ואמצעי מיגון לעובדיו. סניפי הבנק המשיכו את פעילותם ברציפות לאורך כל המבצע.
- שפעת החזירים - החל מחודש אפריל 2009, החל הבנק להיערך, על פי עיקרי תוכנית מענה למצב מגיפה. במסגרת זו יושמה תוכנית מענה אופרטיבית ייעודית.

הדירקטוריון וההנהלה

כללי

בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון וכן רשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון

ד"ר יוסי בכר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בינואר 2010, וכיו"ר הדירקטוריון החל מ-3 בינואר 2010. ד"ר בכר מכהן כיו"ר ועדת אשראים, יו"ר ועדת כוח אדם ומחויבות חברתית, יו"ר ועדה אד הוק לעניין מחיר גיוס הון, יו"ר ועדת ביטוח ונכסים, חבר ועדת מאזן, ועדת מיחשוב, ועדה לניהול סיכונים וועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

ד"ר בכר הינו רואה חשבון, בעל השכלה אקדמאית, בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטה העברית, ירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי ודוקטור (Ph.D) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור החל מ-5 בינואר 2010, יו"ר החל מ-25 בינואר 2010), כדירקטור ב-Discount Bancorp Inc. (החל מ-7 בינואר 2010), כדירקטור וסגן יו"ר ב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-14 בינואר

2010). כן מכהן כיו"ר הוועד המנהל באוניברסיטת חיפה (החל מ-10/2007), כמנכ"ל ויו"ר, ד"ר יוסי בכר יעוץ עסקי וייזום השקעות בע"מ (החל מ-7/2007) וכיו"ר, בכר יוסי, חברת רואי חשבון (החל מ-6/2002).
 כיהן כמנכ"ל משרד האוצר (1/2007-11/2003), כמנהל (במינוי זמני) רשות המסים (1/2007-4/2007), כיו"ר ועדה מייעצת לענייני אסטרטגיה בכלירמרק קפיטל בע"מ (11/2009-4/2009) וכיו"ר לא פעיל בסטונהיג' (ישראל) שירותים פיננסיים בע"מ (12/2009-10/2007).

בצלאל איגור - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. חבר בוועדת אשראים ובוועדה אד הוק לעניין מחיר גיוס הון. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר איגור הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן, ו-MBA במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת בר-אילן.

מכהן כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל דוראה השקעות ופיתוח בע"מ וליברטי פרופרטיס בע"מ, כיו"ר דירקטוריון אורתם סהר הנדסה בע"מ (החל מ-4/2008) וקודם לכן, כדירקטור (החל מ-11/2005).
 כיהן כדירקטור בקומסק בע"מ (עד 12/2009), כדירקטור חיצוני בבנק אדנים למשכנתאות בע"מ (עד 1/2006) וכמנכ"ל גירון - פתוח ובניה בע"מ (עד 3/2005).

אילן בירן - מכהן כדירקטור חיצוני בבנק החל מ-29 באוקטובר 2008. חבר ועדת ביקורת, ועדת אשראים, ועדת מאזן, ועדה אד הוק לעניין מחיר גיוס הון, ועדת מיחשוב ויו"ר ועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר בירן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן ובעל דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה, אוניברסיטת ג'ורג'טאון, וושינגטון ארה"ב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ ו-Centriton Ltd. וכיו"ר הוועד המנהל במכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר).

כיהן כיועץ Venture Partner, באתגר - קרן הון סיכון שותפות מוגבלת (עד 12/2009), כיו"ר דירקטוריון די.בי.אס. שרותי לוויין (1998) בע"מ (2004-2006) ומנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2006-2007), כדירקטור בדלתא שלוש ישראל בע"מ (2004-11/2008), כדירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2005-2007), כדירקטור וחבר ועדת הכספים בנטפים בע"מ (2004-2007), כדירקטור בבנק מסד בע"מ (2005-2007) וכיועץ באל סיאלו בע"מ (2006-2007).

נתית גוברמן - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מ-27 באוגוסט 2009. חברת ועדת מאזן, ועדת שלוחות חו"ל והוועדה לניהול סיכונים.

מכהנת כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

גב' גוברמן הינה עורכת דין בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, בעלת תואר בוגר במתמטיקה וכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים, בעלת תואר מוסמך בכלכלה ותואר מוסמך במנהל עסקים, התמחות במימון של האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהנת כמנהלת כספים במיקרונט בע"מ (החל מ-2007) וכדירקטורית חיצונית ברובגרופ ט.א.ק. בע"מ (החל מ-2008) ובצ'אם מוצרי מזון (ישראל) בע"מ (החל מ-1/2009).

כיהנה כדירקטורית חיצונית בבורסה לניירות ערך בתל אביב (2002-12/2008) וכדירקטורית (2006-2008) ומנהלת כספים (2002-2005) באינקרדימייל בע"מ.

בן ציון גרניט - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. חבר ועדת ביקורת, ועדת מאזן, ועדת שלוחות חו"ל, ועדת מיחשוב ועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר גרניט הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במדעי החקלאות, האוניברסיטה העברית בירושלים, הפקולטה לחקלאות ברחובות ובעל תעודה מקצועית מבית הספר למנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
 משמש כיועץ ניהולי וחבר ועדת ביקורת בעמותת ידידי המרכז הרפואי קפלן (ע"ר).

מר גרניט היה חבר בהנהלת עמותת איל"ן אגוד ישראלי לילדים נפגעים (עד 2009), יועץ בהתנדבות בעמותת ניצן (עד 2009) ויועץ בהתנדבות בחברת המתנ"סים ברחובות (עד 2006).

פרופ' בן ציון זילברפרב - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. יו"ר הוועדה לניהול סיכונים וחבר ועדת אשראים, ועדת מאזן, ועדה אד הוק לעניין מחיר גיוס הון, ועדת ביטוח ונכסים וועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. פרופ' זילברפרב הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ומוסמך בכלכלה, מאוניברסיטת בר-אילן. ד"ר לכלכלה, אוניברסיטת פנסילבניה (מ-1978), תואר פרופסור (מ-1988). משמש פרופ' לכלכלה מאוניברסיטת בר-אילן.

מכהן כדירקטור חיצוני בקבוצת דלק בע"מ, ב-PERRIGO COMPANY (חברה אמריקאית) וכדירקטור בחברת פרופ' בן-ציון זילברפרב יעוץ כלכלי וניהול בע"מ, בטמסר מלונות בע"מ ובחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ. מופקד על הקתדרה לניהול נכסים גלובליים ע"ש הברון אדמונד דה רוטשילד בבית הספר לבנקאות ושוק ההון במכללה האקדמית נתניה. כיהן כדירקטור חיצוני בברימאג דיגיטל אייג' בע"מ (עד 12/2008), בפאנדטק בע"מ (עד 12/2007), בכלל פיננסים גמל והשתלמות בע"מ (עד 4/2006), בפרטנר תקשורת בע"מ (עד 2/2006) ובדירקט קפיטל אינווסטמנטס בע"מ (עד 5/2009). **עידית לוסקי** - מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק החל מ-25 במרס 2009. חברת ועדת ביקורת, ועדת כוח אדם ומוחויבות חברתית, ועדת שלוחות חו"ל, ועדה לניהול סיכונים, ועדת ביטוח ונכסים, ועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי וועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר.

מכהנת כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. גב' לוסקי בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה ובעלת תואר מוסמך בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב. כיהנה כחברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד ישראל בע"מ (2/2004-12/2008) וכדירקטורית באגוד ליסינג בע"מ (12/2007-3/2008), אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (12/2005-9/2008), אגודים בע"מ (12/2005-9/2008) ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (12/2004-2/2008).

חורחה ספרן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. יו"ר ועדת שלוחות חו"ל (החל מ-19 בפברואר 2009. קודם לכן, חבר הוועדה). חבר ועדת ביקורת וועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי. בעל כשירות מקצועית.

מר ספרן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ומוסמך בחשבונאות, התמחות בראיית חשבון וניהול עסקים במגמת שיווק מ-The National University Of Buenos Aires, Argentina, Faculty of Economic Science. מכהן כדירקטור ומנכ"ל ב-Inter American Marketing Services Ltd., ב-Power Dialing Ltd., ב-Power Phone Marketing Ltd., ב-Cadillac Properties and Building Company Ltd., ב-Israel Learning Systems Ltd. וכדירקטור ומנכ"ל משותף ב-T.M. Intertrom Ltd. כיהן כדירקטור (וכן בתקופות מסוימות יו"ר ועדת בקורת וחבר ועדת אשראי) בבנק יורטריו בע"מ (עד 7/2005).

ד"ר אריה עובדיה - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-29 באוקטובר 2008. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. ד"ר עובדיה הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב ומוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. דוקטור בכלכלה מאוניברסיטת פנסילבניה, ארה"ב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון גירון - פתוח ובניה בע"מ, דסטיני אחזקות (1993) בע"מ, טבע נאות - הפצה בע"מ, נעלי נאות אגודה שיתופית חקלאית לעסקים בע"מ, נדל"קום. ישראל בע"מ, פיר סטרים בע"מ. שותף מנהל בשמרוק ישראל קרן צמיחה יועצים בע"מ. מכהן כדירקטור בשמרוק - סינמה סיטי בע"מ, בדסטיני השקעות (1993) בע"מ, בדסטיני נכסים (1991) בע"מ, במפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ, בהדר גיוון השקעות בע"מ, בשטראוס גרופ בע"מ, בסקוילקס קורפוריישן בע"מ, באלרון תעשייה אלקטרונית בע"מ, בקומפיוגן בע"מ, בכרמל אלפיינים בע"מ, בפולאר השקעות בע"מ, באינטרקור בע"מ, באי. קיו. אס. שלו בע"מ (קודם לכן כיהן כיו"ר), באי. קיו. אס. הידראוליקה בע"מ, במאקסטק טכנולוגיות בע"מ, במאקסטק רשתות תקשורת בע"מ, במנטיסיוזין בע"מ, בווריאנט בע"מ, באדסמרקט ג.מ. בע"מ, בתלם פתרונות מימון בע"מ, ב-א.ע. אדב יועצים בע"מ, ב-א.ע. אדב יועצים וניהול (2007) בע"מ, באענץ יועצים בע"מ, בבנימין עובדיה יועצים (2007) בע"מ ובג"א.יי. טק בע"מ.

מרצה במכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים שבהסתדרות החדשה.

ד"ר עובדיה היה חבר ב-Advisory Board בשמרוק ישראל קרן צמיחה יועצים בע"מ (2003-2008/4) וכיהן כיו"ר דירקטוריון אקסטנד בע"מ (2005-2007), אן.וי.אר לאבס בע"מ (2000-4/8/2008), טקטיום בע"מ (עד 2007), פנינסולה פיננסיים בע"מ (2007-3/7/2008) והפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ (2003-9/3/2006). כדירקטור בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (1998-7/7/2006), בפייקארד בע"מ (2005-4/7/2008), בהדר בע"מ (עד 2005), במהדרין בע"מ (2002-7/4/2007) ובתדיראן קשר בע"מ (1999-11/8/2005).

אילן (אילון) עייש - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בנובמבר 2008. יו"ר ועדת ביקורת (החל מ-24 בפברואר 2009. קודם לכן, חבר הוועדה) ויו"ר ועדת אד הוק לעניין ממשל תאגידי. חבר ועדת אשראים, ועדת מאזן, ועדה אד הוק לעניין מחיר גיוס הון, ועדת שלוחות חו"ל והוועדה לניהול סיכונים.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר עייש הינו רואה חשבון, בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כמנכ"ל משותף ודירקטור ביבול שוקי הון בע"מ.

כיהן כיו"ר השותף הכללי במפעלי טופ, שותפות מוגבלת (עד 12/2008), כיו"ר דירקטוריון טופ מרום גולן (2000) בע"מ (עד 12/2008), כדירקטור חיצוני ויו"ר ועדת השקעות בקופת תגמולים של עובדי יב מ ישראל בע"מ (2003-12/9/2007), כדירקטור חיצוני ויו"ר הוועדה לניהול סיכונים בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (2000-11/10/2006) וכדירקטור בגולן מלאכת מחשבת (1977) בע"מ (2005-7/8/2005) וב-Harisha Tuff Lanka (Private) Limited (עד 12/2009).

יצחק פורר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-18 בדצמבר 2007. יו"ר ועדת מאזן וחבר ועדת כוח אדם ומחויבות חברתית והוועדה לניהול סיכונים.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר פורר הינו רואה חשבון, בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון IHGST Properties LLC, K&G Properties Inc. (בפירוק מרצון), שיר טל החזקות וניהול בע"מ, פ.ח.י החזקות בע"מ ו-י.פ.צ.ר. שירותי ניהול בע"מ, כדירקטור חיצוני באלוני-חץ נכסים והשקעות בע"מ וכדירקטור באוצר התיישבות היהודים בע"מ, בביומאס בע"מ, ב-Conference on Jewish Material Claims against Germany Inc. ובסנסיבל מדיקל אינובשונס בע"מ.

חבר ועדה מייצעת בתמיר פישמן השקעות בע"מ (2007-4/4/2008), יו"ר במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג ישראל (קוסט פורר גבאי את קסירר) (עד 3/2007), שותף מנהל במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג ישראל (קוסט פורר גבאי את קסירר) (1979 עד 2000), מילא תפקידים שונים במשרד החל משנת 1959.

יוסף צ'חנובר - יצהר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-3 ביוני 2009. חבר ועדת אשראים, ועדת מאזן וועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר צ'חנובר - יצהר הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר דוקטור בפילוסופיה ומדעי היהדות, מאוניברסיטת בוסטון, בהמשך ללימודים ב-Jewish Theological Seminary, אוניברסיטת בוסטון; בעל תואר LL.M - הסמכה למשפטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; מוסמך למשפטים Magister Juris, האוניברסיטה העברית, ירושלים; לימודים לקראת תואר מוסמך באוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה למינהל עסקים (ללא תואר); מוסמך להוראה ממשרד החינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה לחינוך.

מכהן כנשיא חברת ע.י.צ. השקעות בע"מ (החל מ-1995), נשיא חברת עתידים-אתגר ניהול קרנות בע"מ (החל מ-1995) וכדירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (החל מ-1995) ובמוזיאון ישראל (החל מ-2003). סגן יו"ר דירקטוריון הלל: המרכז לחיים יהודיים בקמפוס בישראל בע"מ (חל"צ) (החל מ-2008). חבר וגזבר בעמותת קרן אלי ויזל - ישראל (החל מ-1995). יו"ר עמותת קרן ד"ר יעקב איסלר לסיוע לנכים ולמשפחות שכולות (החל מ-1971). חבר עמותת קרן רש"י (ע"ר) (החל מ-1990).

כיהן כדירקטור בחברת נובה מכשירי מדידה בע"מ (עד 5/2007).

פרופ' דפנה שורץ - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מ-27 בדצמבר 2007. חברה בוועדת אשראים, ועדה לניהול סיכונים וועדת שלוחות חו"ל.

מכהנת כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

פרופ' שורץ הינה בעל השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר בכלכלה (חטיבת סטטיסטיקה), אוניברסיטת תל אביב, מוסמכת בכלכלה חקלאית ומינהל, דוקטור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים ובעלת תואר פרופסור, חברת סגל במחלקה למנהל עסקים, בית ספר לניהול ע"ש גילפורד גלייזר באוניברסיטת בן גוריון בנגב.

יועצת כלכלית עסקית. חברת סגל וראש המגמה ליזמות וניהול היי-טק, המחלקה למינהל עסקים ומנהלת (שותפה) במרכז בנג'יס ליזמות וניהול היי-טק, בית הספר לניהול, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבתי זיקוק לנפט בע"מ, בגירון - פתוח ובניה בע"מ ובשטרואוס גרופ בע"מ (החל מ-6/2008). כיהנה כדירקטורית ברותם תעשיות בע"מ (2/2002-11/2008), בהפניקס אחזקות בע"מ (עד 12/2007), בהפניקס חברה לביטוח בע"מ (עד 12/2007) ובלאוני נירוות ערך והשקעות בע"מ (עד 8/2007) וכדירקטורית חיצונית באורדע פרינט תעשיות בע"מ (עד 7/2007).

צבי שטרייגולד - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. חבר ועדת אשראים, ועדת ביקורת, ועדת כוח אדם ומחויבות חברתית, ועדת מאזן, ועדת מיחשוב, ועדת ביטוח ונכסים, ועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי וועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל כשירות מקצועית. מר שטרייגולד הינו עורך דין, בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. לימודי כלכלה (ללא סיום תואר), אוניברסיטת תל אביב.

מר שטרייגולד עוסק בעריכת דין ומכהן כדירקטור בצבי שטרייגולד-חברת עורכי דין ובכלל פיננסים נאמנויות 2007 בע"מ (החל מ-3/2008). כיהן כיו"ר דירקטוריון יובנק חברה לנאמנות בע"מ (עד 1/2006) וכדירקטור ביובנק חיתום ויעוץ בע"מ (עד 6/2005). יועץ משפטי ראשי, ראש חטיבת מימון מתמחה וחבר ההנהלה הבכירה ביובנק בע"מ (עד 6/2005).

ד"ר יצחק שריר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-24 בדצמבר 2006. יו"ר ועדת מיחשוב וחבר ועדת כוח אדם ומחויבות חברתית, ועדת שלוחות חו"ל, ועדה אד הוק לעניין ממשל תאגידי וועדה אד הוק לעניין תוכנית תגמול היו"ר. בעל כשירות מקצועית.

ד"ר שריר בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בהנדסת מכונות, הטכניון-חיפה, מוסמך בהנדסת חומרים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב - באר שבע, דוקטור להנדסת חומרים, Illinois Institute of Technology, שיקגו - ארה"ב.

בעל תעודה MBA (לא אקדמי) - הסמכה במינהל עסקים של המכון לפיריון העבודה בת"א. ד"ר שריר עוסק בפעילות בעסקים ובהשקעות פרטיות. מכהן כדירקטור חיצוני בצור שמיר אחזקות בע"מ, יו"ר דירקטוריון רבולושני בע"מ (מ-9/2007), ודיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (החל מ-14 במרס 2010, דירקטור החל מ-4/2008) ובמ.א.שריר ניהול בע"מ (החל מ-4/2009).

כיהן כיו"ר דירקטוריון ליה שוקולד גורמה בע"מ (החל מ-4/2008 עד 9/2008), כנשיא ומנכ"ל Sapiens International Corporation N.V (11/2000-11/2005) וכדירקטור בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (10/1999-8/2002).

פרטים אודות חברי ההנהלה

גיא עופר - מכהן כמנכ"ל הבנק החל מ-2 במרס 2001.

מר עופר בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומוסמך בניהול תעשייתי (תעשייה וניהול), אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע.

מכהן כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (דירקטור ויו"ר החל מ-14 בינואר 2010), יו"ר דירקטוריון של Discount Bancorp Inc. (דירקטור מ-4/2001, יו"ר זמני מ-4/2007, יו"ר מ-5/2009), יו"ר דירקטוריון אי די בי (סוויס) בנק בע"מ וכדירקטור ב-Israel Discount Bank Of New York.

כיהן כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (עד 3/2006)

ישראל דוד - חבר הנהלה מ-1 בפברואר 2002, משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הקמעונאית.

מר דוד בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר-שבע ומוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן. בוגר קורס לניהול הדרכה, אוניברסיטת בר-אילן.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ, כדירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ, בכרטיסי אשראי לישראל (אינטרנשיונל) בע"מ (בפירוק מרצון), בבית מניב ישראל בע"מ וב-אי די בי (סוויס) בנק בע"מ (החל מ-3/2010). כיהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (עד 12/2006), בבנק דיסקונט לישראל (שוויץ) בע"מ (עד 3/2006) וכראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2/2002-3/2006).

מר דוד צפוי לסיים את כהונתו בבנק עם כניסתו לתפקיד מנכ"ל כאל (לפרטים נוספים, ר' להלן "שינויים בדירקטוריון ובהנהלה").

אהוד ארנון - חבר הנהלה מ-13 במאי 2007, סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה העסקית.

מר ארנון בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במדעי החברה - כלכלה ויחסים בינלאומיים ומוסמך במינהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

חבר הוועד המנהל בעמותה הישראלית של הפדרציה של סן פרנסיסקו (מ-1995), מכהן כדירקטור בקרן קורת (מ-2005), חבר הנהלה בלשכת המסחר הבינלאומית (מ-1995), חבר הנהלה בלשכת המסחר ישראל בריטניה (מ-2002).

ניהל את האגף העסקי והיה חבר הנהלת סניף ישראל של HSBC BANK PLC (2001-5/2007), כיהן כדירקטור בקרן ביחד (2006-1/2009).

דורית בן סימון - חברת הנהלה מ-2 באפריל 2006, סגנית מנהל כללי בכירה, ראש החטיבה הפיננסית ומנהלת הסיכונים הראשית. גב' בן סימון בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר במדעי החברה - כלכלה ולימודים כלליים ומוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון), האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהנת כיו"ר דירקטוריון דיסקונט מנפיקים בע"מ (מ-4/2006) ויו"ר דירקטוריון בחברת ב'ת למ'ד דלת בע"מ (מ-1/2007). כיהנה כדירקטורית ב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (2006-3/2008) ובמעלות - החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ (11/2007-4/2006) (כיום נקראת החברה: מ.ה.ל.ד.ג. בע"מ). כיהנה כמנכ"ל גמולות ומנהלת היחידה לניהול נכסי קופות גמל, בנק הפועלים בע"מ (1/2006-2/2001).

יוסף ברסי - חבר הנהלה מ-1 באפריל 2000, סגן מנהל כללי בכיר, חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות.

מר ברסי הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.

מכהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, בבדל שרותי מחשב ומנהלה בע"מ, בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (החל מ-3/2008).

כיהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (עד 12/2008).

אמנון גדעון - חבר הנהלה מ-1 במרס 2006, סגן מנהל כללי בכיר, ראש מערך משאבי אנוש.

מר גדעון בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במדעי המדינה ופסיכולוגיה, אוניברסיטת בר אילן, לימודי תואר שני בתחום ניהול משאבי אנוש (התיזה לא הוגשה), אוניברסיטת דרבי. כמו כן, בוגר קורסים מקצועיים במינהל עסקים וניהול כללי (אוניברסיטת בר אילן), ניהול יצוא ויבוא (אוני' ברקלי קליפורניה, ארה"ב) וניהול משאבי אנוש (אוני' ברקלי קליפורניה, ארה"ב).

כיהן כדירקטור בדיסקונט גמל בע"מ (מ-3/06 עד 1/08) וכסמנכ"ל משאבי אנוש, חברת פרטנר תקשורת בע"מ (2001-2006).

אסתר דויטש - חברת הנהלה מ-1 ביוני 2006, סגנית מנהל כללי בכירה, היועצת המשפטית וראש מערך הייעוץ המשפטי.

גב' דויטש הינה עורכת דין בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהנת כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר - מ-2/2008, דירקטורית מ-1/2008). כיהנה כמנהלת אגף הייעוץ המשפטי של הבנק (2000-6/2006) וכדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (מ-7/2007 עד 6/2009).

נעם הנגבי - חבר הנהלה מ-15 בנובמבר 2000, סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת תפעול ומידע.

מר הנגבי בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ובמדעי המחשב, אוניברסיטת בר אילן.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון והמנהל כללי של בדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ, יו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (מ-12/2008), יו"ר דירקטוריון חברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ (מ-2/2009), קודם לכן כיהן כדירקטור, יו"ר דירקטוריון ציר חברה למסחר בע"מ (מ-8/2009) ויו"ר דירקטוריון נכסי הר לוי בע"מ (מ-8/2009). כדירקטור בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (מ-7/2006) ובכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (מ-3/2001). חבר ועדת מיחשוב של הבורסה לניירות ערך בתל אביב (מ-12/2001).

כיהן כיו"ר מועצת המנהלים של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (מ-7/2007 עד 3/2009), (דירקטור מ-11/2000), כיו"ר מועצת המנהלים של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (מ-7/2007 עד 3/2009), (דירקטור מ-11/2000) וכדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (עד 12/2006).

שלמה פיטשון - המבקר הפנימי של הבנק וחלק מחברות הבת של הבנק, מ-1 בספטמבר 1994, סגן מנהל כללי בכיר. מר פיטשון רואה חשבון והינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לסעיף 92(א)(12) לחוק החברות, על הדירקטוריון לקבוע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כמשמעות מונח זה בסעיף 240 לחוק החברות.

בהתאם לתקנות שהותקנו מכוח סעיף 240 האמור, הערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור תיעשה בידי הדירקטוריון, ויובאו במכלול השיקולים, בין השאר, השכלתו, ניסיונו וידעותיו בנושאים המפורטים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

בחודש מרס 2004, קבע הדירקטוריון מספר מזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וזאת, בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שהוצאה בחודש אוקטובר 2003, אשר אומצה בידי הפיקוח על הבנקים בחודש דצמבר 2003. בחודש פברואר 2006, שב ואימץ הדירקטוריון, בהרכבו החדש, את ההחלטה האמורה. בהתאם, המספר המזערי של דירקטורים כאמור במליאת הדירקטוריון הינו שלושה.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יש לקבוע גם את המספר המזערי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובכל ועדה אחרת של הדירקטוריון אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים. בחודש פברואר 2006 קבע הדירקטוריון כי המספר המזערי של דירקטורים כאמור, אשר יכהנו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובוועדת המאזן של הדירקטוריון, יהיה אחד.

הדירקטורים שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והרקע העובדתי שבגיניו ניתן לראותם כבעלי מומחיות זו, הינם כמפורט להלן. צויין, כי בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל, נרשם בצד שמו של כל דירקטור אם הוא מכהן בוועדת המאזן של הדירקטוריון העוסקת בדוחות הכספיים של הבנק ו/או בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

ד"ר יוסי בכר - רואה חשבון, בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, מוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון) ודוקטור במינהל עסקים (התמחות במימון).

כיהן כמנכ"ל משרד האוצר (1/2007-11/2003) וכמנהל רשות המיסים (במינוי זמני) (4/2007-1/2007).

כיהן מ-4/1995 ועד 11/2003 כשותף ומנהל משרד ליובושיץ קסירר, רואי חשבון (קודם Arthur Andersen ואחר כך Ernst & Young). מינואר 2010, מכהן ד"ר בכר כיו"ר דירקטוריון פעיל של הבנק, כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, כדירקטור ב-Discount Bancorp Inc. וכדירקטור וסגן יו"ר Israel Discount Bank of New York. ד"ר בכר מכהן כחבר ועדת מאזן.

בצלאל איגר - בעל תואר בוגר במינהל עסקים ומוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון).

יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל דוראה השקעות ופיתוח בע"מ וליברטי פרופרטיס בע"מ, חברות ציבוריות הנסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב וכן יו"ר דירקטוריון אורתם סהר הנדסה בע"מ, אף היא חברה ציבורית.

כיהן כדירקטור חיצוני בבנק אדנים למשכנתאות בע"מ (1/2006-12/2001). כיהן כדירקטור בנאות אביב בע"מ (1987 עד 9/2003) ובקומסק בע"מ (עד 12/2009). כיהן כמנכ"ל גירון - פתוח ובניה בע"מ (3/2005-5/2002). בין השנים 1979 עד 1994 כיהן בתפקידים שונים בבנק לאומי לישראל בע"מ ובכלל זה היה חבר בוועדות אשראי שונות של בנק לאומי. בעל ניסיון בניתוח דוחות כספיים.

אילן בירן - בוגר כלכלה ומינהל עסקים ובעל דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה.

מכהן כיו"ר דירקטוריון רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ. בנוסף, מכהן כיו"ר הוועד המנהל של המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר).

כיהן כמנכ"ל משרד הביטחון (1999-1996) וכמנכ"ל בנק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (2003-1999).

כיהן כיו"ר דירקטוריון די.בי.אס שירותי לווין (1998) בע"מ (2006-2004) ומנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2007-2006) וכדירקטור בחברת דלתא שלוש ישראל בע"מ (11/2008-2004). בנוסף, כיהן כדירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2007-2005), כדירקטור וחבר ועדת הכספים בנטפים בע"מ (2007-2004), כדירקטור בבנק מסד בע"מ (2007-2005), כיועץ באל

סיאלו בע"מ (2007-2006) וכיועץ Venture Partner באתגר - קרן הון סיכון שותפות מובילת (עד 12/2009).
 מר בירן מכהן כחבר ועדת הביקורת וכחבר ועדת מאזן.

נתית גוברמן - עו"ד, בוגרת משפטים מתמטיקה וכלכלה ומוסמכת בכלכלה ומנהל עסקים (התמחות במימון).
 מכהנת כמנהלת כספים במיקרונט בע"מ (מ-2007).

מכהנת כדירקטורית חיצונית ברובוגרופ ט.א.ק. בע"מ (מ-2008) ובצ'אם מוצרי מזון (ישראל) בע"מ (מ-1/2009).
 כיהנה כדירקטורית חיצונית ויו"ר ועדת ביקורת בבורסה לניירות ערך בתל אביב (2008-12/2002). בנקאית השקעות ויועצת משפטית בחב' איכות שוקי הון בע"מ (1994-2002) וסגנית מנהלת מחלקה ברשות לניירות ערך (1987-1993) ובמסגרת עבודתה השתתפה בבדיקת תשקיפים של בנקים. כלכלנית באגף התקציבים - רפרנטית של משרד האוצר (1987-1986) וכלכלנית ברשות החברות הממשלתיות (1986-1981).

כיהנה כמנהלת כספים (2005-2002) וכדירקטורית (2008-2006) באינקרדימייל בע"מ. כיהנה כדירקטורית ללא זכות הצבעה מטעם רשות החברות הממשלתיות בחברות רבות ובהן: חברת החשמל לישראל בע"מ, פז חברת הנפט בע"מ ומלם מערכות בעמ (1986-1981).
 גב' גוברמן מכהנת כחברת ועדת מאזן.

בן ציון גרניט - בוגר במדעי החקלאות של האוניברסיטה העברית בירושלים כולל התמחות משנית בכלכלה חקלאית. למד ניהול עסקי בכיר בבית הספר למינהל עסקים של האוניברסיטה העברית והשתלם בקורסים במגוון רחב של נושאים פיננסיים.
 כיהן כמבקר פנימי ראשי של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") וחברות בנות שלו (1993-2000), כסמנכ"ל, חבר הנהלת הבנק וראש אגף התפעול בבנק אגוד (2000-2004), כבקר סיכונים (סיכוני שוק וסיכוני אשראי) של בנק אגוד (2004). בנוסף, כיהן כסמנכ"ל חברת אגוד - מערכות בע"מ (2004-2000) וכדירקטור בחברות כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ואגודים בע"מ (2000-2004).
 מר גרניט מכהן כחבר ועדת הביקורת וכחבר ועדת מאזן.

פרופ' בן ציון זילברפרב - בעל תואר בוגר בכלכלה ומינהל עסקים, מוסמך בכלכלה, וד"ר לכלכלה.

מכהן כפרופ' לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן ומופקד על הקתדרה לניהול נכסים גלובליים ע"ש הברון אדמונד דה רוטשילד בבית הספר לבנקאות ושוק ההון במכללה האקדמית נתניה. מכהן כדירקטור חיצוני וחבר ועדת ביקורת בקבוצת דלק בע"מ. בנוסף, מכהן כדירקטור חיצוני ב-PERRIGO COMPANY (חברה אמריקאית).

מכהן כדירקטור בטמרוס מלונות בע"מ ובחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ.

כיהן כדירקטור חיצוני וכחבר ועדת ביקורת בפאנדטק בע"מ, בדירקט קפיטל אינווסטמנטס בע"מ ובכלל פיננסיים גמל והשתלמות בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני בחברת פרטנר תקשורת בע"מ (כולל כהונה כיו"ר ועדת ביקורת). כיהן כיו"ר הדירקטוריון של קרנית (1998-2002) ושל בנק יורטרייד בע"מ (2000-2001). מנהל הרשות לתכנון כלכלי (1982-1985), מנכ"ל משרד האוצר (1998-1999).
 הוכרז כ-Financial Expert על פי תקנות ני"ע האמריקאיות, על ידי הדירקטוריון של חברת פרטנר תקשורת בע"מ. כחבר ועדת ביקורת בחברות פאנדטק בע"מ ופרטנר תקשורת בע"מ ליווה את תהליך היישום של דרישות Sarbanes - Oxley Act, השתלם בסוגיות חשבונאיות הנוגעות ל-GAAP ולהכרה ברווחים וסוגיות אחרות של ענף התקשורת.
 פרופ' זילברפרב מכהן כחבר ועדת מאזן.

עידית לוסקי - בעלת תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה ומוסמכת בכלכלה.

חברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד לישראל בע"מ (2004-2008). תחומי אחריותה היו: ראש אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ, ראש אגף בנקאות קמעונאית וניהול סיכונים ובנוסף אחריות על שיווק, פרסום ומשכנתאות.
 מנכ"ל בנק משכן, חברה בת של בנק הפועלים בע"מ (2001-2004).

מנהלת אגף בנקאות ישירה בבנק הפועלים בע"מ (3/2001-11/1995). תחומי אחריותה היו: הקמה ושיווק של אתרי האינטרנט של הבנק, הקמה וניהול "פועלים ישיר" - המרכזים הטלפוניים של הבנק, אחריות על המכשירים לשימוש עצמי והסניפים האוטומטיים.
 גב' לוסקי מכהנת כחברה בוועדת הביקורת.

ד"ר אריה עובדיה - בוגר חשבונאות וכלכלה, מוסמך במינהל עסקים ובעל תואר דוקטור לכלכלה. יועץ לחברות בנושאי כלכלה.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות: גירון - פתוח ובניה בע"מ ופיר-סטרים בע"מ.

מכהן כדירקטור במפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ, שטראוס גרופ בע"מ, סקיילקס קורפוריישן בע"מ, אלרון תעשייה אלקטרונית בע"מ, כרמל אולפיניים בע"מ, פולאר השקעות בע"מ.

כיהן כחבר רשות ניירות ערך (1981-1996) וכחבר המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית (1998-2001). בין השנים 1996-1999 כיהן כמנכ"ל דובק בע"מ.

כיהן כיו"ר דירקטוריון הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ וכדירקטור בחברות דובק בע"מ, כור תעשיות בע"מ, השתתפויות בנכסים בישראל בע"מ, תדיראן קשר בע"מ, הדר בע"מ ומהדרין בע"מ. בנוסף, כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (7/2006-7/1998) וכדירקטור חיצוני באורדע פרינט תעשיות בע"מ.

אילן (אילון) עייש - רואה חשבון, בוגר כלכלה וחשבונאות.

מכהן כמנכ"ל משותף ודירקטור ביבול שוקי הון בע"מ.

שותף במשרד רואי חשבון יגאל בריטמן ושות' (1984-1992) ובמשרד רואי חשבון וולקן, וינברג, עייש ושות' (1993-2000) וכן שותף יועץ בגולדשטיין סבו טבת רואי חשבון (2001-2004).

כיהן כדירקטור חיצוני ויו"ר ועדת השקעות בקופת תגמולים של עובדי יב מ ישראל בע"מ (9/2007-12/2003) וכדירקטור חיצוני ויו"ר הוועדה לניהול סיכונים בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2006-11/2000). בנוסף, כיהן כדירקטור ב-Harisha Tuff Lanka (Private) Limited (מ-12/2009-4/2007), בגולן מלאכת מחשבת (1977) בע"מ (8/2005-7/2005), באילון אחזקות בע"מ, חברה מחוסלת מוצון (4/2004-4/1998), כיו"ר השותף הכללי במפעלי טוף (12/2008-4/2002) וכיו"ר דירקטוריון טוף מרום גולן (2000) בע"מ (12/2008-4/2002).

כמו כן, כיהן כמנכ"ל, דירקטור ומפרק החברה באמנר חיתום והנפקות בע"מ, חברה מחוסלת מוצון (4/2004-4/1998).

מר עייש מכהן כיו"ר ועדת ביקורת מיום 24 בפברואר 2009 (כחבר הוועדה מ-1 בנובמבר 2008) וכחבר ועדת מאזן.

רו"ח יצחק פורר - רואה חשבון, בעל תואר בוגר בכלכלה.

משנת 1959 ועד מרס 2007 מילא שורה של תפקידים במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג (קוסט פורר גבאי את קסירר): מבקר, רו"ח (1959-1962); רו"ח שותף (1962-1979); שותף מנהל משרד (1979-1999); יו"ר (2000-2007). מכהן כדירקטור חיצוני באלוני-חץ נכסים והשקעות בע"מ, כדירקטור באוצר התישבות היהודים בע"מ ובסנסיבל מדיקל אינובשונס בע"מ.

כיהן כדירקטור ויו"ר ועדת ביקורת בבתי זיקוק לנפט בע"מ וכדירקטור ויו"ר ועדת הכספים בחברת תדיראן בע"מ.

רו"ח פורר מכהן כיו"ר ועדת מאזן.

יוסף צ'חנובר - יצהר - בעל תואר דוקטור בפילוסופיה ומדעי היהדות, מאוניברסיטת בוסטון, בהמשך ללימודים ב-Jewish Theological Seminary, אוניברסיטת בוסטון; בעל תואר LL.M - הסמכה למשפטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; מוסמך למשפטים Magister Juris, אוניברסיטה העברית, ירושלים; לימודים לקראת תואר מוסמך באוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה למינהל עסקים (ללא תואר);

מכהן כנשיא חברת ע.י.צ. השקעות בע"מ וכנשיא חברת עתידים-אתגר ניהול קרנות בע"מ. מכהן כסגן יו"ר דירקטוריון הלל: המרכז לחיים יהודיים בקמפוס בישראל בע"מ (חל"צ) וכדירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ובמוזיאון ישראל. במקביל, חבר וגזבר בעמותת קרן אלי ויזל - ישראל ויו"ר עמותת קרן ד"ר יעקב איסלר לסיוע לנכים ולמשפחות שכולות.

כיהן כיו"ר אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ (2002-1995), בין השנים 1985 ועד 1995 כיהן כנשיא וחבר דירקטוריון PEC - החברה הכלכלית לישראל בע"מ וכחבר דירקטוריון וחבר הוועדה האקדמיית של אי די בי חברה לאחזקות בע"מ. כיהן כיו"ר בנק דיסקונט לישראל בע"מ והיה חבר הוועדה המייעצת של בנק ישראל (1986-1991).

כיהן כמנכ"ל משרד החוץ (1978-1980), כראש משלחת משרד הביטחון בארצות הברית (1974-1978), כיועץ משפטי למערכת הביטחון (1974-1968) ומילא שורה של תפקידים בשירות הציבורי (1957-1978).

מר צ'חנובר - יצהר מכהן כחבר ועדת מאזן.

פרופ' דפנה שורץ - בעלת תואר בוגר בכלכלה (חטיבת סטטיסטיקה), מוסמכת בכלכלה חקלאית ומינהל, דוקטור לכלכלה ובעלת תואר פרופסור (החל מ-4/2009), חברת סגל במחלקה למנהל עסקים, בית ספר לניהול ע"ש גילפורד גלייזר באוניברסיטת בן גוריון בנגב. מכהנת כחברת סגל וראש המגמה ליזמות וניהול היי-טק, המחלקה למינהל עסקים ומנהלת (שותפה) במרכז בנג'ים ליזמות וניהול היי-טק, בית הספר לניהול, אוניברסיטת בן גוריון וכיועצת כלכלית - עסקית בארץ ובחו"ל.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בחברות: בתי זיקוק לנפט בע"מ, גירון - פיתוח ובניה בע"מ ושטראוס גרופ בע"מ.

כיהנה כדירקטורית בחברות ובהן, רותם תעשיות בע"מ (11/2008-2/2002), הפניקס אחזקות בע"מ (12/2007-8/2003), הפניקס חברה לביטוח בע"מ (12/2007-5/2006), בנק דיסקונט לישראל בע"מ (2002-1995) ובזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (2000-1997).

שינויים בדירקטוריון ובהנהלה

שינויים בדירקטוריון

ביום 24 בפברואר 2009 סיימה גב' ציפי סמט את כהונתה כדירקטורית חיצונית. באסיפה מיוחדת מיום 25 במרס 2009 הוחלט למנות כדירקטורית חיצונית את גב' עידית לוסקי.

באסיפה השנתית מיום 3 ביוני 2009 הוחלט למנות כדירקטור בדירקטוריון הבנק את מר יוסף צ'חנובר - יצהר. באותו מועד הסתיימה כהונתו של פרופ' איתן ששינסקי כחבר דירקטוריון.

באסיפה מיוחדת מיום 27 באוגוסט 2009 הוחלט למנות כדירקטורית בדירקטוריון הבנק את גב' גתית גוברמן.

ביום 1 בינואר 2010, סיים מר שלמה זהר את כהונתו כיו"ר הדירקטוריון של הבנק, וזאת, בהמשך להודעות שנמסרו על ידו ביום 30 באוקטובר 2009 וביום 11 בנובמבר 2009. (לפרטים ר' בפרק "תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה", אחרי הטבלה בדבר "שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה").

יו"ר הדירקטוריון והדירקטוריון, המנכ"ל וההנהלה מודים למר זהר על פועלו ותרומתו לבנק בתקופת כהונתו.

ביום 1 בינואר 2010, החל ד"ר יוסף בכר, לכהן כדירקטור בבנק וזאת, בהתאם להחלטה של אסיפה מיוחדת מיום 29 בדצמבר 2009. ביום 3 בינואר 2010 החליט דירקטוריון הבנק למנות את ד"ר בכר ליו"ר הדירקטוריון.

שינויים בהנהלה

מר ישראל דוד, המשנה למנכ"ל, מונה ביום 21 במרס 2010 לכהונת מנכ"ל כאל, בכפוף להסכמת המפקח על הבנקים. תוקף המינוי מיום 1 באפריל 2010, או ממועד קבלת הסכמת המפקח על הבנקים למינוי, המאוחר מבין השניים, ובמועד זה הוא צפוי לסיים את כהונתו בבנק.

הננו לעדכן, כי ביום 24 במרס 2010, החליט דירקטוריון הבנק על מינויים כלהלן: בכירים ושינוי מבנה ארגוני. במסגרת זו, הוחלט כלהלן: מר נעם הנגבי, סמנכ"ל בכיר, ימונה לתפקיד ראש חטיבת הקמעונאית. מר הנגבי יחליף את מר ישראל דוד, משנה למנכ"ל, אשר כאמור צפוי לכהן כמנכ"ל כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

מר שי ורדי, המכהן כסגן ראש חטיבת התפעול והמידע, מנהל המחשוב, ימונה לחבר הנהלה, בתואר סגן מנהל כללי, לתפקיד ראש חטיבת האחראי על תחומי המחשוב והתכנון.

מר שלמה אבידן, המכהן כסגן ראש חטיבת התפעול והמידע וממונה על התפעול ועל המשכיות עסקית, ימונה לחבר הנהלה, בתואר סגן מנהל כללי, לתפקיד ראש חטיבת האחראי על תחומי התפעול והלוגיסטיקה.

ההחלטות בדבר המינויים האמורים, הינן בכפוף להסכמת המפקח על הבנקים.

הדירקטוריון, המנכ"ל וההנהלה מודים למר ישראל דוד על פועלו ותרומתו בשנות כהונתו ומאחלים הצלחה לחברי ההנהלה שנתמנו לתפקידים חדשים.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2009 קיים הדירקטוריון 40 ישיבות. כן התקיימו 89 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

הדירקטוריון מודה למנהל הכללי, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

ג'ורא עופר
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

25 במרס 2010

סקירת הנהלה

295	תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
296	תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
297	תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו
302	תוספת ד' - חשיפה של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
308	תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד
310	תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד
312	תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
313	תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
315	הצהרת המנהל הכללי
316	הצהרת החשבונאי הראשי
317	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר					
2005	2006	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
20,586	25,100	19,850	21,554	24,583	מזומנים ופקדונות בבנקים
42,226	38,977	37,278	31,535	36,338	ניירות ערך
-	-	346	25	336	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
*87,564	*89,901	*101,731	*116,456	114,426	אשראי לציבור
92	324	374	1,491	1,820	אשראי לממשלה
1,478	1,367	1,935	1,827	1,795	השקעות בחברות כלולות
2,268	2,614	2,780	3,039	3,178	בניינים וציוד
4,292	4,044	4,184	5,904	5,341	נכסים אחרים
158,506	162,327	168,478	181,831	187,817	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
130,285	130,517	130,518	139,232	141,825	פקדונות הציבור
6,518	8,099	5,072	4,555	3,724	פקדונות מבנקים
136	119	125	206	284	פקדונות הממשלה
-	-	5,895	7,194	7,651	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
5,342	6,302	7,437	9,373	11,529	כתבי התחייבות נדחים
*9,040	*8,923	*10,080	*12,248	12,512	התחייבויות אחרות
151,321	153,960	159,127	172,808	177,525	סך כל ההתחייבויות
467	402	147	226	298	זכויות בעלי מניות חיצוניים
6,718	7,965	9,204	8,797	9,994	הון עצמי
158,506	162,327	168,478	181,831	187,817	סך-כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

טבומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2005	2006	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים					
רווח מימוני					
3,697	3,790	4,225	4,127	4,757	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
691	570	447	780	998	הפרשה לחובות מסופקים
3,006	3,220	3,778	3,347	3,759	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות					
2,296	2,297	2,474	2,495	2,625	עמלות תפעוליות
3	65	58	51	197	רווחים מהשקעות במניות, נטו
177	68	119	27	269	הכנסות אחרות
2,476	2,430	2,651	2,573	3,091	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות					
2,967	3,202	3,030	3,106	3,175	משכורות והוצאות נלוות
670	679	819	910	981	אחזקת ופחת בניינים וציוד
1,162	1,210	1,296	1,332	1,330	הוצאות אחרות
4,799	5,091	5,145	5,348	5,486	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
683	559	1,284	572	1,364	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
324	350	566	169	507	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
359	209	718	403	857	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
174	188	45	(70)	158	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות
(75)	(82)	(56)	(78)	(72)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות
458	315	707	255	943	רווח נקי מפעולות רגילות
(4)	-	-	-	-	השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית
454	315	707	255	943	רווח נקי לפני רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
-	173	-	-	-	ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה
4	348	558	(10)	(20)	רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
458	836	1,265	245	923	רווח נקי
רווח (הפסד) למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)					
0.47	0.32	0.72	0.26	0.96	רווח נקי מפעולות רגילות
-	0.53	0.57	(0.01)	(0.02)	רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים ⁽¹⁾
0.47	0.85	1.29	0.25	0.94	רווח נקי למניה
980,639	980,639	980,639	980,639	980,639	סך-הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)

הערה:
 (1) 31.12.2006: כולל ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה.
 31.12.2005: כולל השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾

סכומים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
מטבע ישראלי לא צמוד:							
5.92		3,990	67,372	3.69		2,929	79,428
נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		1	46			16	57
		*3,032	*50,272			1,585	54,884
ALM-1 משובצים							
5.97		7,023	117,690	3.37		4,530	134,369
סך-הכל נכסים							
(2.75)		(1,785)	(64,985)	(0.85)		(638)	(75,374)
התחייבויות ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		(8)	(46)			(15)	(60)
		(2,842)	(48,243)			(1,502)	(52,798)
ALM-1 משובצים							
(4.09)		(4,635)	(113,274)	(1.68)		(2,155)	(128,232)
סך-הכל התחייבויות							
1.88		3.17		1.69		2.84	
פער הריבית							
מטבע ישראלי צמוד למדד:							
9.05		2,312	25,558	7.90		2,211	27,978
נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		*25	*467			22	322
ALM-1 משובצים							
8.98		2,337	26,025	7.89		2,233	28,300
סך-הכל נכסים							
(8.20)		(1,568)	(19,117)	(7.67)		(1,635)	(21,309)
התחייבויות ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		(471)	(4,715)			(645)	(6,016)
ALM-1 משובצים							
(8.56)		(2,039)	(23,832)	(8.34)		(2,280)	(27,325)
סך-הכל התחייבויות							
0.42		0.85		(0.45)		0.23	
פער הריבית							

* סווג מחדש.
הערות לטבלה ראה בעמ' 300.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

טבחים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
מטבע חוץ:⁽⁶⁾							
2.49		1,611	64,806	4.19		2,912	69,492
נכסים⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
השפעת נגזרים:⁽³⁾							
		(50)	959			264	1,655
		531	39,555			1,160	39,414
							ALM-1
1.99		2,092	105,320	3.92		4,336	110,561
סך-הכל נכסים							
0.35		242	(68,483)	(1.91)		(1,403)	(73,413)
התחייבויות⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים:⁽³⁾							
		(47)	(982)			(284)	(1,740)
		(910)	(37,337)			(1,005)	(36,590)
							ALM-1
(0.67)		(715)	(106,802)	(2.41)		(2,692)	(111,743)
סך-הכל התחייבויות							
1.32		2.84		1.51		2.28	
פער הריבית							

הערות לטבלה ראה בעמ' 300.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

סכומים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
סך-כל:							
הנכסים הכספיים שהניבו							
5.02		7,913	157,736	4.55		8,052	176,898
הכנסות מימון ⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		(49)	1,005			280	1,712
נגזרים מגדרים							
		3,588	90,294			2,767	94,620
נגזרים משובצים ו-ALM							
4.60		11,452	249,035	4.06		11,099	273,230
סך-הכל נכסים							
ההתחייבויות הכספיות							
(2.04)		(3,111)	(152,585)	(2.16)		(3,676)	(170,096)
שגרמו להוצאות מימון ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		(55)	(1,028)			(299)	(1,800)
נגזרים מגדרים							
		(4,223)	(90,295)			(3,152)	(95,404)
נגזרים משובצים ו-ALM							
(3.03)		(7,389)	(243,908)	(2.67)		(7,127)	(267,300)
סך-הכל התחייבויות							
1.57		2.98		1.39		2.39	
בער הריבית							
		(109)				83	
בגין אופציות							
בגין מכשירים נגזרים אחרים							
(לא כולל אופציות, נגזרים							
בגידור, ב-ALM ונגזרים							
		27				32	
משובצים שהופרדו) ⁽³⁾							
עמלות מעסקי מימון							
		208				691	
והכנסות מימון אחרות ⁽⁷⁾							
		(62)				(21)	
הוצאות מימון אחרות							
		4,127				4,757	
רווח מפעילות מימון לפני							
הפרשה לחובות מסופקים							
		(780)				(998)	
הפרשה לחובות מסופקים							
(לרבות הפרשה כללית ונוספת)							
		3,347				3,759	
רווח מפעילות מימון לאחר							
הפרשה לחובות מסופקים							

הערות לטבלה ראה בעמ' הבא.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

סכומים מדווחים

2008	2009	
יתרה	יתרה	
ממוצעת ⁽²⁾	ממוצעת ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים		
סך-כל:		
157,736	176,898	הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁵⁾⁽⁴⁾
2,301	2,677	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
2,954	2,641	נכסים כספיים אחרים ⁽⁹⁾⁽⁵⁾
(594)	(605)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
162,397	181,611	סך-כל הנכסים הכספיים
סך-כל:		
(152,585)	(170,096)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁵⁾
(2,819)	(3,407)	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
(4,046)	(4,477)	התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁵⁾
(159,450)	(177,980)	סך-כל ההתחייבויות הכספיות
2,947	3,631	סך-הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
6,639	6,422	נכסים לא כספיים
(324)	(409)	התחייבויות לא כספיות
9,262	9,644	סך-כל האמצעים ההוניים

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי ההוגן": 2009 - בסך (178) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (30) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-543 מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ, 2008 - בסך (71) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (6) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-411 מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.
- (8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (9) היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן של איגרות חוב, שנוכתה/ נוספה כמפורט בהערה (4) לעיל, נוספה / נוכתה לנכסים כספיים אחרים.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

סכומים מדווחים

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל	ללא	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים			השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים		
במיליוני דולר של ארה"ב*				במיליוני דולר של ארה"ב*			
מטבע חוץ-נומינלי ב-\$ ארה"ב⁽⁶⁾							
				נכסים⁽⁵⁾⁽⁴⁾			
5.05		904	17,886	3.49	609	17,469	
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
				נגזרים מגדרים			
				נגזרים משובצים ו-ALM			
		(18)	277		72	443	
		504	11,204		199	10,140	
4.73		1,390	29,367	3.14	880	28,052	
סך-הכל נכסים							
				התחייבויות⁽⁵⁾			
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
				נגזרים מגדרים			
				נגזרים משובצים ו-ALM			
		(7)	(286)		(78)	(464)	
		(515)	(10,622)		(167)	(9,345)	
(3.48)		(1,040)	(29,869)	(1.71)	(488)	(28,471)	
סך-הכל התחייבויות							
1.25	2.32	350		1.43	2.19	392	
פער הריבית							

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית. הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזויות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה: 2009 - בסך 128 מיליון דולר, 2008 - בסך 121 מיליון דולר של ארה"ב.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת ד' - חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מטב לא צמוד	מטב חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד		
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים		
נכסים פיננסיים*	68,366	3,865
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	7,463	10,570
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	435	616
סך-הכל שווי הוגן	76,264	15,051
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים		
התחייבויות פיננסיות*	60,863	7,952
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	11,017	7,967
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	433	755
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	14
סך-הכל שווי הוגן	72,313	16,688
מכשירים פיננסיים, נטו		
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	3,951	(1,637)
החשיפה המצטברת במגזר	3,951	2,959
מטבע ישראלי צמוד למדד		
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים		
נכסים פיננסיים*	806	5,211
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	187
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	17
סך-הכל שווי הוגן	806	5,415
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים		
התחייבויות פיננסיות*	652	4,135
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	171	723
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2	142
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	8
סך-הכל שווי הוגן	825	5,008
מכשירים פיננסיים, נטו		
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(19)	407
החשיפה המצטברת במגזר	(19)	(505)

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 *** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 **** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ר' "תיאור סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק ומדיניות ניהולים" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים
0.73	3.95%	85,510	1,184	(1)	400	2,292	1,000	1,991
1.50		46,860	-	-	28	4,108	2,782	5,018
0.16		2,133	-	-	157	122	66	264
** 0.99		134,503	1,184	(1)	585	6,522	3,848	7,273
0.38	0.91%	78,941	-	-	13	1,336	1,026	2,025
1.37		46,824	-	-	-	3,844	2,785	4,329
0.02		1,982	-	20	-	4	11	235
0.50		14	-	-	-	-	-	-
** 0.74		127,761	-	20	13	5,184	3,822	6,589
		6,742	1,184	(21)	572	1,338	26	684
			6,742	5,558	5,579	5,007	3,669	3,643
3.73	2.51%	29,611	99	29	1,912	6,787	4,983	9,085
2.27		292	-	-	32	5	3	21
0.02		229	-	-	4	11	13	184
** 3.69		30,132	99	29	1,948	6,803	4,999	9,290
3.87	1.92%	24,123	-	-	2,430	4,857	4,062	6,509
3.78		5,649	-	-	345	1,612	1,497	1,166
0.50		263	-	-	-	-	27	69
0.50		8	-	-	-	-	-	-
** 3.83		30,043	-	-	2,775	6,469	5,586	7,744
		89	99	29	(827)	334	(587)	1,546
			89	(10)	(39)	788	454	1,041

תוספת ד' - חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2009 (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מטב חוץ****	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים			
נכסים פיננסיים*	28,832	14,849	8,220
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	14,837	11,405	7,999
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,786	4,984	3,300
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	1
סך-הכל שווי הוגן	46,455	31,238	19,520
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים			
התחייבויות פיננסיות*	38,505	13,705	10,454
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	10,383	9,450	7,896
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,746	4,903	3,026
סך-הכל שווי הוגן	51,634	28,058	21,376
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(5,179)	3,180	(1,856)
החשיפה המצטברת במגזר	(5,179)	(1,999)	(3,855)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית			
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים			
נכסים פיננסיים***	98,004	21,961	17,296
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	22,300	28,340	18,756
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,221	5,457	3,933
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	1
סך-הכל שווי הוגן	123,525	55,758	39,986
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים			
התחייבויות פיננסיות*	100,020	20,909	22,541
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	21,571	26,467	16,586
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,181	5,450	3,923
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	56
סך-הכל שווי הוגן	124,772	52,826	43,106
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(1,247)	2,932	(3,120)
החשיפה המצטברת	(1,247)	1,685	(1,435)

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 *** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 **** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ר' "תיאור סיכוני השוק אליהם חשון הבנק ומדיניות ניהולים" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

מסך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים
1.07	3.48%	64,915	456	-	1,381	2,231	2,648	6,298
0.75		38,912	-	-	247	1,727	983	1,714
0.00		11,308	-	20	-	4	-	214
0.50		1	-	-	-	-	-	-
**0.86		115,136	456	20	1,628	3,962	3,631	8,226
0.66	0.98%	72,272	-	-	17	1,741	3,271	4,579
1.11		34,184	-	-	292	2,529	1,771	1,863
0.02		11,308	-	-	156	112	35	330
**0.73		117,764	-	-	465	4,382	5,077	6,772
		(2,628)	456	20	1,163	(420)	(1,446)	1,454
			(2,628)	(3,084)	(3,104)	(4,267)	(3,847)	(2,401)
1.35	3.54%	180,749	2,452	28	3,693	11,310	8,631	17,374
1.16		86,064	-	-	307	5,840	3,768	6,753
0.03		13,670	-	20	161	137	79	662
0.50		1	-	-	-	-	-	-
**1.23		280,484	2,452	48	4,161	17,287	12,478	24,789
0.97	1.08%	175,336	-	-	2,460	7,934	8,359	13,113
1.43		86,657	-	-	637	7,985	6,053	7,358
0.03		13,553	-	20	156	116	73	634
0.20		56	-	-	-	-	-	-
**1.07		275,602	-	20	3,253	16,035	14,485	21,105
		4,882	2,452	28	908	1,252	(2,007)	3,684
			4,882	2,430	2,402	1,494	242	2,249

תוספת ד' - חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2008 (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מטע ישראל לא צמוד	עם דרישה עד חודש	מטע חודש עד 3 חודשים	מטע 3 חודשים עד שנה
מטבע ישראלי לא צמוד			
סך הכל נכסים	56,226	4,997	2,603
סך הכל התחייבויות	54,564	5,561	7,083
הפרש	1,662	(564)	(4,480)
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	926	(425)	1,298
אופציות	(133)	25	86
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	2,455	(964)	(3,096)
החשיפה המצטברת במגזר	2,455	1,491	(1,605)
מטבע ישראלי צמוד למדד			
סך הכל נכסים	500	788	3,574
סך הכל התחייבויות	431	905	2,502
הפרש	69	(117)	1,072
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	-	(21)	(807)
אופציות	-	-	-
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	69	(138)	265
החשיפה המצטברת במגזר	69	(69)	196
מטבע חוץ**			
סך הכל נכסים	29,894	20,798	13,493
סך הכל התחייבויות	35,581	19,203	9,593
הפרש	(5,687)	1,595	3,900
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	127	74	(84)
אופציות	133	(25)	(86)
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	(5,427)	1,644	3,730
החשיפה המצטברת במגזר	(5,427)	(3,783)	(53)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית			
סך הכל נכסים***	86,620	26,583	19,670
יתרת חוב הנובעת מעסקאות בכרטיסי אשראי****			
סך הכל נכסים במאזן	86,620	26,583	19,670
סך הכל התחייבויות***	90,576	25,669	19,178
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי****			
סך הכל התחייבויות במאזן	90,576	25,669	19,178
הפרש	(3,956)	914	492
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	1,053	(372)	407
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	(2,903)	542	899
החשיפה המצטברת	(2,903)	(2,361)	(1,462)

* בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגת יתרה מאזנית.
 ** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 *** כולל נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים בטור "ללא תקופת פרעון".
 **** נכסים והתחייבויות הנובעים מהשימוש בכרטיסי אשראי, שהלקוחות כבר התחייבו על פיהם.
 ***** סוג מחדש.
 הערות כלליות:
 1. נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
 2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהונו כאמור, כוללים ריבית שתצטרך עד למועד הפרעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
 3. השפעת עסקאות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.

מסך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל	לא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל עד 5 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים
0.64	4.31	72,016	1,170	(16)	640	3,023	1,078	2,295
0.50	2.85	72,762	120	18	309	2,159	815	2,133
0.14	1.46	(746)	1,050	(34)	331	864	263	162
-	-	3,859	-	-	126	668	403	863
-	-	194	-	-	188	92	(79)	15
-	-	3,307	1,050	(34)	645	1,624	587	1,040
-	-	-	3,307	2,257	2,291	1,646	22	(565)
4.63	4.59	27,061	114	153	2,627	6,877	4,842	7,586
4.09	3.98	20,871	83	-	1,462	5,159	3,477	6,852
0.54	0.61	6,190	31	153	1,165	1,718	1,365	734
-	-	(5,423)	-	-	(498)	(1,990)	(1,303)	(804)
-	-	264	-	-	-	2	-	262
-	-	1,031	31	153	667	(270)	62	192
-	-	-	1,031	1,000	847	180	450	388
0.57	6.11	72,181	1,171	-	421	1,069	1,282	4,053
0.85	3.34	75,076	98	-	89	3,630	3,629	3,253
(0.28)	2.77	(2,895)	1,073	-	332	(2,561)	(2,347)	800
-	-	1,564	-	-	(636)	678	648	757
-	-	(458)	-	-	(188)	(94)	79	(277)
-	-	(1,789)	1,073	-	(492)	(1,977)	(1,620)	1,280
-	-	-	(1,789)	(2,862)	(2,862)	(2,370)	(393)	1,227
1.25	-	177,840	**** 9,037	137	3,688	10,969	7,202	13,934
		3,991						
		181,831	9,037	137	3,688	10,969	7,202	13,934
1.10	-	168,817	**** 409	18	1,860	10,948	7,921	12,238
		3,991						
		172,808	409	18	1,860	10,948	7,921	12,238
0.15	-	9,023	8,628	119	1,828	21	(719)	1,696
-	-	-	-	-	(1,008)	(644)	(252)	816
-	-	9,023	8,628	119	820	(623)	(971)	2,512
-	-	-	9,023	395	276	(544)	79	1,050

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2009				
יתרת חובות בעיתיים ⁽³⁾	ההוצאה התקופתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
1. בנין פעילות לווים בישראל				
54	12	1,120	267	853
906	116	19,353	7,931	11,422
2,011	162	23,756	9,749	14,007
9	-	1,483	332	1,151
324	59	10,712	2,907	7,805
770	16	1,967	227	1,740
77	4	3,627	617	3,010
464	40	3,095	500	2,595
326	90	11,709	3,861	7,848
317	57	8,871	2,354	6,517
275	3	2,088	629	1,459
397	1	17,158	1,113	16,045
785	192	33,092	16,368	16,724
6,715	752	138,031	46,855	91,176
-	-	(59)	-	(59)
6,715	752	137,972	46,855	91,117
סך הכל				
סיכון אשראי שוכלל בענפי המשק השונים:				
103	-	260	17	243
7	-	245	52	193
2. בנין פעילות לווים בחו"ל				
2	1	47	1	46
284	22	7,900	4,351	3,549
1,609	123	9,757	1,237	8,520
-	-	809	388	421
173	40	6,689	3,447	3,242
165	22	1,248	71	1,177
44	-	1,121	585	536
10	9	280	28	252
69	8	7,572	2,596	4,976
220	46	4,006	1,054	2,952
-	-	87	50	37
-	-	20	-	20
9	8	1,769	839	930
2,585	279	41,305	14,647	26,658
סך הכל				

הערות:
 (1) אשראי לציבור בסך 115,015 מיליוני ש"ח, השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך של 2,329 מיליוני ש"ח, נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 431 מיליוני ש"ח.
 (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
 (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
 (4) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
 (5) לרבות תאגידים בשליטתם.
 סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008

ההוצאה התקופתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרת חובות בעייתיים ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים					
1. בגין פעילות לווים בישראל					
64	1	1,150	259	891	חקלאות
1,137	121	22,679	8,568	14,111	תעשייה
2,388	165	24,988	10,171	14,817	בינוי ונדל"ן
3	-	1,519	509	1,010	חשמל ומים
422	54	13,235	3,634	9,601	מסחר
786	40	2,309	321	1,988	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
80	12	4,074	667	3,407	תחבורה ואחסנה
436	7	3,281	620	2,661	תקשורת ושירותי מחשב
726	28	11,694	2,945	8,749	שירותים פיננסיים
436	105	10,158	3,423	6,735	שירותים עסקיים אחרים
195	4	2,391	868	1,523	שירותים ציבוריים וקהילתיים
419	3	14,823	728	14,095	אנשים פרטיים-הלוואות לדיור
684	136	33,140	17,991	15,149	אנשים פרטיים-אחר
7,776	676	145,441	50,704	94,737	סך הכל
-	-	(59)	-	(59)	בניכוי פיקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה
7,776	676	145,382	50,704	94,678	סך הכל
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
107	4	273	34	239	תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾
11	-	337	119	218	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾
2. בגין פעילות לווים בחו"ל					
-	-	71	1	70	חקלאות
374	15	6,937	3,210	3,727	תעשייה
1,146	28	9,706	1,878	7,828	בינוי ונדל"ן
-	-	828	472	356	חשמל ומים
258	43	7,091	2,451	4,640	מסחר
40	3	1,358	127	1,231	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
52	-	1,159	476	683	תחבורה ואחסנה
4	-	99	8	91	תקשורת ושירותי מחשב
81	(9)	5,033	1,051	3,982	שירותים פיננסיים
89	11	3,972	1,372	2,600	שירותים עסקיים אחרים
-	-	69	10	59	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-	18	-	18	אנשים פרטיים-הלוואות לדיור
15	4	2,379	1,271	1,108	אנשים פרטיים-אחר
2,059	95	38,720	12,327	26,393	סך הכל

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) אשראי לציבור בסך 117,079 מיליוני ש"ח, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך של 3,017 מיליוני ש"ח, נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 975 מיליוני ש"ח.
 - (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
 - (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
 - (4) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
 - (5) לרבות תאגידיים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך.

31 בדצמבר 2009			
חשיפה מאזנית			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
המדינה	לממשלות ⁽³⁾	לבנקים	לאחרים
ארצות הברית	1,145	2,683	1,904
בריטניה	-	565	173
הולנד	11	50	2,200
גרמניה	23	688	706
אחרות	75	2,677	3,064
סך כל החשיפות למדינות זרות	1,254	6,663	8,047
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	53	321	1,313

31 בדצמבר 2008			
חשיפה מאזנית			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול*			
המדינה	לממשלות ⁽³⁾	לבנקים	לאחרים
ארצות הברית	252	2,336	1,892
בריטניה	-	1,344	378
הולנד	-	209	1,902
גרמניה	8	1,266	836
אחרות	7	5,475	3,232
סך כל החשיפות למדינות זרות	267	10,630	8,240
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	4	651	1,366

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות ובטחונות נזילים.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לינוכי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

31 בדצמבר 2009										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾			חשיפה מאזנית					
					חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים					
					חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית			
		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי			יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	נטו לאחר ניכוי סך כל החשיפה המאזנית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	נטו לאחר ניכוי סך כל החשיפה המאזנית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	
2,027	3,705	9	9,023	1,086	24,427	18,695	11,925	30,620		
276	462	-	860	49	2,133	1,395	264	1,659		
1,587	674	-	5	57	2,261	-	-	-		
311	1,106	31	68	-	1,417	-	-	-		
1,633	4,183	1	650	58	5,966	150	1,314	1,464		
5,834	10,130	41	10,606	1,250	36,204	20,240	13,503	33,743		
831	856	-	473	2	1,687	-	982	982		

31 בדצמבר 2008										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול*		חשיפה חוץ מאזנית ^{(2)*}			חשיפה מאזנית					
					חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים*					
					חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית			
		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי			יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	נטו לאחר ניכוי סך כל החשיפה המאזנית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	נטו לאחר ניכוי סך כל החשיפה המאזנית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	
1,630	2,850	-	8,479	797	19,000	14,520	16,957	31,477		
383	1,339	-	1,014	23	3,306	1,584	239	1,823		
1,390	721	-	472	-	2,111	-	-	-		
820	1,290	23	82	-	2,110	-	-	-		
3,155	5,559	11	1,221	59	8,714	-	1,097	1,097		
7,378	11,759	34	11,268	879	35,241	16,104	18,293	34,397		
1,170	851	0	351	24	2,021	-	989	989		

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה המאזנית אליהן היא בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך ליום 31 בדצמבר 2009 לא הייתה לבנק חשיפה כאמור.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות ליום 31 בדצמבר 2009 לא הייתה לבנק חשיפה כאמור.

תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

טבומים מדווחים								
2008				2009				
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים								
17,323	14,440	16,094	21,554	22,584	21,466	23,083	24,583	מזומנים ופקדונות בבנקים
36,711	34,679	29,860	31,535	35,948	37,751	35,866	36,338	ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו								
5	2	119	25	24	308	513	336	במסגרת הסכמי מכר חוזר
*103,498	*107,032	*113,250	*116,456	*120,397	*116,831	*115,533	114,426	אשראי לציבור
1,414	1,448	1,496	1,491	1,802	1,809	1,833	1,820	אשראי לממשלה
1,927	1,952	1,887	1,827	1,748	1,735	1,783	1,795	השקעות בחברות כלולות
2,855	2,908	2,909	3,039	3,040	3,057	3,062	3,178	בניינים וציוד
5,809	4,849	5,129	5,904	7,611	6,665	5,555	5,341	נכסים אחרים
169,542	167,310	170,744	181,831	193,154	189,622	187,228	187,817	סך כל הנכסים
התחייבויות והון								
127,969	126,945	127,686	139,232	146,629	143,064	140,390	141,825	פקדונות הציבור
5,145	4,395	4,733	4,555	5,344	5,155	5,200	3,724	פקדונות מבנקים
140	169	193	206	220	235	255	284	פקדונות הממשלה
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו								
6,994	6,668	8,175	7,194	9,929	8,866	7,639	7,651	במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,245	8,473	9,538	9,373	9,318	9,834	10,837	11,529	כתבי התחייבויות נדחים
*11,694	*11,228	*11,453	*12,248	*12,506	*12,668	*12,638	12,512	התחייבויות אחרות
160,187	157,878	161,778	172,808	183,946	179,822	176,959	177,525	סך כל ההתחייבויות
161	177	194	226	243	263	283	298	זכויות בעלי מניות חיצוניים
9,194	9,255	8,772	8,797	8,965	9,537	9,986	9,994	הון עצמי
169,542	167,310	170,744	181,831	193,154	189,622	187,228	187,817	סך כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים

2009				
1	2	3	4	רבעון
במיליוני שקלים חדשים				
רווח מימוני				
940	1,266	1,329	1,222	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
252	231	246	269	הפרשה לחובות מסופקים
688	1,035	1,083	953	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות				
650	647	664	664	עמלות תפעוליות
2	31	65	99	רווחים מהשקעות במניות, נטו
73	75	82	39	הכנסות אחרות
725	753	811	802	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות				
780	722	812	861	משכורות והוצאות נלוות
245	237	248	251	אחזקה ופחת בניינים וציוד
329	322	315	364	הוצאות אחרות
1,354	1,281	1,375	1,476	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
59	507	519	279	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
(86)	311	252	30	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות
145	196	267	249	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
28	162	46	(78)	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות כלולות
(16)	(20)	(21)	(15)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות
157	338	292	156	רווח נקי מפעולות רגילות
(17)	(1)	-	(2)	הפסד נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
140	337	292	154	רווח נקי
רווח (הפסד) למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
0.16	0.34	0.30	0.16	רווח נקי מפעולות רגילות
(0.02)	-	-	-	הפסד נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
0.14	0.34	0.30	0.16	רווח נקי למניה
980,639	980,639	980,639	980,639	סך הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)

סכומים מדווחים				
2008				
				רבעון
1	2	3	4	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח מימוני				
1,065	1,132	1,057	873	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
93	139	182	366	הפרשה לחובות מסופקים
972	993	875	507	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות				
609	575	663	648	עמלות תפעוליות
(30)	23	(36)	94	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
1	11	12	3	הכנסות אחרות
580	609	639	745	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות				
860	649	733	864	משכורות והוצאות נלוות
216	215	240	239	אחזקה ופחת בניינים וציוד
300	326	341	365	הוצאות אחרות
1,376	1,190	1,314	1,468	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
176	412	200	(216)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
133	199	65	(228)	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות
43	213	135	12	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
10	24	(8)	(96)	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות
(15)	(15)	(17)	(31)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות
38	222	110	(115)	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
(3)	(1)	-	(6)	הפסד נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
35	221	110	(121)	רווח (הפסד) נקי
רווח (הפסד) למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
0.04	0.23	0.11	(0.12)	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
-	-	-	(0.01)	הפסד נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
0.04	0.23	0.11	(0.13)	רווח (הפסד) נקי למניה
980,639	980,639	980,639	980,639	סך הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, גיורא עופר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיורא עופר
המנהל הכללי

25 במרס 2010

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידיים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידיים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

25 במרס 2010

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

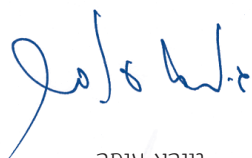
ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2009, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה זיו האפט וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 321 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009.

יוסף ברסי
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

גיורא עופר
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

25 במרס 2010

דוחות כספיים לשנת 2009

<u>דין וחשבון רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי</u>	321
<u>דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים</u>	322
<u>מאזן מאוחד והבנק</u>	323
<u>דוח רווח והפסד מאוחד</u>	324
<u>דוח רווח והפסד בנק</u>	325
<u>דוח על שינויים בהון העצמי</u>	326
<u>דוח על תזרימי מזומנים</u>	328
<u>ביאורים לדוחות הכספיים</u>	331

דין וחשבון רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission ("COSO"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של בטחון בדבר שאלת קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כי הם נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו. בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי הינה תהליך המתוכנן כדי לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי כוללת את המדיניות והנהלים אשר: (1) שייכים לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק; (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושתקבולים ותשלומים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות של הנהלת הבנק והדירקטורים שלו; ו-(3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה לא מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עלולה שלא למנוע או שלא לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, ההשלכות של הערכת אפקטיביות כלשהי על תקופות עתידיות נתונות לסיכון שבקרות עלולות להפוך לבלתי מתאימות בגלל שינויים בתנאים, או שרמות הציות למדיניות או לנהלים עלולה להידרדר.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission ("COSO").

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים, את המאזנים המצורפים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, והדוח שלנו מיום 25 במרס 2010 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על הדוחות הכספיים הנ"ל.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרס 2010

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות כלולות, אשר ההשקעה בהן היא בסך 67 מיליון ש"ח ו-280 מיליון ש"ח לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008, בהתאמה, וחלק הקבוצה בתוצאות שלהן הוא הפסד בסך של 10 מיליון ש"ח, הפסד בסך של 37 מיליון ש"ח ורווח בסך של 25 מיליון ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2009, 2008 ו-2007, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו, וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973, ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לדוחות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 19 ג' סעיפים 11.5 ו-12.4 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות וסעיף 14 בדבר קביעת הממונה על הגבלים העסקיים, ולאמור בביאור 33 א' בדבר התפתחויות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים.

ביקרנו גם, בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות Public Company Accounting Oversight Board (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission ("COSO"), והדוח שלנו מיום 25 במרס 2010, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרס 2010

מאזן ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק		המאוחד		ביאור
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים				
26,130	31,534	21,554	24,583	2,15 מזומנים ופקדונות בבנקים
13,248	13,451	31,535	36,338	3,15 ניירות ערך
25	336	25	336	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
69,283	67,541	*116,456	114,426	4 אשראי לציבור
1,461	1,818	1,491	1,820	5 אשראי לממשלות
8,978	10,051	1,827	1,795	6 השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)
2,364	2,382	3,039	3,178	7 בניינים וציוד
4,079	3,563	5,904	5,341	8 נכסים אחרים
125,568	130,676	181,831	187,817	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
102,341	105,922	139,232	141,825	9 פקדונות הציבור
2,923	3,964	4,555	3,724	10 פקדונות מבנקים
128	159	206	284	פקדונות הממשלה
-	-	7,194	7,651	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,588	3,638	9,373	11,529	11 כתבי התחייבות נדחים
7,791	6,999	*12,248	12,512	12 התחייבויות אחרות
116,771	120,682	172,808	177,525	סך-כל ההתחייבויות
-	-	226	298	זכויות בעלי מניות חיצוניים
8,797	9,994	8,797	9,994	13 הון עצמי
125,568	130,676	181,831	187,817	סך-כל ההתחייבויות והון

* סוג מחדש.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

יוסף ברסי
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

ג'ורא עופר
מנהל כללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
25 במרס 2010

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

טכומים מדווחים

המאוחד			
2007	2008	2009	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני			
4,225	4,127	4,757	23
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
447	780	998	יב', ג'
הפרשה לחובות מסופקים			
3,778	3,347	3,759	
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים			
הכנסות תפעוליות ואחרות			
2,474	2,495	2,625	24
עמלות תפעוליות			
58	51	197	25
רווחים מהשקעות במניות, נטו			
119	27	269	26
הכנסות אחרות			
2,651	2,573	3,091	
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות			
הוצאות תפעוליות ואחרות			
3,030	3,106	3,175	27
משכורות והוצאות נלוות			
819	910	981	
אחזקה ופחת בניינים וציוד			
1,296	1,332	1,330	28
הוצאות אחרות			
5,145	5,348	5,486	
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות			
1,284	572	1,364	
רווח מפעולות רגילות לפני מסים			
566	169	507	29
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות			
718	403	857	
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים			
45	(70)	158	ב'6
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות			
(56)	(78)	(72)	
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות			
707	255	943	
רווח נקי מפעולות רגילות			
558	(10)	(20)	30
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים			
1,265	245	923	
רווח נקי			
רווח (הפסד) למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.72	0.26	0.96	כה', 13, 35
רווח נקי מפעולות רגילות			
0.57	(0.01)	(0.02)	
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים			
1.29	0.25	0.94	
רווח נקי למניה			
980,639	980,639	980,639	
סך-הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)			

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

הבנק			
2007	2008	2009	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני			
2,692	2,564	2,746	23 רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
245	547	654	14, '11 רווח הפרשה לחובות מסופקים
2,447	2,017	2,092	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות			
1,162	1,136	1,174	24 עמלות תפעוליות
13	(2)	143	25 רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
152	70	293	26 הכנסות אחרות
1,327	1,204	1,610	סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות			
1,975	2,043	2,055	27 משכורות והוצאות נלוות
557	628	676	הוצאה ופחת בניינים וציוד
586	614	520	28 הוצאות אחרות
3,118	3,285	3,251	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
656	(64)	451	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
241	(50)	155	29 הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות
415	(14)	296	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים
292	269	647	16, '11 חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות
707	255	943	רווח נקי מפעולות רגילות
558	(10)	(20)	30 רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
1,265	245	923	רווח נקי

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר		קרנות הון									
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים עודפים ⁽²⁾ הון עצמי	התאמות בגין הצגת ניירות ערך למכירה התאמות ⁽¹⁾ מתרגום מזומנים	סך כל הון המניות והקרנות ההון	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות אחרות	הון המניות הנפרע	הון	מבוסס מניות	מכרמיה	אחרות	2,939	658	
במיליוני שקלים חדשים											
7,965	4,133	(1)	(233)	249	3,817	212	8	2,939	658	יתרה ליום 31 בדצמבר 2006	
שינויים בשנת 2007:											
1,265	1,265	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנת החשבון
27	-	-	-	-	27	-	27	-	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
8	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(90)	-	-	-	(90)	-	-	-	-	-	-	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
30	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס
(1)	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
9,204	5,398	(1)	(234)	197	3,844	212	35	2,939	658	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	
שינויים בשנת 2008:											
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	השפעת יישום IFRS לראשונה בחברות כלולות
(4)	(4)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	יישום לראשונה של כללי חשבונאות חדשים בחברה בת בחו"ל
245	245	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנת החשבון
(250)	(250)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
15	-	-	-	-	15	-	15	-	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(873)	-	-	-	(873)	-	-	-	-	-	-	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
249	-	-	-	249	-	-	-	-	-	-	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
231	-	-	-	231	-	-	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס
(21)	-	-	(21)	-	-	-	-	-	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
8,797	5,390	(1)	(255)	(196)	3,859	212	50	2,939	658	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008	

הערות:
 (1) כולל התאמות מתרגום של פעילות חוץ, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אוף ניו-יורק, בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדר בעבר כ"יחידה אוטונומית") בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה.
 (2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה.
 (3) בגין 784,511 כתבי אופציות שלא מומשו.
 הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר		קרנות הון									
התאמות		סה"כ		מהטבה		בשל		עסקאות		הון	
רווחים (הפסדים)	בגין הצגת ניירות ערך	הון	המניות הנפרע	הטבה	בשל	תשלום	מבוסס	הון המניות הנפרע	מפרמיה מניות אחרות	הון המניות הנפרע	הון המניות הנפרע
נטו בגין גידורי תזרים	התאמות ⁽¹⁾ מזומנים	לפי שווי הון	הון	הון	הון	הון	הון	הון	הון	הון	הון
עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾	עודפים ⁽²⁾
8,797	5,390	(1)	(255)	(196)	3,859	212	50	2,939	658	2008	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
שינויים בשנת 2009:											
923	923	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנת החשבון
2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	-	(4)	4	-	-	פקיעת אופציות ⁽³⁾
1,014	-	-	-	1,014	-	-	-	-	-	-	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הון
(556)	-	-	-	(556)	-	-	-	-	-	-	שטווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(205)	-	-	-	(205)	-	-	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס
19	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
9,994	6,313	(1)	(236)	57	3,861	212	48	2,943	658	2009	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009

הערות:

- (1) כולל התאמות מתרגום של פעילות חוץ, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אוף ניו-יורק, בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדר בעבר כ"יחידה אוטונומית") בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה.
 - (2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה.
 - (3) בגין 784,511 כתבי אופציות שלא מומשו.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

טכומים מדווחים

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
1,265	245	923	1,265	245	923	רווח נקי לתקופה
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:						
(415)	(272)	(645)	(79)	73	(131)	חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות
-	-	-	56	78	73	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח של חברות בת שאוחדו
254	308	355	350	417	484	פחת על בניינים וציוד
-	-	-	32	34	33	הפחתת מוניטין
-	-	-	-	(21)	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
44	76	10	46	380	120	הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך
348	602	703	553	838	1,049	הפרשה לחובות מסופקים
(33)	(91)	(363)	(67)	(161)	(524)	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש						
40	41	(33)	47	65	(18)	מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
-	-	-	-	-	17	הפסד ממימוש השקעה בחברות מוחזקות
27	15	2	27	15	2	הטבה בשל הקצאת אופציות
8	11	6	10	11	6	הפרשה לירידת ערך בגין בניינים
4	16	-	9	22	2	הפסד ממימוש בניינים וציוד
-	(7)	-	-	(33)	-	דיבידנד בעין מויזה אירופה
240	(209)	31	281	(415)	195	מסים נדחים, נטו
(5)	240	(157)	(18)	267	(149)	פצווי פרישה - (גידול) קיטון בעודף היעודה על העתודה
263	303	164	2,581	*988	589	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון אחר
שינויים בסעיפים מאזניים:						
(792)	(1,728)	628	(473)	(1,569)	515	נכסים אחרים, נטו
1,006	2,084	(833)	*1,228	*2,423	63	התחייבויות אחרות, נטו
2,254	1,634	791	5,848	3,657	3,249	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

* סווג מחדש.
הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
תזרימי מזומנים מפעילות בנקסים						
-	-	-	(834)	(640)	(986)	רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון
-	-	-	1,823	1,820	952	תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון
(5,659)	(2,733)	(6,048)	(19,120)	(15,676)	(23,528)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
1,530	5,225	6,302	13,482	17,093	13,678	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
3,207	870	229	3,989	1,120	5,837	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
(1,188)	(4,081)	(432)	756	51	1,354	פקדונות בבנקים, נטו
43	663	(187)	(20)	941	(104)	ניירות ערך למסחר, נטו
(8,038)	(10,527)	1,524	*(12,003)	*(15,786)	1,468	אשראי לציבור, נטו
(51)	(1,099)	(357)	(50)	(1,117)	(329)	אשראי לממשלות, נטו
(346)	321	(311)	(346)	321	(311)	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו
(756)	(956)	(186)	(738)	(29)	172	הקטנת (תוספת) השקעה בחברות מוחזקות
(403)	(537)	(385)	(565)	(690)	(626)	רכישת בניינים וציוד
18	4	7	18	6	8	תמורה ממימוש בניינים וציוד
-	-	-	-	(50)	-	רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה (נספח א')
(11,643)	(12,850)	156	(13,608)	(12,636)	(2,415)	מזומנים, נטו, לפעילות בנקסים
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון						
7,603	9,862	3,177	(317)	8,790	2,189	פקדונות מהציבור, נטו
(2,485)	(118)	1,041	(3,028)	*(517)	(831)	פקדונות מבנקים, נטו
32	91	31	6	81	78	פקדונות מהממשלה, נטו
-	-	-	5,895	1,299	457	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, נטו
297	151	350	1,446	2,131	2,419	הנפקת כתבי התחייבות נדחים
(637)	(705)	(575)	(737)	(800)	(762)	פדיון כתבי התחייבות נדחים
-	(250)	-	-	(250)	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
4,810	9,031	4,024	3,265	10,734	3,550	מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון
(4,579)	(2,185)	4,971	(4,495)	1,755	4,384	גידול במזומנים
19,015	14,436	12,251	21,808	17,313	19,068	יתרת מזומנים לתחילת התקופה
14,436	12,251	17,222	17,313	19,068	23,452	יתרת מזומנים לסוף התקופה

* סווג מחדש.
הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

נספח א' - רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה

2008	
במיליוני שקלים חדשים	
נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה, ליום הרכישה:	
130	נכסים (כולל עודף עלות מיוחס בסך 78 מיליון ש"ח ולמעט מזומנים בסך 83 מיליון ש"ח)
(80)	התחייבויות
-	מוניטין
50	זרימת מזומנים לרכישת חברת בת שאוחדה לראשונה

נספח ב' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן בתקופת הדוח:

2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים			
			הבנק:
3	28	-	רכישת רכוש קבוע
(416)	216	(498)	השאלת ניירות ערך
-	-	-	רכישה נוספת של מניות בחברה מאוחדת
53	-	-	מכירת ניירות ערך לחברת בת
			המאוחד:
4	28	13	רכישת רכוש קבוע
(381)	252	(498)	השאלת ניירות ערך

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

ביאורים לדוחות הכספיים

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- 1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על תאגידים בנקאיים בישראל ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של בנק.
- 2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.

ב. הגדרות

- בדוחות כספיים אלה –
 - "בעל ענין" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
 - "צד קשור" – כהגדרתו בגילוי דעת מס' 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, שאינו בעל ענין.
 - "חברות מאוחדות" – חברות בהן מחזיק הבנק, במישרין או בעקיפין, בזכויות ההצבעה בשיעור העולה על חמישים אחוז, ו/או רשאי למנות יותר ממחצית מחברי הדירקטוריון שלהן, ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות הבנק.
 - "חברות כלולות" – חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים של הבנק על בסיס השווי המאזני.
 - "חברות מוחזקות" – חברות מאוחדות או חברות כלולות.
 - "מדד" – מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
 - "סכומים מותאמים" – סכומים נומינליים היסטוריים שהותאמו על פי השינויים בכוח הקניה הכללי של המטבע הישראלי, בהתאם להוראות גילוי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי החשבון בישראל;
 - "סכומים מדווחים" – סכומים המותאמים למדד החודש שבו חל המעבר, בתוספת סכומים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
 - "עלות" – עלות בסכומים מדווחים.
 - "שלוחות בחו"ל" – חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל.

ג. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

- 1) **כללי.** בחודש אוקטובר 2001, נכנס לתוקף תקן חשבונאות מס' 12 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, שעניינו הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים. בהתאם לתקן חשבונאות מס' 12 ובהתאם לתקן חשבונאות מס' 17 מחודש דצמבר 2002, החל מיום 1 בינואר 2004, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים והם מוצגים בסכומים מדווחים. עד ליום 31 בדצמבר 2003, ערך הבנק את הדוחות הכספיים כשהם מותאמים להשפעת האינפלציה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים על בסיס הכללים שנקבעו בגילוי דעת מס' 36 של לשכת רואי החשבון בישראל. הסכומים המותאמים שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי בסכומים מדווחים בהתאם לתקן, החל מיום 1 בינואר 2004.

2) סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

3) מטבע פעילות ומטבע הצגה – מטבע הפעילות של הבנק הינו שקל חדש. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב.

4) הנתונים הכלולים בדוחות כספיים אלה, מוצגים על פי הוראות התקן והוראות המפקח על הבנקים, ב"סכומים מדווחים" כלהלן:
(א) מאזן

- פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.
- שוין המאזני של השקעות בחברות מוחזקות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים או מתורגמים לשקל החדש של חברות אלו.

- פריטים לא כספיים אחרים (בעיקר – בניינים וציוד והשקעות המוצגות על פי עלות) מוצגים בסכומים מדווחים.

(ב) דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון: פחת והפחתות, הוצאות והכנסות מראש) או מהפרשות הכלולות במאזן, נגזרות

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- מהתנועה בין הסכום המדווח ביתרת פתיחה לבין הסכום המדווח ביתרת סגירה.
- חלק הבנק בתוצאות הפעילות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים של חברות אלה.
 - יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים היסטוריים.
- (ג) דוח על השינויים בהון העצמי
- דיבידנד שהוכרז או שולם בפועל בתקופת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

ד. מטבע-חוץ והצמדה

- (1) נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות, כלולים במאזן כלהלן:
- אלה במטבע-חוץ או הצמודים אליו, מוצגים לפי השערים היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
 - אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדדים אחרים, מוצגים במאזן לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
 - אלה הצמודים לפי ברירה, מוצגים במאזן לפי התנאים הקובעים ליום המאזן.

(2) עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות לפי שער החליפין, אשר פורסם על ידי בנק ישראל, שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ בתאריך הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף באותו יום. הפרשי שער בגין הסעיפים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות בתחילת התקופה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין בסוף התקופה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום מחדש מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום מחדש של מכשירים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה, אשר מוכרים ישירות בהון העצמי.

(3) פעילות חוץ

- הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף בתאריך המאזן. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.
- (4) להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם:

שיעור השינוי בשנת					
2007	2008	2009	2007	2008	2009
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):					
3.4	3.8	3.9	106.4	110.4	114.8
בגין חודש המאזן					
2.8	4.5	3.8	105.8	110.5	114.8
הידוע בחודש המאזן					
שער החליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן של:					
(9.0)	(1.1)	(0.7)	3.846	3.802	3.775
דולר ארה"ב					
1.7	(6.4)	2.7	5.659	5.297	5.442
אירו					

ה. תרגום דוחות כספיים של שלוחות בחו"ל

עד שנת 1994 סווגו חברות מוחזקות בחו"ל כיחידות אוטונומיות והפרשי התרגום בגין השקעות בחברות אלה כלולים בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי. קרן ההון מתרגום יחידות אוטונומיות שנצברה עד תאריך זה תוכר ברווח והפסד בתקופה בה יוכר הרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה בשלוחה בחו"ל. על פי הנחיות המפקח על הבנקים סווגו שלוחות הבנק בחו"ל, החל משנת 1995, כ"זרוע ארוכה". החל משנת 2008, בעקבות ישום תקן 13 (מתוקן) בדבר "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ", והנחיות המפקח על הבנקים, שלוחה בחו"ל של תאגיד בנקאי, שבהתאם לכללים הקודמים סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כזרוע ארוכה, סווגה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

המפקח על הבנקים הבהיר כי, סיווג של שלוחה בנקאית חדשה בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי יהיה מותנה בקבלת אישורו המוקדם.

1. שימוש באומדנים

הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו דורשת מהנהלת הבנק לעשות שימוש בהערכות ובאומדנים, אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות והגילויי שנתן לגביהם. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בהפעילה שיקול דעת בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, חוות דעת ומידע מגורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית אשר מושפעת מהשינוי באומדנים.

2. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות בנכסים, ומפעילות בהתחייבויות ובהון. תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים ובהתחייבויות ובהון מוצגים נטו, למעט תנועה בניירות ערך להשקעה ובנכסים לא כספיים. סעיף המזומנים ושווה המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

ה. עקרונות האיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

1) **עקרונות האיחוד.** חברות הבת הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. השליטה מתקיימת כאשר לבנק קיימת היכולת לקבוע את המדיניות הכספית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ-50% מזכויות הצבעה בחברה הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

2) הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק ושל חברות הבת בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות הבת נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. יתרות ועסקות הדדיות בין החברות שאוחדו מבוטלות בדוחות הכספיים המאוחדים. לא אוחדו דוחות כספיים של קופות גמל שנוהלו על ידי הבנק או על ידי חברה מאוחדת שלו.

הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הדוחות הכספיים של חברת הנכסים נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ ושל חברת בדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ שהן בבעלות מלאה של הבנק.

3) **השקעות בחברות מוחזקות.** ההשקעות במניות של חברות מוחזקות בבנק (במיוחד - השקעות במניות של חברות כלולות), מוצגות על בסיס השווי המאזני בהתאם לדוחות הכספיים של החברות המוחזקות לתאריך המאזן. חברות מוחזקות, מטופלות לפי שיטת השווי המאזני מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו פסקה להתקיים ההשפעה המהותית. חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור, מוצג נטו, לאחר הפחתת מוניטין.

4) **קביעת מוניטין והפחתתו.** עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה מוחזקת על חלקו של הבנק בשוויים ההוגן של נכסיה הניתנים לזיהוי (לרבות נכסים בלתי מוחשיים), בניכוי שווין ההוגן של התחייבויותיה הניתנות לזיהוי (לאחר ייחוס מסים) מהווה מוניטין. ייחוס עודף עלות הרכישה לנכס בלתי מוחשי שנרכש, ייעשה רק אם הוא מקיים את הגדרת נכס בלתי מוחשי. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוניטין חיובי ושילי יופחת על פני תקופה של 10 שנים, אלא אם המפקח התיר אחרת.

ט. ניירות ערך

1) ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לשלושה תיקים כלהלן:

(א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון - איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת, כך שהבנק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. איגרות החוב מוצגות לפי העלות בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנוצרו בעת הרכישה ושטרם הופחת,

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.
- (ב) ניירות ערך למסחר – ניירות ערך המוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- (ג) ניירות ערך זמניים למכירה – ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות ערך הזמניים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי הוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מההתאמה לשווי הוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון.
- (2) עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".
- (3) הכנסות מדיבידנדו, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- (4) הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג CMO, CDO, MBS), למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.
- (5) השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- (6) לעניין הטיפול בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך וכו'), ר' טו' להלן. לעניין חישוב שווי הוגן – ר' יא' להלן.
- (7) הבנק וחברות הבת הרלבנטיות בוחנים, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, אם ירידת ערכם של ניירות ערך הינה בעלת אופי שאינו זמני (Other than temporary).
הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:
- שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות המופחתת;
 - התקופה בה השווי הוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
 - שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
 - דירוג האשראי של הנייר, לרבות שינויים שחלו בדירוגו;
 - במקרה של מניות – אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטולה;
 - במקרה של איגרות חוב – עמידת המנפיק בתשלומי הקרן והריבית במועד;
 - ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק או חברת הבת הרלבנטית להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת עד שתחול עליה צפויה בשווי הוגן של נייר הערך.
- לפרטים בדבר הנחיית המפקח על הבנקים בנושא זה, ר' סעיף כה' (2) להלן.
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי הוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

י. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

- הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השווי הוגן של נגזרים כאמור מוצג, נטו, ב"נכסים אחרים" או ב"התחייבויות אחרות".
- השינוי בשווי הוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income),

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי הוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.

- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל, מוכר מיידית בדוח רווח והפסד. רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף.

לפרטים נוספים ר' ביאור 20 להלן.

יא. מדידת השווי ההוגן

(א) שווי הוגן הינו הסכום שבו היה אפשר לרכוש או למכור נכס (ליטול או לפרוע התחייבות) בעסקה שוטפת בין צדדים הפועלים בהתאם לרצונם (willing parties), כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. הבנק קובע את השווי ההוגן כמפורט להלן:

(1) ניירות ערך – השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים.

אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר. אומדן השווי ההוגן מתחשב במחירים של נכסים דומים או התחייבויות דומות ובתוצאות של שיטות הערכה שונות, כמפורט בסעיף (4) להלן.

(2) מכשירים פיננסיים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק, וכאשר קיימים מספר שווקים פעילים

בהם נסחר המכשיר ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה), כמפורט בסעיף (4) להלן.

(3) מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים – לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: פיקדונות הציבור ופיקדונות בבנקים, אשראי

לציבור ואשראי לממשלה, אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", כיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

לגבי מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים וכן לגבי מכשירים פיננסיים בריבית שוק משתנה עד שלושה חדשים, היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן.

(4) קביעת שווי הוגן בשווקים לא פעילים – הבנק מיישם את הבהרה FAS 157-3, בדבר "קביעת שווי הוגן של נכס פיננסי בשוק לא פעיל".

בהתאם לכך, בקביעת שווי הוגן של ניירות ערך ומכשירים פיננסיים נוספים הנסחרים בשוק לא פעיל לעתים נעשה שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על מערכת עצמאית ומתוקפת של הבנק או בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים. שיטות ההערה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, ומתחשבות בהנחות אודות גורמים שונים.

(5) לפרטים נוספים לגבי השיטות וההנחות העיקריות ששמשו לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ר' ביאור 21.

(ב) חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את תקן החשבונאות "The Fair Value" Option for Financial Assets and Financial Liabilities ("חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות") (להלן: "FAS 159").

(ג) חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את תקן החשבונאות האמריקאי "FAS 157: The Fair Value Measurement" ("מדידת שווי הוגן") (להלן: "FAS 157"). התקן מגדיר, בין היתר, שווי הוגן; קובע מסגרת עקבית למדידת שווי הוגן; ומרחיב את הגילוי לגבי כל סוג של נכס או התחייבות מהותיים אשר נמדדים לפי שווי הוגן באופן חוזר או באופן חד-פעמי.

FAS 157 מבחיר כי השווי ההוגן הינו מחיר יציאה ("exit price"), המייצג את הסכום שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת העברת התחייבות, בעסקה סדירה בין משתתפי שוק. השווי ההוגן אם כן, הינו מדידה בערכי שוק ועליו להיקבע על בסיס הנחות המשמשות את משתתפי השוק בבואם לתמחר נכס או התחייבות. כבסיס להתייחסות להנחות אלה, קובע 157 FAS, היררכיה של שווי הוגן בת שלוש רמות, המדרגת לפי סדר העדיפות את הנתונים העומדים בבסיס שיטות ההערכה המשמשות למדידת השווי ההוגן, כלהלן:

- רמה 1 - הנתונים שהם מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לגבי נכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2 - נתונים שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1, שהם נתונים נצפים לנכס או להתחייבות, במישרין או בעקיפין, לרבות מחירים מצוטטים בשווקים שאינם נחשבים כפעילים.
- רמה 3 - נתונים שאינם נצפים והם משמעותיים למדידת השווי ההוגן.

מדידת השווי ההוגן 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על			
	מחירים מצוטטים שוק פעיל	נתונים נצפים	נתונים לא נצפים
	לגבי נכסים זהים (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	משמעותיים שווי הוגן (רמה 3) כולל
במיליוני דולרים			
נכסים:			
ניירות ערך למסחר בשווי הוגן	-	6	6
ניירות ערך זמינים למכירה בשווי הוגן	5	4,216	4,245
רווח שטרם מומש מנגזרים	7	15	22
התחייבויות:			
הפסד שטרם מומש מנגזרים	7	15	22

השווי ההוגן מתבסס על מחירי שוק מצוטטים, כשהם זמינים. במקרים בהם מחירים או ציטוטים אינם זמינים, מתבסס השווי ההוגן על מודלים פנימיים שפותחו, אשר משתמשים בעיקר בנתונים המבוססים על השוק או בפרמטרים ממקורות שוק בלתי תלויים, הכוללים בין היתר, עקומי תשואה, שיעורי ריבית, מחירי הון וחובר ועקומות אשראי, אך אינם מוגבלים להם. בנוסף למידע המתקבל מהשוק, כוללים המודלים פרטי עסקה, כגון הנחות לגבי מועדי פרעון ותזרימי מזומנים.

אי די בי ניו יורק בוחנת ומעדכנת על בסיס רבעוני את סיווגי היררכיית השווי ההוגן. שינויים החלים מרבעון אחד לשני, המתייחסים ליכולת לצפות בנתונים המשמשים במדידת השווי ההוגן, עשויים להביא לשינוי בסיווג בין רמה אחת לאחרת בהיררכיה.

להלן תיאור השיטות וההנחות המהותיות ששימשו בהערכת השווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה:

כאשר קיימים מחירים מצוטטים בשוק פעיל נכללים ניירות הערך ברמה 1 של היררכיית ההערכה. ניירות הערך ברמה 1 כוללים ניירות ערך ממשלתיים בעלי נזילות גבוהה וניירות ערך הנסחרים בבורסה.

כאשר אין מחירי שוק מצוטטים זמינים לגבי נייר ערך מסוים, הערכת השווי ההוגן מתבססת על מודלים לתמחור, על מחירי שוק של ניירות ערך בעלי מאפיינים דומים או על תזרים מזומנים מהוון. בדרך כלל מסווגים ניירות ערך כאלה ברמה 2 של היררכיית ההערכה, והם כוללים מכשירים כגון: ניירות ערך הקשורים למשכנתאות, אג"ח קונצרניות, מניות בכורה וניירות ערך של גופים עירוניים.

במקרים מסוימים בהם קיימת פעילות מוגבלת או שקיפות מעטה יותר בהקשר לנתונים המשמשים בהערכה, מסווגים ניירות הערך ברמה 3 של היררכיית ההערכה.

בהערכת משכנתאות מובטחות מסוימות, שטרי חוב ואיגרות חוב בעלות תשואה גבוהה, קביעת השווי ההוגן יכול שתדרוש השוואה למכשירים דומים או ניתוח של שיעורי כשל והשבה. לגבי תעודות חוב מובטחות (CDOs), מידע חיצוני באשר למחירים אינו זמין. לכן בהערכת CDOs נעשה שימוש במודלים מקובלים בשוק לצורך הקמת מודל הרכב הבטוחות הספציפי ומבנה תזרים המזומנים של כל עסקה. כנתוני המפתח למודל משמשים מידע על מרווחי שוק לכל דירוג אשראי, סוג הבטוחה ומאפיינים חוזיים אחרים המתייחסים לנושא.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

השיטות המתוארות לעיל עשויות להפיק חישובי שווי הוגן שלא יהיה בהם כדי להצביע על ערך המימוש נטו או לשקף שווי הוגן עתידי. בנוסף לכך, בעוד שלדעת אי די בי ניו יורק שיטות ההערכה שלה הינן נאותות ועקביות לשיטות של משתתפי שוק אחרים, השימוש בשיטות או בהנחות אחרות לקביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים מסוימים יכול להביא לתוצאות שונות של הערכת שווי הוגן לתאריך הדיווח.

יב. הפרשה לחובות מסופקים

- 1) יתרת הפרשה לחובות מסופקים כוללת הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת. הפרשה לחובות מסופקים בבנק ובחברות מאוחדות בארץ נעשית בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.
- 2) ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכה בהתבסס על הערכת הבנק לגבי ההפסדים הצפויים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים, וזאת על בסיס בדיקה ומעקב אחר המצב הפיננסי של החייבים ופעילותם העסקית, מצב הבטחונות, והערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי, אחת לרבעון.
- 3) הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.
- 4) ההפרשה הספציפית בגין הלוואות לדיר שניתנו על ידי בנקים של הקבוצה בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בהתאם לעומק הפיגור, כאשר שיעורי הפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.
- 5) ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על בסיס איכות תיק החבויות לפי מאפייני סיכון, כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.
- 6) שיעור יתרת הפרשה הכללית וההפרשה הנוספת (כולל הפרשה בגין סעיפים חוץ-מאזניים), ביחס לאשראי לציבור של הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל ליום:

		מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר					
		2008	2009	2008	2009
הפרשה כללית		0.18%	0.16%	0.17%	0.20%
הפרשה נוספת		0.14%	0.13%	0.17%	0.19%

על פי הוראות המפקח על הבנקים נקבע כי יש לקיים את יתרת הפרשה הכללית לחובות מסופקים, שנצברה לפי ההוראות הקודמות, בשיעור של 1% מסך החבויות כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 1991 בערכים מותאמים. תיאום ההפרשה הכללית הופסק ביום 1 בינואר 2005 על פי הוראות המפקח על הבנקים.

- 7) ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית אינן מוכרות כהוצאה לצורך מס, ועל פי הוראות המפקח על הבנקים, לא נרשם בגין מס נדחה לקבל.
- 8) חברה מאוחדת בחו"ל עורכת הפרשה כללית לחובות מסופקים, אשר נקבעת על בסיס ביצועי העבר והערכת ההנהלה את התנאים העסקיים והכלכליים, ריכוזיות התיק, איכות האשראי ומגמות של פיגור בתשלום.
- 9) מחיקת חובות אבודים נעשית כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שנוקטו, או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא ננקטו הליכים משפטיים, והחובות אינם בני-גביה, או מסיבות אחרות שבגללן החובות אינם ניתנים לגביה.
- לפרטים בדבר הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובת פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", שתיושם בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי הכל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך, ר' סעיף כז' (3) להלן.

יג. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה, פרט להכנסות מימון על חובות בעייתיים אשר סווגו כחובות שאינם נושאי הכנסה ופרט לריבית פיגורים בהלוואות לדיר בבנק למשכנתאות, הנזקפות לדוח רווח והפסד עם גבייתן. במכשירי הון מורכבים, הכוללים תמריץ מובנה לפדיון (step-up), שיעורי הריבית המשמשת בחישוב הוצאות הריבית הינם הריביות שבתוקף

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טרם ה-step-up, בהתבסס על הערכת ההנהלה שהמכשירים ייפדו במועד העלאת הריבית. לעניין ניירות ערך ר' סעיף ט' לעיל; לעניין הפרשה לחובות מסופקים ר' סעיף יב' לעיל; לעניין מכשירים נגזרים ר' סעיף י' לעיל. עסקות מכירה וחכירה חוזרת הוצגו בדוחות הכספיים בהתאם לתקן בין-לאומי בחשבונאות מספר 17.

יד. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים והתחייבויות מקוזזים כאשר קיימת זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז וכוונה לקיזוז במועד הפרעון של העסקאות. כמו כן, פקדונות מיועדים שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאינן לבנק סיכון להפסד מהאשראי, מקוזזים ומוצגים במאזן בסכום נטו. המרווח מפעילות זו נכלל בסעיף "עמלות תפעוליות".

טו. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140, בדבר "כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות", כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, לצורך הבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות.

לאור זאת, אומץ העקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. לעניין זה, בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתחייבויות לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות.

הבנק מיישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור לגבי עסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שבוצעו לאחר 31 בדצמבר 2006. השאלת ניירות ערך על ידי הבנק, לצורך כיסוי מכירה של ניירות ערך בחסר על ידי השואל, מוצגת כאשראי לציבור כל עוד לא הוחזרו ניירות הערך, בכפוף להנחות והבהרות של המפקח על הבנקים בנושא יישום FAS 140.

חברה בת בחו"ל מבצעת עסקות של מכירת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase agreements) ושל רכישת ניירות ערך בתנאי מכירה חוזרת. ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בהם לא אבדה השליטה על הנכס המועבר, מטופלים כקבלת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך וכנגדם, הפקדון של הבטחת השבתו שועבדו ניירות הערך, מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, מטופלים כהענקת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנרכשו מהווים בטחון לחוב ואינם נכללים במאזן. האשראי שניתן מוצג בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

טז. בניינים וציוד

(1) בניינים וציוד מוצגים לפי העלות, בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפרשה לירידת ערך, אם נערכה. הפחת המותאם מחושב לפי שיטת הפחת השווה בהתאם לתקופת השימוש המשוערת בנכסים. עלות הבניינים כוללת ריבית שהוונה בתקופת ההקמה. בניינים ומקרקעין העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, לפי הנמוך שבהם.

(2) עלויות מסויימות בקשר עם פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, מהוונות להשקעות בציוד. עד ליום 31 בדצמבר 2006 הוצגו עלויות אלה בהתאם לטיפול החשבונאי שנקבע בפרסום האמריקאי Statement of Position 98-1. החל מיום 1 בינואר 2007 מוצגות עלויות אלה בהתאם לתקן מס' 30 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

עלויות בתקופת שלב הפיתוח המקדמי ועלויות תפעוליות לאחר שלב פיתוח היישום (גמר מבחני הקבלה) נזקפות לרווח והפסד עם היווצרותן. הוצאות אלה מופחתות החל מהשלמת הפיתוח, על פני תקופת ההנאה הכלכלית מנכסים אלה. הוצאת פיתוח מערכות הליבה ("פרויקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. נכסים לא מוחשיים

בחודש מרס 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 30 "נכסים בלתי מוחשיים". תקן זה קובע את הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים שאינם מטופלים בתקן אחר, והוא מבטל הוראות מסוימות בתקן חשבונאות מס' 20. התקן יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007.

ביום 5 באוגוסט 2007 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בעניין יישום התקן, בהן נקבע כי תאגיד בנקאי יערוך את הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 ואילך, כפי שנקבע בתקן, בכפוף לאמור להלן:

- למרות האמור בסעיף 72 לתקן, תאגיד בנקאי יישם רק את מודל העלות;
- עד לאימוץ בישראל של תקן דיווח כספי בינלאומי מס' 3, צירופי עסקים, סעיפים 43-33 בדבר הכרה בנכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בצירופי עסקים, לא יחולו על תאגידי בנקאיים. יחד עם זאת, תאגיד בנקאי שיאמץ באימוץ מוקדם ובאישור המפקח את תקן חשבונאות אמריקאי מס' (FAS 141) במלואו, יישם את האמור בסעיפים 43-33 לתקן.
- יתרת עודף עלות שלא יוחסה לסעיפים מאזניים, תופחת מההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון. תאגיד בנקאי שיאמץ באימוץ מוקדם את FAS 141 במלואו יפנה אל המפקח לקבלת הנחיות ספציפיות בנושא זה.
- עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי יוצגו בסעיף "בניינים וציוד".

כן קבע המפקח כי לא יחולו סעיפים בתקן הכוללים הגדרות של מונחים המוגדרים בהוראות המפקח על הבנקים, לא יאומצו סעיפים המפנים לתקנים שטרם אומצו בהוראות המפקח ולא יחולו סעיפים ששונו לעומת התקן הבינלאומי ומפורטים בנספח ב' לתקן.

יח. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 15 (מתוקן) בעניין ירידת ערך נכסים. התקן קובע נהלים שעל תאגיד ליישם כדי להבטיח שהנכסים במאזן המאוחד לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו.

התקן חל על כל הנכסים במאזן המאוחד, למעט נכסי מס ונכסים כספיים (פרט לנכסים כספיים שהם השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות בת). כמו כן, קובע התקן את כללי ההצגה והגילוי לגבי נכסים שחלה ירידה בערכם.

יט. זכויות עובדים

התחייבויות בגין זכויות עובדים מכוסות בהפרשות מתאימות. לפרטים נוספים ר' ביאור 16 להלן.

חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את EITF 06-04 בנושא "הטיפול החשבונאי בהיבטים של פיצויים נדחים ושל הטבות שלאחר פרישה בהקשר להסדרי ביטוח חיים מסוג Endorsment Split-Dollar". ה-EITF הגיע להסכמה שלצורך הסדר ביטוח חיים מסוג Endorsment Split-Dollar, על המעביד להכיר בהתחייבות להטבות עתידיות, בהתאם ל-FAS 106 (אם במהות קיימת תוכנית הטבות שלאחר פרישה) או בהתאם ל-Opinion 12 (אם ההסדר מהווה במהות הסכם אישי לפיצויים נדחים), הנשען על חוזה מבוסס עם העובד.

כ. תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות, כוללות עסקאות עם עובדים או צדדים אחרים שיש לסלקן במכשירים הוניים, במזומן או בנכסים אחרים. בעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, ההטבה הנוצרת בעת הענקת כתבי האופציה לנושאי המשרה, נרשמת כהוצאת שכר, במקביל לגידול בהון העצמי, בהתאם לשווי ההגון של האופציות במועד ההענקה (grant date), תוך שימוש במודל Black & Scholes. ההטבה שנוצרת נפרסת לאורך תקופת ההבשלה (vesting period) בהתבסס על הערכת הבנק בדבר מספר האופציות שצפוי שיבשילו. השווי ההגון של הסכום המגיע לנושאי משרה בגין זכויות לעליית ערך מניות, המסולקות במזומן (אופציות פנטום), נזקף כהוצאה, כנגד גידול מקביל בהתחייבויות, על פני התקופה בה מושגת הזכאות לתשלום. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל מועד דיווח, וכן במועד הטילוק. כל שינוי בשווי ההגון של ההתחייבות נזקף כהוצאת שכר לרווח והפסד.

(לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' להלן. לפרטים בדבר אופציות פנטום לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' להלן.)

כא. התחייבויות תלויות

הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי: Accounting for Contingencies SFAS-5 וההוראות

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססות הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

(1) צפוי (Probable) – ההסתברות מעל ל-70%.

(2) אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.

(3) קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי". בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או אם סבירות התממשותו הינה קלושה.

יצוין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, בהתאם להערכות הנהלת הבנק והחברות המאוחדות שלו, בהתבסס על חוות דעת היועצים המשפטיים שלהן.

הבנק חשוף לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו (unasserted claims) וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הבנק במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות או תלונות של צדדים שלישיים אל גורמים בבנק. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

כ.ב. מסים על ההכנסה

(1) הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. המסים הנדחים חושבו לפי שיטת "ההתחייבות", בהתאם לשיעורי המס הצפויים בתקופה בה צפוי מימוש המסים הנדחים ועל-פי החוקים הקיימים בתאריך המאזן. מימושם של המסים הנדחים לקבל מותנה בקיום רווחים החייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

(2) בדוחות הכספיים נכללה עתודה למסים נדחים בגין אותו חלק של ההתאמה של נכסים לא כספיים בני פחת (למעט בניינים – ר' ביאור 29 יב') שלא יותר בניכוי לצרכי מס.

(3) הרווחים הנצברים של חברות מוחזקות מסוימות עלולים להתחייב במסים נוספים אם וכאשר יחולקו במזומן. לגבי חברות מאוחדות – כאשר חלוקת דיבידנדים לא צפויה בעתיד הנראה לעין – לא נרשמת הפרשה למס. לגבי חברות כלולות – נרשמת הפרשה למס על רווחיהן, באם עשויה להווצר חבות מס נוספת בגין חלוקת דיבידנדים.

(4) הרווח ממימוש בעתיד של ההשקעות במניות בחברות מוחזקות עלול להתחייב במס נוסף. ההפרשה למסים נדחים אינה כוללת מסים בגין מימוש אחזקות בחברות מוחזקות, כל עוד מתקיימת ההנחה של אחזקה מתמשכת בהשקעה.

(5) ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

6) נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין זכות מועברת לקיזוז מס מוכר בספרים במקרים שמימוש המס האמור בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק. נכס מס נדחה בגין הפרשים זמניים יוכר כאשר קרוב לוודאי (probable) שייוצר לגביהם חיסכון במס בעת ההיפוך. יצירה של נכסי מיסים נדחים נטו לא תעלה על המיסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים, בהם מימוש המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.

כג. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, החלוקה למגזרים ומתכונת הדיווח המתייחסת, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לפרטים נוספים, ר' ביאור 31 להלן.

כד. הפחתת הוצאות נדחות

הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן. מלאי כרטיסי אשראי שנרכש על ידי חברה מאוחדת מוצג לפי עלות ומופחת על פני תקופת ההנאה הצפויה, למשך 6 שנים, תוך התייחסות למצבת הלקוחות.

כה. רווח למניה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 21 "רווח למניה", בכפוף להוראות המפקח על הבנקים. התקן קובע את עקרונות החישוב וההצגה של הרווח הבסיסי למניה והרווח המדולל למניה.

כו. יישום לראשונה של כללי חשבונאות

(1) **תקן חשבונאות מס' 15 (מעודכן 2009)**. בחודש ינואר 2009 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009), "ירידת ערך נכסים" (להלן – "התקן"), הבהרה מספר 10, "הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" ונוסח מחודש של הבהרות מס' 1 ו-6 בנושא "הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" ו-"הטיפול בירידת ערך נכסים של חברה מוחזקת, שאינה חברה בת", בהתאמה.

תקן 15 (מעודכן 2009) משנה בעיקר את הטיפול החשבונאי באופן ההקצאה במאחד של מוניטין ליחידות מניבות מזומנים. הבהרה מס' 10 קובעת כיצד יוקצה הפסד מירידת ערך של חברה מוחזקת שאינה בת, לרבות הטיפול בביטול הפסד מירידת ערך שהוכר בתקופות קודמות. בהתאם לתקן, לצורך בחינת ירידת ערך, מוניטין שנרכש במהלך של צירוף עסקים, יוקצה ממועד הרכישה לכל אחת מהיחידות המניבות-מזומנים או קבוצות של היחידות המניבות-מזומנים של הנרכש ולכל אחת מהיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות המניבות מזומנים של הרוכש, אשר צפויות ליהנות מהסינרגיות של הצירוף, זאת ללא קשר אם נכסים אחרים או התחייבויות אחרות של הגוף שנרכש שיוכו ליחידות או קבוצות של יחידות אלה. בסיס ההקצאה יהיה לפי יחסי שווי הוגן של היחידות נכון ליום הרכישה. ירידת ערך של מוניטין תיבחן ברמה המשקפת את הדרך שבה הישות מנהלת את פעילויותיה ואשר אליהן משויך המוניטין. עוד קובע התקן כי כל יחידה או קבוצות של יחידות, אליהן הוקצה המוניטין, תייצג את הרמה הנמוכה ביותר שבה קיים מעקב של מוניטין לצרכים הפנימיים של ההנהלה, שלא תהיה גדולה ממגזר כפי שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות מספר 11, "דיווח מגזרי". בכך ביטל התקן את הטיפול החשבונאי שנקבע בתקן המקורי בדבר יישום מבחן דו-שלבי לבחינת הכרה בירידת ערך (מבחני 'מעלה-מטה' ו-'מטה-מעלה').

בהתאם להבהרה מס' 10, על הישות לקבוע בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה. אם מתקיים סימן, על הישות לאמוד את הסכום בר השבחה של השקעה בהתאם להוראות התקן. במידה ומוכר הפסד מירידת ערך, בהתאם לתקן, הפסד זה יוקצה להשקעה בכללותה. ביטול הפסד מירידת ערך של השקעה ייעשה אף הוא תוך בחינת השקעה בכללותה. בכך מבטלת הבהרה מס' 10 את הכללים שנקבעו בתקן 15 המקורי לפיהם הפסד מירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה הוקצה תחילה למוניטין בחשבון השקעה ויתרת הפסד נרשמה כנגד השקעה בכללותה.

הנוסח המחודש של הבהרה מס' 1 הותאם לטיפול החשבונאי בירידת ערך של חברות מוחזקות כנקבע בתקן 15 (מעודכן 2009) ובהבהרה מס' 10.

הוראות התקן וההבהרות ייושמו מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחר מכן.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ביום 23 באפריל 2009 הודיע המפקח על הבנקים כי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי יערכו את הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 ואילך על פי תקן 15 (מעודכן 2009), לרבות הבהרות המתייחסות אליו. הבנק יישם את הוראות תקן 15 (מעודכן 2009). ליישום כאמור לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים.

(2) ירידת ערך ניירות ערך בעלת אופי אחר מזמני. ביום 1 במרס 2009 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה בדבר התנאים שבהתקיימם תוכר ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

בהתאם להנחיה, על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
 - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, יש כוונה למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
 - איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
 - איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כבעייתית;
 - איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
 - נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב – העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי התאגיד הבנקאי ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- ההנחיה כוללת גם, בין היתר, רשימה תמציתית של דוגמאות לליקויים אפשריים בתיעוד, שבהתקיימם עולה ספק משמעותי האם מתקיימת רמת הבטחון הנדרשת כדי להגיע למסקנה כי באותן הנסיבות ירידת הערך של נייר הערך אינה בעלת אופי אחר מזמני. תחילת ההנחיה מיום 1 בינואר 2009.

כז. גילוי ההשפעה של כללים חדשים בתקופה שלפני יישומם. להלן יובאו פרטים אודות ההשפעה של תקני חשבונאות חדשים ושל הוראות חדשות של המפקח על הבנקים.

(1) תקן חשבונאות מס' 29. בחודש יולי 2006 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן").

בהתאם להוראות התקן, תאגידים שחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חל עליהם ומחוייבים לדווח על פי תקנות שהותקנו מכח חוק זה, יחוייבו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים החל בדוחות הכספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 ואילך.

האמור אינו חל על תאגידים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009, פירסם המפקח על הבנקים חוזר בעניין "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2011. ממועד זה ואילך יידרשו התאגידים הבנקאיים לעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים אלה באופן שוטף, בהתאם להוראות המעבר בתקנים בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם להבהרות שיימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים;

- בנושאים שהם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תיקבע בהתחשב בלוח הזמנים שייקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת תהליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים ישמור הפיקוח על סמכותו לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן יישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישת רשויות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח, הוראות הקשורות לבקרה פנימית על דיווח כספי והוראות הקשורות לביקורת של רואי החשבון.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לפיכך, עד לתאריכי היעד לאימוץ תקני ה-IFRS, כאמור לעיל, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי או חברת כרטיסי אשראי ימשיכו להיות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם חוזר של המפקח על הבנקים, על פיו אומצו תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, המטפלים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי. בחוזר אומצו תקני דיווח כספי בינלאומיים בנושאים המפורטים להלן:

1. IAS 8, בנושא "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות";
2. IAS 16, בנושא "רכוש קבוע";
3. IAS 17, בנושא "חכירות";
4. IAS 21, בנושא "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ";
5. IAS 27 (2008), בנושא "דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים";
6. IAS 28, בנושא "השקעות בחברות כלולות";
7. IAS 29, בנושא "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות";
8. IAS 33, בנושא "רווח למניה";
9. IAS 34, בנושא "דיווח כספי לתקופות ביניים";
10. IAS 36, בנושא "ירידת ערך נכסים";
11. IAS 40, בנושא "נדל"ן להשקעה";
12. IFRS 2, בנושא "תשלום מבוסס מניות";
13. IFRS 3R, בנושא "צירופי עסקים".

תקני דיווח כספי בינלאומיים המפורטים לעיל ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסים אליהם יאומצו בהתאם לעקרונות הבאים:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, תאגיד בנקאי יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח. גישה זו נועדה לספק רמת ודאות גבוהה יותר בדיווח הכספי של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, תוך שמירה על רמה גבוהה של עקביות בדיווחים של תאגידי בנקאיים;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, תאגיד בנקאי יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על אותם נושאים;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל התאגיד הבנקאי בהתאם להוראות התקן האחר וההנחיות המתייחסות של הפיקוח על הבנקים;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל התאגיד הבנקאי בהתאם להוראות הדיווח לציבור ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

בעקרונות לאימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים שנקבעו בחוזר הובהר כי בכל נושא מהותי הקשור לדיווח כספי, ובפרט בכל מקום שבו נדרשות הבהרות לגבי ההפניות והעמדות בהוראות הדיווח לציבור בנושא התקנים הבינלאומיים, יש לפנות לפיקוח על הבנקים. כמו כן, במקומות שבהם התקן הבינלאומי אינו שונה מהותית מכללי החשבונאות שחלו קודם לכן, יש לבחון האם ניתן להצדיק החלטה לפיה ראוי לשנות את הטיפול החשבונאי בשל יישום התקן הבינלאומי בלבד.

תאגידי בנקאיים יישמו את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המפורטים לעיל, ואת הפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלה, החל מיום 1 בינואר 2011 ואילך. בעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי לפי הוראות החוזר, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקן הדיווח הכספי הבינלאומי. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בתקן הדיווח הכספי הבינלאומי. מיום 1 בינואר, 2011 ואילך תאגיד בנקאי יעדכן באופן שוטף את הטיפול

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החשבונאי בנושאים המטופלים בחוזר, בהתאם למועד התחילה והוראות המעבר שייקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, בהתאם לעקרונות האימוץ שפורטו בחוזר ובהתאם להבהרות של הפיקוח על הבנקים.

בהוראות המעבר לאימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים שנקבעו בחוזר, צוין כי עם יישום תקן דיווח כספי בינלאומי בנושא מסוים, במידה ולפי הוראות המעבר של התקן נדרש ליישמו על עסקאות קיימות, תאגיד בנקאי יבדוק מהו הטיפול החשבונאי המתאים בהתאם לתקן בכל העסקאות הקיימות המטופלות לפי תקן זה. במצבים שבהם תאגיד בנקאי הגיע למסקנה לפיה ראוי לשנות באופן מהותי טיפול חשבונאי שיישם בעבר לגבי נושא מסוים, עליו לבחון היטב האם מתקיימים התנאים המצדיקים שינוי בטיפול החשבונאי או האם נדרש לטפל בשינוי כתיקון של טעות. יש לפנות לפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית במקרה של ספק, ובכל מקרה שבו הוחלט על תיקון של טעות. הבנק נערך לאימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שנקבעו בחוזר. הבנק בוחן את השלכות האימוץ כאמור על הדוחות הכספיים, אך בשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישומם לראשונה.

(2) תקן חשבונאות מס' 23. בחודש דצמבר 2006 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 23 "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו-1996, אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה ייזקק להון העצמי. הפרש בחובה מהווה דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי, שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כלהלן: (1) העברת נכס לישות מבעל השליטה או, לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; (2) נטילת התחייבות של ישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; ו-(3) הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה שיבוצעו לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה לבעל השליטה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת התקן, ממועד תחילתו.

בחודש מאי 2008 הופץ מכתב המפקח על הבנקים בו צויין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידי בנקאיים וחברות כרטסי אשראי בעניין הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. על פי המכתב, כוונת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקאות בין תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי לבין בעל השליטה בהם ועל עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין חברה בשליטתו, יחולו הכללים הבאים: (1) תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים; (2) בהעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, ייושמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידי בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים; (3) בהעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ייושם החלק המתייחס בתקן 23, בתנאי שאינו סותר את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים ואת הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.

למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

(3) הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ביום 31 בדצמבר 2007 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה המקורית"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידי הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה-SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- על התאגידי הבנקאיים לערוך הפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי, שתוערך באחד משני המסלולים הבאים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית", כמפורט להלן:

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם בגין חוב שיתרתו החוזית הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן בגין חובות אחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, המהוונים בשיעור ריבית האפקטיבי של החוב, או, על פי השווי ההוגן של הבטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי;
 - "הפרשה קבוצתית" – תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים. (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.
 - הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, ובהם:
 - א. "סיכון אשראי נחות" (substandard) – מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה אם לא יתוקנו הליקויים.
 - ב. "חוב פגום" – אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".
 - על פי ההוראה יש להחיל את הסיווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ועל יתרות בחשבונות עובר ושב הנמצאים בחריגה, שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג) בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.
 - על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) על בסיס צבירה בגין חובות פגומים.
 - ג. "סיכון אשראי בסיווג שלילי" (classified) – המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכונים אשראי) בעייתיים הכוללת את כל האשראים שסווגו כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".
 - הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בהוראה כי:
 - יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד, שהותרו כנס, אינה מוצדקת;
 - יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות, שזוהה כסכום שאינו בר גביה;
 - אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב, שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים אירועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחיה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.
 - לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:
 - חובות בפיגור המובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים, יימחקו חשבונאית, אם תקופת הפיגור עולה על 150 יום;
 - בחובות המובטחים בביטחון דירת מגורים יש לקבל הערכת שווי מעודכנת ולמחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום;
 - חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פירוק, יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס או הפירוק, לפי העניין.
 - הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תיעוד ובקרה פנימית בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה ודיווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.
- ההנחיות הכלולות בהוראה המקורית מיום 31 בדצמבר 2007 אמורות היו להיכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך (ר' להלן). בנוסף, כוללת ההוראה הוראות מעבר, שיחולו בעת יישומה לראשונה של ההוראה:
- ימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית;
 - יבטלו כל הכנסות הריבית שנצברו למועד יישום ההוראה וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה;
 - הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות, בין יתרת ההפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות,

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות, יזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.
- בהמשך להוראה המקורית, פרסם המפקח על הבנקים, ביום 18 בפברואר 2010, עדכון להוראה המקורית אשר כולל, בין היתר, הרחבה של דרישות הגילוי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010.
- להלן עיקרי השינויים והתוספות בהוראה המתוקנת:
- יישום ההוראה יידחה ליום 1 בינואר 2011 (במקום 1 בינואר 2010 בהוראה המקורית);
 - הורחבו דרישות הדיווח בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010, ובכלל זה:
 - דרישה לכלול בדוחות הכספיים ביאור פרופורמה שיתייחס להשפעת ההוראה על סעיפים מאזניים עיקריים בהנחה שההוראה הייתה מיושמת ביום 31 בדצמבר 2010;
 - דרישה לכלול בדוח הדירקטוריון דיון בהשפעת ההוראה על סעיפים מאזניים עיקריים בדוחות הכספיים ועל איכות האשראי, אילו ההוראה הייתה מיושמת במועד זה;
 - הובהר כי בכל מקום בו דוח הדירקטוריון תובא התייחסות ליתרות ליום 31 בדצמבר 2010, שתושפענה מיישום ההוראה, תינתן התייחסות גם לנתוני הפרופורמה הרלוונטיים;
 - הובהר הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2011, בדבר ההשפעה של האימוץ לראשונה של ההוראה החדשה;
 - נוספה הוראת שעה, שתיושם בשנים 2011-2012 (להלן: "תקופת המעבר"), אשר קובעת את אופן חישוב הפרשות הספציפיות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בהתייחס לסעיף אשראי לציבור. על פי הוראת השעה, שיעורי הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי הפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (הכוללים הפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בשנים 2008, 2009 ו-2010 - בפילוח לפי ענפי משק (כהגדרתם בהוראת דיווח לפיקוח 831 בדבר "דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק"), תוך הפרדה בין שיעור הפרשות מיתרת החובות הבעייתיים הממוצעת ובין שיעור הפרשות מיתרת החובות הממוצעת הכוללת.
 - תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמוגדר בהוראת השעה, אינו נדרש לשמר בספריו הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, שעריכתה נדרשת מכח הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בתנאי שסכום הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, מכל מועד בתקופת המעבר, לא יפחת מסכום הפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לאותו מועד, המחושבת בהתאם לכללים שבהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 ברוטו ממש.
 - בוצעו תיקונים בהוראה בהתאמה לתיקונים שבוצעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 בדבר "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" (ר' הלהן) ובעיקרם ביטול יתרות בחשבונות חח"ד או עו"ש עם חיוב בריבית חריגה ובעמלות טיפול מיוחדות מהגדרת "חובות פגומים".
 - ביום 21 בפברואר 2010 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בדבר "דיווח על ההשפעה של ההוראה למדידה וגילוי של חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי". במכתב נדרשים התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לדווח לפיקוח נתונים מאזניים מסויימים בהנחה שההוראה הייתה מיושמת במועדי הדיווח וזאת במסגרת דיווחים בתדירות רבעונית, לימים 31 בדצמבר 2009, 31 במרס 2010, 30 ביוני 2010 ו-30 בספטמבר 2010.
 - ביום 18 בפברואר 2010 פורסמו תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין בעקבות השינוי בהוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים. עיקרי התיקונים:
 - בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 בדבר "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב", יבוטלו סעיפים מסויימים אשר נוגעים להיבטים חשבונאיים של סיווג חשבונות מסויימים כבעייתיים, ולהכרה בהכנסות ריבית. נושאים אלו יטופלו במסגרת ההוראה הכללית למדידת הפרשות להפסדי אשראי וגילוי לגבי חובות בעייתיים.
 - בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים" תוקנה התייחסות למאפיין סיכון "חובות בעייתיים" תוך התאמה להגדרות ולמונחים הכלולים בהוראה "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". מאפיין הסיכון שונה ל"סיכון אשראי בסיווג שלילי וסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת" ותחתיו הוגדרו שלושה סוגי סיכון אשראי (בהשוואה לארבעה לפני התיקון): "סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת", "סיכון אשראי נחות" ו-"סיכון אשראי פגום". כמו כן, שיעורי הפרשה

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הנוספת שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים עודכנו ויהיו כלהלן:

סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת"	-	1%
סיכון אשראי "נחות"	-	2%
סיכון אשראי "פגום"	-	4%

ה. בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בדבר "יחס הון מזערי" הובהר חישוב נכסי הסיכון המאזניים והחוץ מאזניים כך שיוצגו לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, הפרשות פרטניות וקבוצתיות ובתוספת הפרשה כללית לחובות מסופקים, הנכלל בהון המשני. ישום ההוראות מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמא, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות. לאור האמור לעיל, לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראות על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי של הבנק. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי.

(4) מדידת שווי הוגן וחלופת השווי הוגן

ביום 31 בדצמבר 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "מדידות שווי הוגן, חלופת השווי הוגן, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים" (להלן: "החוזר"). החוזר מאמץ, בין היתר, את:
(א) תקן חשבונאות אמריקאי 157, בדבר "מדידות שווי הוגן" (להלן: "FAS 157");
(ב) תקן חשבונאות אמריקאי 159, בדבר "חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות" (להלן: "FAS 159");

(א) FAS 157 – מדידת שווי הוגן

FAS 157 מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, FAS 157 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן. יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 יחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor) בחישוב השווי הוגן וכן יחליף את ההנחיות של EITF 02-3, סוגיות בטיפול החשבונאי בחוזים נגזרים המוחזקים לצורך מסחר וחוזים בסחר באנגריה ופעילויות ניהול סיכונים, האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) והמחייבות לקבוע את השווי הוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. בנוסף, FAS 157 דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי הוגן של חוב, לרבות נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע יכול לול את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא יהיה מוגבל לסיכון זה בלבד.

FAS 157 יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך ויאומץ לראשונה במתכונת מוגבלת של יישום למפרע. לאור זאת, FAS 157 ייושם מכאן ולהבא, למעט מכשירים פיננסיים אשר נמדדו לפני היישום לראשונה של FAS 157, באופן המפורט להלן:

- פוזיציות במכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל, שבמדידת שווי הוגן נעשה שימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor);
- מכשירים פיננסיים ששווי הוגן נמדד במועד ההכרה לראשונה על פי חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם להנחיות בהערת שוליים 3 של EITF 02-3;
- מכשירים פיננסיים מעורבים ששווי הוגן נמדד במועד ההכרה לראשונה, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם לחלק א'1 להוראות הדיווח לציבור.

במועד היישום לראשונה, ההפרש בין היתרות המאזניות של המכשירים הפיננסיים האמורים לבין ערכי השווי הוגן של אותם מכשירים, יוכר כהשפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011, אשר תוצג בנפרד.

דרישות הגילוי החדשות, לרבות הגילוי הנדרש בדוחות שנתיים בלבד, ייושמו החל מהרבעון הראשון של שנת 2011, ללא חובת יישום של דרישות גילוי אלה על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני היישום לראשונה של FAS 157. לצורך קביעת סכום ההתאמה שירשם כהשפעה מצטברת ליתרת פתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011 ובכדי להבטיח שתתקיים

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההתאמה של שיטות ההערכה של התאגיד הבנקאי לעקרונות שנקבעו ב-FAS 157, התאגיד הבנקאי ידרש לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות. הבנק בוחן את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים, ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS 157.

(ב) תקן חשבונאות אמריקאי 159 - חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

מטרת FAS 159 הינה לאפשר הפחתת תנודתיות ברווחים מדווחים אשר נובעת ממדידה של נכסים מגודרים והתחייבויות מגודרות ומכשירים נגזרים מגדרים לפי בסיסי מדידה שונים.

FAS 159 יאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי הוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי הוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי הוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי הוגן כאמור תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לטייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות. למרות האמור לעיל, בחוזר הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי הוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי הוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי הוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מפיקוח על הבנקים.

FAS 159 יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך. יישום באימוץ למפרע או יישום באימוץ מוקדם אסורים.

הוראות המעבר של המפקח על הבנקים מתייחסות ליישום לגבי פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה וכן לניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון באופן הבא:

- יישום על פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה - תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי הוגן עבור פריטים כשירים הקיימים במועד התחילה. במקרים אלה, היתרות המאזניות של פריטים כשירים אלה יותאמו לשווי הוגן וההשפעה של המדידה מחדש הראשונה בשווי הוגן תיזקף כהתאמה בגין השפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים. כמו כן, תאגיד בנקאי הבוחר בחלופת השווי הוגן לפריטים הקיימים במועד התחילה, יכלול גילויים נרחבים כנדרש בחוזר בדוח הכספי השנתי ובדוחות הכספיים ביניים הראשונים שלו לשנת 2011.

- ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון - ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון, המוחזקים במועד התחילה, כשירים לחלופת השווי הוגן באותו מועד. אם חלופת השווי הוגן נבחרת עבור נייר ערך כלשהו מבין ניירות ערך אלה במועד התחילה, רווחים והפסדים צבורים שטרם מומשו במועד זה ייכללו בהתאמה בגין השפעה מצטברת, ונייר הערך האמור ידווח ממועד זה כנייר ערך למסחר. כמו כן, יינתן גילוי נפרד לסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו ששווה מחדש מרווח כולל אחר מצטבר ולסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו שלא הוכרו קודם לכן. הבחירה בעת האימוץ לראשונה, בחלופת השווי הוגן עבור נייר ערך קיים המוחזק לפדיון לא תגרום להטלת ספק כוונה של תאגיד בנקאי להחזיק בעתיד באגרות חוב אחרות עד לפדיון.

הבנק בוחן את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים, ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS 159.

החוזר מאפשר שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כלהלן:

- "גישת השוק", לפיה השווי הוגן של הנכסים וההתחייבויות יוערך בהתבסס על מחירים ומידע רלבנטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או בני השוואה;

- "גישת ההכנסה", לפיה השווי הוגן יוערך על בסיס סכום מהוון הנדרש כדי להמיר סכומים עתידיים, כאשר שווי הסכומים העתידיים נגזר מהציפיות הנוכחיות של השוק בהתייחס אליהם (טכניקות הערכת שווי הוגן בגישה זו כוללות: ערך נוכחי, מודלים לתימחור אופציות

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ושיטת רווחים עודפים רב-תקופתית לעניין קביעת שווי הוגן של נכסים בלתי מוחשיים מסוימים).
- "גישת העלות", לפיה השווי ההוגן יוערך בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלבנטיים. החוזר מבחין בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:
- "נתונים נצפים" – המשקפים את ההנחות שמתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים;
- "נתונים לא נצפים" – המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק ובהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.
- החוזר מנחה את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר בנתונים נצפים, ושימוש מועט ככל האפשר בנתונים לא נצפים בתהליך קביעת השווי ההוגן של נכסים או ההתחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בטיוטת ההוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי ההוגן, כלהלן:
- (א) קבוצת איכות גבוהה (רמה 1) – אליה משתייכים נכסים או ההתחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או ההתחייבויות זהים;
- (ב) קבוצת איכות ביניים (רמה 2) – אליה משתייכים נכסים או ההתחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישורין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או ההתחייבויות דומים;
- (ג) קבוצת איכות נמוכה (רמה 3) – אליה משתייכים נכסים או ההתחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלבנטיים אינם זמינים).
- הדוחות הכספיים יכללו גילוי לגבי הגישות השונות למדידת שווי הוגן שבהן נעשה שימוש לגבי הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטה זו, ולגבי קבוצת האיכות שאליה משויכים הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטת השווי ההוגן, תוך מתן גילוי נרחב להשפעת הנכסים וההתחייבויות המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה על התוצאות העסקיות.
- בנוסף, מאפשר החוזר ההוראה לתאגידים הבנקאיים לבחור במדידה על פי שיטת השווי ההוגן עבור מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדוח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.
- עם זאת, החוזר מתיר ליישם את שיטת המדידה על בסיס "שווי הוגן" רק עבור פריטים שמדידת השווי ההוגן שלהם תשוך לקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1) ואשר לגביהם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה, שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. יישום המדידה כאמור בהתייחס לפריטים שלא מתקיים לגביהם האמור לעיל, יחייב קבלת אשור המפקח על הבנקים.
- כן נקבעו בחוזר כללים לגבי סוגי הנכסים וההתחייבויות ש"אינם כשירים" למדידה לפי שווי הוגן ולגבי המועדים בהם ניתן לבחור בחלופת המדידה לפי בסיס "שווי הוגן".
- לפרטים נוספים, ר' סעיף יא' לעיל.
- (5)** בחודש מאי 2009 פרסם ה-FASB את תקן חשבונאות אמריקאי 166 (FAS-166), בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים" (תיקון ל-FAS-140). FAS-166 מבטל את עקרון הישות הכשירה למטרה מיוחדת (QSPE), קובע תנאים מחמירים יותר לטיפול חשבונאי כמכירה בהעברת חלק של נכסים פיננסיים, כולל הבהרות לתנאים לגרועת נכסים פיננסיים, מתקן כללי מדידה בהכרה לראשונה של זכויות שנשמרו (retained interests) וכן מבטל כללי סיווג מחדש של איגונו משכנתאות בערבות (Guaranteed Mortgage Securitization).
- במקביל, פרסם ה-FASB את תקן חשבונאות אמריקאי 167 (FAS-167), בדבר "תיקונים לפרשנות 46 מתוקנת" (FIN 46(R) – "איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות"), המתקן כללים שנקבעו ב-FIN 46(R) בקשר לאיחוד ישויות בעלות זכויות משתנות. FAS-167 מחייב לבחון חובת האיחוד לגבי כל הישויות שקודם לכן הוגדרו כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE), מעדכן קריטריונים לזיהוי ישויות בעלות זכויות משתנות (VIES), משנה את הגישה לקביעת זהות הנהנה העיקרי (מהגישה המתבססת על מבחנים כמותיים לבחינה איכותית של זיהוי שליטה בזכויות פיננסיות) וכן, מחייב את התאגידים המדווחים לבצע בחינה מחדש של חובת איחוד ה-VIES בתדירות גבוהה יותר.
- בנוסף, FAS-166 וכן FAS-167 קובעים דרישות גילוי חדשות אשר נדרש לכלול בדוחות הכספיים השנתיים וכן בדוחות כספיים ביניים. בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 6 בספטמבר 2009, תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי (להלן: "תאגיד בנקאי") נדרש ליישם את

הכללים שנקבעו ב-FAS-166 ו-FAS-167, לרבות דרישות הגילוי שנקבעו בהם, מיום 1 בינואר 2010 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלו. ככלל, בהתאם להוראות מעבר אלה נדרש:

- ליישם את דרישות ההכרה והמדידה בתקן לגבי העברות של נכסים פיננסיים שיבוצעו מיום 1 בינואר 2010 ואילך;
- לבחון מיום 1 בינואר 2010 ואילך האם נדרש לאחד בהתאם ל-FAS-167 ישויות שהוגדרו לפי הכללים הישנים כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE).

כמו כן, תאגיד בנקאי רשאי לא לתת גילוי למספרי השוואה לשנת 2009, לגבי דרישות גילוי שנוספו לראשונה בשל חוזר של הפיקוח על הבנקים.

ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS-166 ו-FAS-167 אינה מהותית.

2. מזומנים ופקדונות בבנקים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
7,847	15,123	12,281	18,964	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
6,601	3,191	8,304	4,822	פקדונות בבנקים מסחריים
11,682	13,220	969	797	פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים
26,130	31,534	21,554	24,583	סך-הכל מזומנים ופקדונות בבנקים
				מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים
12,251	17,222	19,068	23,452	

3. ניירות ערך⁽¹⁾

א. המאוחד

31 בדצמבר 2009

	הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו	עלות מופחתת	הערך במאזן	
	שווי הוגן ⁽²⁾	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן		
במיליוני שקלים חדשים					
(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
1,609	1	49	1,561	1,561	ממשלתיים
21	-	1	20	20	סוכנויות של ממשלת ארה"ב
384	26	2	408	408	של אחרים
2,014	27	52	1,989	1,989	סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון

	שווי הוגן ⁽²⁾	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת (במניות- עלות) ⁽³⁾	הערך במאזן	
(2) ניירות ערך זמינים למכירה						
איגרות חוב ומלוות:						
18,937	44	213	18,768	18,937	18,937	ממשלתיים
9,204	19	238	8,985	9,204	9,204	סוכנויות של ממשלת ארה"ב
3,350	381	33	3,698	3,350	3,350	של אחרים
31,491	444	484	31,451	31,491	31,491	סך-הכל איגרות חוב
מניות:						
44	-	-	44 ⁽⁷⁾	44	44	קרן של קרנות גידור (Fund of Hedge Funds)
659	-	3	656	659	659	של אחרים
703	-	3	700	703	703	סך-הכל מניות
32,194 ⁽⁵⁾	444 ⁽⁴⁾	487 ⁽⁴⁾	32,151	32,194	32,194	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה

הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2009				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,033	1,994	41	2	2,033
ממשלתיים				
5	5	-	-	5
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
107	111	2	6	107
של אחרים				
2,145	2,110	43	8	2,145
סך-הכל איגרות חוב				
מניות:				
10	16	1	7	10
של אחרים				
2,155	2,126	44 ⁽⁶⁾	15 ⁽⁶⁾	2,155
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
36,363	36,266	583	486	36,363
סך-הכל ניירות ערך				

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25. הערות:

- (1) שעבודים, ר' ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 7,651 מיליון ש"ח (כ-2,027 מיליון דולר).
- (4) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות בסך 650 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2009 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 47 מיליון ש"ח, ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. לאחר תאריך המאזן פדתה הקרן יחידות נוספות, בסכום כולל של 3 מיליון ש"ח.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2008

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽²⁾	שוי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
830	830	12	28	814
ממשלתיים				
533	533	7	12	528
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
554	554	3	44	513
של אחרים				
1,917	1,917	22	84	1,855
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח כולל אחר מצטבר רווחים הפסדים	שוי הוגן ⁽²⁾
(2) ניירות ערך זמינים למכירה			
איגרות חוב ומלוות:			
10,313	9,993	344	10,313
ממשלתיים			
11,487	11,401	118	11,487
סוכנויות של ממשלת ארה"ב			
4,460	5,288	8	4,460
של אחרים			
26,260	26,682⁽³⁾	470	26,260
סך-הכל איגרות חוב			
מניות:			
120	120 ⁽⁷⁾	-	120
קרן של קרנות גידור (Fund of Hedge Funds)			
1,205	1,162	84	1,205
של אחרים			
1,325	1,282	84	1,325
סך-הכל מניות			
27,585⁽⁵⁾	27,964	554⁽⁴⁾	27,585⁽⁴⁾
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה			

הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2008				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
1,608	1,563	46	1	1,608
ממשלתיים				
7	6	1	-	7
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
376	458	2	84	376
של אחרים				
1,991	2,027	49	85	1,991
סך-הכל איגרות חוב				
מניות:				
42	52	-	10	42
של אחרים				
2,033	2,079	49 ⁽⁶⁾	95 ⁽⁶⁾	2,033
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
31,473	31,960	625	1,112	31,535
סך-הכל ניירות ערך				

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25. הערות:

- (1) שעבודים, ר' ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 7,194 מיליון ש"ח (כ-1,892 מיליון דולר).
- (4) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (5) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות בסך 731 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2008 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 63 מיליון ש"ח, ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. לאחר תאריך המאזן פדתה הקרן יחידות נוספות, בסכום כולל של 48 מיליון ש"ח.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הבנק

31 בדצמבר 2009

שווי הוגן ⁽²⁾	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
במיליוני שקלים חדשים				
(1) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
9,841	8	156	9,693	9,841
ממשלתיים				
1,573	49	13	1,609	1,573
של אחרים				
11,414	57	169	11,302	11,414
סך-הכל איגרות חוב				
מניות:				
44	-	-	⁽⁶⁾ 44	44
קרן של קרנות גידור (Fund of Hedge Funds)				
12	-	-	12	12
של אחרים				
56	-	-	56	56
סך-הכל מניות				
⁽⁴⁾ 11,470	⁽³⁾ 57	⁽³⁾ 169	11,358	11,470
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

שווי הוגן ⁽²⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
(2) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
1,974	2	41	1,935	1,974
ממשלתיים				
5	3	-	8	5
של אחרים				
1,979	5	41	1,943	1,979
סך-הכל איגרות חוב				
מניות:				
2	2	-	4	2
של אחרים				
1,981	⁽⁵⁾ 7	⁽⁵⁾ 41	1,947	1,981
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
13,451	64	210	13,305	13,451
סך-הכל ניירות ערך				

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25. הערות:

- (1) שעבודים, ר' ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות בסך 52 מיליון ש"ח.
- (5) נקפו לדוח רווח והפסד.
- (6) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2009 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 47 מיליון ש"ח, ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. לאחר תאריך המאזן פדתה הקרן יחידות נוספות בסכום כולל של 3 מיליון ש"ח.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2008

שווי הוגן ⁽²⁾	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים					
(1) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
8,472	14	335	8,151	8,472	ממשלתיים
2,448	342	1	2,789	2,448	של אחרים
10,920	356	336	10,940	10,920	סך-הכל איגרות חוב
מניות:					
120	-	-	120 ⁽⁶⁾	120	קרן של קרנות גידור (Funds of Hedge Funds)
448	41	60	429	448	של אחרים ⁽⁷⁾
568	41	60	549	568	סך-הכל מניות
11,488 ⁽⁴⁾	397 ⁽³⁾	396 ⁽³⁾	11,489	11,488	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה

שווי הוגן ⁽²⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
(2) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
1,501	1	26	1,476	1,501	ממשלתיים
258	76	-	334	258	של אחרים
1,759	77	26	1,810	1,759	סך-הכל איגרות חוב
מניות:					
1	3	-	4	1	של אחרים
1,760	80 ⁽⁵⁾	26 ⁽⁵⁾	1,814	1,760	סך-הכל ניירות ערך למסחר
13,248	477	422	13,303	13,248	סך-הכל ניירות ערך

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25. הערות:

- (1) שעבדים, ר' ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות בסך 128 מיליון ש"ח.
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (6) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2008 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 63 מיליון ש"ח, ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. לאחר תאריך המאזן פדתה הקרן יחידות נוספות בסכום כולל של 48 מיליון ש"ח.
- (7) ר' סעיף ג' להלן.

ג. ליום 31 בדצמבר 2008 כלל הסעיף יתרה בסך של: במאוחד 399 מיליון ש"ח, בבנק 285 מיליון ש"ח, אשר ייצגה את חלקם היחסי של הבנק ושל בנק מרכזית דיסקונט בע"מ בטוחה שקיבלו מלווה מסויים, כמפורט להלן.

הבנק ובנק מרכזית דיסקונט העמידו הלוואה, כחלק מקונסורציום של מספר בנקים. לאחר שהלווה לא עמד בתנאי הלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית, מינה בית המשפט לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש מניות "בזק" ששועבדו להבטחת החוב.

3. ניירות ערך (המשך)

- ביום 15 ביולי 2003, הוציא המפקח על הבנקים הנחיה, לפיה יש לסווג את יתרת החוב האמורה, בתוקף מיום 30 ביוני 2003, כ"נייר ערך" במסגרת "התיק הזמין למכירה", על פי שווי השוק של חלקם היחסי של הבנק ובנק מרכזית דיסקונט בבטוחה.
- הבנק ובנק מרכזית דיסקונט ערכו את הסיווג על פי ההנחיה, בהתאם לשווי השוק של חלקם בבטוחה ליום 30 ביוני 2003, שהסתכם בכ-326 מיליון ש"ח. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של הבטוחה נזקפו לקרן ההון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, עד לגובה החוב. לפרטים בדבר מימוש יתרת מניות בזק, במהלך שנת 2009, ולפרטים בדבר דיבידנד שקיבלו הבנק ובנק מרכזית דיסקונט בגין מניות בזק, בשנים 2007-2009, ר' ביאור 25 להלן.
- לפרטים בדבר הליך משפטי שהוגש נגד הבנק, בנק מרכזית דיסקונט וחמישה בנקים נוספים, בעניין חיוב חשבונות הלווה בריבית הפרה, ר' ביאור 19 ג' להלן, סעיף 11.8.
- ד. ליום 31 בדצמבר 2008 כלל הסעיף מניות של "הוט", אשר התקבלו במסגרת הסדר הנושים של חברה מסוימת, עם השלמת עסקת מיזוג חברות הכלים, ביום 31 בדצמבר 2006, ששווין ההוגן עמד על כ-73 מיליון ש"ח. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של המניות נזקפו לקרן ההון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן. לפרטים בדבר מימוש יתרת מניות "הוט", בשנים 2008-2009, ר' ביאור 25 להלן.
- ה. **פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים**
- תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.
- נייר ערך המגובה במשכנתא MBS.** סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או באוסף של משכנתאות ושבינו משתלמים תשלומים תקופתיים הדומים לתשלומי תלוש (Coupon). בנוסף, מקורה של המשכנתא חייב להיות במוסד כספי מפקח ומוסמך. נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא.
- בהתאם למדיניות של אי די בי ניו יורק, סוג זה של נייר ערך חייב להשתייך לאחת משתי קבוצות הדירוג העליונות כפי שנקבעו על ידי חברות דירוג אשראי מוסמכות.
- ניירות ערך מסוג העבר באמצעות Mortgage Pass-Through.** נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר הנפקה מתבצעת על ידי GNMA (Ginnie Mae) קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב לכל הפסד בתיק הלוואות המגובות. כאשר הנפקה מתבצעת על ידי Fannie Mae או Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר הנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, איגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הם הסוכנויות, אשר להם דירוג אשראי גבוה. הסוכנויות הוקמו על ידי ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב לסוכנויות.
- בעסקאות מסוג של איגוח משכנתאות, מהסוג המצוין לעיל, מקובל כי יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפה לשינויים בקצב הפירעונות המוקדמים, הקשורים לגובה הריבית, למצב שוק הנדל"ן והכלכלה ועוד.
- התחייבויות משכנתא מובטחות - Collateralized Mortgage Obligation CMO.** איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה-CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב-CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.
- כאשר ה-CMO מונפק על ידי הסוכנויות קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה-CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות לאגרות חוב בדירוג AAA בקבלת הקרן והריבית על פני הרצועות האחרות, המדרוגות נמוך יותר.
- ניירות ערך מסוג CMO מציעים בדרך כלל תשואה נמוכה יותר יחסית מכיוון שהם בסיכון נמוך ביותר ולעתים הם גם מגובים בניירות ערך ממשלתיים. ניירות הערך מסוג CMO המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק הם מהרצועה העליונה, האיכותית ביותר, בעלת רמת סיכון נמוכה יחסית.
- תיק חובות מאוגחים - CDO.** מוצר חוב מובנה, המגובה על ידי תיק של נגזרי אשראי, איגרות חוב, בכירות או נחורות, של מנפיקים קונצרניים או ממשלות או עיריות, או על ידי הלוואות, מובטחות או לא, שניתנו לגופים מסחריים ותעשייתיים על ידי בנק אחד או יותר וכדומה.
- ה-CDO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני כל האיגרות המדרוגות נמוך ממנה, על ידי חברות דירוג בינלאומיות, כך שכל אגרת משקפת רמת סיכון שונה ובהתאם מציעה תשואה שונה למשקיע.

3. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2009			
רווח כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾			
עלות מופחתת	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
282	6	1	287
ניירות ערך בערבות GNMA			
4,684	158	2	4,840
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
4,966	164	3	5,127
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO REMIC-1 STRIPPED MBS):			
8,217	95	35	8,277
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
84	-	10	74
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
8,301	95	45	8,351
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
13,267	259	48	13,478
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
10	1	-	11
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO REMIC-1 STRIPPED MBS):			
251	-	26	225
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
261	1	26	236
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
5	-	-	5
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
5	-	-	5
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
13,533	260	74	13,719
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
4	-	-	4
אשראי לרכישת רכב			
1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
5	-	-	5
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
13,538	260	74	13,724
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:
(1) רווח כולל אחר מצטבר-לניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2008			
רווח כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾			
הפסדים	רווחים	שטרם מומשו	שטרם מומשו
שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
195	-	4	191
ניירות ערך בערבות GNMA			
6,359	24	55	6,328
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
6,554	24	59	6,519
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO REMIC-1 MBS STRIPPED):			
4,586	8	53	4,541
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, GNMA או בערבותם			
78	26	-	104
כל שאר ניירות ערך מגובי משכנתאות			
4,664	34	53	4,645
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
11,218	58	112	11,164
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
10	-	-	10
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO REMIC-1 MBS STRIPPED):			
276	44	-	320
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
286	44	-	330
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
6	-	-	6
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
6	-	-	6
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
11,510	102	112	11,500
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):			
6	1	-	7
אשראי לרכישת רכב			
1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
7	1	-	8
סך-הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
11,517	103	112	11,508
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:
(1) רווח כולל אחר מצטבר-לניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2009			
12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (mortgage pass through):			
-	-	1	64
ניירות ערך בערבות GNMA			
-	-	2	417
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
-	-	3	481
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO-1, STRIPPED MBS):			
1	67	34	2,270
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
10	74	-	-
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
11	141	34	2,270
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
11	141	37	2,751
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון:			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO-1, STRIPPED MBS):			
23	199	3	26
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
23	199	3	26
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
34	340	40	2,777
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

31 בדצמבר 2008

12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
ניירות ערך בערבות GNMA			
-	42	-	-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
18	927	6	1,309
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
18	969	6	1,309
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO-1 STRIPPED MBS):			
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
1	36	7	1,000
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
7	15	19	63
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
8	51	26	1,063
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
26	1,020	32	2,372
ניירות ערך מוחזקים לפידיון:			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO-1 STRIPPED MBS):			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
-	-	44	276
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
-	-	44	276
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
26	1,020	76	2,648
ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS):			
אשראי לרכישת רכב			
-	-	1	1
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
-	-	1	1
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
26	1,020	77	2,649

3. ניירות ערך (המשך)

- ז. ליום 31 בדצמבר 2009, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-20 מיליון דולר (74 מיליון ש"ח). (ליום 31 בדצמבר 2008: הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-27 מיליון דולר (103 מיליון ש"ח).
- ח. בתיק הזמין למכירה של קבוצת דיסקונט נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-3,350 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: 4,460 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2009, הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-381 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: כ-836 מיליון ש"ח).
- ט. מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2009 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה", והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעברו זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה. בשנת 2009 רשמה אי די בי ניו יורק הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 27 מיליון דולר (108 מיליון ש"ח).
- כיוון שלבנק ולחברות הבת הרלבנטיות יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי איגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2009, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני, פרט לניירות ערך מסויימים, שבגינם נערכה הפרשה לירידת ערך.
- י. **השקעות באיגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים.** הבנק ואי די בי ניו יורק ערכו בשנת 2008 הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים, ובכלל זה קבוצת ליהמן, WAMU ו-Landsbanki, בסך של 283 מיליון ש"ח.
- יא. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2009 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של Federal Home Loan Bank (FHLB), Freddie Mac ו-Fannie Mae (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 161 מיליון דולר (608 מיליון ש"ח), לעומת 203 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2008 (772 מיליון ש"ח).

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים)

א. אשראי לציבור

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
69,443	67,590	*116,819	114,672
158	276	260	343
69,601	67,866	117,079	115,015
(318)	(325)	*(623)	(589)
69,283	67,541	116,456	114,426

* סווג מחדש.

הערה:

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נכתה מסעיפי האשראי המתאימים (ר' ביאור ג 4).

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך)

ב. האשראי לציבור כולל:

אשראי ללווים בעיתיים

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
(א) אשראי ללווים בעיתיים שאינו נושא הכנסה יתרה ליום המאזן:			
1,344	1,182	1,804	1,574
במטבע ישראלי לא צמוד			
98	62	154	151
במטבע ישראלי צמוד למדד			
250	253	389	466
במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)			
(ב) אשראי ללווים שאורגן מחדש			
(1) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות:			
יתרה ליום המאזן:			
-	-	1	1
במטבע ישראלי לא צמוד			
*70	70	*79	78
במטבע ישראלי צמוד למדד			
-	-	-	-
במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)			
(2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת ללא ויתור על הכנסות:			
יתרה ליום המאזן:			
104	585	174	636
במטבע ישראלי לא צמוד			
21	95	31	101
במטבע ישראלי צמוד למדד			
76	672	81	727
במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)			
(ג) אשראי ללווים, שלגביהם קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש של חבותם, שטרם בוצע			
216	266	231	266
יתרה ליום המאזן			
(ד) אשראי בפיגור זמני			
476	415	695	563
יתרה ליום המאזן ⁽¹⁾			
25	22	27	25
ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין האשראי הנ"ל			
(ה) אשראי בהשגחה מיוחדת			
3,056	2,218	4,249	3,565
יתרה ליום המאזן ⁽¹⁾			

* סווג מחדש.

הערה:

(1) לרבות רשויות מקומיות.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):

ג. הפרשה לחובות מסופקים

2009			
סך הכל	הפרשה ספציפית ⁽¹⁾		
	הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור
במיליוני שקלים חדשים			
המאוחד			
6,303	* 685	* 5,451	* 167
1,330	66	1,214	50
(319)	(99)	(173)	(47)
(13)	-	(13)	-
998	(33)	1,028	3
(658)	-	(657)	(1)
(2)	-	(2)	-
6,641	652	5,820	169
יתרת הפרשה לסוף השנה			
247	63	184	-
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור			
הבנק			
4,574	362	4,212	-
767	42	725	-
(113)	(35)	(78)	-
-	-	-	-
654	7	647	-
(426)	-	(426)	-
-	-	-	-
4,802	369	4,433	-
יתרת הפרשה לסוף השנה			
217	44	173	-
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור			

* סווג מחדש.
 ** בניכוי חובות שנגבו במהלך השנה.
 הערות:
 (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב בפיגור. בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
 (2) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים: המאוחד - 348 מיליון ש"ח; 2008 - 404 מיליון ש"ח; 2007 - 427 מיליון ש"ח; הבנק - 197 מיליון ש"ח; 2008 - 197 מיליון ש"ח; 2007 - 197 מיליון ש"ח. (ראה ביאור 1 ט').

2007				2008			
סך הכל	הפרשה ספציפית ⁽¹⁾			סך הכל	הפרשה ספציפית ⁽¹⁾		
	הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור		הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
6,114	*683	*5,267	*164	5,975	*676	*5,133	*166
739	*34	*644	61	1,089	*95	*939	55
(282)	(41)	(185)	(56)	(292)	(86)	(156)	(50)
(10)	-	(10)	-	(17)	-	(17)	-
447	(7)	449	5	780	9	766	5
(578)	-	(575)	(3)	(451)	-	(447)	(4)
(8)	-	(8)	-	(1)	-	(1)	-
5,975	676	5,133	166	6,303	685	5,451	167
194	75	119	-	248	62	186	-
4,631	360	4,271	-	4,380	349	4,031	-
416	16	400	-	682	53	629	-
(170)	(27)	(143)	-	(134)	(40)	(94)	-
(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-
245	(11)	256	-	547	13	534	-
(496)	-	(496)	-	(351)	-	(351)	-
-	-	-	-	(2)	-	(2)	-
4,380	349	4,031	-	4,574	362	4,212	-
162	44	118	-	223	44	179	-

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה

המאוחד

31 בדצמבר							
2008		2009					
סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾		
במיליוני שקלים חדשים							
תקרת האשראי באלפי שקלים חדשים							
1,645	1,877	815,960	2,396	1,364	742,387	עד 10	
2,424	1,890	272,428	3,304	2,353	359,678	עד 20	מעל 10
4,319	2,897	231,342	4,481	3,634	273,876	עד 40	מעל 20
4,837	3,939	147,629	4,191	4,695	155,443	עד 80	מעל 40
4,853	4,268	84,462	2,458	4,370	62,582	עד 150	מעל 80
2,035	5,333	34,746	1,313	5,394	32,384	עד 300	מעל 150
1,265	7,694	21,004	1,178	8,089	22,553	עד 600	מעל 300
1,449	6,635	9,903	1,737	7,675	12,425	עד 1,200	מעל 600
1,201	3,489	3,133	960	3,649	3,199	עד 2,000	מעל 1,200
1,681	4,774	2,271	1,477	4,778	2,281	עד 4,000	מעל 2,000
2,197	5,166	1,264	1,810	4,933	1,200	עד 8,000	מעל 4,000
4,932	10,233	1,184	3,790	9,994	1,114	עד 20,000	מעל 8,000
5,433	11,030	586	4,800	10,759	579	עד 40,000	מעל 20,000
15,119	31,480	611	16,258	27,934	603	עד 200,000	מעל 40,000
3,950	9,693	50	3,327	7,536	39	עד 400,000	מעל 200,000
2,156	7,094	17	3,156	5,431	16	עד 800,000	מעל 400,000
3,535	2,328	6	3,723	5,113	9	עד 1,200,000	מעל 800,000
-	1,251	1	1,143	74	1	עד 1,600,000	מעל 1,200,000
63,031	121,071	1,626,597	61,502	117,775	1,670,369	סך הכל	

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, ובניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזניים⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

הבנק

31 בדצמבר								
2008			2009					
סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾			
במיליוני שקלים חדשים								
							תקרת האשראי באלפי שקלים חדשים	
414	332	193,398	515	367	181,626	עד 10		
579	531	76,739	989	678	108,943	עד 20	מעל 10	
1,810	1,315	106,012	1,871	1,594	119,180	עד 40	מעל 20	
3,629	2,314	98,399	2,308	2,686	86,019	עד 80	מעל 40	
4,529	2,768	69,542	1,892	2,802	43,764	עד 150	מעל 80	
1,748	2,163	19,679	1,004	2,210	15,922	עד 300	מעל 150	
992	1,594	6,150	814	1,508	5,493	עד 600	מעל 300	
1,059	1,824	3,424	995	1,702	3,185	עד 1,200	מעל 600	
712	1,533	1,447	660	1,465	1,367	עד 2,000	מעל 1,200	
1,091	2,534	1,274	1,103	2,383	1,211	עד 4,000	מעל 2,000	
1,485	3,198	838	1,508	3,057	819	עד 8,000	מעל 4,000	
3,145	5,999	707	2,710	5,464	640	עד 20,000	מעל 8,000	
3,368	5,914	324	3,088	5,994	318	עד 40,000	מעל 20,000	
8,035	20,609	359	8,239	18,823	332	עד 200,000	מעל 40,000	
3,545	9,015	45	3,448	7,291	39	עד 400,000	מעל 200,000	
2,001	6,266	15	3,224	5,482	16	עד 800,000	מעל 400,000	
3,442	2,134	6	3,665	4,967	9	עד 1,200,000	מעל 800,000	
-	1,251	1	1,143	74	1	עד 1,600,000	מעל 1,200,000	
41,584	71,294	578,359	39,176	68,547	568,884	סך הכל		

הערות:

- (1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור ובניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך):

ה. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור במאוחד

31 בדצמבר 2009						
סך-הכל	הפרשה ספציפית			יתרת חוב מאזנית ⁽⁴⁾	יתרת חוב בפיגור	יתרת אשראי
	אחרת	לפי עומק הפיגור ⁽⁵⁾	אחרת			
במיליוני שקלים חדשים						
152	-	152	108	245	11,146	הלוואות לדיור ⁽¹⁾⁽⁶⁾
31	26	5	39	109	4,058	הלוואות גדולות ⁽²⁾
26	14	12	17	43	861	הלוואות אחרות ⁽³⁾
209	40	169	164	397	16,065	סך-הכל
* 31 בדצמבר 2008						
146	-	146	97	288	9,964	הלוואות לדיור ⁽¹⁾⁽⁶⁾
34	29	5	35	76	3,351	הלוואות גדולות ⁽²⁾
30	14	16	19	55	798	הלוואות אחרות ⁽³⁾
210	43	167	151	419	14,113	סך-הכל

* סווג מחדש. הערות:
 (1) ההלוואות שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור.
 (2) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 873 אלפי ש"ח (2008: 841 אלפי ש"ח).
 (3) הלוואות במישכון דירת מגורים - נערך בהתאם לחוזר שפירסם בנק ישראל ביום 1 בינואר 2006 לפיו נקבע כי הלוואה לצורך הדיווח הכספי תכלול הלוואות שניתנו לכל מטרה במישכון דירת מגורים.
 (4) יתרת אשראי בעייתי (מעל עומק הפיגור של 3 חודשים) לאחר ניכוי יתרת ההפרשות.
 (5) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר להפרשה על פי עומק הפיגור בסך של 22.9 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: 19.0 מיליון ש"ח).
 (6) כולל יתרת אשראי בבנק בסך של 121 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: 90 מיליון ש"ח).

ו. הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה בגינן לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור:

המאוחד

31 בדצמבר 2008					31 בדצמבר 2009				
עומק הפיגור									
הלוואות	מעל 15	מעל 6	מעל 3	הלוואות	מעל 15	מעל 6	מעל 3	הלוואות	מעל 15
שאורגנו	עד 33	עד 15	עד 6	שאורגנו	עד 33	עד 15	עד 6	שאורגנו	עד 33
סך-הכל	חדשים	חדשים	חדשים	סך-הכל	חדשים	חדשים	חדשים	סך-הכל	חדשים
במיליוני שקלים חדשים									
114	79	17	12	6	127	91	18	12	6
מזה: רבית על סכום הפיגור									
25	23	1	1	28	26	1	1	1	1
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור ⁽¹⁾									
167	*111	*39	17	-	169	111	40	17	1
יתרת הלוואות בניכוי הפרשה									
315	-	28	43	107	137	263	-	27	35

* סווג מחדש. (1) לא כולל הפרשה לרבית בגין החוב שבפיגור.

5. אשראי לממשלות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
1,460	1,517	1,460	1,517
פיקדונות החשב הכללי (מכרז עובדי מדינה והוראה)			
1	301	31	303
אשראי אחר ⁽¹⁾			
1,461	1,818	1,491	1,820

סך-הכל אשראי לממשלות

הערה:
 (1) כולל אשראי לממשלות זרות במאוחד - בסך 2 מיליון ש"ח (2008: 20 מיליון ש"ח).
 בבנק - אין יתרה.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. המאוחד

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009	
חברות	חברות	חברות	חברות
מאחדות	כלולות	מאחדות	כלולות
סך הכל		סך הכל	
במיליוני שקלים חדשים			
השקעות			
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני			
1,711	-	1,711	1,674
(לרבות מוניטין) ⁽¹⁾			
השקעות אחרות:			
52	-	52	52
בשטרי הון			
64	-	64	69
בהלוואות בעלים			
116	-	116	121
סך-כל ההשקעות האחרות			
1,827	-	1,827	1,795
סך-הכל השקעות			
מזה:			
817	-	817	1,053
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992			
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ-1 בינואר 1992:			
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמניים			
(9)	-	(9)	19
למכירה לפי שווי הוגן, נטו			
(16)	-	(16)	(2)
התאמות מתרגום דוחות כספיים			
פרטים בדבר מוניטין:			
10 שנים		10 שנים	
496	292	204	300
קצב הפחתה			
304	206	98	174
הסכום המקורי			
יתרה להפחתה			
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק			
של השקעות סחירות:			
1,453	-	1,453	1,632
הערך בספרים			
705	-	705	1,683
שווי השוק			

הערה:
 (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ב. הבנק

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009			
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
השקעות					
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין) ⁽¹⁾					
7,490	5,981	1,509	8,500	6,833	1,667
השקעות אחרות:					
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון					
1,422	1,419	3	1,549	1,546	3
הלוואות בעלים					
66	64	2	2	-	2
סך-כל ההשקעות האחרות					
1,488	1,483	5	1,551	1,546	5
8,978	7,464	1,514	10,051	8,379	1,672
סך-הכל השקעות					
מזה:					
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
3,851	2,908	943	4,492	3,405	1,087
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ-1 בינואר 1992:					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו					
(225)	(214)	(11)	(14)	(31)	17
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
12	13	(1)	30	30	-
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)					
32	32	-	32	32	-
פרטים בדבר מוניטין:					
קצב הפחתה					
10 שנים			10 שנים		
300	292	8	299	292	7
הסכום המקורי					
211	206	5	176	173	3
יתרה להפחתה					
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:					
הערך בספרים					
1,453	-	1,453	1,632	-	1,632
שווי השוק					
705	-	705	1,683	-	1,683

הערה:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

חלקן של הבנק ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)						
457	272	664	175	18	149	
הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות						
-	-	(1)	-	(88)	(1)	
457	272	663	175	(70)	148	סך-הכל
הפרשה למסים:						
מסים שוטפים						
22	26	26	-	-	-	
(1)143	(2)23	(3)10	(1)130	-	(3)10	מסים נדחים
165	3	16	130	-	(10)	סך-כל ההפרשה למסים (חסכון במס)
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)						
292	269	647	45	(70)	158	

הערות:

- (1) כולל הפרשה למס בסך של 130 מיליון ש"ח בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי (ר' סעיף ד' להלן).
- (2) כולל ביטול עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי כאל (ר' ביאור 29 יא' להלן).
- (3) לפרטים בדבר שינויים בהפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, ר' סעיף ד' להלן.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות:

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה				ההשקעה במניות			
		זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		לפי שווי מאזני ⁽¹⁾ לפי שווי שוק		לפי שווי מאזני ⁽¹⁾ לפי שווי שוק	
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
		באחוזים				במיליוני שקלים חדשים			
1. חברות בת מאוחדות									
	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	20	23	-	-
	Israel Discount Bank of New York ⁽³⁾ בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	2,390	2,672	-	-
	בנק מרכתיל דיסקונט בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	1,480	1,695	-	-
	בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	907	1,097	-	-
	כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ⁽⁴⁾	71.83	71.83	79.00	79.00	774	924	-	-
	דיסקונט ליסינג בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	104	106	-	-
	דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	(219)	(23)	-	-
	דיסקונט מנפיקים בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	56	58	-	-
	IDB (Swiss) Bank Ltd ⁽⁶⁾ בנק מסחרי, שוויץ	100.00	100.00	100.00	100.00	173	183	-	-
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York:									
	Discount Bank (Latin America) ⁽⁷⁾ בנק מסחרי, אורוגוואי	100.00	100.00	100.00	100.00	190	209	-	-
	IDB NY Realty (Delaware), Inc. ⁽⁷⁾ חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	1,694	2,347	-	-
	IDB Realty LLC. ⁽⁸⁾ REIT, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	6,401	6,419	-	-
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
	פרינט א.ק. תקשורת בע"מ	100.00	100.00	100.00	100.00	(41)	(29)	-	-
2. חברות כולות									
	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ⁽⁹⁾ בנק מסחרי	26.45	26.45	11.09	11.09	1,453	1,632	705	1,683
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
	Kardan Financial Services N.V. ⁽¹⁰⁾ השקעות פיננסיות, הולנד	-	-	20.00	11.00	189	-	-	-

הערות:

- (1) לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין.
- (2) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York ובעלות ובשליטה מלאה.
- (3) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp, Inc.
- (4) לפרטים בדבר ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, ר' ביאור 19 ג' 9' להלן.
- (5) כולל ביטול עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי כאל (ר' ביאור 29 יא' להלן).
- (6) לפרטים בדבר רכישת בנק Arzi ומיזוגו עם החברה, ר' סעיף ו' להלן.
- (7) כולל בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank of New York.
- (8) כולל בדוחות הכספיים של IDB NY Realty (Delaware), Inc.
- (9) לפרטים נוספים אודות ההשקעה, ר' סעיף ד' להלן.
- (10) לפרטים נוספים אודות ההשקעה ופרטים בדבר מכירת ההשקעה והסכם אופציה לרכישת מניות KFS, ר' סעיף ה' להלן.
- (11) לרבות התאמות מתרגום של יחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") והתאמות בגין הצגת ניירות ערך מסויימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.
- (12) מוניטין.
- (13) כולל שינויים בהפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, (ר' סעיף ד' להלן).

ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה		סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי ⁽¹¹⁾		מזה הפסד מירידת ערך		תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות		השקעות הוניות אחרות		מזה יתרת עודף עלות	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים											
-	-	3	3	-	-	(3)	(3)	-	193	-	-
-	-	(428)	(286)	-	-	58	120	285	94	-	-
-	-	12	47	-	-	149	181	-	-	-	-
7	7	-	-	-	-	27	30	371	497	⁽¹²⁾ 8	⁽¹²⁾ 7
61	100	3	-	-	-	⁽⁵⁾ 191	153	40	35	⁽¹²⁾ 198	⁽¹²⁾ 166
-	-	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-
-	-	(2)	(1)	-	-	(63)	(19)	327	233	-	-
-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	(10)	(7)	(1)	(9)	-	-	66	44
-	-	(6)	-	-	-	27	13	-	-	-	-
-	-	5	611	-	-	25	42	-	-	-	-
-	-	(87)	(91)	-	-	56	18	-	-	-	-
-	-	(4)	(5)	-	-	(21)	12	454	488	-	-
-	-	(21)	18	-	-	43	⁽¹³⁾ 161	-	-	-	-
-	-	(20)	-	(85)	-	(107)	-	-	-	⁽¹²⁾ 92	-

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. הנפקה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבנק הבינלאומי")

בדוח מידי מיום 13 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על החלטת הדירקטוריון שלו לפעול לקראת אפשרות הגדלת ההון באמצעות הנפקה של זכויות למניות ו/או זכויות לניירות ערך אחרים, שיש בהם לשפר את מבנה ההון שלו, אשר תוצענה לכלל בעלי מניותיו, כולל מרכיב הטבה אפשרי ביחס למחיר המניה בשוק. יצוין כי לאור מבנה הון המניות שלו, ולאור הוראות חוק ניירות ערך, הבנק הבינלאומי רשאי להנפיק ולרשום למסחר בבורסה רק מניות ו/או זכויות למניות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב, שהינן סוג המניות בעל זכויות ההצבעה העדיפות. קדמה לכך פניה של בעל השליטה בבנק הבינלאומי למנכ"ל הבנק בה מסר לו, כי בכוונת הבינלאומי לפעול לפרסם תשקיף הנפקת זכויות על אף שהבנק עשוי להפגע ממהלך זה.

בעקבות הפניה הנ"ל פנה הבנק באמצעות בא כוחו בדרישה לבינלאומי שלא לנקוט בשום מהלך שעשוי לפגוע בבנק ואשר כל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבינלאומי.

במקביל, הבנק הגיע להסדר עם בנק ישראל, שפרטיו להלן:

הבנק ירכוש (בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בו) את מלוא המניות שיוצעו לו על פי התשקיף כבעל מניות בבנק הבינלאומי; הבנק יפקיד בידי נאמן, שזהותו וההוראות שיינתנו לו יוסכמו עם המפקח על הבנקים, את אותו חלק מן המניות שיירכשו על ידו על פי התשקיף, אשר יגרום לכך ששיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי יהיה גבוה יותר משיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי ערב פרסום התשקיף (להלן: "ההחזקות העודפות") ולתקופה שלא תעלה על שנה וחצי; הבנק יימנע מהפעלת זכויות ההצבעה הצמודות להחזקות העודפות באסיפות הכלליות של הבנק הבינלאומי; לא יחול שינוי בזכויותיו של הבנק למינוי דירקטורים בבנק הבינלאומי; לאחר ניצול הזכויות כמפורט לעיל, בכוונת הבנק להידבר עם הבנק הבינלאומי ובעלי השליטה בו, במטרה לבחון הצעות ותרחישים שונים, בין היתר, בקשר למבנה ההון של הבנק הבינלאומי ולהחזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי; אם המהלך האמור לא יעלה יפה ואם עד תום שנה מיום ניצול הזכויות על ידי הבנק, לא יימצא תרחיש שיהיה מקובל על בנק ישראל, בין לעניין ההחזקות העודפות ובין לעניין החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, אזי לאחר שתיתן לבנק הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיו בפני בנק ישראל, ימכור הבנק את החזקות העודפות, כל זאת בכפוף לשמירה על זכויותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, ככל שהן רלבנטיות ליכולתו להציג את ההשקעה בבנק הבינלאומי בדוחותיו הכספיים על בסיס שווי מאזני, על הכרוך בכך, ובהתאם להוראות שייקבעו בכתב הנאמנות.

ביום 24 במאי 2007 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף להנפקת מניות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור. התקופה שבמהלכה ניתן היה לפרסם דוח הצעת מדף על פי התשקיף האמור הסתיימה. ביום 30 בנובמבר 2009 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף על פיו ניתן, בין היתר, להנפיק מניות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. ואופציות, בין בדרך של הקצאת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור. ביום 5 ביולי 2007 אישר בנק ישראל כי ההסדר האמור יחול גם על מספר הצעות בדרך של זכויות שייעשו על פי תשקיף המדף שפרסם הבנק הבינלאומי, בכפוף לתנאים מסויימים. כן אושר נוסח כתב הנאמנות וזהות הנאמן.

בעקבות האמור נוהלו בין הצדדים מגעים, שלא עלו יפה. בהמשך לאמור לעיל ועל רקע המחלוקת בין הצדדים, הודיע הבנק הבינלאומי ביום 19 בנובמבר 2007, כי יחדל מלהעביר לבנק נתונים מסויימים מתוך דוחותיו הכספיים טרם פרסומם, כפי שנהג בעבר. הבנק הבינלאומי נימק הודעתו בכך שלאחרונה, בעקבות ועל רקע המחלוקת האמורה, הסתבר לו, לטענתו, כי יישום שיטת השווי המאזני על ידי הבנק בקשר להשקעתו בבנק הבינלאומי, אינו נאות. עוד מסר הבנק הבינלאומי כי נעשתה פניה בעניין זה לרשות ניירות ערך על מנת לקבל את עמדתה, וזו טרם התקבלה.

ביום 25 בדצמבר 2007 פנה הבנק במכתב לרשות ניירות ערך ומסר כי נודע לו באקראי מפי בא כוח הבנק הבינלאומי שהרשות קיבלה החלטה בעניין. הבנק ביקש לקבל מידע בקשר להחלטה זו, במיוחד לאור העובדה שרשות ניירות ערך לא פנתה לבנק בעניין, לא יידעה אותו על קיום הליך כלשהו וכי על פניו מדובר בפניה של צד המצוי בסכסוך מסחרי עם הבנק. בתשובה מסרה רשות ניירות ערך כי בסוגייה יחליט המפקח על הבנקים וכי היא לא גיבשה עמדה סופית בעניין, ובכל מקרה הבנק מוזמן להציג עמדתו בנושא. בשלב זה סוכם עם הרשות להמתין להחלטת המפקח על הבנקים בסוגייה.

יצוין כי מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי לא חל שינוי בהסדרים בין בעלי המניות בבנק הבינלאומי, בשיעור שבנק דיסקונט מחזיק באמצעי שליטה בבנק הבינלאומי, או בהיתר הנגיד לרכישת אמצעי שליטה בו. גם בכללי החשבונאות המקובלים הרלבנטיים לא חל שינוי בשנים האחרונות.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

השקעת הבנק בבנק הבינלאומי מוצגת בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי, לפני למעלה מעשרים שנה, ועמדת הבנק הייתה ועודנה, שהטיפול החשבונאי הראוי בהשקעת הבנק בבנק הבינלאומי הינו הטיפול לפי שיטת השווי המאזני. ביום 22 בינואר 2008 הודיעה רשות ההגבלים העסקיים לבנק כי הממונה על ההגבלים העסקיים בוחנת היבטים שונים הנוגעים לאחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. לצורך הבדיקה האמורה נדרש הבנק להעביר לממונה על ההגבלים העסקיים ידיעות ומסמכים שונים. במכתב נוסף, מאותו תאריך, הבהירה רשות ההגבלים העסקיים כי לאור העובדה שסוגיית אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי נבחנת על ידם, "הצדדים נוטלים סיכון משפטי ומסחרי בשל כל שינוי ביחס למצב הדברים הקיים, שיש בו כדי לחזק את הזיקה בין שני הבנקים". בעקבות חילופי דברים שהתנהלו בין הבנק לרשות ההגבלים עסקיים, סוכם שתיערך פגישה בין הצדדים בטרם תימסר תשובת הבנק לגופו של עניין. הפגישה טרם נערכה, והבנק טרם השיב לפניית הרשות לגופה. על פי עמדת הבנק ויועציו המשפטיים, הבנק פועל כדין לצורך הגנה על זכויותיו כבעל מניות מיעוט בבנק הבינלאומי, וכך גם הודיע לרשות. במכתב מיום 23 בנובמבר 2009, שהתקבל בבנק ביום 29 בנובמבר 2009, חזרה רשות ההגבלים העסקיים ופנתה לבנק בדרישה לקבלת נתונים, מסמכים ופרטים וזאת במסגרת בדיקה שעורכת הרשות באשר להיבטים שונים הנוגעים לאחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. הרשות ציינה במכתבה כי קיום הבדיקה הושהה על מנת לאפשר מציאת פתרון לבעיה בעזרת המפקח על הבנקים, וכי משחלף פרק זמן ממושך והסוגיה לא הגיעה אל פתרונה, עומדת הרשות על דרישתה לקבלת הנתונים. הבנק העביר לרשות חלק מהמידע והמסמכים שנדרשו. בשיחה עם נציגת הרשות נמסר לבנק כי בשלב זה, הבנק אינו נדרש להעביר לרשות חומר נוסף. הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבנק הבינלאומי, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה. בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק את הגשת ההליכים. בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה ויגובש הסדר שיכלול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שיידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק. הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון. בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007, הונח שהחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכך לא נרשמה בהם הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל, לא היתה באותו מועד וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, רשם הבנק בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה למס, בסך של כ-130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגביו החזקה מתמשכת, כאמור לעיל. המפקח על הבנקים ניהל שיחות עם הבנק ועם הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו, במטרה לגבש פתרון בין הצדדים. ברבעון השלישי של שנת 2008 התקיימו פגישות ישירות בין הצדדים שמטרתן גיבוש פתרון כאמור. במסגרת זו נבחנו נושאים שונים ואפשרויות שונות. בין היתר נדון נושא מבנה ההון של הבנק הבינלאומי, ההסדרים בין הבנק לבין בעל השליטה בבנק הבינלאומי וכן אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. בשלב זה טרם גובש הסדר כלשהו והרעיונות שהועלו היו בגדר רעיונות בוסריים וראשוניים. לבקשת הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו ועל רקע המשבר בשווקים הפיננסיים בכלל ואי הוודאות בשוק ההון הישראלי בפרט, הופסקו המגעים בין הצדדים. בנסיבות אלה העריך הבנק כי בעתיד הנראה לעין לא צפוי שינוי בהחזקתו בבנק הבינלאומי ובהתאם, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2009 ביטל הבנק את ההפרשה, בסך של 130 מיליון ש"ח, שנערכה כאמור בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

גיבוש הסכמות עם פיבי אחזקות. באמצע חודש פברואר 2010 חידשו הבנק, הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בבנק הבינלאומי את ההידברות ביניהם, במטרה לגבש הסכמות בקשר עם החזקות הבנק בבנק הבינלאומי והזכויות הנלוות להן.

במחצית השנייה של חודש מרס 2010 הגיע הבנק להסכמות עם פיבי אחזקות בע"מ ("פיבי אחזקות") ביחס להחזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון. ההסכמות האמורות כפופות לחתימת חוזה בין הצדדים ("החוזה") ולקבלת אישורי הדירקטוריון של בנק דיסקונט ושל פיבי אחזקות. להלן עיקרי ההסכמות:

- בחוזה ייקבעו תנאים מתלים לכניסתו לתוקף ("התנאים המתלים"), אשר הינם: אישור המפקח על הבנקים ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים וכן השלמת חלוקה של דיבידנד על ידי הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו, בסכום של 800 מיליון ש"ח.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

- פיבי אחזקות תפעל כמיטב יכולתה לביצוע מהלך של איחוד הון מניות בבנק הבינלאומי ("איחוד ההון"), ובנק דיסקונט יתמוך באיחוד ההון, בכפוף להשלמת חלוקת הדיבידנד או לקבלת כל האישורים לחלוקתו.
- בסמוך לאחר השלמת המהלך של איחוד ההון, אם וככל שיושלם, בנק דיסקונט יפקיד בידי נאמן את סך המניות של הבנק הבינלאומי, שזכויות ההצבעה הצמודות להן עולות על שיעור זכויות ההצבעה הקיים כיום בידי בנק דיסקונט. בנק דיסקונט לא יפעיל את זכויות ההצבעה הצמודות למניות המופקדות.
- עד תום שישה חודשים ממועד השלמת איחוד ההון, ובכפוף להתקיימות התנאים המתלים ובכפוף להשלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפעל למכירת 6% ממניותיו בהון ובזכויות ההצבעה של הבנק הבינלאומי, לצדדים שלישיים, ובלבד שתנאי השוק יאפשרו מכירה במחיר שאינו נמוך משווי ההשקעה של המניות הנמכרות, בדוחותיו הכספיים.
- החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט לעניין זכות סירוב ראשון לרכישת מניות של הבנק הבינלאומי, וכל העברה או מכירה של מניות הבנק הבינלאומי על ידי פיבי אחזקות או על ידי בנק דיסקונט, לא תהיה כפופה לזכות כאמור.
- עד ליום 31 בדצמבר 2013 ("המועד הקובע"), יהיה בנק דיסקונט זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי, מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט (בכפוף להוראות בדבר מניעת ניגוד עניינים), ללא קשר למספר המניות המוחזקות על ידי בנק דיסקונט. לאחר המועד הקובע, תבוטלנה ההסכמות הקיימות בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט ובכלל זה ההסדר האמור בעניין דירקטורים. המועד הקובע עשוי להידחות אם לא יתמלאו כל התנאים המתלים או לא יושלם איחוד ההון תוך תקופות שתקבענה בחוזה.
- ההסכמות האמורות כפופות לקבלת אישור הדירקטוריון של בנק דיסקונט ושל פיבי אחזקות ולחתימת חוזה. כניסתו לתוקף של החוזה תהיה כפופה לתנאים המתלים שצוינו לעיל.
- לאור האמור, הבנק ערך, בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 הפרשה למס בסך של 120 מיליון ש"ח בגין ההחזקות בבנק הבינלאומי הראשון.

ה. השקעה ב-"KFS"

ביום 30 בדצמבר 2007 התקשרו דיסקונט ישראל שוקי ההון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה"), חברת Kardan Financial Services B.V. (להלן: "KFS") וחברת Kardan N.V. (להלן: "קרדן") בהסכם השקעה לפיו תרכוש דש"ה על דרך של הקצאה, מניות אשר היוו במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS (1%-11) מהון המניות המונפק והנפרע של KFS בהנחת דילול מלא), תמורת סך של כ-55.6 מיליון יורו. עסקת ההשקעה הושלמה ביום 31 בדצמבר 2007.

מכירת ההשקעה ב-KFS. ביום 30 במרס 2009, נחתם הסכם במסגרתו מכרה דש"ה את מלוא החזקותיה במניות KFS לקרדן בתמורה לסך של 38.5 מיליון יורו. התמורה האמורה משולמת כלהלן: סך של 30 מיליון יורו שולם במעמד חתימת ההסכם וסך של 8.5 מיליון יורו ישולם בתום 7 שנים ממועד החתימה, ללא ריבית. לאור האמור, ביצעה דש"ה התאמה של ערך ההשקעה בספרים לשווי תמורת המכירה.

בנוסף לאמור, אישר הבנק העמדת אשראי חדש לקבוצת קרדן בסכומים העולים על התמורה כאמור.

במקביל, חתמה דש"ה על הסכם אופציה לרכישת 5% מהון המניות של KFS בדרך של הקצאה. האופציה הינה לתקופה של 6 שנים, שתחילתה במועד חתימת ההסכם, לפי שווי של 386 מיליון יורו בתוספת 5% לשנה, (בכפוף להתאמות הקבועות בהסכם). היה והאופציה תמומש במהלך השנתיים הראשונות, יראה הדבר כאילו האופציות מומשו בתום שנתיים מלאות, לעניין צבירת הריבית. האופציה תהיה ניתנת למימוש בכל עת במהלך 6 שנים ממועד חתימת ההסכם, אלא אם התקופה האמורה תתקצר עקב אירוע של רישום למסחר של מניות KFS או אירוע מכירה אחר (כפי שאלה הוגדרו בהסכם האופציה). אם וככל שדש"ה תממש את האופציה אזי תעמודנה לה זכויות הכוללות זכות הצטרפות במקרה של מכירת שליטה על ידי קרדן וזכות השתתפות בהקצאות עתידיות וכן מניויתיה תהיינה כפופות לזכות הצעה ראשונה של קרדן, והכל בכפוף ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם האופציה.

בדוחות הכספיים לימים 31 בדצמבר 2008 ו-31 בדצמבר 2009, מטעמי זהירות, בחישוב ההפרשה לירידת ערך לא הביא הבנק בחשבון את ייחוס השווי הכלכלי לאופציה.

בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2009 נרשם הפסד נוסף בגין מימוש ההשקעה ב-KFS, בסך של 18 מיליון ש"ח (עיקרו בשל הפרשי שער שנרשמו

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

בגין ההשקעה עד למועד המימוש). זאת, בהמשך להפרשות לירידת ערך ההשקעה, בסך של כ-85 מיליון ש"ח, שנרשמו בשנת 2008.

1. השקעה בבנק Arzi

במסגרת המהלך שנקט על ידי הבנק להרחבת הפעילות בשוויץ, הושלמה ביום 20 ביוני 2008 העסקה לרכישת מניות בנק Arzi בציריך, שוויץ. הבנק נרכש תמורת סך של כ-41 מיליון פר"ש (כ-133 מיליון ש"ח). בסמוך לאחר מכן הושלם המיזוג בין בנק Arzi לבין החברה הבת אי די בי (סוויס) בנק (בשמה הקודם: בנק דיסקונט לישראל (שוויץ)).

להלן פרטים עיקריים אודות בנק Arzi ליום 30 ביוני 2008 (מועד האיחוד לראשונה), במיליוני שקלים חדשים:

135	סך-כל המאזן
83	מזומנים ופקדונות בבנקים
20	ניירות ערך
30	אשראי לציבור
76	פקדונות הציבור
78	עודף עלות ברכישה

7. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

הבנק		המאוחד		בניינים ומקרקעין**		סך הכל
צידוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין**	צידוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין**	צידוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין**	
במיליוני שקלים חדשים						
עלות						
4,336	2,681	*1,655	6,230	3,954	*2,276	יתרה לתחילת השנה
385	358	27	639	475	164	נכסים שנוספו
(80)	(66)	(14)	(359)	(293)	(66)	נכסים שנגרעו
4,641	2,973	1,668	6,510	4,136	2,374	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
פחת						
1,972	1,309	*663	3,191	2,242	*949	שנצבר לתחילת השנה
355	325	30	484	433	51	הפרשה לפחת השנה
6	-	6	6	-	6	הפסדים מירידת ערך שהוכרו
(74)	(66)	(8)	(349)	(291)	(58)	פחת שנצבר בשל נכסים שנגרעו
2,259	1,568	691	3,332	2,384	948	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
2,382	1,405	977	3,178	1,752	1,426	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2009
2,364	1,372	992	3,039	1,712	1,327	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2008
11.1%	16.0%	2.6%	10.8%	14.9%	3.3%	שיעור הפחת הממוצע בשנת 2009
10.8%	16.3%	2.5%	9.7%	13.9%	2.9%	שיעור הפחת הממוצע בשנת 2008

* סווג מחדש.

** לרבות:

- התקנות ושיפורים במושכר, שיתרתם המופחתת הינה בסך של 133 מיליון ש"ח במאוחד ובסך של 67 מיליון ש"ח בבנק. (2008: 134 מיליון ש"ח במאוחד; ו-66 מיליון ש"ח בבנק).

- ריבית שהוונה בניכוי פחת בסך של 2 מיליון ש"ח (2008: 2 מיליון ש"ח).

- כולל יתרת הפרשה לירידת ערך בסך של 46 מיליון ש"ח במאוחד וסך של 44 מיליון ש"ח בבנק (2008: 42 מיליון ש"ח במאוחד וסך של 40 מיליון ש"ח בבנק).

7. בניינים וציוד (המשך)

- ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2009 עד 2056.
- הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה בלתי מהוונות: במאוחד סך של 34 מיליון ש"ח (2008: 33 מיליון ש"ח), ובבנק סך של 30 מיליון ש"ח (2008: 31 מיליון ש"ח).
- הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה מהוונות: במאוחד סך של 79 מיליון ש"ח (2008: 80 מיליון ש"ח), ובבנק סך של 52 מיליון ש"ח (2008: 53 מיליון ש"ח).
- ג. בניינים שיתרתם המופחתת: במאוחד סך של 590 מיליון ש"ח (2008: 479 מיליון ש"ח); בבנק סך של 429 מיליון ש"ח (2008: 431 מיליון ש"ח); טרם נרשמו על-שם הבנק ועל-שם החברות שלו בלשכות רישום המקרקעין.
- ד. בניינים שיתרתם המופחתת: במאוחד סך של 14 מיליון ש"ח (2008: 47 מיליון ש"ח); בבנק סך של 10 מיליון ש"ח (2008: 43 מיליון ש"ח); אינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים. בשנת 2009 לא הוכרו הפסדים מירידת ערך.
- ה. היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2009 בסך של 6 מיליון ש"ח. בשנת 2009 הוכרו הפסדים מירידת ערך בסך של 0.4 מיליון ש"ח.

ו. עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

הבנק		המאוחד		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
1,133	1,438	1,211	1,531	עלות תוכנות שהופעלו
(516)	(602)	(568)	(662)	פחת נצבר
617	836	643	869	יתרה להפחתה
162	65	173	73	עלויות שנצברו על תוכנות בשלבי פיתוח
779	901	816	942	סך-הכל עלות פיתוח עצמי של תוכנית מחשב

8. נכסים אחרים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
149	116	599	402	מסים נדחים לקבל, נטו (ר' ביאור 29 יג')
54	65	134	317	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
235	392	237	410	עודף היעודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל העתודה (ר' ביאור 16 ד', ח')
-	-	206	174	רכוש לא מוחשי (מוניטין)
24	36	25	28	הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים
64	84	151	176	הכנסות לקבל
3,302	1,724	3,407	1,836	יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משובצים)
-	-	591	611	ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות הבנק והתאגידים
251	1,146	554	1,387	חייבים אחרים ויתרות חובה
4,079	3,563	5,904	5,341	סך-הכל נכסים אחרים

9. פקדונות הציבור

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
13,068	17,648	22,009	32,470	פקדונות לפי דרישה
84,273	83,320	111,542	103,770	פקדונות לזמן קצוב ואחרים
5,000	4,954	5,681	5,585	פקדונות בתוכניות חיסכון
102,341	105,922	139,232	141,825	סך-הכל פקדונות הציבור

10. פקדונות מבנקים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים				
בנקים מסחריים:				
312	513	1,157	950	פקדונות לפי דרישה
1,979	2,659	1,071	1,344	פקדונות לזמן קצוב
158	264	260	330	קיבולים
בנקים מרכזיים:				
-	-	1,969	982	פקדונות לזמן קצוב
תאגידים בנקאיים מיוחדים:				
62	279	16	60	פקדונות לפי דרישה
412	249	82	58	פקדונות לזמן קצוב
2,923	3,964	4,555	3,724	סך-הכל פקדונות מבנקים

11. כתבי התחייבות נדחים

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2008	2009	2008	2009	%	שנים
במיליוני שקלים חדשים					
כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:					
73	69	1,979	2,422	6.43	7.16
במטבע ישראלי לא צמוד					
2,276	1,909	6,155	7,447	5.49	7.87
במטבע ישראלי צמוד למדד					
כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות:					
1,239	1,660	1,239	1,660	6.03	11.64
במטבע ישראלי צמוד למדד ⁽²⁾					
3,588	3,638	9,373	11,529		
סך-הכל כתבי התחייבות נדחים					

הערות:

- (1) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווים לפי שיעור התשואה הפנימי. נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2009 ומתייחסים למאוחד.
- (2) שטרי הון נדחים הנחשבים כ"הון ראשוני מורכב" (ר' ביאור 14 5 להלן).

12. התחייבויות אחרות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
16	14	16	14
עתודה למיסים נדחים, נטו (ר' ביאור 29 יג')			
1	-	51	30
עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו			
-	-	18	42
עודף העתודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל היעודה (ר' ביאור 16 ד, ח')			
786	876	947	1,037
הפרשות לחופשות, למענקי יובלות ולהטבות לגימלאים			
55	58	137	168
הכנסות מראש			
4,005	2,292	4,222	2,489
יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משובצים)			
2,015	2,182	4,947	5,257
זכאים בגין כרטיסי אשראי			
160	124	185	154
הפרשה לחובות מסופקים בגין ערבויות			
328	370	546	747
הוצאות לשלם			
425	1,083	1,179	2,574
זכאים אחרים ויתרות זכות			
7,791	6,999	12,248	12,512
סך-הכל התחייבויות אחרות			

* סווג מחדש.

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות

א. ההון הרשום, המונפק והנפרע, נומינלי (בשקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2008		ליום 31 בדצמבר 2009		
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום	
98,063,921	185,000,000	98,063,921	196,100,000	מניות רגילות א' בנות ע.ג. של 0.1 ש"ח כל אחת
				6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח כל אחת
202	202	202	202	(שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג כל אחת)
98,064,123	185,000,202	98,064,123	196,100,202	סך-הכל הון עצמי

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה בניירות ערך בת"א.

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש:

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום. לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 3.67 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 61.11 שקלים חדשים. בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון העצמי, ולפיכך הן הוצגו בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. 1) הגדלת הון רשום בשנים 2006-2008 - יצירת מאגר מניות לצורך "אירועי המרה כפויה" של שטרי הון נדחים סדרות א' ו-ב'

באסיפה כללית מיוחדת מיום 22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-420 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת ולתקן את תזכיר ותקנון הבנק בהתאם.

המניות שנוצרו בהגדלות האמורות נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 2 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"; לפרטים נוספים ר' ביאור 14 להלן). ליום 31 בדצמבר 2008 הונפקו שטרי הון נדחים בהיקף של 1,147 מיליון ש"ח. מדינת ישראל אישרה לבנק להשתמש ב-267 מיליון מניות מתוך יתרת המניות שנוצרה בהגדלת ההון האמורה (כ-350 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת), אם יעלה בכך הצורך, בקרות אירועי המרה כפויה. בהתאם, יתרת המניות (כ-83 מיליון מניות) תוכל לשמש להנפקות עתידיות נוספות של שטרי ההון הנדחים מסדרה א', בהיקף של כ-202 מיליון ש"ח בלבד.

2) הגדלת הון רשום בשנת 2009 - הגדלה לצורך גיוס הון ראשוני

באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-111 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת ולתקן את תזכיר ותקנון הבנק בהתאם.

המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני, בהיקף במתכונת ובמועדים שייקבעו. הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, המחזיקה 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשנה למטרות אחרות.

ד. עסקאות תשלום מבוסס מניות - תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

1) תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון הקודם והמנהל הכללי)

התוכנית המקורית. בישיבה שהתקיימה ביום 26 במרס 2006, החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ובכללם למנהל הכללי של הבנק ולמי שכיחן באותה עת כיו"ר הדירקטוריון של הבנק, וסיים את כהונתו ביום 1 בינואר 2010 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון הקודם"). החלק בתוכנית שהתייחס ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנהל הכללי של הבנק הוקפא, ובסופו של דבר אושרה לנושאי משרה אלה תוכנית אחרת בחודש יולי 2007.

על פי התכנית, אמור היה הבנק להקצות, כתבי אופציה ל-10 נושאי משרה בבנק, לרבות המבקר הפנימי ולמעט יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי של הבנק (להלן בביאור זה: "נושאי המשרה").

בדיונים שהתקיימו בימים 6 ו-25 ביולי 2006 החליטו ועדת הביקורת והדירקטוריון לאשרר את החלטותיהם מיום 26 במרס 2006 בדבר אישור תוכנית המענקים ותוכנית האופציות. בישיבת ועדת הביקורת והדירקטוריון צוין בצער, כי מר נסים אלג'ם, שכיחן כסמנכ"ל בבנק, והיה אחד הניצעים על פי תוכנית האופציות, נפטר, ולפיכך, כתבי האופציה שנועדו למר אלג'ם, לא הוקצו על פי תנאי תוכנית האופציות.

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

תנאי כתבי האופציה. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוצעו ל-7 מבין נושאי המשרה על פי התכנית, הינו 6.379 ש"ח (בכפוף להתאמות על פי תנאי התכנית), בתוספת הפרשי הצמדה למדד, למן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בפברואר 2005 ועד למדד הידוע ביום המימוש. מחיר המימוש האמור נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום 1 בפברואר 2005. מחיר המימוש של כתבי האופציה שהוקצו לאחד מנושאי המשרה, שהחל את עבודתו בבנק ביום 1 במרס 2006 וכן לאחד מנושאי המשרה, שהחל את עבודתו בבנק ביום 2 באפריל 2006, הינו שער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום המסחר האחרון שלפני יום התחלת עבודתו של אותו ניצע בבנק, לפי הענין, (בכפוף להתאמות על פי תנאי התוכנית) ובתוספת הפרשי הצמדה למדד, למן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום המסחר ועד למדד הידוע ביום המימוש.

מחירי המימוש דלעיל כפופים להתאמות הנובעות מחלוקת דיבידנדים במזומן ו/או בהטבה וכן בהנפקת זכויות של הבנק. מחירי המימוש של כל אחד מכתבי האופציה האמורים, ליום 31 בדצמבר 2009, היו 7.016 ש"ח בגין 4 נושאי משרה (שנותרו בבנק מתוך 7 נושאי המשרה שנזכרו לעיל), 9.684 ש"ח בגין נושא המשרה שהחל את עבודתו בבנק ביום 1 במרס 2006, ו-9.554 ש"ח בגין נושא המשרה שהחל את עבודתו בבנק ביום 2 באפריל 2006.

תקופת המימוש של שני שלישי (2/3) מכתבי האופציה שהוקצו על פי התכנית, החלה ביום 5.1.2009 ותסתיים ביום 4.1.2011, ותקופת המימוש של השלישי (1/3) הנוותר, תחל ביום 1.1.2011 ותסתיים ביום 31.12.2012, והכל בכפוף להוראות שנקבעו לענין סיום העסקתם של הניצעים, בבנק, על פי תנאי התכנית.

בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, כל כתבי האופציה על פי התכנית הוקצו על שם נאמן, עבור הניצעים, בהתאם לתנאי מסלול רווח הון, באמצעות נאמן.

הליך המימוש של כתבי האופציה – בכל מועד מימוש יחושב סכום ההטבה הכספי לניצע, והבנק ינפיק לנאמן עבור הניצע, כמות מניות רגילות, אשר שווי השוק הכולל שלהן, לפי שער הנעילה של המניות הרגילות של הבנק, בבורסה, ביום המסחר שקדם ליום המימוש, שווה לסכום ההטבה הכספי.

הבנק יהפוך חלק מרווחיו, כמשמעותם בסעיף 302 (ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"), מפרמיה על מניות, או מכל מקור אחר הכלול בהונו העצמי, כאמור בסעיף 304 (א) לחוק החברות, להון מניות, בסכום השווה לערך הנקוב של מניות המימוש שיוקצו כאמור. כל כתב אופציה שלא ימומש על פי תנאי התכנית, עד תום התקופה שנקבעה למימושו על פי תנאי התכנית, יפקע ולא יקנה זכות כלשהי. **הקצאת כתבי אופציה.** ביום 4 באוגוסט 2006 הקצה הבנק לנאמן עבור תשעה נושאי משרה האחרים 9,806,391 כתבי אופציה לא סחירים הניתנים למימוש למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח כל אחת, בתנאים ובמועדים שנקבעו בתוכנית (ר' לעיל).

ערך ההטבה התיאורטי בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מס' 24, נאמד בכ-39 מיליון ש"ח. ערך ההטבה בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור הכולל מס שכן, בהתחשב בשינוי שחל בשיעורי מס שכן ובמרכיב הפירוטי בפועל (לעומת זה שנאמד בשעתו), נאמד בכ-40 מיליון ש"ח.

ערך ההטבה בגין תשעת נושאי המשרה כאמור נפרס בספרי הבנק החל ממועד הענקיה (26 במרס 2006) ועד לתחילת תקופת המימוש של כל חלק (שני שלישי על פני תקופה של כ-2.8 שנים והשלישי הנוסף על פני תקופה של כ-4.8 שנים). אחד מנושאי המשרה פרש בסוף שנת 2006 והאופציות שהוקצו לו פקעו. עקב פרישתה של אחת מנושאי המשרה במהלך שנת 2007 פקעו כתבי האופציה שהוקצו לה (1,176,767). עקב פרישתו של אחד מנושאי המשרה, בסוף חודש ינואר 2009, פקעו במהלך שנת 2009 כתבי האופציה שהוקצו לו (1,176,767). יתרת כתבי האופציה במחזור ליום 31 בדצמבר 2009, בגין שישה נושאי משרה, היתה 6,276,090 כתבי אופציה. בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 נזקק בגין שישה נושאי משרה סך של כ-1 מיליון ש"ח, כהוצאות שכן מול קרן הון. (2008: סך של כ-8.5 מיליון ש"ח בגין שבעה נושאי משרה. 2007: סך של כ-7.6 מיליון ש"ח בגין שבעה נושאי משרה).

(2) תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנהל הכללי

ביום 18 ביולי 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק ולמנכ"ל הבנק, במסגרת תכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל הבנק. ביום 26 באוגוסט 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק את תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק ואת הקצאת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון הקודם במסגרת תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל הבנק.

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

במסגרת התכנית הוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון הקודם 8,090,275 כתבי אופציה ועבור המנכ"ל מספר זה של כתבי אופציה, שכל אחד מהם יהיה ניתן למימוש למניה רגילה אחת. מחיר המימוש של כתבי האופציה הינו 8.455 ש"ח, על פי שער הסגירה של מניית הבנק בבורסה ביום שקדם למועד אישור האסיפה הכללית, צמוד למדד, בכפוף להתאמות.

כתבי האופציה שהוקצו לנאמן ניתנים למימוש, בהתאם לתנאי התוכנית, במועדים שלהלן:

– ניצע יהיה זכאי לממש למניות, מנות של כתבי האופציה אשר גובשה זכאותו לקבלם עד תום שנת 2008, החל מיום 5 בינואר 2009, ועד ליום 4 בינואר 2011;

– ניצע יהיה זכאי לממש למניות, מנות של כתבי האופציה אשר גובשה זכאותו לקבלם עד תום שנת 2009, החל מיום 5 בינואר 2010 ועד ליום 4 בינואר 2012;

– ניצע יהיה זכאי לממש למניות מנות של כתבי האופציה אשר גובשה זכאותו לקבלם עם תום שנת 2010, החל מיום 5 בינואר 2011 ועד ליום 4 בינואר 2013.

כל אחת מן התקופות שבמהלכה ניתן יהיה לממש כתבי אופציה על פי התכנית כאמור לעיל, תיקרא להלן, "תקופת מימוש".

כתבי אופציה שהוקצו לנאמן עבור ניצע שהעסקתו הסתיימה, אך טרם מומשו (וטרם פקעו), והכלולים במנות שהזכאות של הניצע לגביהן התגבשה עד תום שנת המדידה האחרונה שקדמה למועד סיום ההעסקה, יהיו ניתנים למימוש עד למועד המוקדם מבין אלו: (1) 180 ימים ממועד סיום ההעסקה או 180 ימים מתחילת תקופת המימוש של כל אחת מכתבי האופציה כאמור לעיל, לפי המאוחר; או (2) תום תקופת המימוש של כל אחד מכתבי האופציה, כאמור לעיל, לפי הענין.

בהנחה של מימוש מלא של כל כתבי האופציה שהוצעו ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל על פי התכנית (ובהנחה שכל יתר כתבי האופציה שהנפיק הבנק לא ימומשו), יקנו אלו כ-1.64% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק, ובהנחה של דילול מלא הם יקנו כ-1.6% בהון ובהצבעה בבנק. יודגש כי הנחה זו הינה תיאורטית בלבד, שכן מימוש האופציות מתבסס על "מימוש נטו".

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה האמורים, ליום 31 בדצמבר 2009, היה 8.975 ש"ח.

כתבי האופציה נחלקו ל-5 מנות שנתיות שוות לגבי כל אחת מהשנים 2006-2010.

נוכח סיום כהונת יו"ר הדירקטוריון הקודם, ביום 1 בינואר 2010, פקעו כתבי האופציה הכלולים במנה של שנת 2010 (1,618,055).

הזכאות לכתבי האופציה מותנית בין היתר בתשואת המניות של הבנק בשנה קלונדרית מסוימת (Total Shareholders Return) באופן שזו תהיה לפחות 85% ממוצע תשואת המניות של בנקים אחרים באותה תקופה. התנאי האמור התקיים בשנים 2006-2007 ובשנת 2009 בגין השנים 2008 ו-2009 ובהתאם קמה זכאותם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל למנה השנתית בגין השנים האמורות.

בתכנית נקבעו, בין היתר, הוראות שונות לגבי מימוש כתבי האופציה, קיצור תקופות המימוש במקרה של סיום כהונה, אופן התאמת כתבי האופציה בקורות אירועים מסוימים ומסלול המימון בתכנית זו.

הערך הכלכלי של כתבי האופציה, לצורך רישומו בדוחות הכספיים של הבנק, מחושב על פי שיטת מונטה קרלו, שהיא שיטה כמותית סטטיסטית מקובלת לצורך תמחור מכשירים פיננסיים, כולל אופציות לעובדים.

הערך הכלכלי של כל כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון הקודם ועבור המנכ"ל על פי התכנית מחושב למועד אישור האסיפה הכללית, על פי שער הסגירה של מניית הבנק בבורסה ביום שקדם לו הינו כ-31.3 מיליון ש"ח. בשנת 2009 נרשמה הוצאה בסך של 1.3 מיליון ש"ח בגין ההטבה האמורה.

(בשנת 2008 נרשמה הוצאה בסך של 6.5 מיליון ש"ח בגין ההטבה האמורה. בשנת 2007 נרשמה הוצאה בסך של כ-19.8 מיליון ש"ח בגין ההטבה האמורה, מתוך הטבה כוללת בסך של 31.3 מיליון ש"ח, בגין כל התוכנית).

(3) הקצאת כתבי אופציה לחברי הנהלה נוספים

רקע כללי. ביום 29 בינואר 2007 החליט הדירקטוריון עקרונית כי חבר הנהלה אשר מונה כסמנכ"ל וכראש החטיבה העסקית (להלן: "ניצע א"), יהיה זכאי לכתבי אופציה בכמות שווה לזו שהוקצתה למנהל החטיבה העסקית הקודם שפרש, ואשר כתבי האופציה שהוקצו לו פקעו (1,176,767). ביום 14 במאי 2007 החליט הדירקטוריון עקרונית כי היועצת המשפטית של הבנק, אשר מונתה כסמנכ"לית (להלן: "ניצעת ב"), תהיה זכאית ל-980,639 כתבי אופציה. עוד נקבע, לגבי שניהם, כי תוכנית האופציות לגביהם תהיה דומה ככל האפשר לתוכנית האופציות שאושרה לסמנכ"לים בחודש מרס 2006 ואושרה בחודש יולי 2006, בכפוף לשינויים המחויבים.

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

בחודש דצמבר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הדירקטוריון כי תוכנית האופציות של חברי ההנהלה האמורים תהיה לתקופה של 5 שנים מהמועד שבו נכנס כל אחד מהם לתפקידו כסמנכ"ל וכי מחיר האופציות ייקבע בהתאם למועד האמור. הועדה הנחתה להתאים את תוכנית האופציות שאושרה לחברי ההנהלה בחודש מרס 2006 ואושרה בחודש יולי 2006. הועדה הנחתה להביא את תוכנית האופציות לאישור האורגנים המוסמכים של הבנק, לאחר קבלת אישורה של המדינה בהתאם להסכם מיום 1 בפברואר 2005 שבינה לבין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן – "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"). הבנק פנה למדינה ולקבוצת ברונפמן-שראן בבקשה לאשר את הקצאת האופציות. באותה עת נתגלעה מחלוקת בין הצדדים להסכם למכירת גרעין השליטה בבנק לגבי האופן שבו תחושב "התמורה הנוספת" (כהגדרתו של מונח זה בהסכם) שהיתה אמורה להיות משולמת, בניסיונות מסויימות, למדינה. מאחר ולהקצאה זו היתה עשויה להיות השפעה, אם כי זניחה ביותר, על חישוב "התמורה הנוספת", לא אישרו הצדדים את הבקשה. בסופו של דבר התנאים לתשלום התמורה הנוספת לא התקיימו וזו לא שולמה.

בסמוך למועד הסופי להתחשבות בין המדינה לבין בעלי השליטה, פקד משבר את בורסות העולם אשר גרם לירידה חדה בערך המניות, לרבות מניות הבנק, באופן שההקצאה נראתה לא ריאלית. בשל כך התעכבה ההקצאה ולא יצאה אל הפועל.

תוכנית אופציות הפנטום מהווה תחליף לתוכנית שהיתה אמורה להיות מוענקת לחברי ההנהלה האמורים מלכתחילה.

בשל חלוף הזמן ועל מנת להעניק לחברי ההנהלה האמורים את התגמול שהיה אמור לנבוע להם מהקצאת כתבי האופציה, לו הוקצו להם במועד המקורי או בסמוך אליו, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון הענקת אופציות פנטום בתוספת גילום של פערי המס שבין מס ההכנסה השולי שיחול על הניצעים לבין מס רווחי הון שהיה עשוי להיות משולם על ידם אילו היו מקבלים את כתבי האופציה בפועל בהתאם לתוכנית המקורית.

יחד עם זאת, ביום 11 בינואר 2010 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות תגמול בהתאם למכתב בנק ישראל בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, מיום 5 באפריל 2009, לפיה ייקבע בעתיד התיגמול של חברי הנהלת הבנק (אשר תוכנית האופציות שלהם מסתיימת בסוף שנת 2010). על מנת שתוכנית התיגמול החדשה תחול גם על חברי ההנהלה האמורים – קוצרה תקופת התכנית שלהם בשנה, ובמקביל הופחת חלק יחסי של האופציות בגין תקופה זו מכמות האופציות המקוריות.

תנאיה האחרים של התכנית זהים לתנאי התכנית המקורית שאושרה לשאר חברי הנהלת הבנק, בשינויים המתחייבים ממועד מינויים של הניצעים, ומהעובדה שמדובר בתכנית אופציות פנטום ולא בתכנית להקצאת כתבי אופציה בפועל.

תוכנית "אופציות פנטום". ניצע א' וניצעת ב' יהיו זכאים לסכום כספי שהוא ההפרש שבין שער הנעילה בבורסה של מניה רגילה של הבנק ביום המסחר שקדם ליום המימוש, מוכפל במספר מניות שאמורות לנבוע מאופציות הפנטום שביחס אליהן ניתנה הודעת המימוש, לבין מחיר המימוש כשהוא מוכפל באותו מספר אופציות פנטום (להלן – "סכום ההטבה הכספית"). לסכום ההטבה הכספית יתווסף גילום פערי המס שבין מס ההכנסה השולי שיחול על חבר ההנהלה הניצע לבין מס רווחי הון שהיה עשוי להיות משולם על ידו אילו היה מקבל את כתבי האופציה על פי תוכנית אופציות שחל עליה סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (במסלול רווח הון). הסכומים בגין הגילום וסכום ההטבה הכספית ייקראו ביחד "מענק הפנטום".

מחיר המימוש של כל אחת מאופציות הפנטום ייקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה, ביום המסחר האחרון שקדם ליום המינוי כסמנכ"ל ("יום המסחר") (9.3 ש"ח ו-9.171 ש"ח, בהתאמה), בתוספת הפרשי הצמדה למדד, החל מן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום המסחר האחרון שקדם ליום תחילת הכהונה ועד למדד הידוע ביום המימוש (להלן – "מחיר המימוש"), ובכפוף להתאמות, הכל כמפורט בתכנית. לניצע א' הוצעו 980,639 אופציות פנטום (במקום 1,176,767 אופציות שהיו אמורות להיות מוענקות לו) ולניצעת ב' הוצעו 817,199 אופציות פנטום (במקום 980,639 אופציות שהיו אמורות להיות מוענקות לה).

ניצע א' וניצעת ב' יהיו זכאים לאופציות הפנטום בשתי מנות כלהלן:

– המנה הראשונה כוללת 784,511 אופציות פנטום לניצע א' ו-653,759 אופציות פנטום לניצעת ב' והיא הוענקה לניצעים ביום 24 בפברואר 2010. את האופציות במנה הראשונה ניתן יהיה לממש במשך שנתיים החל מהמועד האמור.

– המנה השנייה כוללת 196,128 אופציות פנטום לניצע א' ו-163,440 אופציות פנטום לניצעת ב' והיא תוענק לניצעים ביום 24 בפברואר 2011. את האופציות במנה השנייה ניתן יהיה לממש במשך שלוש שנים מהמועד האמור.

נכון ליום קבלת ההחלטה מחיר המימוש הינו 10.066 ש"ח ו-9.923 ש"ח, בהתאמה (והוא מביא בחשבון את הדיבידנד שחולק ביום

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

6 באוקטובר 2008).

הניצעים יהיו זכאים לאופציות הפאנטום רק אם ביום הקובע הם יהיו נושאי משרה בבנק. בתכנית נקבעו הוראות לגבי קיצור תקופת המימוש והענקה יחסית של אופציות פאנטום במקרים של סיום העסקה וכן הוראות בדבר התאמות התכנית בנסיבות מסוימות. למימוש אופציות הפאנטום אין כל השפעה על הון המניות של הבנק.

שווי ההטבה לשני הניצעים על פי מודל Black & Scholes הינו כ-2.811 מיליון ש"ח. השווי הכלכלי כאמור נערך על בסיס ההנחה שכל אופציות הפאנטום ימומשו ביום האחרון של תקופת המימוש שנקבעה לגביהן, והוא אינו מתחשב בכך שלא מדובר בכתבי אופציה נסחרים, וכי היום הקובע את הזכות לחלק מאופציות הפאנטום טרם הגיע. סך הכל הערך הכלכלי של מענק הפאנטום, בהתחשב גם בגילום פערי המס כאמור, מסתכם ב-3.710 מיליון ש"ח.

מודגש כי החישוב דלעיל מהווה אינדיקציה בלבד לעלות מענק הפאנטום, וכי העלות בפועל עשויה להשתנות מאחר והיא מושפעת מהשינויים במחיר המניה במשך תקופת התכנית, ומשינויים שיחולו, אם יחולו, בשיעורי המס בעתיד. ההוצאה בגין המנה הראשונה של אופציות הפאנטום תזקק לדוח רווח והפסד בדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2010 (בהתחשב במועד אישור התכנית) ואילו ההוצאה בגין המנה השנייה תתפרס על פני התקופה עד למועד הזכאות שלה. עד למימוש אופציות הפאנטום ייערך, בכל מועד דיווח, חישוב השווי ההוגן של התכנית, בהתאם לתנאי השוק באותו מועד, והפער ייכלל בדוח רווח והפסד.

(4) עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות - ריכוז נתונים כמותיים

א. עסקת תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה בכירה - מאוחד ובנק

2007		2008		2009	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות בש"ח	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות בש"ח	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות בש"ח
7.06	8,629,624	7.34	7,452,857	7.42	7,452,857
-	-	-	-	-	-
6.59	1,176,767	-	- ⁽²⁾	6.85	1,176,767
7.34	7,452,857	7.42	7,452,857	7.83	6,276,090

הערות:

- (1) מחיר המימוש צמוד למדד הידוע. מחיר המימוש בפועל יהיה כפוף להתאמות, כמפורט לעיל, בנוסף להכרזי ההצמדה. ליום 31 בדצמבר 2008 הותאם מחיר המימוש בסך של 0.255 ש"ח בגין דיבידנד שחולק במהלך 2008.
- (2) לאחר תאריך המאזן פקעו 392,256 אופציות בגין נושא משרה שפרש.
- (3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה, מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

2007		2008		2009	
תחום 2	תחום 1	תחום 2	תחום 1	תחום 2	תחום 1
9.05-9.17	6.71	9.20-9.33	6.76	9.55-9.68	7.014
1,961,278	5,491,579	1,961,278	5,491,579	1,961,278	4,314,812
9.11	6.71	9.26	6.76	9.617	7.014
3.667	3.667	2.667	2.667	1.667	1.667
מזה ניתנות למימוש:					
				1,307,519	2,876,541
				9.617	7.014

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

(4) עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות – ריכוז נתונים כמותיים (המשך)

ב. עסקת תשלום מבוסס מניות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל – מאוחד ובנק

2007		2008		2009		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	מספר האופציות	תנועה באופציות למניות
-	-	8.51	16,180,550	8.64	16,180,550	קיימות במחזור לתחילת שנה
8.45	16,180,550	-	-	-	-	הוענקו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	- ⁽³⁾	פקעו במהלך השנה
8.51	16,180,550	8.64	16,180,550	8.97	16,180,550	קיימות במחזור לתום שנה
						מזה ניתנות למימוש: 6,472,220

הערות:

- (1) מחיר המימוש צמוד למדד הידוע. מחיר המימוש בפועל יהיה כפוף להתאמות, כמפורט לעיל, בנוסף להפרכי ההצמדה. ליום 31 בדצמבר 2008 הותאם מחיר המימוש בסך של 0.255 ש"ח בגין דיבידנד שחולק במהלך 2008.
- (2) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2007 במועד המדידה היה: 1.93 ש"ח.
- (3) לאחר תאריך המאזן, פקעו 1,618,055 אופציות בגין יו"ר הדירקטוריון שפרש ביום 1 בינואר 2010.

ה. דיבידנדים

(1) כללי

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים. ביום 30 במאי 2007 הודיע הבנק לפיקוח על הבנקים, בהמשך לבקשת הבנק להכיר בשטרי ההון הנדחים שהוקצו בחודש מאי 2007 כהון ראשוני מורכב, כי אם תובא לדיון בדירקטוריון הבנק החלטה שעניינה חלוקת דיבידנדים, בתקופה שעד 31 בדצמבר 2009, תינתן למפקח על הבנקים הודעה על כך, לפחות 30 יום לפני קבלת ההחלטה.

(2) מגבלות על חלוקת דיבידנד בהיתר הנגיד לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק

בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק נקבעו, בין היתר, המגבלות הבאות: (א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).

(ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

1. המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;
2. חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;
3. דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניתו העסקית;
4. התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח, לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.

(3) בהסכם שנחתם ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר, אליו הצטרף מאוחר יותר גם הבנק, נקבעה, בין היתר, המגבלה לפיה בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ייקבע כי אם תימכר השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה לבנק, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד חתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד העובדים.

13. הון עצמי, מניות בכורה ואופציות (המשך)

(4) חלוקת דיבידנד

בהמשך לתוכנית האסטרטגית ועל רקע ההתקדמות משביעות הרצון בהשגת יעדיה, ובכלל זה ברווחיות הבנק ובהלימות ההון שלו, החליטה הנהלת הבנק כלהלן:

א. להמליץ לדירקטוריון על חלוקת דיבידנד בשנת 2008, בהיקף שיהווה תשואת דיבידנד של כ-3.0%. ההמלצה תגובש סופית במועד סמוך להנחתה על שולחן הדירקטוריון במהלך שנת 2008. כאשר השיעור שיוצע ייקבע, בין היתר, בשים לב לשמירה על הלימות הון ברמה נאותה וליכולת הבנק להמשיך בפיתוח מואץ של עסקיו והיא תובא מבעוד מועד לידיעת המפקח על הבנקים, כנדרש.

ב. להביא בפני הדירקטוריון, ברבעון הראשון של שנת 2009, הצעה למדיניות דיבידנד לשנים הבאות. יצויין כי בחודש פברואר 2009 החליטה הנהלת הבנק לדחות את מועד הבאת ההצעה למדיניות דיבידנד בפני הדירקטוריון, לרבעון הראשון של שנת 2010.

(5) חלוקת דיבידנד בשנת 2008

האסיפה הכללית המיוחדת שהתכנסה ביום 22 בספטמבר 2008, אישרה את המלצת דירקטוריון הבנק מיום 31 באוגוסט 2008, לחלק דיבידנד במזומן בסך של 250 מיליון ש"ח מרווחי השנים 2007-2008. הדיבידנד שולם ביום 23 באוקטובר 2008 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 6 באוקטובר 2008 (המועד הקובע). הסכום שחולק מהווה כ-25.5 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ע.נ. (255%). ביום 3 ביוני 2009 החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2008, דיבידנד ביניים, בשיעור של 6%, ששולם ביום 30 בדצמבר 2008, לבעלים של 40,000 מניות בכורה צוברות בנות 0.60504 ש"ח ע.נ. כל אחת. ביום 16 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 30 בדצמבר 2009, לבעלים של מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק, שתתכנס בשנת 2010, להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי. הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2009 מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית על פי הוראת שעה שפרסם המפקח על הבנקים בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" מיום 31 בדצמבר 2008 (להלן: "כללי באזל ו"). עד ליום 31 בדצמבר 2009 חושבה הלימות ההון בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו-"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק", בהתאמה (להלן: "כללי באזל ו"). על פי הנדבך השני בהוראת השעה האמורה, התאגידים הבנקאיים נדרשים לבצע תהליך הערכה פנימי של הלימות ההון (תהליך ICAAP) ואילו הפיקוח על הבנקים נדרש לבצע תהליך סקירה והערכה פנימי (תהליך SREP). במכתב מיום 20 באוגוסט 2009, הבהיר המפקח על הבנקים כי בתקופת הביניים, עד להשלמת תהליך SREP מקיף, על התאגידים הבנקאיים לעמוד גם ביעדי ההון שהוגדרו על ידם בהתאם לכללי באזל ו. בביאור להלן מוצגים נתוני הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2009 כשהם מחושבים הן לפי כללי באזל ו והן לפי כללי באזל ו. מספרי ההשוואה ליום 31 בדצמבר 2008 מוצגים בהתאם לכללי באזל ו. מתכונת ההצגה כאמור נועדה להבהיר את השפעת שינוי שיטת מדידת יחס ההון לרכיבי סיכון וכדי לאפשר השוואה לתקופות קודמות.

השינויים העיקריים בכללי המדידה של הלימות ההון בנדבך הראשון של כללי באזל ו, לעומת כללי המדידה בכללי באזל ו, שהשפיעו מהותית על יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק, הינם כלהלן:

(א) אמצעי ההון

על פי כללי באזל ו, קרן ההון בגין התאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן תיכלל בחישוב אמצעי ההון. מרכיב זה מהווה את הפער שבין יתרת שווים ההוגן של ניירות הערך הזמינים למכירה (שנקבע לרוב על פי מחיר שוק) לבין עלותם המופחתת. לפיכך, תנודות משמעותיות במחירי השוק של ניירות הערך עשויים להשפיע באופן מהותי על יחס הלימות ההון של הבנק.

(ב) נכסי הסיכון

- הקצאת נכסי סיכון בגין הסיכון התפעולי;

- הקצאת נכסי סיכון בגין התחייבות למתן אשראי לתקופה שאינה עולה על שנה;

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- שקלול חבות אשראי למגזר הקמעונאי בשיעור של 75% (במקום 100% לפי כללי באזל I);
- שקלול חבות אשראי בגין הלוואות לדיור בשיעור של 35% (במקום 100%-50% על פי כללי באזל I);
- שקלול הלוואות בפיגור מסוימות בשיעור של 150% (במקום 100% על פי כללי באזל I).

ליום 31 בדצמבר 2009 הבנק עומד הן בכללי באזל I והן בכללי באזל II.

מדיניות בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 24 במרס 2008 החליט הדירקטוריון לקבוע כמדיניות כי הבנק יפעל לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2009 לא יפחת מ-12%.

המדיניות האמורה, לפיה יפעל הבנק להרחבת שולי הביטחון של יחס הלימות ההון, מעבר ליחס ההון המזערי הקבוע כיום ברגולציה, נקבעה כחלק מההיערכות הכללית ליישום כללי באזל II ובהתחשב ברגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין.

1. הון לצורך חישוב יחס הון

סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר			
2008	2009		
באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים			
10,130	11,653	10,699	הון רובד 1 לאחר ניכויים
*3,849	*5,742	6,485	הון רובד 2 לאחר ניכויים
13,979	17,395	17,184	סך-הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

ליום 31 בדצמבר			
2008	2009		
באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים			
***134,539	129,174	126,775	סיכון אשראי
1,916	3,401	2,752	סיכונים שוק
-	-	12,969	סיכון תפעולי
136,455	132,575	142,496	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

הערות לטבלה ראה לאחר סעיף 4.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

ליום 31 בדצמבר			
2008	2009		
באזל ⁽²⁾	באזל ⁽²⁾	באזל ⁽¹⁾	
באחוזים			
			א. הבנק
6.5	7.6	7.0	יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון
7.4	8.8	7.5	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
10.2	13.1	12.1	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			ב. חברות בת משמעותיות
			1. בנק מרכזי דסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו
9.8	11.3	10.5	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
12.4	13.1	12.3	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			2. בנק דסקונט למשכנתאות בע"מ
7.2	8.0	12.8	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
10.8	12.1	19.3	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			3. דסקונט בנקורפ אינק.⁽³⁾
9.9	12.5	-	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
12.1	14.9	-	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽⁴⁾ 8.0	⁽⁴⁾ 8.0	⁽⁴⁾ -	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			4. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
^{***} 20.5	22.5	13.5	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
^{***} 21.1	22.8	13.7	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערות לטבלה ראה לאחר סעיף 4.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

4. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	
באזל ו ⁽²⁾	באזל ו ⁽²⁾	באזל ו ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים		
א. הון רובד 1		
הון עצמי		
8,797	9,994	9,994
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו		
226	298	298
מכשירי הון מורכבים חדשניים		
1,223	1,636	1,636
בניכוי מוניטין		
(272)	(218)	(220)
בניכוי (רווחים) הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה		
**156	*(57)	(57)
בניכוי השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית		
-	-	(825)
בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד ו ⁽⁵⁾		
-	-	(127)
10,130	11,653	10,699
סך הכל הון רובד 1		
ב. הון רובד 2		
1. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה		
-	-	42
הפרשה כללית לחובות מסופקים		
254	254	254
מכשירי הון מורכבים חדשניים		
-	1,313	1,313
רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים		
2	2	2
2. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבות נדחים		
5,065	5,827	5,826
3. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית		
(1,472)	(1,654)	(825)
ניכויים אחרים מהון רובד ו ⁽⁵⁾		
-	-	(127)
3,849	5,742	6,485
סך הכל הון רובד 2		

- (1) מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון", מיום 31 בדצמבר 2008.
- (2) מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערר" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק". הכותרות של מונחים מסוימים שנקבעו בהוראות אלה, וסיכומי ביניים שהוצגו בביאור זה בדוחות שפורסמו בעבר, הותאמו וסווגו מחדש לפי מתכונת הגילוי של השנה השוטפת. הנתונים ליום 31.12.09 לפי באזל מוצגים כדי להבהיר את השפעת שינוי שיטת מדידת יחס ההון לרכיבי סיכון וכדי לאפשר השוואה לתקופות קודמות.
- (3) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.
- (4) אי די בי ניו יורק, חברת הבת של דיסקונט בנקורפ אינק., סווגה על ידי ה-FDIC כ-"Well Capitalized". שמירת הסיווג האמור מחייבת שמירה על יחס הון כולל מזערי בשיעור של 10%, ושל יחס הון ראשוני מזערי בשיעור 6%. אי די בי ניו יורק אינה נדרשת לעמוד בכללי באזל ו.
- (5) ניכוי בגין חשיפות איגוח מסוימות.
- * לאחר ניכויים מההון הכולל לפי באזל ו בגין יתרות השקעות במניות ובכתבי התחייבות נדחים של חברות פיננסיות מסוגות ש"ח ושל חברות בת שלא אוחדו.
- ** לצורך באזל ו בניכוי זה נכללו הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של מניות זמינות למכירה וכן בשנת 2009 נכללו רווחים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה ובשנת 2008 הופחתו הפסדים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה.
- *** סווג מחדש.

5. פרסום תשקיף מדף 2008. ביום 27 בפברואר 2008 פרסמה דיסקונט מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי

התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ז' עד יח') והנפקה בדרך של הרחבת סדרה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ב', ד' ו-ה'). בחודש מרס 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 665 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ז') ו-356 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2008. בחודש ספטמבר 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כ-411

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

מיליון ש"ח ע.נ. (סדרה ז') וכ-495 מיליון ש"ח ע.נ. (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 9 בספטמבר 2008. **תיקון תשקיף המדף משנת 2008.** ביום 24 בדצמבר 2008, פרסמה דיסקונט מנפיקים תיקון לתשקיף המדף מחודש פברואר 2008. במסגרת התיקון נוספה האפשרות להנפקה על פי התשקיף של עד 3 מיליארד ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (לכל אחד מהסדרות 1-3). בחודש פברואר 2010 פקע תשקיף המדף האמור.

6. הבהרה בעניין ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף

במכתב מיום 3 במרס 2010 הבהיר המפקח על הבנקים, לבקשת הבנק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, התנאים הספציפיים שנקבעו להכרה במכשירי הון מורכבים, כמפורט באישורים שנתן לגבי כל הנפקה של מכשיר כאמור, ממשיכים לחול בהתייחס לאותה הנפקה, גם לאחר כניסתם לתוקף של כללי באזל II.

עוד הבהיר המפקח, למען הסר ספק, כי מקום בו הבנק נדרש לשמור על יחסי הלימות הון (כולל, ראשוני, מקורי או אחר), לרבות כתנאי להכרה במכשירי הון היברידיים כחלק מבסיס ההון של הבנק, לא ישתנו יחסים אלה, על אף השינוי המתבצע מעת לעת בקריטריוני ההנפקה, וכן יחושבו על פי שיטת החישוב הנהוגה באותה עת. האמור מתייחס להנפקות שביצע הבנק, כמפורט בסעיפים 7 ו-8 להלן.

7. הנפקת הון ראשוני מורכב

א. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה א'

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנים 2006-2007. על פי החלטת דירקטוריון הבנק מיום 10 בדצמבר 2006, ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ-750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק. בהתאם לתנאי שטר הנאמנות, הבנק שילם תוספת של 1.25% לשיעור הריבית השנתית המשולם בגין שטרי ההון, וזאת בגין התקופה שעד ליום הרישום למסחר בבורסה של שטרי ההון.

ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים.

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנת 2008. בהתאם לאישור הדירקטוריון מיום 7 בספטמבר 2008, הנפיק הבנק ביום 25 בספטמבר 2008 שטרי הון נדחים (סדרה א'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ-147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007). שטרי ההון הונפקו בתמורה כוללת של כ-135 מיליון ש"ח, דהיינו בכיוון בשיעור של 14.6% ביחס לערכם המתואם.

ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:

א. שטרי ההון יוקצו בתנאים זהים לתנאי שטרי ההון שהונפקו במסגרת הסדרה הקיימת;

ב. שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;

ג. שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

הנפקות נוספות של הון ראשוני מורכב סדרה א'. יתרת שטרי ההון הנדחים סדרה א' שטרם הונפקה עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על 853 מיליון ש"ח. יצויין כי יתרת המניות שנותרה בהון הרשום, שיכולה לשמש בקורות אירועי המרה כפויה של שטרי הון סדרה א' (83 מיליון מניות); ר' ביאור 13 ג' לעיל), יכולה לאפשר הנפקות נוספות בהיקף של כ-202 מיליון ש"ח, וכל הנפקה נוספת מעבר לסכום האמור תחייב הגדלת ההון הרשום של הבנק.

תנאי שטרי ההון הנדחים סדרה א'. שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית צמודה בשיעור של 5.10%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות (דהיינו, 2.495%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 398.5 מיליון מניות רגילות א' של הבנק. שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, כפי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

ההכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון. נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני עליון.

להלן פירוט התנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:

- (1) יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10% במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.
- (2) הון ראשוני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, הנכללים בהון המשני.
- (3) מבנה ההנפקה – ההנפקה תבוצע במישרין אך ורק על ידי הבנק.
- (4) מגבלה כמותית – שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב (להלן: "הון ראשוני כולל").
- (5) נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון ראשוני מורכב.
- (6) העדר צבירות – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא תיצבר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:
 - (א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;
 - (ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויים, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;
 - (ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);
 - (ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.
- (7) הקצאת מניות כנגד ריבית – במקרה של מחיקת ריבית, כאמור בסעיף 6 לעיל, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.
- (8) ספיגת הפסדים – הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:
 - (א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון,

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות, תבצע המרה מיידית כאמור;

(ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), תבצע המרה מיידית כאמור;

(ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, תבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;

(ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל-5% לפחות;

(ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;

(ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.

(9) שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית – שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביוזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.

מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות.

(10) נדחות – פרט לזכויות של נושים על פי מכשירי הון דומים, שטרי ההון יהיו נדחים מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים, לרבות שטרי הון שהונפקו כהון משני.

(11) בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.

(12) הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון הנדחים לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.

(13) שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של כל תנאי ההון הראשוני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שיכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכמו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.

בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.

יצוין כי, נוכח כניסתן לתוקף של הוראות באזל ו, מסתמנת אפשרות שהפיקוח על הבנקים יכניס שינויים בתנאים הבסיסיים כאמור, לעניין ההכרה בשטרי הון נדחים נוספים שיונפקו בעתיד כהון ראשוני עליון.

ב. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה ב'

הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009. בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק מהימים 9 בפברואר, 23 בפברואר ו-25 במרס 2009, התקשר הבנק עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח.

ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:
א. שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ-6.5%.

ג. שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

תנאי שטרי ההון הנדחים – סדרה ב'. קרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה. הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם, בכפוף לתנאים שנקבעו בשטר ובכפוף לאישור מוקדם של המפקח על הבנקים. שטרי ההון הנדחים ישאו בתקופה שממועד הנפקתם ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (להלן: "תקופת הריבית הראשונית") ריבית צמודה בשיעור של 8.7%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם ביום 31 בדצמבר 2021, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע לתקופת הריבית הראשונית (דהיינו, 7.13%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 267 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאשרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים (סדרה ב') כהון ראשוני מורכב. התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון ראשוני עליון הם כתנאים שנקבעו לסדרה א' (כמפורט בסעיף א' לעיל), בשינויים הבאים:

- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נמחק האירוע של שישה רבעונים רצופים של הפסד (סעיף קטן (6) ג').
- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נוסף אירוע כלהלן: המפקח הורה על מחיקת תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
- במסגרת הגדרת האירועים שבהתקיימם תתבצע המרה מיידית של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א', שונה התנאי המתייחס לירידה של יחס ההון הראשוני המקורי מתחת ל-5% (סעיף (8) (ד)), כלהלן: אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית כאמור.

יצוין כי, נוכח כניסתן לתוקף של הוראות באזל III, מסתמנת אפשרות שהפיקוח על הבנקים יכניס שינויים בתנאים הבסיסיים כאמור, לעניין ההכרה בשטרי הון נדחים נוספים שיונפקו בעתיד כהון ראשוני עליון.

8. הנפקת הון משני עליון

החלטה בדבר הנפקת הון משני עליון. בישיבת הדירקטוריון מיום 17 בדצמבר 2008, הוחלט לאשר לפעול להנפקת הון משני עליון, על דרך של הנפקת שטרי הון נדחים, באמצעות דיסקונט מנפיקים. במסגרת יישום החלטה האמורה, ננקט מהלך של תיקון תשקיף המדף של דיסקונט מנפיקים (ר' לעיל). הגיוס, היקפו ותנאיו, כמו גם ההנפקה בפועל, ייקבעו בהתאם לצורכי הבנק ותנאי השוק.

הנפקת הון משני עליון בשנת 2009. במהלך שנת 2009 הופיקה דיסקונט מנפיקים 1,252 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בתמורה כוללת של כ-1,258 מיליון ש"ח, אשר משמשים כהון משני עליון.

תנאי שטרי ההון הנדחים שישמשו כהון משני עליון. שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 49 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד, במועד שייקבע בדוח הצעת המדף הראשון של אותה סדרה. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן. הריבית על שטרי ההון הנדחים תשולם ארבע פעמים בשנה.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, החל מתום תקופה אשר תיקבע בדוח הצעת המדף ואשר בכל מקרה לא תפחת מ-10 שנים (להלן: "התקופה הראשונית"), בכפוף לתנאים המפורטים בשיטור ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים. שטרי ההון ישאו, עד לתום התקופה הראשונית, ריבית צמודה בשיעור שיקבע במכרז. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שתקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור שיקבע בדוח הצעת המדף הראשון כאמור.

זכויותיהם של מחזיקי שטרי ההון הנדחים תהינה נדחות מפני תביעותיהם של כל יתר נושי דיסקונט מנפיקים והבנק מכל סוג שהוא, למעט מחזיקי שטרי ההון אשר מהווים ו/או יהוו, מעת לעת, הון ראשוני מורכב שהנפיק הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון. להלן פירוט התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון:

1. הלימות הון במועד ההנפקה – יחס ההון לרכיבי הסיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.
2. יחס הון ראשוני מקורי – יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ-6.5%.
3. הוראה 311 – הון משני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים כהגדרתם בסעיף ג' (הגדרות) לנספח א' להוראת ניהול בנקאי תקין 311 – יחס הון מזערי, הנכללים בהון המשני.
4. 5- השנים האחרונות לפני הפרעון הסופי, יכללו מכשירי ההון המורכבים בהון המשני כאילו היו כתבי התחייבות נדחים, בהתאם לסעיף 2(ב)(2) לנספח א' בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי".
5. מבנה ההנפקה – ההנפקה תבוצע על ידי הבנק או חברה בת שלו.
6. מגבלה כמותית – ההון המשני יכול להוות עד 100% מההון הראשוני וכתבי התחייבות נדחים עד 50% מההון הראשוני, שלא הוקצה כנגד סיכוי שוק. המשמעות היא שההון המשני העליון יכול להיות עד 100% מההון הראשוני, אך בפועל הפוטנציאל להנפקת הון משני עליון נע בטווח שבין סך ההון הראשוני להיקף כתבי ההתחייבות.
7. נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון משני עליון.
8. בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.
9. שעבוד שטרי ההון – שטרי ההון לא ימומנו ולא ישועבדו כבטחון להלוואה שניתנה על ידי הבנק או חברה בת שלו.
10. השעיית תשלומי ריבית – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שרורות "נסיבות משעות", כהגדרת המונח להלן, וסילוקם יידחה, לתקופות בלתי מסויימות. הנסיבות המשעות יהיו כלהלן:
 - א. דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר היעדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל.
 - ב. דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויים, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור.
 - ג. על פי הדוחות הכספיים של הבנק, שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.
 - ד. המפקח על הבנקים הורה על השעיית תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
11. סילוקם של תשלומי ריבית שהושעו – אם בעת המועד שנקבע לסילוקו של איזה מתשלומי הריבית, יתברר כי חל שינוי באיתנותו הפיננסית של הבנק, באופן ששוררות באותו מועד נסיבות משעות כמפורט בסעיף 10, אזי יידחה אותו תשלום ריבית עד למועד בו התקיימו תנאי אחד או יותר מהתנאים המפורטים להלן, ובלבד שאף אחת מהנסיבות המשעות אינה קיימת עוד ו/או חדלה להתקיים. אלה הנסיבות שבהתקיימה לראשונה של איזו מהן, ובכפוף לכך כי דירקטוריון הבנק יקבע כי אין חלות באותה שעה נסיבות משעות, יבוצעו תשלומי הריבית שסילוקם נדחה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית בגינם:
 - א. הבנק הכריז על תשלום דיבינד לבעלי סוג כלשהו של מניותיו.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- ב. הבנק הודיע על פדיון מוקדם, מלא או חלקי, של קרן שטרי ההון הנדחים או פרע את קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או חלקה.
- ג. ניתן צו פירוק כנגד הבנק, אולם, במקרה כזה יהיה סילוק הריבית המושעה כפוף לסילוק כל התחייבויות הבנק שהינן עדיפות בדרגה על הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים, או להסדר אחר שנושי הבנק העדיפים על מחזיקי שטרי ההון הנדחים יהיו צד לו.
12. אי חלוקת דיבידנד – הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות ובין אם הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור.
13. פדיון מוקדם על ידי המחזיק – לא יתאפשר פדיון מוקדם על ידי המחזיק.
14. פדיון מוקדם על ידי הבנק – בכפוף למגבלות המפורטות להלן, יהיה הבנק רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו וללא מתן זכות ברירה למחזיקים בשטרי ההון הנדחים, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או מקצתה, לפי העניין, ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם בגין קרן שטרי ההון הנדחים, וזאת בהתקיים כל התנאים הבאים במצטבר:
- א. חלפו לפחות 10 שנים מיום הנפקת שטרי ההון הנדחים ועד למועד ביצועו בפועל של הפדיון המוקדם.
- ב. פדיון מוקדם יתאפשר רק לאחר קבלת אישור מראש של המפקח על הבנקים ובתנאי שהמכשיר יוחלף בהון אחר בעל איכות זהה או עדיפה, אלא אם המפקח קבע שהלימות ההון של התאגיד נאותה ביחס לסיכונים.
- ג. אין בביצוע הפדיון המוקדם כדי ליצור מצב בו תתקיים איזו מהנסיבות המשעות כהגדרתן בסעיף 10 לעיל, מיד לאחר ביצוע ההחלטה על הפדיון המוקדם ודירקטוריון הבנק קבע כי אינו צופה, גם בהתחשב בפדיון מוקדם, כי יוצרו נסיבות משעות כאמור במהלך שנים עשר החודשים שלאחריו.
15. שינוי תנאים, פדיון מוקדם, ו/או קביעת מנגנון ריבית – שטרי ההון יונפקו לתקופה של 49 שנים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח. מבלי לגרוע מתנאי זה, ולאחר 10 שנים לפחות ממועד ההנפקה (להלן: "התקופה הראשונה"), יתאפשר ביצוע step up בריבית פעם אחת במהלך חיי המכשיר. שיעור הגדלת הריבית לא יעלה על 100 נקודות בסיס פחות מרווח ההחלף (swap spread) בין מדד הבסיס הראשוני (initial index basis) לבין מדד הבסיס המוגדל (stepped up index basis), או – 50% ממרווח האשראי הראשוני, פחות מרווח ההחלף בין מדד הבסיס הראשוני ומדד הבסיס המוגדל.
- לאחר תום התקופה הראשונה, ואם לא ייפדו בפדיון מוקדם בתום התקופה הראשונה, ישאו שטרי ההון ריבית בשיעור משתנה, בהתאם לעוגן קבוע ומוגדר מראש שייקבע על ידי הנאמן.
16. נדחות – התחייבות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתיבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק, ותהינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכס הבנק לעת פירוקו, ועל זכויותיהם של מחזיקים בניירות ערך אחרים שהתחייבות הבנק בגינם תוכר כהון ראשוני של הבנק, אם וכאשר ינפיק הבנק ניירות ערך כאלה. במעמדן של התחייבויות הבנק כאמור לעיל, לא יחול שינוי עקב כך ששטרי ההון יחדלו להיחשב כהון משני של הבנק מכל סיבה שהיא. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה (pari passu) עם כתיבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ויאושרו על ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים".
17. הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון המורכב לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.
18. שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של תנאי ההון המשני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שיכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכומו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.
- התנאים שפורטו לעיל הינם תנאים בסיסיים להכרה בשטרי ההון המורכבים כהון משני עליון. האישור הסופי יינתן רק לאחר בחינה פרטנית של התשקיף ותנאי ההנפקה, כפי שיפורטו על ידי הבנק במכתב, שיתבסס על התנאים שפורטו במכתב המפקח.
- יצוין כי, נוכח כניסתן לתוקף של הוראות באזל III, מסתמנת אפשרות שהפיקוח על הבנקים יכניס שינויים בתנאים הבסיסיים כאמור, לעניין ההכרה בשטרי הון נדחים נוספים שיונפקו בעתיד כהון ראשוני עליון.

15. שעבודים

- א. אי די בי ניו יורק שיעבד הלוואות שונות ואגרות חוב קונצרניות לבנק הפדראלי של ניו-יורק (FRBNY – Federal Reserve Bank of New York). השיעבוד נועד לשם הבטחת אשראי מתוך חלון אשראי של FRBNY וכן עבור אשראי במסגרת מכרזים (TAF) של בנק זה. ליום 31 בדצמבר 2009, הערך בספרים של הלוואות וניירות הערך אשר שועבדו עבור אשראי מ-FRBNY הסתכמו לסך של 1,739 מיליון דולר (6,563 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2008: 237 מיליון דולר (900 מיליון ש"ח)].
- כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank ניירות ערך והלוואות שיתרתם, ליום 31 בדצמבר 2009, הינה כ-419 מיליון דולר (1,582 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2008: כ-582 מיליון דולר (2,214 מיליון ש"ח)].
- ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ-2,331 מיליון דולר (8,800 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2009 [ליום 31 בדצמבר 2008: 2,367 מיליון דולר (8,999 מיליון ש"ח)].
- ג. כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי הבנק, על פי תשקיף מחודש אפריל 1997, אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק למעט שעבוד סמלי קבוע בדרגה ראשונה על פקדון בסך 1 ש"ח.
- ד. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ-15 מיליון דולר.
- ה. דיסקונט לסינג בע"מ שיעבד בשעבוד שוטף ראשון את רכושו לטובת מדינת ישראל, ללא הגבלת סכום, בגין מענקי השקעה שקיבל.
- ו. בביאור 19 ג' 3 להלן מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2009, עמד על כ-35 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2008: 44 מיליון ש"ח).
- יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2009, הינה כ-106 מיליון ש"ח (2008: 47 מיליון ש"ח).
- על פי חוקי העזר והמתאר של מסלקת מעו"ף כל חברי מסלקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).
- הבנק שיעבד למסלקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף במסלקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה. במסגרת חשבונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף איגרות חוב ומזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2009 עמדה על כ-598 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2008: 527 מיליון ש"ח).
- בנק מרכזית דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת מעו"ף. שווי הבטוחה לטובת מסלקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכם בסך של כ-131 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2008: 129 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	יתרה גבוהה לשנת 2009	יתרה ממוצעת* יתרה ליום 31 בדצמבר 2008	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
11	13	9	11
720	739	696	720
656	696	656	656

במיליוני שקלים חדשים

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

- ז. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים והחברות המאוחדות שלה, יצרו החברות הנ"ל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיהן לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראל, שוברי ויזה, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראל, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאת זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבות כלפי הבנקים.
- ח. ישראל דיסקונט בנק (שוויץ) שיעבדה נכסים בהיקף של כ-30 מיליון פרנקים שוויצרים (ליום 31 בדצמבר 2008: 20 מיליון פרנקים שוויצרים) להבטחת קו אשראי בהיקף של כ-0.5 מיליון דולר.
- ט. כאמור בביאור 19 ג' 4 להלן, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת

15. שעבודים (המשך)

הבורסה" או "המסלקה" שיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק אחר. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 ב-142 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008: 106 מיליון ש"ח).
בנק מרכזית דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 ב-8 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008: 8 מיליון ש"ח).

להלן יתרת הבטחונות* שהועמדו למסלקת הבורסה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	יתרה גבוהה לשנת 2009	יתרה ממוצעת לשנת 2009	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
12	17	13	-
139	146	131	114
במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים			
ניירות ערך			

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

י. בחודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים.
לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 26 ביולי 2007, לטובת בנק ישראל, בשיעבוד צף בדרגה ראשונה, את החזקותיו באיגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה.
בסוף חודש יולי 2007 הפקיד הבנק בחשבון האמור איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2009 הינו כ-5 מיליארד ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008: 6 מיליארד ש"ח).
גם בנק מרכזית דיסקונט ערך שיעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב בסכום של כ-581 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008: 570 מיליון ש"ח).

להלן נתונים המתייחסים להסדרי שיעבוד זה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	יתרה גבוהה לשנת 2009	יתרה ממוצעת לשנת 2009	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
5,230	5,904	5,128	6,475
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך ששועבדו (שווי שוק)			

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

יא. בנוסף, הבנק ובנק מרכזית דיסקונט מפקידים מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) בטוחה לאשראי שמעמיד בנק ישראל לבנק ולבנק מרכזית דיסקונט, במסגרת מכרזי אשראי.
הבנק ובנק מרכזית דיסקונט לא השתתפו בשנת 2009 במכרזי אשראי כאמור.

להלן נתונים המתייחסים לפקדונות שהופקדו:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	יתרה גבוהה לשנת 2009	יתרה ממוצעת לשנת 2009	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
14,642	15,485	10,507	7,714
במיליוני שקלים חדשים			
פקדונות בבנק ישראל			

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

15. שעבודים (המשך)

יב. הבנק מתקשר עם בנקים זרים בהסכמים מסוג Credit Support Annex (CSA) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות על דרך שיעבוד עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2009 העמיד הבנק לטובת בנקים זרים פקדונות בסך כולל של כ-684 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: 798 מיליון ש"ח).

יג. הבנק מפקיד איגרות חוב אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו באמצעות הברוקרים הזרים. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 ב-41 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008: 85 מיליון ש"ח).

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
יד. המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:			
22	332	22	332
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן			
22	332	22	332
סך הכל			
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק,			
לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:			
22	332	22	332
ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן			
22	332	22	332
סך הכל			

טו. פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
673	-	673	-
ניירות ערך למסחר			
5,980	5,468	10,212	16,042
ניירות ערך זמניים למכירה			
-	-	305	335
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
6,653	5,468	11,190	16,377
סך הכל (כפי שמצויין במאזן)			

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר אינם רשאים למכור או לשעבד אותם.

16. זכויות עובדים

א. התחייבות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה במלואה על ידי הפקדות בקופות הפיצויים וכן על ידי פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה. הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינן בשליטתם של הבנק והחברות המאוחדות שלו.

חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של עד שנים עשר חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגינום נערכו הפרשות מתאימות. התחייבות החברות המאוחדות בחו"ל לתשלום פנסיה על בסיס חישוב אקטוארי, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל.

בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות בשיעור שבין שש לשנים עשרה משכורות חודשיות, ובגינום נערכו הפרשות מתאימות.

16. זכויות עובדים (המשך)

- ב. עובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. שיעור ההיוון, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בחישוב האקטוארי הינו 4% ובהתחשב בגורם עלית השכר העתידי, מהוון סכום ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, לפי שיעור עלית שכר של 2.5%, בדומה לשנת 2008. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאוחד 445 מיליון ש"ח (2008: 380 מיליון ש"ח), ובבנק 375 מיליון ש"ח (2008: 313 מיליון ש"ח).
 בחודש נובמבר 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר פדיון "חופשות יובלות", אשר איפשר לעובדים לפדות חופשות אלה בסכום חד-פעמי מידי או בתשלומים, בעת הבשלת הזכויות לחופשות של כל עובד ועובד. בהסכם זה גם בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים.
 עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשות שיתרתן: במאוחד 147 מיליון ש"ח (2008: 146 מיליון ש"ח), ובבנק 116 מיליון ש"ח (2008: 116 מיליון ש"ח).
 ג. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים להטבות מסויימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה חושבה על בסיס אקטוארי, לפי שיעור היוון של 4%. סכום ההפרשה לתאריך המאזן: במאוחד 445 מיליון ש"ח (2008: 421 מיליון ש"ח), ובבנק 385 מיליון ש"ח (2008: 357 מיליון ש"ח).

ד. סכומי העתודה והיעודה לזכויות עובדים בעד פיצויי פיטורין ופרישה הם כלהלן:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
1,896	2,183	2,142	2,455
סכום היעודה			
1,661	1,791	1,915	2,049
סכום העתודה			
235	392	227	406
עודף היעודה על העתודה			
עודף (חוסר) היעודה על העתודה נכלל בסעיף:			
235	392	237	410
נכסים אחרים (ביאור 8)			
-	-	(10)	(4)
התחייבויות אחרות (ביאור 12)			
235	392	227	406
סך-הכל, נטו			

- ה. הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.
 ה. בשנים 2007-2009 הפעילו הבנק וחלק מחברות הבת מספר תוכניות ממוקדות לעידוד פרישה מוקדמת של עובדים. התוכניות התמקדו באוכלוסיות עובדים בעלת מאפיינים שהוגדרו, אשר לגביה נערך מאמץ ממוקד לעידוד פרישתם המוקדמת. במסגרת זו נעשתה פניה לעובדים האמורים, והוצע להם לפרוש פרישה מוקדמת בתנאים משופרים. (לעניין ההוצאות בגין פרישה מוקדמת, ר' ביאור 27).
 ו. חלק מהחברות המאוחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכלליים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק שסכומו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים. המנהל הכללי לשעבר של אחת מהחברות המאוחדות היה זכאי לחלק ברווחים מהשקעות שבוצעו בתקופה בה עבד בחברה, גם במשך מספר שנים לאחר פרישתו ממנה. תקופת הזכאות כאמור הסתיימה בחודש יוני 2009.
 בשנת 2007 אישר דירקטוריון כאל תכנית תגמול כספי לעובדים בכירים שלה ושל חברה מאוחדת שלה. הזכאות לתגמול במסגרת התוכנית כרוכה בהתקיימות מספר תנאים מתלים. בעקבות מיזוג החברה המאוחדת לתוך כאל, בוטלה התוכנית האמורה (ר' ביאור 33 א' להלן).

16. זכויות עובדים (המשך)

ז. **תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק.** ביום 26 במרס 2006 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית מענקים לחברי הנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי של הבנק. על פי התוכנית, הבנק יעניק לכל חבר הנהלה מענק שנתי עבור כל שנה שבה יכהן כחבר הנהלה, החל משנת 2006 ועד שנת 2010.

המענק השנתי ייגזר בחלקו משיעור התשואה השנתית על ההון ובחלקו מקביעתו של המנהל הכללי (במסגרת תקציב נוסף שהיקפו ייגזר אף הוא משיעור התשואה השנתית על ההון), באופן דיפרנציאלי, לפי שיקול דעתו, בהתאם למידת ההשגה של היעדים הספציפיים שנקבעו על ידו לכל חבר הנהלה. החלוקה האמורה תהיה טעונה קבלת אישורו של דירקטוריון הבנק.

שיעור התשואה השנתי המינימלי הנדרש, על מנת שבשנה מסוימת יחולק לחברי הנהלה מענק, הוא 8.5%.

דירקטוריון הבנק רשאי לנטרל רווחים או הפסדים חריגים, שאינם נובעים מפעילות שוטפת, לצורך חישוב שיעור התשואה השנתית על ההון. דירקטוריון הבנק רשאי לשנות או לבטל את תוכנית המענקים, כולה או חלקה, ובלבד שהשינוי או הביטול ייכנסו לתוקף בשנה הקלדנרית העוקבת לשנה שבה התקבלה החלטת השינוי או הביטול.

תכנית המענקים לחברי הנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי, אושרה בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון בדיונים שהתקיימו בימים 15 ו-16 ביולי 2006. לפרטים נוספים ולפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' (1) ו-2). לפרטים בדבר אופציות פנטום לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' (3).

תוכנית מענקים לעובדים ולמנהלים בשנת 2008. בחודש מרס 2008 אישר הדירקטוריון תוכנית מענקים לעובדי ומנהלי הבנק לשנת 2008. תקציב התכנית נקבע על פי מדרגות שנקבעו בתוכנית, בהתאם לשיעור התשואה השנתית להון של הרווח מפעולות רגילות. מטרת התוכנית היא יצירת קשר מובנה בין הצלחת הבנק לבין תגמול העובדים והמנהלים בטווח הקצר ולאורך זמן.

ח. לאי די בי ניו יורק התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה מופקדים כספי העובדים והמעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן מתבססות על תחשיבים שמכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי.

להלן פרטים עיקריים אודות ההתחייבות האמורה (במיליוני דולר של ארה"ב):

31 בדצמבר		
2008	2009	
17	27	סכום העתודה
15	17	סכום היעודה
2	10	עודף היעודה על העתודה
		עודף העתודה על היעודה נכלל בסעיף:
2	10	התחייבויות אחרות (ביאור 12)
%	%	
6.26	5.80	שיעור היוון שנתי
8.50	8.50	שיעור תשואה שנתי צפוי בגין נכסי הקרן
4.25	4.25	שיעור הגידול השנתי בשכר העובדים

ט. בהסכם שנחתם ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר, אליו הצטרף מאוחר יותר גם הבנק, נקבע בין היתר שתוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009, וכי בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, קרי הארכתה לשנה נוספת בכל פעם, החל מיום 31 במרס 2011, אלא אם תודיע אחרת הנהלת הבנק לוועד הארצי, או הוועד הארצי להנהלת הבנק, על ידי הודעה מוקדמת בכתב, שלושה חודשים לפני המועד הנ"ל.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

המאוחד

31 בדצמבר 2009							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
24,583	-	861	1,144	5,533	798	16,247	מזומנים ופקדונות בבנקים
36,338	713	291	919	18,924	6,897	8,594	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
336	-	-	-	-	-	336	הסכמי מכר חוזר
114,426	-	3,392	6,836	25,679	19,021	59,498	אשראי לציבור
1,820	-	1	-	302	1,517	-	אשראי לממשלה
1,795	1,673	-	7	-	56	59	השקעות בחברות כלולות
3,178	3,178	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
5,341	818	591	108	1,699	34	2,091	נכסים אחרים
187,817	6,382	5,136	9,014	52,137	28,323	86,825	סך-הכל נכסים
התחייבויות							
141,825	-	4,003	11,233	45,559	12,982	68,048	פקדונות הציבור
3,724	-	19	210	1,390	411	1,694	פקדונות מבנקים
284	-	-	-	43	49	192	פקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
7,651	-	-	-	7,651	-	-	הסכמי רכש חוזר
11,529	-	-	-	-	9,107	2,422	כתבי התחייבות נדחים
12,512	597	339	368	2,101	737	8,370	התחייבויות אחרות
177,525	597	4,361	11,811	56,744	23,286	80,726	סך-הכל התחייבויות
10,292	5,785	775	(2,797)	(4,607)	5,037	6,099	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(835)	2,676	3,021	(4,773)	(89)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	32	(138)	-	106	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	2	-	49	73	146	(270)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
10,292	5,787	(60)	(40)	(1,651)	410	5,846	סך-הכל כללי
-	-	-	51	(246)	-	195	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	3	(76)	273	1,234	490	(1,924)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

1.1 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2008							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
21,554	-	2,504	1,887	6,904	970	9,289	מזומנים ופקדונות בבנקים
31,535	1,367	185	1,384	16,866	3,527	8,206	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
25	-	-	-	-	-	25	הסכמי מכר חוזר
116,456	-	3,691	6,203	29,526	21,016	56,020	אשראי לציבור
1,491	-	-	-	20	1,461	10	אשראי לממשלה
1,827	1,711	-	11	-	48	57	השקעות בחברות כלולות
3,039	3,039	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
5,904	465	676	231	2,093	39	2,400	נכסים אחרים
181,831	6,582	7,056	9,716	55,409	27,061	76,007	סך-הכל נכסים
התחייבויות							
139,232	-	3,926	10,540	47,480	12,516	64,770	פקדונות הציבור
4,555	-	43	101	2,587	516	1,308	פקדונות מבנקים
206	-	-	-	41	27	138	פקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
7,194	-	-	-	7,194	-	-	הסכמי רכש חוזר
9,373	-	-	-	-	7,394	1,979	כתבי התחייבות נדחים
12,248	108	936	402	1,826	418	8,558	התחייבויות אחרות
172,808	108	4,905	11,043	59,128	20,871	76,753	סך-הכל התחייבויות
9,023	6,474	2,151	(1,327)	(3,719)	6,190	(746)	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(2,339)	1,177	2,726	(5,423)	3,859	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(1)	94	(427)	262	72	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(2)	(9)	(113)	2	122	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
9,023	6,474	(191)	(65)	(1,533)	1,031	3,307	סך-הכל כללי
-	-	(1)	109	(933)	481	344	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	3	(6)	(525)	4	524	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* סווג מחדש.
הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק

31 בדצמבר 2009							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
31,534	-	191	504	3,100	9,125	18,614	מזומנים ופקדונות בבנקים
13,451	58	18	855	1,094	4,397	7,029	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
336	-	-	-	-	-	336	הסכמי מכר חוזר
67,541	-	3,107	6,422	11,364	6,577	40,071	אשראי לציבור
1,818	-	-	-	301	1,517	-	אשראי לממשלה
10,051	8,500	-	-	287	438	826	השקעות בחברות מוחזקות
2,382	2,382	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
3,563	513	561	73	526	15	1,875	נכסים אחרים
130,676	11,453	3,877	7,854	16,672	22,069	68,751	סך-הכל נכסים
התחייבויות							
105,922	-	2,998	9,699	21,341	13,587	58,297	פקדונות הציבור
3,964	-	141	287	1,650	145	1,741	פקדונות מבנקים
159	-	-	-	-	49	110	פקדונות הממשלה
3,638	-	-	-	-	3,569	69	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6,999	522	201	273	896	621	4,486	התחייבויות אחרות
120,682	522	3,340	10,259	23,887	17,971	64,703	סך-הכל התחייבויות
9,994	10,931	537	(2,405)	(7,215)	4,098	4,048	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(814)	2,274	3,049	(4,392)	(117)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	7	(126)	-	119	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	57	57	146	(260)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
9,994	10,931	(277)	(67)	(4,235)	(148)	3,790	סך-הכל כללי
-	-	-	21	(123)	-	102	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)
-	-	(76)	298	1,187	490	(1,899)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

1.1 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

(המשך)

31 בדצמבר 2008							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
26,130	-	1,862	1,231	3,926	9,267	9,844	מזומנים ופקדונות בבנקים
13,248	569	16	1,312	1,592	2,084	7,675	ניירות ערך
25	-	-	-	-	-	25	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
69,283	-	3,326	5,770	13,288	7,614	39,285	אשראי לציבור
1,461	-	-	-	-	1,461	-	אשראי לממשלה
8,978	7,488	-	-	286	481	723	השקעות בחברות מוחזקות
2,364	2,364	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
4,079	108	663	217	881	33	2,177	נכסים אחרים
125,568	10,529	5,867	8,530	19,973	20,940	59,729	סך-הכל נכסים
התחייבויות							
102,341	-	3,136	9,036	23,181	11,658	55,330	פקדונות הציבור
2,923	-	94	236	1,185	179	1,229	פקדונות מבנקים
128	-	-	-	-	27	101	פקדונות הממשלה
3,588	-	-	-	-	3,515	73	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7,791	60	805	326	1,303	340	4,957	התחייבויות אחרות
116,771	60	4,035	9,598	25,669	15,719	61,690	סך-הכל התחייבויות
8,797	10,469	1,832	(1,068)	(5,696)	5,221	(1,961)	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(2,201)	901	2,561	(4,927)	3,666	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(1)	88	(518)	262	169	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(2)	(10)	(108)	2	118	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
8,797	10,469	(372)	(89)	(3,761)	558	1,992	סך-הכל כללי
-	-	(1)	125	(844)	481	239	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)
-	-	3	(11)	(501)	4	505	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון⁽¹⁾

המאוחד - במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2009

	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שנה עד שנתיים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש	
מטבע ישראלי לא צמוד:						
נכסים	4,620	9,644	12,247	12,787	32,127	
התחייבויות	1,056	1,909	15,371	12,758	45,311	
הפרש	3,564	7,735	(3,124)	29	(13,184)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(41)	78	1,330	452	(2,097)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(53)	-	(273)	(135)	16	
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
נכסים	3,967	4,383	4,277	629	871	
התחייבויות	2,905	4,318	3,643	888	372	
הפרש	1,062	65	634	(259)	499	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(647)	(518)	(1,211)	(92)	(171)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	-	145	-	-	-	
מטבע חוץ-פעילות מקומית:⁽³⁾						
נכסים	1,986	2,055	3,559	5,730	5,908	
התחייבויות	119	294	5,872	10,036	21,053	
הפרש	1,867	1,761	(2,313)	(4,306)	(15,145)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	633	379	(106)	(386)	2,242	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	51	(145)	273	135	(16)	
מטבע חוץ - פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:						
נכסים	1,655	2,243	6,454	6,350	8,718	
התחייבויות	2,045	1,711	5,612	3,088	18,429	
הפרש	(390)	532	842	3,262	(9,711)	
פריטים לא כספיים:						
נכסים	-	-	-	-	-	
התחייבויות	-	-	-	-	-	
הפרש	-	-	-	-	-	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	2	-	-	-	-	
סך הכל						
נכסים	12,228	18,325	26,537	25,496	47,624	
התחייבויות	6,125	8,232	30,498	26,770	85,165	
הפרש	6,103	10,093	(3,961)	(1,274)	(37,541)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(55)	(61)	13	(26)	(26)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2008						
סך-הכל						
נכסים	13,952	19,295	24,032	21,136	46,897	
התחייבויות	5,600	9,440	33,987	27,459	73,219	
הפרש	8,352	9,855	(9,955)	(6,323)	(26,322)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(34)	(107)	(45)	(170)	(144)	

* הוצג מחדש.
הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים.
- (2) כולל נכסים בסך 1,686 מיליון ש"ח (2008: 1,623 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל הצמדה למטבע חוץ.
- (4) כפי שנכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾						
3.82	86,825	2,842	90,510	405	3,791	8,718	2,186	3,985
1.06	80,726	-	81,126	69	637	2,668	980	367
2.76	6,099	2,842	9,384	336	3,154	6,050	1,206	3,618
-	(89)	-	9	-	2	157	82	46
-	(164)	-	(164)	(20)	157	110	17	17
3.87	28,323	130	35,053	948	5,972	9,362	2,310	2,334
3.90	23,286	-	27,659	-	4,235	6,761	2,244	2,293
(0.03)	5,037	130	7,394	948	1,737	2,601	66	41
-	(4,773)	-	(6,685)	-	(481)	(1,951)	(803)	(811)
-	146	-	146	-	-	1	-	-
2.66	24,870	375	26,456	-	315	2,924	1,113	2,866
0.83	38,691	2	37,538	2	34	61	40	27
1.83	(13,821)	373	(11,082)	(2)	281	2,863	1,073	2,839
-	4,862	-	6,255	-	417	1,701	674	701
-	16	-	16	20	(157)	(111)	(17)	(17)
5.57	41,417	1,153	50,949	4,297	11,830	6,177	1,659	1,566
2.91	34,225	49	37,657	-	-	3,615	1,300	1,857
2.66	7,192	1,104	13,292	4,297	11,830	2,562	359	(291)
-	6,382	6,382	-	-	-	-	-	-
-	597	597	-	-	-	-	-	-
-	5,785	5,785	-	-	-	-	-	-
-	2	-	2	-	-	-	-	-
4.07	187,817	10,882	202,968	5,650	21,908	27,181	7,268	10,751
1.74	177,525	648	183,980	71	4,906	13,105	4,564	4,544
2.33	10,292	10,234	18,988	5,579	17,002	14,076	2,704	6,207
-	-	-	(421)	-	(62)	(93)	(47)	(64)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	*181,831	*12,257	*201,587	16,194	17,994	25,142	8,509	8,436
-	*172,808	402	*175,704	17	2,563	13,770	5,015	4,634
-	9,023	11,855	25,883	16,177	15,431	11,372	3,494	3,802
-	-	-	(817)	-	(99)	(132)	(54)	(32)

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון⁽¹⁾ (המשך)

הבנק - במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2009

	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שנה עד שנתיים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש	
מטבע ישראלי לא צמוד:						
נכסים	3,608	7,687	8,379	8,472	27,177	
התחייבויות	913	1,453	11,885	9,974	36,801	
הפרש	2,695	6,234	(3,506)	(1,502)	(9,624)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(41)	78	1,314	441	(2,108)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	60	56	(259)	(59)	40	
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
נכסים	2,943	3,469	2,896	429	812	
התחייבויות	2,316	3,040	2,528	584	211	
הפרש	627	429	368	(155)	601	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(626)	(497)	(1,212)	(71)	(171)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	-	145	-	-	-	
מטבע חוץ-פעילות מקומית:⁽³⁾						
נכסים	1,884	1,935	3,520	5,446	5,451	
התחייבויות	104	208	5,820	9,731	18,871	
הפרש	1,780	1,727	(2,300)	(4,285)	(13,420)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	607	349	(88)	(410)	2,251	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(60)	(201)	259	59	(40)	
מטבע חוץ - פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:						
נכסים	83	319	2,188	956	384	
התחייבויות	-	-	412	678	732	
הפרש	83	319	1,776	278	(348)	
פריטים לא כספיים:						
נכסים	-	-	-	-	-	
התחייבויות	-	-	-	-	-	
הפרש	-	-	-	-	-	
סך-הכל						
נכסים	8,518	13,410	16,983	15,303	33,824	
התחייבויות	3,333	4,701	20,645	20,967	56,615	
הפרש	5,185	8,709	(3,662)	(5,664)	(22,791)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(60)	(70)	14	(40)	(28)	
אופציות (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2008						
סך-הכל						
נכסים	10,447	14,010	15,677	13,828	28,918	
התחייבויות	3,000	6,335	24,589	17,006	51,469	
הפרש	7,447	7,675	(8,912)	(3,178)	(22,551)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(25)	(97)	(41)	(149)	(139)	

הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים.
- (2) כולל נכסים בסך 1,176 מיליון ש"ח (2008: 1,235 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל הצמדה למטבע חוץ.
- (4) כפי שנוכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁵⁾	⁽⁴⁾ יתרה מאזנית		סך הכל תזרימי מזומנים	מל עשרים שנים	מל עשר עד עשרים שנים	מל חמש עד עשר שנים	מל ארבע עד חמש שנים	מל שלוש עד ארבע שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾						
3.81	68,751	2,194	73,388	559	3,779	7,677	1,864	4,186
1.01	64,703	-	65,045	73	424	2,431	812	279
2.80	4,048	2,194	8,343	486	3,355	5,246	1,052	3,907
-	(117)	-	(29)	-	2	157	82	46
-	(141)	-	(141)	-	5	7	4	5
3.85	22,069	81	27,063	923	3,572	8,273	2,010	1,736
4.00	17,971	-	21,743	-	3,770	5,855	1,596	1,843
(0.15)	4,098	81	5,320	923	(198)	2,418	414	(107)
-	(4,392)	-	(6,047)	-	(175)	(1,720)	(784)	(791)
-	146	-	146	-	-	1	-	-
2.81	24,289	368	25,255	1	236	2,942	1,046	2,794
0.34	35,702	2	34,842	-	1	49	36	22
2.47	(11,413)	366	(9,587)	1	235	2,893	1,010	2,772
-	4,509	-	5,682	-	148	1,493	654	678
-	(5)	-	(5)	-	(5)	(8)	(4)	(5)
3.62	4,114	124	4,013	-	-	-	17	66
0.88	1,784	-	1,822	-	-	-	-	-
2.74	2,330	124	2,191	-	-	-	17	66
-	11,453	11,453	-	-	-	-	-	-
-	522	522	-	-	-	-	-	-
-	10,931	10,931	-	-	-	-	-	-
3.61	130,676	14,220	129,719	1,483	7,587	18,892	4,937	8,782
1.26	120,682	524	123,452	73	4,195	8,335	2,444	2,144
2.35	9,994	13,696	6,267	1,410	3,392	10,557	2,493	6,638
-	-	-	(394)	-	(25)	(70)	(48)	(67)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	125,568	14,377	121,421	1,033	5,730	18,187	7,362	6,229
-	116,771	306	117,141	16	2,517	8,031	1,850	2,328
-	8,797	14,071	4,280	1,017	3,213	10,156	5,512	3,901
-	-	-	(648)	-	(7)	(116)	(47)	(27)

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה			
עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:			
אשראי תעודות			
714	656	1,417	1,318
ערבויות להבטחת אשראי			
1,833	2,506	2,928	2,951
ערבויות לרוכשי דירות			
2,219	2,430	3,644	4,249
ערבויות והתחייבויות אחרות ⁽¹⁾			
4,249	⁽²⁾ 7,449	4,946	⁽²⁾ 8,105
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו			
9,410	4,749	16,508	13,476
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות			
8,943	8,568	9,943	9,482
בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו			
13,638	10,553	18,101	18,370
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן			
2,854	2,984	4,568	4,538
התחייבות להוצאת ערבויות			
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽³⁾ לסוף השנה			
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה:⁽⁴⁾			
מטבע ישראלי לא צמוד			
818	1,005	855	1,044
מטבע ישראלי צמוד למדד			
21	17	1,924	1,696
מטבע חוץ			
476	595	476	595
סך-הכל			
1,315	1,617	3,255	3,335

הערות:

- (1) ר' סעיף ג' 3 להלן.
- (2) כולל, לראשונה, התחייבות בגין פעילות OTC, מעו"ף ומסחר בניירות ערך.
- (3) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
- (4) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 97 מיליון ש"ח, (2008: 131 מיליון ש"ח), לא נכלל בלוח זה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה לסוף השנה (המשך)

תזרימים בגין עמלת גביה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה-מאוחד⁽¹⁾

2008	31 בדצמבר 2009						
	סה"כ	סה"כ	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים
150	132	1	28	45	21	24	13
120	106	-	19	33	18	23	13
101	89	-	12	27	16	22	12
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:							
31.12.2008	31.12.2009						
41	15						
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה							

הערות:

- (1) המגזר הצמוד למדד כולל את מגזר מטבע חוץ. המגזר צמוד למדד כולל גם את המגזר השקלי הלא צמוד מאחר והסכומים במגזר זה אינם עולים על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה.
(2) היוון בוצע לפי שיעור 2.65% (2008: 3.16%).

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
1. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות ⁽¹⁾ :			
46	46	81	103
39	41	72	91
30	29	62	66
24	19	53	46
15	12	35	37
27	22	148	155
181	169	451	498
סך-הכל			
25	31	32	61
2. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד			

הערה:

- (1) לפרטים אודות חוזי שכירות לזמן ארוך, ר' סעיף 19 להלן.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

3. הבנק ובנק מרכזית דיסקונט הנמנים עם החברים במסלוקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלוקת המעו"ף כלפי המסלוקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה מסלוקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכם בסך של כ-35 מיליון ש"ח שהם 4.92% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלוקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ר' ביאור 15 ו'). כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלוקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילותו ומפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלוקה.
4. בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחוייבים כלפי המסלוקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלוקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלוקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים, שהוקמה לצורך כך, לפי יחס מחזורי הסליקה של החברים. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלוקה שעבדו הבנק ובנק מרכזית דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלוקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק אחר (בהם מופקדים מזומנים). (ר' ביאור 15 ט').
5. א) הבנק התחייב לשפות את חברת הבת תכלית בית השקעות בע"מ (להלן: "תכלית") בגין תביעות שיוגשו נגדה בגין אחריותה המקצועית מעבר לסכום הביטוח, שלא יפחת מ-5 מיליון דולר, שאותו רכשה תכלית. סכום השיפוי מוגבל לסך של 4.5 מיליון דולר, וזאת לפי דרישה שתתקבל מתכלית עד 31 במרס 2011.
- ב) תכלית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה מחזיקה תכלית 20%, וכלפי סינרגטיקה בע"מ, המחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה. להבטחת התחייבותה זו של תכלית ניתן לה שיפוי על ידי הבנק.
- שיפוי דומה מהבנק, בסכום זהה, נתן הבנק גם בקשר עם תכלית תעודות סל בע"מ.
- ג) בנק מרכזית דיסקונט התחייב לשפות את חברת מרכזית שוקי הון בע"מ ואת חברת מרכזית קרנות נאמנות בע"מ (חברות בת בבעלות מלאה של בנק מרכזית דיסקונט), בגין תביעות שתוגשנה נגדן, בגין אחריות מקצועית, מעבר לסכומים הנקובים בפוליסות הביטוח שהוצאו על שמן. כתבי השיפוי תקפים עד ליום 31 במרס 2011 והם מוגבלים בסכומים כלהלן: מרכזית שוקי הון בע"מ – 6 מיליון דולר של ארה"ב; מרכזית קרנות נאמנות בע"מ – 1.3 מיליון דולר ארה"ב.
6. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במתן מכלול שירותי נאמנות ומשמשות, בין היתר, כנאמנות לאיגרות חוב מסויימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף והנסחרות בבורסה.
7. א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על הוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על-פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על-פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על-ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שיהיו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין.
- ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.
- ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסויימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים בחברות מסויימות.
- ד) דיסקונט מניקים בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה שיפוי לדירקטורים שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש מרס

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

- 2004, של כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של 500 מיליון ש"ח, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה. דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה שיפוי זהה לדירקטורים שלה, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, שפורסם בחודש נובמבר 2004, של כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של 600 מיליון ש"ח.
- (ה) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זהה למנכ"ל החברה, שמונתה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שיפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.
- (ו) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.
- (ז) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש פברואר 2009 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סגורות, בקשר עם הנפקת שטרי הון נדחים בהתאם לתיקון לתשקיף המדף מיום 24 בדצמבר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-3 מיליארד ש"ח.
- (ח) בד בבד עם אישור ההתקשרות בהסכם למכירת הפעילות בתחום ניהול קופות הגמל, כאמור בסעיף 20 להלן, החליט הבנק לתת התחייבות לשיפוי דיסקונט גמל בע"מ ונושאי משרה בה, בתנאים ובנסיבות בהם רשאי הבנק לשפותם בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בהתייחס לפעילותם כנושאי משרה בחברה בכל הקשור באישור הסכם המכר וביצוע המכירה על פיו, לרבות כל חבות כספית, הוצאות, התייעצות עם עורכי דין ומומחים אחרים, ככל שיידרש, והוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שהסכום המצטבר שיידרש הבנק לשלם לא יעלה על התמורה שתתקבל על פי הסכם המכר ומימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש של הבנק על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311, והכל בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי.
- (ט) לפרטים בדבר שיפוי שניתן לרוכשים של פעילות קופות הגמל, ר' בסעיף 20 להלן.
- (י) בהסכם למכירת מניות אילנות דיסקונט נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם הבנק ייתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש ב-7 השנים שלאחר מועד הסגירה (18 ביוני 2006) נגד אילנות דיסקונט, הרוכשת או נושאי משרה בה, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, אילנות דיסקונט או נושאי המשרה בה שקדמו למועד הסגירה ואין בגינם הפרשה בדוחות אילנות דיסקונט לשנת 2005. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים ונושאי משרה ובגין עניינים הקשורים למסים, היטלים או תשלומי חובה יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית.
- (יא) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 22 במאי 2008, אישרה אסיפה כללית של הבנק כי הבנק יתקשר בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה, כדלקמן: פוליסת הביטוח תוצא על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ ותהא משותפת לבנק ולחברות הבנות שלו, שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה. כמו כן מכסה הפוליסה נושאי משרה שמונו על ידי הבנק לכהן בחברה בה הבנק מחזיק פחות מ-50% בהון או בזכויות ההצבעה. הפוליסה הינה לתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2008 ומסתיימת ביום 31 במרס 2009 וגבולות האחריות לפיה יהיו 100 מיליון דולר למקרה ולתקופה. דמי הביטוח עבור הפוליסה הינם 550 אלף דולר. חלקו של הבנק (ללא חברות הבת) בפרמיה האמורה, לא יעלה על סך של כ-330 אלף דולר. הכיסוי בגין תביעות בנוגע להפרת חוקי הלבנת הון הינו בגובה של 5 מיליון דולר בלבד, והוא מכסה אחריות פיקוחית בלבד. במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה לא תחול כל השתתפות עצמית של נושאי המשרה עצמם. הבנק ישא בהשתתפות של 75 אלף דולר לאירוע.
- פוליסת הביטוח חלה, בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה המכהנים כיום וכן לגבי נושאי משרה שכיהנו בבנק לפני תקופת הביטוח, ובכלל

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

זה שני נושאי משרה לשעבר שניהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות ושהינם גם בעלי שליטה בבנק.

ביום 3 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית השנתית את התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שנה אחת המתחילה ביום 1 באפריל 2009 ומסתיימת ביום 31 במרס 2010. פרטי הפוליסה הם כמתואר לעיל (פרט לשינוי לפיו דמי הביטוח עבור הפוליסה יעמדו על 900 אלף דולר וחלקו של הבנק (ללא חברות הבת) לא יעלה על 540 אלף דולר).

(ב) **פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, החליטה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק לאשר מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), מאחריותם בשל נזק שנגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו, למעט עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה, והכל בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.

האסיפה הכללית המיוחדת האמורה החליטה לאשר גם מתן התחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ודירקטורים ונושאי משרה שניהנו בבנק (על פי רשימה שמית), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שסכום השיפויים שיינתנו לנושאי המשרה בבנק ולנושאי המשרה בחברות בנות לא יעלה, במצטבר, על 10% מההון העצמי של הבנק, לפי המשתקף בדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל, וכי מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין. השיפוי יינתן בשל כל פעולה שעשו בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי בתוקף היותם דירקטורים ונושאי משרה בבנק, והוא מותלה גם בקיומם של תנאים נוספים כמקובל בכתבי שיפוי.

השיפוי האמור יינתן רק אם החבות הכספית ו/או הוצאות לא יכוסו על ידי צד ג', לרבות חברת ביטוח.

במקביל לקבלת ההחלטות האמורות החליטה האסיפה הכללית המיוחדת לאשר תיקון הוראות מסוימות בתקנון הבנק, בקשר עם מתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים.

כמו כן, האסיפה הכוללת המיוחדת האמורה החליטה לאשר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסכום של סך הגיוס (1 מיליארד ש"ח), ובלבד שבכל מקרה:

(1) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין;

(2) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב), בשיעור של 6.5% לפחות, בכל עת.

ביום 12 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק (לאחר אישור של ועדת הביקורת מיום 28 ביוני 2009) מתן שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שהתמנו לאחר יוני 2007 (המועד בו אישרה האסיפה הכללית של הבנק שיפוי ופטור לנושאי משרה המכהנים ולאילו שניהנו בעבר) ולדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בעתיד, למעט בעלי שליטה שלגביהם תידרש החלטה ספציפית. במסגרת זו אושרו תיקונים מסויימים לנוסח כתב השיפוי אשר יחול גם על דירקטורים ונושאי משרה שאושר להם כתב שיפוי בחודש יוני 2007. ביום 27 באוגוסט 2009 אישרה האסיפה הכללית את ההחלטה האמורה.

(ג) **פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בנק

מרכנתיל דיסקונט מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה אחרים, בבנק מרכנתיל דיסקונט ומתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בת מסויימות שלו, שניהנו בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009.

8. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתיבת התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתיבת שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכוני נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מערכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתיבת שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבנות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

9. (א) בחודש נובמבר 2008 חתם הבנק על ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, החלות מכוח מעמדה של כאל כחברה בארגון ויזה אירופה, וזאת בהתייחס לעסקאות ויזה הקשורות בפעילות כאל בארץ ובחול"ל. כאל חתמה על כתב שיפוי לטובת הבנק, כנגד הערבות האמורה.
- (ב) הבנק חתם על ערבות בסכום של כ-26 מיליון דולר לטובת ארגון מסטרקארד הבינלאומי, להבטחת פעילות כאל במסגרת הארגון.
- (ג) להבטחת התחייבויות אי. אר. אן (ישראל) בע"מ, חברה כלולה של כאל, כלפי בנק מסחרי מסוים, חתם הבנק על ערבות בסך של כ-8 מיליון ש"ח.
- (ד) להבטחת התחייבויות כאל בעניין תשלומים למשרדי הממשלה באמצעות כרטיסי אשראי, חתם הבנק על ערבות בנקאית כלפי המדינה, על סך של 3 מיליון ש"ח.
10. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבנית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל-אביב, אשר נמכר במהלך בנייתו לצד שלישי, התחייב הבנק כלפי עיריית תל-אביב וכלפי הצד השלישי לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.
11. תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:
- כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות ואותות, אם נדרשו. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכמת בכ-1,053 מיליון ש"ח.
- 11.1 בחודש נובמבר 1999 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א על ידי לקוח לשעבר של הבנק, תביעה נגד הבנק בסך כ-456 מיליון ש"ח. בתביעה התובע טוען למעשים שנעשו בחשבונותיו עד שנת 1989. לטענת התובע, אשר ניהל חשבון עסקי בבנק, הבנק ניצל את מצבו הנפשי והבריאותי ועשה בחשבונו ובחשבונותיהם של בני משפחתו כבתוך שלו, תוך פתיחת עשרות חשבונות נוספים ללא כל אישור, הסתרת מידע, זיוף חתימות, נטילת הלוואות בשם התובע, רכישה ומכירה פיקטיביים של ניירות ערך וגניבת כספים. שמיעת הראיות החלה בחודש ינואר 2004.
- הבנק העלה, בין השאר, טענת התיישנות כנגד התביעה. בית המשפט קבע כי טענה זו תידון במסגרת פסק הדין בתיק. לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, סכום התביעה מופרז וטענות התובע אינן מבוססות.
- 11.2 ביום 19 ביוני 2006 הוגשה תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, נגד מדינת ישראל ו-31 נתבעים אחרים ובכללם הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, דיסקונט גמל וקופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט. התובעים טוענים שהנתבעים קיבלו שלא כדין תשלומים בגין עיקולים שהטילו הזוכים בהוצאה לפועל באמצעות מדיה מגנטית. הטענה העיקרית הינה שהנתבעים אינם נותנים את השירות הנדרש על פי דין, בכך שאינם מוסרים מידע מפורט מלא ובמועד בתשובתם ללשכות ההוצאה לפועל, ולפיכך אינם זכאים לתשלום שנקבע בתקנות. היקף התביעה נגד כל הנתבעים הינו 233 מיליון ש"ח. בתביעה לא צוין מה הסכום הנתבע מכל אחד מהנתבעים. להערכת הבנק, החשיפה המקסימלית בעילת ההשבה של החברות בקבוצת דיסקונט שנתבעות בתיק זה לא תעלה על כ-10 מיליון ש"ח.
- ביום 18 באוקטובר 2006 הגיש הבנק בקשה לסילוק התביעה על הסף, בד בבד עם הגשת בקשה למתן ארכה להגשת תשובה לבקשת אישור התובענה כתובענה ייצוגית. לטענת הבנק, דין התביעה היא סילוק היות והתביעה אינה תביעה בקשר לעניין שבין תאגיד בנקאי לבין לקוח, כנדרש לפי חוק תובענות ייצוגיות, ואילו התובעים אינם בגדר לקוחות של הבנק והשירות נושא התביעה אינו מהווה שירות בנקאי. ביום 10 בפברואר 2008 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את בקשת בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל וקופות הגמל ונתבעים נוספים למחוק

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

על הסף את הבקשה לאשור התביעה כתביעה ייצוגית. בית המשפט מחק את הבקשה רק כנגד חברות הביטוח. ביום 23 במרס 2008 הגיש הבנק בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי. הדיון בבקשת רשות הערעור שהגיש הבנק נקבע בפני בית המשפט העליון ליום 19 ביולי 2010. דיון מקדמי בבית המשפט המחוזי נקבע ליום 9 באוקטובר 2010.

11.3 להלן פרטים אודות תובענה ייצוגית שהוגש ערעור על אישורה כייצוגית:

ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשה תביעה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") ובנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים") (יחדיו "הבנקים הנתבעים"), ובקשה לאשר אותה כתובעת ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את הסכום בהתאם להתפתחויות בניהול התביעה. התובעת טענה, כי הבנקים הנתבעים מרכזים בידיהם את רוב האשראי לציבור, וכי הם תיאמו ביניהם את המחירים של חמישה פרמטרים בכל הנוגע לאשראי.

לטענת התובעת, הזהות במחירים של חמשת הפרמטרים בין הבנקים הנתבעים, מלמדת על קיומו של תיאום ביניהם, שהביא לבנקים רווחים עצומים, וגרם נזק עצום לציבור ולמשק.

לטענת התובעת קמה לה עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, שכן מדובר בהסדר כובל אסור, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), שכן לטענתה הבנקים הנתבעים ניצלו את מצוקת הלקוחות, בורותם וחוסר ניסיונם על מנת לתת שירות בנקאי בתנאים בלתי סבירים.

הסעדים אותם תבעה התובעת הם הפחתה רטרואקטיבית של מחירי חמשת הפרמטרים בעשר השנים האחרונות לכל לקוחות הבנקים הנתבעים. לחילופין נתבקש בית המשפט להורות על סעד אחר לטובת כלל חברי הקבוצה או לטובת הציבור.

ביום 21 בינואר 2007 אישר בית המשפט המחוזי את בקשת התובעת להכיר בתביעה כתובעת ייצוגית בעילות הנובעות מחוק ההגבלים העסקיים ("החלטת בית המשפט המחוזי").

בהחלטתו ציין בית המשפט, בין היתר, כי רשות ההגבלים העסקיים ("הרשות") מנהלת חקירה פלילית רחבת היקף "הגדולה ביותר שניהלה הרשות מאז ומעולם בחשד לביצוע עבירות על פי חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח 1988 בתעשיית הבנקאות", כפי שצוין במכתבו מיום 20 במאי 2007 של היועץ המשפטי של הרשות, שצורף על ידי התובעת לתיק בית המשפט.

בעניין זה יצויין כי ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה קביעה כמפורט בסעיף 14 להלן.

ביום 9 באפריל 2008 הגישה התובעת ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי שדחה את בקשת התובעת לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית גם בעילה של איסור פגיעה בנסיבות מיוחדות לפי חוק הבנקאות וכן על החלטת בית המשפט המחוזי שקבעה כי אין לתובעת עילה אישית נגד בנק הפועלים. ביום 15 באפריל 2008 הגישו הבנקים לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי. ביום 29 במאי 2008 החליט בית המשפט העליון כי על היועץ משפטי לממשלה לשקול התייצבות בהליך. ביום 26 ביולי 2008 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי החליט להצטרף להליך, ונקצב לו מועד להגשת עמדתו בכתב ביחס להליך. ביום 16 בנובמבר 2008 הגישה התובעת את תגובתה לבקשת רשות הערעור של הבנק. לבקשת היועץ המשפטי לממשלה האריך בית המשפט את המועד להגשת תגובתו עד ליום 31 במרס 2010.

הדיון בתובענה הייצוגית עוכב על ידי בית המשפט המחוזי עד להחלטה בבקשות רשות הערעור שהוגשו לבית המשפט העליון.

11.4 ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובעת ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנקים הנתבעים"). התובעים אומדים את סכום התביעה בסך של 5.2-5.6 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהם שומרים על זכותם לתקן את כתב התביעה.

התובעים טוענים בכתב התביעה כי הבנקים הנתבעים גובים ממגזר משקי הבית ריבית בשיעור מופרז, הגבוה בהרבה מזה הנגבה מהמגזר המסחרי ומהמגזר העסקי, וזאת ללא הצדקה כלכלית ומסחרית. לטענת התובעים קמה להם עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, בשל היות הבנקים הנתבעים לטענתם "קבוצת ריכוז", העושה שימוש לרעה בכוחה המונופוליסטי תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור, ובשל קיומו, לכאורה, של הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) וחוק הגנת הצרכן בשל – לטענת התובעים – הטעית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית, וקביעת שיעור הריבית, תוך ניצול מצוקתם של הצרכנים ובורותם לקשירת עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

- הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.
- ביום 15 במאי 2008 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים עד להכרעה בערעור שהגישו הבנקים בתביעה המתוארת בסעיף 11.3 לעיל. המבקשים הגישו בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט לעכב את ההליכים. ביום 7 ביולי 2008 דחה בית המשפט העליון את הבקשה.
- 11.5** ביום 30 ביוני 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים ובנק לאומי. ביסוד התובענה טענת התובעים כי שלושת הבנקים הנתבעים יצרו קרטל לתיאום מחירי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם וזאת החל מסוף שנות ה-90 ויתכן שאף לפני כן. התובעים טוענים עוד כי הבנקים יצרו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות השונות שהם גובים מלקוחותיהם. לטענת התובעים, כתוצאה מהקרטל, המחיר בו מחוייב הציבור גבוה מהמחיר שהציבור יכול היה לשלם אלמלא נמנעה התחרות על ידי הקרטל.
- עילות התביעה הן: הפרת הוראות סעיף 4 לחוק ההגבלים העסקיים, התובעים מבקשים להחיל על הבנקים הנתבעים את הכללים החלים על קבוצת ריכוז/מונופול, כמשמעות מונחים אלה בחוק ההגבלים העסקיים; הטענה מהותית לפי חוק הגנת הצרכן; הפרת סעיף 2 לחוק הנאמנות; הפרת הוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט.
- התובעת מעריכה את הפער בין העמלות שנגבו בפועל לבין העמלות שהיו נגבות אלמלא פעלו הבנקים כפי שפעלו ב-25%. על בסיס הערכה זו טוענים הנתבעים לנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של 3.5 מיליארד ש"ח. חלקו של הבנק בסכום הנתבע היוו בשיעור של 22% (דהיינו, סך של כ-770 מיליון ש"ח).
- הבנק הגיש את תגובתו ביום 19 במרס 2009.
- לבקשה זו צורפו, בין היתר, מסמכים אשר לטענת התובעים נתפסו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בעניין זה יצויין כי ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה קביעה כמפורט בסעיף 14 להלן.
- לפי החלטת בית המשפט המחוזי מיום 7 באוקטובר 2009, התביעה תידון יחד עם התביעה המתוארת בסעיף 12.4 להלן. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שישגשו הבנקים על החלטת הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים.
- 11.6** ביום 4 באוגוסט 2008 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים שתי בקשות לאשר תובענה כתובענה ייצוגית, האחת נגד הבנק, דיסקונט גמל בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") והשניה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קה"ל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה.
- המבקשים טוענים כי היו עמיתים של קופות הגמל שנוהלו על ידי המנהלים, וכן בעלי חשבון בבנק. לטענת המבקשים, הבנקים נטלו לעצמם שלא כדין את כספי התמורה שקיבלו בגין "העברת השליטה בנכסי קופות הגמל, ניהולם והנאמנות עליהם", וזאת במקום להעביר את התמורה לעמיתי הקופות לפי חלקם היחסי בנכסי קופות הגמל, שכן לטענת המבקשים כספי התמורה היום פירות שהצמיחו נכסי הקופות. התובעים טוענים להפרת דינים שונים וחובות נאמנות מצד החברות המנהלות קופות גמל והבנקים המוכרים.
- היקף הנזק הנתבע היוו התמורה שהתקבלה בכל אחת מהעסקאות. הנזק מיוחס הן לבנק שקיבל את התמורה, לטענת המבקשים שלא כדין, והן למנהל. לפיכך, היקף הנזק הנתבע הוטען בתביעה האחת היוו 607 מיליון ש"ח ובתביעה השניה (בהתייחס לבנק ולבנק לאומי) 260 מיליון ש"ח. הסעד המבוקש העיקרי היוו לחייב את הנתבעים להעביר את התמורה לקופות הגמל לטובת העמיתים ולחייב את הנתבעים לשלם דמי נזק לעמיתי קופות הגמל לפי שיקול דעת בית המשפט. כן מתבקש בית המשפט ליתן סעדים הצהרתיים שונים המתייחסים להתנהגות הבנק והמנהל.
- הבנק הגיש את תגובתו ביום 12 בפברואר 2009.
- ביום 1 ביולי 2009 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את הבקשה לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית נגד קה"ל.
- ביום 10 בינואר 2010 ביקש בית המשפט כי היועץ המשפטי לממשלה יודיע אם ברצונו להתייצב בהליך ולהשמיע את עמדתו. ביום 11 במרס 2010 הודיע היועץ המשפטי כי לא מצא לנכון בשלב זה להתייצב בהליכים בעניין זה. נקבעה ישיבה נוספת ליום 9 במאי 2010.
- 11.7** ביום 28 בספטמבר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק אוצר החייל.
- הבקשה הוגשה בשם כל מי שהתקשר עם מנהלי תיקי השקעות בקשר עם מסחר באופציות על מדד תל אביב 25 באמצעות חשבונות בנק שהתנהלו אצל הנתבעים ואשר הבנקים המשיבים גבו באותם חשבונות עמלה הנקראת עמלת מימוש.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

המבקשים טוענים כי הבנקים גבו בסתר עמלת מימוש בשעור חצי אחוז מהכספים שהגיעו למחזיקי אופציות בעת פקיעתן וזאת מבלי שנתנו על כך גלוי נאות ומספיק.

עוד טוענים המבקשים כי עמלת המימוש נגבית על ידי המשיבים למרות שהמשיבים אינם מבצעים כל פעולה מיוחדת בגינה הם גובים את העמלה ואין כל יחס הגיוני בין שיעור העמלה לבין הפעולה הנדרשת כביכול מהמשיבים, וכי המשיבים לא קיבלו אישור בנק ישראל לגביית העמלה. הנזק המשותף לכל חברי הקבוצה מוערך על ידי המבקשים ב-672 מיליון ש"ח. התובעים לא מפרטים מהו הנזק המיוחס לכל אחד מהמשיבים. ביום 9 בפברואר 2009 הוגשה תגובת הבנק. התיק נקבע לשיבת הוכחות ליום 27 באוקטובר 2010.

11.8 ביום 29 באוקטובר 2009 הגישו שתי חברות תביעה נגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט וחמישה בנקים נוספים, למתן פסק דין הצהרתי לפיו אין הבנקים הנתבעים זכאים לחייב את חשבונותיהם בריבית הפרה בסכום של כ-840 מיליון ש"ח, אלא בסך של 37 מיליון ש"ח בלבד. לחילופין, הבנקים זכאים לחייב אותם בהפרשי הצמדה וריבית בלבד ולפיכך יש לזכות את חשבונותיהם בהפרש בסך של כ-521 מיליון ש"ח.

התובעות טוענות כי ריבית ההפרה הינה פיצוי מוסכם, שעל כן רשאי בית המשפט להפחיתו מכח סעיף 15 לחוק החוזים ("תרופות"), התשל"א-1970, שכן אין יחס סביר בין הפיצוי המוסכם לגובה הנזק שנגרם לבנקים כתוצאה מההפרה. הפחתת ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות ההסכמים לפי אומד דעת הצדדים. חיוב התובעות בריבית ההפרה הינו אכיפה בלתי צודקת של ההסכם. עמידת הבנקים על חיוב התובעות בריבית ההפרה מהווה חוסר תום לב וגבייתה על ידי הבנקים מהווה עשיית עושר ולא במשפט.

הנימוק העיקרי לנסיבות המצדיקות, לדעת התובעות, את הפחתת הריבית, הוא משך הזמן בין מועד הכינוס למועד מימוש המניות.

חלקו של הבנק בנזק הנטען, בהתאם לחלקו בקונסורציום האשראי, הינו 10% וחלקו של בנק מרכנתיל דיסקונט הינו 4%.

בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, התובעות הגישו תביעה כספית בסך של כ-830 מיליון ש"ח. טרם הוגש כתב הגנה.

11.9 ביום 2 בנובמבר 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה להכיר בתובענה נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ונגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות, בקשר עם גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים, כתובענה ייצוגית. בין היתר נטען כי הבנק חייב את התובעים ברכישת פוליסות אלה כתנאי לכריתת הסכמי הלוואה ומשכנתא. הסכום הכולל שנקב בתובענה הייצוגית הוא 500 מיליון ש"ח. אין בתביעה ייחוס נפרד לכל בנק.

הואיל ולגבי בקשה אחרת להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, בנושא כמעט זהה, ניתנה כבר החלטה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, והוגש עליה ערעור, החליטה השופטת היושבת בתיק זה, כי התיק ישמע רק לאחר שבית המשפט העליון יתן החלטה עקרונית בנושאים שבמחלוקת, שהועלו בערעור על החלטה שכבר ניתנה ביחס לבקשה האחרת.

11.10 ביום 15 בפברואר 2009 הוגשה כנגד בנק דיסקונט למשכנתאות תביעה בבית משפט המחוזי בתל אביב על סך של 2,155 ש"ח אליה צורפה בקשת התובע להכיר בה כתובענה ייצוגית.

טענות התובע מתייחסות להלוואה צמודה לדולר שנטל עם רעייתו בשנת 2004 כאשר לטענתו מנגנון הצמדה בנספח להסכם ההלוואה, הקובע כי החזר ההלוואה יהא לפי שער דולר שלא יפחת מהשער היסודי שנקבע בעת העמדת ההלוואה, מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד הנותן יתרון בלתי הוגן לבנק דיסקונט למשכנתאות.

התובע מבקש להכיר בקבוצת הלקוחות שנטלו הלוואות במסלול צמוד דולר עם הצמדה חד כיוונית בשבע השנים האחרונות כזכאית לסעד של השבת הכספים שגבה הבנק לפי מנגנון הצמדה בתוספת הפרשי ריבית והצמדה. התובע העריך כי סכום התביעה הינו בסמכות בית משפט מחוזי(היינו מעל 2.5 מיליון ש"ח) אולם לא העריך מהו סכום התביעה המשוער. תגובת בנק דיסקונט למשכנתאות הוגשה ביום 11 במאי 2009.

ביום 25 ביוני 2009 הגיש התובע תגובה לתשובת בנק דיסקונט למשכנתאות, בצירוף חוות דעת כלכלית.

בנק דיסקונט למשכנתאות הגיש בקשה לדחיית הבקשה להכיר בתובענה כייצוגית ולחילופין למחיקת תגובת התובע לאור הניסיון לתקן את הבקשה המקורית תוך הוספת עילות וטענות חדשות. התובע הגיש תגובה לבקשה ובנק דיסקונט למשכנתאות הגיש תשובה לתגובה. בדיון שהתקיים ביום 5 בינואר 2010 התיר בית המשפט לבנק דיסקונט למשכנתאות להגיש חוות דעת משלימה, והורה להעביר העתק מכתבי בי דין למפקח על הבנקים, אשר התבקש להודיע לבית המשפט תוך 60 ימים אם הוא מעוניין להצטרף להליך. התיק קבוע לחקירת המומחים ליום 1 ביולי 2010. לאחר שמיעת המומחים יתן בית המשפט החלטות בבקשת הדחיה והמחיקה שהגיש בנק דיסקונט למשכנתאות.

11.11 ביום 2 ביוני 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

התובעת ובעלה המנוח היו לווים של בנק דיסקונט למשכנתאות והמציאו לבנק דיסקונט למשכנתאות פוליסת ביטוח חיים להבטחת סילוק ההלוואה במקרה של פטירת אחד הלווים. לאחר פטירת אחד הלווים. לבקשה הלווה להפעיל את הפוליסה ובהתאם הודיע בנק דיסקונט למשכנתאות לחברת הביטוח מהי יתרת ההלוואה, בתוספת עמלת פרעון מוקדם.

לטענת התובעת גביית העמלה מנוגדת לדין. לטענתה, דין התביעה להתקבל בגין העילות הבאות: עילה חוזית, עשיית עושר ולא במשפט, אי מתן גילוי נאות והטעית לקוח.

בבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית מבקשת התובעת שבית המשפט יורה לבנק דיסקונט למשכנתאות להשיב עמלות פרעון מוקדם, שנגבו בהלוואות בהן נפטר אחד מהלווים בשבע השנים האחרונות, בסכום כולל הנואמד על ידה בלא פחות מ-75 מיליון ש"ח.

בנק דיסקונט למשכנתאות הגיש תגובה לבקשה להכיר בתובענה כייצוגית. ביום 23 בנובמבר 2009 הוגשה תשובת התובעת לתגובת בנק דיסקונט למשכנתאות. ביום 3 במרס 2010 התקיים קדם משפט, במהלכו הנחה בית המשפט את הצדדים להידבר ביניהם. קדם משפט נוסף נקבע ליום 6 באפריל 2010.

11.12 ביום 12 ביולי 2009 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד לאומי קארד, ישראלרט, אמריקן אקספרס אינטרנשיונל אינק, דיינרס קלוב ישראל בע"מ וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ בגדרה נטען לעשיית עושר ולא במשפט על ידי חברות כרטיסי האשראי וכן כי הן פעלו בניגוד להוראות חוק הגנת הצרכן התשמ"א-1981.

עיון בבקשה ובתביעה מעלה כי היא נסובה על חיוב כרטיס אשראי של לקוח חברת לאומי קארד שהלך לעולמו, בה נטען כי החיוב האמור אינו שייך ללקוח, חברת האשראי של הלקוח אמנם החזירה ליורשי הלקוח את סכום החיוב, ואולם ההחזר האמור בוצע כנטען ללא החזר ריבית, ומכאן טענות יורשי הלקוח כנזכר לעיל, אשר מופנות כלפי כל חברות כרטיסי האשראי, מתוך הנחה שהן פועלות באותו אופן. בחודש ינואר 2010 סולקו התביעות והבקשות כנגד דיינרס קלוב ישראל בע"מ וכנגד כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

11.13 ביום 29 באוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאשר תביעה כתביעה ייצוגית כנגד הבנק, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים והממונה על הרשות להגנת הצרכן.

לטענת התובע, הבנק מפלה שלא כדין לקוחות שאינם נהנים מריבית החשב הכללי בגין הלוואות, לעומת עובדי מדינה שזכאים לקבל הלוואות בריבית החשב הכללי.

התובע טען לנזק כללי אותו הוא אומד במיליארד ש"ח.

התובע ביקש לחייב את הבנק לפצות את כלל הלקוחות שלא נהנו מריבית החשב הכללי, להורות לבנק להפסיק להפלות לקוחות שאינם עובדי מדינה ולחייב את הבנק לתת הלוואה בריבית החשב הכללי לכלל לקוחותיו.

ביום 7 בינואר 2010 הגיש הבנק בקשה למחיקה על הסף של הבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 11 בפברואר 2010 החליט בית המשפט המחוזי למחוק על הסף את הבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

11.14 ביום 25 בדצמבר 2008 הגיש לקוח של הבנק בקשה לאשר תביעה כתביעה ייצוגית שעילתה הטענה כי הבנק מעניק הטבת ריבית ללקוחותיו המשקיעים באמצעות רשת האינטרנט בפקדונות תקופתיים המתחדשים באופן אוטומטי. לטענת הלקוח, הבנק אינו מגלה ללקוחותיו מהו שיעור ההטבה וכי הטבה זו מתבטלת במועד החידוש הראשון של הפקדון. בכך פועל הבנק בניגוד להוראות הדין החלות עליו ומטעה את לקוחותיו. הלקוח אומד את הנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של 115 מיליון ש"ח.

הבנק הגיש תגובה לבקשה.

12 בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת הנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגינן הפרשה.

12.1 ביום 1 בספטמבר 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך של 500 מיליון ש"ח שהוגשה על ידי מפרקי חברה נגד כארבעים ותבעים ובכללם הבנק. בית המשפט קיבל חלקית את בקשת הפטור והעמיד את האגרה על סך של 320 אלף ש"ח. התביעה נגד הבנק מתמצית בשלוש עילות בלבד, שעניינן נזק בסך של 4 מיליון דולר בגין עסקה שבוצעה בין החברה בפירוק לצד ג' למכירת

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

נכס המשועבד לבנק ואשר לטענת המפרקים נמכר בשווי מופחת משווי האמיתי; שחרור בעלי מניות של אחת החברות בקבוצה מערבותם לחובות החברה לבנק בסכום של 3 מיליון ש"ח; החזרת ממסרים דחויים לידי החברה שבפירוק מבלי שהוצגו בחשבון החברה ובכך נגרם נזק של 9 מיליון ש"ח. יצוין כי המפרקים טוענים שהתנהגות הבנק כמפורט לעיל הביאה לחיסולה הסופי של החברה ואולם אין הם נוקבים בנזק שיש לייחס לבנק בעילה זו.

הבנק הגיש בקשה לתיקון כתב התביעה שהוגש נגדו כך שיוגדר במדויק סכום התביעה כנגד הבנק. התביעה תלויה ועומדת. בנוסף, הגיש הבנק בקשה לדחות את התביעה על הסף מחמת התיישנות. הבקשה נדחתה וביום 16 בנובמבר 2008 הגיש הבנק בקשת רשות ערעור על החלטת האמורה לבית המשפט המחוזי.

ביום 29 בנובמבר 2009 שב הבנק והגיש את הבקשה להגדרת סכום התביעה. ערעור הבנק בנושא התיישנות תלוי ועומד עד לסיום הליך גישור בין הצדדים.

12.2 ביום 19 ביוני 2000 הגישו שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לבית המשפט המחוזי לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), בה מבוססים נכסי הלווים. סכום התובענה הינו 105 מיליון ש"ח. בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, כיוון שסכומי הביטוח כללו את מרכיב הקרקע, וכי סכום הביטוח הועלה מעבר לעליית המדד.

ביום 10 בספטמבר 2000 הוגשה תגובת בנק דיסקונט למשכנתאות לבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור"), במסגרתה התבקש ביהמ"ש לדחות את הבקשה, על הסף ולגופה. יצוין כי תגובה לבקשת האישור הוגשה גם מטעם הפניקס, וגם בגדרה התבקש בית המשפט לדחות את בקשת האישור על הסף ולגופה.

ביום 29 באוקטובר 2000 הגישו התובעים את תשובתם לתגובה, במסגרתה חזרו על בקשתם לאישור התובענה כתובענה ייצוגית. ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתביעות הייצוגיות המפורטות בסעיף 14.6 לעיל, ועל כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל. בקשת רשות ערעור שהגישו התובעים על החלטה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון ביום 4 באפריל 2001.

בהחלטתו מיום 25 בדצמבר 2000 לא קבע בית המשפט המחוזי כי יש לדחות את הדיון גם בבקשה נגד חברת הפניקס. חברת הפניקס בקשה בענין זה רשות ערעור מבית המשפט העליון. ביום 28 בינואר 2002 קיבל בית המשפט העליון את בקשת הפניקס ועיכב גם את ההליכים נגדה בבית המשפט המחוזי.

התיק הועבר לדיון בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז. בית המשפט המחוזי במחוז מרכז החליט כי התיק מעוכב עד החלטה בעליון, בהתאם להחלטה שניתנה בתיק זה על ידי בית המשפט המחוזי כבר בשנת 2000.

12.3 ביום 6 בפברואר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בנין תביעה בסך של כ-96 מיליון ש"ח. התביעה הוגשה על ידי בעל השליטה בחברה, חייבת של הבנק, שניתן לגביה צו כינוס נכסים וצו פרוק.

התובע טוען כי ברשלנות ובחוסר תום לב הבנק הגיש בקשה לצו כינוס נכסים נגד החברה ובשלב מאוחר יותר הגיש בקשה לפרוק החברה וזאת חרף העובדה שסך נכסיה של החברה עלה על הקף חובותיה לבנק.

התובע מייחס לבנק אחריות למעשי ו/או מחדלי כונס הנכסים ו/או מפרק החברה אשר גרמו לחברה, לטענתו, נזק כבד.

על פני הדברים אין כל בסיס עובדתי ו/או משפטי לתביעת התובע נגד הבנק והסכומים הנתבעים מופרזים ביותר.

ביום 9 באפריל 2008 הוגשה תגובת הבנק לבקשה לפטור מאגרה. המשך הדיון בבקשת הפטור מאגרה התקיים ביום 28 בפברואר 2010. התיק נקבע לסיכומים בכתב, ולאחריהם תנתן החלטה. בשלב מוקדם זה, בטרם ניתנה החלטה בבקשה לפטור מאגרה, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה.

כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה, התביעה אינה נחשבת כמוגשת.

12.4 ביום 12 במאי 2009 התקבלו בבנק תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשו נגד הבנק ונגד בנק לאומי, בנק הפועלים בנק מזרחי-טפחות והבנק הבינלאומי הראשון.

הבקשה והתובענה עניין קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים (ר' סעיף 14 להלן) לפיה בין הבנקים הנתבעים התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

לטענת התובעים התקיים הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים שעניינו תעריפי העמלות של הבנקים וכי הבנקים קיימו מדיניות מתואמת, אשר לטענת התובעים התאפיינה בשיתוף פעולה ובחילופי מידע אסורים.

התובעים טוענים כי הבנקים יצרו ביניהם הסדר כובל בניגוד לסעיפים 2 ו-4 לחוק ההגבלים העסקיים וכי לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים מעשה או מחדל בנגוד להוראות החוק מהווים עוולה נזיקית.

הקבוצה המוגדרת בתביעה הינה כלל לקוחות הבנקים הנתבעים, הן הפרטיים והן העסקיים, משנת 1990 ועד שנת 2004. הנזק מוערך לצורך התביעה בסך כולל של כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעים, ללא חלוקה ביניהם. התובעים שומרים על זכותם לתקן את הסכום הנתבע לאחר קבלת מלוא הנתונים מהבנקים.

ביום 7 באוקטובר 2009 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשות שהוגשו למחיקת התביעה על הסף והורה על איחוד הדיון בתביעה זו עם התביעה המתוארת בסעיף 11.5 לעיל. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שיגישו הבנקים על קביעת הממונה לבית הדין ההגבלים עסקיים. (ר' סעיף 14 להלן).

13. בקשות מסוימות לאישור תובענות כייצוגיות נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ:

בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, במסגרת פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות שתלויות ועומדות נגד בנק זה וחברות בנות שלו, אשר לדעת הנהלת הבנק הבינלאומי, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולא נערכה בגינן הפרשה, צוין ההליך הבא:

בשנת 1997, הוגשו תביעות בבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד שתי חברות בנות של הבנק הבינלאומי, הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ ובנק עצמאות למשכנתאות ולפיתוח בע"מ (להלן: "הבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי"), אשר מוזגו בינתיים עם ולתוך הבנק הבינלאומי, ובנקים למשכנתאות אחרים, בהן נטען, בין היתר, כי הבנקים האמורים גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. תביעות אלה הסתכמו בכמיליארד וחצי ש"ח (בערכים נומינליים). כן הוגשה בקשה להכיר בתביעות אלה כתובענות ייצוגיות. התביעות והבקשה הנ"ל לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור ולא כללו פירוט איזה חלק מן הסכום מיוחד לבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי.

בחודש נובמבר 1997 ניתנה החלטה של בית המשפט המחוזי, לגבי התביעה שהוגשה בחודש יולי 1997, לפיה נדחתה התביעה במתכונתה של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. עם זאת פסק בית המשפט, כי ניתן לדון בתביעה לסעד הצהרתי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדרי הדין האזרחי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996 (יום פרסום תיקוני החוקים הנ"ל בענין תובענות ייצוגיות).

בחודש דצמבר 1997 הגישו הבנקים הנ"ל לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על החלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ביצוע ההליכים עד לקבלת פסיקתו בערעור זה. בקשת הרשות לערער ועיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון.

בדיון שנערך בבית המשפט העליון בערעור הנ"ל ביום 25 בנובמבר 2001, קיבלו הצדדים את הצעת בית המשפט העליון לעכב את הדיונים בערעורים עד למתן פסק דין בערעור אחר התלוי ועומד בבית המשפט העליון, שבו עומדת להתקבל הכרעה עקרונית בשאלת מעמדה, תחולתה ותנאיה של תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, שאלה שעומדת אף בלב הערעור הנ"ל.

ביום 2 באפריל 2003 ניתן פסק הדין בערעור האחר בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29 לצורך הגשת תובענה ייצוגית. אשר על כן, ביום 10 באפריל 2003 החליט בית המשפט העליון, כי הצדדים יגישו את עמדתם בכתב לעניין קיום המשך הליכי הערעור בתיק. כל הצדדים כבר הגישו את עמדתם כאמור. טרם ניתנה החלטה של בית המשפט העליון בעניין.

ביום 1 בספטמבר 2005 ניתן פסק דין בדיון הנוסף בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29, אשר הותיר את ההלכה על כנה. בכך נסתם למעשה הגולל, לפחות בשלב זה, על השימוש בתקנה 29 כמכשיר להגשת תובענות ייצוגיות.

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, שפורסם ביום 12 במרס 2006, נקבעו הסדרים חדשים, שונים במהותם מן הדין אשר נהג ערב חקיקת החוק, לגבי הגשת תובענות ייצוגיות. על פי החוק רשאי בית המשפט להחיל את הוראות החוק אף על תובענות אשר היו תלויות ועומדות ערב חיקוקן, בתנאים אשר נקבעו בחוק. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לא הוגשו בקשות כאמור על ידי מי מהתובעים כאמור לעיל. בהמלצת בית המשפט העליון פנו כל הצדדים לתביעה לגישור.

אם נתקבלה התביעות כאמור, יביא הדבר להקטנה בהכנסות הבנק הבינלאומי בתחום זה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

14. ביום 19 במרס 2008, בהמשך לחקירה שנוהלה על ידי רשות ההגבלים העסקיים מאז שנת 2004, ואשר במסגרתה נתפסו מסמכים רבים וחומר מחשב ונחקרו עובדים של הבנק, לרבות אחד מחברי ההנהלה, הודיעה הרשות לבנק כי נוכח ממצאי חקירת הרשות בוחנת הממונה על ההגבלים העסקיים אפשרות להפעיל את סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי-טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ והבנק (להלן: "הבנקים"), שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות (להלן: "הקביעה הנשקלת"). לבנק ניתנה האפשרות להביא את עמדתו בכתב בפני הממונה בטרם תקבל החלטה האם לעשות שימוש בסמכות האמורה. בחודש ספטמבר 2008 הגיש הבנק לממונה את עמדתו בכתב במסגרת השימוע, בה פירט בהרחבה את הנימוקים העובדתיים והמשפטיים לכך שבנסיבות העניין אין מקום לכך שהממונה תעשה שימוש בסמכותה לקבוע כי התקיים הסדר כובל. בחודש ינואר 2009 הציעה הרשות לבנקים אפשרות לגבש "צו מוסכם" כחלופה לפרסום הקביעה הנשקלת. במסגרת זו הציעה שה"צו המוסכם" יכלול תשלום כספי בהיקף של 290 מיליון ש"ח, שיחולק בין הבנקים כך שחלקו של הבנק יהיה 80 מיליון ש"ח. כן הציעה שה"צו המוסכם" יכלול הגבלות מוסכמות על העברת מידע בין הבנקים, ומיפוי כל שיתופי הפעולה ביניהם והסדרתם. בחודש בפברואר 2009 הודיע הבנק לרשות, כי הוא דוחה את ההצעה האמורה ל"צו מוסכם". ביום 26 באפריל 2009, התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה קובעת הממונה שבין הבנקים התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, וכי לפי הממצאים שבידיה, הסדרים כובלים אלה התקיימו מראשית שנות ה-90 של המאה הקודמת ועד תחילת חקירת הרשות להגבלים עסקיים בעניין, בחודש נובמבר 2004. על פי קביעת הממונה, העברות המידע המתוארות בקביעה האמורה מהוות הסדרים כובלים כמשמעותם בחוק ההגבלים העסקיים, על הסדרים אלה לא נתבקש מראש כל אישור וממילא גם לא ניתן, ובכך הופרו הוראות חוק ההגבלים העסקיים. עוד נקבע על ידי הממונה כי, כאמור בסעיף 43 (ה) לחוק ההגבלים העסקיים, הקביעה האמורה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק חולק על הקביעה, ממצאיה ומסקנותיה. המועד להגשת הערר הינו 24 במרס 2010.
15. חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ שותפה במספר קרנות הון סיכון, קרנות השקעה פרטיות וחברות ובמסגרת זו היא התחייבה להשקיע בישויות אלה. ליום 31 בדצמבר 2009 יש לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבות להשקעות נוספות, ב-16 ישויות כאמור, בסך כולל של כ-185.9 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2008: 205.5 מיליון דולר). דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר העמדה של ערבויות לפרוייקטים עד סך של 17.3 מיליון דולר. ליום 31 בדצמבר 2009 הועמדו בפועל ערבויות בסך של כ-47 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 – 46 מיליון ש"ח). בחודש יולי 2007 חתמה דש"ה על הסכם לרכישת השליטה בחברת מניף, תמורת סכום שאינו מהותי. השלמת העסקה היתה מותנית, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל. בחודש אוגוסט 2008 נחתם תיקון להסכם רכישת המניות, שהותנה, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל והממונה על ההגבלים העסקיים עד ליום 15 בדצמבר 2008. ביום 20 באוגוסט 2009, לאור אי קיום התנאים המתלים שנקבעו בהסכם, הודיעה דש"ה על ביטולו. בנוסף, ליום 31 בדצמבר 2009 יש לבנק התחייבות להשקעה בקרנות הון סיכון בסך של 4.1 מיליון דולר. כמו כן, לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ התחייבות להשקיע בחמש קרנות הון סיכון, אשר עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על סך של 0.6 מיליון דולר.
16. מכירת מתחמי נדל"ן: (א) ביום 19 בספטמבר 2002 חתם הבנק על הסכם למכירת מתחם מחסנים באשדוד בשטח כולל של כ-37 דונם. תמורת המכירה הינה כ-6.1 מיליון דולר ארה"ב. הבנק התחייב לשכור שטח של כ-15.2 אלף מ"ר, מזה שטח בנוי של כ-6.5 אלף מ"ר, לתקופה של 11 שנים, תמורת סך של כ-309 אלף דולר לשנה. (ב) ביום 4 ביוני 2004 נחתם הסכם עם צד ג' למכירת המבנה ברמת גן, אשר יועד בשעתו לשמש כבניין הנהלת הבנק, וזכויות נוספות במתחם, קיימות ועתידיות. תמורת המכירה הינה כ-229 מיליון ש"ח. הבנק התחייב לשכור במשך 10 שנים שטח של כ-430 מ"ר בקומת המסחר ושטח של כ-2,145 מ"ר בקומות המשרדים, תמורת כ-578

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

אלף דולר לשנה (בשתי קומות מתוך 20 קומות שתהיינה במבנה).

17. בנק מרכנתיל דיסקונט התחייב לפצות את עמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים", במקרה בו יפחת שווי זכויותיהם מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. סכומי ההפקדות הנומינליים של העמיתים בקופה, שביגים ניתנה הערבות, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2009 בסך של כ-154 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה חשיפת בנק מרכנתיל דיסקונט (בגין הפרשים השלייליים שבין שווי זכויות העמיתים, לבין סכום ההפקדות הנומינלי כאמור), בסך של 153 אלף ש"ח. בנק מרכנתיל דיסקונט חישב את שווייה ההוגן של התחייבות זו, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בהתבסס על הערכה אקטוארית. הפרשה בגין התחייבות זו כלולה בסעיף "התחייבויות אחרות". ביום 1 בינואר 2008 נכנס לתוקף תיקון חקיקה, על פיו נאסרה הצטרפות עמיתים חדשים לקופות מרכזיות לפיצויים. על פי הסכם בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין הרוכשים אשר רכשו את השליטה בפעילות קופות הגמל שלו, ערבות בנק מרכנתיל דיסקונט תפקע לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011.

18. **מכירת קהל.** ביום 26 במאי 2006, נחתם הסכם בין הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קהל קרן השתלמות לעובדים בע"מ (להלן: "קהל") וקהל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "קהל ניהול") לבין מגדל שוקי הון (1965) בע"מ עבור חברה בשליטתה ומגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עבור חברה בשליטתה (להלן: "הרוכש"), למכירת מוניטין, זכויות ניהול, זכויות נוספות ואמצעי שליטה של הבנקים בקהל, ולמכירת מוניטין, פעילות, נכסים והתחייבויות בקשר עם קרנות ההשתלמות שבניהול קהל ניהול והכל בתמורה לסך של 264 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות.

חלקו של הבנק בתמורה הוא כ-114 מיליון ש"ח.

ביום 15 ביולי 2007 הושלמה העסקה, לאחר שהתמלאו התנאים המתלים לביצועה, בהתאם להוראות הסכם המכר.

במועד השלמה נחתמו הסכמים בין הבנק לבין קהל ומגדל, לפיהם יפיץ הבנק את קרנות ההשתלמות הנמכרות וקופות גמל אחרות שבניהולן, בתמורה לעמלת הפצה כקבוע בתקנות, ויתן שירותים לעמיתי קרנות ההשתלמות הנמכרות.

הרווח נטו אשר נבע מהעסקה הסתכם ב-73 מיליון ש"ח, והוא נרשם בשנת 2007.

19. **מכרז למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, הבנק העביר לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו יינתנו הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר הקרן לבנק בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. רשאי הבנק להעמיד אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%.

העמלות אותן רשאי הבנק לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאיים ניתן בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק.

על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב-50 סניפים לפחות וברשימת מקומות שנקבעו בתנאי המכרז.

20. מכירת פעילות קופות הגמל

בחודש יוני 2007 הושלמה עסקה, לפיה הבנק וחברת הבת דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "דיסקונט גמל") מכרו לכלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"), את פעילותם בתחום ניהול קופות הגמל.

במקביל להשלמת העסקה נחתמו בין הבנק לבין חברות בנות של כלל ביטוח הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים. לפי הסכמים אלה יפיץ הבנק את קופות הגמל הנמכרות למשך 10 שנים, וכן יפיץ קופות גמל אחרות שבניהול חברות בנות של כלל ביטוח, ויספק לכלל ביטוח שירותי תפעול ביחס לקופות הנמכרות למשך 5 שנים. שירותי הפצה יהיו בתמורה לעמלת הפצה בתעריף המקסימלי שנקבע בהוראות הדין. שירותי התפעול יינתנו תמורת סכום שנתי של 0.1% מנכסי קופות הגמל הנמכרות.

בהסכם נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם, ינתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש עד תום 7 השנים שלאחר מועד הסגירה נגד כלל ביטוח, כלל גמל או

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)**

נושאי משרה בהן, אך לא נגד קופות הגמל הנמכרות, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, דיסקונט גמל בע"מ או נושאי משרה בה שקדמו למועד הסגירה. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית. החל ממועד השלמת העסקה הופטר הבנק מאחריותו או ערבותו לביצוע תשלומים מסויימים לעמיתי קופות הגמל הנמכרות ביחס למרכיב ההפקדות הנומינליות שלהם (להלן: "ערבות הבנק"), וכלל ביטוח נטלה על עצמה התחייבות חלופית כלפי העמיתים".

21. השקעה בפעילות בחו"ל. בחודש ספטמבר 2007 נחתם הסכם לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכונות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר"). הבנק, באמצעות דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ, התחייב להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה"). ההתחייבות האמורה של הבנק כפופה להתחייבות של קבוצת מאיר להשקיע במקביל סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה.

ההשקעה בחברות האמורות תקנה לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אחזקה בשיעור של 20% וזכות למינוי דירקטור אחד מתוך חמישה בכל אחת מהחברות.

עד ליום 31 בדצמבר 2009 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-11.1 מיליון יורו בשתי החברות מקבוצת מאיר (31 בדצמבר 2008: כ-11.1 מיליון יורו).

22. א. יו"ר הדירקטוריון שכהן בתקופה נובמבר 1997 – ינואר 2006 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון לשעבר"), סיים את כהונתו ביום 31 בינואר 2006, עקב השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק. שכרו ותנאי העסקתו אושרו באסיפה כללית מיום 15 בינואר 1998, מיום 5 באוקטובר 1999, ומיום 14 ביוני 2004, לרבות זכאותו לקבלת פיזויים רגילים ומענק הסתגלות בגובה של שנים עשר חודשי משכורת מלאים.

ב. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק כי אם יו"ר הדירקטוריון לשעבר יאלץ לסיים את כהונתו עקב חילופי בעלות בבנק כתוצאה מהפרטה, יהיה היו"ר לשעבר זכאי לתשלום של 15 חודשי משכורת מלאים, מעבר לסכומים המגיעים לו על פי החוזה האישי עמו. נושא זה היה על סדר היום של האסיפה הכללית מחודש יוני 2004, אך לא נדון במועד האמור.

ג. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר תוספת שכר בשיעור של 6.5%, החל מחודש יולי 2004, ומענק בסכום של 7 חודשי משכורת (המהווה 89% מהמענק שאושר למנכ"ל הבנק). נושאים אלה טרם הובאו לאישור האסיפה הכללית.

ד. בחודש מאי 2005 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר מענק בסכום של 1,255 אלף ש"ח. נושא זה טרם הובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק.

ה. מבלי לגרוע מן ההחלטות המפורטות בסעיפים ב' עד ד' לעיל, היה בכוננת הבנק להביא לאישור הדירקטוריון של הבנק, תשלום חד פעמי ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, בסך של 10 מיליון ש"ח, כפיצוי עבור הפסקת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ולהביע הערכה לתרומתו יוצאת הדופן של יו"ר הדירקטוריון לשעבר, לבנק.

ו. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה מלאה בגין סעיפים ב' עד ד' לעיל. בגין סעיף ה' לעיל לא נערכה הפרשה ספציפית, אך נכללה הפרשה כללית להתחייבויות תלויות.

ז. במכתב מיום 26 במרס 2006 הודיעו בעלי השליטה בבנק לחשב הכללי במשרד האוצר ולמנכ"ל נכסים מ.י. בע"מ על הכוונה להביא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, לפי העניין, תשלומים שונים ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, כמפורט בסעיפים ב' עד ה' לעיל.

בעלי השליטה הבהירו במכתבם, שלמען הסדר הטוב מצאו לנכון להביא לידיעת הממשלה את פרטי התשלומים שבכוונת הבנק לשלם ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, כמפורט לעיל, אף שלדעתם תשלומים אלה אינם נכללים בגדר התשלומים לבעל עניין כמשמעותם בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ולפיכך, אין הם מחייבים את קבלת הסכמת הממשלה.

במכתבם הודיעו בעלי השליטה, למען הסדר הטוב, כי בכל מקרה, הם יפעלו על מנת שהתשלומים האמורים לעיל לא יאושרו בניגוד לעמדת הממשלה.

ח. במכתב מיום 26 במרס 2006, הודיע החשב הכללי במשרד האוצר כי המדינה מתנגדת לביצוע התשלומים אשר פורטו במכתב בעלי השליטה כאמור לעיל (סעיף ז' לעיל).

ט. ביום 8 בינואר 2009 שלח יו"ר הדירקטוריון לשעבר, באמצעות בא כוחו, מכתב דרישה לתשלום סכומים שונים, בגין תקופת כהונתו בבנק

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(להלן: "מכתב הדרישה").

- י. במכתב הדרישה הציע ב"כ היו"ר הדירקטוריון לשעבר, כי במטרה לייתר פניה לערכאות מצדו, תועבר הסוגיה להכרעת צד שלישי.
- יא. דירקטוריון הבנק דן במכתב הדרישה, ובמטרה למצוא את הדרך ההולמת ביותר ליישוב המחלוקת עם היו"ר לשעבר, הודיע הבנק במכתב מיום 8 במרס 2009 לב"כ היו"ר הדירקטוריון לשעבר כדלקמן:
 1. דירקטוריון הבנק החליט למנות מומחה חיצוני, מוסכם על הצדדים, על מנת שיבדוק ויכריע מהו התשלום הראוי וההוגן שיש ליתן למר מינטקביץ (מעבר לסכומים ששולמו לו בפועל מכוח הוראות הסכמי ההעסקה עימו), וזאת לאור פועלו בבנק, בין היתר בשנות המשבר שהבנק חווה, תרומתו להבראת הבנק ופועלו בשנה האחרונה לפני שהופסקה כהונתו.
 2. על מנת שהבנק יוכל לפעול כאמור מבלי להיות כבול בהתחייבויות קודמות כלשהן של הבנק, יתבקש מר מינטקביץ להודיע בכתב כי הוא מוותר על כל תביעה ודרישה המבוססת על עילה שמקורה בהתחייבויות קודמות של הבנק כלפיו, אם וככל שהיו כאלה, למעט דרישתו לקבל שכר ראוי והוגן בגין פועלו, תרומתו לבנק ופרישתו.
- יב. ביום 16 במרס 2009 הודיע ב"כ היו"ר לשעבר כי הוא מסכים לדרישת הבנק.
- יג. ביום 18 במרס 2009 נמסרה לפרופ' יעקב נאמן בקשת הבנק והיו"ר לשעבר, שיפעל כאמור. עוד סוכם כי הדיון בפניו יתנהל בהתאם לאמור בתוספת הראשונה לחוק הבוררות, התשכ"ח - 1968; כל צד ישא בהוצאותיו ושכר הטרחה וחלוקתו יקבעו על ידי הפוסק. יצוין כי היו"ר לשעבר הגביל את תביעתו לסך של 17 מיליון ש"ח (הסכום שהופרש בספרי הבנק במסגרת הפרשה ספציפית והפרשה שאינה ספציפית).
- יד. באותו יום (ה-18 במרס 2009) התקיימה ישיבה ראשונה בפני פרופ' נאמן, אשר שמע, בין היתר, שני עדים מטעם היו"ר לשעבר. הבנק טרם הציג את טיעוניו באשר לתביעת היו"ר לשעבר.
- טו. ביום 25 במרס 2009 פנו נציגי מדינת ישראל ונכסים מ.י. לבנק ולבעלי השליטה במכתב, בו טענו, בין היתר, כי הסכמת הבנק להליך האמור, בלא להודיע על כך למדינה ולאפשר את הצטרפותה להליך, עומדת בניגוד לדין ומונעת מהמדינה להשמיע את עמדתה בנושא. בהמשך לכך ביקשה המדינה כי הליך הבוררות יבוטל והנושא יוחזר לאישור האורגנים המוסמכים בבנק. מבלי לגרוע מן האמור, התבקש הבנק להקפיא את ההליכים מול הבורר ולוודא שלא יתקבלו החלטות עד למיציא הדיון. קבוצת ברונפמן-שראן הודיעה אף היא על הצטרפותה לדרישת המדינה להקפיא את ההליכים ולא לקבל החלטות כל שהן עד לבירור העניין בכללותו ומיציא הדיון עם המדינה.
- טז. לדעת הבנק, לא נדרשת הסכמת בעלי מניות, והמדינה בכלל זה, להליך האמור. ההליך שנוקט הינו הליך ראוי, הולם את הנסיבות ואת טובת הבנק ובדין יסודו. יחד עם זאת, פנו הבנק ויו"ר הדירקטוריון לשעבר לפרופ' יעקב נאמן, וביקשו דחייה של כשלושה שבועות על מנת לברר את הנושא עם בעלי השליטה והמדינה. הוסכם כי אם פרופ' נאמן לא יוכל לכהן כפוסק מומחה בעניין בשל מינויו הצפוי לשר בממשלה שתוקם, אזי יועבר הנושא לפוסק מומחה חלופי שזהותו סוכמה בין הצדדים.
- יז. לאחר מגעים שהתקיימו בנושא, הודיעו נציגי המדינה, במכתב מיום 27 במאי 2009, כי הם עומדים על התנגדותם לביצוע התשלומים ליו"ר לשעבר ולהמשך תהליך הבוררות. עוד הוסיפו נציגי המדינה כי עמדה זו מקובלת גם על קבוצת ברונפמן-שראן. עמדת המדינה הינה, בין היתר, כי ביצוע התשלומים כפוף לאישור האסיפה הכללית.

20. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכונים שוק, בסיכונים אשראי ובסיכונים נזילות.
 - א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים השוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכונים שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות FORWARD, SWAP, FRA, I.R.S, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגינות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, אופציות משובצות וכיו"ב.
 - ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה. סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד הדיווח עם אותו לקוח ולתקופה שנותרה עד למועד פקיעתה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.
 - ג. סיכון נזילות שוק נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים ששחירותם נמוכה.
 2. אם נגזר אינו מיועד לגידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים, והאחרים נרכשים ונכתבים כאמור במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM).
 3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובדוק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. בהתקיים התנאים דלעיל, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי הוגן שלו, כאשר השינויים בשווי הוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
 4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
 5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מאן ואילך כאשר:
 - א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי הוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר.
 - ב. נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש.
 - ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע.
 - ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה.
 - ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי הוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.
6. גידורי שווי הוגן
 - הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי הוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2009				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾				
-	-	-	1,378	-
Swaps				
סך-הכל				
-	-	-	1,378	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	1,312	-
ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾				
חוזי Futures				
-	-	-	2,009	-
חוזי Forward				
-	-	15,618	9,950	1,039
חוזי אופציה אחרים:				
אופציות שנכתבו				
-	755	15	-	-
אופציות שנקנו				
-	3	134	-	-
Swaps				
-	-	15,294	39,846	-
סך-הכל				
-	758	31,061	51,805	1,039
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	20,718	-
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾				
חוזי Forward				
1,744	1,489	630	113	68
חוזי אופציה שנשחרים בבורסה:				
אופציות שנכתבו				
33	4,202	278	-	-
אופציות שנקנו				
33	4,202	410	-	-
חוזי אופציה אחרים:				
אופציות שנכתבו				
13,565	153	12,926	55	-
אופציות שנקנו				
12,711	160	12,626	55	-
Swaps				
-	-	-	1,064	-
סך-הכל				
28,086	10,206	26,870	1,287	68
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	493	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
-	-	4,630	-	-

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2008				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾				
-	-	*	-	-
חוזי Forward				
-	-	-	1,460	-
Swaps				
-	-	-	1,460	-
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	1,414	-
ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾				
-	-	-	2,815	-
חוזי Futures				
-	-	30,300	5,105	2,033
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	-	8	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	12	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	4	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	167	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	5,969	45,585	-
Swaps				
-	-	36,460	53,505	2,033
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	23,400	-
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾				
2,198	713	*412	237	36
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	2,465	641	-	-
אופציות שנכתבו				
-	2,465	620	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
775	263	15,611	74	-
אופציות שנכתבו				
209	278	14,975	105	-
אופציות שנקנו				
-	-	-	932	-
Swaps				
3,182	6,184	32,259	1,348	36
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
-	-	-	330	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
-	-	6,134	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				

* סווג מחדש.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2009				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים				
-	-	-	9	-
-	-	-	66	-
ב. נגזרים ALM				
-	1	437	831	1
-	5	817	1,004	59
ג. נגזרים אחרים				
218	138	332	41	1
217	127	314	35	1
שווי הוגן ברוטו חיובי				
שווי הוגן ברוטו שלילי				
31 בדצמבר 2008				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
א. נגזרים מגדרים				
-	-	*	1	-
-	-	*	109	-
ב. נגזרים ALM				
-	-	844	1,531	23
-	-	1,460	1,662	10
ג. נגזרים אחרים				
94	184	*1,055	47	1
93	173	*1,012	44	1
שווי הוגן ברוטו חיובי				
שווי הוגן ברוטו שלילי				

* סווג מחדש

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2009				
סך-הכל	דילרים/ ברוקרים		בנקים	בורסה
	אחרים			
במיליוני שקלים חדשים				
2,009	570	78	1,309	52
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾				
99	72	-	22	5
בניכוי הסכמי קיזוז				
1,910	498	78	1,287	47
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾				
11,294	2,969	26	8,187	112
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾				
13,204	3,467	104	9,474	159
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים				

הערות:

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 74 מיליוני ש"ח.
 (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 1,836 מיליוני ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.
 (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

31 בדצמבר 2008				
סך-הכל	דילרים/ ברוקרים		בנקים	בורסה
	אחרים			
במיליוני שקלים חדשים				
3,780	1,313	55	2,345	67
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾				
258	225	-	1	32
בניכוי הסכמי קיזוז				
3,522	1,088	55	2,344	35
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾				
11,038	2,987	34	7,982	35
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾				
14,560	4,075	89	10,326	70
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים				

הערות:

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 115 מיליוני ש"ח.
 (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 3,407 מיליוני ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.
 (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2009					
סך-הכל	מעל 5 שנים		מעל 3 חודשים ועד שנה		עד 3 חודשים
	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	
במיליוני שקלים חדשים					
					חוזי ריבית
1,107	150	354	433	170	שקל-מדד
54,470	16,242	15,714	14,939	7,575	אחר
62,561	3,742	1,769	17,232	39,818	חוזי מטבע חוץ
10,964	-	266	234	10,464	חוזים בגין מניות
28,086	-	204	3,714	24,168	חוזי סחורות ואחרים
157,188	20,134	18,307	36,552	82,195	סך-הכל
31 בדצמבר 2008					
סך-הכל	מעל 5 שנים		מעל 3 חודשים ועד שנה		עד 3 חודשים
	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים	מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים	
במיליוני שקלים חדשים					
					חוזי ריבית
2,069	150	766	853	300	שקל-מדד
56,313	15,600	15,128	17,016	8,569	אחר
74,853	4,110	2,105	18,225	50,413	חוזי מטבע חוץ
6,184	-	214	503	5,467	חוזים בגין מניות
3,182	-	86	540	2,556	חוזי סחורות ואחרים
142,601	19,860	18,299	37,137	67,305	סך-הכל

2.1. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: ההוראה) יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיובאו להלן כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול יהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – שווי שוק, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל, או ציטוטים של ספקי מחירים בינלאומיים, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק לא פעיל.

אשראי לציבור – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון נעשתה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2009 דרג הבנק כ-96% מהחבות אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על בנקים (31.12.08: כ-94%). שיעורי הריבית ששימשו בהיוון נקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסויים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסויים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

השווי ההוגן של חובות בעייתיים, לאחר ניכוי ההפרשות לחובות מסופקים, חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוהה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוהה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-54 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-6 מיליון ש"ח.

תזרימי המזומנים בגין משכנתאות הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של המשכנתאות, בעיקר במגזר הצמוד למדד, ב-218

2.1 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

מיליון ש"ח. ההפרשה הכללית, ההפרשה הנוספת וההפרשה המיוחדת לחובות מסופקים לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי הוגן.

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח, בהתבסס על פרמטרים כגון: גודל הפקדון, תקופת הפקדון, סוג ההצמדה. כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

תזרימי המזומנים בגין פקדונות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הגדיל את השווי הוגן של הפקדונות, בעיקר תוכניות חסכון במגזר הצמוד למדד, ב-46 מיליון ש"ח.

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – חלק מחברות הבת מניחות שהיתרה במאזן משקפת את השווי הוגן (עד 31.12.2008 – כל החברות בקבוצה הניחו כך).

מכשירים פיננסיים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי הוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי הוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווי של התחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 19 א'.

ד. ההרכב במאוחד

31 בדצמבר 2009			
יתרה במאזן			
שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)
במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים			
			מזומנים ופקדונות בבנקים
24,603	24,583	20,200	4,383
36,360	36,338	1,879	34,459
336	336	336	-
115,736	114,426	90,855	23,571
1,820	1,820	1,818	2
103	122	5	117
3,627	3,627	-	3,627
182,585	181,252	115,093	66,159
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
			פקדונות הציבור
142,100	141,825	127,695	14,130
4,501	3,724	1,938	1,786
295	284	274	10
8,202	7,651	8	7,643
12,320	11,529	11,241	288
10,408	10,408	-	10,408
177,826	175,421	141,156	34,265
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			

2.1. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2008				
יתרה במאזן				
שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)	
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים פיננסיים				
21,697	21,554	*19,878	*1,676	מזומנים ופקדונות בבנקים
31,473	31,535	1,917	29,618	ניירות ערך
25	25	*25	*	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
*116,485	*116,456	*101,048	*15,408	אשראי לציבור
1,235	1,491	*1,471	*20	אשראי לממשלה
3,745	3,745	-	3,745	נכסים פיננסיים אחרים
174,660	174,806	124,339	50,467	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות				
140,045	139,232	*130,672	*8,560	פקדונות הציבור
4,545	4,555	*2,394	*2,161	פקדונות מבנקים
212	206	*202	*4	פקדונות הממשלה
7,450	7,194	4,433	2,761	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,651	9,373	*9,373	*	כתבי התחייבות נדחים
*10,070	10,070	-	*10,070	התחייבויות פיננסיות אחרות
170,973	170,630	147,074	23,556	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן - מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.
- (2) מכשירים פיננסיים אחרים.

2.1. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. ההרכב בבנק

יתרה במאזן			
שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)
31 בדצמבר 2009			
במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים			
31,880	31,534	31,283	251
מזומנים ופקדונות בבנקים			
13,451	13,451	-	13,451
ניירות ערך			
336	336	336	-
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
67,518	67,541	64,063	3,478
אשראי לציבור			
1,818	1,818	1,818	-
אשראי לממשלה			
1,624	1,551	1,551	-
השקעה בחברות מוחזקות			
2,427	2,427	-	2,427
נכסים פיננסיים אחרים			
119,054	118,658	99,051	19,607
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
106,787	105,922	105,150	772
פקדונות הציבור			
3,967	3,964	1,307	2,657
פקדונות מבנקים			
158	159	159	-
פקדונות הממשלה			
3,881	3,638	3,638	-
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים			
5,299	5,299	-	5,299
התחייבויות פיננסיות אחרות			
120,092	118,982	110,254	8,728
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			
31 בדצמבר 2008			
נכסים פיננסיים			
26,226	26,130	*25,700	*430
מזומנים ופקדונות בבנקים			
13,248	13,248	-	13,248
ניירות ערך			
25	25	*25	-
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
69,430	69,283	*66,080	*3,203
אשראי לציבור			
1,206	1,461	1,461	-
אשראי לממשלה			
3,469	3,469	-	3,469
נכסים פיננסיים אחרים			
113,604	113,616	93,266	20,350
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
102,405	102,341	*101,245	*1,096
פקדונות הציבור			
2,927	2,923	*1,739	*1,184
פקדונות מבנקים			
118	128	*128	-
פקדונות הממשלה			
3,244	3,588	*3,588	-
כתבי התחייבות נדחים			
6,353	6,353	-	6,353
התחייבויות פיננסיות אחרות			
115,047	115,333	106,700	8,633
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			

* סווג מחדש.

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן - מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

א. יתרות

31 בדצמבר 2009										
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾					בעלי ענין ⁽¹⁾					
אחרים ⁽⁵⁾		חברות כלולות		דירקטורים ומנהל כללי ⁽⁴⁾		מחזיקי מניות אחרים ⁽³⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾		
(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)	
במיליוני שקלים חדשים										
נכסים										
-	-	367	118	-	-	-	-	-	-	פקדונות בבנקים
417	379	-	-	-	-	3	3	-	-	ניירות ערך ⁽⁸⁾
320	280	1,457	292	42	42	62	50	(x)	(x)	אשראי לציבור
-	-	1,795	1,795	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות ⁽⁸⁾
1	-	77	53	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
התחייבויות										
696	250	2,835	747	5	1	16	16	26	4	פקדונות הציבור
-	-	780	422	-	-	-	-	-	-	פקדונות מבנקים
-	-	19	18	-	-	-	-	-	-	כתבי התחייבות נדחים
-	-	30	9	8	8	-	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	-	-	2,598	2,598	מניות (כלול בהון העצמי)
53	44	2,011	2,004	11	11	18	18	3	3	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾
31 בדצמבר 2008										
נכסים										
-	-	201	118	-	-	-	-	-	-	פקדונות בבנקים
*380	*380	-	-	-	-	*2	*2	-	-	ניירות ערך ⁽⁸⁾
250	242	1,545	1,528	30	30	28	27	(x)	(x)	אשראי לציבור
-	-	2,025	1,900	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות ⁽⁸⁾
-	-	*20	*15	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
התחייבויות										
367	286	2,730	2,637	17	1	60	49	7	7	פקדונות הציבור
1	-	501	196	-	-	-	-	-	-	פקדונות מבנקים
-	-	22	21	-	-	-	-	-	-	כתבי התחייבות נדחים
-	-	16	5	9	5	-	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	-	-	2,406	2,287	מניות (כלול בהון העצמי)
106	106	*1,038	1,037	19	19	16	14	3	3	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾

* סווג מחדש.
 (א) בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך 16 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג' (2008 - סך 23 מיליון ש"ח).
 הערות לטבלה ראה לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾			בעלי ענין ⁽¹⁾		
אחרים ⁽⁵⁾	חברות כלולות	דירקטורים ומנהל כללי ⁽⁴⁾	מחזיקי מניות אחרים ⁽³⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים					
10	120	1	4	-	תוצאות פעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים**
5	5	-	-	-	הכנסות תפעוליות ואחרות
-	(3)	(27)	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות***
-	(17)	-	-	-	הפסד, נטו מפעולות בלתי רגילות
15	105	(26)	4	-	סך-הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					
6	*18	1	*(2)	-	תוצאות פעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים**
*(27)	15	-	-	-	הכנסות תפעוליות ואחרות
-	(31)	(24)	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות***
(21)	2	(23)	(2)	-	סך-הכל

* סווג מחדש.
** ראה סעיף ד'.
*** ראה סעיף ג'.

ג. הטבות לבעלי ענין מהבנק ומחברות מוחזקות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2008		2009	
דירקטורים ומנהל כללי ⁽⁴⁾		דירקטורים ומנהל כללי ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות
במיליוני שקלים חדשים			
2	18	2	17
*16	4	*16	5
18	22	18	22

* כולל 2 ו-3 דירקטורים שפרשו במהלך שנת 2009 ו-2008 בהתאמה. הערות לטבלאות ראה לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ד. תוצאות פעולות מימון (לפני הפרשות לחובות מסופקים) בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים**

מזה - מחברות כלולות			המאוחד		
2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים					
מאשראי לציבור					
7	69	105	11	80	116
מפקדונות בבנקים					
-	-	1	-	-	1
סך-הכל					
7	69	106	11	80	117
ב. בגין התחייבויות					
על פקדונות הציבור					
(8)	(38)	(16)	(28)	(42)	(14)
על פקדונות מבנקים					
(22)	(20)	(6)	(22)	(20)	(6)
על כתבי התחייבות נדחים					
(3)	(2)	(2)	(9)	(2)	(2)
סך-הכל					
(33)	(60)	(24)	(59)	(64)	(22)
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים					
הכנסות מימון מעסקות אחרות					
6	4	32	6	6	32
סך-הכל					
6	4	32	6	6	32
ד. אחר					
הכנסות מימון אחרות					
-	*5	6	-	*2	9
הוצאות מימון אחרות					
(1)	-	-	(1)	(1)	(1)
סך-הכל					
(1)	5	6	(1)	1	8
סך-כל הכנסות (הוצאות) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
(21)	18	120	(43)	23	135

* סוג מחדש.

** בגין עסקאות שנעשו באותם תנאים אשר היו מתקיימים גם לו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל ענין או צד קשור.

הערות לביאור 22 א', ב', ג':

- (1) בעל ענין - כהגדרתו בחוק ניירות ערך. צד קשור - כהגדרתו בגילוי דעת 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, שאינו בעל ענין.
- (2) מחזיק שליטה - כהגדרתו בחוק ניירות ערך.
- (3) מי שמחזיק ב- 5% או יותר מהון המניות המונפק של התאגיד הבנקאי או מכוח ההצבעה בו, מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד או את מנהלו הכללי.
- (4) לרבות בני זוג וקטיניהם.
- (5) תאגיד שהתאגיד הבנקאי מחזיק בו 10% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו, או רשאי למנות 10% או יותר מהדירקטורים שלו או רשאי למנות את המנהל הכללי, ותאגיד אחר שצד קשור מחזיק בו 25% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו או מהסמכות למנות דירקטורים.
- (6) יתרה לתאריך המאזן.
- (7) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
- (8) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בביאורים כדלקמן:
 ניירות ערך
 השקעות בחברות מוחזקות
 ביאור 3
 ביאור 6
 ביאור 19 א'
- (9) סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות לווה.

2.2 בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ה. במהלך התקופה החל מיום 31 באוקטובר 1993 ועד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה מדינת ישראל ברוב המניות בבנק (ביום 31 בדצמבר 2005 היא החזיקה ב-57.09% מהמניות). בימים 31 בדצמבר 2007, 2008 ו-2009 החזיקה המדינה 25% מהמניות. (במועד סמוך למועד אישור הדוחות הכספיים החזיקה המדינה 20% מהמניות). המפקח על הבנקים פטר את הבנק מהגדרת המדינה "כבעלי ענין" בבנק, ובהתאם לכך לא ניתנות יתרות ועסקאות של המדינה ושל חברות שבשליטתה.

ו. ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין תאגיד בשליטת משפחת ברונפמן ואחרים ולבין תאגיד בשליטת מר רובין שראן (להלן ביחד: "הרוכשים"), מצד שני, למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), לפיה:

- הרוכשים רכשו מניות של הבנק, המהוות 26% מהונו המנופק;
- הרוכשים קיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מהשלמת העסקה, לרכוש מניות המהוות עד 25% נוספים מהונו המנופק של הבנק. האופציה פקעה בסוף שנת 2008 מבלי שמומשה;
- נערכו הסדרים בין הממשלה לבין הרוכשים לענין תיאום אופן הצבעתם והפעלת השליטה בבנק;

בעקבות השלמת העסקה, כאמור, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן.

בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל לרוכשים, לרכוש ולהחזיק יחד שליטה ואמצעי שליטה בבנק, נקבע בין היתר כלהלן:

חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעד אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

ז. תגמול ליו"ר הדירקטוריון המכהן

יו"ר הדירקטוריון של הבנק מכהן בתפקידו החל מיום 3 בינואר 2010, אך בשלב זה טרם שולמה לו תמורה כלשהי בגין העסקתו כאמור. ביום 11 בינואר 2010 הקים הדירקטוריון ועדה אד הוק של הדירקטוריון לענין תגמול יו"ר הדירקטוריון. על הוועדה הוטל לפעול לגיבוש תוכנית תגמול ליו"ר הדירקטוריון ולהביא את המלצותיה בפני האורגנים המוסמכים של הבנק.

ח. תוכנית תגמול למנהל הכללי ויו"ר הדירקטוריון הקודם

ביום 30 בינואר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הבנק תכנית תגמול כוללת למנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון שסיים את כהונתו ביום 1 בינואר 2010 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון הקודם").

תכנית התגמול הינה לתקופה של 5 שנים (החל מחודש פברואר 2006) והיא כוללת מרכיבי תגמול לזמן קצר (שכר ובונוסים שנתיים) ותגמול לזמן ארוך (תכנית אופציות). הזכאות לבונוסים שנתיים ולתכנית האופציות קשורה לביצועים של קבוצת דיסקונט (אשר נמדדים באמצעות מספר פרמטרים, מרביתם פרמטרים המודדים שיעורי שינוי) ולתשואה של מניות הבנק, הן כשלעצמם והן בהשוואה לקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות. הזכאות לבונוסים שנתיים מוגבלת בתקרות כספיות.

בחודש פברואר 2007 פנה הבנק לבעלי מניותיו העיקריים וביקש לקבל את עמדתם בקשר לנושאים אלה. ביום 1 ביולי 2007 הודיעו החשב הכללי במשרד האוצר ומנכ"ל נכסים מ.י. על הסכמתם לתוכנית התגמול של יו"ר הדירקטוריון, לרבות תוכנית האופציות המוצעת לו, לתוכנית האופציות למנכ"ל ולהגדלת ההון הרשום של הבנק.

הסכם העסקה חדש למנכ"ל הבנק. ביום 18 ביולי 2007 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, חוזה עבודה אישי חדש למנכ"ל הבנק (חלף חוזה עבודה קודם שהיה לו). ההסכם הינו לתקופה של חמש שנים, החל מיום 1 בפברואר 2006, ולאחר מכן הוא יתחדש מאליו לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם.

בהסכם נקבע פיצוי שיינתן למנכ"ל אם תופסק כהונתו על ידי הבנק לפני תום תקופת ההסכם הקצובה או אם תהיה פגיעה מהותית בסמכויותיו, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בחוזה ההעסקה, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע. בנוסף, יהיה המנכ"ל זכאי לחלק יחסי מן הבונוס השנתי עבור השנה שבה בוטל חוזה ההעסקה.

המנכ"ל יהיה זכאי, בתנאים מסוימים שנקבעו בהסכם, למענק פרישה בסכום השווה ל-24 חודשי משכורת, לרבות הטבות וההפרשות כמפורט

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

בחוזה ההעסקה. המנכ"ל יהיה זכאי גם למענק התמדה מיוחד בשל תקופת כהונתו בבנק (בהתחשב בשנות כהונתו הקודמות), וזאת אם יכהן בתפקידו 5 שנים רצופות החל מיום 1 בפברואר 2006 ועד למועד הקובע. המענק יהיה בסכום השווה ל-12 חודשי משכורת (ללא הפרשות הסוציאליות או האחרות הנלוות אליהן).

המנכ"ל יועסק במשרה מלאה, ולא יהא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. משכורתו החדשית תהיה כ-178,700 ש"ח ברוטו, והיא תעודכן מדי שלושה חדשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם ביום 15 בינואר 2006. בהסכם ההעסקה נקבע כי הבנק יעניק למנכ"ל מדי שנה החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד, כמפורט להלן.

עוד נקבע בהסכם כי המנכ"ל יהיה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הוצאות אירוח, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה ותשלום לקרן השתלמות) והטבות נוספות.

ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלות על המנכ"ל, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון של שלושה חדשים וחובת שמירה על סודיות. **הסכם העסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק.** ביום 18 ביולי 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק, הדומה בעיקרו לחוזה האישי של מנכ"ל הבנק, למעט לגבי העניינים שלהלן:

חוזה ההעסקה היה לתקופה שמיום 6 בפברואר 2006 ועד ליום 5 בפברואר 2011, ולא אמור היה להתחדש מאליו לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם לתקופה נוספת.

בהתאם לחוזה ההעסקה זכאי מר זוהר, בנסיבות מסוימות, לפיצוי מוסכם, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה, לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בהסכם, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע, או, בנסיבות אחרות, למענק בסכום השווה ל-12 חודשי משכורת, אך בכל מקרה אין הוא זכאי לכפל פיצוי כאמור.

הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם אושר באסיפה כללית מיוחדת מיום 26 באוגוסט 2007.

תוכנית בונוסים למנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון הקודם. בהסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק ושל יו"ר הדירקטוריון הקודם נקבע כי הבנק יעניק לכל אחד מהם מדי שנה, החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד אשר לא יעלה על סכום של פי שניים מהמשכורת השנתית שלהם (להלן: "תקרת הבונוס השנתי"). הבונוס השנתי יינתן רק בגין שנה שבה הצביעו דוחותי הכספיים של הבנק על רווח נקי.

הבונוס השנתי יחושב על פי חמישה מדדים אשר פורטו בהסכם, כאשר תקרת הבונוס השנתי בגין כל מדד תהיה 25% מתקרת הבונוס השנתי. הבונוס השנתי לגבי כל אחד מהמדדים ייקבע בהתאם לתוצאות הפעילות בתקופת המדידה, באופן שלגבי כל מדד ייקבעו יעד סף, יעד מטרה ויעד מכסימום. עמידה ביעד הסף תקנה זכות לקבל 20% מתקרת הבונוס השנתי של המדד הרלוונטי, עמידה ביעד המטרה תקנה זכות ל-50% מתקרת הבונוס השנתי של אותו מדד, ועמידה ביעד המכסימום תקנה זכות לקבל את מלוא תקרת הבונוס השנתי בגין אותו מדד.

המדדים שיימדדו לצורך קביעת הבונוס השנתי הינם כלהלן:

(1) גידול בנתח השוק של הבנק יימדד כגידול (בנקודות האחוז) בחלקו של הבנק לעומת כלל המערכת הבנקאית בממוצע המשוקלל של שלושה תחומים (מדדי משנה): נתח האשראי לציבור, נתח פקדונות הציבור ונתח ההכנסות התפעוליות והאחרות (על פי משקלו של כל מדד משנה, כקבוע בהסכם). אי ירידה בנתח השוק לעומת תקופה קודמת תחשב עמידה ביעד הסף לענין מדד זה. עליה ב-0.1 נקודות האחוז תהווה עמידה ביעד המטרה, ואילו עליה של 0.2 נקודות האחוז תהווה עמידה ביעד המכסימום. יצוין כי החישוב לגבי מדד זה יבוצע לגבי תקופה של 12 חודשים המסתיימת ביום 30 בספטמבר של שנת הבונוס, לעומת תקופה של 12 חודשים שקדמו לה, והנתונים יילקחו מתוך פרסומי בנק ישראל לגבי אותה תקופה.

(2) גידול בהיקף הפעילות של הבנק יימדד כממוצע גידול שהיה באשראי לציבור (כהגדרתו בהסכם), ובפקדונות הציבור על פי המאזן המאוחד של הבנק ליום 31 בדצמבר של שנת הבונוס, לעומת הנתונים המקבילים במאזן הבנק ליום 31 בדצמבר בשנה שקדמה לה. יעדי הסף, המטרה והמכסימום שנקבעו למדד זה הינם גידול של 1.75%, 1% ו-2.5%, בהתאמה.

(3) גידול ביחס כיסוי ההכנסות יימדד על פי הגידול (בנקודות האחוז) ביחס כיסוי ההכנסות (כהגדרתו בהסכם), המחושב על פי הדוחות הכספיים של הבנק לשנת הבונוס לעומת יחס כיסוי ההכנסות המחושב לשנה שקדמה לה.

יעדי הסף, המטרה והמכסימום שנקבעו למדד זה הינם גידול של 1 נקודות האחוז, 2 נקודות האחוז ו-3 נקודות האחוז, בהתאמה.

(4) צמצום הפער בתשואה להון של הבנק לעומת ממוצע התשואות להון של בנקים אחרים יימדד בהתאם להפרש בין התשואה להון של הבנק,

2.2. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לעומת ממוצע התשואות להון של 4 הבנקים הגדולים (כקבוצה בהסכם) (להלן: "פער התשואות"), כאשר קיטון של 0.5 נקודות האחוז בפער התשואות לעומת פער התשואות בתקופת המדידה הקודמת יהיה יעד הסף במדד זה, קיטון כאמור של 0.75 נקודות האחוז יהיה יעד המטרה, וקיטון כאמור של 1 נקודות האחוז יהווה את יעד המכסימום במדד זה.

יחד עם זאת, אם התקבל בשנת בונוס מסויימת תוצאה העולה על יעד המכסימום במדד זה, או אם התקבל בשנת בונוס מסויימת תוצאה נמוכה מיעד הסף במדד זה, יתווסף או יופחת, בהתאמה, ההפרש בין התוצאה שהתקבלה לבין יעד המכסימום או יעד הסף, בהתאם לעניין, בשנת הבונוס העוקבת מ"פער התשואות בתקופת המדידה הקודמת" לצורך חישוב הקיטון מפער התשואות שיבוצע באותה שנת בונוס עוקבת.

יצוין כי החישוב לגבי מדד זה יבוצע לגבי תקופה של 12 חדשים המסתיימת ביום 30 בספטמבר של שנת הבונוס, לעומת התקופה של 12 חדשים שקדמו לה.

(5) השגת יעדי התשואה להון תימדד על פי נתוני הדוחות הכספיים של הבנק באופן שתשואה להון בשיעור של 8.5% תהיה יעד הסף במדד זה, תשואה להון בשיעור של 10% (ולגבי שנות הבונוס 2009 ו-2010 11%) תהיה יעד המטרה במדד זה, ואילו השגת תשואה להון בשיעור של 12% (ולגבי שנות הבונוס 2009 ו-2010 13%) תהיה יעד המכסימום במדד זה.

בשנת 2009 עמדו המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון הקודם במדדים שנקבעו, והם זכאים לבונוס בסך של כ-3.85 מיליון ש"ח בגין שנה זו לכל אחד. בגין שנת 2008 קיבלו המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון הקודם, בהתאם לתנאי התוכנית, בונוס בסך של כ-2.3 מיליון ש"ח כל אחד. בגין שנת 2007 קיבלו המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון הקודם, בהתאם לתנאי התוכנית, בונוס בסך של כ-4.4 מיליון ש"ח כל אחד.

ט. עסקאות עם בעלי ענין - אי די בי ניו יורק

(1) בחודש ספטמבר 2005, עוד בטרם הושלמה העברת השליטה בבנק, התקשרה ההנהלה הקודמת של אי די בי ניו יורק עם חברה בשליטת מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק (להלן: "החברה") בהסכם לפיו ישכיר אי די בי ניו יורק לחברה בשכירות משנה לתקופה של 10 שנים, קומה בבניין אותו שוכר אי די בי ניו יורק ואשר בו שוכנים משרדיו (להלן: "בעל השליטה"; להלן: "הסכם 2005").

בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק להשכיר לחברה את השטח על פי תעריף של 45.19 דולר לרגל מרובע, שהוא התעריף ששילמה השוכרת הקודמת של השטח. על פי ההסכם, דמי השכירות ישולמו מדי חודש בחודשו.

עוד נקבע בהסכם השכירות כי אי די בי ניו יורק יעמיד לזכות החברה הלוואה בסך של 900,000 דולר לשיפוץ המושכר, לתקופה של 10 שנים, בריבית שנתית של 7%. בסך הכל הוסכם כי החברה תשלם בגין השכירות והחזר ההלוואה סך של 34,407 דולר לחודש, שהם בחישוב שנתי 412,884 דולר.

בחודש ינואר 2006 הועמדה הקומה לרשות החברה ובחודש אפריל 2006 אוכלסה על ידה, לאחר ביצוע השיפוצים. בחודש מרס 2006 הועמדה ההלוואה בסך של \$900,000 לטובת החברה.

מבדיקה שנערכה על ידי עורך דין חיצוני, לבקשת אי די בי ניו יורק, עלה כי עסקת השכירות וההלוואה לא נבחנו כעסקת "איש קשור" ולא קיבלו את מלוא האישורים המתחייבים מכך.

עוד יצוין כי כבר בחודש יוני 2006, בהמלצת עורך הדין, החזירה החברה את ההלוואה לאי די בי ניו יורק. כמו כן, דמי השכירות בגין החודשים אפריל-דצמבר 2006 שולמו רק בחודש ינואר 2007. החל מחודש ינואר 2007 משולמים דמי השכירות כסדרם.

בחודש נובמבר 2007 הושלמה הבדיקה האמורה. לאור המלצות דוח הבדיקה שילמה החברה לאי די בי ניו יורק ריבית בגין האיחור בתשלום דמי שכירות. כמו כן, בהתאם להמלצות הדוח נתבקשה ונתקבלה חוות דעת שמאי בקשר לגובה דמי השכירות הראויים, נכון למועד דוח הבדיקה. לאור חוות דעת השמאי ניהל אי די בי ניו יורק משא ומתן לשינוי דמי השכירות, והוסכם על העלאתם בכ-4 דולר לרגל מרובע.

תיקון הסכם 2005 נידון ואושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק, והובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק כעסקה מזכה. בהחלטות שהתקבלו ביום 13 באפריל 2008 ויום 15 באפריל 2008, על ידי ועדת הביקורת ועל ידי דירקטוריון הבנק, בהתאמה, אושרו תיקונים להסכם 2005 שהם בעיקרם, העלאת תעריף דמי השכירות בכ-3.25 דולר ארה"ב לרגל מרובע. סכום דמי השכירות השנתיים שישולם יהיה כ-324,000 דולר ארה"ב המשקף כ-52.7 דולר ארה"ב לרגל מרובע. בנוסף, להבטחת התחייבויות השוכרת על פי הסכם 2005 ניתנה על ידי בעל השליטה ערבות אישית בלתי מוגבלת בסכום וכן הועמד פקדון כספי בסך של כ-81,000 דולר ארה"ב.

בשנת 2009 שילמה החברה סך של 324 אלף דולר דמי שכירות (2008: 317 אלף דולר).

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

(2) בחודש יולי 2006 החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק להתקשר עם חברת Ernest Partners אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק בה 20%, בהסכם ולפיו יועבר לניהולה סך של 150 מיליון דולר. זאת, במטרה לשפר את התשואה שמקבל אי די בי ניו יורק על השקעותיו ולספק לו כלי לבחינת התשואות שהוא משיג (Benchmark). בתמורה לניהול שולמה עמלה בשיעור של בין 0.2% לבין 0.35%, לפי גודל התיק המנוהל. ביום 20 במרס 2009 הודיע אי די בי ניו יורק ל Ernest Partners על סיום ההתקשרות ביניהם. בשנת 2009 שולמו ל-Ernest Partners עמלות בסך של 89 אלף דולר. (2008: 273 אלף דולר).

י. ביום 23 במאי 2006 התקשר הבנק (אשר לאחר מכן העביר את זכויותיו לבנק מרכזית דיסקונט) עם צד ג', שהינו הבעלים של מרכז מסחרי בביתר עילית, על מנת לשכור ממנו שטח של כ-250 מ"ר, לצורך פתיחת סניף. כחודש לאחר מכן מכר אותו צד ג' את המרכז המסחרי לחברה אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק 35% ממניותיה. דמי השכירות והניהול שנקבעו הם בסך של 23 דולר למ"ר לחודש, ותקופת השכירות היא חמש שנים. קיימת אופציה לשוכר להאריך את ההסכם בשתי תקופות בנות 5 שנים כל אחת.

יא. הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישריו, לבעלי כתבי ההתחייבויות נדחים של דיסקונט מנפיקים בע"מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון כתבי ההתחייבויות נדחים שתמורתם הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2009, הגיע ל-6,991 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 4,852 מיליון ש"ח).

יב. הבנק ובנק מרכזית דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולמסלוקת מעו"ף בע"מ כאמור בביאור 19 ג' 3 ובביאור 19 ג' 4.

יג. במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק לויזה אירופה, כאמור בביאור 19 ג' 9. וכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.

יד. לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסוימות, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שניהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות, ושהינם גם בעלי שליטה בבנק, ר' ביאור 19 ג' 7, סעיפים יא' ו-יב'.

טו. בעת מתן היתר השליטה בבנק קיבל מר מילשטיין, אחד מבעלי השליטה בבנק, פטור מלדווח על תאגידי הקשורים לו לעניין הוראת ניהול בנקאי תקין 312, עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, בכפוף לתנאים מסויימים.

לאור האמור, הודיע הפיקוח על הבנקים כי הבנק יקבל ממר מילשטיין את הפרטים הבאים לגבי תאגידי הקשורים לו, אשר עשויים להיחשב כבעלי עניין או כצדדים קשורים של הבנק, אף לעניין הדוח הכספי לציבור:

- הצהרה בכתב ממר מילשטיין בכל שנה, כחודש לפי מועד פרסום הדוח הכספי לציבור, לפיה:

(1) מר מילשטיין, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידי המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק לא ביצעו כל

עסקה עם הבנק בשלוש השנים החולפות שהסתיימו במועד הדיווח, או לחילופין על פרטי כל העסקאות שבוצעו כאמור.

(2) לסוף שנת הדיווח ולסוף שנת הדיווח הקודמת אין למר מילשטיין, לזוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידי המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי

עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק כל חובות ואין להם כל פיקדון או יתרת זכות אחרת בבנק דיסקונט או בתאגיד בשליטתו, או

לחילופין פרטי כל חבות או פיקדון כאמור.

- מעבר לאמור לעיל, מר מילשטיין ידווח באופן מיידי למזכירות הבנק ולחשבונאי הראשי של הבנק על כל עסקה או חבות כאמור שלו, זוגתו,

ילדיו, בני זוגם ותאגידי המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק.

לעניין סעיף זה, בעלי עניין וצדדים קשורים כהגדרת מונחים אלה בהוראות הדיווח לציבור.

- בדיווח לציבור יינתן גילוי נאות להסדר זה.

הבנק קיבל ממר מילשטיין הצהרה כנדרש.

זז. אישור תשלומים לדירקטור לשעבר בגין כהונה כדירקטור באי די בי ניו יורק. ביום 22 במאי 2008 החליטה אסיפה כללית של הבנק לאשר

תשלומים לדירקטור לשעבר שניהן בבנק עד ליום 27 בדצמבר 2007, בגין כהונתו כדירקטור באי די בי ניו יורק. הדירקטור כיהן כדירקטור

בדירקטוריון הבנק מיום 27 בדצמבר 2001 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. הדירקטור כיהן כדירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול

בנקאי תקין (להלן: "הוראה 301") וכיו"ר ועדת הביקורת.

בחודש דצמבר 2005 מונה הדירקטור לתפקיד דירקטור באי די בי ניו יורק וזאת כחלק מהפעולות שנקט הבנק לחיזוק השליטה והפיקוח באי די

בי ניו יורק, בעקבות החקירה בנושא איסור הלבנת הון. בחודש מרס 2007, אישר הפיקוח על הבנקים את המשך כהונתו של הדירקטור כדירקטור

באי די בי ניו יורק, לרבות בוועדת הציות שם, במקביל לכהונתו כדירקטור חיצוני בבנק על פי הוראה 301. אישור הפיקוח הוכפף לתקנות

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006, בכל הקשור לגמול שרשאי הדירקטור לקבל. מהפיקוח נמסר כי עמדתם מתייחסת לתקופה שהחל ממועד מכתבם. בהתאם, לא שולם לדירקטור גמול בגין כהונתו באי די בי ניו יורק בגין התקופה שהחל מיום 1 באפריל 2007 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. יצוין כי בתקופה זו שולמו לדירקטור הוצאות, כמפורט להלן. התשלומים שאושרו על ידי האסיפה הכללית:

- תשלומים ששולמו לדירקטור בגין התקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד ליום 31 במרס 2007: עם מינויו של הדירקטור כדירקטור באי די בי ניו יורק שולם לו גמול דירקטורים בסכומים כפי שנקבעו לגבי הדירקטורים האחרים באי די בי ניו יורק, בגין כהונתם בדירקטוריון ובוועדותיו. בהתאם לכך שולם לדירקטור על ידי אי די בי ניו יורק סך כולל של 180,000 דולר ארה"ב בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדות אי די בי ניו יורק.
 - תשלומים בגין התקופה שמיום 1 באפריל 2007 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. הגמול בגין תקופה זו ישולם על פי הכללים הקבועים בתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006 ובתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (כנוסחן עובר לתיקון מחודש מרס 2008). התשלומים האמורים ישולמו על ידי אי די בי ניו יורק.
 - החזר הוצאות: במהלך התקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד ליום 27 בדצמבר 2007, שולמו הוצאות הטיסה של הדירקטור (על ידי הבנק), אש"ל יומי וכן הוחזרו לו הוצאות הלינה בניו יורק (שולמו על ידי אי די בי ניו יורק).
- יז. ביום 6 ביולי 2008, אישר הדירקטוריון, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בישיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיכהנו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), בגובה "הסכום המירבי" הקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כפי שתוקנו בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשס"ח-2008, על פי דרגת הבנק. הגמול המעודכן האמור שולם רטרואקטיבית, מיום 1 באפריל 2008, או מיום תחילת כהונתו של דירקטור, לפי המאוחר.

23. רווח מפעילות מימון לפני הפרשות לחובות מסופקים

הבנק			המאוחד		
2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים*					
2,645	3,488	3,474	4,162	6,558	6,105
מאשראי לציבור					
4	63	18	3	66	19
מאשראי לממשלה					
(23)	20	57	(55)	(1)	201
מפקדונות בבנק ישראל ומזומנים					
586	545	1,150	144	(160)	521
מפקדונות בבנקים					
10	5	2	10	5	2
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
811	737	550	84	1,342	1,160
מאיגרות חוב ⁽¹⁾					
-	-	24	-	-	24
מנכסים אחרים					
4,033	4,858	5,275	4,348	7,810	8,032
סך-הכל					
ב. בגין התחייבויות*					
(961)	(1,376)	(2,256)	(41)	(1,779)	(2,537)
על פקדונות הציבור					
(1)	(1)	(1)	(2)	(5)	(4)
על פקדונות הממשלה					
(44)	(21)	-	(44)	(21)	-
על פקדונות מבנק ישראל ומזומנים					
7	(44)	(6)	73	(216)	(70)
על פקדונות מבנקים					
-	(4)	(3)	310	(328)	(179)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר					
(320)	(359)	(354)	(539)	(763)	(885)
על כתיבי התחייבויות נדחים					
(1,319)	(1,805)	(2,620)	(243)	(3,112)	(3,675)
סך-הכל					
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור					
(218)	(558)	(393)	(231)	(636)	(386)
הוצאות נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM**					
(4)	(84)	70	16	(81)	116
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
(222)	(642)	(323)	(215)	(717)	(270)
סך-הכל					
ד. אחר					
71	84	106	125	139	171
עמלות מעסקי מימון					
90	83	289	126	(18)	425
הכנסות מימון אחרות					
77	48	48	110	87	95
הכנסות ריבית בגין חובות בעייתיים					
2	-	-	2	-	-
רווח ממכירת הלוואות					
(40)	(62)	(29)	(28)	(62)	(21)
הוצאות מימון אחרות					
200	153	414	335	146	670
סך-הכל					
סך-כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
2,692	2,564	2,746	4,225	4,127	4,757
מזה: הפרשי שער, נטו					
337	6	33	115	(121)	45

* כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור. הערה:

(1) הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) הסתכמו בכ-113 מיליון דולר לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר 2009 (2008: 128 מיליון דולר, 2007: 97 מיליון דולר). לאחר תרגום ההכנסות לשקלים ורישום השפעת הפרשי שער כתוצאה משינוי בשער החליפין של השקל מול הדולר, נרשמו הכנסות מהשקעות בניירות ערך אלה בסך של 140 מיליון ש"ח לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר 2009 (2008: הכנסות בסך 599 מיליון ש"ח, 2007: הוצאות בסך 467 מיליון ש"ח).

2.2. רווח מפעילות מימון לפני הפרשות לחובות מסופקים (המשך)

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב⁽¹⁾						
הכנסות (הוצאות) מימון על בסיס צבירה מאיגרות חוב:						
-	-	-	(209)	(22)	71	מוחזקות לפדיון
638	656	404	83	1,261	931	זמינות למכירה
173	81	146	210	103	158	למסחר
811	737	550	84	1,342	1,160	סך-הכל כולל ברווח מפעילות מימון בגין נכסים
33	133	251	68	209	393	רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
-	(2)	(5)	(1)	(7)	(5)	הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
-	(57)	(10)	-	(311)	(119)	הפרשה ליידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה
(37)	(40)	34	(43)	(58)	13	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב, למסחר נטו*
(4)	34	270	24	(167)	282	סך-הכל כולל בהכנסות מימון אחרות
807	771	820	108	1,175	1,442	סך-הכל מהשקעות באיגרות חוב
ו. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון						
6	(103)	(19)	6	(103)	(19)	הכנסות (הוצאות) מימון בגין נכסים (סעיף א')
-	(1)	-	-	(1)	-	הוצאות מימון בגין התחייבויות (סעיף ב')

* מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדין מוחזקות ליום המאזן: במאוחד - בסך 79 מיליון ש"ח, בבנק - בסך 76 מיליון ש"ח, (בשנת 2008: במאוחד - בסך 12 מיליון ש"ח, בבנק - בסך 32 מיליון ש"ח, בשנת 2007: במאוחד - בסך 8 מיליון ש"ח, בבנק - בסך 22 מיליון ש"ח).
הערה:

(1) הכנסות המימון בניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) הסתכמו בכ-113 מיליון דולר לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר 2009 (2008: 128 מיליון דולר, 2007: 97 מיליון דולר). לאחר תרגום הכנסות לשקלים ורישום השפעת הפרשי שער כתוצאה משינוי בשער החליפין של השקל מול הדולר, נרשמו הכנסות מהשקעות בניירות ערך אלה בסך של 140 מיליון ש"ח לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר 2009 (2008: הכנסות בסך 599 מיליון ש"ח, 2007: הוצאות בסך 467 מיליון ש"ח).

2.2.2. עמלות תפעוליות

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
*383	*409	425	*585	*624	666	ניהול חשבון
*89	*102	106	*847	*937	1,010	כרטיסי אשראי
220	*218	249	*315	*306	339	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
51	35	50	54	37	55	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
57	-	16	127	30	49	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
*123	*129	116	*208	*213	212	טיפול באשראי
*121	*129	99	*143	*159	128	הפרשי המרה
62	56	48	*74	*70	59	פעילות סחר חוץ
4	5	5	*17	19	20	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
*52	*53	60	*104	*100	87	עמלות אחרות
1,162	1,136	1,174	2,474	2,495	2,625	סך-כל העמלות התפעוליות

* סווג מחדש.

25. רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

הבנק			המאוחד		
2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים					
-	7	136	-	7	171
(44)	(67)	(19)	(46)	(117)	(36)
(3)	(1)	(1)	(4)	(7)	5
60	⁽²⁾ 59	27	108	⁽²⁾ 168	57
13	(2)	143	58	51	197

הערות:

- (1) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן: במאוחד - (1) מיליון ש"ח, בבנק - (1) מיליון ש"ח, (שנת 2008: במאוחד - (5) מיליון ש"ח, בבנק - (1) מיליון ש"ח, שנת 2007: במאוחד - (4) מיליון ש"ח, בבנק - (0.4) מיליון ש"ח).
- (2) כולל דיבידנד שהתקבל מויזה אירופה, בסך של 110 מיליון ש"ח במאוחד ו-24 מיליון ש"ח בבנק.

פרטים נוספים:

- א. במהלך שנת 2009 מומשה יתרת מניות בזק, אשר שימשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסויים מקונסורציום של בנקים. חלקם של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בתמורה ממימוש המניות, בניכוי שכר טרחה והוצאות הכנסה, הסתכם בכ-439 מיליון ש"ח (הבנק: 314 מיליון ש"ח). הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט רשמו רווח בסך של כ-121 מיליון ש"ח (הבנק: 87 מיליון ש"ח).
- ב. בשנת 2009 התקבל דיבידנד בגין מניות בזק בסך של 38 מיליון ש"ח במאוחד ו-27 מיליון ש"ח בבנק (2008 - 38 מיליון ש"ח ו-26 מיליון ש"ח, בהתאמה; 2007 - 70 מיליון ש"ח ו-50 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- ג. במהלך שנת 2009 מימש הבנק את יתרת מניות "הוט", אשר התקבלו במסגרת הסדר נושים של חברה מסויימת, בתמורה כוללת של 55 מיליון ש"ח, ורשם בגין מכירה זו רווח בסך של כ-22 מיליון ש"ח. (בשנת 2008 מומשו מניות "הוט" בתמורה כוללת של 21 מיליון ש"ח, בגין נרשם רווח בסך של 13 מיליון ש"ח).
- ד. בשנת 2009 מכר הבנק מניות הראל בתמורה כוללת של 190 מיליון ש"ח. בגין המימוש האמור רשם הבנק, רווח בסך של כ-25 מיליון ש"ח.

26. הכנסות אחרות

הבנק			המאוחד		
2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים					
3	3	4	-	-	-
87	-	229	89	-	260
62	67	60	30	27	9
152	70	293	119	27	269

2.7. משכורות והוצאות נלוות

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
1,322	1,262	1,338	2,146	2,009	2,135	משכורות
27	15	2	27	15	2	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾⁽¹⁾
						פיצויים, פנסיה, קרן השתלמות, יובלות, חופשות, תגמולים והטבות לגמלאים
193	302	304	267	464	494	ביטוח לאומי ומס שכר
286	301	316	377	392	407	הוצאות נלוות אחרות
58	63	62	99	112	102	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
21	100	27	23	114	29	הוצאות פרישה מרצון ⁽³⁾
68	-	6	91	-	6	
1,975	2,043	2,055	3,030	3,106	3,175	סך-כל המשכורות והוצאות הנלוות
22	19	18	426	405	445	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

הערות:

- (1) ר' ביאור 13 ד'.
 (2) הוצאה כולה נובעת מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות, המסולקות במכשירים הוניים.
 (3) כולל מס שכר.

2.8. הוצאות אחרות

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
96	92	59	233	218	169	פרסום
60	65	69	124	132	132	תקשורת
195	190	152	228	231	200	מחשב
13	18	15	39	38	31	משרדיות
9	8	14	40	39	82	ביטוח
61	67	55	196	162	154	שירותים מקצועיים
2	4	5	10	11	14	שכר חברי דירקטוריון
15	13	10	18	16	15	הדרכה והשתלמויות
27	27	24	37	43	42	עמלות
-	-	-	32	34	33	הפחתת מוניטין
108	130	117	339	408	458	אחרות
586	614	520	1,296	1,332	1,330	סך-כל הוצאות האחרות

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות

א. הרכב הסעיף:

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
137	56	133	365	263	420	מסים שוטפים בגין שנת החשבון
-	(20)	5	1	(7)	26	מסים שוטפים בגין שנים קודמות
137	36	138	366	256	446	סך-כל המסים השוטפים
בתוספת (בניכוי):						
104	(41)	50	199	(18)	103	מסים נדחים בגין שנת החשבון
-	(45)	(33)	1	(69)	(42)	מסים נדחים בגין שנים קודמות
104	(86)	17	200	(87)	61	סך-כל המסים הנדחים
סך-כל ההפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות						
241	(50)	155	566	169	507	
17	11	4	140	32	99	מזהה: הפרשה למסים בחו"ל

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
38.53%	36.80%	36.21%	38.53%	36.80%	36.21%	שיעור המס החל על בנק בישראל
במיליוני שקלים חדשים						
253	(24)	163	494	211	494	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
מס (חיסכון במס) בגין:						
(21)	-	-	(41)	-	-	ניכוי בשל אינפלציה
11	14	-	110	2	14	הכנסות חברות בת בחו"ל ⁽¹⁾
(5)	5	3	(9)	2	2	הפרשה נוספת לחובות מסופקים
9	-	-	9	(3)	(3)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
(19)	(1)	25	(20)	(2)	22	הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
39	18	16	55	43	45	הוצאות אחרות לא מוכרות
(28)	-	(41)	(31)	23	(44)	הפסדים והפרשי עיתוי (ניצול), נטו שלא נרשם בגינם מסים נדחים
22	12	-	27	15	-	מס רווח על מס שחר
(20)	(9)	17	(19)	(15)	24	שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
-	(65)	(28)	2	(76)	(16)	מסים בגין שנים קודמות
-	-	-	(11)	(31)	(31)	הכנסות של חברות בת בישראל
241	(50)	155	566	169	507	הפרשה למסים (חיסכון במס) על ההכנסה

הערה:

(1) לא כולל השפעה על ההפרשה למס לשנת החשבון של התוספת להון העצמי לתחילת השנה.

2. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

- ג. (1) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2005. לבנק הוצאו שומות ניכויים סופיות עד וכולל שנת המס 2005. עקב סגירת שומת המס לשנת 2003, וסגירת שומות מס ניכויים לשנים 2003–2005, בוטלו בשנת 2008 הפרשות עודפות למס, בסך של 40 מיליון ש"ח. בתחילת חודש ספטמבר 2009 התקבלה בבנק שומה סופית בגין שנות המס 2004–2005. לשומה האמורה אין השפעה מהותית על התוצאות העסקיות של הבנק, שכן החיוב במס משקף הפרשי עיתוי.
- (2) לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, לשנים בין 2003 ועד 2006. עקב סגירת שומת מס של בנק מרכנתיל דיסקונט לשנים 2002–2006, נדרשה בשנת 2008 הפרשה נוספת בסך של 12 מיליון ש"ח.
- ביום 27 ביולי 2009 הוצאו לבנק מרכנתיל דיסקונט שומות "ללא הסכמה" לשנים 2004–2005 להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, חבות המס הנוספת הגלומה בשומות, לרבות ריבית והצמדה, מסתכמת בכ-13 מיליון ש"ח. בנק מרכנתיל דיסקונט חולק מכל וכל על עמדת שלטונות המס. בסוף חודש אוגוסט 2009 הגיש בנק מרכנתיל דיסקונט השגה על הודעות השומה. עד כה טרם התקבלה תגובת רשויות המס להשגה.
- ד. עקב הגשת דוח התאמה למס לשנת 2007, בסוף שנת 2008, בוטלה בשנת 2008 הפרשה עודפת שנכללה על פי אומדן בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, בסך של 22 מיליון ש"ח.
- ה. יתרת ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי, שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, נטו ליום 31 בדצמבר 2009 במאוחד 184 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2008 – 188 מיליון ש"ח).
- ו. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערכן בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לנציבות מס הכנסה כתב ערבות לתשלום המס כאמור.
- ז. בחודש אוגוסט 2005 פורסם תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147), התשס"ה–2005 (להלן "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית של שיעור מס חברות עד לשיעור של 25% בשנת המס 2010 ואילך.
- ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט–2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס חברות, עד לשיעור של 18% בשנת המס 2016 ואילך. השינוי הקטין את יתרת המסים הנדחים במקביל לרישום הוצאת מס חד פעמית בסך של כ-32 מיליון ש"ח.
- ח. שינויים בשיעור "מס שכר" ו-"מס רווח"
- (1) ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט–2009, לפיו בתקופה שמיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהיה שיעור מס השכר ומס הרווח המוטלים על מוסדות כספיים 16.5% במקום 15.5% (להלן: "התיקון"). בהתאם לתיקון, שיעור מס הרווח החדש יחול ביחס למחצית מהרווח בשנת 2009. בהתאם, השיעור הממוצע של מס רווח עמד בשנת 2009 על 16%.
- (2) ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע–2009, לפיו בתקופה שמיום 1 בינואר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהא שיעור מס הערך המוסף, וכן שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים, 16% במקום 16.5%.
- השפעת התיקונים האמורים על רווחי הבנק אינה מהותית.
- ט. בעקבות התיקונים האמורים בסעיפים ז'–ח' לעיל, שיעור המס הסטטוטורי על תאגידי בנקאיים עמד על 38.53% בשנת 2007, 36.80% בשנת 2008 ו-36.21% בשנת 2009. שיעורי המס הסטטוטורי אשר יחולו על תאגידי בנקאיים יהיו כלהלן: בשנת המס 2010 – 35.34%, בשנת המס 2011 – 34.20%, בשנת המס 2012 – 33.33%, בשנת המס 2013 – 32.47%, בשנת המס 2014 – 31.60%, בשנת המס 2015 – 30.74%, בשנת המס 2016 ואילך – 29.00%.
- י. ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח – 2008 (להלן "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים הסתיימה בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא חלו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.
- בהתאם לתיקון, משנת המס 2008 ואילך לא חושבה עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, הופסקה ההצמדה

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה הותאמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד הופסקה ממועד זה ואילך. כתוצאה מהאמור לעיל גדלו הוצאות המס של הקבוצה בשנת 2008 בסך של כ-63 מיליון ש"ח.

במסגרת התיקון האמור תוקנו גם הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ, כך שמס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך לחישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. התיקון האמור הקטין את הוצאות המס של הקבוצה בשנת 2008 בסך של כ-18 מיליון ש"ח.

יא. לאור החלטת דירקטוריון כאל לא לחלק דיבידנדים שיגרמו לירידת יחס ההון של כאל מתחת ל-15.5% והחלטת דירקטוריון כאל לא לחלק דיבידנד מרווחים שנצברו עד ליום 31 בדצמבר 2008, ביטל הבנק בשנת 2008 את ההפרשה למיסים בגין חלקו ברווחי כאל שטרם חולקו, בסך של 23 מיליון ש"ח.

יב. העלות המופחתת של רכוש קבוע בר פחת אשר לא תוכר לצורכי מס, כפחת או כעלות בעת מימוש הנכסים, ואשר רואים בה הפרש תמידי שבשלו אין ליצור עתודה למסים נדחים:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר			
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
64	56	74	65
(8)	(5)	(9)	(6)
56	51	65	59

יג. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

עתודה למסים נדחים				מסים נדחים לקבל			
שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
1. המאוחד							
מהפרשה ספציפית לחובות מסופקים							
-	-	-	-	34.8	31.2	115	140
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות, הפרשה בגין גימלאים והפרשה בגין תוכנית לעידוד פרישה מרצון							
-	-	-	-	34.9	29.3	341	304
35.1	29.1	84	90	-	-	-	-
מעודף יעודה לפיצויים							
-	-	-	-	25.0	34.2	62	29
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס מפעילות בחו"ל							
-	-	-	-	36.7	36.1	366	196
-	-	-	-	28.9	30.8	9	17
מניירות ערך							
29.1	28.6	141	140	-	-	-	-
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת							
-	-	-	-	29.1	31.1	45	52
מנכסים כספיים אחרים							
35.1	34.2	130	120	-	-	-	-
עבודה למס על רווחי חברות מוחזקות							
32.4	30.4	355	350	34.3	31.6	938	738
סך הכל, נטו							

2. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ג. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך):

עתודה למסים נדחים				מסים נדחים לקבל			
שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
2. הבנק							
מהפרשה ספציפית לחובות מסופקים							
-	-	-	-	35.1	32.0	75	95
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות, הפרשה בגין גימלאים והפרשה בגין תוכנית לעידוד פרישה מרצון							
-	-	-	-	35.1	29.0	289	265
35.1	29.0	78	85	-	-	-	-
מעודף יעודה לפיצויים מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס							
-	-	-	-	25.0	34.2	61	29
מפעילות בחו"ל							
-	-	-	-	30.3	30.0	4	7
מניירות ערך							
-	-	-	-	35.1	34.2	14	16
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת							
28.9	28.7	123	122	-	-	-	-
מנכסים כספיים אחרים							
-	-	-	-	27.8	29.0	21	17
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות							
35.1	34.2	130	120	-	-	-	-
32.5	30.6	331	327	32.9	30.1	464	429
סך הכל, נטו							

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר			
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
מסים נדחים נכללו:			
149	116	599	402
בסעיף "נכסים אחרים" (ביאור 8)			
(16)	(14)	(16)	(14)
בסעיף "התחייבויות אחרות" (ביאור 12)			
133	102	583	388
סך הכל, נטו			

30. רווח (הפסד), נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים

הבנק			המאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
במיליוני שקלים חדשים						
3	-	1	3	-	1	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
(1)	(3)	(1)	(3)	(3)	(1)	הפסד הון ממכירת בניינים וציוד
(1)	(7)	(1)	(1)	(7)	(1)	הפרשה לירידת ערך בגין בניינים ⁽¹⁾
1	-	-	2	-	(17)	רווח (הפסד) ממכירת מניות של חברות מוחזקות
557	-	-	681	-	-	רווח ממכירת פעילות קופות גמל
107	-	-	107	-	-	רווח ממכירת פעילות קרנות השתלמות
666	(10)	(1)	789	(10)	(18)	רווח (הפסד) לפני מסים
הפרשה למיסים על רווח מפעולות בלתי רגילות:						
(90)	-	(1)	(159)	-	(2)	מסים שוטפים
(144)	-	-	(118)	-	-	מיסים נדחים
(234)	-	(1)	(277)	-	(2)	סך-כל ההפרשה למסים
432	(10)	(2)	512	(10)	(20)	רווח (הפסד) לאחר מסים
126	-	(18)	46	-	-	חלקו של הבנק ברווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים של חברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)
558	(10)	(20)	558	(10)	(20)	רווח (הפסד), נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים

הערה:
(1) בהתאם לאומדן הסכום בר השבה של הבניינים.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, בעקבות אישורו של תקן חשבונאות מס' 11 בדבר דיווח מגזרי על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ולאור היישום של תקני חשבונאות בחו"ל בדבר מגזרי פעילות, בעיקר היישום של התקן החשבונאי האמריקאי (FAS 131) Disclosure about segments of an enterprise and related information, תוך ביצוע התאמות מסוימות למאפיינים המיוחדים של תאגידים בנקאיים, בעיקר על בסיס הגילוי הנהוג במערכת הבנקאית בארה"ב.

על פי ההוראות, מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר מתקיימים בו שלושת המאפיינים הבאים:

- (א) עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות עם רכיבים אחרים באותו תאגיד בנקאי);
- (ב) תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו;
- (ג) קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

ההוראות קובעות בנוסף את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים.

בחודש ינואר 2002 הבהיר המפקח על הבנקים כי הוא מצפה מתאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית לכלול גילוי על המגזרים הבאים: בנקאות עסקית (Corporate); בנקאות קמעונאית (Retail); בנקאות מסחרית (Middle Market); בנקאות פרטית (Private Banking); בניה ונדל"ן; משכנתאות; כרטיסי אשראי; פעילות בשוק ההון; חברות ריאליות.

לקראת פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2004 הבהיר המפקח שיש לפצל את מגזר הבנקאות הקמעונאית (Retail) לשני מגזרים כלהלן: "מגזר משקי הבית" ו-"מגזר עסקים קטנים", ולהציג בנפרד את "מגזר הניהול הפיננסי" אשר הוצג קודם לכן במסגרת "מגזר אחרים והתאמות".

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בחוזר שפורסם הובהר כי התשובות

3.1 מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

שבקובץ הן בבחינת קביעת עמדה (SOP - Statement of Opinion) של צוות הפיקוח על הבנקים לגבי הנחיות ליישום, כל עוד לא התפרסמו בנושאים אלו הוראות של המפקח על הבנקים.

בקובץ האמור צומצם, בין היתר, מספר המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור אלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים, על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח). המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת בדוח הדירקטוריון את הגילוי על המוצר הבנקאי לגבי כל מגזר בטור נפרד. בקובץ האמור הובהר גם שיש לפצל את נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית בחתך המגזרים של פעילות הקבוצה בארץ.

פעילות הקבוצה כוללת שישה מגזרי פעילות עיקריים, כמפורט להלן. מגזרים אלה כוללים, כאמור, גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן).

יצוין כי מגזרי פעילות אלה אינם חופפים את המבנה הארגוני, בעיקר בשל העובדה שפעילויות מסוימות מוצגות במגזרים השונים, דוגמת הפעילות בכרטיסי אשראי ופעילות שוק ההון, ולא במסגרת הארגונית בה הם מופעלים.

- **בנקאות קמעונאית (Retail) מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכזית דיסקונט בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית).
- **בנקאות קמעונאית (Retail) מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכזית דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית (Corporate):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכזית דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות מסחרית (Middle Market):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכזית דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות פרטית (Private Banking):** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונית של הבנק, (יחידים ותאגידים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 0.5 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכזית דיסקונט, כל פעילות חברת הבת אי די בי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.
- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקות ופרט לתאגידים בנקאיים), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק ושל בנק מרכזית דיסקונט בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלק ושל הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. כולל תת המגזר בעיקר השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

ב. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מהפרש בין הריבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגויסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומנוטרלים סיכוני שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי". הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.

3.1. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

הפרשה לחובות מסופקים. נזקפת למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הכנסות תפעוליות. ההכנסות התפעוליות והאחרות שהבנק גובה מלקוחותיו נזקפות ישירות למגזר הפעילות של הלקוח. חלק מההכנסות מפעילות במט"ח עם הלקוח נזקפות לחדר עסקות.

2. הוצאות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי נזקפות באופן ספציפי וישיר ללקוחות של מגזרי הפעילות השונים.

הוצאות תקורה (עיקרן משרד ראשי) שאינן ניתנות לייחוס מגזרי ספציפי, מועמסות על לקוחות מגזרי הפעילות בדרך של אומדן המתבסס על מפתחות העמסה שונים, בעיקרם בהתבסס על מדדים של כמות פעולות ושל נפח פעילות ומיעוטן על בסיס אומדנים והערכות של היחידות השונות בבנק. (ר' פירוט בסעיף 4 להלן).

הוצאות פחת והפחתות נזקפות כחלק מהוצאות התקורה.

מודל העמסת ההוצאות המשמש בחישוב הנתונים כולל הקצאת עלויות בין מגזריות, בעיקר לעניין השירותים התפעוליים הניתנים על ידי מערך הסיניפים ללקוחות המשוייכים למגזרי פעילות אחרים, בדרך של העמדת כלל הוצאות הסיניפים ללקוחות המנהלים את חשבונם בסניף אף אם אין הם נמנים עם לקוחות החטיבה הבנקאית. כאמור לעיל, העמסה זו מתבצעת בדרך של אומדן המבוסס בעיקרו על מדדים של כמות הפעולות של הלקוחות בסניפי הבנק ועל הנפח שלהן.

מאחר וכאמור המערכת נמצאת בשלבי פיתוח וטרם הוטמעה במלואה ככלי בקרה ניהולי, מתבצעים מעת לעת שינויים מסויימים באופן קביעת האומדנים ובאופן ההעמסה של ההוצאות כך שהשוואה בין תקופות עשויה להיפגם.

מיסים על הכנסה. בכדי לנטרל את השפעת ניצול ההפסדים לצרכי מס מהעבר שלא נרשמו בגינם מיסים נדחים לקבל, על מדידת הרווחיות לפי מגזרים, נערך חישוב מס תיאורטי כלהלן:

ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 36.2% (2008: 36.8%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.

ההפרש בין המס שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח הרווח וההפסד, נזקף למגזר "הניהול הפיננסי".

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית תיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים למגזר. חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר. בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% בכל עת. בהתאם, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2008, הוגדל גם ההון המיוחס לכל מגזר.

4. הצגת הכנסות והוצאות בינמגזריות

ה"התחשבות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח ("מכירת" שירותים בינמגזריים). שיטת הקצאת ההוצאות שהונהגה בבנק היא, כאמור לעיל, רב שלבית. בשלב הראשון מייחסים את ההוצאות הישירות של הסניף לכלל הלקוחות שחשבונותיהם מתנהלים בו, (לקוחות באחריות מגזרים שונים). בשלב השני מייחסים את ההוצאות של יחידות ייעודיות לפי אומדן חלוקת השירות למטות השונים ואת כלל הוצאות המינהלות והמטות ללקוחות אותם הם משרתים. ולבסוף, מקצים את העלויות של יחידות המטה הכלליות (הנהלה, משאבי אנוש, חשבונות, תפעול ושירותי מחשב וכד') לכלל לקוחות הבנק.

בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה.

במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתכונת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

3.1 מגזרי פעילות ואזורים גאוגראפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009							
סך-הכל מאוחד	פיננסי		בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית
	ניהול פיננסי	חברות ריאליות					
במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
4,757	989	1	254	621	1,904	835	153
-	(358)	(3)	99	35	(808)	(22)	1,057
4,757	631	(2)	353	656	1,096	813	1,210
3,091	65	33	187	229	424	524	1,629
סך-הכל הכנסות							
7,848	696	31	540	885	1,520	1,337	2,839
הפרשה לחובות מסופקים							
998	31	-	15	219	293	191	249
הוצאות תפעוליות ואחרות							
5,486	656	4	445	596	703	808	2,274
רווח מפעולות רגילות לפני מסים							
1,364	9	27	80	70	524	338	316
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות							
507	16	6	54	35	192	117	87
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים							
857	(7)	21	26	35	332	221	229
חלקו של הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות 1							
158	164	(7)	-	-	-	-	-
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות							
(72)	-	-	-	(3)	(9)	(6)	(54)
הפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מס							
(20)	(2)	(18)	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי							
923	155	(4)	26	32	323	215	176
תשואה להון (אחוזים)							
9.8	9.0	(9.0)	12.2	2.4	9.1	28.0	10.2
יתרה ממוצעת של נכסים							
188,033	67,501	749	5,828	19,349	48,352	14,581	31,673
מזה - השקעות בחברות כלולות							
1,700	1,570	120	-	-	-	-	10
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
178,389	26,377	745	36,835	10,479	24,652	14,206	65,095
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל I)							
135,875	18,082	749	3,277	20,588	54,870	11,785	26,524
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות							
3,079	2,182	-	308	83	426	25	55
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
126,545	-	-	18,718	8,014	64,172	6,275	29,366
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול							
7,039	-	-	1,419	1,518	141	302	3,659
מרווח מפעילות מתן אשראי							
			115	555	938	669	763
מרווח מפעילות קבלת פקדונות							
			250	60	78	78	401
אחר							
			(12)	41	80	66	46
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
4,757	631	(2)	353	656	1,096	813	1,210

3.1 מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

סך-הכל מאוחד	פיננסי		בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית	
	ניהול פיננסי	חברות ריאליות						
במיליוני שקלים חדשים								
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
4,127	(78)	(39)	402	798	1,736	1,153	155	- מחיצוניים
-	123	(16)	(58)	(174)	(735)	(323)	1,183	- בינמיגזרי
4,127	45	(55)	344	624	1,001	830	1,338	סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון
2,573	(114)	(32)	172	259	368	512	1,408	הכנסות תפעוליות ואחרות - מחיצוניים
6,700	(69)	(87)	516	883	1,369	1,342	2,746	סך-הכל הכנסות
780	10	-	7	198	233	156	176	הפרשה לחובות מסופקים
5,348	499	4	407	644	740	856	2,198	הוצאות תפעוליות ואחרות
572	(578)	(91)	102	41	396	330	372	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
169	(150)	(10)	26	(16)	116	111	92	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
403	(428)	(81)	76	57	280	219	280	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים
(70)	46	(115)	-	-	(1)	-	-	חלקו של הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות -
(78)	-	-	-	(3)	(11)	(8)	(56)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות
(10)	(10)	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
245	(392)	(196)	76	54	268	211	224	רווח (הפסד) נקי
2.7	(23.4)	(249.3)	27.1	3.7	8.1	26.9	15.1	תשואה להון (אחוזים)
169,036	57,952	1,206	4,546	19,934	42,733	14,648	28,017	יתרה ממוצעת של נכסים
1,707	1,555	139	-	-	2	2	9	מזה - השקעות בחברות כלולות
159,774	24,223	684	35,934	9,279	19,677	11,942	58,035	יתרה ממוצעת של התחייבויות
128,543	14,575	1,206	4,373	22,498	50,955	12,027	22,909	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,851	1,897	-	294	193	372	45	50	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
117,856	-	-	16,033	9,510	59,817	5,008	27,488	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
6,835	-	-	1,196	1,457	256	309	3,617	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
			89	489	748	644	648	מרווח מפעילות מתן אשראי
			268	83	95	128	604	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
			(13)	52	158	58	86	אחר
4,127	45	(55)	344	624	1,001	830	1,338	סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

3.1 מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

סך-הכל מאוחד	פיננסי		בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית	
	ניהול פיננסי	חברות ריאליות						
במיליוני שקלים חדשים								
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
4,225	585	(13)	134	1,237	1,256	906	120	- מחיצוניים
-	(229)	(23)	180	(514)	(316)	(162)	1,064	- בינמיגזרי
4,225	356	(36)	314	723	940	744	1,184	סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון
2,651	25	32	140	240	342	446	1,426	הכנסות תפעוליות ואחרות - מחיצוניים
6,876	381	(4)	454	963	1,282	1,190	2,610	סך-הכל הכנסות
447	7	-	5	124	60	128	123	הפרשה לחובות מסופקים
5,145	510	4	381	717	648	779	2,106	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,284	(136)	(8)	68	122	574	283	381	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
566	59	(6)	38	43	218	101	113	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
718	(195)	(2)	30	79	356	182	268	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים
45	25	21	-	-	1	-	(2)	חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות חלקם של בעלי מניות חיצוניים
(56)	-	-	-	(2)	(4)	(5)	(45)	ברוחים של חברות מאוחדות
558	42	-	13	29	3	55	416	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
1,265	(128)	19	43	106	356	232	637	רווח (הפסד) נקי
14.7	(5.6)	29.9	16.9	7.1	13.9	34.0	50.3	תשואה להון (אחוזים)
165,164	65,105	958	*3,960	*21,126	37,822	12,160	*24,033	יתרה ממוצעת של נכסים
1,455	1,381	69	-	-	2	3	-	מזה - השקעות בחברות כלולות
156,302	*21,361	248	*37,805	*13,574	18,004	11,145	*54,165	יתרה ממוצעת של התחייבויות
115,211	17,932	958	*3,960	*22,780	39,540	10,505	*19,536	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
17,550	2,024	-	1,250	908	99	1,861	11,408	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
100,538	-	-	16,724	11,887	39,490	4,748	27,689	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
6,308	-	-	708	1,595	152	300	3,553	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
			46	530	711	580	548	מרווח מפעילות מתן אשראי
			266	139	60	123	571	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
			2	54	169	41	65	אחר
4,225	356	(36)	314	723	940	744	1,184	סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

31. מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. מידע על איזורים גיאוגרפיים

סך נכסים		רווח נקי			הכנסות ⁽¹⁾		
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים							
140,315*	146,097	1,110	266	818	5,708	5,809	6,589
5,600	5,781	27	(118)	(14)	108	103	164
33,586	33,097	103	63	109	932	670	957
2,330	2,842	25	34	10	128	118	138
41,516	41,720	155	(21)	105	1,168	891	1,259
181,831	187,817	1,265	245	923	6,876	6,700	7,848

* סווג מחדש.

הערה:

(1) הכנסות - רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות אחרות.

32. פקדונות מיועדים, אשראים ופקדונות מפקדונות מיועדים

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
במיליוני שקלים חדשים			
אשראי ופקדונות מיועדים			
104	136	506	488
סך-הכל			
פקדונות מיועדים			
-	1	1	1
-	-	554	239
104	135	134	166
סך-הכל			
104	136	689	406

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

א. התפתחויות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים

בעקבות ריבוי חיובים חוזרים בגין ביטולי עסקאות, בעיקר בתחום ענף תוספי המזון, שנסלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל, הוטלו על ידי ארגון ויזה אירופה סנקציות כספיות בסכום של כ-18 מיליון דולר, זאת בגין חיובים חוזרים כאמור שארעו עד סוף שנת 2009. יצוין כי בהתאם להסכמים עם בתי העסק, יש בידי כאל אינטרנשיונל לחייב את בתי העסק הרלוונטיים בעלות הסנקציות הכספיות. בחודש ספטמבר 2009 הטילה ויזה אירופה על כאל אינטרנשיונל איסור להתקשר עם בתי עסק חדשים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 15 בדצמבר 2009. לפי שעה, אף שהמועד האמור חלף, כאל אינה מגייסת בתי עסק חדשים. כאל נמצאת בתהליך של התארגנות לקראת חזרה לפסי פעילות רגילים, ובכוונתה לחזור ולגייס בתי עסק חדשים החל מהרבעון השני של שנת 2010. בחודש נובמבר 2009 הודיע ארגון ויזה אירופה לכאל אינטרנשיונל כי הוא מצפה לפעולה נמרצת וקפדנית לטיפול בחריגות וליישום תכנית

3.3 פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

הפחתת הסיכונים לה היא מחויבת, וזאת בתקופה של שלושה חודשים המתחילה ביום 1 בדצמבר 2009. במידה וכאל לא תעמוד בתכניות ותחרוג מכללי הארגון תישקל שלילת רישיונה לסליקה בינלאומית ובמקרים קיצוניים ביותר, הפסקת חברותה בארגון. כאל נקטה ונוקטת שורה של צעדים על מנת להבטיח עמידה בכללי ארגון ויזה אירופה ובתכנית ההפחתה, ובין היתר החליט דירקטוריון כאל, בישיבה מיום 12 בנובמבר 2009, על השעייתם המיידית של נושאי משרה מסוימים בכאל אינטרנשיונל. בגין החודשים דצמבר 2009 וינואר 2010 לא הוטלו סנקציות כספיות בגין חיובים חוזרים.

מספר בתי עסק ומאגדים העלו לאחרונה דרישות, בגין העמסת הסנקציות הכספיות בחודשים האחרונים וצמצום הפעילות של כאל אינטרנשיונל עם בתי עסק מסוימים, שעלולות להגיע לכדי הליך משפטי.

בחודש פברואר 2010 התקבלה פניה מארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "מאסטרקארד"), בה מצביעה מאסטרקארד על שורה של חריגות לכאורה מכללי מאסטרקארד על ידי בתי עסק (בעיקר עסקאות בתחום ההימורים). כאל ערערה בפני מאסטרקארד על הקביעות שנכללו בפנייתיה. ביום 22 במרס 2010 הודיעה מאסטרקארד כי תחייב את כאל, בהתאם לכללי הארגון, בסך של כ-3.6 מיליון דולר בגין החריגות שצוינו לעיל. בהודעה הביעה מאסטרקארד את הערכתה לפעולות המיידיות שנקטה כאל בעקבות קבלת ההודעה הקודמת, על חריגה מכללי מאסטרקארד. להערכת כאל, יש בידיה לחייב את בתי העסק הרלוונטיים, בהתאם להסכמים עמם, בעלות הסנקציות הכספיות. עם זאת, אין בידי כאל בטחונות בהיקף המכסה את מלוא סכום החיוב כאמור, ועלולה להיווצר חשיפה מסוימת, לא מהותית, בעניין זה.

כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה הצעדים הבאים:

- שנויים ארגוניים, אשר במסגרתם בוצעה הפרדה בין הפעילות העסקית של כאל אינטרנשיונל לבין ניהול הסיכונים, והעברת האחריות לתחום ניהול הסיכונים בכאל אינטרנשיונל לאגף ניהול הסיכונים בכאל;
- הפסקת פעילות עם בתי עסק, בעלי שיעור חיובים חוזרים גבוה, אשר הובילה לירידה משמעותית במחזורי הסליקה ובשיעורי החיובים החוזרים;
- ביצוע הליך חיתום מחדש של בתי עסק בתחום הסליקה האלקטרונית, בהתאם לדרישות הארגונים הבינלאומיים, באמצעות חברה חיצונית;
- בחינת העסקתה של חברה חיצונית אשר תבצע עבור כאל הליכי ניטור הדומים לאלה שנקטים בידי מאסטרקארד;
- גיבוש נהלי עבודה לפעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי;
- הקמת ועדת דירקטוריון למעקב וניטור אחר הטיפול בנושא.

כמו כן, נקטה כאל בצעדים לעמידה בכללי הציות של ויזה אירופה ומסטרקארד העולמית בנוסף להפסקת התקשרות עם מספר בתי עסק, אשר גרמו לעיקר החשיפה. תרומת בתי העסק עמם הופסקה ההתקשרות כאמור לרווח הנקי הינה כ-7 מיליון דולר.

במטרה לצמצם את הסיכונים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, החליט דירקטוריון כאל להפסיק את סליקת בתי עסק שעוסקים בתחומי התוכן המוגדרים כ-"למבוגרים בלבד".

לאור האמור, להערכת כאל, הסיכוי להתממשות הסיכון לשלילת רישיון הסליקה הבינלאומית של כרטיסי ויזה, והסיכוי לשלילת חברותה בארגון ויזה הבינלאומי, הינם קלושים.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות, בהתאם להערכת הנהלת כאל, בגין החשיפות הכספיות השונות שתוארו לעיל.

במספר ביקורות פנים שנערכו בחודשים האחרונים בכאל אינטרנשיונל על ידי המבקר הפנימי של כאל וכאל אינטרנשיונל, עלו ממצאים המצביעים על ליקויים בתחומים שונים, ובין היתר בהליך החיתום שביצעה כאל לבתי העסק עימם התקשרה בהסכמים לסליקה בתחום הסחר האלקטרוני הבינלאומי. הממצאים מצביעים על ליקויים בתחום ניהול הסיכונים, אי קיום נאות של בקורות ותיעוד, אי ציות לכללי הארגונים הבינלאומיים ואי קיום, לכאורה, של חובות הנובעות מכללי איסור הלבנת הון. ממצאים אלה נלמדים על ידי כאל, ולגבי חלקם כבר ננקטו פעולות שונות.

המבקר הפנימי ממשיך בבדיקת היבטים שונים הקשורים בפעילות כאל, ובכלל זה חשדות לכאורה להתנהלות בלתי תקינה של אורגנים.

חולשות מהותיות בכאל. בהערכת הנהלת כאל את אפקטיביות הבקורות על הדיווח הכספי ליום 31 בדצמבר 2009, זוהו ונכללו שתי חולשות מהותיות: (1) חולשה מהותית בקשר עם מערך הבקרה המתייחס לפעילות בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי; (2) חולשה מהותית בקשר עם רישום הוצאות, בעיקר שיווק ופרסום.

מיזוג כאל אינטרנשיונל עם כאל. ביום 22 בדצמבר 2009, החליטה כאל על העברת פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי מחברת כאל

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

אינטרנשוניל לחברת כאל. העברת הפעילות תתבצע בדרך של מיזוג כמשמעותו בחוק החברות, התשנ"ט-1999. ההחלטה על העברת הפעילות התקבלה במסגרת שינוי מבני כולל, במסגרתו הועברה, בין היתר, אחריות הניטור והבקרה לאורגנים המופקדים על ניהול הסיכונים של כאל, במטרה לתת מענה הולם לדרישות הציות של הארגונים הבינלאומיים, ובמטרה להרחיב את הפיקוח והבקרה על פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. השלמת המיזוג תהיה בכפוף לקבלת כל האישורים הנדרשים על פי חוק החברות ובכפוף להתקיימות כל התנאים המתלים הקבועים בהסכם המיזוג.

ב. החזקת אמצעי שליטה בדיינרס

הקמת מועדון לקוחות you ומכירת אמצעי שליטה בדיינרס. על פי הסכם מיום 29 בנובמבר 2005, מכרה לדור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ולרובע כחול-ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס"). במקביל התקשרה דיינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה. במסגרת ההסכם קיבלה כאל מניות בכורה א' אשר מקנות לה את הזכות לקבל את חלק הרווחים של דיינרס המיוחס לפעולות שאינה קשורה לפעילות מועדון you, והכל עד אשר מועדון you יגיע לרמת פעילות שהוגדרה בהסכם. בשלב זה, מועדון you לא הגיע לרמת הפעילות שהוגדרה בהסכם. התמורה בגין המניות מומנה בהלוואה שהעמידה כאל לרוכשים. ההלוואה מובטחת במניות הנמכרות, ועומדת לפירעון במועדים שונים על פני מספר שנים, במהלך רשאים הרוכשים להחליט להשיב את המניות לכאל במקום לפרוע את ההלוואה וכאל מצידה רשאית לדרוש קבלת המניות בחזרה, הכל בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם למכירת המניות, ולכן המכירה לא הוכרה בדוחות הכספים.

ג. הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי ובין לבין הבנקים

1. הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי. בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק, לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות. במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הוארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת. התהליך בבית הדין פוצל לשניים ונקבע כי תחילה תידון המתודולוגיה הראויה לקביעת עמלת המנפיק, ורק לאחר מכן יידרש בית הדין ליישומה. במסגרת ההליך בבית הדין הציגו המבקשים מתודולוגיה לקביעת שיעור העמלה הצולבת. הממונה על ההגבלים העסקיים התנגד למתודולוגיה שהציעו המבקשים והציע מתודולוגיה שונה. ביום 31 באוגוסט 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים החלטה בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת (להלן: "החלטת המתודולוגיה"), תוך שהוא מאמץ את עיקרי עמדת הממונה. ביום 1 בפברואר 2007 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית הדין. במקביל להליכים בבית הדין, התקיים משא ומתן בין הממונה לבין חברות כרטיסי אשראי - כאל, לאומי קארד וישראלכארט - בדבר הסכם להקמתה של מערכת סליקה צולבת בכרטיסי ויזה ו-MasterCard. נוכח המשא ומתן האמור, פנו המבקשים לממונה בבקשה לקבל היתר זמני שיאפשר להם למצות את המו"מ בטרם יפקע ההסדר הזמני ביניהן. ביום 6 בספטמבר 2006 נעתרה הממונה על ההגבלים העסקיים לבקשה והאריכה את הפטור להסדר הקיים בין הצדדים עד ליום 31 באוקטובר 2006.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי אשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי אשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בית הדין אחרת קודם לכן.

ההסכם קובע, בין היתר, את שיעורי העמלות הצולבות ואת מבנה הקטגוריות של העמלות הצולבות שיחולו על חברות כרטיסי אשראי למשך תקופת ההסכם. ההסכם מתווה ירידה הדרגתית של שיעורי העמלות הצולבות, עד לשיעור של 0.875% מיום 1 ביולי 2012, לצד צמצום מספר הקטגוריות לאורך תקופת ההסכם.

ההסכם קובע הוראות כלליות אשר אוסרות, בין היתר, על חברות כרטיסי אשראי לקשור בין סוגים שונים של כרטיסים הנסלקים על ידי כל אחת מהן כלפי בית עסק, ואוסרות על הרעה של תנאי הסליקה בעקבות צמצום מספר סוגי הכרטיסים אשר נסלקים על ידי בית עסק מסוים.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

עוד קובע ההסכם הוראות האוסרות על הבנקים השולטים על חברות כרטיסי האשראי, בין היתר, לקשור בין שירות לבית עסק לבין תנאי התקשרות עם סולק, וכן הוראות אשר אוסרות על אפליה בין לקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי שהונפק על ידי בנק לבין לקוחות שאינם מחזיקים כרטיס אשראי של אותו בנק.

במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לפיהן בהתקיים תנאים מסויימים תבטל הממונה את ההכרזה על ישראל כרטיס כבעלת מונופולין בסליקת כרטיסי ישראל כרטיס ו-MasterCard, חיוב ישראל כרטיס לקבוע, בתנאים מסויימים, שיעורי עמלות זהים לאותו בית עסק הסולק עמה עסקאות ישראל כרטיס ו-MasterCard והתחייבות הצדדים לפנות לבית הדין לאישור עמלה צולבת לתקופה שלאחר תום ההסדר אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת.

בהסכם נקבע עוד כי עד יום 30 במאי 2007 יוקם ויופעל ממשק משותף אשר יאפשר לשלוש חברות האשראי לבצע סליקה של עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" MasterCard. בתחילת חודש יוני 2007 הופעל הממשק המשותף. בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראל כרטיס להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה".

החל מחודש יוני 2007 החלה כאל לסלוק גם כרטיסי MasterCard, בהתאם להסכם המשולש לסליקה צולבת. ההסדר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ובמסגרת זו הוגשו לבית הדין 5 התנגדויות. ביום 31 באוקטובר 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים היתר זמני להסכם. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2010.

ביום 23 בנובמבר 2009 התקבל מכתב מטעם הממונה, לפיו נרשמו חריגות כלפי מעלה מממוצע שיעור העמלה המקסימלי שהותר בהסכם המשולש, אשר לא קוזז בתקופות העוקבות. להערכת הנהלת כאל, לא קיימת חשיפה כספית מהותית בעטייה של פניית הממונה.

מינוי מומחה. בהתאם להחלטת המתודולוגיה קבע בית הדין, כי על מנת לבחון אם ההסכם המשולש שהובא לאישורו עולה בקנה אחד עם טובת הציבור, ימונה מומחה לבחינת שיעור עמלת המנפיק, הקטגוריות של עמלת המנפיק וקצב ההפחתה שלה. על פי החלטת בית הדין, המומחה יבצע את הבדיקה על פי המתודולוגיה שנקבעה בהליך קודם (ר' לעיל) והוא יבחר ויפוקח על ידי הרשות להגבלים עסקיים.

ביום 4 בינואר 2009, הומצאה חוות דעת המומחה. במסגרת חוות הדעת הציג המומחה סקירה תמציתית של שוק כרטיסי האשראי בישראל; תיאור של החלטות בית הדין והמתודולוגיה הכללית שנקבעה לצורך חישוב עמלת המנפיק, המבוססת רובה ככולה על עלות השירותים שמספק המנפיק באופן ישיר לבית העסק; תיאור איכותי של אותם שירותים שבית הדין קבע כמזכים, ושעל בסיס עלותם יש לחשב את עמלת המנפיק; שיטת תמחור מבוססת עלויות, על פיה, לדידו, יש לחשב את עמלת המנפיק בהתאם למתודולוגיה שקבע בית הדין; היבטים יישומיים של שיטת התמחור שנבחרה, בהתחשב במאפיינים הייחודיים של חברות כרטיסי האשראי והענף בו הן פועלות; מבנה העלויות של שלוש חברות כרטיסי האשראי, מהותן וסיווגן בין עלויות מזכות לעלויות שאינן מזכות; ודיון בסוגיית הקטגוריות והמתווה הראוי לשינוי העמלה מרמתה הנוכחית לרמתה הנורמטיבית.

הצדדים ובכללם כאל, ויתרו על חקירת המומחה ועל הגשת סיכומי טענות בשלב זה ובית הדין התבקש להורות למומחה להמשיך בעבודתו לשלב השני, עד למתן חוות דעתו הסופית. בהתאם, בית הדין קבע בהחלטה מיום 4 ביוני 2009, כי מועד חקירת המומחה שהיה קבוע ליום 7 ביוני 2009 יבוטל.

ביום 24 בפברואר 2009 הוגשו לבית הדין להגבלים עסקיים שני מסמכים (להלן: "בקשות הגילוי"): האחד, הודעה ובקשה בנוגע לחוות דעת המומחה, במסגרתו התבקש בית הדין להורות לשלוש חברות כרטיסי האשראי והבנקים השולטים בהם לבסס את התשתית העובדתית שמסרו למומחה בתצהירים ערוכים ומאומתים כדן. השני, בקשה להורות על גילוי מסמכים, במסגרתו התבקש בית הדין להורות למומחה להעביר לידיהן את כל המידע, המסמכים והתרשומות שקיבל ממבקשות האישור, ואשר מתייחסים לעניינים שפורטו בנספח לבקשה.

ביום 27 במאי 2009 דחה בית הדין את בקשות הגילוי בקובעו כי הן אינן עולות בקנה אחד עם החלטת בית הדין בעניין מינוי מומחה. ביום 28 בדצמבר 2009 הגישה הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים הודעה, לפיה נוכח מינוי המומחה ליו"ר בנק דיסקונט, ייצר ממנו להשלים את חוות דעתו הסופית. משכך, בימים אלו מתבצעת העברה מסודרת של כל החומר שנאסף על ידי המומחה אל רשות ההגבלים העסקיים. הממונה בוחנת חלופות שיאפשרו את סיום עבודת המומחה במהירות וביעילות. חלופות אלה יובאו בפני בית הדין להחלטתו.

ערעור על החלטת המתודולוגיה. כאמור, ביום 1 בפברואר 2007 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון, על החלטת המתודולוגיה. ביום 24 בדצמבר 2009 הגישו המערערים והממונה בקשה בהסכמה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה בערעור (להלן, בהתאמה,

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

"הבקשה" ו-"הסכם פשרה". לפי הבקשה, המערערים והממונה מסכימים לדחות את בירור טענות המערערים בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת, כפי שזו באה לידי ביטוי בהחלטת המתודולוגיה, עד לדיון במסגרת ערעור, אם יוגש, על פסק הדין הראשון שיינתן בקשר עם הסדר סליקה צולבת בכל הליך שיתנהל בבית הדין להגבלים עסקיים לאחר תום מסגרת ההסדר המשולש. עוד הוסכם, שאם יוגש בסופו של יום ערעור כנגד החלטת המתודולוגיה, טענות הצדדים בנוגע למתודולוגיה יהיו אך ורק אלה המפורטות בערעור. ביום 27 בדצמבר 2009, יצא מלפני בית המשפט העליון פסק דין, לפיו ניתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.

הכנסות הסליקה הן פונקציה של עמלות סליקה מבתי עסק, עמלה צולבת בין חברות כרטיסי אשראי ומחזורי הסליקה של כאל. להערכת הבנק וכאל, לירידה בשיעור העמלה הצולבת צפויה להיות השפעה על שיעורי עמלות הסליקה מבתי עסק.

2. **הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק הבינלאומי.** ביום 20 בנובמבר 2007 נחתם הסכם הנפקה משותפת לתקופה של שלוש שנים, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים, אלא אם יודיע אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של ששה חודשים על סיום ההתקשרות. ההסכם האמור החליף הסכם קודם מיום 1 באוגוסט 2000.

3. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות.** ביום 18 בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי-טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו-"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי-טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידי בנק מזרחי-טפחות ללקוחותיו. הסכם זה מחליף את ההסכם בין הצדדים מיום 26 ביולי 1995, על תיקוניו.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה לרכישת מניות כאל המתוארת להלן, או תיפדה, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו. תקופת ההסכם תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים, אלא אם הודיע צד למשנהו בכתב, 6 חודשים לפי תום כל תקופה או תקופה נוספת, כי הוא מעוניין שלא להאריך עוד את תקופת ההסכם.

4. **מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל.** במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי-טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצות עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם. כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכאל תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה, הכל ממועד חתימת ההסכם ועד למועד שלפני מועד מימוש האופציה.

האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שקבעה בהסכם, אשר מושפעת ממחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות ומהגידול במחזורי שוק כרטיסי האשראי הבנקאיים בישראל.

תמורת מימוש האופציה ישלם בנק מזרחי-טפחות תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי אשר מושפע מהרווח המצרפי הנקי של כאל בארבעת הרבעונים הקלנדריים הקודמים למועד החתימה על ההסכם, בניכוי תרומת הכרטיסים שהונפקו ללקוחות בנק מזרחי-טפחות לרווחיותה, ממכפיל רווח של 12, ומהתאמות מסוימות נוספות.

האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן למזרחי-טפחות, אם תתעורר בעיה במימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לפדות את האופציה תמורת תשלום. פדיון האופציה יתבצע תמורת תשלום, שהנוסחה לחישובו נקבעה בהסכם, המשקף שווי חברה עתידי, אשר מושפע מהרווח הנקי של כאל (לא כולל פריטים חד פעמיים ורווחי/הפסדי הון) בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים שהסתיימו לפני הודעת המימוש ומכפיל רווח של 12 (או מכפיל שייגזר משווי כאל בבורסה, אם תרשם למסחר עד מועד המימוש, אך לא יותר ממכפיל 14) ובניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של בין 85 לבין 100 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם למחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע של כרטיסים שהונפקו ללקוחות מזרחי-טפחות בשלושת החודשים הקלנדריים שקדמו להודעת המימוש).

ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

34. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

35. רווח למניה רגילה

המאוחד		
2007	2008	2009
רווח בסיסי⁽¹⁾ למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)		
0.72	0.26	0.96
רווח נקי מפעולות רגילות		
0.57	(0.01)	(0.02)
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים		
1.29	0.25	0.94
רווח נקי		
980,639	980,639	980,639
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפים)		

הערה:
(1) בחישוב הרווח למניה לא נכללו אופציות לנושאי משרה בבנק מאחר והיתה להן השפעה אנטי מדללת.

36. מידע על בסיס נתונים נומינליים לצרכי מס - הבנק

ליום 31 בדצמבר	
2008	2009
במיליוני שקלים חדשים	
מאזן	
125,110	130,244
סך הכל נכסים	
116,761	120,671
סך הכל התחייבויות	
8,349	9,573
הון עצמי	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2008	2009
במיליוני שקלים חדשים	
דוח רווח והפסד	
273	953
רווח נקי	

המשרד הראשי

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23, 03-5145555

סניף בחו"ל

London, United Kingdom: 65 Curzon Street

נציגויות בחו"ל

Paris, France: 33 Rue Galilee

Buenos Aires, Argentina: Corrientes 447 6°

Santiago, Chile: Av. Vitacura 2771 Of. 804

Discount Bank Latin America, Uruguay
Montevideo Head Office: Rincon 390

סניפים באורוגוואי: מונטבידאו / פונטה דל אסטה

IDB (Swiss) Bank Ltd.

Geneva, Switzerland Head Office:

100 Rue du Rhone

Zurich Branch: Talacker 41

נציגות: תל אביב, ישראל

חברות בת בישראל

בנקאיות

בנק מרכנתיל דיסקונט

בנק דיסקונט למשכנתאות

שוק ההון

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות

תכלית בית השקעות

פיננסיות

ברטיסי אשראי לישראל - כאל

דיינרס קלוב ישראל

דיסקונט ליסינג

דיסקונט מנפיקים

נאמנות

דיסקונט נאמנות

Website: www.discountbank.co.il

חברות בת בנקאיות בחו"ל

Israel Discount Bank of New York

website: <http://www.idbbank.com>

Main New York Office: 511 Fifth Avenue

New York Branch: 1350 Broadway

Beverly Hills, CA Branch:

9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch:

888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch:

Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue,

Suite 600

Grand Cayman (B.W.I.) Branch:

P.O.Box 694GT, 11 Dr. Roy's Drive

International Banking Facility:

511 Fifth Avenue

נציגויות תל אביב, ישראל / פריס, צרפת /

סנטיאגו, צ'ילה / סאו פאולו, ריאו דה ז'נרו, ברזיל /

לימה, פרו / מקסיקו סיטי, מקסיקו /

מונטבידאו, אורוגוואי